

H R V A T S K I S A B O R
Odbor za europske poslove

Klasa: 022-03/17-03/36
Urbroj: 6521-31-17-01
Zagreb, 15. ožujka 2017.

ODBOR ZA GOSPODARSTVO
Predsjednik Darinko Kosor

ODBOR ZA ZAŠTITU
OKOLIŠA I PRIRODE
Predsjednik Gordan Maras

Poštovani predsjednici odbora,

Odbor za europske poslove na temelju članka 154. stavka 1. Poslovnika Hrvatskoga sabora prosljeđuje Odboru za gospodarstvo i Odboru za zaštitu okoliša i prirode Stajalište Republike Hrvatske o zakonodavnom paketu za dizajn tržišta električne energije, koji je dio zakonodavnog paketa za čistu energiju iz Radnog programa za razmatranje stajališta Republike Hrvatske za 2017. godinu. Zakonodavni paket za dizajn tržišta električne energije obuhvaća sljedeće prijedloge zakonodavnih akata:

- i) **Prijedlog direktive Europskog parlamenta i Vijeća o zajedničkim pravilima za unutarnje tržište električne energije (preinaka) COM (2016) 864;**
- ii) **Prijedlog uredbe Europskog parlamenta i Vijeća o unutarnjem tržištu električne energije (preinaka) COM (2016) 861;**
- iii) **Prijedlog Uredbe Europskog parlamenta i Vijeća o pripremljenosti za rizike u sektoru električne energije i stavljanju izvan snage Direktive 2005/89/EZ COM (2016) 862;**
- iv) **Prijedlog uredbe Europskog parlamenta i Vijeća o osnivanju Agencije Europske unije za suradnju energetske regulatora (preinaka) COM (2016) 863.**

Stajalište o zakonodavnom paketu za dizajn tržišta električne energije je Koordinacija za vanjsku i europsku politiku i ljudska prava Vlade Republike Hrvatske usvojila Zaključkom: Klasa: 022-03/17-07/105, Urbroj: 50301-23/22-17-1 na sjednici održanoj 21. veljače 2017. godine.

Predmetne prijedloge zakonodavnih akata Europske unije Komisija je dostavila Hrvatskom saboru tijekom siječnja i veljače 2017. te je u tijeku njihovo donošenje u Europskom parlamentu i Vijeću Europske unije.

U skladu s člankom 154. stavkom 2. Poslovnika Hrvatskoga sabora, molim vas da Odboru za europske poslove dostavite mišljenje o stajalištu Republike Hrvatske najkasnije do 31. ožujka 2017. godine.

S poštovanjem,

PREDSJEDNIK ODBORA
Domagoj Milošević

U prilogu: - Stajalište Republike Hrvatske o zakonodavnom paketu za dizajn tržišta
električne energije
- COM (2016) 864
- COM (2016) 861
- COM (2016) 862
- COM (2016) 863
Na znanje: - INFODOK služba

PRIJEDLOG STAJALIŠTA RH

Naziv dokumenata na hrvatskom i engleskom jeziku:

a) Prijedlog direktive Europskog parlamenta i Vijeća o zajedničkim pravilima za unutarnje tržište električne energije – preinaka

Proposal for a Directive of the European Parliament and of the Council on common rules for the internal market in electricity (recast)

Brojčana oznaka dokumenta: 15150/16 + ADD1

b) Prijedlog uredbe Europskog parlamenta i Vijeća o unutarnjem tržištu za električnu energiju - preinaka

Proposal for a regulation of the European Parliament and of the Council on the internal energy market (recast)

Brojčana oznaka dokumenta: 15135/16 + ADD 1-11

c) Prijedlog uredbe Europskog parlamenta i Vijeća o pripremljenosti za rizike u sektoru električne energije i stavljanju izvan snage Direktive 2005/89/EZ

Proposal for a regulation of the European Parliament and of the Council on risk-preparedness in the electricity sector and repealing Directive 2005/89/EC

Brojčana oznaka dokumenta: 15151/16 + ADD1

d) Prijedlog uredbe Europskog parlamenta i Vijeća o osnivanju agencije EU-a za suradnju energetske regulatora – preinaka

Proposal for a regulation of the European Parliament and of the Council establishing a European Union Agency for the cooperation of energy regulators (recast)

Brojčana oznaka dokumenta: 15149/16 + ADD1

Nadležno TDU za izradu prijedloga stajališta (nositelj izrade stajališta), ustrojstvena jedinica i službenik/ica:

Nadležno tijelo državne uprave: Ministarstvo zaštite okoliša i energetike

Ustrojstvena jedinica: Uprava za energetiku

Nadležni službenik/ica: Boris Makšijan, voditelj odjela

boris.maksijan@mingo.hr, tel: 01/6106 945

Zamjena nadležnog službenik/ica: Ivan Benković, viši savjetnik za električnu energiju

ivan.benkovic@mingo.hr, tel: 01/6109 573

Nadležni službenik/ica u MVEP (Sek. za koord. eur. poslova):

Ana Đukić, ana.dukic@mvep.hr, tel. 01 4569 816

Nadležna radna skupina Vijeća EU i nadležni službenik/ica u SP RH pri EU:

RS za energetiku pri Vijeću EU-a

Osnovne sadržajne odredbe prijedloga EU:

U sklopu zakonodavne inicijative „Čista energija za sve Europljane“, Europska komisija je predstavila i paket zakonodavnih akata vezanih za dizajn tržišta električne energije, sastavljen od četiri prijedloga. Obradena su stoga sva četiri u objedinjenom stajalištu RH.

1. Prijedlog direktive Europskog parlamenta i Vijeća o zajedničkim pravilima za unutarnje tržište električne energije (preinaka)

U poglavlju I. predložene Direktive navedena su neka pojašnjenja njezina područja primjene i predmeta, s naglaskom na potrošače te važnost unutarnjeg tržišta i njegovih glavnih načela. U njemu su isto tako ažurirane glavne definicije koje se koriste u toj Direktivi.

U poglavlju II. predložene Direktive utvrđuje se opće načelo prema kojemu države članice moraju osigurati da je europsko tržište električne energije konkurentno, orijentirano na potrošače, fleksibilno i nediskriminirajuće. U njemu se naglašava da nacionalne mjere ne bi trebale neopravdano otežavati prekogranične tokove, sudjelovanje potrošača ili ulaganja. Dodatno se utvrđuje načelo tržišno utemeljenih cijena opskrbe, osim u propisno opravdanim slučajevima. U tom se poglavlju pojašnjavaju određena načela povezana s funkcioniranjem tržišta električne energije Europske unije, kao što je pravo na odabir opskrbljivača. Navode se i ažurirana pravila o mogućim obvezama javne usluge koje države članice mogu u određenim okolnostima nametnuti energetske poduzećima.

U poglavlju III. predložene Direktive učvršćuju se postojeća potrošačka prava i uvode nova prava čiji je cilj staviti potrošače u središte energetske tržišta osiguravajući jačanje njihova položaja i njihovu bolju zaštitu. U tom se poglavlju utvrđuju pravila o jasnijim informacijama o obračunu i o certificiranim alatima za usporedbu. Poglavlje sadržava odredbe kojima se potrošačima osigurava slobodan izbor opskrbljivača ili udruženja, pravo na ugovor s dinamičnim cijenama i mogućnost sudjelovanja u odgovorima na potražnju, vlastitoj proizvodnji i vlastitoj potrošnji električne energije. Svakom se potrošaču daje pravo zatražiti napredno brojilo s minimalnim skupom funkcija. Isto se tako poboljšavaju postojeća pravila o mogućnosti potrošača da dijele svoje podatke s opskrbljivačima i pružateljima usluga pojašnjavajući ulogu strana odgovornih za upravljanje podacima i utvrđujući zajednički europski format podataka koji Komisija treba razviti u provedbenom aktu. Nastoji se osigurati i da države članice suzbiju energetske siromaštvo. Zahtijeva se i da države članice utvrde okvire za neovisna udruženja i za odgovore na potražnju u skladu s načelima koja omogućavaju njihovo potpuno sudjelovanje na tržištu. Utvrđuje se okvir za lokalne energetske zajednice koje bi se mogle uključiti u lokalnu proizvodnju, distribuciju, skupljanje i skladištenje energije te opskrbu energijom ili usluge energetske učinkovitosti. Nadalje se pojašnjavaju postojeće odredbe o naprednim brojlama, jedinstvenim kontaktnim točkama, pravu na izvansudsku nagodbu, univerzalnoj usluzi te ugroženim potrošačima.

U poglavlju IV. predložene Direktive navedena su neka pojašnjenja zadaća operatora distribucijskih sustava, posebno u pogledu njihovih aktivnosti koje se odnose na uvođenje mrežnih usluga radi osiguravanja fleksibilnosti, integracije električnih vozila i upravljanja podacima. Pojašnjava se i uloga operatora distribucijskih sustava u pogledu skladištenja i mjesta za punjenje električnih vozila.

U poglavlju V. predložene Direktive sažeto se navode opća pravila primjenjiva na operatore prijenosnog sustava, koja se uvelike temelje na postojećem tekstu, te se navode samo neka pojašnjenja pomoćnih usluga i novih regionalnih operativnih središta.

Poglavlje VI. predložene Direktive, u kojem se utvrđuju pravila o razdvajanju razrađena u Trećem energetske paketu, ostaje nepromijenjeno kad je riječ o glavnim

materijalnim pravilima o razdvajanju, posebno u pogledu tri režima koja se primjenjuju na operatore prijenosnog sustava (vlasničko razdvajanje, neovisni operator sustava i neovisni operator prijenosa), kao i u pogledu odredaba o određivanju i certificiranju operatora prijenosnog sustava. Pojašnjava se samo mogućnost da operatori prijenosnog sustava posjeduju skladišni prostor ili pružaju pomoćne usluge.

Poglavlje VII. predložene Direktive sadržava pravila o osnivanju, opsegu ovlasti i zadaćama, kao i pravilima djelovanja neovisnih nacionalnih energetske regulatora. U prijedlogu se posebno naglašava obveza regulatora da surađuju sa susjednim regulatorima i ACER-om (Agencija Europske unije za suradnju energetske regulatora) kada je riječ o pitanjima od prekogranične važnosti te se ažurira popis zadaća regulatora, među ostalim u pogledu nadzora nad novoosnovanim regionalnim operativnim središtima.

U poglavlju VIII. predložene Direktive mijenjaju se neke opće odredbe, među ostalim odredbe o odstupanjima od Direktive te o delegiranim ovlastima koje izvršavaju Komisija i odbor osnovan prema pravilima komitologije u skladu s Uredbom (EU) br. 182/2011.

Zaključno, u novim priložima predloženoj Direktivi utvrđuju se dodatni zahtjevi u pogledu alata za usporedbu, računa i informacija o obračunu te se mijenjaju postojeći zahtjevi za napredna brojila i njihovo uvođenje.

2. Prijedlog uredbe Europskog parlamenta i Vijeća o unutarnjem tržištu električne energije (preinaka)

U poglavlju I. predložene Uredbe utvrđuje se njezino područje primjene i njezin predmet te definicije pojmova koji se u njoj koriste. Naglašava se važnost usklađenih tržišnih signala radi omogućavanja veće fleksibilnosti, dekarbonizacije i inovacija te se ažuriraju i nadopunjuju glavne definicije upotrijebljene u Uredbi.

U poglavlju II. Uredbe uvodi se novi članak u kojemu se utvrđuju glavna načela kojih se treba pridržavati nacionalno energetske zakonodavstvo kako bi se omogućilo funkcioniranje unutarnjeg tržišta električne energije. Utvrđuju se i glavna pravna načela u pogledu pravila trgovanja električnom energijom u različitim vremenskim okvirima za trgovanje (tržište uravnoteženja, unutardnevno tržište, tržište za dan unaprijed i terminsko tržište), uključujući načela formiranja cijena. Pojašnjava se načelo odgovornosti za uravnoteženje i omogućava okvir za uspostavu pravila koja su usklađenija s tržištem kad je riječ o odašiljanju i ograničivanju proizvodnje i odgovora na potražnju, uključujući uvjete za iznimke.

U poglavlju III. Uredbe opisuje se postupak određivanja zona trgovanja na usklađen način prema postupku preispitivanja iz Uredbe 1222/2015 o uspostavljanju smjernica za dodjelu kapaciteta i upravljanje zagušenjima. Kako bi se riješilo trajno pitanje znatnih nacionalnih ograničenja prekograničnih tokova električne energije pojašnjavaju se uvjeti za takva iznimna ograničenja, posebno pravilima kojima se osigurava da uvoz i izvoz električne energije ne ograničavaju nacionalni dionici iz gospodarskih razloga. Nadalje, ovo poglavlje sadržava izmjene postojećih načela u pogledu mrežnih tarifa za prijenos i distribuciju, a u njemu se utvrđuje i postupak za poticanje postupne konvergencije tarifnih metodologija za prijenos i distribuciju. Utvrđuju se i izmijenjena pravila za upotrebu naknada za zagušenje.

U poglavlju IV. Uredbe utvrđuju se nova opća načela s pomoću kojih države članice mogu na usklađen način riješiti pitanje adekvatnosti resursa. U njemu se utvrđuju načela i postupak za razvoj europske procjene adekvatnosti resursa radi ispravnijeg utvrđivanja potrebe za mehanizmima za razvoj kapaciteta i standardom pouzdanosti koji prema potrebi utvrđuju države članice. Pojašnjavaju se način i uvjeti za uvođenje mehanizama za razvoj kapaciteta na način koji je usklađen s tržištem. Isto se tako pojašnjavaju načela osmišljavanja mehanizama za razvoj kapaciteta na način koji je usklađen s tržištem, uključujući pravila za sudjelovanje kapaciteta koji se nalazi u drugoj državi članici i za upotrebu interkonekcija. Utvrđuju se način na koji će regionalna operativna središta, nacionalni operatori prijenosnog

sustava, Europska mreža operatora prijenosnih sustava za električnu energiju i nacionalni regulatori putem ACER-a sudjelovati u razvoju tehničkih parametara za razvoj kapaciteta koji se nalaze u drugoj državi članici te operativna pravila za njihovo sudjelovanje.

U poglavlju V. Uredbe utvrđuju se zadaće i dužnosti Europske mreže operatora prijenosnih sustava za električnu energiju i ACER-ove zadaće praćenja u tom pogledu, istodobno pojašnjavajući njegovu dužnost neovisnog djelovanja i djelovanja za dobrobit Europe. Definira se zadaća regionalnih operativnih središta i navode kriteriji te postupak za utvrđivanje operativnih regija sustava obuhvaćenih svakim regionalnim operativnim središtem i koordinacijske funkcije koje obavljaju ta središta. Utvrđuju se i radni te organizacijski aranžmani, zahtjevi za obavješćivanje, zahtjevi i postupci za donošenje odluka i preporuka te za njihovu reviziju, sastav i odgovornosti Upravnog odbora, kao i aranžmani u pogledu odgovornosti regionalnih operativnih središta. To poglavlje sadržava i pravila o priključivanju kogeneracijskih jedinica, koja su prethodno obuhvaćena Direktivom 2012/27/EU o energetske učinkovitosti. Pravila o desetogodišnjem planu razvoja mreže, naknadi među operatorima prijenosnog sustava, razmjeni informacija i certificiranju uglavnom su ostala nepromijenjena.

U poglavlju VI. Uredbe uspostavlja se europsko tijelo za operatore distribucijskih sustava, definiraju postupak za njegovo osnivanje i njegove zadaće, uključujući savjetovanje s dionicima. Navedena su i detaljna pravila o suradnji operatora distribucijskih sustava i operatora prijenosnog sustava u pogledu planiranja i rada njihovih mreža.

U poglavlju VII. Uredbe utvrđuju se postojeće ovlasti Komisije i pravila za njezino donošenje delegiranih akata u obliku mrežnih kodeksa ili smjernica. Pojašnjava se pravna priroda i donošenje mrežnih kodeksa i smjernica, a njihov se mogući sadržaj proširuje na područja poput struktura tarifa za distribuciju; pravila za pružanje rijetkih pomoćnih usluga; odgovora na potražnju, skladištenja energije i pravila o ograničavanju potražnje; pravila o kibernetičkoj sigurnosti; pravila o regionalnim operativnim središtima i ograničavanja proizvodnje te redispečiranja proizvodnje i potražnje. Pojednostavnjuje se postupak izrade mrežnih kodeksa za električnu energiju te se nacionalnim regulatorima daje mogućnost da u okviru ACER-a odlučuju o pitanjima koja se odnose na provedbu mrežnih kodeksa i smjernica. Isto se tako u postupak razvoja prijedloga mrežnih kodeksa za električnu energiju intenzivnije uključuju europsko tijelo za operatore distribucijskih sustava i drugi dionici.

U poglavlju VIII. Uredbe utvrđuju se njezine završne odredbe. To poglavlje uključuje postojeća pravila o izuzimanju novih spojnih vodova istosmjerne struje iz određenog zahtjeva Direktive i Uredbe o električnoj energiji, istodobno pojašnjavajući postupak u skladu s kojim nacionalna regulatorna tijela mogu činiti naknadne izmjene.

U Prilogu predloženoj Uredbi detaljnije se definiraju zadaće regionalnih operativnih središta uspostavljenih ovom Uredbom.

3. Prijedlog uredbe Europskog parlamenta i Vijeća o pripremljenosti za rizike u sektoru električne energije i stavljanju izvan snage Direktive 2005/89/EZ

Svrha ovog prijedloga jest osigurati da sve države članice uvedu odgovarajuće alate za sprečavanje elektroenergetskih kriznih situacija, pripremanje za njih i za upravljanje njima. Čak i kada tržišta i sustavi dobro funkcioniraju, nije moguće isključiti rizik pojave elektroenergetske krize koja može nastupiti kao rezultat različitih okolnosti (npr. ekstremni vremenski uvjeti, zlonamjerni napadi, uključujući kibernetičke napade, nestašica goriva). Osim toga, s obzirom na to da su elektroenergetski sustavi integrirani, krizne situacije često imaju prekogranični učinak. Neke okolnosti (npr. dugotrajan val hladnoće ili toplinski val) mogu istodobno zahvatiti više država članica, a čak se i lokalni slučajevi mogu naglo proširiti preko granica.

Države članice trenutačno postupaju veoma različito kad je riječ o sprečavanju kriznih situacija, pripremanju za njih i upravljanju njima. Nacionalna pravila i prakse usmjereni su uglavnom samo na nacionalni kontekst, zanemarujući prekogranične učinke.

Predložena uredba sadržava sljedeće elemente:

1. zajednička pravila o sprečavanju krize i alati za osiguranje prekogranične suradnje:

- države članice trebale bi odrediti nadležno tijelo zaduženo za provođenje zadataka utvrđenih ovom Uredbom, osobito izradu plana pripremljenosti za rizike,
- države članice moraju izraditi planove pripremljenosti za rizike, nakon savjetovanja s dionicima, da bi osigurale maksimalnu pripremljenost za elektroenergetske krizne situacije i djelotvorno upravljanje tim situacijama ako bi one nastale. Planovi bi se trebali razviti na temelju scenarija elektroenergetske krize koje utvrde ENTSO-E (Europska mreža operatora prijenosnih sustava za električnu energiju) i države članice i u njima bi se trebale navesti planirane ili poduzete mjere za sprečavanje i ublažavanje scenarija,
- prije donošenja plana nadležno tijelo trebalo bi radi savjetovanja podnijeti nacrt nadležnim tijelima u regiji i Koordinacijskoj skupini za električnu energiju. Nakon savjetovanja konačni plan trebalo bi poslati Komisiji, javno ga objaviti i ažurirati svake tri godine, osim ako bi okolnosti zahtijevale češće ažuriranje,
- planovi bi se trebali sastojati od dvaju dijelova u kojima se utvrđuju nacionalne mjere i koordinirane mjere dogovorene među državama članicama u svakoj regiji. U njima bi trebalo uzeti u obzir posebnosti svake države članice i jasno utvrditi uloge i odgovornosti nadležnih tijela,
- sve mjere koje se nalaze u planovima trebalo bi jasno utvrditi uz poštovanje načela transparentnosti, proporcionalnosti, nediskriminacije i provjerljivosti. Njima se ne smije ugroziti sigurnost opskrbe električnom energijom drugih država članica ili Europske unije kao cjeline,
- planovi bi trebali uključivati mjere za osiguravanje odgovarajućeg sprečavanja istodobnih kriznih situacija i upravljanja njima. Moraju biti dogovoreni u regionalnom kontekstu i minimalno uključivati:
 - (a) određivanje regionalnog kriznog upravitelja ili kriznog tima;
 - (b) mehanizme za razmjenu informacija, obavješćivanje i suradnju unutar regije;
 - (c) mjere za ublažavanje učinka krize, uključujući istodobne krizne situacije (npr. regionalni plan za raspoređivanje opterećenja ili druge aranžmane o uzajamnoj pomoći);
 - (d) planove za nadoknadu troškova koji su povezani s aranžmanima o pružanju pomoći i
 - (e) postupke za provođenje godišnjih testiranja planova.

2. upravljanje elektroenergetskim kriznim situacijama:

- Uredbom se zahtijeva da države članice bez odgode obavijeste susjedne države članice i Komisiju u slučaju nastanka elektroenergetske krizne situacije. Ujedno moraju dostaviti i informacije o uzrocima krize, o mjerama koje su poduzete ili se planiraju za ublažavanje krize i o mogućoj potrebi za pomoć drugih država članica,
- države članice obvezne su obavijestiti Komisiju i Koordinacijsku skupinu za električnu energiju ako imaju posebne, ozbiljne i pouzdane informacije da bi moglo doći do događaja za koji je vjerojatno da će dovesti do znatnog pogoršanja u opskrbi električnom energijom,
- države članice trebaju surađivati u duhu solidarnosti kad je riječ o pripremanju za elektroenergetske krizne situacije i upravljanju njima radi osiguravanja opskrbe električnom energijom tamo gdje je to najpotrebnije, u zamjenu za naknadu troškova, i
- u slučaju elektroenergetske krize države članice moraju se potpuno pridržavati pravila unutarnjeg tržišta električne energije. Netržišne mjere smiju se poduzeti samo kao krajnje sredstvo i moraju biti nužne, proporcionalne, nediskriminirajuće i privremene.

3. pokazatelji sigurnosti opskrbe i procjene rizika:

- u prijedlogu se zahtijeva da ENTSO-E razvije metodologiju za utvrđivanje scenarija elektroenergetske krize na regionalnoj razini, uzimajući u obzir barem sljedeće rizike:

- (a) rijetke i ekstremne prirodne opasnosti;
- (b) slučajne opasnosti koje nadilaze okvire sigurnosnog kriterija N-1 ;
- (c) posljedične opasnosti kao što su nestašice goriva i
- (d) zlonamjerni napadi;

- u izradi plana pripremljenosti za rizike ENTSO-E i države članice trebali bi se koristiti ovom metodologijom za utvrđivanje najrelevantnijih kriznih scenarija i

- ENTSO-E trebao bi razviti i metodologiju za procjenjivanje kratkoročne adekvatnosti, i to sezonske adekvatnosti kao i predviđanja adekvatnosti unutarodnevnne proizvodnje do predviđanja za tjedan dana unaprijed. Nakon što to ACER odobri države članice i ENTSO-E trebali bi navedeno upotrebljavati za svoje kratkoročne procjene. Predložena procjena kratkoročne adekvatnosti dopunjuje procjenu o dugoročnoj adekvatnosti resursa koja je predložena u revidiranoj Uredbi o električnoj energiji, a kojom se osigurava koordinirana europska procjena adekvatnosti radi procjenjivanja potrebe za mehanizmima za razvoj kapaciteta.

4. Evaluacija i praćenje:

- s ciljem osiguravanja transparentnosti nakon elektroenergetske krize pogođene države članice trebale bi provesti ex post evaluaciju krize i njezinih učinaka,

- prijedlog uključuje sustavno praćenje sigurnosti opskrbe u EU-u koje provodi Koordinacijska skupina za električnu energiju.

4. Prijedlog uredbe Europskog parlamenta i Vijeća o osnivanju Agencije Europske unije za suradnju energetske regulatora (preinaka)

Općenito se predlaže da se pravila o ACER-u prilagode „zajedničkom pristupu” decentraliziranim agencijama Europske unije o kojem su se dogovorili Europski parlament, Vijeće EU-a i Europska komisija (zajednički pristup). Međutim, za sada je opravdano da ACER i dalje primjenjuje ograničena odstupanja od „zajedničkog pristupa”.

U poglavlju I. predložene Uredbe opisuju se uloge, ciljevi i zadaće ACER-a te vrsta akata koje može donijeti, a navode se i pravila o savjetovanju i praćenju. Ažuriran je popis zadaća kako bi uključivao dužnosti koje su ACER-u dodijeljene nakon donošenja Uredbe, a koje se odnose na nadzor nad veleprodajnim tržištem i prekograničnom infrastrukturom.

Kad je riječ o donošenju mrežnih kodeksa za električnu energiju, ACER-u je dodijeljena veća odgovornost u izradi i podnošenju konačnog prijedloga mrežnog kodeksa Europskoj komisiji, dok Europska mreža operatora prijenosnih sustava za električnu energiju (ENTSO-E) i dalje ima ulogu tehničkog stručnjaka. Prijedlog uključuje i formalno mjesto za operatore distribucijskih sustava kako bi bili zastupljeni na razini Europske unije, posebno u razvoju prijedloga mrežnih kodeksa u skladu s njihovom povećanom odgovornošću. ACER odlučuje o uvjetima, metodologijama i algoritmima za provedbu mrežnih kodeksa i smjernica za električnu energiju.

Kad je riječ o zadaćama u regionalnom kontekstu u koje je uključen ograničeni broj nacionalnih regulatora, uvodi se regionalni postupak donošenja odluka. U skladu s tim ravnatelj bi trebao dati mišljenje o tome je li dotično pitanje prvenstveno od regionalnog značaja. Ako se Odbor regulatora složi s mišljenjem ravnatelja, regionalni pododbor Odbora regulatora treba pripremiti dotičnu odluku koju na kraju donosi ili odbacuje sam Odbor regulatora. Odbor regulatora inače odlučuje bez intervencije regionalnog pododbora.

U tom se poglavlju definiraju i nove zadaće ACER-a u pogledu usklađivanja određenih funkcija povezanih s regionalnim operativnim središtima u okviru ACER-a, nadzora nad

imenovanim operatorima tržišta električne energije i povezanih s odobravanjem metoda i prijedloga u vezi s adekvatnošću proizvodnje i pripremljenošću za rizike.

Poglavlje II. predložene Uredbe sadržava organizacijska pravila povezana s Upravnim odborom, Odborom regulatora, ravnateljem, Odborom za žalbe i radnim skupinama ACER-a, koje su uvedene novom odredbom. Prilagođavanjem nekoliko pojedinačnih odredaba zajedničkom pristupu decentraliziranim agencijama Europske unije ili novim pravilima glasanja Vijeća očuvane su glavne značajke postojeće upravljačke strukture, posebno Odbora regulatora.

Odstupanje ACER-a od zajedničkog pristupa opravdava se sljedećim:

glavni ciljevi europske politike u području električne energije, sigurnost opskrbe, pristupačnost električne energije i dekarbonizacija mogu se ostvariti na najisplativiji način s pomoću integriranog europskog tržišta električne energije. U skladu s tim infrastruktura za prijenos električne energije postaje sve više međusobno povezana, prekogranično se trguje sve većim količinama električne energije, proizvodni se kapaciteti dijele na europskoj razini, a prijenosnim se sustavom upravlja uzimajući u obzir regionalne i prekogranične aspekte. Ovim se zakonodavnim paketima dodatno potiču ti trendovi za koje se očekuje da će donijeti koristi europskim potrošačima.

Preduvjet za stvaranje unutarnjeg tržišta električne energije otvaranje je sektora tržišnom natjecanju. Kao i u drugim gospodarskim sektorima, otvaranje tržišta električne energije zahtijevalo je donošenje novih propisa, posebno u pogledu sustava prijenosa i distribucije, te provedbu regulatornog nadzora. Stoga su osnovana neovisna regulatorna tijela. Ta tijela i dalje imaju posebnu odgovornost kad je riječ o nadzoru nad nacionalnim i europskim pravilima primjenjivima na sektor električne energije.

Međutim, s porastom prekogranične trgovine i sa sustavom pri čijem se radu u obzir uzimaju regionalni i europski kontekst, od nacionalnih se regulatornih tijela zahtijevalo da sve više usklađuju svoje djelovanje s nacionalnim regulatornim tijelima ostalih država članica. ACER je osmišljen kako bi postao platforma za tu interakciju i tu dužnost obavlja od svojeg osnutka 2011. Tijelo u okviru ACER-a u kojem se, u suradnji s njezinim osobljem, priprema većina njezinih mišljenja, preporuka i odluka stoga je Odbor regulatora koji se sastoji od viših predstavnika nacionalnih regulatornih tijela i jednog predstavnika Europske komisije bez prava glasa. U prvim godinama postojanja ACER-a pokazalo se da Odbor regulatora djelotvorno pridonosi izvršavanju zadaća Agencije.

Budući da su energetska tržišta i dalje velikim dijelom regulirana na nacionalnoj razini, nacionalni regulatori u tome imaju ključnu ulogu. Glavna uloga ACER-a nije izvršavanje delegiranih regulatornih nadležnosti Europske komisije, nego usklađivanje regulatornih odluka neovisnih nacionalnih regulatora. U ovom je zakonodavnom prijedlogu velikim dijelom sačuvana ta raspodjela uloga. Trenutačnom se strukturom uspostavlja usklađena ravnoteža ovlasti među različitim dionicima, uzimajući u obzir posebne značajke unutarnjeg energetskeg tržišta. Ako bi se u ovoj fazi promijenila ravnoteža, mogla bi se ugroziti provedba političkih inicijativa sadržanih u zakonodavnim prijedlozima i otežati daljnja integracija energetskeg tržišta, što je glavna svrha ovog prijedloga. Stoga se čini preuranjenim prebaciti ovlasti za donošenje odluka na Upravni odbor, kako je predviđeno zajedničkim pristupom. Umjesto toga primjerenije bi bilo zadržati trenutačnu strukturu kojom se osigurava da nacionalni regulatori djeluju bez ikakve izravne intervencije institucija Europske unije ili država članica u određenim pitanjima. Istodobno, sveukupno djelovanje regulatora i dalje podliježe odobrenju institucija Europske unije putem programskih, proračunskih i strateških dokumenata. Institucije su uključene i u administrativna pitanja. Stoga se ne predlaže promjena ustroja i načina rada postojećeg Odbora regulatora.

Isto tako, ne predlaže se prilagodba koncepta Upravnog odbora njegovu modelu iz zajedničkog pristupa. Pokazalo se da je Upravni odbor ACER-a u svojem postojećem sastavu

tijekom posljednjih godina bio posebno djelotvoran i učinkovit. Njegovo djelovanje jamče predstavnici Europskog parlamenta, Vijeća i Europske komisije.

Iako Europska komisija u ovoj fazi ne smatra da je primjereno u potpunosti prilagoditi upravljačku strukturu ACER-a zajedničkom pristupu, i dalje će pratiti opravdanost odstupanja od zajedničkog pristupa, a u sljedećoj će evaluaciji planiranoj za 2021., u kojoj će se ocjenjivati ciljevi, mandat i zadaće Agencije, poseban naglasak biti na upravljačkoj strukturi.

Poglavlje III. predložene Uredbe sadržava financijske odredbe. Predlaže se prilagodba nekoliko pojedinačnih odredaba zajedničkom pristupu decentraliziranim agencijama.

U poglavlju IV. predložene Uredbe ažurira se nekoliko pojedinačnih odredaba u skladu sa zajedničkim pristupom, a druge odredbe sadržane u tom poglavlju koje se odnose na osoblje i odgovornost ostaju uglavnom nepromijenjene.

Razlozi za donošenje i pozadina dokumenta:

Prijedlozi za preinake četiri zakonodavna akta iz područja dizajna tržišta električne energije dio su šireg paketa Europske komisije „Čista energija za sve Europljane”. Paket se sastoji od nekoliko značajnih prijedloga za uspostavu energetske unije, kako je predviđeno u Okvirnoj strategiji za otpornu energetska uniju s naprednom klimatskom politikom. Sadržava zakonodavne, kao i nezakonodavne inicijative za stvaranje pogodnog okvira koji bi građanima mogao donijeti opipljivu korist, a pogodovao bi i otvaranju radnih mjesta, rastu i ulaganjima, istodobno unapređujući svih pet dimenzija energetske unije.

Prijedlozi za dizajn tržišta električne energije usmjereni su na prilagođavanje regulatornog okvira koji osigurava ravnopravno područje za sve tehnologije, bez ugrožavanja klimatsko-energetskih ciljeva. Električna energija će imati jednu od najvažnijih uloga kod prijelaza na čistu energiju, stoga je nužno prilagoditi tržište električne energije novim trendovima, posebice uključenju obnovljivih izvora u mrežu. Veleprodajna tržišta stoga moraju ići dalje u razvoju i rastućoj konkurentnosti subjekata na njima, nužno je povećati fleksibilnost sustava i osigurati sigurnost opskrbe električnom energijom. Maloprodajna tržišta električnom energijom u Europskoj uniji još uvijek pokazuju niske razine konkurencije i angažmana krajnjeg potrošača, unatoč svim tehnološkim pomacima (kao što je uvođenje pametnih mreža). Nova pravila se stoga dotiču niza novih principa i tehničkih odredbi s očekivanim stvarnim ekonomskim efektima i za sustav i za samog potrošača.

Status dokumenta i cilj rasprave na sastanku COREPER-a:

Paket prijedloga za dizajn tržišta električne energije objavljen je u sklopu novog zakonodavnog paketa Europske komisije „Čista energija za sve Europljane“ („Clean Energy for all Europeans“) 30. studenog 2016.g. Prve rasprave na Radnoj skupini za energetiku započele su u siječnju 2017.g. Na sastanku održanom 30. siječnja države članice su predstavile svoja preliminarna stajališta vezana za dizajn tržišta električne energije.

Stajalište RH:

RH pozdravlja donošenje izmjena predviđenih prijedlozima akata u paketu za dizajn tržišta električne energije te smatra da je ovakav obuhvat važan za stvaranje jedinstvenog tržišta te ujedno i osiguranje da to tržište pruži najviše standarde građanima i gospodarstvu uz prihvatljivu cijenu energenata, osiguravajući energetska efikasnost sustava i njegovu okolišnu prihvatljivost.

U nastavku se iznose stajališta RH za svaki od pojedinačnih prijedloga:

1. Prijedlog direktive Europskog parlamenta i Vijeća o zajedničkim pravilima za unutarnje tržište električne energije (preinaka)

RH ocjenjuje odredbu o uvođenju slobodne cijene za kućanstvo iznimno značajnom. S obzirom na uspjeh neregulirane cijene električne energije za kućanstva u RH, pri čemu se nije dogodilo povećanje maloprodajne cijene električne energije nego viša razina uključenosti tržišta, RH drži da će ta mjera znatno pospješiti otvaranje tržišta električne energije i u drugim državama članicama.

Vežano za uvođenje regionalnog operativnog centra koji bi trebao pokrivati više zemlja članica i objedinjavati njihove potrebe na razini regije, RH prijedlog ocjenjuje dobrom osnovom za daljnju raspravu. Smatra da je nužno i dodatno obraditi ideju, s razrađenim detaljima. Sugerira se Europskoj komisiji razmatranje donošenja delegiranog akta kojim bi se detaljno i jednoobrazno definiralo sve ovlasti regionalnih centara, kako isti ne bi odražavali snagu i veličinu pojedinih država članica koje čine regionalni centar.

RH podupire uvođenje nove terminologije, ali smatra da bi, između ostaloga, trebalo definirati i naponske razine tj. odrediti točno što je visoki, srednji i niski napon odnosno prenijeti te definicije iz postojećih delegiranih akata. RH drži korisnim i detaljnije određivanje odredbi vezanih za ugrožene kupce, no ukazuje da će i u ovom dijelu biti potrebna dodatna pojašnjenja, posebice po pitanju definiranja javnog tijela za ove potrebe. Također se i za odredbe vezane za energetska siromaštvo sugerira priprema smjernica za primjenu vezanih članaka od strane Europske komisije.

RH nadalje predlaže da se obaveza iz članka 13. dodijeli direktno regulatornom tijelu. Nužno je i detaljnije obrazložiti pitanje lokalne energetske zajednice i koncept koji se koristi u tom slučaju. Vežano za članke 21. i 22., RH predlaže da se razmotre novi rokovi za implementaciju.

Konačno, RH drži da je potrebno je razmotriti odredbe kojima se Operatoru prijenosnog sustava (OPS) i Operatoru distribucijskog sustava (ODS) zabranjuje posjedovati, razvijati i upravljati spremnicima energije, a iznimno im se to može omogućiti pod posebnim uvjetima. OPS ne smije posjedovati ni imovinu za pružanje pomoćnih usluga. Ovakve odredbe mogle bi biti problematične za implementaciju s obzirom na to da operator ne može biti vlasnik i mora angažirati tuđu opremu, što čini sustav tromijim i potencijalno skupljim, a potrebna je pravovremena reakcija.

2. Prijedlog uredbe Europskog parlamenta i Vijeća o unutarnjem tržištu električne energije (preinaka)

Vežano za odredbu o metodi procjene vrijednosti izgubljenog opterećenja („Value of Lost Load“- VoLL) od strane država članica, RH drži potrebnim da Europska komisija napravi upute glede metodologije i time osigura da procjena bude jedinstvena na tržištu Europske unije. Što se tiče zona trgovanja električnom energijom, one su određene su na temelju dugoročnih strukturnih zagušenja. RH smatra da unutar svake zone trgovanja cijena odstupanja treba biti jednaka, a definiranje zona i položaj pojedinih država članica mora biti jasno određen. RH je sada u raskoraku sa ostalim državama članicama, s obzirom da bi sukladno podjeli zemalja u regije prekogranične suradnje trebala biti pridružena u regiju kojoj pripadaju zemlje članice Europske unije, a ne samo regiji jugoistočne Europe u kojoj se RH nalazila s obzirom na članstvo u Energetskoj zajednici, prema postojećoj Uredbi.

Države članice po novom prijedlogu nadziru dostatnost kapaciteta („Capacity Mechanism“ - CM), a ukoliko država članica želi implementirati CM, mora se savjetovati sa susjednim državama i zatražiti suglasnost ACER-a, a CM usto ne smije uvoditi distorziju tržišta. Ova koncepcija zahtijeva vrijeme za usuglašavanje te RH stoga predlaže da se dodatno definiraju smjernice koje će omogućiti državama članicama lakšu i kvalitetniju implementaciju. Nadalje, operatori prijenosnog sustava će ENTSO-u osiguravati podatke za procjenu dostatnosti sustava i u tom pogledu je potrebno razraditi uvjete o tajnosti podataka.

U konačnici, RH smatra da je odredbu o osnivanju regionalnog operativnog centra nužno detaljnije objasniti jer u postojećem obliku nije sasvim razvidna funkcija toga centra.

3. Prijedlog uredbe Europskog parlamenta i Vijeća o pripremljenosti za rizike u sektoru električne energije i stavljanju izvan snage Direktive 2005/89/EZ

RH uvodno ukazuje da je potrebno detaljnije i jasnije odrediti vrste rizika i detaljno ih objasniti u priložima. Također, sugerira da u situacijama suradnje drugih tijela (poput ENTSO-E) u pitanjima rizika, Europska komisija treba dati jasne smjernice uz suradnju Koordinacijske skupine za električnu energiju, moguće u vidu delegiranog akta.

Vežano za rokove, RH smatra da utvrđivanje elektroenergetskih kriznih scenarija na regionalnoj razini zahtijeva posebnu pažnju i detaljnije uređivanje odredbe. Također, RH predlaže produljenje rokova u člancima 6. i 7. na barem 18 mjeseci. I u ovom pogledu RH smatra korisnim izradu uputa od strane Europske komisije te za to predlaže rok od 10 mjeseci nakon stupanja Uredbe na snagu.

RH smatra da bi utvrđivanje elektroenergetskih kriznih scenarija na nacionalnoj razini trebalo izraditi nadležno tijelo ovlašteno za provođenje zadataka utvrđenih ovom Uredbom, u suradnji s regulatorom (ukoliko nije nadležno tijelo) i operatorom prijenosne odnosno distribucijske mreže.

Nadalje, RH ocjenjuje veoma kratkim vremenski okvir za donošenje metodologija za kratkoročne procjene adekvatnosti. Pozdravlja se uređivanje aktivnosti suradnje i pomoći u kriznim situacijama kroz ovaj prijedlog, no kao primjedbu RH navodi nedostatak uključivanja metodologije za procjenu troškova kod onih koji pružaju pomoć u takvim situacijama.

Zaključno, RH smatra da bi od iznimne koristi bila prilagodba odredbi o procjenama rizika odredbama iz područja sigurnosti opskrbe plinom (kako je definirano u trenutačnom Prijedlogu uredbe Europskog parlamenta i Vijeća o mjerama za osiguranje sigurnosti opskrbe plinom kojom se stavlja izvan snage Uredba 994/2010), s obzirom da države članice već imaju iskustva u tom području, a usklađenost može osigurati i manji administrativni pritisak nego u slučaju značajno drugačijeg uređenja.

4. Prijedlog uredbe Europskog parlamenta i Vijeća o osnivanju Agencije Europske unije za suradnju energetske regulatora (preinaka)

RH uvodno ukazuje da je potrebno jasnije odrediti ulogu ACER-a, posebice jasno navesti slučajeve kada samostalno revidira i mijenja uvjete i metodologije iz svoje nadležnosti. RH u tom pogledu predlaže i osiguravanje jasnije uloge Europske komisije, koja bi o tome trebala obavijestiti države članice (preko koordinacijskih skupina za pojedini energent).

U kontekstu revizije zone trgovanja ACER odobrava i može zatražiti izmjenu metodologije i pretpostavki koje će se koristiti u postupku revizije zone trgovanja u skladu s člankom 13. stavkom 3. preinačene Uredbe o unutarnjem tržištu električne energije. RH smatra da je potrebno pojašnjenje od strane Europske komisije o tome zašto je nužno da u tome sudjeluje ACER odnosno, preispitati potrebu da to radi. U slučaju potvrđivanja potrebe, nužno je jasno odrediti koja joj je uloga.

U pogledu regulatornih pitanja, RH sugerira jasno navođenje istih, moguće i u vidu nabiranja. Potrebno je doraditi odredbe o koordinaciji regionalnih zadaća unutar ACER-a, s ciljem bolje kontrole, odnosno postizanja zadovoljavajućeg stupnja usklađenosti odredbi odluka donesenih na razini ACER-a. Isto vrijedi i za odnos regionalnog odbora u pogledu regionalnih operativnih središta.

RH ukazuje i da bi ACER trebao imati ovlasti da prati napredak pri provedbi projekata za stvaranje novog kapaciteta interkonektora, ali samo onih projekata koji se nalaze na listi prioriteta sukladno Uredbi (EU) br. 347/2013 o smjernicama za transeuropsku energetska infrastrukturu. Države članice moraju imati pravo uspostave drugih interkonekcija koje nisu na listi prioriteta prema navedenoj Uredbi i tada nadležnost ne bi trebala biti na razini ACER-a.

Što se tiče dužnosti Upravnog odbora, bitno je da isti donosi strategiju borbe protiv prijevara razmjernu riziku od prijevara, uzimajući u obzir troškove i koristi mjera koje treba provesti, a sve u suradnji sa OLAF-om (Europski ured za borbu protiv prijevara). RH također smatra da nije dobro da Upravni odbor donosi pravila za sprječavanje sukoba interesa i upravljanje sukobima interesa u odnosu na svoje članove, kao i članove Odbora za žalbe.

Zaključno RH predlaže jasnije određivanje uvjeta osnivanja lokalnih ureda ACER-a, kao i odredbu o trajnosti osnivanja, odnosno hoće li to biti privremenog ili trajnog karaktera.

Komentar za sve sastavne dokumente paketa:

RH smatra da vrijeme za implementiranje navedenih obaveza koje proizlaze za države članice prema predloženim zakonodavnim aktima treba biti barem 36 mjeseci, s obzirom na veliki broj obaveza koje iziskuju znatne izmjene nacionalnog zakonodavstva. Nužna je i izmjena delegiranih akata te zbog toga RH i sugerira ovako dugi rok. U ovoj ranoj fazi je teško u potpunosti procijeniti administrativni napor, ali može se očekivati isti od tijela državne uprave, regulatora, operatora prijenosne i distributivne mreže, operatora tržišta te burze električne energije.

U konačnici, RH naglašava da će uslijed nastavka rasprave formirati i jasnije stajalište o predloženim rješenjima, a istima se u ovoj ranoj fazi ne protivi. Podržava sve predložene akte uz gore navedene primjedbe.

Sporna/otvorena pitanja za RH:

Vežano za Prijedlog direktive Europskog parlamenta i Vijeća o zajedničkim pravilima za unutarnje tržište električne energije, u pogledu ideje osnivanja regionalnog operativnog centra nužna je dodatna obrada. Također, kod oba prijedloga o unutarnjem tržištu električne energije potrebno je napraviti jasne upute koje bi osigurale ispravnu primjenu u državama članicama, kao što je primjerice bilo kod donošenja Direktive 2009/72/EZ.

Što se tiče Prijedloga uredbe o pripremljenosti za rizike u sektoru električne energije, potrebno je istu maksimalno prilagoditi Prijedlogu uredbe Europskog parlamenta i Vijeća o mjerama za

osiguranje sigurnosti opskrbe plinom. Usto su nedovoljno jasno razrađeni rizici, nadležno tijelo, suradnja na nacionalnoj i regionalnoj osnovi te uvjeti suradnje.

Predložene izmjene vezane za ACER ne sadrže njegovu dovoljno jasno određenu ulogu, a nejasni su i uvjeti osnivanja i uloga lokalnih ureda ACER-a.

Ovaj popis spornih/otvorenih pitanja nije konačan te će svakako biti promjena tijekom rasprave i uslijed detaljne analizu svih dokumenata koji sačinjavaju ovaj paket.

Stajališta DČ, EK i Predsjedništva EU:

CZ, FI, DE, NL, SE, DK i NO su izradile radni dokument (non-paper) u vezi zajedničkog stajališta na nove prijedloge u sklopu tržišta električne energije: tržišne cijene ne bi trebale biti regulirane, smatraju da su time cijene automatski više, pozivaju na fleksibilnost sustava kako bi se omogućila integracija obnovljivih izvora koje treba biti bazirana na tržišnom principu, kako ne bi došlo do poremećaja na tržištu. Zagovaraju i jednaka pravila i odgovornosti za sve izvore energije - cjenovni signali trebaju biti preduvjet za dobro funkcioniranje na tržištu a regionalna suradnja je nužna u okviru tržišnog dizajna, kao i usklađenost nacionalne i razine Europske unije.

LV, EE i LT također su izradile non-paper u kojem ukazuju da svi energetske izvori trebaju biti tretirani na tehnološki neutralan način, kao i potrebu jasnog sustava trgovanja emisijama stakleničkih plinova (ETS). Upotreba obnovljivih izvora treba se temeljiti na tržišnim rješenjima te je nužno omogućiti subvencioniranje. Ukazali su na povezivanje i usklađivanje baltičkih zemalja s mrežom Europske unije, te kako regionalni pristup treba imati ključnu ulogu. ACER treba imati ojačanu ulogu za donošenje odluka o pitanjima koja se odnose na više država članica. CZ, HU i RO su također ukazale da svi izvori moraju biti tehnološki neutralni, pozvale su na fleksibilnost i razmatranje nacionalnih specifičnosti. FR je pozdravila viziju toga kako bi unutarnje tržište trebalo izgledati, no smatra da postoji još puno pitanja koje treba razjasniti u sklopu odgovornosti za uravnoteženje, u pogledu dispečiranja, skraćivanja proizvodnje, uključujući uvjete za bilo koje izuzeće od pravila. DK i SE su istaknule uključivanje malih proizvođača lokalnih energetskih zajednica koji trebaju biti operativni po jednakim uvjetima i agregatora te naglasile važnost pametnih mreža. Sve navedene države članice su ukazale na problematiku dispečiranja, odziv opterećenja temeljem načela kojima se omogućuje njihovo puno sudjelovanje na tržištu električne energije, načela odgovornosti za uravnoteženje, postupak određivanja ponudbenih zona, mijenjanje postojećih načela za tarife, uspostavljanje regionalnih operativnih centara – kako će biti operativni i pod kojima uvjetima; sve su to ključna pitanja koja će se trebati detaljno razmotriti kako bi unutarnje tržište električne energije bilo operativno na razini Europske unije.

Europska komisija je utvrdila da je cilj ovih zakonodavnih prijedloga da uklanjanje barijera u pogledu cijena, jednakih uvjeta za sve tržišne igrače, no o nacionalnoj razini ovisi koliko će uključiti i elaborirati uvjete za krajnje potrošače. Također, o nacionalnoj razini ovisi i uključenost lokalnih energetskih zadruga tj. malih proizvođača. Ukazano je i da nacionalni regulatori moraju definirati standarde kako bi se osigurala sigurnost opskrbe.

Sporna/otvorena pitanja za DČ, EK i Predsjedništvo EU:

Bit će detaljnije definirana tijekom predstojećih rasprava.

Stav RH o spornim/otvorenim pitanjima DČ, EK i Predsjedništva EU:

RH podržava radni dokument (non-paper) u vezi zajedničkog stajališta kojeg su izradile CZ, FI, DE, NL, SE, DK i NO.

Postojeće zakonodavstvo RH i potreba njegove izmjene slijedom usvajanja dokumenta:

Zakon o energiji (Narodne novine, br. 120/12, 14/14, 102/15)

Zakon o tržištu električne energije (Narodne novine, br. 22/13, 102/15)

Zakon o regulaciji energetske djelatnosti (Narodne novine, br. 120/12)

Zakon o energetske učinkovitosti (Narodne novine, br. 127/14)

Također biti će potrebno izmijeniti i sljedeće akte:

Pravila organiziranja tržišta električne energije (Narodne novine, br. 121/15, 48/16)

Metodologija za određivanje cijena za obračun električne energije uravnoteženja (Narodne novine, br. 71/16, 112/16)

Metodologija za određivanje cijena za pružanje usluge uravnoteženja (Narodne novine, br. 85/15)

Pravila o uravnoteženju elektroenergetskog sustava (HOPS, 5/2016)

Metodologija za određivanje cijena za pružanje pomoćnih usluga (HOPS, 7/2016)

Mrežna pravila elektroenergetskog sustava (Narodne novine, br. 36/06)

Pravila o promjeni opskrbljivača električnom energijom (Narodne novine, br. 56/15)

Opći uvjeti za opskrbu električnom energijom (Narodne novine, br. 14/06)

Cjenik nestandardnih usluga operatora distribucijskog sustava (HEP-ODS, 09/2016)

Program za osiguranje i primjenu načela razvidnosti, objektivnosti i nepristranosti rada HEP - Operatora prijenosnog sustava d.o.o. (HEP-OPS, 5/2006)

Utjecaj provedbe dokumenta na proračun RH:

U ovome trenutku još nije moguće procijeniti stvarni učinak na proračun RH.

Bruxelles, 23.2.2017.
COM(2016) 864 final

2016/0380 (COD)

Prijedlog

DIREKTIVE EUROPSKOG PARLAMENTA I VIJEĆA

o zajedničkim pravilima za unutarnje tržište električne energije

(preinaka)

(Tekst značajan za EGP)

{SWD(2016) 410}

{SWD(2016) 411}

{SWD(2016) 412}

{SWD(2016) 413}

OBRAZLOŽENJE

1. KONTEKST PRIJEDLOGA

• Razlozi i ciljevi prijedloga

Kontekst politike

Europski građani troše znatan dio svojih prihoda na energiju, a energija je isto tako važna za europsku industriju. Istodobno, energetska je sektor ključan za obvezu smanjivanja emisija stakleničkih plinova u Uniji za barem 40 % do 2030., a očekuje se da će udio obnovljivih izvora energije do iste godine iznositi 50 %.

Prijedlozi za preinaku Direktive o zajedničkim pravilima za unutarnje tržište električne energije, Uredbe o tržištu električne energije i Uredbe o osnivanju Agencije za suradnju energetske regulatora dio su šireg paketa inicijativa Komisije („Čista energija za sve Europljane”). Paket se sastoji od ključnih prijedloga Komisije za provedbu energetske unije, kako je predviđeno u planu za energetska uniju¹. Paket sadržava zakonodavne, kao i nezakonodavne inicijative za stvaranje pogodnog okvira koji bi građanima mogao donijeti opipljivu korist, a pogodio bi i otvaranju radnih mjesta, rastu i ulaganjima, istodobno unapređujući svih pet dimenzija energetske unije. Stoga su ključni prioriteti paketa prvenstveno energetska učinkovitost, globalno vodstvo EU-a u obnovljivim izvorima energije i poštenu uvjeti za potrošače energije.

Europsko vijeće² i Europski parlament³ više su puta naglasili da je integrirano energetska tržište koje dobro funkcionira najbolji način za osiguravanje prihvatljivih cijena energenata, sigurne opskrbe energijom, kao i za omogućavanje integracije i razvoja veće količine električne energije proizvedene iz obnovljivih izvora na isplativ način. Za postizanje rasta i dobrobiti potrošača u Europskoj uniji ključne su konkurentne cijene i stoga su one u središtu energetske politike EU-a. Trenutačni model tržišta električne energije temelji se na pravilima „Trećeg energetske paketa”⁴ donesenog 2009. Ta su pravila naknadno dopunjena propisima protiv zlouporabe tržišta⁵ i provedbenim propisima u pogledu pravila o trgovini električnom

¹ Komunikacija Komisije Europskom parlamentu, Vijeću, Europskom gospodarskom i socijalnom odboru, Odboru regija te Europskoj investicijskoj banci: Okvirna strategija za otpornu energetska uniju s naprednom klimatskom politikom, COM/2015/080 final.

² Ishod sastanka Vijeća, 3429. sastanak o prometu, telekomunikacijama i energetici, 26. studenoga 2015., 14632/15; ishod sastanka Vijeća, 3472. sastanak o prometu, telekomunikacijama i energetici, 6. lipnja 2016., 9736/16.

³ Rezolucija Europskog parlamenta od 13. rujna 2016.: Prema novom modelu tržišta (P8_T A(2016) 0333).

⁴ Direktiva 2009/72/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 13. srpnja 2009. o zajedničkim pravilima za unutarnje tržište električne energije i stavljanju izvan snage Direktive 2003/54/EZ, SL L 211, 14.8.2009., str. 55. – 93. (dalje u tekstu „Direktiva o električnoj energiji”); Uredba (EZ) br. 714/2009 Europskog parlamenta i Vijeća od 13. srpnja 2009. o uvjetima za pristup mreži za prekograničnu razmjenu električne energije i stavljanju izvan snage Uredbe (EZ) br. 1228/2003, SL L 211, 14.8.2009., str. 15 – 35. (dalje u tekstu „Uredba o električnoj energiji”); Uredba (EZ) br. 713/2009 Europskog parlamenta i Vijeća od 13. srpnja 2009. o osnivanju Agencije za suradnju energetske regulatora, SL L 211, 14.8.2009., str. 1. – 14. (dalje u tekstu „Uredba o ACER-u”).

⁵ Uredba (EU) br. 1227/2011 Europskog parlamenta i Vijeća od 25. listopada 2011. o cjelovitosti i transparentnosti veleprodajnog tržišta energije, SL L 326, 8.12.2011., str. 1. – 16.; Provedbena uredba Komisije (EU) br. 1348/2014 od 17. prosinca 2014. o izvješćivanju o podacima i provedbi članka 8. stavaka 2. i 6. Uredbe (EU) br. 1227/2011 Europskog parlamenta i Vijeća o cjelovitosti i transparentnosti veleprodajnog tržišta energije, SL L 363, 18.12.2014., str. 121. – 142.

energijom i radu mreže⁶. Unutarnje energetske tržište EU-a temelji se na dobro ustanovljenim načelima, kao što su pravo pristupa trećih osoba elektroenergetskim mrežama, mogućnost da potrošači sami odaberu opskrbljivača, stroga pravila o razdvajanju, uklanjanje prepreka prekograničnoj trgovini, nadzor nad tržištem koji provode neovisni energetske regulatori te suradnja među regulatorima i mrežnim operatorima diljem EU-a u okviru Agencije za suradnju energetske regulatora (ACER) i Europske mreže operatora prijenosnih sustava (ENTSO).

Treći je energetske paket za potrošače značio konkretan napredak. Doveo je do povećane likvidnosti europske tržišta električne energije, a došlo je i do znatnog rasta prekogranične trgovine. Potrošači u mnogim državama članicama sada imaju veći izbor. Veće je tržišno natjecanje, posebno na veleprodajnim tržištima, pomoglo u kontroliranju veleprodajnih cijena. Novim je potrošačkim pravima uvedenima Trećim energetske paketom vidno poboljšana položaj potrošača na energetske tržištima.

Novi su razvoji doveli do temeljnih promjena u europske tržištima električne energije. Udio električne energije proizvedene iz obnovljivih izvora energije (RES-E) naglo se povećao. Nastavit će se s prijelazom na proizvodnju električne energije iz obnovljivih izvora energije jer je to jedan od ključnih uvjeta za ispunjavanje obveza Unije iz Pariškog sporazuma o klimi. Fizička narav proizvodnje električne energije iz obnovljivih izvora energije, koja je, za razliku od tradicionalne proizvodnje, kolebljivija, manje predvidljiva i decentralizirana, zahtijeva prilagodbu tržišnih pravila, kao i pravila o radu mreže fleksibilnijoj naravi tržišta. Istodobno su državne intervencije, koje su često neusklađene, dovele do poremećaja na veleprodajnom tržištu električne energije, što se negativno odrazilo na ulaganja i prekograničnu trgovinu⁷. Isto tako, u tehnološkom se smislu događaju važne promjene. Električnom se energijom u gotovo cijelom EU-u trguje takozvanim „povezivanjem tržišta”, koje zajednički organiziraju burze električne energije i operatori prijenosnih sustava. Digitalizacija i brz razvoj mjerenja putem interneta, kao i rješenja u trgovanju omogućavaju industriji, poduzećima pa čak i kućanstvima proizvodnju i skladištenje električne energije, kao i sudjelovanje u tržištima električne energije koristeći se takozvanim „upravljanjem potrošnjom”. U sljedećem će desetljeću tržište električne energije biti obilježeno promjenjivom i decentraliziranom proizvodnjom električne energije, povećanom međuovisnošću država članica i novim tehnološkim prilikama koje će potrošačima omogućiti da smanje svoje račune i aktivno

⁶ Uredba (EU) br. 1227/2011 Europskog parlamenta i Vijeća od 25. listopada 2011. o cjelovitosti i transparentnosti veleprodajnog tržišta energije, SL L 326, 8.12.2011., str. 1. – 16.; Uredba Komisije (EU) br. 543/2013 od 14. lipnja 2013. o dostavi i objavi podataka na tržištima električne energije i o izmjeni Priloga I. Uredbi (EZ) br. 714/2009 Europskog parlamenta i Vijeća, SL L 163, 15.6.2013, str. 1. – 12.; Uredba Komisije (EU) 2015/1222 od 24. srpnja 2015. o uspostavljanju smjernica za dodjelu kapaciteta i upravljanje zagušenjima, SL L 197, 25.7.2015., str. 24. – 72.; Uredba Komisije (EU) 2016/631 od 14. travnja 2016. o uspostavljanju mrežnih pravila za zahtjeve za priključivanje proizvođača električne energije na mrežu, SL L 112, 27.4.2016., str. 1. – 68.; Uredba Komisije (EU) 2016/1388 od 17. kolovoza 2016. o uspostavljanju mrežnih pravila za priključak kupca, SL L 223, 18.8.2016., str. 10. – 54.; Uredba Komisije (EU) 2016/1447 od 26. kolovoza 2016. o uspostavljanju mrežnih pravila za zahtjeve za priključivanje na mrežu sustava za prijenos istosmjernom strujom visokog napona i istosmjerno priključenih modula elektroenergetskog parka, SL L 241, 8.9.2016., str. 1. – 65.; Uredba Komisije (EU) 2016/1719 od 26. rujna 2016. o uspostavljanju smjernica za dugoročnu dodjelu kapaciteta, SL L 259, 27.9.2016., str. 42. – 68.; druge su smjernice i mrežna pravila podržale države članice i njihovo se donošenje očekuje.

⁷ Vidjeti Komunikaciju Komisije „Uspostava unutarnjeg tržišta električne energije i optimalno iskorištavanje javnih intervencija”, C(2013) 7243 final od 5.11.2013.

sudjeluju na tržištima električne energije s pomoću upravljanja potrošnjom, vlastite potrošnje ili skladištenja.

Stoga se trenutačnom inicijativom u pogledu modela tržišta električne energije važeća tržišna pravila nastoje prilagoditi novom stanju na tržištu omogućavajući da električna energija slobodno teče tamo gdje je najpotrebnija i onda kad je najpotrebnija s pomoću usklađenih cjenovnih signala, istodobnim osnaživanjem potrošača, maksimalnim iskorištavanjem prednosti prekograničnog tržišnog natjecanja i slanjem odgovarajućih signala i poticaja za potrebna ulaganja radi dekarbonizacije našeg energetskeg sustava. Inicijativom će se dati prednost i rješenjima za energetske učinkovitost te pridonijeti postanku vodećim svjetskim proizvođačem energije iz obnovljivih izvora, na taj način pridonoseći ostvarivanju cilja Unije u pogledu otvaranja radnih mjesta, poticanja rasta i privlačenja ulaganja.

Prilagodba tržišnih pravila

Postojeća se tržišna pravila temelje na tehnologijama za proizvodnju koje su prevladavale u prošlom desetljeću, tj. centraliziranim, velikim elektranama u kojima se električna energija proizvodi iz fosilnih goriva uz ograničeno sudjelovanje potrošača. Budući da će promjenjiva proizvodnja električne energije iz obnovljivih izvora energije u budućnosti igrati sve veću ulogu u kombinaciji načina njezine proizvodnje, potrebno je omogućiti potrošačima da sudjeluju u tržištima ako to žele, dok je pravila potrebno prilagoditi. Kratkoročna su tržišta električne energije, koja omogućavaju prekogranično trgovanje električnom energijom proizvedenom iz obnovljivih izvora, ključna za uspješnu integraciju takve električne energije na tržište. To je zato što se većina proizvodnje iz obnovljivih izvora energije može točno predvidjeti tek nedugo prije stvarne proizvodnje (zbog promjenjivih vremenskih prilika). Stvaranje tržišta u kojima bi se moglo sudjelovati nedugo prije stvarne isporuke (tzv. „unutarodnevnna” tržišta ili tržišta „uravnoteženja”) ključan je korak u omogućivanju da proizvođači električne energije iz obnovljivih izvora prodaju svoju energiju pod poštenim uvjetima, a povećat će i likvidnost samog tržišta. Kratkoročna će tržišta sudionicima otvoriti nove poslovne prilike, kao što je ponuda „rezervnih” energetskeg rješenja u razdobljima velike potražnje i oskudne proizvodnje iz obnovljivih izvora. To uključuje mogućnost da potrošači promijene svoju potražnju („upravljanje potrošnjom”), operatore skladišta ili fleksibilne proizvođače. Iako upravljanje promjenjivošću u malim regijama može biti skupo, agregacija promjenjive proizvodnje po većim područjima moglo bi pomoći potrošačima u ostvarivanju znatnih ušteda. Ipak, integrirana kratkoročna tržišta još uvijek ne postoje.

Zbog nedostataka trenutačnih tržišnih rješenja energetskeg sektor nije toliko privlačan ulagačima. Uspostavom tržišnog energetskeg sustava s prikladnim interkonekcijama u kojemu su cijene usklađene s tržišnim kretanjima na djelotvoran će se način potaknuti potrebna ulaganja u proizvodnju i prijenos i osigurati da se ulaže tamo gdje je to najpotrebnije smanjujući time potrebu za državnim ulaganjima.

Zbog nacionalnih tržišnih pravila (npr. ograničenja cijena) i državnih intervencija trenutačno nije moguće iz cijena iščitati razdoblja oskudice električne energije. Nadalje, cjenovna područja ne odražavaju uvijek stvarnu oskudicu ako su loše oblikovana i ako slijede političke granice. Novim se modelom tržišta nastoje poboljšati cjenovni signali radi poticanja ulaganja u onim područjima u kojima su najpotrebnija, a koja će, umjesto nacionalnim granicama, biti utvrđena ograničenjima mreže i središtima potražnje. Cjenovni signali trebali bi omogućiti i odgovarajuću naknadu fleksibilnih resursa (uključujući upravljanje potrošnjom i skladištenje) jer ti resursi ovise o kratkoročnim koristima (npr. moderne plinske elektrane koje se koriste samo tijekom sati najveće potražnje ili smanjenje industrijske potražnje u razdobljima najveće potražnje ili tijekom velikog opterećenja sustava). Djelotvornim cjenovnim signalima

osiguralo bi se i učinkovito dispečiranje postojećih proizvodnih sredstava. Stoga je od ključne važnosti preispitati sva važeća pravila kojima se narušava formiranje cijena (poput pravila kojima se daje prednost dispečiranju određenih postrojenja) kako bi se potaknula i u potpunosti ostvarila mogućnost fleksibilnosti potražnje.

Potrošači u središtu energetske tržišta

Potpunom integracijom industrijskih, komercijalnih i stambenih potrošača u energetske sustav mogu se izbjeći znatni troškovi u pogledu „rezervne” proizvodnje, odnosno troškovi koje bi inače snosili potrošači. Na taj bi način potrošači čak imali koristi od fluktuacija cijena, a sudjelovanjem na tržištu mogli bi i zaraditi. Stoga je poticanje sudjelovanja potrošača preduvjet za uspješno i isplativo upravljanje energetskom tranzicijom.

Ostvarivanje novih pogodnosti za potrošače energije ključna je obveza energetske unije. Važeća tržišna pravila međutim često onemogućavaju potrošače u ostvarivanju koristi od tih novih pogodnosti. Iako potrošači mogu proizvoditi i skladištiti električnu energiju, kao i upravljati svojom potrošnjom energije lakše nego ikad prije, trenutni je model maloprodajnog tržišta takav da ih onemogućava u ostvarivanju svih koristi od takvih pogodnosti.

U većini se država članica potrošače rijetko potiče da promijene svoju potrošnju kao odgovor na promjene cijena na tržištima jer se cjenovni signali u stvarnom vremenu ne prosljeđuju krajnjim potrošačima. Paket o modelu tržišta prilika je za ispunjavanje te obveze. Transparentnijim cjenovnim signalima u stvarnom vremenu potaknut će se pojedinačno ili grupno sudjelovanje potrošača, a sustav električne energije učiniti fleksibilnijim olakšavajući integraciju električne energije proizvedene iz obnovljivih izvora energije. Osim što bi njima kućanstva mogla ostvariti znatne uštede, tehnološka dostignuća znače da uređaji i sustavi, poput pametne bijele tehnike, električnih vozila, električnih grijalica, klimatizacije i toplinskih crpki u izoliranim zgradama te centraliziranih sustava grijanja i hlađenja mogu automatski pratiti fluktuacije cijena i, u velikom opsegu, dati važan i fleksibilan doprinos elektroenergetskoj mreži. Kako bi potrošači mogli imati financijske koristi od tih novih pogodnosti, moraju imati pristup primjerenim pametnim sustavima, kao i ugovorima o opskrbi električnom energijom s dinamičnim cijenama povezanim s promptnim tržištem. Osim što potrošači trebaju uskladiti svoju potrošnju s cjenovnim signalima, pojavljuju se nove usluge utemeljene na potražnji kojima dionici na tržištu nude upravljanje potrošnjom više potrošača plaćajući im naknadu za njihovu fleksibilnost. Iako se takve usluge već potiču postojećim zakonodavstvom EU-a, dokazi upućuju na to da te odredbe nisu bile djelotvorne u uklanjanju glavnih tržišnih prepreka kojima se sprečava ulazak tih pružatelja usluga na tržište. Stoga je radi daljnjeg poticanja takvih usluga te odredbe potrebno usavršiti.

U mnogim državama članicama cijene električne energije ne prate potražnju i ponudu, nego ih reguliraju javna tijela. Reguliranjem cijena mogu se ograničiti razvoj djelotvornog tržišnog natjecanja te destimulirati ulaganja i pojavljivanje novih sudionika na tržištu. Stoga se Komisija u svojoj Okvirnoj strategiji za energetske uniju⁸ obvezala da će postupno ukidati regulirane cijene niže od razina pokrivanja troškova i poticati države članice na uspostavu plana za postupno ukidanje svih reguliranih cijena. Novim se modelom tržišta nastoji osigurati da se cijene opskrbe ne mogu mijenjati javnim intervencijama, osim u propisno opravdanim slučajevima.

⁸ Vidjeti Komunikaciju Komisije pod nazivom „Okvirna strategija za otpornu energetske uniju s naprednom klimatskom politikom”, COM/2015/080 final.

Troškovi tehnologije brzo se snižavaju, što znači da sve više potrošača može smanjiti svoje račune za energiju koristeći se tehnologijama poput fotonaponskih krovnih sustava i baterija. Vlastitu proizvodnju međutim još uvijek otežava nepostojanje zajedničkih pravila za „proizvođače-potrošače”. Odgovarajućim bi se pravilima uklonile te prepreke, npr. jamčenjem prava potrošača na proizvodnju energije za vlastitu potrošnju i prodavanje viška mreži, istodobno uzimajući u obzir troškove i koristi za sustav u cjelini (npr. odgovarajuće sudjelovanje u troškovima mreže).

Uspostava lokalnih energetske zajednice mogla bi biti učinkovit način za upravljanje energijom na razini zajednice trošeći električnu energiju koju proizvedu izravno za napajanje ili za (centralno) grijanje i hlađenje, bez obzira na to jesu li povezane na distribucijski sustav. Kako bi se osigurao slobodan razvoj takvih inicijativa, novim se modelom tržišta od država članica zahtijeva da uspostave odgovarajuće pravne okvire radi omogućavanja provedbe takvih aktivnosti.

Danas je više od 90 % promjenjivih obnovljivih izvora električne energije priključeno na distribucijske mreže. Integracija lokalne proizvodnje ustvari je pridonijela znatnom povećanju mrežnih tarifa za potrošače u kućanstvima. Usto, drastično su se povećali porezi i pristojbe kojima se financiraju proširenja mreže i ulaganja u obnovljive izvore. Novi model tržišta i izmjene Direktive o obnovljivim izvorima energije prilika su za uklanjanje tih nedostataka, koji mogu imati nerazmjerni učinak na određene potrošače u kućanstvima.

Troškovi mreže mogli bi se znatno smanjiti ako bi se operatorima distribucijskih sustava dopustilo da neka od pitanja povezanih s promjenjivom proizvodnjom rješavaju na lokalnoj razini (npr. upravljanjem lokalnim resursima fleksibilnosti). Međutim, s obzirom na to da su mnogi operatori distribucijskih sustava dio vertikalno integriranih poduzeća koja se bave i opskrbom, potrebne su regulatorne zaštitne mjere kako bi se zajamčilo da su operatori distribucijskih sustava neutralni pri obavljanju svojih novih zadaća, npr. u pogledu upravljanja podacima i pri upotrebi fleksibilnosti za upravljanje lokalnim zagušenjima.

Još jedan od ključnih pokretača tržišnog natjecanja i uključenosti potrošača je informiranje. Prethodna su savjetovanja i istraživanja Komisije pokazala da se potrošači žale na nedostatak transparentnosti u tržištima električne energije, zbog čega se umanjuje mogućnost da imaju koristi od tržišnog natjecanja i da aktivno sudjeluju na tržištima. Potrošači smatraju da nisu dovoljno informirani o alternativnim opskrbljivačima i dostupnosti novih energetske usluga, a žale se na složenost ponuda i postupaka za promjenu opskrbljivača. Reformom će se osigurati i zaštita podataka jer će se povećanom upotrebom novih tehnologija (posebno pametnih sustava mjerenja) dobiti niz energetske podataka s velikom komercijalnom vrijednošću.

Pri stavljanju potrošača u središte energetske tržišta u novom je modelu tržišta ključno razmotriti kako osigurati zaštitu najugroženijih članova društva i zaustaviti povećanje ukupnog broja energetske siromašnih kućanstava. S obzirom na to da je nejasno kako riješiti problem rastućeg energetske siromaštva i osjetljivosti potrošača na najprikladniji način, prijedlogom novog modela tržišta zahtijeva se da države članice propisno mjere i redovito prate energetske siromaštvo na temelju načela utvrđenih na razini EU-a. U revidiranim direktivama o energetske učinkovitosti i energetske svojstvima zgrada navode se daljnje mjere za rješavanje energetske siromaštva.

Sigurnost opskrbe električnom energijom

Sigurnost opskrbe električnom energijom neophodna je u modernim društvima koja uvelike ovise o sustavima pogonjenima električnom energijom i internetom. Stoga je nužno ocijeniti mogućnost europske sustava električne energije da omogući dovoljnu proizvodnju i

fleksibilnost radi osiguravanja pouzdane opskrbe električnom energijom u svakom trenutku (adekvatnost resursa). Osiguravanje sigurnosti opskrbe nije samo nacionalna obveza, nego i jedan od ključnih elemenata europske energetske politike⁹. To je zbog toga što se sigurnost opskrbe u potpuno međusobno povezanoj i usklađenoj mreži i na tržištima koja dobro funkcioniraju može organizirati mnogo učinkovitije i konkurentnije nego na isključivo nacionalnoj osnovi. Stabilnost mreže u pojedinačnim državama članicama često uvelike ovisi o tokovima električne energije iz susjednih država i stoga mogući problemi sa sigurnošću opskrbe obično imaju regionalan učinak. Zbog toga su najučinkovitija rješenja za nacionalne proizvodne manjke često regionalna, omogućavajući državama članicama da imaju koristi od proizvodnih višaka u drugim državama. Stoga je potrebno uvesti koordiniranu europsku procjenu adekvatnosti u skladu sa zajednički dogovorenim metodologijom kako bi se dobila stvarna slika mogućih proizvodnih potreba, uzimajući u obzir integraciju tržišta električne energije i moguće tokove iz drugih država. Ako se koordiniranom procjenom adekvatnosti pokaže da su u određenim državama ili regijama potrebni mehanizmi za razvoj kapaciteta, takvi bi mehanizmi trebali biti osmišljeni s ciljem smanjenja poremećaja na unutarnjem tržištu što je više moguće. Stoga bi se trebali utvrditi jasni i transparentni kriteriji za maksimalno smanjenje poremećaja u prekograničnoj trgovini, najbolje iskorištavanje upravljanja potrošnjom i smanjenje učinaka koji utječu na dekarbonizaciju kako bi se izbjegao rizik od rascjepkanosti nacionalnih mehanizama za razvoj kapaciteta, čime se stvaraju nove tržišne prepreke i narušava tržišno natjecanje¹⁰.

Jačanje regionalne suradnje

Bliska međupovezanost država članica EU-a zajedničkom transeuropskom mrežom jedinstvena je u svijetu i velika je prednost kad je riječ o učinkovitoj provedbi energetske tranzicije. Ako se ne bi mogli osloniti na resurse proizvodnje ili potražnje iz drugih država članica, troškovi energetske tranzicije koje bi snosili potrošači znatno bi se povećali. Danas sustavi u različitim državama članicama rade na puno sličniji način nego prije. To je zbog povećanja promjenjive i decentralizirane proizvodnje te veće integracije tržišta, posebno u kraćim tržišnim vremenskim intervalima. To znači i da nacionalne mjere koje poduzmu regulatori ili mrežni operatori mogu imati trenutačan učinak na ostale države članice EU-a. Iskustvo je pokazalo da zbog neusklađenih nacionalnih odluka europski potrošači mogu imati znatne troškove.

S obzirom na to da se iskorištava samo 25 % kapaciteta nekih interkonekcijskih vodova, često zbog neusklađenih nacionalnih ograničenja, i da se države članice nisu uspjele dogovoriti o odgovarajućim cjenovnim područjima, postoji potreba za većom usklađenošću operatora prijenosnih sustava i regulatora. Primjeri uspješne dobrovoljne i obvezne suradnje među operatorima prijenosnih sustava, regulatorima i vladama pokazali su da se regionalnom suradnjom mogu poboljšati funkcioniranje tržišta i znatno smanjiti troškovi. U određenim je područjima, npr. kad je riječ o mehanizmu „tržišnog povezivanja” diljem EU-a, suradnja operatora prijenosnih sustava već postala obvezna, a većinski se sustav glasanja o nekim pitanjima pokazao uspješnim u područjima u kojima dobrovoljnom suradnjom (ostavljajući svakom operatoru prijenosnog sustava pravo veta) nisu pronađena učinkovita rješenja regionalnih problema. Na temelju tog bi uspješnog primjera obveznu suradnju trebalo proširiti na druga područja u regulatornom okviru. S tim bi ciljem operatori prijenosnih sustava u okviru „regionalnih operativnih središta” trebali odlučiti o pitanjima u kojima bi rascjepkane i

⁹ Vidjeti članak 194. stavak 1. točku (b) UFEU-a.

¹⁰ U tom kontekstu vidjeti i Prijedlog uredbe Europskog parlamenta i Vijeća o pripremljenosti za rizike u sektoru električne energije, kojim su obuhvaćeni rizici u pogledu sigurnosti opskrbe povezani s upravljanjem elektroenergetskim kriznim situacijama.

neusklađene nacionalne mjere mogle negativno utjecati na tržište i potrošače (npr. u područjima rada sustava, izračuna kapaciteta interkonekcijskih vodova, sigurnosti opskrbe i pripremljenosti za rizike).

Prilagodba regulatornog nadzora regionalnim tržištima

Isto se tako čini primjerenim prilagoditi regulatorni nadzor stvarnim okolnostima na tržištu. Sve važne regulatorne odluke trenutačno donose nacionalni regulatori, čak i onda kad je potrebno zajedničko regulatorno rješenje. Iako je Agencija za suradnju energetske regulatora bila uspješna u uspostavi foruma za usklađivanje nacionalnih regulatora čiji se interesi razlikuju, njezina je glavna uloga trenutačno ograničena na usklađivanje, savjetovanje i praćenje. Dok dionici na tržištu iz različitih država članica sve više surađuju i o određenim pitanjima u pogledu rada mreže i trgovanja električnom energijom odlučuju kvalificiranom većinom na regionalnoj razini ili čak razini Unije¹¹, takvi postupci donošenja odluka ne postoje na regulatornoj razini. Regulatorni je nadzor stoga i dalje rascjepkan, što bi moglo rezultirati donošenjem različitih odluka i nepotrebnim kašnjenjima. Jačanje ovlasti Agencije za suradnju energetske regulatora u prekograničnim pitanjima koja zahtijevaju donošenje usklađene regionalne odluke pridonijelo bi bržem i djelotvornijem donošenju odluka u prekograničnim pitanjima. Nacionalni bi regulatori, koji u okviru Agencije za suradnju energetske regulatora odlučuju o tim pitanjima većinskim glasanjem, i dalje bili potpuno uključeni u taj postupak.

Isto se tako čini prikladnim preciznije utvrditi ulogu Europske mreže operatora prijenosnih sustava za električnu energiju radi jačanja njezine koordinacijske uloge i postizanja veće transparentnosti njezinog postupka odlučivanja.

Pojašnjenja teksta

Konačno, preinake Uredbe o električnoj energiji, Uredbe o ACER-u i Direktive o električnoj energiji koristit će se radi pružanja uredničkih pojašnjenja nekih od postojećih pravila i radi njihove reorganizacije kako bi se izrazito tehnička pravila sadržana u ta tri akta učinila razumljivijima bez zadiranja u sadržaj odredaba.

• Usklađenost s drugim odredbama i prijedlozima u tom području politike

Inicijativa u pogledu modela tržišta usko je povezana s drugim zakonodavnim prijedlozima u području klimatske i energetske politike koji su istodobno predstavljeni. Ti prijedlozi posebno uključuju inicijative za poboljšanje energetske učinkovitosti u Europi, paket mjera o energiji iz obnovljivih izvora i sveobuhvatnu inicijativu u pogledu upravljanja energetskom unijom i njezinih mehanizama izvješćivanja. Svim se tim inicijativama nastoje provesti mjere potrebne za postizanje konkurentne, sigurne i održive energetske unije. Upakiravanjem različitih inicijativa koje se sastoje od višestrukih zakonodavnih i nezakonodavnih poluga nastoji se osigurati potpuna dosljednost različitih, ali međusobno blisko povezanih političkih prijedloga.

Stoga, iako je trenutačni prijedlog usredotočen na ažuriranje tržišnih pravila s ciljem postizanja ekonomski povoljne energetske tranzicije na čiste energije, te su odredbe usklađene sa širim okvirom klimatske i energetske politike EU-a. Te su poveznice dodatno objašnjene u Komisijinoj procjeni učinka¹².

¹¹ Vidjeti npr. članak 9. Uredbe Komisije (EU) 2015/1222 od 24. srpnja 2015. o uspostavljanju smjernica za dodjelu kapaciteta i upravljanje zagušenjima, SL L 197, 25.7.2015., str. 24. – 72.

¹² [Ured za publikacije: umetnuti poveznicu na procjenu učinka].

Prijedlog je usko povezan s prijedlogom za reviziju Direktive o obnovljivim izvorima energije pružanjem okvira za ostvarivanje cilja za obnovljivu energiju do 2030., uključujući načela povezana s programima potpora za obnovljive izvore energije, što bi ih učinilo više orijentiranim na tržište, isplativijima i više regionaliziranim u pogledu područja primjene u onim slučajevima u kojima države članice odluče zadržati programe potpora. Tim se mjerama nastojala postići integracija obnovljivih energija u tržište, kao npr. odredbama o dispečiranju, o preprekama vlastitoj potrošnji povezanima s tržištem i drugim pravilima o pristupu tržištu prethodno sadržanima u Direktivi o obnovljivim izvorima energije, a koje su sada integrirane u Uredbu o električnoj energiji i Direktivu o električnoj energiji.

Prijedlog uredbe o upravljanju energetsom unijom pridonijet će osiguravanju usklađenosti politika pojednostavnjivanjem obveza država članica u pogledu planiranja i izvješćivanja radi pružanja bolje podrške konvergenciji prema energetske i klimatske ciljevima utvrđenima na razini EU-a. Kao novi instrument za planiranje, izvješćivanje i praćenje mjerit će napredak pojedinačnih država članica u provedbi europskih tržišnih zahtjeva uvedenih ovim aktima.

Prijedlogom uredbe o pripremljenosti za rizike u sektoru električne energije nadopunjuje se ovaj prijedlog, a u njemu je naglasak posebno na vladinim mjerama za upravljanje elektroenergetskim kriznim situacijama i na sprečavanju kratkoročnih rizika za sustav električne energije.

Trenutačni je prijedlog pomno usklađen s Komisijinom politikom tržišnog natjecanja u području energetike. Njime su posebno obuhvaćeni rezultati sektorskog istraživanja Komisije o mehanizmima za razvoj kapaciteta osiguravajući potpunu dosljednost s provedbenom politikom Komisije u pogledu državnih potpora za energiju.

- **Usklađenost s drugim politikama Unije**

Prijedlogom se nastoje provesti ključni ciljevi energetske unije, kako su utvrđeni u Okvirnoj strategiji za otpornu energetske uniju s naprednom klimatskom politikom. Kao što je već navedeno, pojedinosti paketa isto su tako u skladu s djelovanjem koje je Unija nedavno poduzela na globalnoj razini radi ostvarivanja ambicioznih klimatskih ciljeva iz dogovora postignutog u Parizu na 21. Konferenciji stranaka Okvirne konvencije UN-a o klimatskim promjenama (COP21). Trenutačni prijedlog i prijedlog revizije sustava trgovanja emisijama EU-a iz srpnja 2015. uzajamno se potkrepljuju i nadopunjuju.

Nadalje, s obzirom na to da se revizijom modela tržišta električne energije europsko energetske tržište nastoji učiniti konkurentnijim i prikladnijim novim energetske tehnologijama, prijedlog pridonosi ostvarivanju ciljeva Unije u pogledu otvaranja radnih mjesta i poticanja rasta. Nudeći tržišne mogućnosti za upotrebu novih tehnologija, prijedlogom će se potaknuti i pojava niza usluga i proizvoda zbog kojih će europska poduzeća postati predvodnici na tržištu usporedno s globalnim napretkom tranzicije na čiste energije.

2. PRAVNA OSNOVA, SUPSIDIJARNOST I PROPORCIONALNOST

- **Pravna osnova**

Pravna osnova za predložene mjere je članak 194. Ugovora o funkcioniranju Europske unije (UFEU), kojim su objedinjene i pojašnjene nadležnosti EU-a u području energetike. U skladu s člankom 194. UFEU-a glavni su ciljevi energetske politike EU-a sljedeći: osigurati funkcioniranje energetske tržišta; osigurati sigurnost opskrbe energijom u Uniji; promicati energetske učinkovitost i uštedu energije te razvoj novih i obnovljivih oblika energije i promicati međupovezanost energetske mreže.

Ova se inicijativa temelji i na sveobuhvatnom skupu zakonodavnih akata donesenih i ažuriranih u protekla dva desetljeća. Radi stvaranja novog unutarnjeg energetskeg tržišta EU je u razdoblju od 1996. do 2009. donio tri uzastopna zakonodavna paketa, a sveobuhvatni je cilj bio integracija tržišta i liberalizacija nacionalnih tržišta električne energije i plina. Tim je odredbama obuhvaćen širok raspon aspekata, među ostalim, pristup tržištu, transparentnost, potrošačka prava i neovisnost regulatornih tijela.

Ne gubeći iz vida postojeće zakonodavstvo i opći smjer rastuće integracije tržišta energije, trenutačnu bi inicijativu trebalo smatrati i dijelom stalnih napora za osiguravanje integracije i djelotvornog funkcioniranja europskih energetskeg tržišta.

Nedavnim je pozivima na djelovanje na razini EU-a koje su uputili Europsko vijeće¹³ i Europski parlament radi dovršenja europskeg energetskeg tržišta otvoren dodatni prostor za djelovanje.

• **Supsidijarnost**

Predložene izmjene odredaba Uredbe o tržištima električne energije, Direktive o zajedničkim pravilima za unutarnje tržište električne energije i Uredbe o osnivanju Agencije za suradnju energetskeg regulatora nužne su za uspostavu integriranog EU-ova tržišta električne energije, što na nacionalnoj razini nije moguće postići na jednako učinkovit način. Kako je detaljno navedeno u evaluaciji preinačenih zakonodavnih akata¹⁴, dokazi ukazuju na to da su izolirani nacionalni pristupi doveli do kašnjenja u provedbi unutarnjeg energetskeg tržišta i do donošenja neoptimalnih i neusklađenih regulatornih mjera, nepotrebnog udvostručenja intervencija i kašnjenja u ispravljanju neučinkovitosti tržišta. Uspostava unutarnjeg energetskeg tržišta s pomoću kojeg se svima može isporučiti konkurentna i održiva energija ne može se postići na temelju rascjepkanih nacionalnih pravila koja se odnose na trgovanje energijom, rad dijeljene mreže i, u određenoj mjeri, na normizaciju proizvoda.

Zbog sve veće međupovezanosti EU-ovih tržišta električne energije potrebna je veća usklađenost nacionalnih dionika. Nacionalne političke intervencije u sektoru električne energije imaju izravan utjecaj na susjedne države članice zbog energetske međuovisnosti i mrežnih interkonekcija. Osiguravanje stabilnosti mreže i njezinog učinkovitog funkcioniranja sve je teže postići isključivo na nacionalnoj razini jer je zbog rastuće prekogranične trgovine, kao i pojave decentralizirane proizvodnje i sudjelovanja potrošača povećana mogućnost učinaka prelijevanja. Ni jedna država ne može učinkovito djelovati sama i posljedice jednostranog djelovanja s vremenom su postale izraženije. To se opće načelo primjenjuje na niz mjera uvedenih ovim prijedlogom, bez obzira na to odnose li se na trgovanje energijom, rad mreže ili djelotvorno sudjelovanje potrošača.

Budući da zajednička regionalna pitanja koja zahtijevaju donošenje usklađene odluke često imaju znatan gospodarski učinak na države članice, dosadašnje iskustvo pokazalo je da dobrovoljnom suradnjom, iako korisnom u mnogim područjima suradnje među državama članicama, često nisu mogle biti uklonjene tehnički složene razlike s važnim distributivnim učincima među državama članicama¹⁵. Postojeće dobrovoljne inicijative, kao što je petostrani

¹³ U veljači 2011. Europsko vijeće utvrdilo je cilj dovršetka unutarnjeg energetskeg tržišta do 2014. i razvoja interkonekcija kako do 2015. mreže određenih država članica ne bi bile izolirane. U lipnju 2016. Europsko vijeće zatražilo je i donošenje strategije jedinstvenog tržišta u području energetike te akcijskih planova koje treba predložiti Komisija i koji trebaju biti provedeni do 2018.

¹⁴ [Ured za publikacije: umetnuti poveznicu na procjenu učinka – evaluacijski dio].

¹⁵ Vidjeti npr. rasprave o upravljanju zagušenjem u srednjoj Europi, u kojima je zbog različitih nacionalnih interesa znatno usporena veća integracija tržišta.

energetski forum, često su geografski ograničene jer obuhvaćaju samo dijelove EU-ova tržišta električne energije i nužno ne udružuju sve države koje su fizički najuže međusobno povezane.

Konkretan primjer su neusklađene nacionalne politike koje se odnose na načela utvrđivanja tarifa za distribuciju, a kojima se može narušiti unutarnje tržište do te mjere da distribuirana proizvodnja ili usluge skladištenja energije budu obuhvaćeni vrlo različitim poticajima za sudjelovanje na tržištu. S pojavom novih tehnologija i energetskih usluga kojima se sve češće prekogranično trguje djelovanje EU-a vrlo je važno za osiguravanje ravnopravnih uvjeta i učinkovitijih rezultata na tržištu za sve uključene strane.

ACER-ova zadaća usklađivanja prilagođena je novim razvojem na energetskim tržištima, poput povećane potrebe za usklađivanjem u razdobljima većih prekograničnih tokova energije i porasta proizvodnje energije iz nestalnih obnovljivih izvora energije. Neovisna nacionalna regulatorna tijela imaju važnu ulogu u provedbi regulatornog nadzora nad svojim nacionalnim energetskim sektorom. Međutim, sustav koji među državama članicama postaje sve više međuovisan kad je riječ o tržišnim transakcijama i funkcioniranju sustava zahtijeva regulatorni nadzor koji nadilazi nacionalne granice. ACER je tijelo osnovano radi pružanja takvog regulatornog nadzora u situacijama koje obuhvaćaju više od dvije države članice. Očuvana je glavna uloga ACER-a kao koordinatora djelovanja nacionalnih regulatora; dodijeljene su mu dodatne ograničene nadležnosti u onim područjima u kojima bi rascjepkano nacionalno donošenje odluka o pitanjima od prekogranične važnosti dovelo do problema ili nedosljednosti u unutarnjem tržištu. Na primjer, otvaranje regionalnih operativnih središta u [preinačena Uredba br. 714/2009 kako je predloženo dokumentima COM(2016) 861/2] zahtijeva nadnacionalni nadzor koji treba provoditi ACER jer regionalna operativna središta obuhvaćaju više država članica. Isto tako, uvođenje koordinirane procjene adekvatnosti na razini EU-a u [preinačena Uredba br. 714/2009 kako je predloženo dokumentima COM(2016) 861/2] zahtijeva regulatorno odobrenje njezine metodologije i izračuna, što može provoditi samo ACER jer je procjenu adekvatnosti potrebno provesti diljem država članica.

Iako će se zbog dodjele novih zadaća osoblje ACER-a morati povećati, njegova uloga koordinatora dovest će do manjeg opterećenja nacionalnih tijela, na taj način oslobađajući administrativne resurse na nacionalnoj razini. Predloženim će se pristupom pojednostavniti regulatorni postupci (npr. uvođenjem izravnog odobrenja u okviru ACER-a umjesto 28 zasebnih odobrenja). Usklađenim razvojem metodologija (npr. u pogledu procjene adekvatnosti) smanjit će se radno opterećenje nacionalnih tijela i izbjeći dodatan rad uzrokovan mogućim problemima proizašlima iz neusklađenih nacionalnih regulatornih djelovanja.

- **Proporcionalnost**

Političkim se odlukama obuhvaćenima Uredbom o električnoj energiji, Direktivom o električnoj energiji i Uredbom o ACER-u model tržišta električne energije nastoji prilagoditi povećanom udjelu decentralizirane proizvodnje i aktualnim tehnološkim dostignućima.

Predložene su reforme usmjerene samo na ono što je nužno za postizanje potrebnog napretka unutarnjeg tržišta ostavljajući krajnje nadležnosti i odgovornosti državama članicama, nacionalnim regulatorima i nacionalnim dionicima.

Mogućnosti kojima se razmatra dalekosežnije usklađivanje, npr. predlaganje jednog neovisnog europskog energetskog regulatora, jednog integriranog europskog operatora prijenosnog sustava ili više izravnih zabrana državnih intervencija bez mogućnosti izuzeća dosljedno su odbacivane u procjeni učinka. Umjesto toga, cilj su prijedloga uravnotežena

rješenja kojima se ograničava samo nacionalni opseg regulatornog djelovanja, pri čemu usklađeno djelovanje nedvojbeno donosi više koristi potrošačima.

Donesenim mogućnostima politike nastoje se stvoriti jednaki uvjeti za sve tehnologije proizvodnje i ukloniti poremećaji na tržištu kako bi se, među ostalim, obnovljivi izvori energije mogli ravnopravno natjecati na energetskom tržištu. Usto, svi bi sudionici na tržištu snosili financijsku odgovornost za održavanje mreže uravnoteženom. Uklonit će se prepreke uslugama kojima se mreži omogućava fleksibilnost, kao što su usluge odgovora na potražnju. Nadalje, mjerama se nastoji stvoriti likvidnije kratkoročno tržište kako bi fluktuacije cijena mogle pravilno odražavati oskudicu i ponuditi odgovarajuće poticaje za fleksibilnu mrežu.

Na razini maloprodajnog tržišta države članice poticat će se i da progresivno ukidaju opće reguliranje cijena, počevši od cijena ispod razine pokrivanja troškova. Ugroženi potrošači mogu se zaštititi prijelaznim reguliranjem cijena. Radi daljnjeg povećanja tržišnog natjecanja ograničit će se upotreba naknada za raskidanje ugovora kako bi se potaknula promjena opskrbljivača. Isto tako, načelima na visokoj razini osigurat će se da su računi za potrošnju energije jasni i razumljivi, a omogućit će se i nediskriminirajući pristup podacima o potrošačima, istodobno zadržavajući opće odredbe o zaštiti osobnih podataka.

U skladu s razvojem prekogranične trgovine električnom energijom i postupnom integracijom tržišta institucionalni će okvir biti prilagođen potrebi za dodatnom regulatornom suradnjom i novim zadaćama. ACER će dobiti dodatne zadaće, posebno u pogledu regionalnog funkcioniranja energetskog sustava, a nacionalni će regulatori i dalje imati središnju ulogu u regulaciji energetike.

U procjeni učinka priloženoj ovom prijedlogu sve su mogućnosti detaljno provjerene kako bi se osiguralo da ispunjavaju zahtjeve proporcionalnosti. Potrebno je napomenuti da su predložene politike kompromis među inicijativama koje se kreću od baze prema vrhu i upravljanjem tržištem odozgo prema dolje. U skladu s proporcionalnošću mjerama se ni na koji način ne nadomješta uloga nacionalnih vlada, nacionalnih regulatornih tijela i operatora prijenosnih sustava u obavljanju niza ključnih funkcija. Štoviše, nacionalne se regulatore potiče na učinkovitije formalno i neformalno udruživanje u regionalnom kontekstu radi rješavanja pitanja koja proizlaze iz upravljanja sustavom električne energije na način razmjeran opsegu problema.

Umjesto podupiranja pristupa „potpunog usklađivanja”, mjerama se nastoje stvoriti jednaki uvjeti za sve sudionike na tržištu, posebno ako tržišne mogućnosti nadilaze nacionalne granice. Konačno, određena standardizacija pravila i normizacija proizvoda nužne su za djelotvorno prekogranično trgovanje električnom energijom. Istodobno bi odluke koje se odnose na rad mreže mogle dovesti do neoptimalnih rezultata na tržištu ako bi njihovo donošenje bilo prepušteno pojedinačnim državama članicama i regulatorima koji djeluju izolirano. Izravno iskustvo s izradom i donošenjem zajedničkih mrežnih pravila i pravila trgovanja (tzv. „mrežna pravila” i „smjernice”) od donošenja Trećeg energetskog paketa iz 2009. pokazalo je da postoji nedvojbeno dodana vrijednost u okupljanju regulatora i nacionalnih tijela radi postizanja dogovora o zajedničkim pravilima i metodologijama kad je riječ o načelima na visokoj razini, kao i tehničkim načelima.

Među maloprodajnim i veleprodajnim tržištima sve je veća razlika u konkurentnosti, a maloprodajna tržišta još uvijek zaostaju u pogledu ponude usluga i konkretnih koristi za potrošače. Praćenjem energetskog siromaštva, transparentnosti i jasnoće informacija za potrošače, kao i njihova pristupa podacima, predloženim se mjerama neće neopravdano ograničiti nacionalne ovlasti.

- **Odabir pravnog instrumenta**

Prijedlogom će se izmijeniti ključni pravni akti koji su dio Trećeg energetskeg paketa. To obuhvaća Uredbu o električnoj energiji (br. 714/2009) i Direktivu o električnoj energiji (br. 2009/72/EZ), kao i Uredbu o ACER-u (br. 713/2009). Preinakom navedenih pravnih akata poboljšat će se pravna jasnoća. Aktom o izmjeni možda se ne bi mogao obuhvatiti širok skup novih odredaba. Odabir instrumenta stoga zahtijeva reviziju već donesenih i provedenih propisa kao prirodnog razvoja važećeg zakonodavstva.

3. REZULTATI EX POST EVALUACIJA, SAVJETOVANJA S DIONICIMA I PROCJENA UČINKA

- **Ex post evaluacije / provjere primjerenosti postojećeg zakonodavstva**

Službe Komisije ocijenile su uspješnost važećeg zakonodavnog okvira (Trećeg energetskeg paketa) u odnosu na pet utvrđenih kriterija: važnost, djelotvornost, učinkovitost, usklađenost i dodanu vrijednost EU-a. Uz procjenu učinka provedena je i samostalna evaluacija, a njezini se rezultati odražavaju u utvrđivanju problema u procjeni učinka.

Evaluacijom je utvrđeno da je cilj Trećeg energetskeg paketa u pogledu povećanja tržišnog natjecanja i uklanjanja prepreka prekograničnom tržišnom natjecanju na tržištima električne energije općenito ostvaren. Aktivnom provedbom tog zakonodavstva ostvareni su pozitivni rezultati za tržišta električne energije i potrošače, a za razliku od 2009., tržišta su općenito postala manje koncentrirana i više integrirana. Kad je riječ o maloprodajnim tržištima, novim je potrošačkim pravima uvedenima Trećim energetskeg paketom vidno poboljšan položaj potrošača na energetskeg tržištima.

Međutim, uspjeh pravila Trećeg energetskeg paketa u razvoju unutarnjeg tržišta električne energije i dalje je ograničen u brojnim područjima na veleprodajnoj i maloprodajnoj razini. Općenito, evaluacija je pokazala da se velike koristi i dalje mogu ostvariti poboljšanjem okvira modela tržišta, kao što su neiskorištene opće koristi za društveno blagostanje i krajnje koristi za potrošače. Na razini veleprodajnih tržišta i dalje postoje prepreke prekograničnoj trgovini, a kapaciteti interkonekcijskih vodova često nisu u potpunosti iskorišteni. Među ostalim, tome je uzrok nedovoljna suradnja mrežnih operatora i regulatora na zajedničkom korištenju interkonekcijskim vodovima. Nacionalna perspektiva uključenih stranaka i dalje u mnogim slučajevima sprečava provedbu djelotvornih prekograničnih rješenja i ograničava inače korisne prekogranične tokove. Situacija se razlikuje ovisno o pojedinim tržištima i vremenskim okvirima, a tržište za dan unaprijed te unutardnevno tržište i tržište uravnoteženja različito su integrirani.

Kad je riječ o maloprodajnim tržištima, tržišno je natjecanje moguće znatno poboljšati. Cijene električne energije još uvijek se znatno razlikuju među državama članicama zbog razloga koji nisu povezani s tržištem, a cijene za kućanstva u stalnom su porastu zbog znatnih povećanja nespornih naknada do kojih je došlo posljednjih godina, a to su naknade za mrežu, porezi i pristojbe. U pogledu zaštite potrošača, rastuće energetske siromaštvo i činjenica da nije jasno kako ga suzbiti te kako riješiti problem osjetljivosti potrošača na najprikladniji način otežavaju daljnje produbljivanje unutarnjeg energetskeg tržišta. Naknade za promjenu opskrbljivača, poput naknada za raskidanje ugovora i dalje su znatna financijska prepreka

uključenosti potrošača. Usto, brojne pritužbe povezane s obračunavanjem troškova¹⁶ ukazuju na to da se usporedivost i jasnoća informacija o obračunu mogu poboljšati.

Uz nedostatke u ostvarivanju izvornih ciljeva iz Trećeg energetskeg paketa, pojavio se niz novih izazova koji se nisu mogli predvidjeti u vrijeme pripreme Trećeg energetskeg paketa. Kao što je navedeno, oni uključuju ogromno povećanje obnovljivih izvora energije u proizvodnji električne energije, povećanje državnih intervencija na tržištima električne energije radi osiguravanja sigurnosti opskrbe i promjene na tehnološkom planu. To je dovelo do znatnih promjena u načinu funkcioniranja tržišta, posebno u posljednjih pet godina, do smanjivanja pozitivnog učinka reformi na potrošače i do neiskorištenog potencijala modernizacije. U postojećem se zakonodavstvu pojavila praznina u pogledu reguliranja tih kretanja.

U skladu s ishodima evaluacije i povezane procjene učinka trenutačnim se prijedlogom nastoji popuniti ta praznina i predstaviti poticajan okvir koji bi odražavao tehnološka dostignuća u sektoru dok naši energetske sustavi prelaze na nove modele proizvodnje i potrošnje.

• **Savjetovanja s dionicima**

Komisija je provela nekoliko javnih savjetovanja pripremajući se za ovu inicijativu. U tim su javnim savjetovanjima mogli sudjelovati građani EU-a i tijela država članica, sudionici na energetskeg tržištu i njihova udruženja, kao i svi ostali relevantni dionici, uključujući mala i srednja poduzeća te potrošače energije.

Potrebno je posebno istaknuti tri savjetovanja i njihove rezultate:

1. pitanja povezana s adekvatnošću resursa bila su predmet javnog savjetovanja¹⁷ provedenog od 15. studenoga 2012. do 7. veljače 2013., prema *Savjetovanju o adekvatnosti proizvodnje, mehanizmima za razvoj kapaciteta i unutarnjem tržištu električne energije*. Cilj tog savjetovanja bilo je prikupljanje mišljenja dionika o tome kako osigurati adekvatnost resursa i sigurnost opskrbe električnom energijom na unutarnjem tržištu.

Tijekom savjetovanja pristiglo je 148 pojedinačnih odgovora javnih tijela, industrije (proizvođača i potrošača energije) te akademske zajednice. Detaljan grafički prikaz odgovora dostupan je na internetu¹⁸, kao i svi pojedinačni doprinosi i sažetak rezultata savjetovanja¹⁹;

2. javno savjetovanje posvećeno maloprodajnim tržištima električne energije i krajnjim korisnicima²⁰ provedeno je od 22. siječnja 2014. do 17. travnja 2014. U okviru tog savjetovanja Komisija je primila 237 odgovora, od kojih je 20 % pristiglo od opskrbljivača energijom, 14 % od operatora distribucijskih sustava, 7 % od organizacija za zaštitu potrošača

¹⁶ Europska komisija (2016.), Drugo istraživanje potrošačkog tržišta o funkcioniranju maloprodajnih tržišta električne energije za potrošače u EU-u.

¹⁷ Europska komisija (2012.), Savjetodavni dokument o adekvatnosti proizvodnje, mehanizmima za razvoj kapaciteta i unutarnjem tržištu električne energije.
https://ec.europa.eu/energy/sites/ener/files/documents/20130207_generation_adequacy_consultation_document.pdf

¹⁸ https://ec.europa.eu/energy/sites/ener/files/documents/Charts_Public%20Consultation%20Retail%20Energy%20Market.pdf

¹⁹ Europska komisija (2012.), Savjetovanje o adekvatnosti proizvodnje, mehanizmima za razvoj kapaciteta i unutarnjem tržištu električne energije.
<https://ec.europa.eu/energy/en/consultations/consultation-generation-adequacy-capacity-mechanisms-and-internal-market-electricity>

²⁰ Europska komisija (2014.), Savjetovanje o maloprodajnom energetskeg tržištu.
<https://ec.europa.eu/energy/en/consultations/consultation-retail-energy-market>

i 4 % od nacionalnih regulatornih tijela. U savjetovanju je sudjelovao i znatan broj pojedinačnih građana. Potpuni sažetak odgovora dostupan je na internetskim stranicama Komisije²¹;

3. široko javno savjetovanje²² o novom modelu energetskeg tržišta provedeno je od 15. srpnja 2015. do 9. listopada 2015.

U okviru tog savjetovanja Komisija je primila 320 odgovora. Oko 50 % odgovora pristiglo je od nacionalnih ili europskih sektorskih udruženja. Poduzeća koja djeluju u energetskeg sektoru (opskrbljivači, posrednici i potrošači) pridonijela su s 26 % odgovora, a operatori mreže s 9 %. Svoj je doprinos dalo i 17 nacionalnih vlada te nekoliko nacionalnih regulatornih tijela. U savjetovanju je sudjelovao i znatan broj pojedinačnih građana i sveučilišta. Detaljan opis mišljenja dionika o svakoj konkretnoj mogućnosti politike dostupan je u procjeni učinka priloženoj ovoj zakonodavnoj inicijativi.

- **Prikupljanje i primjena stručnog znanja**

Priprema predložene Uredbe i procjene učinka temeljila se na velikoj količini materijala, a svi su izvori navedeni u bilješkama u procjeni učinka. Ti izvori uključuju gotovo 30, većinom vanjskih, istraživanja i alata za izradu modela kojima se nastojalo ocijeniti konkretne mogućnosti iz ovog prijedloga. Njihov se potpuni popis nalazi u Prilogu V. procjeni učinka. Istraživanjima je obuhvaćen niz metodologija, s naglaskom na kvantitativne procjene ekonomskih i socijalnih analiza troškova i koristi.

Usto, Komisija je provela i sektorsko istraživanje mehanizama za razvoj kapaciteta čiji su privremeni rezultati odmah uvršteni u trenutni prijedlog tijekom njegove pripreme²³. Rezultatima tih istraživanja nadopunjene su opsežne povratne informacije dionika, kako je prethodno opisano, a Komisija je dobila mnogo dokaza na kojima je temeljila trenutne prijedloge.

- **Procjena učinka**

Sve predložene mjere podržane su procjenom učinka. Odbor za nadzor regulative donio je pozitivno mišljenje 7. studenoga 2016. Način na koji su mišljenja Odbora za nadzor regulative uzeta u obzir utvrđen je u Prilogu I. procjeni učinka.

U procjeni učinka razmatrao se niz mogućnosti politike za svaki od utvrđenih problema. Ti su problemi i alternativna djelovanja navedeni u nastavku.

Prilagodba modela tržišta porastu obnovljivih izvora energije i tehnološkim dostignućima

U procjeni učinka podržano je poboljšanje važećih tržišnih pravila radi stvaranja jednakih uvjeta za sve tehnologije proizvodnje i resurse uklanjanjem postojećih poremećaja na tržištu. U njoj se razmatraju pravila kojima se pravi razlika između resursa i kojima se ograničava ili favorizira pristup određenih tehnologija elektroenergetskoj mreži. Usto, svi bi sudionici na tržištu snosili financijsku odgovornost za neravnoteže u mreži, a naknada za sve resurse na tržištu bi se isplaćivala pod jednakim uvjetima. Uklonile bi se prepreke odgovorima na potražnju. Odabranom bi se mogućnošću ojačala i kratkoročna tržišta približavajući ih

²¹

https://ec.europa.eu/energy/sites/ener/files/documents/Charts_Public%20Consultation%20Retail%20Energy%20Market.pdf

²² Europska komisija (2015.), Savjetovanje o novom modelu energetskeg tržišta, COM(2015) 340 final <https://ec.europa.eu/energy/en/consultations/public-consultation-new-energy-market-design>

²³ Privremeno izvješće o sektorskom istraživanju o mehanizmima za razvoj kapaciteta, C(2016) 2107 final.

stvarnom vremenu kako bi se u što većoj mjeri omogućilo ispunjavanje potreba fleksibilnosti te čineći tržišta uravnoteženja učinkovitijima. Odabrana mogućnost uključuje mjere s pomoću kojih bi svi fleksibilni raspodijeljeni resursi koji se odnose na proizvodnju, potražnju i skladištenje mogli postati dijelom tržišta koristeći se primjerenim poticajima i okvirom tržišta koji im je prilagođeniji, kao i mjere za bolje poticanje operatora distribucijskih sustava.

Neregulatorni je pristup odbačen jer se njime tržište ne može mnogo poboljšati, a ne mogu se osigurati ni jednaki uvjeti za sve resurse. Naime, trenutačni je regulatorni okvir EU-a u relevantnim područjima ograničen, a u nekim područjima ni ne postoji. Nadalje, smatralo se da se dobrovoljnom suradnjom tržištu ne može osigurati odgovarajuća razina usklađenosti ili sigurnosti. Isto tako, odbačena je i mogućnost potpunog usklađivanja tržišnih pravila jer bi se promjenama mogla prekršiti načela proporcionalnosti i općenito bi takvo usklađivanje bilo nepotrebno s obzirom na trenutačno stanje europskih energetske tržišta.

Razmatranje budućih ulaganja u proizvodnju i neusklađenih mehanizama za razvoj kapaciteta

Procijenjene su razne mogućnosti politike koje nadilaze osnovni scenarij, a u svakoj je mogućnosti predložen različit stupanj prilagodbe i usklađivanja država članica na razini EU-a te stupanj oslanjanja sudionika na tržištu na isplate energetske tržišta.

Primjenom mogućnosti takozvanog „isključivo energetske tržišta” europska bi se tržišta dovoljno poboljšala i postala bi dovoljno međupovezana kako bi se omogućili cjenovni signali potrebni za poticanje ulaganja u nove resurse i na pravim mjestima. Primjenom takvog scenarija mehanizmi za razvoj kapaciteta više ne bi bili potrebni.

Odabrana se mogućnost temelji na scenariju isključivo energetske tržišta, ali se u njoj ne odbacuje mogućnost da države članice upotrebljavaju mehanizme za razvoj kapaciteta, uz uvjet da su ti mehanizmi utemeljeni na metodologiji procjene adekvatnosti zajedničkih resursa koju na potpuno transparentan način provode Europska mreža operatora prijenosnih sustava za električnu energiju i ACER i da su u skladu sa zajedničkim konstrukcijskim obilježjima radi postizanja bolje kompatibilnosti nacionalnih mehanizama za razvoj kapaciteta i usklađene prekogranične suradnje. Uz sektorsko istraživanje o mehanizmima za razvoj kapaciteta ta se mogućnost temelji i na Smjernicama Europske komisije o državnim potporama za zaštitu okoliša i energiju za razdoblje 2014. – 2020.

Neregulatorni je pristup odbačen jer važeće odredbe zakonodavstva EU-a nisu dovoljno jasne i razvijene kako bi mogle odgovoriti na izazove s kojima se suočava europski sustav električne energije. Usto, dobrovoljnom se suradnjom možda ne može osigurati odgovarajuća razina usklađenosti u svim državama članicama, a tržištu odgovarajuća razina sigurnosti. Kako bi se ta pitanja riješila na dosljedan način potrebno je donijeti propise u tom području. Mogućnost prema kojoj bi, na temelju regionalnih ili europskih procjena adekvatnosti proizvodnje, čitave regije ili, konačno, sve države članice EU-a trebale obvezno uvesti mehanizme za razvoj kapaciteta odbačena je jer je nerazmjerna.

Nezadovoljavajuća razina uspješnosti maloprodajnih tržišta: sporo uvođenje i nezadovoljavajuće usluge

Prema podržanoj mogućnosti države članice trebaju postupno ukidati opće reguliranje cijena do roka utvrđenog zakonodavstvom EU-a, počevši od cijena ispod razine pokrivanja troškova. Tom bi se mogućnošću omogućilo prijelazno reguliranje cijena za ugrožene potrošače. Radi povećanja uključenosti potrošača ograničena je upotreba naknada za raskidanje ugovora. Nacionalna tijela primjenom alata za certificiranje trebaju jačati povjerenje potrošača u internetske stranice za usporedbu. Usto, načelima na visokoj razini osigurat će se da su računi za potrošnju energije jasni i razumljivi primjenom minimalnih zahtjeva u pogledu sadržaja.

Isto tako, države članice trebaju pratiti broj energetske siromašnih kućanstava. Konačno, kako bi novi tržišni subjekti i nova poduzeća za energetske usluge mogli razviti nove usluge osiguran je nediskriminirajući pristup podacima o potrošačima.

Druge mogućnosti koje su razmatrane, ali odbačene, uključivale su potpuno usklađivanje zakonodavstva o zaštiti potrošača uz opsežne mjere zaštite potrošača; izuzeća od reguliranja cijena utvrđena na razini EU-a na temelju praga potrošnje ili cjenovnog praga; uvođenje standardnog modela obrade podataka i dodjeljivanje odgovornosti neutralnom dioniku na tržištu, kao što je operator prijenosnog sustava; zabranu svih naknada za promjenu opskrbljivača, uključujući naknade za raskidanje ugovora i djelomično usklađivanje sadržaja računa za potrošnju energije i konačno, okvir EU-a za praćenje energetske siromaštva na temelju ispitivanja energetske učinkovitosti stambenih prostora koje provode države članice, kao i uvođenje preventivnih mjera za izbjegavanje isključivanja. Sve te mogućnosti odbačene su na temelju načela supsidijarnosti i proporcionalnosti. Gotovo svi dionici koji su sudjelovali u savjetovanjima smatrali su da ni održavanje *statusa quo* nije izvedivo.

Poboljšanje institucionalnog okvira i uloge Agencije

Institucionalnim se okvirom Trećeg paketa nastoji potaknuti suradnja nacionalnih regulatornih tijela, kao i operatora prijenosnih sustava. Od svojeg su osnivanja ACER i Europska mreža operatora prijenosnih sustava imali ključnu ulogu u postizanju funkcionalnog unutarnjeg energetskeg tržišta. Međutim, zbog nedavnih je kretanja na europskim energetskeg tržištima razmatranima u procjeni učinka i naknadnim prijedlozima inicijative u pogledu modela tržišta potrebna prilagodba institucionalnog okvira. Usto, provedbom Trećeg paketa uočena su područja u kojima su moguća poboljšanja kad je riječ o okviru koji se primjenjuje na ACER i Europsku mrežu operatora prijenosnih sustava. Kad je riječ o mogućnostima koje su razmatrane u pogledu reforme institucionalnog okvira, odbačen je scenarij uobičajene prakse jer bi uzrokovao pojavu regulatornih praznina i praznina u nadzoru tržišta, u skladu s tržišnim odredbama koje se razvijaju, a o kojima je riječ drugdje u ovom prijedlogu, kao i sa stalnim napretkom sekundarnog zakonodavstva na razini EU-a.

Radi prilagodbe institucionalnog okvira razmatran je i neregulatorni pristup „strože provedbe” i dobrovoljne suradnje bez uvođenja novih, dodatnih mjera. Poboljšana provedba postojećeg zakonodavstva podrazumijeva nastavak provedbe Trećeg paketa i potpunu provedbu mrežnih pravila i smjernica, kako je opisano u mogućnosti „uobičajene prakse”, zajedno sa strožom provedbom. Međutim, isključivo strožom provedbom trenutačni se institucionalni okvir ne bi mogao poboljšati.

Razmatrana je i zakonodavna mogućnost kojom bi ACER postao više nalik paneuropskom regulatoru, no i ta je mogućnost na kraju odbačena. Zbog toga bi bilo potrebno znatno povećati proračun i osoblje ACER-a jer bi radi obavljanja takve uloge u njemu trebali biti okupljeni brojni stručnjaci. Isto se tako čini primjerenim da nacionalni regulatori i dalje sudjeluju u postupku donošenja odluka Agencije te da se odluke koje većinskim glasanjem donose nacionalni regulatori sustavno ne zamjenjuju odlukama ravnatelja.

Stoga su razmatrane zakonodavne mogućnosti za poboljšanje ACER-a na temelju postojećeg okvira. Mogućnošću koja je podržana procjenom učinka omogućava se prilagodba institucionalnog okvira EU-a novim stvarnostima sustava električne energije. Njome se rješava i proizašla potreba za dodatnom regionalnom suradnjom te uklanjanju postojeće i očekivane regulatorne praznine u energetskeg tržištu, na taj način omogućavajući fleksibilnost kombinacijom pristupa od baze prema vrhu i odozgo prema dolje.

Usto, kako bi se uklonila postojeća regulatorna praznina u pogledu regulatornih zadaća koje nacionalna regulatorna tijela obavljaju na regionalnoj razini, političkim bi se inicijativama u

okviru ove mogućnosti uspostavio fleksibilan regionalan regulatorni okvir za poboljšanje regionalnog usklađivanja i postupka odlučivanja nacionalnih regulatornih tijela. Tom bi se mogućnošću uveo sustav donošenja usklađenih regulatornih odluka i nadzora nacionalnih regulatornih tijela nad određenim regionalnim pitanjima (npr. regionalna operativna središta i druga pitanja koja proizlaze iz predloženih inicijativa u pogledu modela tržišta), a ACER bi pritom štitio interes EU-a.

Temeljna prava

Ovaj prijedlog može imati utjecaj na niz temeljnih prava utvrđenih Poveljom EU-a o temeljnim pravima, a posebno na: poštovanje privatnog i obiteljskog života (članak 7.), zaštitu osobnih podataka (članak 8.), zabranu diskriminacije (članak 21.), pravo na socijalnu pomoć (članak 34.), pristup službama od općeg gospodarskog interesa (članak 36.), integraciju visoke razine zaštite okoliša (članak 37.) i pravo na djelotvoran pravni lijek (članak 47.).

To se posebno razmatra u okviru niza odredbi koje se odnose na zaštitu potrošača, energetska siromaštvo, ugrožene potrošače, pristup službama od općeg gospodarskog interesa te zaštitu podataka i privatnosti.

Sažetak procjene učinka nalazi se na internetskim stranicama Komisije²⁴, kao i pozitivno mišljenje Odbora za nadzor regulative.

- **Primjerenost propisa i pojednostavnjenje**

Prijedlogom bi se u ograničenom opsegu mogli povećati administrativni zahtjevi. Na primjer, ako bi sve tehnologije imale jednake uvjete za potpuno sudjelovanje na energetskim tržištima, morale bi biti usklađene sa zahtjevima tržišne sukladnosti, što bi moglo dovesti do određenog administrativnog opterećenja.

Mjere koje su predviđene za poboljšanje likvidnosti i integracije energetskih tržišta mogle bi isto tako imati kratkoročan utjecaj na poduzeća jer bi se ona morala prilagoditi novim modalitetima trgovanja energijom. No, taj se utjecaj u usporedbi s osnovnim scenarijem u kojem se ne poduzima ništa smatra minimalnim jer bi gospodarske dobiti reforme bile mnogo veće od bilo kakvog kratkoročnog ili dugoročnog administrativnog preustroja.

Isto tako, zbog postupnog će ukidanja reguliranih cijena na razini država članica nacionalna regulatorna tijela morati bolje nadzirati tržišta osiguravajući učinkovito tržišno natjecanje i jamčeći zaštitu potrošača. Ti bi se utjecaji mogli ublažiti povećanom uključenosti potrošača, čime bi se na tržištu prirodno potaknulo tržišno natjecanje.

Raspon aktivnosti koje se trebaju provesti u okviru ažuriranog institucijskog okruženja stvorit će i novi skup zahtjeva za uključivanje nacionalnih regulatora i operatora prijenosnih sustava na administrativnoj razini. Ti zahtjevi uključuju sudjelovanje u okviru ACER-a, kao i u postupcima donošenja odluka koje će dovesti do postizanja dogovora o metodologijama i praksama za neometano trgovanje energijom na granicama.

Detaljan administrativni i i gospodarski utjecaj svake razmatrane mogućnosti politike na poduzeća i javna tijela nalazi se u poglavlju 6. procjene učinka.

4. UTJECAJ NA PRORAČUN

Utjecaj koji prijedlog iz ovog paketa ima na proračun odnosi se na sredstva Agencije za suradnju energetskih regulatora (ACER) opisana u zakonodavnom financijskom izvještaju priloženom Komisijinu prijedlogu preinake Uredbe o uspostavi ACER-a. Doista, kako bi

²⁴ [Ured za publikacije: umetnuti poveznicu na procjenu učinka].

ACER mogao obavljati svoje nove zadaće, posebno u pogledu procjene adekvatnosti sustava i uspostave regionalnih operativnih središta, u Agenciji će do 2020. biti potrebno postupno zaposliti do 18 dodatnih zaposlenika u ekvivalentu punog radnog vremena i osigurati odgovarajuća financijska sredstva.

5. OSTALI ELEMENTI

• Planovi provedbe i mehanizmi praćenja, evaluacije i izvješćivanja

Komisija će pratiti prenošenje i usklađenost država članica i ostalih dionika s mjerama koje će se na kraju donijeti, a poduzet će i provedbene mjere ako i kada to bude potrebno. Usto, Komisija će pripremiti dokumente sa smjernicama za provedbu donesenih mjera, kao što je to već učinila u kontekstu provedbe Trećeg energetskeg paketa.

Komisiji će u praćenju i provedbi posebno pomagati ACER. Godišnje izvješćivanje Agencije i usporedne evaluacije koje provodi Komisija, kao i izvješćivanje Koordinacijske skupine za električnu energiju, obuhvaćeni su odredbama trenutačne inicijative. Agenciji će biti predloženo da dodatno preispita svoje pokazatelje praćenja radi osiguravanja njihovog trajnog značaja za napredak praćenja prema ostvarivanju ciljeva na kojima se temelje trenutačni prijedlozi kako bi se oni mogli na odgovarajuć način odraziti u, među ostalim, godišnjem izvješću ACER-a o praćenju tržišta.

Usporedno s predloženim inicijativama Komisija će predstaviti inicijativu u pogledu upravljanja energetskom unijom kojom će se pojednostavniti zahtjevi za planiranje, izvješćivanje i praćenje. Na temelju inicijative u pogledu upravljanja energetskom unijom trenutačni će zahtjevi za praćenje i izvješćivanje Komisije i država članica iz Trećeg energetskeg paketa biti uvršteni u horizontalna izvješća o napretku i praćenju. Više informacija o pojednostavnjenju zahtjeva za praćenje i izvješćivanje nalazi se u procjeni učinka upravljanja Europskom unijom.

Mehanizmi praćenja i pokazatelji referentnih vrijednosti detaljnije se obrađuju u poglavlju 8. procjene učinka.

6. DETALJNO OBRAZLOŽENJE POSEBNIH ODREDBI PRIJEDLOGA

• Prijedlog direktive Europskog parlamenta i Vijeća o zajedničkim pravilima za unutarnje tržište električne energije (preinaka)

U *poglavlju I.* predložene Direktive navedena su neka pojašnjenja njezina područja primjene i predmeta, s naglaskom na potrošače te važnost unutarnjeg tržišta i njegovih glavnih načela. U njemu su isto tako ažurirane glavne definicije koje se koriste u toj Direktivi.

U *poglavlju II.* predložene Direktive utvrđuje se opće načelo prema kojemu države članice moraju osigurati da je EU-ovo tržište električne energije konkurentno, orijentirano na potrošače, fleksibilno i nediskriminirajuće. U njemu se naglašava da nacionalne mjere ne bi trebale neopravdano otežavati prekogranične tokove, sudjelovanje potrošača ili ulaganja. Dodatno se utvrđuje načelo tržišno utemeljenih cijena opskrbe, osim u propisno opravdanim slučajevima. U tom se poglavlju pojašnjavaju određena načela povezana s funkcioniranjem EU-ovih tržišta električne energije, kao što je pravo na odabir opskrbljivača. Navode se i ažurirana pravila o mogućim obvezama javne usluge koje države članice mogu u određenim okolnostima nametnuti energetskim poduzećima.

U *poglavlju III.* predložene Direktive učvršćuju se postojeća potrošačka prava i uvode nova prava čiji je cilj staviti potrošače u središte energetskih tržišta osiguravajući jačanje njihova položaja i njihovu bolju zaštitu. U tom se poglavlju utvrđuju pravila o jasnijim informacijama

o obračunu i o certificiranim alatima za usporedbu. To poglavlje sadržava odredbe kojima se potrošačima osigurava slobodan izbor opskrbljivača ili agregatora, pravo na ugovor s dinamičnim cijenama i mogućnost sudjelovanja u upravljanju potrošnjom, vlastitoj proizvodnji i vlastitoj potrošnji električne energije. Svakom se potrošaču daje pravo zatražiti pametno brojilo s minimalnim skupom funkcija. Isto se tako poboljšavaju postojeća pravila o mogućnosti potrošača da dijele svoje podatke s opskrbljivačima i pružateljima usluga pojašnjavajući ulogu strana odgovornih za upravljanje podacima i utvrđujući zajednički europski format podataka koji Komisija treba razviti u provedbenom aktu. Nastoji se osigurati i da države članice suzbiju energetska siromaštvo. Zahtijeva se i da države članice utvrde okvire za neovisne agregatore i za upravljanje potrošnjom u skladu s načelima koja omogućavaju njihovo potpuno sudjelovanje na tržištu. Utvrđuje se okvir za lokalne energetske zajednice koje bi se mogle uključiti u lokalnu proizvodnju, distribuciju, agregaciju i skladištenje energije te opskrbu energijom ili usluge energetske učinkovitosti. Nadalje se pojašnjavaju postojeće odredbe o pametnim brojlama, jedinstvenim kontaktnim točkama, pravo na izvansudsku nagodbu, univerzalnoj usluzi te ugroženim potrošačima.

U poglavlju IV. predložene Direktive navedena su neka pojašnjenja zadaća operatora distribucijskih sustava, posebno u pogledu njihovih aktivnosti koje se odnose na uvođenje mrežnih usluga radi osiguravanja fleksibilnosti, integracije električnih vozila i upravljanja podacima. Pojašnjava se i uloga operatora distribucijskih sustava u pogledu skladištenja i mjesta za punjenje električnih vozila.

U poglavlju V. predložene Direktive sažeto se navode opća pravila primjenjiva na operatore prijenosnih sustava, koja se uvelike temelje na postojećem tekstu, te se navode samo neka pojašnjenja pomoćnih usluga i novih regionalnih operativnih središta.

Poglavlje VI. predložene Direktive, u kojem se utvrđuju pravila o razdvajanju razrađena u Trećem energetsom paketu, ostaje nepromijenjeno kad je riječ o glavnim materijalnim pravilima o razdvajanju, posebno u pogledu tri režima koja se primjenjuju na operatore prijenosnih sustava (vlasničko razdvajanje, neovisni operator sustava i neovisni operator prijenosa), kao i u pogledu odredaba o određivanju i certificiranju operatora prijenosnih sustava. Pojašnjava se samo mogućnost da operatori prijenosnih sustava posjeduju skladišni prostor ili pružaju pomoćne usluge.

Poglavlje VII. predložene Direktive sadržava pravila o osnivanju, opsegu ovlasti i zadaćama, kao i pravilima djelovanja neovisnih nacionalnih energetske regulatora. U prijedlogu se posebno naglašava obveza regulatora da surađuju sa susjednim regulatorima i ACER-om kad je riječ o pitanjima od prekogranične važnosti te se ažurira popis zadaća regulatora, među ostalim u pogledu nadzora nad novoosnovanim regionalnim operativnim središtima.

U poglavlju VIII. predložene Direktive mijenjaju se neke opće odredbe, među ostalim odredbe o odstupanjima od Direktive te o delegiranim ovlastima koje izvršavaju Komisija i odbor osnovan prema pravilima komitologije u skladu s Uredbom (EU) br. 182/2011.

U novim prilogima predloženoj Direktivi utvrđuju se dodatni zahtjevi u pogledu alata za usporedbu, računa i informacija o obračunu te se mijenjaju postojeći zahtjevi za pametna brojila i njihovo uvođenje.

• **Prijedlog Uredbe Europskog parlamenta i Vijeća o unutarnjem tržištu električne energije (preinaka)**

U poglavlju I. predložene Uredbe utvrđuje se njezino područje primjene i njezin predmet te definicije pojmova koji se u njoj koriste. Naglašava se važnost usklađenih tržišnih signala radi omogućavanja veće fleksibilnosti, dekarbonizacije i inovacija te se ažuriraju i nadopunjuju glavne definicije upotrijebljene u Uredbi.

U poglavlju II. predložene Uredbe uvodi se novi članak u kojemu se utvrđuju glavna načela kojih se treba pridržavati nacionalno energetske zakonodavstvo kako bi se omogućilo funkcioniranje unutarnjeg tržišta električne energije. Utvrđuju se i glavna pravna načela u pogledu pravila trgovanja električnom energijom u različitim vremenskim okvirima za trgovanje (tržište uravnoteženja, unutardnevno tržište, tržište za dan unaprijed i terminsko tržište), uključujući načela formiranja cijena. Pojašnjava se načelo odgovornosti za uravnoteženje i omogućava okvir za uspostavu pravila koja su usklađenija s tržištem kad je riječ o odašiljanju i ograničavanju proizvodnje i odgovora na potražnju, uključujući uvjete za iznimke.

U poglavlju III. predložene Uredbe opisuje se postupak određivanja zona trgovanja na usklađen način prema postupku preispitivanja iz Uredbe 1222/2015 o uspostavljanju smjernica za dodjelu kapaciteta i upravljanje zagušenjima²⁵. Kako bi se riješilo trajno pitanje znatnih nacionalnih ograničenja prekograničnih tokova električne energije pojašnjavaju se uvjeti za takva iznimna ograničenja, posebno pravilima kojima se osigurava da uvoz i izvoz električne energije ne ograničavaju nacionalni dionici iz gospodarskih razloga. Nadalje, ovo poglavlje sadržava izmjene postojećih načela u pogledu mrežnih tarifa za prijenos i distribuciju, a u njemu se utvrđuje i postupak za poticanje postupne konvergencije tarifnih metodologija za prijenos i distribuciju. Utvrđuju se i izmijenjena pravila za upotrebu naknada za zagušenje.

U poglavlju IV. predložene Uredbe utvrđuju se nova opća načela s pomoću kojih države članice mogu na usklađen način riješiti pitanje adekvatnosti resursa. U njemu se utvrđuju načela i postupak za razvoj europske procjene adekvatnosti resursa radi ispravnijeg utvrđivanja potrebe za mehanizmima za razvoj kapaciteta i standardom pouzdanosti koji prema potrebi utvrđuju države članice. Pojašnjavaju se način i uvjeti za uvođenje mehanizama za razvoj kapaciteta na način koji je usklađen s tržištem. Isto se tako pojašnjavaju načela osmišljavanja mehanizama za razvoj kapaciteta na način koji je usklađen s tržištem, uključujući pravila za sudjelovanje kapaciteta koji se nalazi u drugoj državi članici i za upotrebu interkonekcija. Utvrđuju se način na koji će regionalna operativna središta, nacionalni operatori prijenosnih sustava, Europska mreža operatora prijenosnih sustava za električnu energiju i nacionalni regulatori putem ACER-a sudjelovati u razvoju tehničkih parametara za razvoj kapaciteta koji se nalaze u drugoj državi članici te operativna pravila za njihovo sudjelovanje.

U poglavlju V. predložene Uredbe utvrđuju se zadaće i dužnosti Europske mreže operatora prijenosnih sustava za električnu energiju i ACER-ove zadaće praćenja u tom pogledu, istodobno pojašnjavajući njegovu dužnost neovisnog djelovanja i djelovanja za dobrobit Europe. Definiše se zadaća regionalnih operativnih središta i navode kriteriji te postupak za utvrđivanje regija rada sustava obuhvaćenih svakim regionalnim operativnim središtem i koordinacijske funkcije koje obavljaju ta središta. Utvrđuju se i radni te organizacijski aranžmani, zahtjevi za obavješćivanje, zahtjevi i postupci za donošenje odluka i preporuka te za njihovu reviziju, sastav i odgovornosti Upravnog odbora, kao i aranžmani u pogledu odgovornosti regionalnih operativnih središta. To poglavlje sadržava i pravila o priključivanju

²⁵ Uredba Komisije (EU) 2015/1222 od 24. srpnja 2015. o uspostavljanju smjernica za dodjelu kapaciteta i upravljanje zagušenjima, SL L 197, 25.7.2015., str. 24. – 72.

kogeneracijskih jedinica, koja su prethodno obuhvaćena Direktivom 2012/27/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 25. listopada 2012. o energetske učinkovitosti. Pravila o desetogodišnjem planu razvoja mreže, naknadi među operatorima prijenosnih sustava, razmjeni informacija i certificiranju uglavnom su ostala nepromijenjena.

U poglavlju VI. predložene Uredbe uspostavlja se europsko tijelo za operatore distribucijskih sustava, definiraju postupak za njegovo osnivanje i njegove zadaće, uključujući savjetovanje s dionicima. Navedena su i detaljna pravila o suradnji operatora distribucijskih sustava i operatora prijenosnih sustava u pogledu planiranja i rada njihovih mreža.

U poglavlju VII. predložene Uredbe utvrđuju se postojeće ovlasti Komisije i pravila za njezino donošenje delegiranih akata u obliku mrežnih pravila ili smjernica. Pojašnjava se pravna priroda i donošenje mrežnih pravila i smjernica, a njihov se mogući sadržaj proširuje na područja poput struktura tarifa za distribuciju; pravila za pružanje nefrekvencijskih pomoćnih usluga; odgovora na potražnju, skladištenja energije i pravila o ograničavanju potražnje; pravila o kibernetičkoj sigurnosti; pravila o regionalnim operativnim središtima i ograničavanja proizvodnje te redispčiranja proizvodnje i potražnje. Pojednostavnjuje se postupak izrade mrežnih pravila za električnu energiju te se nacionalnim regulatorima daje mogućnost da u okviru ACER-a odlučuju o pitanjima koja se odnose na provedbu mrežnih pravila i smjernica. Isto se tako u postupak razvoja prijedloga mrežnih pravila za električnu energiju intenzivnije uključuju europsko tijelo za operatore distribucijskih sustava i drugi dionici.

U poglavlju VIII. predložene Uredbe utvrđuju se njezine završne odredbe. To poglavlje uključuje postojeća pravila o izuzimanju novih interkonekcijskih vodova istosmjerne struje iz određenog zahtjeva Direktive i Uredbe o električnoj energiji, istodobno pojašnjavajući postupak u skladu s kojim nacionalna regulatorna tijela mogu činiti naknadne izmjene.

U Prilogu predloženoj Uredbi detaljnije se definiraju zadaće regionalnih operativnih središta uspostavljenih ovom Uredbom.

- **Prijedlog Uredbe Europskog parlamenta i Vijeća o osnivanju Agencije Europske unije za suradnju energetske regulatora (preinaka)**

Općenito se predlaže da se pravila o ACER-u prilagode „zajedničkom pristupu” decentraliziranim agencijama EU-a o kojem su se dogovorili Europski parlament, Vijeće EU-a i Europska komisija (zajednički pristup)²⁶. Međutim, za sada je opravdano da ACER i dalje primjenjuje ograničena odstupanja od „zajedničkog pristupa”.

U poglavlju I. predložene Uredbe opisuju se uloge, ciljevi i zadaće ACER-a te vrsta akata koje može donijeti, a navode se i pravila o savjetovanju i praćenju. Ažuriran je popis zadaća kako bi uključivao dužnosti koje su ACER-u dodijeljene nakon donošenja Uredbe, a koje se odnose na nadzor nad veleprodajnim tržištem i prekograničnom infrastrukturom.

Kad je riječ o donošenju mrežnih pravila za električnu energiju, ACER-u je dodijeljena veća odgovornost u izradi i podnošenju konačnog prijedloga mrežnog pravila Komisiji, dok Europska mreža operatora prijenosnih sustava za električnu energiju i dalje ima ulogu tehničkog stručnjaka. Prijedlog uključuje i formalno mjesto za operatore distribucijskih sustava kako bi bili zastupljeni na razini EU-a, posebno u razvoju prijedloga mrežnih pravila u skladu s njihovom povećanom odgovornošću. Agencija odlučuje o uvjetima, metodologijama i algoritmima za provedbu mrežnih pravila i smjernica za električnu energiju.

²⁶ Vidjeti Zajedničku izjavu Europskog parlamenta, Vijeća EU-a i Europske komisije o decentraliziranim agencijama od 19. srpnja 2012.

Kad je riječ o zadaćama u regionalnom kontekstu u koje je uključen ograničeni broj nacionalnih regulatora, uvodi se regionalni postupak donošenja odluka. U skladu s tim ravnatelj bi trebao dati mišljenje o tome je li dotično pitanje prvenstveno od regionalnog značaja. Ako se Odbor regulatora složi s mišljenjem ravnatelja, regionalni pododbor Odbora regulatora treba pripremiti dotičnu odluku koju na kraju donosi ili odbacuje sam Odbor regulatora. Odbor regulatora inače odlučuje bez intervencije regionalnog pododbora.

U tom se poglavlju definiraju i nove zadaće ACER-a u pogledu usklađivanja određenih funkcija povezanih s regionalnim operativnim središtima u okviru Agencije, nadzora nad imenovanim operatorima tržišta električne energije i povezanih s odobravanjem metoda i prijedloga u vezi s adekvatnošću proizvodnje i pripremljenošću za rizike.

Poglavlje II. predložene Uredbe sadržava organizacijska pravila povezana s Upravnim odborom, Odborom regulatora, ravnateljem, Odborom za žalbe i radnim skupinama Agencije, koje su uvedene novom odredbom. Prilagođavanjem nekoliko pojedinačnih odredaba zajedničkom pristupu decentraliziranim agencijama EU-a ili novim pravilima glasanja Vijeća očuvane su glavne značajke postojeće upravljačke strukture, posebno Odbora regulatora.

Odstupanje ACER-a od zajedničkog pristupa opravdava se sljedećim:

glavni ciljevi europske politike u području električne energije, sigurnost opskrbe, pristupačnost električne energije i dekarbonizacija mogu se ostvariti na najisplativiji način s pomoću integriranog europskog tržišta električne energije. U skladu s tim infrastruktura za prijenos električne energije postaje sve više međusobno povezana, prekogranično se trguje sve većim količinama električne energije, proizvodni se kapaciteti dijele na europskoj razini, a prijenosnim se sustavom upravlja uzimajući u obzir regionalne i prekogranične aspekte. Ovim se zakonodavnim paketima dodatno potiču ti trendovi za koje se očekuje da će donijeti koristi europskim potrošačima.

Preduvjet za stvaranje unutarnjeg tržišta električne energije otvaranje je sektora tržišnom natjecanju. Kao i u drugim gospodarskim sektorima, otvaranje tržišta električne energije zahtijevalo je donošenje novih propisa, posebno u pogledu sustava prijenosa i distribucije, te provedbu regulatornog nadzora. Stoga su osnovana neovisna regulatorna tijela. Ta tijela i dalje imaju posebnu odgovornost kad je riječ o nadzoru nad nacionalnim i europskim pravilima primjenjivima na sektor električne energije.

Međutim, s porastom prekogranične trgovine i sa sustavom pri čijem se radu u obzir uzimaju regionalni i europski kontekst, od nacionalnih se regulatornih tijela zahtijevalo da sve više usklađuju svoje djelovanje s nacionalnim regulatornim tijelima ostalih država članica. ACER je osmišljen kako bi postao platforma za tu interakciju i tu dužnost obavlja od svojeg osnutka 2011. Tijelo u okviru Agencije u kojem se, u suradnji s njezinim osobljem, priprema većina njezinih mišljenja, preporuka i odluka stoga je Odbor regulatora koji se sastoji od viših predstavnika nacionalnih regulatornih tijela i jednog predstavnika Komisije bez prava glasa. U prvim godinama postojanja Agencije pokazalo se da Odbor regulatora djelotvorno pridonosi izvršavanju zadaća Agencije.

Budući da su energetska tržišta i dalje velikim dijelom regulirana na nacionalnoj razini, nacionalni regulatori u tome imaju ključnu ulogu. Glavna uloga ACER-a nije izvršavanje delegiranih regulatornih nadležnosti Komisije, nego usklađivanje regulatornih odluka neovisnih nacionalnih regulatora. U ovom je zakonodavnom prijedlogu velikim dijelom sačuvana ta raspodjela uloga. Trenutačnom se strukturom uspostavlja usklađena ravnoteža ovlasti među različitim dionicima, uzimajući u obzir posebne značajke unutarnjeg energetskog tržišta. Ako bi se u ovoj fazi promijenila ravnoteža, mogla bi se ugroziti provedba političkih inicijativa sadržanih u zakonodavnim prijedlozima i otežati daljnja

integracija energetskeg tržišta, što je glavna svrha ovog prijedloga. Stoga se čini preuranjenim prebaciti ovlasti za donošenje odluka na Upravni odbor, kako je predviđeno zajedničkim pristupom. Umjesto toga primjerenije bi bilo zadržati trenutačnu strukturu kojom se osigurava da nacionalni regulatori djeluju bez ikakve izravne intervencije institucija EU-a ili država članica u određenim pitanjima. Istodobno, sveukupno djelovanje regulatora i dalje podliježe odobrenju institucija EU-a putem programskih, proračunskih i strateških dokumenata. Institucije EU-a uključene su i u administrativna pitanja. Stoga se ne predlaže promjena ustroja i načina rada postojećeg Odbora regulatora.

Isto tako, ne predlaže se prilagodba koncepta Upravnog odbora njegovu modelu iz zajedničkog pristupa. Pokazalo se da je Upravni odbor Agencije u svojem postojećem sastavu tijekom posljednjih godina bio posebno djelotvoran i učinkovit. Njegovo djelovanje jamče predstavnici Europskog parlamenta, Vijeća i Komisije.

Iako Komisija u ovoj fazi ne smatra da je primjereno u potpunosti prilagoditi upravljačku strukturu Agencije zajedničkom pristupu, i dalje će pratiti opravdanost odstupanja od zajedničkog pristupa, a u sljedećoj će evaluaciji planiranoj za 2021., u kojoj će se ocjenjivati ciljevi, mandat i zadaće Agencije, poseban naglasak biti na upravljačkoj strukturi Agencije.

Poglavlje III. predložene Uredbe sadržava financijske odredbe. Predlaže se prilagodba nekoliko pojedinačnih odredaba zajedničkom pristupu decentraliziranim agencijama.

U poglavlju IV. predložene Uredbe ažurira se nekoliko pojedinačnih odredaba u skladu sa zajedničkim pristupom, a druge odredbe sadržane u tom poglavlju koje se odnose na osoblje i odgovornost ostaju uglavnom nepromijenjene.

↓ 2009/72/EZ (prilagođeno)

2016/0380 (COD)

Prijedlog

DIREKTIVE EUROPSKOG PARLAMENTA I VIJEĆA

o zajedničkim pravilima za unutarnje tržište električne energije i stavljanju izvan snage
~~Direktive 2003/54/EZ~~

(preinaka)

(Tekst značajan za EGP)

↓ 2009/72/EZ (prilagođeno)

EUROPSKI PARLAMENT I VIJEĆE EUROPSKE UNIJE,

uzimajući u obzir Ugovor ~~o osnivanju Europske zajednice~~ o funkcioniranju Europske
unije, a posebno njegov članak ~~47. stavak 2. te članke 55. i 95.~~ 194. stavak 2.,

uzimajući u obzir prijedlog Europske komisije,

nakon prosljeđivanja nacrtu zakonodavnog akta nacionalnim parlamentima,

uzimajući u obzir mišljenje Europskoga gospodarskog i socijalnog odbora²⁷,

uzimajući u obzir mišljenje Odbora regija²⁸,

u skladu s ~~postupkom utvrđenim u članku 251. Ugovora~~ (3) redovnim zakonodavnim
postupkom,

budući da:

↓ novo

- (1) Potreban je niz izmjena Direktive 2009/72/EZ Europskog parlamenta i Vijeća²⁹. Radi jasnoće bi je trebalo preinačiti.

²⁷ SL C 211, 19.8.2008., str. 23.

²⁸ SL C 172, 5.7.2008., str. 55.

²⁹ Direktiva 2009/72/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 13. srpnja 2009. o zajedničkim pravilima za unutarnje tržište električne energije i stavljanju izvan snage Direktive 2003/54/EZ (SL L 211, 14.8.2009., str. 55.).

↓ 2009/72/EZ (prilagođeno)
uvodna izjava 1
⇒ novo

- (1) Unutarnje tržište električne energije, koje se od 1999. godine postupno uvodi diljem ~~Zajednice~~ Unije, ⇒ uspostavom konkurentnih prekograničnih tržišta električne energije ⇐ teži pružanju stvarnog izbora svim potrošačima u Europskoj uniji, bez obzira na to radi li se o građanima ili o poslovnim subjektima, stvaranju novih poslovnih mogućnosti i jačanju prekogranične trgovine, radi postizanja povećanja učinkovitosti, ⇒, postizanju ⇐ konkurentnih cijena ⇒, učinkovitih investicijskih signala ⇐ i viših standarda usluge te ~~radi doprinosa~~ pridonosenju sigurnosti opskrbe i održivosti.

↓ 2009/72/EZ (prilagođeno)
uvodna izjava 2
⇒ novo

- (2) Direktiva 2003/54/EZ Europskog parlamenta i Vijeća ~~od 26. lipnja 2003. o zajedničkim pravilima za unutarnje tržište električne energije~~³⁰ ⇒ i Direktiva 2009/72/EZ Europskog parlamenta i Vijeća ⇐ ~~dalje jesu značajan doprinos stvaranju~~ takvog unutarnjeg tržišta električne energije. ⇒ Međutim, u europskom energetsom sustavu trenutačno se događaju znatne promjene. Zajednički cilj dekarbonizacije energetske sustava donosi nove mogućnosti i izazove sudionicima na tržištu. Istodobno se tehnološkim dostignućima omogućavaju novi oblici sudjelovanja potrošača i prekogranične suradnje. Tržišna pravila Unije potrebno je prilagoditi novom stanju na tržištu ⇐.

↓ novo

- (3) U Okvirnoj strategiji za energetske uniju utvrđuje se vizija energetske unije u čijem su središtu građani, koji preuzimaju odgovornost za energetske tranzicije, iskorištavaju nove tehnologije kako bi smanjili svoje račune i aktivno sudjeluju na tržištu, a ugroženi su potrošači istodobno zaštićeni.

↓ novo

- (5) U Komunikaciji Komisije od 15. srpnja 2015. pod nazivom „Ostvarivanje novih pogodnosti za potrošače energije”³¹ iznosi se vizija Komisije o maloprodajnom tržištu koje bolje služi potrošače energije među ostalim boljim povezivanjem veleprodajnih i maloprodajnih tržišta. Iskorištavanjem nove tehnologije nova bi i inovativna poduzeća za energetske usluge trebala svim potrošačima omogućiti da u potpunosti sudjeluju u energetske tranzicije upravljajući vlastitom potrošnjom radi provedbe energetske

³⁰ ~~SL L 176, 15.7.2003., str. 37. – 56.~~

³¹ COM (2015) 339 final od 15.7.2015.

učinkovitih rješenja kojima će uštedjeti novac i pridonijeti ukupnom smanjenju potrošnje energije.

↓ novo

- (6) U Komunikaciji Komisije od 15. srpnja 2015. pod nazivom „Pokretanje postupka javnog savjetovanja o novom modelu energetskeg tržišta”³² naglašeno je da prelazak s proizvodnje u velikim centraliziranim elektranama na decentraliziranu proizvodnju iz obnovljivih izvora energije i dekarbonizirana tržišta zahtijeva prilagodbu važećih pravila trgovanja električnom energijom i promjene postojećih tržišnih uloga. U toj su Komunikaciji istaknute potrebe za fleksibilnijom organizacijom tržišta električne energije i potpunom integracijom svih sudionika na tržištu, uključujući proizvođače energije iz obnovljivih izvora, nove pružatelje energetskeg usluga, skladištenje energije i fleksibilnu potražnju.
-

↓ novo

- (7) Osim novih izazova koji se Direktivom nastoje prevladati, njome se nastoje ukloniti i dugotrajne prepreke uspostavi unutarnjeg tržišta električne energije. Poboľšan regulatorni okvir treba pridonijeti rješavanju trenutaćnih problema s kojima se suoćavaju rascjepkana nacionalna tržišta, koja su još uvijek regulirana brojnim regulatornim intervencijama. Zbog takvih je intervencija otežana prodaja elektrićne energije pod jednakim uvjetima, a takve su intervencije, u usporedbi s rješeljima utemeljenima na prekogranićnoj suradnji i tržišnim načelima, isto tako dovele do većih troškova.
-

↓ novo

- (8) Potrošaći imaju ključnu ulogu u ostvarivanju fleksibilnosti koja je potrebna za prilagodbu elektroenergetskog sustava promjenljivoj i distribuiranoj održivoj proizvodnji. Tehnološkim su napretkom u upravljanju mrežom i održivoj proizvodnji potrošaćima otvorene nove mogućnosti, a zdravo će tržišno natjecanje na maloprodajnim tržištima biti ključno u osiguravanju da uvođenje novih, inovativnih usluga kojima se udovoljava promjenljivim potrebama i mogućnostima potrošaća bude usmjereno na tržište, istodobno povećavajući fleksibilnost sustava. Ako bi se potrošaće poticalo na aktivnije i raznovrsnije sudjelovanje na energetskeg tržištu, građani bi trebali imati korist od unutarnjeg tržišta elektrićne energije, a trebali bi se ostvariti i ciljevi Unije u pogledu obnovljive energije.

³² COM (2015) 340 final od 15.7.2015.

↓ 2009/72/EZ uvodna izjava 3

- (9) Slobode koje Ugovor jamči građanima Unije – među ostalim slobodno kretanje robe, sloboda poslovnog nastana i sloboda pružanja usluga – ostvarive su jedino na potpuno otvorenom tržištu koje svim potrošačima omogućuje slobodan izbor svojih opskrbljivača i svim opskrbljivačima slobodnu isporuku svojim potrošačima.

↓ 2009/72/EZ uvodna izjava 57

- (10) Promicanje poštenog tržišnog natjecanja i jednostavnog pristupa različitim opskrbljivačima ~~te poticanje izgradnje kapaciteta za novu proizvodnju električne energije~~ trebalo bi državama članicama biti od najvećeg značaja radi omogućavanja potrošačima da u cijelosti iskoriste mogućnosti liberaliziranog unutarnjeg tržišta električne energije.

↓ 2009/72/EZ uvodna izjava 8
⇒ novo

- (11) Radi osiguravanja tržišnog natjecanja i opskrbe električnom energijom po najkonkurentnijoj cijeni, države članice i nacionalna regulatorna tijela trebali bi omogućiti prekogranični pristup novim opskrbljivačima električne energije iz različitih izvora energije, kao i novim proizvođačima električne energije ⇒ , skladištenju i upravljanju potrošnjom. ⇐

↓ 2009/72/EZ uvodna izjava 60

- (12) Osiguravanje zajedničkih pravila za istinsko unutarnje tržište i široka ponuda električne energije dostupne svima također bi trebali biti među glavnim ciljevima ove Direktive. U tu bi svrhu nenarušene tržišne cijene dale poticaj prekograničnim međusobnim povezivanjima i ulaganjima u novu proizvodnju energije te istodobno vodile, dugoročno, ka konvergenciji cijena.

↓ 2009/72/EZ uvodna izjava 56

- (13) Tržišne cijene trebale bi dati prave poticaje razvoju mreže i ulaganjima u novu proizvodnju električne energije.

↓ 2009/72/EZ uvodna izjava 22
(prilagođeno)

- (14) ~~Na temelju ove Direktive~~ Različite ~~će~~ vrste organizacije tržišta ~~postojati~~ na unutarnjem tržištu električne energije. Mjere koje bi države članice mogle poduzeti radi osiguravanja ravnopravnih tržišnih pravila trebale bi se temeljiti na

prevladavajućim zahtjevima općeg interesa. O usklađenosti mjera s Ugovorom i pravom ~~Zajednice~~ Unije trebalo bi se savjetovati s Komisijom.

↓ novo

- (15) U ostvarivanju ciljeva od općeg ekonomskog interesa države članice trebale bi i dalje imati široko diskrecijsko pravo nametanja obveza javne usluge elektroenergetskim poduzećima. Države članice trebale bi osigurati da kupci iz kategorije kućanstvo i, u slučajevima u kojima to države članice smatraju odgovarajućim, mala poduzeća, uživaju pravo na opskrbu električnom energijom određene kvalitete po jasno usporedivim, transparentnim i konkurentnim cijenama. Ipak, reguliranje cijene opskrbe kao obveze javne usluge u svojoj je biti mjera kojom se narušava tržišno natjecanje i čija provedba često dovodi do akumulacije tarifnih deficita, ograničavanja izbora potrošača, manjih poticaja za uštedu energije i ulaganja u energetske učinkovitost, nižih standarda usluge, nižih razina uključenosti i zadovoljstva potrošača, ograničavanja tržišnog natjecanja, kao i do manjeg broja inovativnih proizvoda i usluga na tržištu. Stoga bi države članice trebale primijeniti druge alate politike, posebno ciljne mjere socijalne politike, kako bi svojim građanima mogle jamčiti pristupačnost opskrbe električnom energijom. U određivanje cijena ne bi trebalo intervenirati, osim u ograničenim, iznimnim slučajevima. Potpunom liberalizacijom maloprodajnog tržišta električne energije potaknuli bi se cjenovno i necjenovno tržišno natjecanje među postojećim opskrbljivačima i ulazak novih sudionika na tržište te povećali izbor i zadovoljstvo potrošača.
-

↓ 2009/72/EZ uvodna izjava 45 (prilagođeno)

- (16) ~~Države članice trebale bi osigurati da kupci iz kategorije kućanstvo i, u slučajevima u kojima to države članice smatraju odgovarajućim, mala poduzeća, uživaju pravo na opskrbu električnom energijom određene kvalitete po jasno usporedivim, transparentnim i razumnim cijenama. Radi osiguravanja održavanja visokih standarda javne usluge u ~~Zajednici~~ Uniji , Komisiju bi trebalo redovito obavješćivati o svim mjerama koje države članice poduzimaju za postizanje cilja ove Direktive. Komisija bi trebala redovito objavljivati izvješće kojim se analiziraju mjere poduzete na državnoj razini za postizanje ciljeva javne usluge i uspoređuje njihova učinkovitost, radi sastavljanja preporuka u pogledu mjera koje bi se na nacionalnoj razini trebale poduzeti radi postizanja visokih standarda javne usluge. ~~Države članice trebale bi poduzeti potrebne mjere za zaštitu ugroženih kupaca u kontekstu unutarnjeg tržišta električne energije. Takve se mjere mogu razlikovati ovisno o posebnim okolnostima u predmetnim državama članicama i mogu uključivati specifične mjere koje se odnose na plaćanje računa za električnu energiju, ili općenitije mjere poduzete u sustavu socijalne sigurnosti. U slučajevima u kojima se univerzalne usluge također pružaju malim poduzećima, mjere kojima se osigurava pružanje takvih univerzalnih usluga mogu se razlikovati ovisno o tome jesu li namijenjene kupcima iz kategorije kućanstvo ili malim poduzećima.~~~~

↓ 2009/72/EZ uvodna izjava 47

- (17) Državama članicama trebalo bi omogućiti imenovanje opskrbljivača zadnjeg izbora. Taj opskrbljivač može biti prodajni odjel vertikalno integriranog poduzeća, koje također obavlja funkcije distribucije, pod uvjetom da udovoljava zahtjevima za razdvajanje iz ove Direktive.

↓ 2009/72/EZ uvodna izjava 48
(prilagođeno)

- (18) Trebalo bi omogućiti da mjere koje države članice provode radi postizanja ciljeva socijalne i gospodarske kohezije posebno uključuju odredbe o prikladnim gospodarskim poticajima, koristeći se, kada je to odgovarajuće, svime postojećim nacionalnim alatima i alatima Zajednice Unije . Takvi alati mogu uključivati mehanizme odgovornosti radi jamčenja potrebnih ulaganja.

↓ 2009/72/EZ uvodna izjava 49
(prilagođeno)

- (19) ~~U mjeri u kojoj~~ Ako mjere koje države članice poduzimaju za ispunjavanje obveza javne usluge predstavljaju državnu potporu ~~prema skladu s člankom 87. stavku 1. 107. stavkom 1. Ugovora, prema članku 88. stavku 3. 108. stavku 3. Ugovora postoji obveza dužne su o njima obavješivanja~~ jestiti Komisiju o njima.

↓ 2009/72/EZ uvodna izjava 52
(prilagođeno)
⇒ novo

- (20) Potrošačima bi trebale biti dostupne jasne i razumljive informacije o njihovim pravima u pogledu sektora energetike. Komisija ~~to je~~ je , nakon savjetovanja s odgovarajućim zainteresiranim stranama, uključujući države članice, nacionalna regulatorna tijela, ~~potrošačke organizacije~~ udruge za zaštitu potrošača i elektroenergetska poduzeća, ~~trebala izraditi tako razumljivu, potrošaču prilagođenu kontrolnu listu za potrošače energije kojom će potrošačima pružiti praktične informacije o njihovim pravima. Tu bi kontrolnu listu trebalo ⇒ ažurirati i ⇐ dostaviti svim potrošačima, a i trebala bi biti i javno dostupna.~~

↓ novo

- (21) Trenutačno nekoliko čimbenika sprečava potrošače u pristupu raznim izvorima tržišnih informacija koje su im dostupne, u njihovu razumijevanju i postupanju u skladu s njima. Stoga je potrebno poboljšati usporedivost ponuda i ukloniti prepreke promjeni opskrbljivača što je više moguće, bez nepotrebnog ograničavanja izbora potrošača.

↓ novo

- (22) Kupcima se zbog promjene opskrbljivača energije i dalje izravno ili neizravno naplaćuju razne naknade. Zbog takvih je naknada izračun cijene najboljeg proizvoda ili najbolje usluge otežan, a umanjuje se i neposredna financijska prednost promjene opskrbljivača. Iako bi se ukidanjem takvih naknada mogao ograničiti izbor potrošača isključivanjem proizvoda utemeljenih na nagrađivanju potrošačke vjernosti, daljnjim ograničavanjem njihove uporabe trebali bi se poboljšati dobrobit i uključenost potrošača, kao i tržišno natjecanje na tržištu.

↓ novo

- (23) Neovisni alati za usporedbu, uključujući internetske stranice, učinkovito su sredstvo s pomoću kojeg kupci mogu procijeniti prednosti različitih energetske ponuda dostupnih na tržištu. Troškovi su pretraživanja niži s obzirom na to da više nije potrebno prikupljati informacije od pojedinačnih opskrbljivača i pružatelja usluga. Takvi alati mogu osigurati pravu ravnotežu između potrebe za jasnim i sažetim informacijama i potrebe za informacijama koje su ujedno cjelovite i sveobuhvatne. Kako bi kupci dobili reprezentativni pregled, tim bi alatima trebali biti obuhvaćeni najširi mogući raspon dostupnih ponuda i samo tržište u što potpunijem opsegu. Ključno je da informacije koje se pružaju s pomoću takvih alata budu vjerodostojne, nepristrane i transparentne.

↓ 2009/72/EZ uvodna izjava 54

- (24) Bolja zaštita potrošača jamči se dostupnošću učinkovitih sredstava rješavanja sporova svim potrošačima. Države članice trebale bi uvesti brze i učinkovite postupke obrade pritužaba.

↓ novo

- (25) Svi bi potrošači trebali imati korist od izravnog sudjelovanja na tržištu, posebno prilagodbom svoje potrošnje prema tržišnim signalima, a zauzvrat bi trebali imati koristi od nižih cijena električne energije ili drugih poticajnih plaćanja. Koristi od takvog aktivnog sudjelovanja s vremenom će se vjerojatno povećati kad električna vozila, toplinske crpke i druga fleksibilna opterećenja postanu konkurentniji. Potrošačima bi se trebalo omogućiti da sudjeluju u svim oblicima upravljanja potrošnjom i stoga bi trebali imati mogućnost odabira pametnog sustava mjerenja i ugovora s dinamičnim određivanjem cijene električne energije. Na taj bi način potrošači mogli prilagoditi svoju potrošnju cjenovnim signalima u stvarnom vremenu, odnosno signalima koji odražavaju vrijednost i trošak električne energije ili njezina prijenosa u različitim razdobljima, a države članice trebale bi osigurati da su potrošači razumno izloženi riziku veleprodajne cijene. Države članice trebale bi isto tako osigurati da oni potrošači koji odluče da se neće aktivno uključiti na tržište nisu sankcionirani, nego bi njihovo utemeljeno odlučivanje o dostupnim mogućnostima trebalo olakšati na način koji najviše odgovara uvjetima na domaćem tržištu.

- (26) Sve skupine kupaca (industrijski i trgovački kupci te kupci iz kategorije kućanstvo) trebaju imati pristup tržištima energije kako bi mogli trgovati svojom fleksibilnošću i električnom energijom koju su sami proizveli. Kupcima se treba omogućiti da iskoriste sve prednosti udruživanja proizvodnje i opskrbe diljem većih regija i da imaju koristi od prekograničnog tržišnog natjecanja. Agregatori će, kao posrednici između skupina kupaca i tržišta, vjerojatno imati važnu ulogu. Kako bi se neovisnim agregatorima omogućilo izvršavanje te uloge potrebno je isto tako uspostaviti transparentna i poštena pravila. Proizvodi trebaju biti definirani na svim organiziranim tržištima energije, uključujući pomoćne usluge i tržišta kapaciteta kako bi se potaknulo sudjelovanje u upravljanju potrošnjom.
- (27) U „Europskoj strategiji za nisku mobilnost emisija”³³ naglašava se potreba za dekarbonizacijom prometnog sektora i smanjenjem emisija iz prometnog sektora, posebno u urbanim područjima, kao i važna uloga koju elektromobilnost može imati u ostvarivanju tih ciljeva. Štoviše, uvođenje elektromobilnosti važan je element energetske tranzicije. Tržišna pravila utvrđena u ovoj Direktivi trebala bi stoga pridonijeti stvaranju povoljnih uvjeta za električna vozila svih vrsta. Posebno, trebala bi jamčiti učinkovito uvođenje javno dostupnih i privatnih mjesta za punjenje električnih vozila i osigurati učinkovitu integraciju punjenja vozila u rad sustava.
- (28) Upravljanje potrošnjom bit će ključno za omogućivanje pametnog punjenja električnih vozila, kao i učinkovite integracije električnih vozila u elektroenergetsku mrežu, što će biti od presudne važnosti za dekarbonizaciju prometa.
- (29) Potrošači bi trebali moći trošiti, skladištiti i/ili tržištu prodavati električnu energiju koju su sami proizveli. U budućnosti će razvoj novih tehnologija olakšati te aktivnosti. Međutim, postoje pravne i komercijalne prepreke poput nerazmjernih naknada za interno potrošenu električnu energiju, obveza povrata vlastito proizvedene električne energije u energetske sustav, administrativnih opterećenja, kao što je ono da proizvođači vlastite električne energije koji prodaju električnu energiju sustavu moraju ispuniti zahtjeve za opskrbljivače itd. Sve je te prepreke kojima se sprečava potrošače da proizvode, troše, skladište ili tržištu prodaju električnu energiju koju sami proizvedu potrebno ukloniti, istodobno osiguravajući da potrošači koji sami proizvode električnu energiju na odgovarajući način doprinose pokrivanju troškova sustava.
- (30) Zbog distribuiranih su energetske tehnologije i osnaživanja potrošača energija zajednice i energetske zadruge postali djelotvoran i isplativ način za zadovoljavanje potreba građana i njihovih očekivanja u pogledu izvora energije, usluga i lokalnog sudjelovanja. Energijom zajednice svim se potrošačima nudi uključiva mogućnost izravnog sudjelovanja u proizvodnji, potrošnji ili međusobnom dijeljenju energije unutar zemljopisno ograničene mreže zajednice koja može funkcionirati izolirano ili biti priključena na javnu distribucijsku mrežu. Inicijative za energiju zajednice prvenstveno su usmjerene na pružanje pristupačne energije posebne vrste svojim članovima ili vlasnicima udjela, kao što je energija iz obnovljivih izvora, a ne na ostvarivanje dobiti, kao tradicionalna energetska poduzeća. Inicijative za energiju koje pokreću zajednice izravnom suradnjom s potrošačima dokazuju svoj potencijal u olakšavanju primjene novih tehnologija i obrazaca potrošnje na integrirani način, uključujući pametne distribucijske mreže i upravljanje potrošnjom. Energijom zajednice isto se tako može unaprijediti energetska učinkovitost na razini kućanstva, a ona može pomoći i u sprečavanju energetske siromaštva smanjenom potrošnjom i

³³

SWD(2016) 244 final

nižim tarifama za opskrbu. Energijom zajednice isto se tako omogućava određenim skupinama potrošača iz kategorije kućanstvo da sudjeluju na tržištu energije, što inače ne bi mogli. Takve uspješno provedene inicijative donijele su gospodarsku, društvenu i okolišnu vrijednost zajednici koja nadilazi puke koristi koje proizlaze iz pružanja energetske usluge. Lokalnim bi se energetskim zajednicama trebalo omogućiti da na tržištu djeluju pod jednakim uvjetima, a da se pritom ne narušava tržišno natjecanje. Potrošačima iz kategorije kućanstvo potrebno je dopustiti da dobrovoljno sudjeluju u inicijativama za energiju zajednice, kao i da ih napuste bez gubitka pristupa mreži kojom upravlja inicijativa za energiju zajednice ili bez gubitka prava koja im pripadaju kao potrošačima. Pristup mreži lokalne energetske zajednice potrebno je omogućiti pod pravednim uvjetima i uvjetima koji odgovaraju troškovima.

- (31) Računi za potrošnju energije i godišnji obračuni važno su sredstvo informiranja kupaca. Osim podataka o potrošnji i troškovima, mogu sadržavati i druge informacije koje potrošačima mogu pomoći da usporede svoj trenutni ugovor s drugim ponudama. Međutim, s obzirom na to da su sporovi povezani s računima vrlo čest razlog pritužbi potrošača i čimbenik koji pridonosi trajno niskoj razini zadovoljstva potrošača i uključenosti u sektor energetike, nužno je učiniti račune i godišnje obračune jasnijima i jednostavnijima za razumijevanje, kao i osigurati da računi sadržavaju sve potrebne informacije kako bi se potrošačima omogućilo da reguliraju svoju potrošnju energije, usporede ponude i promijene opskrbljivača.

↓ 2009/72/EZ uvodna izjava 27

- (32) Države članice trebale bi poticati modernizaciju distribucijskih mreža, kao što je uvođenje ~~naprednih pametnih~~ mreža, koje bi trebalo izgrađivati na način kojim se potiče decentralizirana proizvodnja i energetska učinkovitost.

↕ novo

- (33) Radi uključivanja potrošača potrebni su odgovarajući poticaji i odgovarajuće tehnologije, poput pametnog mjerenja. Pametnim sustavima mjerenja osnažuju se potrošači jer im ti sustavi omogućavaju da dobiju točne povratne informacije o svojoj potrošnji ili proizvodnji energije u gotovo stvarnom vremenu omogućujući im da potrošnjom ili proizvodnjom energije bolje upravljaju, da sudjeluju u programima upravljanja potrošnjom i drugim uslugama i iskoriste njihove prednosti te da smanje svoje račune za potrošnju električne energije. Isto tako, zahvaljujući pametnom mjerenju operatori distribucijskih sustava mogu imati bolji uvid u svoju mrežu i stoga smanjiti svoje troškove rada i održavanja i prebaciti te uštede na tarife za distribuciju, čiji trošak u konačnici snose potrošači.

↓ 2009/72/EZ uvodna izjava 55
⇒ novo

- (34) ⇒ Kad je riječ o odlučivanju na nacionalnoj razini u pogledu uvođenja pametnog mjerenja ⇔, ~~T~~ trebala bi postojati mogućnost da se ~~uvođenje inteligentnih sustava mjerenja~~ ⇒ takvo odlučivanje temelji ⇔ na ekonomskoj procjeni. Ako se procijeni da je uvođenje takvih sustava mjerenja ekonomski razumno i troškovno učinkovito samo

za potrošače s određenom razinom potrošnje električne energije, države članice trebale bi imati mogućnost da o tome vodeći računa prilikom njihovu uvođenju inteligentnih sustava mjerenja.

↓ novo

- (35) Države članice koje sustavno ne uvode pametno mjerenje trebale bi omogućiti potrošačima da imaju koristi od ugradnje pametnog brojila na njihov zahtjev te pod poštenim i razumnim uvjetima, a trebaju im pružiti i sve relevantne informacije. Ako potrošači nemaju pametno brojilo, trebali bi imati pravo na brojilo koje ispunjava minimalne zahtjeve potrebne za pružanje informacija o obračunu navedenih u ovoj Direktivi.
- (36) Kako bi se podržalo aktivno sudjelovanje potrošača na tržištu električne energije, pametni sustavi mjerenja koje će uvoditi države članice trebali bi biti interoperabilni, ne bi trebali biti prepreka promjeni opskrbljivača i trebali bi biti opremljeni odgovarajućim funkcionalnostima s pomoću kojih bi potrošači imali pristup podacima o svojoj potrošnji u gotovo stvarnom vremenu, s pomoću kojih bi mogli prilagoditi svoju potrošnju energije i ponuditi svoju fleksibilnost mreži i poduzećima za energetske usluge koliko god je to moguće s obzirom na potpurnu infrastrukturu, biti nagrađeni za to i ostvariti uštede na svojim računima za potrošnju električne energije.

↓ 2009/72/EZ uvodna izjava 50
(prilagođeno)
⇒ novo

- (37) ~~Zahtjevi javne usluge, uključujući u pogledu univerzalnih usluga, i zajednički minimalni standardi koji iz njih slijede trebaju se dalje jačati kako bi se osiguralo da svi potrošači, posebno oni ugroženi, mogu imati koristi od tržišnog natjecanja i poštenih cijena. Zahtjevi javne usluge trebali bi se definirati na državnoj razini, vodeći računa o nacionalnim okolnostima; međutim, države članice trebale bi poštovati pravo Zajednice. Građani Unije i, u slučajevima u kojima to države članice smatraju odgovarajućim, mala poduzeća trebali bi imati mogućnost uživanja obveza javne usluge, posebno što se tiče sigurnosti opskrbe i razumnih cijena. Ključni aspekt opskrbljivanja potrošača je pristup objektivnim i transparentnim podacima o potrošnji. Stoga bi potrošači trebali imati pristup podacima o svojoj potrošnji i povezanim cijenama te troškovima usluga, kako bi mogli pozvati konkurente da im na temelju tih podataka sastave ponudu. Potrošači bi također trebali imati pravo na ispravno informiranje o njivoj svojoj potrošnji energije. Predujmovima se korisnici ne bi trebali ⇒ staviti u neproporcionalno nepovoljan položaj ⇐ ~~odražavati vjerojatnu potrošnju električne energije~~, a različiti bi sustavi plaćanja trebali biti nediskriminacijski. Informacije o troškovima energije pružene potrošačima dovoljno učestalo stvorit će poticaje za uštede energije jer će potrošačima dati direktne povratne informacije o učincima ulaganja u energetske učinkovitost i promjenu ponašanja. U tom pogledu, potpuna provedba ~~Direktive 2006/32/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 5. travnja 2006. o energetske učinkovitosti u krajnjoj potrošnji i energetskim~~~~

uslugama³⁴ ☒ Direktive 2012/27/EU Europskog parlamenta i Vijeća³⁵ ☒ pomoći će potrošačima da smanje svoje troškove energije.

↓ novo

- (38) Nakon uvođenja pametnih sustava mjerenja u državama članicama razvijeni su ili se trenutačno razvijaju različiti modeli upravljanja podacima. Neovisno o modelu upravljanja podacima važno je da države članice uspostave transparentna pravila u skladu s kojima se podacima može pristupiti pod nediskriminacijskim uvjetima i da osiguraju najvišu razinu kibersigurnosti i zaštite podataka, kao i nepristranost subjekata koji obrađuju podatke.
-

↓ 2009/72/EZ uvodna izjava 45
(prilagođeno)
⇒ novo

- (39) ~~Države članice trebale bi osigurati da kupci iz kategorije kućanstvo i, u slučajevima u kojima to države članice smatraju odgovarajućim, mala poduzeća, uživaju pravo na opskrbu električnom energijom određene kvalitete po jasno usporedivim, transparentnim i razumnim cijenama. Radi osiguravanja održavanja visokih standarda javne usluge u Zajednici, Komisiju bi trebalo redovito obavješivati o svim mjerama koje države članice poduzimaju za postizanje cilja ove Direktive. Komisija bi trebala redovito objavljivati izvješće kojim se analiziraju mjere poduzete na državnoj razini za postizanje ciljeva javne usluge i uspoređuje njihova učinkovitost, radi sastavljanja preporuka u pogledu mjera koje bi se na nacionalnoj razini trebale poduzeti radi postizanja visokih standarda javne usluge. Države članice trebale bi poduzeti potrebne mjere za zaštitu ugroženih ⇒ i energetske siromašnih kupaca ⇐ u kontekstu unutarnjeg tržišta električne energije. Takve se mjere mogu razlikovati ovisno o posebnim okolnostima u predmetnim državama članicama i mogu uključivati specifične mjere ⇒ socijalne ili energetske politike ⇐ koje se odnose na plaćanje računa za električnu energiju, ⇒ ulaganje u energetska učinkovitost stambenih prostora ⇐ ili općenitije mjere poduzete u sustavu socijalne sigurnosti ⇒ zaštitu potrošača poput zaštitnih mjera protiv isključivanja ⇐. U slučajevima u kojima se univerzalne usluge također pružaju malim poduzećima, mjere kojima se osigurava pružanje takvih univerzalnih usluga mogu se razlikovati ovisno o tome jesu li namijenjene kupcima iz kategorije kućanstvo ili malim poduzećima.~~
-

↓ novo

- (40) Energetske su usluge ključne za očuvanje dobrobiti građana Unije. Dostatna količina energije za odgovarajuće grijanje, hlađenje i osvjetljenje te napajanje uređaja osnovne su usluge kojima se jamče pristojan životni standard i zdravlje građana. Nadalje,

³⁴ ~~SL L 114, 27.4.2006., str. 64.~~

³⁵ Direktiva 2012/27/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 25. listopada 2012. o energetske učinkovitosti, izmjeni direktiva 2009/125/EZ i 2010/30/EU i stavljanju izvan snage direktiva 2004/8/EZ i 2006/32/EZ (SL L 315, 14.11.2012., str. 1.).

pristup tim energetske usluga omogućava europskim građanima da iskoriste svoj potencijal i povećava socijalnu uključenost. Energetski siromašna kućanstva ne mogu si priuštiti te energetske usluge zbog kombinacije niskih primanja, velike potrošnje energije i loše energetske učinkovitosti svojih domova. Države članice trebaju prikupljati odgovarajuće podatke radi praćenja broja energetski siromašnih kućanstava. Kako bi pružile ciljanu potporu kućanstvima pogođenima energetske siromaštvom države članice ih najprije trebaju identificirati, a točno im mjerenje u tome može pomoći. Komisija treba aktivno podupirati provedbu odredbi o energetske siromaštvu olakšavajući razmjenu dobre prakse među državama članicama.

↓ 2009/72/EZ uvodna izjava 53
(prilagođeno)
⇒ novo

- (41) ~~Energetsko siromaštvo rastući je problem u Zajednici. Države članice koje su pogođene ⇒ energetske siromaštvom i koje to još nisu učinile, trebale bi stoga izraditi nacionalne akcijske planove ili druge odgovarajuće okvire za sprečavanje energetske siromaštva ⇒ tog problema. Države članice trebale to učiniti s ciljem smanjivanja broja ljudi pogođenih tom situacijom. ⇒ Niska primanja, velika potrošnja energije i loša energetska učinkovitost stambenih objekata relevantni su čimbenici za oblikovanje pokazatelja kojima se mjeri energetske siromaštvo. ⇒ U svakom slučaju, države članice trebale bi osigurati potrebnu opskrbu električnom energijom za ugrožene ⇒ i energetske siromašne kupce. Pri tome bi se mogao koristiti integrirani pristup, primjerice u okviru ⇒ energetske i ⇒ socijalne politike, a mjere bi mogle uključivati socijalne politike ili poboljšanja energetske učinkovitosti stambenih objekata. U najmanju ruku, Ovaom bi se Direktivom trebala dopustiti predvidjeti barem mogućnost donošenja nacionalnih politika u korist ugroženih ⇒ i energetske siromašnih kupaca.~~ Stoga bi Države članice koje su pogođene ⇒ energetske siromaštvom i koje to još nisu učinile, trebale bi stoga izraditi nacionalne akcijske planove ili druge odgovarajuće okvire za sprečavanje energetske siromaštva ⇒ tog problema. trebale to učiniti s ciljem smanjivanja broja ljudi pogođenih tom situacijom. ⇒ Niska primanja, velika potrošnja energije i loša energetska učinkovitost stambenih objekata relevantni su čimbenici za oblikovanje pokazatelja kojima se mjeri energetske siromaštvo. ⇒ U svakom slučaju, države članice trebale bi osigurati potrebnu opskrbu električnom energijom za ugrožene ⇒ i energetske siromašne kupce. Pri tome bi se mogao koristiti integrirani pristup, primjerice u okviru ⇒ energetske i ⇒ socijalne politike, a mjere bi mogle uključivati socijalne politike ili poboljšanja energetske učinkovitosti stambenih objekata. U najmanju ruku, Ovaom bi se Direktivom trebala dopustiti predvidjeti barem mogućnost donošenja nacionalnih politika u korist ugroženih ⇒ i energetske siromašnih kupaca.

↓ novo

- (42) Operatori distribucijskih sustava trebaju na troškovno učinkovit način integrirati nove načine proizvodnje električne energije, posebno proizvodna postrojenja koja se koriste obnovljivim izvorima energije i nova opterećenja, kao što su toplinske crpke i električna vozila. Stoga bi se operatorima distribucijskih sustava trebalo omogućiti, a potrebno ih je i poticati, da se na temelju tržišnih postupaka koriste uslugama iz distribuiranih izvora energije, kao što su upravljanje potrošnjom i skladištenje energije, kako bi mogli učinkovito upravljati svojim mrežama i izbjeći skupa proširenja mreže. Države članice trebaju uspostaviti prikladne mjere poput nacionalnih mrežnih pravila i tržišnih pravila te poticati operatore distribucijskih sustava mrežnim tarifama kojima se ne sprečava fleksibilnost ni poboljšanje energetske učinkovitosti u mreži. Isto tako, države članice trebaju sastaviti planove razvoja mreže za distribucijske sustave kako bi podržale integraciju proizvodnih postrojenja koja se koriste obnovljivim izvorima energije, olakšale razvoj skladišta i elektrifikaciju prometnog sektora te pružile korisnicima sustava odgovarajuće informacije u pogledu predviđenih proširenja ili nadogradnji mreže jer trenutačno u većini država članica takav postupak ne postoji.

↓ 2009/72/EZ uvodna izjava 26

- (43) Nediskriminacijski pristup distribucijskoj mreži određuje pristup potrošačima na razini maloprodaje. ~~Međutim, područje diskriminacije u pogledu pristupa i ulaganja treće strane manje je značajno na razini distribucije nego na razini prijenosa na kojoj su zagušenje i utjecaj interesa proizvodnje ili opskrbe općenito veći nego na razini distribucije. Osim toga, pravno i funkcionalno razdvajanje operatora distribucijskih sustava zahtijeva se, na temelju Direktive 2003/54/EZ, tek od 1. srpnja 2007. i tek treba ocijeniti njegove učinke na unutarnje tržište električne energije. Trenutačno važeća pravila pravnog i funkcionalnog razdvajanja mogu dovesti do djelotvornog razdvajanja pod uvjetom da budu jasnije definirana, ispravno provedena i pažljivo praćena. Za stvaranje ravnopravnih tržišnih pravila na razini maloprodaje trebalo bi stoga pratiti djelatnosti operatora distribucijskih sustava da bi ih se spriječilo da iskoriste prednost svoje vertikalne integracije u vezi sa svojim konkurentnim položajem na tržištu, posebno u odnosu na kupce iz kategorije kućanstvo i male kupce koji nisu kućanstva.~~
-

↓ 2009/72/EZ uvodna izjava 30

- (44) Kada se zatvoren distribucijski sustav koristi za osiguravanje optimalne učinkovitosti integrirane opskrbe energijom koja zahtijeva specifične pogonske standarde, ili kada se zatvoren distribucijski sustav održava ponajprije za potrebe vlasnika sustava, trebalo bi biti omogućeno izuzimanje tog operatora distribucijskog sustava od obveza koje bi predstavljale nepotrebno administrativno opterećenje zbog posebne prirode odnosa između operatora distribucijskog sustava i korisnika sustava. Industrijske, trgovačke ili lokacije sa zajedničkim uslugama kao što su zgrade željezničkih postaja, zračne luke, bolnice, veliki kampovi s integriranim uređajima ili lokacije kemijske industrije mogu obuhvaćati zatvorene distribucijske sustave zbog specijalizirane prirode svojih djelatnosti.
-

↓ 2009/72/EZ uvodna izjava 8

- (45) Radi osiguravanja tržišnog natjecanja i opskrbe električnom energijom po najkonkurentnijoj cijeni, države članice i nacionalna regulatorna tijela trebali bi omogućiti prekogranični pristup novim opskrbljivačima električne energije iz različitih izvora energije, kao i novim proizvođačima električne energije.
-

↓ 2009/72/EZ uvodna izjava 9

- (46) Bez djelotvornog odvajanja mreža od djelatnosti proizvodnje i opskrbe (djelotvorno razdvajanje), postoji prirodna opasnost diskriminacije ne samo s obzirom na pogon mreže, već i s obzirom na poticaje vertikalno integriranim poduzećima za odgovarajuća ulaganja u vlastite mreže.

↓ 2009/72/EZ uvodna izjava 11

- (47) Jedino ukidanje poticaja vertikalno integriranim poduzećima za diskriminiranje konkurenata u smislu pristupa mreži i ulaganja može osigurati djelotvorno razdvajanje. Vlasničko razdvajanje, koje implicira imenovanje vlasnika mreže za operatora sustava i njegovu neovisnost o bilo kojim interesima opskrbe i proizvodnje, očito je učinkovit i stabilan način rješavanja neizbježnog sukoba interesa i osiguravanja sigurnosti opskrbe. Zbog tog je razloga Europski parlament u svojoj rezoluciji od 10. srpnja 2007. o izgledima za unutarnje tržište plina i električne energije³⁶ uputio na vlasničko razdvajanje na razini prijenosa kao najučinkovitiji alat kojim se promiču ulaganja u infrastrukturu na nediskriminacijski način, pošten pristup mreži za nove sudionike i transparentnost na tržištu. Pri vlasničkom razdvajanju od država bi članica stoga trebalo zahtijevati da osiguraju da ista osoba ili osobe ne budu ovlaštene za provođenje kontrole nad poduzećem za proizvodnju ili opskrbu i da istodobno provode kontrolu ili izvršavaju bilo koje pravo nad operatorom prijenosnog sustava ili prijenosnim sustavom. Obratno, kontrola nad prijenosnim sustavom ili operatorom prijenosnog sustava trebala bi isključiti mogućnost provođenja kontrole ili izvršavanja bilo kojeg prava nad poduzećem za proizvodnju ili opskrbu. Unutar tih ograničenja, proizvođač ili opskrbljivač trebao bi imati mogućnost posjedovanja manjinskog vlasničkog udjela u operatoru prijenosnog sustava ili prijenosnom sustavu.

↓ 2009/72/EZ uvodna izjava 12

- (48) Svaki sustav razdvajanja trebao bi biti djelotvoran u ukidanju bilo kojeg sukoba interesa između proizvođača, opskrbljivača i operatora prijenosnih ~~od~~ sustava, radi stvaranja poticaja za potrebna ulaganja i jamčenja pristupa novih sudionika na tržište pod transparentnim i učinkovitim regulatornim režimom te ne bi smio stvoriti pretjerano zahtjevan regulatorni režim za nacionalna regulatorna tijela.

↓ 2009/72/EZ uvodna izjava 14

- (49) Budući da vlasničko razdvajanje u nekim slučajevima zahtijeva restrukturiranje poduzeća, državama članicama koje odluče provesti vlasničko razdvajanje trebalo bi odobriti dodatno vrijeme za primjenu odgovarajućih odredaba. S obzirom na vertikalne veze između sektora električne energije i sektora plina, odredbe o razdvajanju trebalo bi primjenjivati u oba sektora.

↓ 2009/72/EZ uvodna izjava 15

- (50) U okviru vlasničkog razdvajanja, radi osiguravanja potpune neovisnosti djelovanja mreže od interesa opskrbe i proizvodnje te sprečavanja razmjene bilo kojih povjerljivih informacija, ista osoba ne bi smjela istodobno biti članom upravljačkog odbora operatora prijenosnog sustava ili prijenosnog sustava i članom upravljačkog

³⁶ SL C 175E, 10.7.2008., str. 206.

odbora poduzeća koje obavlja bilo koju od funkcija proizvodnje ili opskrbe. Zbog istog razloga ista osoba ne bi smjela biti ovlaštena imenovati članove upravljačkog odbora operatora prijenosnog sustava ili prijenosnog sustava i provoditi kontrolu ili izvršavati bilo koje pravo nad određenim poduzećem za proizvodnju ili opskrbu.

↓ 2009/72/EZ uvodna izjava 16

- (51) Uspostavljanje operatora sustava ili operatora prijenosnog sustava koji je neovisan o interesima opskrbe i proizvodnje trebalo bi vertikalno integriranom poduzeću omogućiti zadržavanje vlasništva nad osnovnim sredstvima mreže uz istodobno osiguravanje djelotvornog odvajanja interesa, pod uvjetom da takav neovisan operator sustava ili takav neovisan operator prijenosnog sustava obavlja sve funkcije operatora sustava i da se uvedu detaljni propisi i sveobuhvatni mehanizmi regulatorne kontrole.
-

↓ 2009/72/EZ (prilagođeno)
uvodna izjava 17

- (52) Ako je 3. rujna 2009. poduzeće, koje u vlasništvu ima prijenosni sustav, bilo dio vertikalno integriranog poduzeća, države članice trebale bi stoga imati mogućnost izbora između vlasničkog razdvajanja i uspostavljanja operatora sustava ili operatora prijenosnog sustava koji je neovisan o interesima opskrbe i proizvodnje.
-

↓ 2009/72/EZ uvodna izjava 18

- (53) Radi potpunog očuvanja interesa vlasnika udjela u vertikalno integriranom poduzeću, države članice trebale bi imati mogućnost izbora provedbe vlasničkog razdvajanja bilo direktnim izdvajanjem ili diobom udjela u integriranom poduzeću na udjele u mrežnom poduzeću i udjele u preostalom poduzeću za opskrbu i proizvodnju, pod uvjetom da se poštuju zahtjevi koji proizlaze iz vlasničkog razdvajanja.
-

↓ 2009/72/EZ uvodna izjava 19

- (54) Potpunu učinkovitost rješenja neovisnog operatora sustava ili neovisnog operatora prijenosa trebalo bi osigurati specifičnim dodatnim pravilima. Pravila o neovisnom operatoru prijenosa predviđaju odgovarajući regulatorni okvir kojim se jamče pošteno tržišno natjecanje, dostatno ulaganje, pristup novih sudionika na tržištu i integriranje tržišta električne energije. Djelotvorno razdvajanje putem odredaba o neovisnom operatoru prijenosa trebalo bi se temeljiti na organizacijskim mjerama i mjerama povezanim s upravljanjem operatorima prijenosnih sustava te na mjerama povezanim s ulaganjima, povezivanjem novih proizvodnih kapaciteta s mrežom i integracijom tržišta kroz regionalnu suradnju. Neovisnost operatora prijenosa također bi trebalo, među ostalim, osigurati kroz određena razdoblja „hlađenja” tijekom kojih se u vertikalno integriranom poduzeću ne obavlja nikakva rukovodeća ili druga odgovarajuća djelatnost kojom se ostvaruje pristup istim informacijama do kojih bi se moglo doći na rukovodećem položaju. ~~Model djelotvornog razdvajanja neovisnih~~

~~operatora prijenosa u skladu je sa zahtjevima koje je Europsko vijeće utvrdilo na svojem sastanku održanom 8. i 9. ožujka 2007.~~

↓ 2009/72/EZ uvodna izjava 21

- (55) Država članica ima pravo odabrati potpuno vlasničko razdvajanje na svojem državnom području. Ako država članica iskoristi to pravo, poduzeće nema pravo uspostavljanja neovisnog operatora sustava niti neovisnog operatora prijenosa. Nadalje, poduzeće koje obavlja bilo koju od funkcija proizvodnje ili opskrbe ne može izravno ni neizravno provoditi kontrolu ni izvršavati bilo koje pravo nad operatorom prijenosnog sustava iz države članice koja je odabrala potpuno vlasničko razdvajanje.
-

↓ 2009/72/EZ uvodna izjava 23

- (56) Provedba djelotvornog razdvajanja trebala bi poštovati načela nediskriminacije između javnog i privatnog sektora. U tu svrhu, ista osoba ne bi smjela imati mogućnost provođenja kontrole niti izvršavanja bilo kojeg prava kojim se krše pravila vlasničkog razdvajanja ili opcije neovisnog operatora sustava, ni samostalno niti zajednički, nad sastavom, glasovanjem ili odlučivanjem tijela operatora prijenosnih ~~ne~~ sustava ili prijenosnih sustava, kao ni poduzeća za proizvodnju ili opskrbu. ~~Što se tiče~~ Kad je riječ o vlasničkom razdvajanju i rješenju neovisnog operatora sustava, pod uvjetom da predmetna država članica može dokazati usklađenost sa zahtjevom, dva odvojena javna tijela trebala bi imati mogućnost kontrole nad djelatnostima proizvodnje i opskrbe s jedne strane i djelatnostima prijenosa s druge.
-

↓ 2009/72/EZ (prilagođeno)
uvodna izjava 24

- (57) Potpuno djelotvorno razdvajanje mrežnih djelatnosti od djelatnosti opskrbe i proizvodnje trebalo bi primijeniti na cijelom području ~~Zajednice~~ Unije ~~Unije~~, kako na poduzeća iz ~~Zajednice~~ Unije ~~Unije~~ tako i na ona koji nisu iz ~~Zajednice~~ Unije ~~Unije~~. Radi osiguravanja međusobne neovisnosti mrežnih djelatnosti i djelatnosti opskrbe i proizvodnje na cijelom području ~~Zajednice~~ Unije ~~Unije~~, trebalo bi ovlastiti regulatorna tijela da odbiju certificirati operatore prijenosnih sustava koji ne poštuju pravila razdvajanja. Radi osiguravanja dosljedne primjene tih pravila na cijelom području ~~Zajednice~~ Unije ~~Unije~~, prilikom donošenja odluka o certifikaciji regulatorna bi tijela trebala u cijelosti uzimati u obzir mišljenje Komisije. Nadalje, radi osiguravanja poštovanja međunarodnih obveza ~~Zajednice~~ Unije ~~Unije~~ te solidarnosti i energetske sigurnosti unutar ~~Zajednice~~ Unije ~~Unije~~, Komisija bi trebala imati pravo davanja mišljenja o certifikaciji u vezi s vlasnikom prijenosnog sustava ili operatorom prijenosnog sustava kojeg kontrolira osoba ili osobe iz treće zemlje ili trećih zemalja.

↓ 2009/72/EZ uvodna izjava 31

- (58) Postupci davanja odobrenja ne bi smjeli dovesti do administrativnog opterećenja nerazmjernog veličini i mogućem utjecaju proizvođača električne energije. Neprimjereno dugotrajni postupci davanja odobrenja mogu predstavljati prepreku pristupanju novih sudionika na tržištu.

↓ 2009/72/EZ uvodna izjava 34

- (59) Energetski regulatori moraju imati mogućnost donošenja odluka povezanih sa svim relevantnim regulatornim pitanjima kako bi unutarnje tržište električne energije funkcioniralo ispravno te da budu potpuno neovisni o bilo kojim drugim javnim ili privatnim interesima. To ne isključuje ni sudski nadzor ni parlamentarni nadzor u skladu s ustavnim pravom država članica. Osim toga, odobrenje proračuna regulatora od strane nacionalnog zakonodavca ne predstavlja prepreku proračunskoj autonomiji. Odredbe koje se odnose na autonomiju u provedbi dodijeljenog proračuna regulatornog tijela trebale bi se provoditi u okviru definiranom nacionalnim proračunskim propisima i pravilima. Uz doprinos neovisnosti nacionalnog regulatornog tijela o bilo kojem političkom ili gospodarskom interesu putem odgovarajućeg sustava rotacije, državama članicama trebalo bi biti omogućeno uzimanje u obzir dostupnosti ljudskih resursa i veličine odbora.

↓ 2009/72/EZ uvodna izjava 36

- (60) Nacionalna regulatorna tijela trebala bi imati mogućnost određivanja ili odobravanja tarife ili metodologije koje su temelj za izračunavanje tarifa, na temelju prijedloga operatora prijenosnog sustava ili operatora/operatorâ distribucijskog sustava, ili na temelju prijedloga dogovorenog između tog operatora/tih operatora i korisnika mreže. Prilikom provođenja tih zadataka nacionalna regulatorna tijela trebala bi osigurati da tarife za prijenos i distribuciju budu nediskriminacijske i da odražavaju troškove te bi trebala uzeti u obzir dugoročne, granične, izbjegnute troškove mreže zbog distribuirane proizvodnje i mjera za upravljanje potrošnjom.

↓ 2009/72/EZ uvodna izjava 37
(prilagođeno)
→₁ 2009/72/EZ uvodna izjava 38

- (61) Energetski bi regulatori trebali biti ovlašteni za donošenje obvezujućih odluka u odnosu na elektroenergetska poduzeća i za izricanje učinkovitih, proporcionalnih i odvraćajućih sankcija elektroenergetskim poduzećima koja propuste djelovati u skladu sa svojim obvezama, ili za predlaganje da im takve sankcije izrekne nadležni sud. →₁ ~~Osim toga,~~ Stoga bi regulatorna ~~bi~~ tijela trebala ~~imati ovlast~~ moći zahtijevati relevantne informacije od elektroenergetskih poduzeća, provoditi odgovarajuće i dostatne istrage i rješavati sporove. ← Energetski regulatori također bi trebali biti ovlašteni za donošenje odluka, bez obzira na primjenu pravila tržišnog natjecanja, o odgovarajućim mjerama kojima se osigurava korist za potrošače putem

promicanja učinkovitog tržišnog natjecanja nužnog za ispravno funkcioniranje unutarnjeg tržišta električne energije. ~~Uspostavljanje virtualnih elektrana — programa otpuštanja električne energije kojim su elektroenergetska poduzeća obvezna prodati ili učiniti dostupnom određenu količinu električne energije ili zainteresiranim opskrbljivačima odobriti pristup dijelu svojih proizvodnih kapaciteta na određeno vremensko razdoblje — jedna je od mogućih mjera koja se može koristiti za promicanje učinkovitog tržišnog natjecanja i osiguravanje ispravnog funkcioniranja tržišta. Energetski regulatori također bi trebali biti ovlaštene da doprinose osiguravanju visokih standarda univerzalnih i javnih usluga u skladu s otvaranjem tržišta, zaštiti ugroženih potrošača te potpunoj učinkovitosti mjera zaštite potrošača. Te odredbe ne bi smjele dovesti u pitanje niti ovlasti Komisije u vezi s primjenom pravila tržišnog natjecanja, uključujući provjeru koncentracija koja su od značaja za Zajednicu, niti pravila o unutarnjem tržištu kao što je slobodno kretanje kapitala. Neovisno tijelo kojemu stranka na koju utječe odluka nacionalnog regulatora ima pravo podnijeti žalbu, može biti sud ili neki drugi pravosudno tijelo ovlašteno za provođenje sudskog nadzora.~~

↓ 2009/72/EZ uvodna izjava 37
(prilagođeno)

- (62) ~~Energetski bi regulatori trebali biti ovlaštene za donošenje obvezujućih odluka u odnosu na elektroenergetska poduzeća i za izricanje učinkovitih, proporcionalnih i odvraćajućih sankcija elektroenergetskim poduzećima koja propuste djelovati u skladu sa svojim obvezama, ili za predlaganje da im takve sankcije izrekne nadležni sud. Energetski regulatori također bi trebali biti ovlaštene za donošenje odluka, bez obzira na primjenu pravila tržišnog natjecanja, o odgovarajućim mjerama kojima se osigurava korist za potrošače putem promicanja učinkovitog tržišnog natjecanja nužnog za ispravno funkcioniranje unutarnjeg tržišta električne energije. Uspostavljanje virtualnih elektrana — programa otpuštanja električne energije kojim su elektroenergetska poduzeća obvezna prodati ili učiniti dostupnom određenu količinu električne energije ili zainteresiranim opskrbljivačima odobriti pristup dijelu svojih proizvodnih kapaciteta na određeno vremensko razdoblje — jedna je od mogućih mjera koja se može koristiti za promicanje učinkovitog tržišnog natjecanja i osiguravanje ispravnog funkcioniranja tržišta. Energetski regulatori također bi trebali biti ovlaštene da doprinose osiguravanju visokih standarda univerzalnih i javnih usluga u skladu s otvaranjem tržišta, zaštiti ugroženih potrošača te potpunoj učinkovitosti mjera zaštite potrošača. Te odredbe ne bi smjele dovesti u pitanje niti ovlasti Komisije u vezi s primjenom pravila tržišnog natjecanja, uključujući provjeru koncentracija koja su od značaja za ~~Zajednicu~~ Uniju ~~⊠~~, niti pravila o unutarnjem tržištu kao što je slobodno kretanje kapitala. Neovisno tijelo kojemu stranka na koju utječe odluka nacionalnog regulatora ima pravo podnijeti žalbu, može biti sud ili neki drugi pravosudno tijelo ovlašteno za provođenje sudskog nadzora.~~

↓ 2009/72/EZ uvodna izjava 63
⇒ novo

- (63) Na temelju [preinake Uredbe 714/2009, kako je predloženo dokumentima COM(2016)861/2] ~~Uredbe (EZ) br. 714/2009 Europskog parlamenta i Vijeća od 13.~~

~~srpnja 2009. o uvjetima za pristup mreži za prekograničnu razmjenu električne energije (10).~~ Komisija može donijeti smjernice ⇔ ili mrežna pravila ⇔ radi postizanja potrebnog stupnja usklađenosti. Takve su smjernice⇔ ili takva mrežna pravila ⇔, ~~koje predstavljaju obvezujuće provedbene mjere, također što se tiče kad je riječ o određenim odredbama~~ ove Direktive, koristan alat koji se prema potrebi može brzo prilagoditi.

↓ novo

- (64) Države članice i ugovorne stranke Energetske zajednice trebaju blisko surađivati na svim pitanjima koja se odnose na razvoj integrirane regije trgovanja električnom energijom i ne bi trebale poduzimati mjere kojima se ugrožava daljnja integracija tržišta električne energije ili sigurnost opskrbe država članica i ugovornih stranaka.
- (65) Ovu je Direktivu potrebno tumačiti zajedno s [preinakom Uredbe 714/2009, kako je predloženo dokumentima COM(2016)861/2] u kojoj se utvrđuju ključna načela novog modela tržišta električne energije, a kojima će se omogućiti bolje nagrađivanje fleksibilnosti i odgovarajući cjenovni signali te osigurati razvoj funkcionalnih integriranih kratkoročnih tržišta. [Preinakom Uredbe 714/2009, kako je predloženo dokumentima COM(2016)861/2] isto se tako utvrđuju nova pravila u raznim područjima, uključujući mehanizme za razvoj kapaciteta i suradnju operatora prijenosnih sustava.
-

↓ 2009/72/EZ uvodna izjava 62 (prilagođeno)

- (66) Budući da cilj ove Direktive, naime, stvaranje potpuno funkcionalnog unutarnjeg tržišta električne energije, ne mogu dostatno ostvariti države članice, nego ga se može na bolji način ostvariti na razini ~~Zajednice~~ Unije ~~Unija~~ može donijeti ~~svoje~~ mjere u skladu s načelom supsidijarnosti određenim u članku 5. Ugovora o Europskoj uniji. U skladu s načelom proporcionalnosti, kao što je određeno u tom članku, ova Direktiva ne prelazi ono što je potrebno za ostvarivanje tog cilja.
-

↓ 2009/72/EZ uvodna izjava 68

- (67) Ova Direktiva poštuje temeljna prava i poštuje načela posebno priznata u Povelji Europske unije o temeljnim pravima.
-

↓ novo

- (68) Kako bi se osigurao minimalan stupanj usklađenosti potreban za postizanje cilja ove Direktive, ovlast donošenja akata u skladu s člankom 290. Ugovora trebalo bi delegirati Komisiji radi uspostave smjernica u kojima se opisuju opseg dužnosti regulatornih tijela da surađuju međusobno i s Agencijom za suradnju energetske regulatora („Agencija”) i detalji postupka. Posebno je važno da Komisija tijekom svojeg pripremnog rada provede odgovarajuća savjetovanja, među ostalim na stručnoj

razini, te da se ona odvijaju u skladu s načelima utvrđenima Međuinstitucijskim sporazumom o boljoj izradi zakonodavstva od 13. travnja 2016.³⁷ Kako bi se pri pripremi delegiranih akata osiguralo jednako sudjelovanje, Europski parlament i Vijeće zaprimaju sve dokumente kad i stručnjaci država članica, a njihovi stručnjaci imaju sustavan pristup sastancima stručnih skupina Komisije povezanim s pripremom delegiranih akata.

- (69) Kako bi se za provedbu ove Direktive osigurali ujednačeni uvjeti, Komisiji bi trebalo dodijeliti provedbene ovlasti radi utvrđivanja zajedničkog europskog podatkovnog formata i nediskriminacijskih i transparentnih postupaka za pristup podacima o mjerenju, potrošnji i onima potrebnima ako potrošač želi promijeniti opskrbljivača. Te bi ovlasti trebalo izvršavati u skladu s Uredbom (EU) br. 182/2011 Europskog parlamenta i Vijeća³⁸.
- (70) Obvezu prenošenja ove Direktive u nacionalno pravo trebalo bi ograničiti na one odredbe koje predstavljaju sadržajnu izmjenu u usporedbi s prethodnom Direktivom. Obveza prenošenja odredbi koje nisu izmijenjene proizlazi iz prethodne Direktive.
- (71) U skladu sa Zajedničkom političkom izjavom država članica i Komisije od 28. rujna 2011. o dokumentima s objašnjenjima³⁹, države članice obvezale su da će u opravdanim slučajevima uz obavijest o svojim mjerama za prenošenje priložiti jedan dokument ili više njih u kojima se objašnjava veza između sastavnih dijelova neke direktive i odgovarajućih dijelova nacionalnih instrumenata za prenošenje. U pogledu ove Direktive zakonodavac smatra da je prijenos takvih dokumenata opravdan.

↓ novo

- (72) Ovom se Direktivom ne bi trebale dovoditi u pitanje obveze država članica u pogledu roka za prenošenje u nacionalno pravo i datuma primjene Direktive utvrđenih u Prilogu IV.

↓ 2009/72/EZ uvodna izjava 67

~~S obzirom na opseg ovime izvršenih izmjena Direktive 2003/54/EZ, poželjno je, zbog jasnoće i racionalizacije, predmetne odredbe preinačiti njihovim ujedinjavanjem u jedinstveni tekst u novoj direktivi.~~

↓ 2009/72/EZ uvodna izjava 5

~~Sigurna opskrba električnom energijom od vitalnog je značaja za razvoj europskog društva, provedbu održive politike klimatskih promjena i poticanje tržišnog natjecanja na unutarnjem~~

³⁷ SL L 123, 12.5.2016., str. 1.

³⁸ Uredba (EZ) br. 182/2011 Europskog parlamenta i Vijeća od 16. veljače 2011. o utvrđivanju pravila i općih načela u vezi s mehanizmima nadzora država članica nad izvršavanjem provedbenih ovlasti Komisije (SL L 55, 28.2.2011., str. 13.).

³⁹ SL C 369, 17.12.2011., str. 14.

~~tržištu. U tu svrhu trebalo bi dalje razvijati prekogranično međusobno povezivanje radi osiguravanja opskrbe svim izvorima energije po najkonkurentnijim cijenama potrošačima i industriji unutar Zajednice.~~

~~↓ 2009/72/EZ uvodna izjava 59~~

~~Razvoj istinskog unutarnjeg tržišta električne energije, kroz mrežu povezanu na razini cijele Zajednice, trebao bi biti jedan od glavnih ciljeva ove Direktive, a regulatorna pitanja o prekograničnim međusobnim povezivanjima i regionalnim tržištima trebala bi stoga biti među glavnim zadacima regulatornih tijela, u bliskoj suradnji s Agencijom kada je to odgovarajuće.~~

~~↓ 2009/72/EZ uvodna izjava 7~~

~~Komunikacija Komisije od 10. siječnja 2007. naslovljena „Energetska politika za Europu“ naglasila je važnost dovršenja unutarnjeg tržišta električne energije i stvaranja ravnopravnih tržišnih pravila za sva elektroenergetska poduzeća s poslovnim nastanom u Zajednici. Komunikacije Komisije od 10. siječnja 2007. naslovljene „Izgledi za unutarnje tržište plina i električne energije” i „Istraživanje europskih sektora plina i električne energije na temelju članka 17. Uredbe (EZ) br. 1/2003 (konačno izvješće)” pokazale su da postojeća pravila i mjere ne osiguravaju okvir dostatan za postizanje cilja, a taj je unutarnje tržište koje dobro funkcionira.~~

~~↓ 2009/72/EZ uvodna izjava 4~~

~~Međutim, trenutačno u Zajednici postoje prepreke za prodaju električne energije pod jednakim uvjetima i bez diskriminacije ili nepovoljnog položaja u Zajednici. Pogotovo još ne postoji nediskriminacijski pristup mreži i jednako djelotvorna razina regulatornog nadzora u svakoj državi članici.~~

~~↓ 2009/72/EZ uvodna izjava 41~~

~~Države članice ili, u slučajevima kada neka država članica tako predvidi, regulatorno tijelo trebalo bi poticati razvijanje ugovora o upravljanoj potrošnji.~~

~~↓ 2009/72/EZ uvodna izjava 6~~

~~Unutarnje tržište električne energije koje dobro funkcionira trebalo bi proizvođačima osigurati odgovarajuće poticaje za ulaganje u novu proizvodnju energije, uključujući u električnu energiju iz obnovljivih izvora energije, obrađujući posebnu pozornost na najizoliranije zemlje i regije na energetskom tržištu Zajednice. Tržište koje dobro funkcionira također bi trebalo potrošačima osigurati prikladne mjere za promicanje učinkovitijeg korištenja energije, za što je preduvjet sigurna opskrba energijom.~~

↓ 2009/72/EZ uvodna izjava 32

~~Trebalo bi poduzeti daljnje mjere radi osiguravanja transparentnih i nediskriminacijskih tarifa za pristup mrežama. Te bi se tarife trebale primjenjivati na sve korisnike sustava na nediskriminacijskoj osnovi.~~

↓ 2009/72/EZ uvodna izjava 20

~~Radi razvijanja tržišnog natjecanja na unutarnjem tržištu električne energije, veliki kupei koji nisu kućanstva trebali bi imati mogućnost odabira svojih opskrbljivača i sklapanja ugovora s nekoliko opskrbljivača radi zadovoljenja njihovih potreba za električnom energijom. Takvi bi potrošači trebali biti zaštićeni od klauzula o isključivosti čiji je učinak isključiti konkurentske ili komplementarne ponude.~~

↓ 2009/72/EZ uvodna izjava 51

~~Interesi potrošača trebali bi biti u središtu ove Direktive, a kvaliteta usluge trebala bi biti središnja odgovornost elektroenergetskih poduzeća. Postojeća prava potrošača trebala bi ojačati i jamčiti, a trebala bi i uključivati veću transparentnost. Zaštita potrošača trebala bi osigurati da svi potrošači u široj nadležnosti Zajednice imaju koristi od konkurentnog tržišta. Prava potrošača trebale bi provoditi države članice ili, kada je država članica tako predvidjela, regulatorna tijela.~~

↓ 2009/72/EZ uvodna izjava 29

~~Radi izbjegavanja nametanja nerazmjernog financijskog i administrativnog opterećenja operatorima malih distribucijskih sustava, države članice trebale bi imati mogućnost, kada je to potrebno, izuzeti predmetna poduzeća od pravnih zahtjeva za razdvajanjem u području distribucije.~~

↓ 2009/72/EZ uvodna izjava 28

~~Kod malih sustava može biti potrebno osigurati da pomoćne usluge pružaju operatori prijenosnog sustava koji su međusobno povezani s malim sustavima.~~

↓ 2009/72/EZ uvodna izjava 10

~~Pravila o pravnom i funkcionalnom razdvajanju predviđena Direktivom 2003/54/EZ nisu, međutim, dovela do djelotvornog razdvajanja operatora prijenosnog sustava. Na sastanku~~

~~održanom 8. i 9. ožujka 2007. Europsko je vijeće stoga pozvalo Komisiju da izradi zakonodavne prijedloge za „djelotvorno odvajanje djelatnosti opskrbe i proizvodnje od djelovanja mreže”.~~

↓ 2009/72/EZ uvodna izjava 13

~~Definicija pojma „kontrola” preuzeta je iz Uredbe Vijeća (EZ) br. 139/2004 od 20. siječnja 2004. o kontroli koncentracija između poduzetnika (Uredba EZ-a o koncentracijama)⁴⁰.~~

↓ 2009/72/EZ uvodna izjava 43

~~Gotovo sve države članice odabrale su osigurati tržišno natjecanje na tržištu proizvodnje električne energije kroz transparentan postupak izdavanja odobrenja. Međutim, države članice trebale bi osigurati mogućnost doprinosanja sigurnosti opskrbe putem pokretanja natjecajnog postupka ili ekvivalentnog postupka kada dostatni kapaciteti za proizvodnju električne energije nisu izgrađeni na temelju postupka izdavanja odobrenja. Države članice trebale bi imati mogućnost, u interesu zaštite okoliša i promicanja novih tehnologija, pokrenuti javni natječaj za nove kapacitete na temelju objavljenih kriterija. Takvi novi kapaciteti uključuju, među ostalim, električnu energiju iz obnovljivih izvora energije i kogeneraciju.~~

↓ 2009/72/EZ uvodna izjava 33

~~Direktiva 2003/54/EZ uvela je obvezu da države članice uspostave regulatore sa specifičnim nadležnostima. Međutim, iskustvo pokazuje da je učinkovitost regulacije često ograničena zbog pomanjkanja neovisnosti regulatora o vladi te nedostatnih ovlasti i slobode odlučivanja. Zbog toga je na svojem sastanku 8. i 9. ožujka 2007. Europsko vijeće pozvalo Komisiju da izradi zakonodavne prijedloge koji će omogućiti daljnje usklađivanje ovlasti i jačanje neovisnosti nacionalnih energetske regulatora. Tim bi nacionalnim regulatornim tijelima trebalo biti omogućeno pokrivanje kako sektora električne energije tako i sektora plina.~~

↓ 2009/72/EZ uvodna izjava 38

~~Svako usklađivanje ovlasti nacionalnih regulatornih tijela trebalo bi uključivati ovlasti za pružanje poticaja elektroenergetskim poduzećima te za izricanje učinkovitih, proporcionalnih i odvraćajućih sankcija elektroenergetskim poduzećima ili za predlaganje da im takve sankcije izrekne nadležni sud. Osim toga, regulatorna bi tijela trebala imati ovlast zahtijevati relevantne informacije od elektroenergetskih poduzeća, provoditi odgovarajuće i dostatne istrage i rješavati sporove.~~

⁴⁰ SL L 24, 29.1.2004., str. 1.

↓ 2009/72/EZ uvodna izjava 61

~~Regulatorna tijela također bi trebala pružiti informacije o tržištu, čime bi Komisiji omogućila provođenje njezine uloge promatranja i praćenja unutarnjeg tržišta električne energije i njegovog kratkoročnog, srednjoročnog i dugoročnog razvoja, uključujući aspekte kao što su proizvodni kapaciteti, različiti izvori proizvodnje električne energije, infrastruktura prijenosa i distribucije, kvaliteta usluga, prekogranična trgovina, upravljanje zagušenjem, investicije, veleprodajne i potrošačke cijene, likvidnost tržišta te poboljšanja u području zaštite okoliša i učinkovitosti. Nacionalna regulatorna tijela trebala bi izvijestiti tijela nadležna za tržišno natjecanje i Komisiju o onim državama članicama u kojima cijene narušavaju tržišno natjecanje i ispravno funkcioniranje tržišta.~~

↓ 2009/72/EZ uvodna izjava 42

~~Cjelokupna industrija i trgovina Zajednice, uključujući mala i srednja poduzeća, te svi građani Unije koji uživaju gospodarske koristi unutarnjeg tržišta trebali bi također imati mogućnost uživanja visokih razina zaštite potrošača, a posebno bi kupeci iz kategorije kućanstvo i, kada te države članice smatraju odgovarajućim, mala poduzeća, trebali također imati mogućnost uživati jamstva javnih usluga, posebno u vezi sa sigurnošću opskrbe i razumnim tarifama, zbog pravičnosti, konkurentnosti i, neizravno, radi stvaranja radnih mjesta. Ti bi kupeci također trebali imati pristup mogućnosti izbora, pravičnosti, zastupanju i mehanizmima rješavanja sporova.~~

↓ 2009/72/EZ uvodna izjava 45

~~Države članice trebale bi osigurati da kupeci iz kategorije kućanstvo i, u slučajevima u kojima te države članice smatraju odgovarajućim, mala poduzeća, uživaju pravo na opskrbu električnom energijom određene kvalitete po jasno usporedivim, transparentnim i razumnim cijenama. Radi osiguravanja održavanja visokih standarda javne usluge u Zajednici, Komisiju bi trebalo redovito obavješćivati o svim mjerama koje države članice poduzimaju za postizanje cilja ove Direktive. Komisija bi trebala redovito objavljivati izvješće kojim se analiziraju mjere poduzete na državnoj razini za postizanje ciljeva javne usluge i uspoređuje njihova učinkovitost, radi sastavljanja preporuka u pogledu mjera koje bi se na nacionalnoj razini trebale poduzeti radi postizanja visokih standarda javne usluge. Države članice trebale bi poduzeti potrebne mjere za zaštitu ugroženih kupaca u kontekstu unutarnjeg tržišta električne energije. Takve se mjere mogu razlikovati ovisno o posebnim okolnostima u predmetnim državama članicama i mogu uključivati specifične mjere koje se odnose na plaćanje računa za električnu energiju, ili općenitije mjere poduzete u sustavu socijalne sigurnosti. U slučajevima u kojima se univerzalne usluge također pružaju malim poduzećima, mjere kojima se osigurava pružanje takvih univerzalnih usluga mogu se razlikovati ovisno o tome jesu li namijenjene kupecima iz kategorije kućanstvo ili malim poduzećima.~~

↓ 2009/72/EZ uvodna izjava 46

~~Poštovanje zahtjeva javne usluge temeljni je zahtjev ove Direktive i važno je da se u ovoj Direktivi specificiraju zajednički minimalni standardi koje poštuju sve države članice i koji~~

~~uzimaju u obzir ciljeve zaštite potrošača, sigurnosti opskrbe, zaštite okoliša i istovjetnih razina tržišnog natjecanja u svim državama članicama. Važno je da se zahtjevi javne usluge mogu tumačiti na nacionalnoj osnovi, uzimajući u obzir nacionalne okolnosti i podložno poštovanju prava Zajednice.~~

↓ 2009/72/EZ uvodna izjava 50

~~Zahtjevi javne usluge, uključujući u pogledu univerzalnih usluga, i zajednički minimalni standardi koji iz njih slijede trebaju se dalje jačati kako bi se osiguralo da svi potrošači, posebno oni ugroženi, mogu imati koristi od tržišnog natjecanja i poštenih cijena. Zahtjevi javne usluge trebali bi se definirati na državnoj razini, vodeći računa o nacionalnim okolnostima; međutim, države članice trebale bi poštovati pravo Zajednice. Građani Unije i, u slučajevima u kojima to države članice smatraju odgovarajućim, mala poduzeća trebali bi imati mogućnost uživanja obveza javne usluge, posebno što se tiče sigurnosti opskrbe i razumnih cijena. Ključni aspekt opskrbljivanja potrošača je pristup objektivnim i transparentnim podacima o potrošnji. Stoga bi potrošači trebali imati pristup podacima o svojoj potrošnji i povezanim cijenama te troškovima usluga, kako bi mogli pozvati konkurente da im na temelju tih podataka sastave ponudu. Potrošači bi također trebali imati pravo na ispravno informiranje o njihovoj potrošnji energije. Predujmovi bi trebali odražavati vjerojatnu potrošnju električne energije, a različiti bi sustavi plaćanja trebali biti nediskriminacijski. Informacije o troškovima energije pružene potrošačima dovoljno učestalo stvorit će poticaje za uštede energije jer će potrošačima dati direktne povratne informacije o učincima ulaganja u energetska učinkovitost i promjenu ponašanja. U tom pogledu, potpuna provedba Direktive 2006/32/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 5. travnja 2006. o energetska učinkovitosti u krajnjoj potrošnji i energetskim uslugama⁴⁴ pomoći će potrošačima da smanje svoje troškove energije.~~

↓ 2009/72/EZ uvodne izjave 64 i 65

~~Mjere potrebne za provedbu ove Direktive trebalo bi usvojiti u skladu s Odlukom Vijeća 1999/468/EZ od 28. lipnja 1999. o utvrđivanju postupaka za izvršavanje provedbenih ovlasti dodijeljenih Komisiji⁴².~~

~~Komisija bi posebno trebala biti ovlaštena za donošenje smjernica potrebnih za osiguravanje minimalnog stupnja usklađenosti koja se zahtijeva za ostvarivanje cilja ove Direktive. Budući da su te mjere općeg područja primjene i namijenjene su izmjeni elemenata ove Direktive koji nisu ključni tako da je dopunjuju novim elementima koji nisu ključni, moraju se usvojiti u skladu s regulatornim postupkom s kontrolom predviđenim u članku 5. a Odluke 1999/468/EZ.~~

⁴¹ SL L 114, 27.4.2006., str. 64.

⁴² SL L 184, 17.7.1999., str. 23.

↓ 2009/72/EZ uvodna izjava 66

~~U skladu s točkom 34. Međuinstitucionalnog sporazuma o boljoj izradi zakonodavstva⁴³, države članice se potiču da za sebe i u interesu Zajednice izrade i objave vlastite tablice koje prikazuju, koliko je to moguće, korelaciju između ove Direktive i mjera prenošenja.~~

↓ 2009/72/EZ uvodna izjava 25

~~Sigurnost opskrbe energijom ključni je element javne sigurnosti i stoga je nezaobilazno povezana s učinkovitim funkcioniranjem unutarnjeg tržišta električne energije i integracijom izoliranih tržišta električne energije država članica. Električna energija može do građana Unije stići samo putem mreže. Funkcionalna tržišta električne energije, a posebno mreže i druga osnovna sredstva povezana s opskrbom električnom energijom bitni su za javnu sigurnost, konkurentnost gospodarstva i dobrobit građana Unije. Stoga bi osobe iz trećih zemalja trebalo ovlastiti za kontrolu nad prijenosnim sustavom ili operatorom prijenosnog sustava samo ako ispunjavaju zahtjeve djelotvornog razdvajanja koji se primjenjuju unutar Zajednice. Ne dovodeći u pitanje međunarodne obveze Zajednice, Zajednica smatra da je sektor prijenosnog sustava električne energije od velike važnosti za Zajednicu i stoga su nužne dodatne zaštitne mjere u vezi s očuvanjem sigurnosti opskrbe Zajednice energijom radi izbjegavanja bilo kakvih prijetnji javnom redu i javnoj sigurnosti u Zajednici i dobrobiti građana Unije. Sigurnost opskrbe Zajednice energijom posebno zahtijeva procjenu neovisnosti rada mreže, razine ovisnosti Zajednice i pojedinih država članica o opskrbi energijom iz trećih zemalja te odnosa koji određena treća zemlja ima prema unutarnjoj i vanjskoj trgovini i prema ulaganjima u energetski sektor. Sigurnost opskrbe trebalo bi stoga procijeniti s obzirom na činjenične okolnosti svakog pojedinog slučaja kao i prava i obveze koje proizlaze iz međunarodnog prava, posebno iz međunarodnih sporazuma između Zajednice i predmetne treće zemlje. Ako je potrebno, Komisiju se potiče da izdaje preporuke za pregovore o odgovarajućim sporazumima s trećim zemljama koji se bave sigurnošću opskrbe Zajednice energijom ili za uključivanje potrebnih pitanja u druge pregovore s tim trećim zemljama.~~

↓ 2009/72/EZ uvodna izjava 35

~~Radi osiguravanja učinkovitog pristupa tržištu svim sudionicima na tržištu, uključujući nove sudionike, potrebni su mehanizmi uravnoteženja koji su nediskriminacijski i koji odražavaju troškove. Čim tržište električne energije postane dostatno likvidno, to bi se trebalo postići ustanovljavanjem transparentnih tržišnih mehanizama za opskrbu i nabavu električne energije, potrebnih u okviru zahtjeva za uravnoteženjem. U nedostatku takvog likvidnog tržišta, nacionalna regulatorna tijela trebala bi imati aktivnu ulogu u osiguravanju da tarife za uravnoteženje budu nediskriminacijske i da odražavaju troškove. U isto bi vrijeme trebalo predvidjeti odgovarajuće poticaje za uravnoteženje predaje i preuzimanja električne energije bez ugrožavanja sustava. Operatori prijenosnog sustava trebali bi omogućiti sudjelovanje krajnjih kupaca i udruženja krajnjih kupaca na tržištu rezervi i tržištu uravnoteženja.~~

⁴³ SL C 321, 31.12.2003., str. 1.

↓ 2009/72/EZ uvodne izjave 39 i 40

~~Unutarnje tržište električne energije trpi zbog pomanjkanja likvidnosti i transparentnosti što ometa učinkovitu raspodjelu resursa, omeđivanje rizika i ulazak novih sudionika. Postoji potreba za poboljšanjem tržišnog natjecanja i sigurnosti opskrbe kroz olakšano integriranje novih elektrana u elektroenergetsku mrežu u svim državama članicama, posebno ohrabrivanjem novih sudionika na tržištu. Povjerenje u tržište, njegovu likvidnost i broj sudionika na tržištu trebaju se povećati te se stoga treba povećati regulatorni nadzor nad poduzećima čija je djelatnost opskrba električnom energijom. Takvi zahtjevi ne bi smjeli dovoditi u pitanje postojeće pravo zajednice koje se odnosi na financijska tržišta i trebali bi biti usklađeni s njim. Energetski regulatori i regulatori financijskih tržišta trebaju surađivati u svrhu međusobnog omogućavanja dobivanja pregleda nad predmetnim tržištima.~~

~~Prije nego što Komisija usvoji smjernice kojima se definiraju daljnji zahtjevi za vođenje evidencije, Agencija za suradnju energetskih regulatora, osnovana Uredbom (EZ) br. 713/2009 Europskog parlamenta i Vijeća od 13. srpnja 2009. o osnivanju Agencije za suradnju energetskih regulatora (⁴⁴) („Agencija”) i Odbor europskih regulatora tržišta vrijednosnih papira („CESR”), osnovan Odlukom Komisije 2009/77/EZ (⁴⁵), trebali bi proučiti sadržaj tih smjernica i o tome savjetovati Komisiju. Agencija i CESR također bi trebali surađivati na daljnjem istraživanju i savjetovanju trebaju li transakcije u ugovorima o opskrbi električnom energijom i derivati električne energije biti podložni zahtjevima transparentnosti prije ili nakon trgovine te, ako trebaju, kakav bi trebao biti sadržaj tih zahtjeva.~~

↓ 2009/72/EZ uvodna izjava 44

~~U interesu sigurnosti opskrbe trebalo bi pratiti ravnotežu između ponude i potražnje u pojedinim državama članicama, a nakon tog praćenja trebalo bi uslijediti izvješće o situaciji na razini Zajednice, uzimajući u obzir kapacitet međusobnog povezivanja između područja. Takvo praćenje trebalo bi provesti dovoljno rano kako bi se omogućilo poduzimanje odgovarajućih mjera ako je sigurnost opskrbe ugrožena. Izgradnja i održavanje potrebne mrežne infrastrukture, uključujući kapacitete međusobnog povezivanja, trebali bi doprinijeti osiguravanju stabilne opskrbe električnom energijom. Održavanje i izgradnja potrebne mrežne infrastrukture, uključujući kapacitete međusobnog povezivanja i decentraliziranu proizvodnju električne energije, važni su elementi pri osiguravanju stabilne opskrbe električne energije.~~

↓ 2009/72/EZ uvodna izjava 58

~~Radi stvaranja unutarnjeg tržišta električne energije, države članice trebale bi poticati integraciju svojih nacionalnih tržišta i suradnju operatora sustava na razini Zajednice i na~~

⁴⁴ SL L 211, 14.8.2009., str. 1.

⁴⁵ SL L 025, 29.1.2009., str. 18.

~~regionalnoj razini, također uključujući izolirane sustave koji čine energetske otoke koji opstaju u Zajednici.~~

↓ 2009/72/EZ (prilagođeno) ⇒ novo	članak	1.
---	--------	----

DONIJELI SU OVU DIREKTIVU:

POGLAVLJE I.

~~PREDMET, PODRUČJE PRIMJENE I DEFINICIJE~~

Članak 1.

~~Predmet i područje primjene~~

Ovom se Direktivom uspostavljaju zajednička pravila za proizvodnju, prijenos, distribuciju ⇒ i skladištenje ⇐ ~~električne energije te~~ opskrbu električnom energijom, zajedno s odredbama o zaštiti potrošača, radi ~~poboljšavanja~~ ⇒ stvaranja istinski integriranih, ⇐ ~~integriranja~~ konkurentnih ⇒ i fleksibilnih ⇐ tržišta električne energije ☒ orijentiranih na potrošače ☒ u ~~Zajednici~~ ☒ Uniji ☒. ⇒ Koristeći se prednostima integriranog tržišta, ovom se Direktivom nastoje osigurati prihvatljive cijene energenata za potrošače, visok stupanj sigurnosti opskrbe i neometan prijelaz na dekarbonizirani energetske sustav ⇐. Njome se utvrđuju ⇒ ključna ⇐ pravila koja se odnose na organizaciju i funkcioniranje ☒ europskog ☒ elektroenergetskog sektora, ⇒ posebno pravila o osnaživanju i zaštiti potrošača, o ⇐ otvorenom pristupu ⇒ integriranom ⇐ tržištu, ⇒ o pristupu trećih strana infrastrukturi prijenosa i distribucije, o razdvajanju, i o neovisnim nacionalnim energetske regulatorima. ⇐ ~~kriterije i postupke primjenjive na pozive na dostavu ponuda te izdavanje odobrenja i rad sustava. Njome se također utvrđuju obveze univerzalne usluge i prava potrošača električne energije te se pojašnjavaju zahtjevi tržišnog natjecanja.~~

Članak 2.

Definicije

Za potrebe ove Direktive, primjenjuju se sljedeće definicije:

~~1.~~ „kupac” znači veleprodajni ili krajnji kupac električne energije;

~~2.~~ „veleprodajni kupac” znači fizička ili pravna osoba koja kupuje električnu energiju u svrhu daljnje prodaje unutar ili izvan sustava poslovnog nastana;

~~3.~~ „krajnji kupac” znači kupac koji kupuje električnu energiju za vlastitu uporabu;

~~4.~~ „kupac iz kategorije kućanstvo” znači kupac koji kupuje električnu energiju za potrošnju u vlastitom kućanstvu, isključujući komercijalne ili profesionalne djelatnosti;

~~5.~~ „kupac koji nije kućanstvo” znači fizička ili pravna osoba koja kupuje električnu energiju koja nije za korištenje u ~~njegovim~~ svom vlastitom ~~kućanstvu~~ ima i uključuje proizvođače ⇒, industrijske kupce, mala i srednja poduzeća, poslovne subjekte ⇐ i veleprodajne kupce;

~~12. „povlašteni kupac” znači kupac koji ima slobodu kupnje električne energije od opskrbljivača po vlastitom izboru u smislu članka 33.~~

↓ novo

6. „aktivni kupac” znači kupac ili skupina kupaca koji zajedno djeluju, a koji troše, skladište ili prodaju električnu energiju proizvedenu u vlastitom prostoru, uključujući putem agregatora, ili koji sudjeluju u upravljanju potrošnjom ili programima energetske učinkovitosti, uz uvjet da te djelatnosti nisu njihova primarna trgovačka ili profesionalna djelatnost;

7. „lokalna energetska zajednica” znači: udruženje, zadruga, partnerstvo, neprofitna organizacija ili drugi pravni subjekt pod stvarnom kontrolom lokalnih vlasnika udjela ili lokalnih članova, koji općenito nije usmjeren na stjecanje dobiti, nego na stvaranje vrijednosti, koji je uključen u distribuiranu proizvodnju i obavljanje djelatnosti operatora distribucijskog sustava, opskrbljivača ili agregatora na lokalnoj razini, uključujući u inozemstvu;

↓ 2009/72/EZ

~~198. „opskrba” znači prodaja električne energije kupcima, uključujući daljnju prodaju električne energije kupcima;~~

~~329. „ugovor o opskrbi električnom energijom” znači ugovor o isporuci električne energije, ali ne uključuje derivate električne energije;~~

~~3310. „derivat električne energije” znači financijski instrument naveden u Prilogu I. odjeljku C točkama 5., 6. ili 7. Direktive 2004/39/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 21. travnja 2004. o tržištima financijskih instrumenata⁴⁶, kada se taj instrument odnosi na električnu energiju;~~

↓ novo

11. „ugovor s dinamičnim određivanjem cijene električne energije” znači ugovor o opskrbi električnom energijom između opskrbljivača i krajnjeg kupca koji odražava cijenu na promptnom tržištu, uključujući na tržištu za dan unaprijed u intervalima koji odgovaraju barem učestalosti poravnjanja tržišta;

12. „naknada za raskidanje ugovora” znači svaka pristojba ili novčana kazna koju opskrbljivači ili agregatori nameću potrošačima zbog odustajanja od ugovora o opskrbi električnom energijom ili elektroenergetskim uslugama;

13. „naknada za promjenu opskrbljivača” znači svaka pristojba ili novčana kazna koju opskrbljivači ili operatori sustava izravno ili neizravno nameću potrošačima zbog promjene opskrbljivača, uključujući naknade za raskidanje ugovora;

⁴⁶ [Direktiva 2004/39/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 21. travnja 2004. o tržištima financijskih instrumenata](#) (SL L 145, 30.4.2004., str. 1.).

14. „agregator” znači sudionik na tržištu koji kombinira opterećenja većeg broja kupaca ili proizvedenu električnu energiju radi prodaje, kupnje ili dražbe na bilo kojem organiziranom tržištu energije;

15. „neovisni agregator” znači agregator koji nije povezan s ni jednim od opskrbljivača ni s bilo kojim drugim sudionikom na tržištu;

16. „upravljanje potrošnjom” znači promjena uobičajenih ili trenutačnih obrazaca potrošnje u opterećenju električnom energijom koju čine krajnji kupci kao odgovor na tržišne signale, uključujući cijene električne energije koje se s vremenom mijenjaju ili poticajna plaćanja, ili kao odgovor na prihvata ponude krajnjeg kupca, pojedinačnog ili u okviru udruženja, za prodaju smanjenja ili povećanja potražnje po cijeni na organiziranim tržištima, kako je definirano u Provedbenoj uredbi Komisije (EU) br. 1348/2014⁴⁷;

17. „konvencionalno brojilo” znači analogno ili elektroničko brojilo koje ne može i prenositi i primati podatke;

18. „pametni sustav mjerenja” znači elektronički sustav koji može mjeriti potrošnju energije pružajući više informacija od konvencionalnog brojila, kao i prenositi i primati podatke nekim oblikom elektroničke komunikacije u svrhu informiranja, praćenja i kontrole;

19. „interoperabilnost” u kontekstu pametnog mjerenja znači sposobnost dvije energetske ili komunikacijske mreže, dva sustava, uređaja, dvije aplikacije ili komponente ili više njih da uzajamno djeluju, razmjenjuju i upotrebljavaju informacije radi izvođenja potrebnih funkcija;

20. „gotovo stvarno vrijeme” u kontekstu pametnog mjerenja znači vrijeme, obično u sekundama, koje protekne od bilježenja podataka do njihove automatizirane obrade i njihova prijensa radi uporabe ili informiranja;

21. „najbolje raspoložive tehnike” u kontekstu zaštite podataka i sigurnosti u okruženju pametnog mjerenja znači najdjelotvorniji i najnapredniji stupanj razvoja aktivnosti i načina na koji funkcioniraju, a koji označava prikladnost određenih tehnika namijenjenih sprečavanju ili ublažavanju rizika za privatnost, osobne podatke i sigurnost, što znači da su određene tehnike u praksi prikladne za pružanje temelja za sukladnost s okvirom Unije za zaštitu podataka;

↓ 2009/72/EZ (prilagođeno)
⇒ novo

~~522.~~ „distribucija” znači prijenos električne energije visokonaponskim, srednjenaponskim i niskonaponskim distribucijskim sustavima radi njezine isporuke kupcima, ali ne uključuje opskrbu;

~~623.~~ „operator distribucijskog sustava” znači fizička ili pravna osoba odgovorna za pogon, održavanje i, ako je potrebno, razvoj distribucijskog sustava na danom području i, kada je to primjenjivo, njegovih međusobnih povezivanja s drugim sustavima te za osiguravanje dugoročne sposobnosti sustava da udovolji razumnoj potražnji za distribucijom električne energije;

~~2024.~~ „energetska učinkovitost/upravljanje potrošnjom” znači ⇒ omjer između ostvarenog učinka, usluge, robe ili energije i utroška energije ⇐ ~~globalan ili integrirani pristup usmjeren~~

⁴⁷ Provedbena uredba Komisije (EU) br. 1348/2014 od 17. prosinca 2014. o izvješćivanju o podacima i provedbi članka 8. stavaka 2. i 6. Uredbe (EU) br. 1227/2011 Europskog parlamenta i Vijeća o cjelovitosti i transparentnosti veleprodajnog tržišta energije (SL L 363, 18.12.2014., str. 121.).

~~na utjecanje na količinu i vremenski raspored potrošnje električne energije radi smanjivanja potrošnje primarne energije i vršnih opterećenja davanjem prednosti ulaganjima u mjere energetske učinkovitosti ili drugim mjerama kao što su ugovori o upravljanoj potrošnji, pred ulaganjima u povećanje proizvodnih kapaciteta, ako prethodni predstavljaju najučinkovitiju i najekonomičniju opciju, vodeći računa o pozitivnom utjecaju na okoliš smanjenja potrošnje energije i s time povezanim aspektima sigurnosti opskrbe i troškova distribucije;~~

~~3025. „⇔ energija iz ⇐ obnovljivih izvora energije” znači ⇔ energija iz ⇐ obnovljivih nefosilnih izvora energije ⇔, posebno ⇐ vjetar, sunce (solarna toplinska i fotonaponska energija) ⇐, geotermalna izvori⇔ energija, energija topline iz okoliša, hidroenergija i energija plime i oseke, energija oceana ⇐, ⇔ energija ⇐ valovita⇔ i obnovljiva goriva: biogoriva, tekuća biogoriva, bioplina, kruta biogoriva i zapaljivi otpad iz obnovljivog izvora ⇐ plima i oseka, energija vode, biomasa, deponijski plin, plin iz postrojenja za pročišćavanje otpadnih voda i bioplina);~~

~~3126. „distribuirana proizvodnja” znači proizvodno postrojenje priključeno na distribucijski sustav;~~

⇓ novo

27. „mjesto za punjenje” znači sučelje putem kojeg je moguće puniti jedno po jedno električno vozilo ili zamijeniti jednu po jednu bateriju električnog vozila;

↓ 2009/72/EZ (prilagođeno)
⇔ novo

~~328. „prijenos” znači ~~transport~~prijenos električne energije vrlo visokim i visokim naponskim međusobno povezanim sustavom radi njezine isporuke krajnjim kupcima ili distributerima, ali ne uključuje opskrbu;~~

~~429. „operator prijenosnog sustava” znači fizička ili pravna osoba odgovorna za pogon, održavanje i, ako je potrebno, razvoj prijenosnog sustava na danom području i, kada je to primjenjivo, njegovina međusobnina povezivanja s drugim sustavima te za osiguravanje dugoročne sposobnosti sustava da udovolji razumnoj potražnji za prijenosom električne energije;~~

~~1830. „korisnik sustava” znači fizička ili pravna osoba koja isporučuje u prijenosni ili distribucijski sustav ili iz njega preuzima električnu energiju;~~

~~431. „proizvodnja” znači proizvodnja električne energije;~~

~~232. „proizvođač” znači fizička ili pravna osoba koja proizvodi električnu energiju;~~

~~1333. „interkonekcijski spojni vod” znači ⇔ prijenosni vod koji prelazi ili premošćuje granicu među zonama trgovanja, među državama članicama ili, do granica nadležnosti EU-a, među državama članicama i trećim zemljama ⇐ ~~oprema koja se koristi za povezivanje elektroenergetskih sustava;~~~~

~~1434. „međusobno povezani sustav” znači nekoliko prijenosnih i distribucijskih sustava koji su međusobno povezani posredstvom jednog interkonekcijskog voda ili više njihovih vodova;~~

~~1535.~~ „izravni vod” znači elektroenergetski vod koji povezuje izoliranu lokaciju proizvodnje s izoliranim kupcem ili elektroenergetski vod koji povezuje proizvođača električne energije i poduzeće za opskrbu električnom energijom radi izravne opskrbe njihovih vlastitih prostora, poduzeća kćeri i povlaštenih kupaca;

~~25.~~ „dugoročno planiranje” znači planiranje potreba za ulaganje u kapacitete proizvodnje, prijenosa i distribucije na dugoročnoj osnovi, radi zadovoljavanja potražnje sustava za električnom energijom i osiguravanja opskrbe kupaca;

~~2636.~~ „mali izolirani sustav” znači bilo koji sustav s potrošnjom manjom od 3 000 GWh u 1996. godini, pri čemu se manje od 5 % godišnje potrošnje dobiva kroz međusobno povezivanje s drugim sustavima;

~~27.~~ „mikro izolirani sustav” znači bilo koji sustav s potrošnjom manjom od 500 GWh u 1996. godini, pri čemu ne postoji povezanost s drugim sustavima;

~~16.~~ „ekonomska prednost” znači rangiranje izvora opskrbe električnom energijom u skladu s ekonomskim kriterijima;

~~1737.~~ „pomoćna usluga” znači usluga potrebna za pogon prijenosnog ili distribucijskog sustava ⇨, uključujući pomoćne usluge uravnoteženja i nefrekvencijske pomoćne usluge, ali isključujući upravljanje zagašenjem ⇐;

↓ novo

38. „nefrekvencijska pomoćna usluga” znači usluga kojom se koristi operator prijenosnog ili distribucijskog sustava u svrhu regulacije napona u stacionarnom stanju, injektiranja brzo djelujuće jalove struje, tromosti i sposobnosti crnog starta;

39. „regionalno operativno središte” znači regionalno operativno središte kako je definirano u članku 32. [preinačene Uredbe br. 714/2009, kako je predloženo dokumentima COM(2016)861/2];

↓ 2009/72/EZ

~~2040.~~ „integrirano elektroenergetsko poduzeće” znači vertikalno ili horizontalno integrirano poduzeće;

~~2141.~~ „vertikalno integrirano poduzeće” znači elektroenergetsko poduzeće ili grupa elektroenergetskih poduzeća u kojima ista osoba ili iste osobe imaju pravo, izravno ili neizravno, provoditi kontrolu, i u kojima poduzeće ili grupa poduzeća obavlja najmanje jednu od funkcija prijenosa ili distribucije i najmanje jednu funkciju proizvodnje ili opskrbe električnom energijom;

~~2242.~~ „povezano poduzeće” znači povezana poduzeća u smislu članka 2. stavka 12. Direktive 2013/34/EU Europskog parlamenta i Vijeća⁴⁸ 41. Sedme direktive Vijeća 83/349/EEZ od 13. lipnja 1983. na temelju članka 44. stavka 2. točke (g) (13) Ugovora o konsolidiranim

⁴⁸ Direktiva 2013/34/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 26. lipnja 2013. o godišnjim financijskim izvještajima, konsolidiranim financijskim izvještajima i povezanim izvješćima za određene vrste poduzeća, o izmjeni Direktive 2006/43/EZ Europskog parlamenta i Vijeća i o stavljanju izvan snage direktiva Vijeća 78/660/EEZ i 83/349/EEZ (SL L 182, 29.6.2013., str. 19.).

~~izvještajima (14) i/ili pridružena poduzeća, u smislu članka 33. stavka 1. te Direktive, i/ili poduzeća koja pripadaju istim vlasnicima udjela;~~

~~3343.~~ „horizontalno integrirano poduzeće” znači poduzeće koje obavlja najmanje jednu od sljedećih funkcija: proizvodnju radi prodaje, prijenos, distribuciju ili opskrbu električnom energijom te koje obavlja još jednu djelatnost izvan područja elektroenergetike;

~~3444.~~ „kontrola” znači prava, ugovore ili bilo koja druga sredstva koja, bilo odvojeno ili kombinirano i uzimajući u obzir činjenične ili pravne okolnosti, daju mogućnost provođenja odlučujućeg utjecaja na poduzeće, posebno kroz:

- (1) vlasništvo ili pravo korištenja svim ili dijelom osnovnih sredstava poduzeća;
- (2) prava ili ugovore kojima se omogućuje odlučujući utjecaj na sastav, glasovanje ili odluke tijela poduzeća;

~~3545.~~ „elektroenergetsko poduzeće” znači bilo koja fizička ili pravna osoba koja obavlja najmanje jednu od sljedećih funkcija: proizvodnju, prijenos, distribuciju, opskrbu ili nabavu električne energije, koja je odgovorna za komercijalne, tehničke ili zadatke održavanja povezane s tim funkcijama, ali ne uključuje krajnje kupce;

~~24.~~ „natječajni postupak” znači postupak kojim se planirani dodatni zahtjevi i zamjenski kapaciteti pokrivaju opskrbom iz novih ili postojećih proizvodnih kapaciteta;

~~2846.~~ „sigurnost” znači sigurnost opskrbe i snabdijevanja električnom energijom te tehnička sigurnost;

↓ novo

47. „skladištenje energije” u kontekstu elektroenergetskog sustava znači spremanje i čuvanje određene količine proizvedene električne energije do trenutka njezine uporabe kao krajnje energije ili drugog nositelja energije u kojeg se ta električna energija pretvara;

↓ 2009/72/EZ

POGLAVLJE II.

OPĆA PRAVILA ZA ORGANIZACIJU SEKTORA

↓ novo

Članak 3.

Konkurentno, fleksibilno i nediskriminacijsko tržište električne energije orijentirano na potrošače

1. Države članice osiguravaju da se njihovim nacionalnim zakonodavstvom neopravdano ne otežavaju prekogranični tokovi električne energije, sudjelovanje potrošača, uključujući u upravljanju potrošnjom, ulaganja u fleksibilnu proizvodnju energije, skladištenje energije te uvođenje elektromobilnosti ili novih

interkonekcijskih vodova i da cijene električne energije odražavaju stvarnu ponudu i potražnju.

2. Države članice osiguravaju da se poduzeća za proizvodnju električne energije i poduzeća za opskrbu električnom energijom ne susreću s nepotrebnim preprekama pri ulasku na tržište i izlasku s tržišta.

↓ 2009/72/EZ članak 33.
⇒ novo

~~Članak 4.33.~~

⇒ **Slobodan izbor opskrbljivača električnom energijom** ⇐ ~~Otvaranje tržišta i uzajamnost~~

~~1. Države članice osiguravaju da povlašteni kupci obuhvaćaju:~~ ⇒ svi kupci imaju slobodu kupnje električne energije od opskrbljivača po vlastitom izboru. ⇐

~~(a) do 1. srpnja 2004., povlaštene kupce kako je utvrđeno u članku 19. stavcima 1. do 3. Direktive 96/92/EZ. Države članice do 31. siječnja svake godine objavljuju kriterije za definiranje tih povlaštenih kupaca;~~

~~(b) od 1. srpnja 2004., sve kupce koji nisu kućanstava;~~

~~(c) od 1. srpnja 2007., sve kupce.~~

~~2. Da bi se izbjegla neravnoteža u otvaranju tržišta električne energije:~~

~~(a) ugovori o opskrbi električnom energijom s povlaštenim kupcem u sustavu druge države članice ne smiju biti zabranjeni ako se taj kupac smatra povlaštenim u oba sustava koja su u pitanju; i~~

~~(b) kada transakcije opisane u točki (a) budu odbijene zbog toga što je taj kupac povlašten samo u jednom od dvaju sustava, Komisija može, uzimajući u obzir situaciju na tržištu i zajedničke interese, obvezati stranu koja odbija transakciju da izvrši zatraženu opskrbu na zahtjev države članice u kojoj se povlašteni kupac nalazi.~~

↓ novo

Članak 5.

Cijene opskrbe utemeljene na tržištu

1. Opskrbljivači električnom energijom slobodno određuju cijenu po kojoj kupce opskrbljuju električnom energijom. Države članice poduzimaju odgovarajuće mjere radi osiguravanja učinkovitog tržišnog natjecanja među opskrbljivačima električnom energijom.
2. Države članice osiguravaju ciljanu zaštitu energetski siromašnih ili ugroženih kupaca ne provodeći pritom javne intervencije u cijene opskrbe električnom energijom.
3. Odstupajući od stavaka 1. i 2., države članice koje na [OP: unijeti dan stupanja na snagu ove Direktive] provode javne intervencije u cijene opskrbe energetski siromašnih ili ugroženih kupaca iz kategorije kućanstvo električnom energijom mogu nastaviti s provođenjem takvih javnih intervencija do [OP: unijeti datum – pet godina

od stupanja na snagu ove Direktive]. Takve javne intervencije od općeg su ekonomskog interesa te su jasno definirane, transparentne, nediskriminacijske i provjerljive i njima se elektroenergetskim poduzećima Unije jamči jednakost pristupa kupcima. Intervencije su ograničene na ono što je potrebno radi ostvarivanja njihova općeg ekonomskog interesa, imaju ograničeno trajanje i proporcionalne su kad je riječ o korisnicima.

4. Nakon [OP: unijeti datum – pet godina od stupanja na snagu ove Direktive] države članice mogu i dalje provoditi javne intervencije u cijene opskrbe ugroženih kupaca iz kategorije kućanstvo električnom energijom ako je to nužno potrebno zbog izuzetne hitnosti. Takve su intervencije u skladu s uvjetima utvrđenima u stavku 3.

Države članice obavješćuju Komisiju o mjerama poduzetima u skladu s prvim podstavkom u roku od mjesec dana nakon donošenja te ih mogu odmah provoditi. Uz obavijest se dostavlja i obrazloženje u kojem se objašnjava zašto se drugim instrumentima nije na zadovoljavajuć način moglo riješiti to pitanje te navode kriteriji za utvrđivanje korisnika i trajanje mjere. Obavijest se smatra potpunom ako u roku od dva mjeseca od njezina primitka ili od primitka bilo kakvih dodatno zatraženih informacija Komisija ne zatraži nikakve daljnje informacije.

Komisija može donijeti odluku kojom od nacionalnih tijela zahtijeva izmjenu ili ukidanje mjera u roku od dva mjeseca od primitka potpune obavijesti ako smatra da zahtjevi iz prvog podstavka nisu ispunjeni. Rok za donošenje odluke može se produljiti uz obostranu suglasnost Komisije i dotične države članice.

Javna intervencija provedena na temelju ovog stavka smatra se valjanom ako Komisija nije donijela odluku kojom od nacionalnih tijela zahtijeva izmjenu ili ukidanje mjere.

↓ 2009/72/EZ (prilagođeno)
⇒ novo

Članak 6.32 **Pristup treće strane**

1. Države članice osiguravaju provedbu sustava pristupa treće strane prijenosnom i distribucijskom sustavu na temelju objavljenih tarifa, primjenjivih na sve ~~povlaštene~~ kupce i primijenjenih objektivno i bez diskriminacije korisnika sustava. Države članice osiguravaju da te tarife ili metodologije koje su temelj za njihovo izračunavanje budu odobrene prije stupanja na snagu u skladu s člankom ~~37.59~~, te da te tarife i metodologije ~~—~~ kada su odobrene samo metodologije ~~—~~ budu objavljene prije stupanja na snagu.
2. Operator prijenosnog ~~sustava~~ ili distribucijskog sustava može odbiti pristup ~~kada~~ ako ne raspolaže nužnim kapacitetima. Za takvo ~~se~~ odbijanje ~~moraju se dati~~ navode propisno utemeljeni razlozi, posebno uzimajući u obzir članak ~~3.9~~, koji se zasnivaju na objektivnim te tehnički i ekonomski utemeljenim kriterijima. ~~Regulatorna tijela~~
⇒ Države članice ili ⇐, kada su države članice tako predvidjele, ili države članice ⇐ regulatorna tijela ⇐ osiguravaju dosljednu primjenu tih kriterija, kao i ~~te~~ da se korisnik sustava kojem je pristup odbijen može koristiti postupakom za rješavanje sporova. Regulatorna tijela također osiguravaju, prema potrebi i kada dođe do

odbijanja pristupa, da operator prijenosnog ~~sustava~~ ili distribucijskog sustava pruža odgovarajuće informacije o mjerama koje bi bile potrebne za pojačanje mreže. ⇒ Te se informacije pružaju svaki put kad je pristup mjestima za punjenje odbijen. ⇐ Strani koja zahtijeva takve informacije može se naplatiti razumna naknada koja odražava trošak pružanja takve informacije.

~~Članak 7.34.~~ **Izravni vodovi**

1. Države članice poduzimaju mjere potrebne da se:
 - (a) svim proizvođačima električne energije i poduzećima za opskrbu električnom energijom s poslovnim nastanom na ~~njezinom~~ njezinom državnom području omogući opskrba vlastitih prostora, poduzeća kćeri i ~~povlaštenih~~ kupaca putem izravnog voda; ~~‡~~
 - (b) svim ~~povlaštenim~~ kupcima na ~~njezinom~~ njezinom državnom području omogući opskrba putem izravnog voda od proizvođača i poduzeća za opskrbu.
2. Države članice utvrđuju kriterije za dodjelu odobrenja za izgradnju izravnih vodova na svojem državnom području. Ti kriteriji moraju biti objektivni i nediskriminacijski.
3. Mogućnost opskrbe električnom energijom putem izravnog voda iz stavka 1. ~~ovog članka~~ ne utječe na mogućnost sklapanja ugovora o opskrbi električne energije u skladu s člankom ~~6.32.~~
4. Države članice mogu izdati odobrenje za izgradnju izravnog voda uz pod uvjetom ~~bilo~~ da je pristup sustavu odbijen na temelju, kako je odgovarajuće, članka ~~6.32.~~ ili da je pokrenut postupak za rješavanje sporova na temelju članka ~~6.37.~~
5. Države članice mogu odbiti izdavanje odobrenja za izravni vod ako bi dodjeljivanje takvog odobrenja ometalo ~~☒~~ primjenu ~~☒~~ odredbe članka ~~9.3.~~ Za takvo se odbijanje ~~dajunavode~~ propisno utemeljeni razlozi.

~~Članak 8.7.~~ **Postupak izdavanja odobrenja za novi kapacitet**

1. Za izgradnju novog proizvodnog kapaciteta države članice ~~usvajaju~~ donose postupak odobravanja koji se provodi u skladu s objektivnim, transparentnim i nediskriminacijskim kriterijima.
2. Države članice utvrđuju kriterije za izdavanje odobrenja za izgradnju proizvodnog kapaciteta na svojem državnom području. Pri utvrđivanju odgovarajućih kriterija, države članice vode računa o:
 - (a) sigurnosti elektroenergetskog sustava, postrojenja i prateće opreme;
 - (b) zaštiti javnog zdravlja i javne sigurnosti;
 - (c) zaštiti okoliša;
 - (d) korištenju zemljišta ~~na~~ na i lokaciji;
 - (e) uporabi javne površine;
 - (f) energetske učinkovitosti;

- (g) prirodi primarnih izvora;
- (h) karakteristikama svojstvenima podnositelju zahtjeva, kao što su tehničke, ekonomske i financijske sposobnosti;
- (i) usklađenosti s mjerama usvojenima na temelju članka ~~93.~~;
- (j) doprinosu proizvodnog kapaciteta ~~udovoljavanju~~ ostvarivanju općeg cilja ~~Zajednice~~ Unije od najmanje 20 % udjela energije iz obnovljivih izvora u bruto konačnoj potrošnji energije ~~Zajednice~~ u Uniji u 2020. godini iz članka 3. stavka 1. Direktive 2009/28/EZ Europskog parlamenta i Vijeća ~~od 23. travnja 2009. o promicanju korištenja energije iz obnovljivih izvora;~~⁴⁹ i
- (k) ~~(k)~~ doprinosu proizvodnog kapaciteta smanjivanju emisija.
3. Države članice osiguravaju postojanje specifičnih postupaka odobravanja za malu decentraliziranu i/ili distribuiranu proizvodnju koji uzimaju u obzir njihovu ograničenu veličinu i potencijalni utjecaj.
- Države članice mogu predvidjeti smjernice za taj specifičan postupak odobravanja. Nacionalna regulatorna tijela ili druga nadležna nacionalna tijela, uključujući tijela planiranja, ocjenjuju te smjernice i mogu predložiti njihove izmjene.
- Ako su države članice utvrdile posebne postupke za izdavanje dozvole za korištenje zemljišta ~~em~~ koji se primjenjuju na važnije nove infrastrukturne projekte za proizvodne kapacitete, države članice, ako je potrebno, uključuju izgradnju novih proizvodnih kapaciteta u opseg tih postupaka i provode ih na nediskriminacijski način i unutar odgovarajućeg vremenskog okvira.
4. Postupci i kriteriji izdavanja odobrenja objavljuju se. Podnositelje zahtjeva obavješćuje se o razlozima bilo kojeg odbijanja dodjele odobrenja. Ti razlozi moraju biti objektivni, nediskriminacijski, dobro utemeljeni i valjano obrazloženi. Podnositelju zahtjeva moraju biti dostupni žalbeni postupci.

↓ novo

Članak 9. Obveze javne usluge

↓ 2009/72/EZ članak 3. stavak 1.

1. Države članice na temelju svoje institucionalne organizacije i poštujući načelo supsidijarnosti osiguravaju da se, ne dovodeći u pitanje stavak 2., elektroenergetskim poduzećima upravlja u skladu s načelima ove Direktive radi postizanja konkurentnog, sigurnog i, s aspekta okoliša, održivog tržišta električne energije te da između tih poduzeća nema diskriminacije u pogledu prava ili obveza.

⁴⁹ [Direktiva 2009/28/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 23. travnja 2009. o promicanju uporabe izvora energije](#) (SL L 140, 5.6.2009., str. 16.).

↓ 2009/72/EZ članak 3. stavak 2.
(prilagođeno)
⇒ novo

2. U potpunosti uzimajući u obzir odgovarajuće odredbe Ugovora, a posebno njegov članak ~~86.~~ 106. ~~☒~~, države članice mogu poduzećima koja djeluju u elektroenergetskom sektoru, u općem ekonomskom interesu, nametnuti obveze javne usluge koje se mogu odnositi na sigurnost, uključujući sigurnost opskrbe, redovitost, kvalitetu i cijenu isporuka te zaštitu okoliša, uključujući energetska učinkovitost, energiju iz obnovljivih izvora i zaštitu klime. Takve su obveze ~~moraju biti~~ jasno definirane, transparentne, nediskriminacijske i provjerljive te moraju elektroenergetskim poduzećima ~~Zajednice~~ Unije ~~☒~~ jamčiti jednakost pristupa nacionalnim ~~kupcima potrošačima~~. ~~U vezi sa sigurnošću opskrbe, energetska učinkovitost i upravljanjem potrošnjom te za ispunjenje ciljeva u vezi s okolišem i energijom iz obnovljivih izvora, kako je navedeno u ovom stavku, države članice mogu uvesti provedbu dugoročnog planiranja, vodeći računa o mogućnosti da treće strane zatraže pristup sustavu.~~ ⇒ Obveze javne usluge koje se odnose na određivanje cijene opskrbe električnom energijom u skladu su sa zahtjevima utvrđenima u članku 5. ↩

↓ 2009/72/EZ članak 3. stavak 6.
(prilagođeno)

3. ~~6.~~ U slučajevima u kojima ~~jesu~~ predviđena ~~i~~ financijska naknada, drugi oblici naknada i ekskluzivna prava koja država članica dodjeljuje za ispunjenje obveza predviđenih u stavcima ~~2. i 3.~~ ku 2. ili za pružanje univerzalne usluge kako je utvrđeno u članku 27. ~~☒~~, to se čini na nediskriminacijski i transparentan način.

↓ 2009/72/EZ članak 3. stavak 15.

4. ~~15.~~ Države članice po provedbi ove Direktive obavješćuju Komisiju o svim mjerama koje su ~~usvojile donijele~~ radi ispunjenja obveza univerzalne usluge i javne usluge, uključujući zaštitu potrošača i zaštitu okoliša, te njihov mogući učinak na nacionalno i međunarodno ~~konkurencijno tržišno natjecanje~~, bez obzira na to zahtijevaju li se takve ~~im~~ mjere ~~odstupanje~~ od ove Direktive. Nakon toga svake dvije godine obavješćuju Komisiju o svim promjenama takvih mjera, bez obzira na to zahtijevaju li se ~~onenjima~~ odstupanje od ove Direktive.

↓ 2009/72/EZ članak 3. stavak 14. (prilagođeno)

5. Države članice mogu odlučiti da neće primijeniti odredbe članaka ~~6., 7. i 8.~~ ~~7., 8., 32. i/ili 34.~~ ako bi se njihova ~~om~~ primjena ~~om~~ ometala ~~o~~ izvršenje, pravno ili stvarno, obveza nametnutih elektroenergetskim poduzećima u općem ekonomskom interesu i ako razvoj trgovine ne bi bio pogođen u tolikoj mjeri da bi to bilo suprotno

interesima ~~Zajednice~~ Unije ~~Ugovora~~. Interesi ~~Zajednice~~ Unije ~~Ugovora~~ među ostalim uključuju ~~konkurentnost tržišno natjecanje u odnosu na u pogledu povlaštene kupce~~ u skladu s ovom Direktivom i člankom ~~86.~~ 106. ~~Ugovora~~.

↓ 2009/72/EZ

~~POGLAVLJE III.~~

~~PROIZVODNJA~~

↓ 2009/72/EZ

Članak 8.

Javni natječaj za nove kapacitete

- ~~1. Države članice osiguravaju mogućnost, u interesu sigurnosti opskrbe, osiguravanja mjera za nove kapacitete ili energetske učinkovitost/upravljanje potrošnjom putem natječajnog postupka ili bilo kojeg postupka istovjetnog u smislu transparentnosti i nediskriminacije, na temelju objavljenih kriterija. Ti se postupci, međutim, mogu pokrenuti samo kada na temelju postupka odobravanja proizvodni kapaciteti koji se trebaju izgraditi ili mjere energetske učinkovitosti/upravljanja potrošnjom koje se trebaju poduzeti nisu dostatne za osiguravanje sigurnosti opskrbe.~~
- ~~2. U interesu zaštite okoliša i promicanja novih tehnologija, države članice mogu osigurati mogućnost javnog natječaja za nove kapacitete na temelju objavljenih kriterija. Takav javni natječaj može se odnositi na nove kapacitete ili na mjere energetske učinkovitosti/upravljanja potrošnjom. Natječajni postupak može se, međutim, pokrenuti samo kada na temelju postupka odobravanja proizvodni kapaciteti koji se trebaju izgraditi ili mjere koje se trebaju poduzeti nisu dostatne za postizanje tih ciljeva.~~
- ~~3. Pojednostavljeni natječajni postupci za sredstva proizvodnih kapaciteta i mjere energetske učinkovitosti/upravljanja potrošnjom objavljuju se u Službenom listu Europske unije najmanje šest mjeseci prije roka zatvaranja javnog natječaja.
Specifikacije javnog natječaja dostupne su svakom zainteresiranom poduzeću s poslovnim nastanom na državnom području države članice tako da ima dovoljno vremena za podnošenje ponude.
Radi osiguravanja transparentnosti i nediskriminacije, specifikacije javnog natječaja sadržavaju detaljan opis uvjeta ugovora i postupka kojeg se moraju pridržavati svi podnositelji ponuda te iscrpni popis kriterija prema kojima se odabiru ponuditelji i dodjeljuje ugovor, uključujući poticaje, kao što su subvencije, koje ponuda pokriva. Te se specifikacije također mogu odnositi na područja iz članka 7. stavka 2.~~
- ~~4. U pozivima na dostavu ponuda za potrebne proizvodne kapacitete također se moraju uzeti u obzir ponude postojećih proizvodnih jedinica za opskrbu električnom energijom s dugoročnim jamstvima, pod uvjetom da se na taj način može udovoljiti dodatnim zahtjevima.~~

~~5. Države članice određuju tijelo vlasti ili javno ili privatno tijelo koje je neovisno o djelatnostima proizvodnje električne energije, prijenosa, distribucije i opskrbe, a koje može biti regulatorno tijelo iz članka 35. stavka 1., kao odgovorno za organizaciju, praćenje i kontrolu natječajnog postupka iz stavaka od 1. do 4. ovog članka. Kada je operator prijenosnog sustava potpuno neovisan o ostalim djelatnostima koje se ne odnose na prijenosni sustav u smislu vlasništva, operator prijenosnog sustava može biti određen za tijelo odgovorno za organiziranje, praćenje i kontroliranje natječajnog postupka. To tijelo vlasti ili tijelo poduzima sve korake potrebne za osiguranje povjerljivosti informacija sadržanih u ponudama.~~

↓ novo

POGLAVLJE III. OSNAŽIVANJE I ZAŠTITA POTROŠAČA

↓ 2009/72/EZ (prilagođeno)

Članak 10.3.

⊗ Osnovna ugovorna prava ⊗

1. ~~4.~~ Države članice osiguravaju da svi kupci imaju pravo da im električnu energiju osigurava opskrbljivač, podložno sporazumu s opskrbljivačem, bez obzira na to u kojoj je državi članici taj opskrbljivač registriran, sve dok taj opskrbljivač poštuje primjenjiva pravila trgovanja i uravnoteženja. U tom pogledu, države članice poduzimaju sve mjere potrebne za osiguravanje da upravni postupci nisu diskriminacijski prema poduzećima za opskrbu koja su već registrirana u drugoj državi članici.

~~5. Države članice osiguravaju da:~~

~~(a) kada kupac, uz poštovanje uvjeta ugovora, poželi promijeniti opskrbljivača, predmetni operator (operatori) izvrši (izvrše) promjenu u roku od tri tjedna; i~~

~~(b) kupci imaju pravo primiti sve odgovarajuće podatke o potrošnji.~~

~~Države članice osiguravaju da se prava iz točaka (a) i (b) dodjeljuju kupecima na nediskriminacijski način u pogledu troška, napora ili vremena.~~

↓ 2009/72/EZ Prilog I. stavak 1.
(prilagođeno)
⇒ novo

~~2. 1.~~ Ne dovodeći u pitanje pravila Zajednice ⊗ Unije ⊗ o zaštiti potrošača, posebno Direktivu 97/7/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 20. svibnja 1997. o zaštiti potrošača u pogledu ugovora na daljinu (1) ⇒ Direktivu 2011/83/EU Europskog parlamenta i Vijeća⁵⁰ ⇐ i Direktivu Vijeća 93/13/EEZ od 5. travnja 1993. o

⁵⁰ SL L 304, 22.11.2011., str. 64. – 88.

~~nepoštenim ugovornim odredbama u potrošačkim ugovorima (2)~~⁵¹, ⇨ države članice osiguravaju ⇨ ~~mjere iz članka 3. trebaju osigurati da potrošači~~ ⇨ kupci ⇨:

- (a) imaju pravo na ugovor sa svojim pružateljem elektroenergetske usluge u kojem su navedeni:
- identitet i adresa opskrbljivača,
 - usluge koje se pružaju, ponudene razine kvalitete usluge, kao i vrijeme prvog priključenja,
 - vrste ponuđenih usluga održavanja,
 - način na koji se mogu dobiti najnovije informacije o svim primjenjivim tarifama i naknadama za održavanje,
 - trajanje ugovora, uvjeti produljenja i prestanka usluga i ugovora ~~te je li dopušten raskid ugovora bez naknade,~~
 - bilo koja naknada ili povrat sredstava koji se primjenjuju u slučaju nepridržavanja ugovorene razine kvalitete usluge, uključujući netočne i zakašnjele račune,
 - metoda pokretanja postupaka za rješavanje sporova u skladu s člankom 26. točkom (f),
 - informacije koje se odnose na prava potrošača, uključujući one o obradi pritužaba i sve informacije iz ove točke, jasno priopćene putem računa ili na internetskim stranicama elektroenergetskog poduzeća.

Uvjeti moraju biti poštteni i unaprijed dobro poznati. U svakom slučaju, te bi informacije trebale biti pružene prije sklapanja ili potvrđivanja ugovora. ~~Kada~~ Ako se ugovori sklapaju putem posrednika, informacije koje se odnose na pitanja navedena u ovoj točki također se pružaju prije sklapanja ugovora;

- ~~(b)~~ dobiju prikladnu obavijest o svakoj namjeri izmjene ugovornih uvjeta i budu obaviješteni o svojem pravu na raskid ugovora nakon primitka te obavijesti. ~~Pružatelji usluga~~ ⇨ Opskrbljivači ⇨ obavješćuju svoje ~~pretplatnike~~ ⇨ kupce ⇨ o svakom mi povećanju ⇨ prilagodbi ⇨ ~~naknade~~ ⇨ cijene opskrbe, kao i o razlozima i preduvjetima za prilagodbu i o njezinom opsegu ⇨ izravno i pravodobno obavješćuju u odgovarajuće vrijeme, a najkasnije do isteka prvog obračunskog razdoblja ~~nakon što povećanje~~ ⇨ koje prethodi ⇨ stupianju ⇨ prilagodbe ⇨ na snagu i to čine na transparentan i razumljiv način. Države članice osiguravaju da ~~potrošači~~ ⇨ kupci ⇨ imaju slobodu raskida ugovora ako ne prihvataju nove ⇨ ugovorne ⇨ uvjete ⇨ ili prilagodbe cijene opskrbe ⇨ o kojima ih je obavijestio njihov ~~pružatelj elektroenergetske usluge~~ ⇨ opskrbljivač električnom energijom ⇨;
- (c) dobiju transparentne informacije o primjenjivim cijenama i tarifama te o standardnim uvjetima u pogledu pristupa elektroenergetskim uslugama i uporabe tih usluga;
- (d) raspolazu širokim izborom načina plaćanja, koji nisu neopravdano diskriminacijski za kupce. ~~Sustavi predujmova moraju biti poštteni i prikladno odražavati vjerojatnu potrošnju.~~ Svaka razlika u ⇨ naknadama povezanim s načinima plaćanja odražava relevantne troškove opskrbljivača ⇨ ~~uvjetima mora odražavati troškove opskrbljivača različitih sustava plaćanja.~~

⁵¹ SL L 95, 21.4.1993., str. 29. – 34.

- (e) ~~Sustavi predujmova~~ ⇒ nisu stavljeni u pretjerano nepovoljan položaj u usporedbi s prosječnom tržišnom cijenom u sustavima predujma; ⇐
- (f) ⇒ uživaju pravedne i transparentne ⇐ ~~Općie uvjetie moraju biti poštene i transparentne.~~ ⇒ Opći uvjeti ⇐ ~~M~~ moraju biti predstavljeni jasnim i razumljivim jezikom te ne smiju uključivati neugovorne prepreke za korištenje ~~potrošačkih~~ pravima kupaca, primjerice pretjeranu ugovornu dokumentaciju. Kupci moraju biti zaštićeni od nepoštenih i obmanjujućih metoda prodaje;
- ~~(e) ne moraju plaćati za promjenu opskrbljivača;~~
- (g) ~~(f) imaju korist od transparentnih, jednostavnih i jeftinih postupaka obrade njihovih pritužaba. Posebno, svi potrošači imaju pravo na dobru kvalitetu usluge i obrade pritužaba od strane svojeg pružatelja elektroenergetskih usluga. Takvi izvensudski postupci rješavanja sporova moraju omogućiti pošteno i brzo rješavanje sporova, po mogućnosti unutar tri mjeseca, te predvidjeti, kada je to opravdano, sustav povrata sredstava i/ili naknade. Trebali bi, kada je god to moguće, biti u skladu s načelima navedenima u Preporuci Komisije 98/257/EZ od 30. ožujka 1998. o načelima koja se primjenjuju na tijela odgovorna za izvensudsko rješavanje potrošačkih sporova (3);~~ ⇒ imaju pravo na dobru kvalitetu usluge, a njihov pružatelj elektroenergetske usluge treba isto tako kvalitetno rješavati pritužbe. Pružatelj elektroenergetske usluge pritužbe rješava jednostavno, pravedno i brzo; ⇐
- (h) ~~kada imaju pri pristupu univerzalnoj usluzi~~ na temelju odredaba koje su države članice donijele ~~na temelju u skladu s člankom 27.3. stavka 3.~~ budu obaviješteni o svojim pravima u pogledu univerzalnih ~~ih~~ uslugae;
- ~~h) imaju na raspolaganju podatke o svojoj potrošnji te da mogu, izričito i bez naknade, bilo kojem registriranom poduzeću za opskrbu dati pristup svojim mjernim podacima. Strana odgovorna za upravljanje podacima obvezna je dati te podatke poduzeću. Države članice definiraju format za predstavljanje podataka i postupak kojim dobavljači i potrošači imaju pristup podacima. Za tu se uslugu potrošaču ne obračunavaju dodatni troškovi;~~
- ~~(i) budu ispravno obaviješteni o stvarnoj potrošnji električne energije i troškovima dovoljno učestalo da bi mogli regulirati vlastitu potrošnju električne energije. Te se obavijesti daju u dostatnom vremenskom okviru, koji vodi računa o mogućnostima kupčeve mjerne opreme i predmetnom elektroenergetskom proizvodu. Treba voditi računa o troškovnoj učinkovitosti takvih mjera. Za tu se uslugu potrošaču ne obračunavaju dodatni troškovi;~~
- (i) ⇒ dobiju odgovarajuće informacije o alternativama isključivanju dovoljno prije planiranog isključivanja. Te se alternative mogu odnositi na izvore potpore radi izbjegavanja isključivanja, alternativne planove otplate, savjete o upravljanju dugom ili na moratorij na isključivanje i ne bi trebale predstavljati dodatan trošak potrošačima; ⇐
- (j) ~~(i)~~ prime konačni obračun nakon svake promjene opskrbljivača električne energije najkasnije šest tjedana od promjene opskrbljivača.

⇓ novo

Članak 11.

Pravo na ugovor s dinamičnim određivanjem cijene

1. Države članice osiguravaju da svaki krajnji kupac ima pravo da sa svojim opskrbljivačem sklopi ugovor s dinamičnim određivanjem cijene električne energije ako to zatraži.
2. Države članice osiguravaju da opskrbljivači krajnjim kupcima pruže sve potrebne informacije o pogodnostima i rizicima takvog ugovora.
3. Države članice putem svojih nacionalnih regulatornih tijela prate glavna kretanja u takvim ugovorima, uključujući ponude na tržištu, osjetljivost potrošača na razinu financijskog rizika i učinak na račune potrošača, a posebno razinu nestabilnosti cijena te svake godine, najmanje deset godina nakon što takvi ugovori postanu dostupni, o tim kretanjima podnose izvješće.

Članak 12.

Pravo na promjenu opskrbljivača i pravila o naknadama za promjenu opskrbljivača

1. Države članice osiguravaju da kupac koji želi promijeniti opskrbljivača to može učiniti u roku od tri tjedna, istodobno poštujući uvjete ugovora.
2. Države članice osiguravaju da se kupcima ne naplaćuju nikakve naknade za promjenu opskrbljivača.
3. Odstupajući od stavka 2., države članice mogu dopustiti da opskrbljivači naplate naknade za raskidanje ugovora onim kupcima koji žele raskinuti ugovor o opskrbi s obveznim trajanjem prije njegova isteka. Takve se naknade mogu naplatiti samo ako je očigledno da kupci ostvaruju pogodnosti zahvaljujući sklopljenom ugovoru. Usto, takve naknade ne premašuju izravan gospodarski gubitak koji je pretrpio opskrbljivač zbog toga što je kupac raskinuo ugovor, uključujući trošak svih paketa ulaganja ili usluga već pruženih kupcu u okviru ugovora.
4. Države članice osiguravaju da se pravo na promjenu opskrbljivača dodjeljuje kupcima na nediskriminacijski način u pogledu troška, napora ili vremena.

Članak 13.

Ugovor s agregatorom

1. Države članice osiguravaju da pristanak opskrbljivača krajnjeg kupca nije potreban u slučaju da krajnji kupac želi sklopiti ugovor s agregatorom.
2. Države članice osiguravaju da krajnji kupac koji želi raskinuti ugovor s agregatorom to može učiniti u roku od tri tjedna, istodobno poštujući uvjete ugovora.
3. Države članice osiguravaju da se krajnjem kupcu koji raskida ugovor s agregatorom s obveznim trajanjem prije njegova isteka ne naplaćuju naknade za raskidanje ugovora koje premašuju izravan gospodarski gubitak koji je pretrpio agregator, uključujući trošak svih paketa ulaganja ili usluga već pruženih krajnjem kupcu u okviru ugovora.

4. Države članice osiguravaju da krajnji kupci imaju pravo dobiti sve relevantne podatke o upravljanju potrošnjom ili podatke o isporučenoj i prodanoj električnoj energiji barem jednom godišnje.
5. Države članice osiguravaju da se prava iz stavaka 1., 2., 3. i 4. dodjeljuju krajnjim kupcima na nediskriminacijski način u pogledu troška, napora ili vremena.

Članak 14.

Alati za usporedbu

1. Države članice osiguravaju da kupci imaju besplatan pristup barem jednom alatu za usporedbu ponuda opskrbljivača koji ispunjava kriterije za certificiranje utvrđene u Prilogu I. Alatima za usporedbu može upravljati bilo koji subjekt, uključujući privatna poduzeća i javna tijela. Kupce treba informirati o dostupnosti takvih alata.
2. Države članice određuju neovisno nadležno tijelo odgovorno za certificiranje alata za usporedbu i osiguravanje trajne usklađenosti certificiranih alata za usporedbu s kriterijima utvrđenima u Prilogu I.
3. Države članice mogu zahtijevati da alati za usporedbu iz stavka 1. uključuju usporedne odrednice povezane s prirodom usluga koje nude opskrbljivači.
4. Za svaki se alat kojim se uspoređuju ponude opskrbljivača može zatražiti certificiranje na dobrovoljnoj i nediskriminacijskoj osnovi u skladu s ovim člankom.

Članak 15.

Aktivni kupci

1. Države članice osiguravaju da krajnji kupci:
 - (a) imaju pravo proizvoditi, skladištiti, trošiti i prodavati električnu energiju koju sami proizvedu na svim organiziranim tržištima, pojedinačno ili putem agregatora, bez provođenja nerazmjerno složenih postupaka i bez plaćanja naknada koje ne odražavaju troškove;
 - (b) podliježu naknadama za mrežu koje odražavaju troškove, transparentne su i nediskriminacijske te zasebno iskazane za električnu energiju koja je predana u mrežu i električnu energiju koja je potrošena iz mreže, u skladu s člankom 59 stavkom 8.
2. Energetskim postrojenjem potrebnim za obavljanje aktivnosti aktivnog kupca može upravljati treća osoba kad je riječ o njegovoj izgradnji i njegovu radu, uključujući mjerenje i održavanje.

Članak 16.

Lokalne energetske zajednice

1. Države članice osiguravaju da lokalne energetske zajednice:
 - (a) mogu posjedovati, uspostavljati ili iznajmljivati mreže zajednice te njima samostalno upravljati;
 - (b) mogu pristupiti svim organiziranim tržištima izravno ili putem agregatora ili opskrbljivača na nediskriminacijski način;

- (c) nisu izložene diskriminaciji u pogledu svojih aktivnosti, prava i obveza kao krajnjih kupaca, proizvođača, operatora distribucijskih sustava ili agregatora;
 - (d) podliježu pravednim, ujednačenim i transparentnim postupcima i naknadama koje odražavaju troškove.
2. Države članice uspostavljaju stimulativan regulatorni okvir kojim se osigurava sljedeće:
- (a) sudjelovanje u lokalnoj energetske zajednici na dobrovoljnoj je osnovi;
 - (b) vlasnici udjela ili članovi lokalne energetske zajednice ne gube prava koja im pripadaju kao kupcima iz kategorije kućanstvo ili aktivnim kupcima;
 - (c) vlasnici udjela ili članovi mogu napustiti lokalnu energetske zajednicu; u tom se slučaju primjenjuje članak 12.;
 - (d) članak 8. stavak 3. primjenjuje se na proizvodne kapacitete koje su izgradile lokalne energetske zajednice ako se takav kapacitet može smatrati malom decentraliziranom ili distribuiranom proizvodnjom;
 - (e) odredbe poglavlja IV. primjenjuju se na lokalne energetske zajednice koje obavljaju aktivnosti operatora distribucijskog sustava;
 - (f) lokalne energetske zajednice mogu prema potrebi sklopiti sporazum o radu mreže lokalne energetske zajednice s operatorom distribucijskog sustava s kojim je njihova mreža spojena;
 - (g) korisnici sustava koji nisu vlasnici udjela ili članovi lokalne energetske zajednice, a spojeni na distribucijsku mrežu kojom upravlja lokalna energetska zajednica, podliježu pravednim naknadama za mrežu koje odražavaju troškove. Ako se navedeni korisnici sustava i lokalne energetske zajednice ne mogu dogovoriti o naknadama za mrežu, obje strane mogu zatražiti da regulatorno tijelo donošenjem odgovarajuće odluke odredi iznose naknada za mrežu;
 - (h) lokalne energetske zajednice prema potrebi podliježu odgovarajućim naknadama za mrežu na priključnim mjestima između mreže zajednice i distribucijske mreže izvan energetske zajednice. Takve su naknade za mrežu zasebno iskazane za električnu energiju koja je predana u distribucijsku mrežu i električnu energiju koja je potrošena iz distribucijske mreže izvan lokalne energetske zajednice, u skladu s člankom 59. stavkom 8.

Članak 17.

Upravljanje potrošnjom

1. Države članice osiguravaju da nacionalna regulatorna tijela potiču krajnje kupce, uključujući one koji nude upravljanje potrošnjom preko agregatora, da uz proizvođače sudjeluju na svim organiziranim tržištima na nediskriminacijski način.
2. Države članice osiguravaju da operatori prijenosnih sustava i operatori distribucijskih sustava pri nabavi pomoćnih usluga postupaju s pružateljima upravljanja potrošnjom, uključujući neovisne agregatore, na nediskriminacijski način i u skladu sa svojim tehničkim mogućnostima.
3. Države članice osiguravaju da se njihovim regulatornim okvirom potiče sudjelovanje agregatora na maloprodajnom tržištu i da taj okvir sadržava barem sljedeće elemente:

- (a) pravo ulaska svakog agregatora na tržište bez pristanka ostalih sudionika na tržištu;
 - (b) transparentna pravila kojima se jasno utvrđuju uloge i odgovornosti svih sudionika na tržištu;
 - (c) transparentna pravila i transparentne postupke razmjene podataka među sudionicima na tržištu kojima se osigurava jednostavan pristup podacima pod jednakim i nediskriminacijskim uvjetima, uz istodobnu potpunu zaštitu komercijalnih podataka;
 - (d) odredbu u skladu s kojom se od agregatora ne zahtijeva plaćanje naknade opskrbljivačima ili proizvođačima;
 - (e) mehanizam za rješavanje sporova među sudionicima na tržištu.
4. Kako bi se osiguralo da su troškovi i koristi uravnotežena koje su prouzročili agregatori pravedno raspoređeni među sudionicima na tržištu, države članice mogu iznimno dopustiti plaćanje naknade između agregatora i subjekata odgovornih za odstupanja. Takva plaćanja naknade moraju biti ograničena na situacije u kojima jedan sudionik na tržištu prouzroči neravnotežu drugom sudioniku na tržištu, što rezultira financijskim troškom.

Takva iznimna plaćanja naknade podliježu odobrenju nacionalnih regulatornih tijela i nadzoru Agencije.

5. Države članice osiguravaju pristup upravljanju potrošnjom i potiču sudjelovanje u upravljanju potrošnjom, uključujući preko neovisnih agregatora na svim organiziranim tržištima. Države članice osiguravaju da nacionalna regulatorna tijela ili, ako je tako predviđeno nacionalnim pravnim sustavom, operatori prijenosnih sustava i operatori distribucijskih sustava u bliskoj suradnji s pružateljima usluge potražnje i krajnjim kupcima definiraju tehničke načine za sudjelovanje upravljanja potrošnjom na tim tržištima u skladu s tehničkim zahtjevima tih tržišta i mogućnostima upravljanja potrošnjom. Takve specifikacije uključuju sudjelovanje agregatora.

Članak 18.

Izdavanje računa i informacije o obračunu

1. Države članice osiguravaju da su računi u skladu s minimalnim zahtjevima za izdavanje računa i informacije o obračunu, kako je utvrđeno u Prilogu II. Informacije na računu su točne, jasne, sažete i predočene na takav način da ih potrošači lako mogu usporediti.
2. Države članice osiguravaju da se za izdavanje svih računa i pružanje svih informacija o obračunu krajnjim kupcima ne naplaćuje naknada te da su računi jasni, točni i razumljivi.
3. Računi se izdaju na temelju stvarne potrošnje barem jednom godišnje. Informacije o obračunu stavljaju se na raspolaganje najmanje jednom svaka tri mjeseca, na zahtjev ili ako je riječ o krajnjim kupcima koji su se odlučili za elektroničko izdavanje računa, a inače dvaput godišnje.

Ta se obveza može ispuniti s pomoću sustava redovitog samoočitavanja, pri čemu krajnji kupci obavješćuju opskrbljivača o očitavanju brojila. Samo ako krajnji kupac

nije dostavio očitavanje brojila za određeno obračunsko razdoblje, obračunava se procijenjena potrošnja ili paušalni iznos.

4. Ako krajnji kupci imaju brojila s mogućnošću daljinskog očitavanja, točne informacije o obračunu utemeljene na stvarnoj potrošnji pružaju se barem jednom mjesečno.
5. Ako su dostupne informacije o naplati električne energije i prethodnoj potrošnji, države članice zahtijevaju da se te informacije na zahtjev krajnjeg kupca stave na raspolaganje opskrbljivaču ili pružatelju usluga kojeg odredi potrošač u skladu s točkom 3. Priloga II.
6. Države članice osiguravaju da se krajnjim kupcima ponudi mogućnost primanja informacija o obračunu i računa u elektroničkom obliku te da na zahtjev dobiju jasno i razumljivo objašnjenje o tome kako je izrađen njihov račun, posebno ako se računi ne temelje na stvarnoj potrošnji.
7. Države članice mogu na zahtjev krajnjeg kupca odrediti da se informacije sadržane u takvim računima ne smatraju zahtjevom za plaćanje. U takvim slučajevima države članice osiguravaju da opskrbljivači ponude fleksibilne aranžmane za plaćanje.
8. Države članice zahtijevaju da krajnji kupci na zahtjev mogu pravodobno i u lako razumljivom obliku dobiti informacije o troškovima električne energije i procjene troškova električne energije.

↓ 2009/72/EZ članak 3. stavak 10. (prilagođeno)

~~10. Države članice provode mjere za postizanje ciljeva socijalne i ekonomske kohezije i zaštite okoliša, što uključuje mjere energetske učinkovitosti/upravljanja potrošnjom i sredstva za borbu protiv klimatskih promjena i sigurnosti opskrbe, ako je potrebno. Takve mjere osobito mogu uključivati osiguravanje prikladnih ekonomskih poticaja, koristeći, ako je potrebno, sve postojeće nacionalne alate i alate Zajednice, za održavanje i izgradnju potrebne mrežne infrastrukture, uključujući kapacitete međusobnog povezivanja.~~

↓ 2009/72/EZ (prilagođeno)
⇒ novo

Članak ~~3~~19. ☒ Pametno mjerenje ☒

1. ~~11.~~ Radi promicanja energetske učinkovitosti i osnaživanja kupaca države članice ili, ~~kada~~ kada je neka država članica tako predvidjela, regulatorno tijelo snažno preporučuju da elektroenergetska poduzeća i agregatori optimiziraju uporabu električne energije, ~~na primjer~~ na primjer među ostalim pružanjem usluga upravljanja energijom, razvijanjem inovativnih formula za formiranje cijena ili uvođenjem interoperabilnih ~~inteligentnih~~ pametnih sustava mjerenja ili ~~napredne~~ napredne pametnih mreža, ako je potrebno.

↓ novo

2. Države članice osiguravaju uvođenje pametnih sustava mjerenja na svojem državnom području, a ti sustavi doprinose aktivnom sudjelovanju kupaca na tržištu električne energije. Takvo uvođenje može podlijegati procjeni troškova i koristi, a ta se procjena provodi u skladu s načelima utvrđenima u Prilogu III.
3. Države članice koje započnu s uvođenjem donose i objavljuju minimalne funkcionalne i tehničke zahtjeve za pametne sustave mjerenja koji će se uvesti na njihovu državnom području u skladu s odredbama članka 20. i Priloga III. Države članice osiguravaju interoperabilnost tih pametnih sustava mjerenja, kao i njihovu povezivost s potrošačkim platformama za upravljanje energijom. U tom pogledu države članice poklanjaju dužnu pažnju uporabi odgovarajućih dostupnih standarda, uključujući one standarde kojima se omogućava interoperabilnost, kao i najboljih praksi vodeći pritom računa o važnosti razvoja unutarnjeg tržišta električne energije.
4. Države članice koje započnu s uvođenjem pametnog mjerenja osiguravaju da krajnji kupci na transparentan i nediskriminacijski način doprinose pokrivanju troškova koji iz toga proizlaze. Države članice redovito prate uvođenje pametnog mjerenja na svojem državnom području radi bilježenja razvoja troškova i koristi za cijeli vrijednosni lanac, uključujući pružanje stvarnih koristi potrošačima.
5. Ako se, na temelju procjene troškova i koristi iz stavka 2., uvođenje pametnog mjerenja ocijeni negativnim, države članice osiguravaju da se ta procjena povremeno preispita zbog promjena u temeljnim pretpostavkama, u tehnologiji i na tržištu. Države članice obavješćuju nadležne službe Komisije o ishodu svoje ažurirane ekonomske procjene kad njezini rezultati postanu dostupni.

↓ novo

Članak 20.

Funkcionalnosti pametnog mjerenja

Ako se, na temelju procjene troškova i koristi iz članka 19. stavka 2., pametno mjerenje ocijeni pozitivnim ili se sustavno uvodi, države članice uvode pametne sustave mjerenja u skladu s europskim normama, odredbama Priloga III. i sljedećim načelima:

- (a) sustavima mjerenja precizno se mjeri stvarna potrošnja električne energije, a krajnjim se kupcima pružaju informacije o stvarnom vremenu uporabe. Te su informacije lako dostupne krajnjim kupcima i daju im se na uvid bez dodatnih troškova te u gotovo stvarnom vremenu radi podupiranja automatiziranih programa energetske učinkovitosti, upravljanja potrošnjom i drugih usluga;
- (b) sigurnost pametnih sustava mjerenja i podatkovne komunikacije osigurava se u skladu s relevantnim zakonodavstvom Unije o sigurnosti uzimajući u obzir najbolje dostupne tehnike za osiguravanje najviše razine kibernetičke sigurnosti;
- (c) zaštita privatnosti i podataka krajnjih kupaca osigurava se u skladu s relevantnim zakonodavstvom Unije o zaštiti podataka i privatnosti;

- (d) operateri brojila osiguravaju da se na brojilu ili brojilima aktivnih kupaca koji sami proizvode električnu energiju prikazuje električna energija koja je predana u mrežu iz njihovih prostora;
- (e) na zahtjev krajnjih kupaca ili treće osobe koja djeluje u njihovo ime putem lokalnog se standardiziranog komunikacijskog sučelja i/ili daljinskog pristupa stavljaju na raspolaganje mjerni podaci o električnoj energiji koju su ti krajnji kupci predali i preuzeli, a ti su podaci u lako razumljivom obliku, kako je navedeno u članku 24., čime se krajnjim kupcima omogućava usporedba ponuda pod jednakim uvjetima;
- (f) pri ugradnji pametnih brojila krajnjim se kupcima pružaju odgovarajući savjeti i informacije, posebno u vezi s njihovim punim potencijalom u pogledu upravljanja očitavanjem brojila i praćenja potrošnje energije, kao i informacije o prikupljanju i obradi osobnih podataka u skladu s primjenjivim zakonodavstvom Unije o zaštiti podataka;
- (g) s pomoću pametnih sustava mjerenja podaci krajnjih kupaca mogu se mjeriti, a krajnji kupci mogu biti namireni u razdoblju uravnoteženja odstupanja na nacionalnom tržištu.

↓ novo

Članak 21.

Pravo na pametno brojilo

1. Ako se, na temelju procjene troškova i koristi iz članka 19. stavka 2., uvođenje pametnog mjerenja ocijeni negativnim ili se sustavno ne uvodi, države članice osiguravaju da svaki krajnji kupac koji to zatraži ima pravo na ugradnju ili, ako je primjenjivo, nadogradnju pametnog brojila pod poštenim i razumnim uvjetima i u skladu sa sljedećim zahtjevima:
 - (a) pametno je brojilo opremljeno funkcionalnostima navedenima u članku 20., ako je to tehnički izvedivo, ili minimalnim skupom funkcionalnosti koje države članice trebaju definirati i objaviti na nacionalnoj razini i u skladu s odredbama Priloga III.;
 - (b) pametno je brojilo interoperabilno i može omogućiti traženu povezivost mjerne infrastrukture i potrošačkih sustava za upravljanje energijom u gotovo stvarnom vremenu.
2. Ako kupac zatraži pametno brojilo u skladu sa stavkom 1., države članice ili, ako je država članica tako predvidjela, određena nadležna tijela:
 - (a) osiguravaju da je u ponudi krajnjem kupcu koji zahtijeva ugradnju pametnog brojila izričito navedeno i jasno opisano sljedeće:
 - (i) funkcije i interoperabilnost koje podržava pametno brojilo, moguće usluge, kao i koristi koje se zaista mogu ostvariti uporabom pametnog brojila u određenom trenutku,
 - (ii) svi povezani troškovi koje snosi krajnji kupac;
 - (b) osiguravaju da je pametno brojilo ugrađeno u razumnom roku, a najkasnije tri mjeseca od podnesenog zahtjeva za ugradnju;

- (c) redovito, a barem svake dvije godine, preispituju i javno objavljuju povezane troškove te prate njihov razvoj kao rezultat tehnoloških dostignuća i mogućih nadogradnji sustava mjerenja.

Članak 22.

Konvencionalno mjerenje

1. Ako krajnji kupci nemaju pametno brojilo, države članice osiguravaju da imaju pojedinačno konvencionalno brojilo kojim se točno mjeri njihova stvarna potrošnja.
2. Države članice osiguravaju da krajnji kupci mogu lako očitati svoje konvencionalno brojilo, izravno ili neizravno putem internetskog sučelja ili drugog odgovarajućeg sučelja.

Članak 23.

Upravljanje podacima

1. Pri utvrđivanju pravila u pogledu upravljanja podacima i razmjene podataka države članice ili, ako je država članica tako predvidjela, određena nadležna tijela određuju stranke koje ispunjavaju uvjete, a koje mogu imati pristup podacima krajnjih kupaca uz njihov izričit pristanak u skladu s Uredbom (EU) 2016/679 Europskog parlamenta i Vijeća⁵². Za potrebe ove Direktive podaci uključuju mjerne podatke i podatke o potrošnji, kao i podatke koji se zahtijevaju u slučaju da potrošač želi promijeniti opskrbljivača. Stranke koje ispunjavaju uvjete uključuju barem kupce, opskrbljivače, operatore prijenosnih sustava i operatore distribucijskih sustava, agregatore, poduzeća za energetske usluge i druge stranke koje pružaju energetske ili druge usluge kupcima.
2. Države članice organiziraju upravljanje podacima kako bi osigurale učinkovit pristup podacima i učinkovitu razmjenu podataka. Neovisno o modelu upravljanja podacima koji se primjenjuje u svakoj državi članici, stranka odgovorna za upravljanje podacima ili više njih, uz izričit pristanak krajnjeg kupca, omogućava svakoj stranci koja ispunjava uvjete pristup podacima krajnjeg kupca. Stranke koje ispunjavaju uvjete trebale bi tražene podatke imati na raspolaganju istodobno i na nediskriminacijski način. Pristup podacima jednostavan je, a relevantni su postupci javno dostupni.
3. Države članice ili, ako je država članica tako predvidjela, određena nadležna tijela ovlašćuju i certificiraju stranke koje upravljaju podacima kako bi osigurale da te stranke postupaju u skladu sa zahtjevima ove Direktive. Ne dovodeći u pitanje zadaće službenika za zaštitu podataka iz Uredbe (EU) 2016/679, države članice mogu odlučiti da će od stranaka koje upravljaju podacima zahtijevati imenovanje službenika odgovornih za usklađenost, nadležnih za praćenje provedbe mjera koje su poduzele relevantne stranke radi osiguravanja nediskriminacijskog pristupa podacima i usklađenosti sa zahtjevima ove Direktive. Od službenika odgovornih za

⁵²

Uredba (EU) 2016/679 Europskog parlamenta i Vijeća od 27. travnja 2016. o zaštiti pojedinaca u vezi s obradom osobnih podataka i o slobodnom kretanju takvih podataka te o stavljanju izvan snage Direktive 95/46/EZ (Opća uredba o zaštiti podataka) (SL L 119, 4.5.2016., str. 1.).

usklađenost ili tijela određenih u skladu s člankom 35. stavkom 2. točkom (d) može se zahtijevati ispunjavanje obveza iz ovog stavka.

4. Za pristup vlastitim podacima krajnjim se kupcima ne obračunavaju dodatni troškovi. Države članice odgovorne su za utvrđivanje relevantnih troškova koje u svrhu pristupa podacima snose stranke koje ispunjavaju uvjete. Regulirani subjekti koji pružaju podatkovne usluge ne ostvaruju dobit od te aktivnosti.

Članak 24.

Format podataka

1. Države članice utvrđuju zajednički format podataka i transparentan postupak s pomoću kojeg stranke koje ispunjavaju uvjete ostvaruju pristup podacima navedenima u članku 23. stavku 1. radi promicanja tržišnog natjecanja na maloprodajnom tržištu i izbjegavanja nametanja pretjeranih administrativnih troškova strankama koje ispunjavaju uvjete.
2. Komisija provedbenim aktima donesenima u skladu sa savjetodavnim postupkom iz članka 68. određuje zajednički europski format podataka te nediskriminacijske i transparentne postupke za pristup podacima navedene u članku 23. stavku 1. kojima će se zamijeniti nacionalni formati podataka i postupci koje su donijele države članice u skladu sa stavkom 1. Države članice osiguravaju da sudionici na tržištu upotrebljavaju zajednički europski format podataka.

↓ 2009/72/EZ (prilagođeno)

Članak ~~3~~ 25.

☒ Jedinstvene kontaktne točke ☒

~~12.~~ Države članice osiguravaju jedinstvene kontaktne točke radi pružanja ~~potrošačima~~ svih nužnih informacija ☒ kupcima ☒ ~~koje se tiču~~ kad je riječ o njihovim pravima, važećem zakonodavstvu i sredstvima za rješavanje sporova koja su im dostupna u slučaju spora. Takve kontaktne točke mogu biti dio općih informativnih točaka za potrošače.

↓ 2009/72/EZ (prilagođeno)

~~16.~~ Komisija, uz savjetovanje s odgovarajućim zainteresiranih stranama, uključujući države članice, nacionalna regulatorna tijela, udruge potrošača, elektroenergetska poduzeća i, na temelju napretka postignutog do danas, socijalne partnere, uspostavlja jasnu i konciznu kontrolnu listu za potrošače energije s praktičnim informacijama koje se odnose na prava potrošača energije. Države članice osiguravaju da opskrbljivači električne energije ili operatori distribucijskog sustava u suradnji s regulatornim tijelom poduzmu potrebne korake kako bi svojim potrošačima osigurali kopije kontrolne liste za potrošače te osigurali da ona bude javno dostupna.

↓ 2009/72/EZ (prilagođeno)
⇒ novo

Članak 3.26.

⊗ Pravo na izvansudsko rješavanje sporova ⊗

~~13.~~ Države članice osiguravaju ~~postojanje neovisnog mehanizma, kao što je pravobranitelj za energetiku ili potrošačko tijelo, radi osiguravanja učinkovite obrade pritužaba i izvansudskog rješavanja sporova.~~ ⇒ da kupci imaju pristup jednostavnim, pravednim, transparentnim, neovisnim, djelotvornim i učinkovitim mehanizmima izvansudskog rješavanja sporova za rješavanje sporova u vezi s pravima i obvezama utvrđenima ovom Direktivom. Ako je kupac potrošač u smislu Direktive 2013/11/EU Europskog parlamenta i Vijeća⁵³, takvi izvansudski mehanizmi u skladu su sa zahtjevima za kvalitetu utvrđenima u Direktivi 2013/11/EU i njima se predviđa, ako je to opravdano, sustav povrata sredstava i/ili naknade ⇐.

↓ 2009/72/EZ (prilagođeno)

Članak 3.27.

⊗ Univerzalna usluga ⊗

- ~~3.~~ Države članice osiguravaju da svi kupci iz kategorije kućanstvo, i, kada to države članice smatraju odgovarajućim, mala poduzeća (odnosno poduzeća s manje od 50 zaposlenih osoba i godišnjim prometom ili ukupnim prihodom koji ne premašuje 10 milijuna EUR), uživaju univerzalnu uslugu, to jest pravo na opskrbu električnom energijom određene kvalitete unutar svojeg državnog područja po ⊗ konkurentnim ~~razumnim~~ ⊗ jednostavno i jasno usporedivim, transparentnim i nediskriminacijskim cijenama. Radi osiguravanja pružanja univerzalne usluge, države članice mogu imenovati opskrbljivača zadnjeg izbora. Države članice nameću distribucijskim poduzećima obvezu priključivanja kupaca na njihovu mrežu po odredbama, uvjetima i tarifama utvrđenima u skladu s postupkom predviđenim u članku 59. stavku ~~6~~ ~~37. stavku 6.~~ Ništa u ~~o~~ Ovoim se Direktivom ne sprečava države članice da ojačaju tržišni položaj kućanstava te malih i srednjih potrošača promicanjem mogućnosti dobrovoljnog udruživanja predstavnika za tu kategoriju potrošača.
- ~~Prvi pods~~ Stavak 1. provodi se na transparentan i nediskriminacijski način i ne sprečava ~~otvaranje tržišta~~ ⊗ slobodan izbor opskrbljivača ⊗ ~~predviđene~~ u članku ~~433.~~

⁵³ SL L 165, 18.6.2013., str. 63. – 79.

Članak ~~2~~ 28.

⊗ **Ugroženi kupci** ⊗

- ~~7.~~ Države članice poduzimaju odgovarajuće mjere radi zaštite ~~krajnjih~~ kupaca i posebno osiguravaju postojanje prikladnih ~~mjera zaštite~~ zaštitnih mjera radi zaštite ugroženih kupaca. U tom kontekstu, svaka država članica definira koncept ugroženih kupaca koji se može odnositi na energetska siromaštvo i, među ostalim, na zabranu isključivanja električne energije takvim kupcima u kritičnim vremenima. Države članice osiguravaju primjenu prava i obveza povezanih s ugroženim kupcima. Posebno poduzimaju mjere za zaštitu ~~krajnjih~~ kupaca u udaljenim područjima. Osiguravaju visoke razine zaštite potrošača, posebno u pogledu transparentnosti općih uvjeta ugovora, općih informacija i mehanizama rješavanja sporova. ~~Države članice osiguravaju da povlašteni kupac ima stvarnu mogućnost jednostavnog prijelaza na novog opskrbljivača. U pogledu najmanje kupaca iz kategorije kućanstvo, te mjere uključuju one predviđene u Prilogu I.~~
- ~~8.~~ Države članice poduzimaju odgovarajuće mjere, kao što je formuliranje nacionalnih akcijskih planova za energetiku, osiguravanje povlastica u sustavima socijalne sigurnosti radi osiguravanja nužne opskrbe ugroženih kupaca električnom energijom ili pružanje podrške poboljšanjima energetske učinkovitosti radi rješavanja energetske siromaštva tamo gdje je ono utvrđeno, uključujući u širem kontekstu siromaštva. Takve mjere ne smiju sprečavati stvarno otvaranje tržišta iz članka ~~4.33~~ ili funkcioniranje tržišta te se Komisiju, ako je potrebno, o njima obavješćuje u skladu s odredbama članka 9. stavka ~~4~~ ~~stavka 15. ovog članka~~. Takva obavijest može također uključivati mjere poduzete unutar općeg sustava socijalne sigurnosti.

Članak 29.

Energetsko siromaštvo

Države članice utvrđuju skup kriterija kojima se mjeri energetska siromaštvo. Države članice stalno prate broj energetska siromašnih kućanstava i svake dvije godine izvješćuju Komisiju o promjenama u energetska siromaštvo i mjerama poduzetima radi njegova sprečavanja u okviru svojih integriranih nacionalnih izvješća o napretku u području energetske i klimatske politike u skladu s člankom 21. [Uredbe o upravljanju, kako je predloženo dokumentom COM(2016)759].

Članak 4.

Praćenje sigurnosti opskrbe

~~Države članice osiguravaju praćenje pitanja sigurnosti opskrbe. Kada države članice to smatraju odgovarajućim, mogu delegirati taj zadatak regulatornim tijelima iz članka 35. Takvo praćenje posebno pokriva ravnotežu ponude i potražnje na nacionalnom tržištu, razinu očekivane buduće potražnje i predviđene dodatne kapacitete koji se planiraju ili su u izgradnji te kvalitetu i razinu održavanja mreže, kao i mjere za pokrivanje vršne potrošnje i rješavanje manjka jednog ili više opskrbljivača. Nadležna tijela svake dvije godine do 31. srpnja objavljuju izvješće koje sadrži rezultate praćenja tih pitanja, kao i sve mjere poduzete ili predviđene za njihovo rješavanje te odmah prosljeđuju te izvješće Komisiji.~~

Članak 5.

Tehnička pravila

~~Regulatorna tijela, kada su države članice tako predvidjele, ili države članice, osiguravaju da se definiraju kriteriji tehničke sigurnosti te da se razrade i objave tehnička pravila kojima se utvrđuju minimalni zahtjevi za tehnički projekt kao i pogonski zahtjevi za priključke proizvodnih postrojenja, distribucijskih sustava, opreme izravno priključenih potrošača, spojnih vodova i izravnih vodova na sustav. Ta tehnička pravila osiguravaju međusobno djelovanje sustava i moraju biti objektivna i nediskriminacijska. Agencija može dati odgovarajuće preporuke u svrhu postizanja usklađenosti tih pravila, ako je potrebno. Ta se pravila priopćuju Komisiji u skladu s člankom 8. Direktive 98/34/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 22. lipnja 1998. o utvrđivanju postupaka obavješćivanja u području tehničkih normi i propisa te propisa o uslugama informacijskog društva ⁽¹⁶⁾.~~

Članak 6.

Promicanje regionalne suradnje

- ~~1. Države članice kao i regulatorna tijela međusobno surađuju u svrhu integriranja svojih nacionalnih tržišta na jednoj ili više regionalnih razina, kao prvi korak prema stvaranju potpuno liberaliziranog unutarnjeg tržišta. Regulatorna tijela, kada su države članice tako predvidjele, ili države članice, posebno promiču i omogućuju suradnju operatora prijenosnog sustava na regionalnoj razini, uključujući suradnju na prekograničnim pitanjima, s ciljem stvaranja konkurentnog unutarnjeg tržišta električne energije, poticanja dosljednosti njihovog pravnog, regulatornog i tehničkog okvira i omogućavanja integracije izoliranih sustava koji čine elektroenergetske otoke koji opstaju u Zajednici. Zemljopisna područja pokrivena takvom regionalnom suradnjom uključuju suradnju na zemljopisnim područjima definiranim u skladu s člankom 12. stavkom 3. Uredbe (EZ) br. 714/2009. Takva suradnja može pokrivati druga zemljopisna područja.~~
- ~~2. Agencija surađuje s nacionalnim regulatornim tijelima i operatorima prijenosnog sustava na osiguravanju usklađenosti regulatornih okvira između regija s ciljem stvaranja konkurentnog unutarnjeg tržišta električne energije. Kada Agencija smatra da su potrebna obvezujuća pravila o takvoj suradnji, ona daje odgovarajuće preporuke.~~

- ~~3. Države članice osiguravaju, kroz provedbu ove Direktive, da operatori prijenosnog sustava imaju jedan ili više integriranih sustava na regionalnoj razini koji pokrivaju dvije ili više država članica za dodjelu kapaciteta i za provjeru sigurnosti mreže.~~
- ~~4. Kada vertikalno integrirani operatori prijenosnog sustava sudjeluju u zajedničkom poduzeću osnovanom za provedbu takve suradnje, to zajedničko poduzeće uvodi i provodi program usklađenosti kojim se utvrđuju mjere koje treba poduzeti da bi se osiguralo da diskriminacijsko i protutržišno djelovanje bude isključeno. Taj program usklađenosti određuje specifične obveze zaposlenika da postignu cilj isključivanja diskriminacijskog i protutržišnog djelovanja. Podliježe odobrenju Agencije. Usklađenost s programom neovisno prate službenici odgovorni za usklađenost vertikalno integriranih operatera prijenosnog sustava.~~

POGLAVLJE IV~~VI~~.

RAD DISTRIBUCIJSKOG SUSTAVA

Članak ~~30.24~~

Određivanje operatora distribucijskih~~ih~~ sustava

Države članice imenuju ili zahtijevaju od poduzeća, koja imaju u vlasništvu distribucijske sustave ili su za njih odgovorna, da imenuju, na vremensko razdoblje koje države članice trebaju odrediti uzimajući u obzir pitanja učinkovitosti i ekonomske ravnoteže, jednog operatora distribucijskog sustava ili više njih~~operatora distribucijskog sustava~~. ~~Države članice osiguravaju da operatori prijenosnog sustava djeluju u skladu s člancima 25., 26. i 27.~~

Članak ~~31.25~~

Zadaci operatora distribucijskih~~ih~~ sustava

1. Operator distribucijskog sustava odgovoran je za osiguravanje dugoročne sposobnosti sustava da udovolji razumnoj potražnji za distribucijom električne energije, za pogon, održavanje i razvoj na temelju ekonomskih uvjeta sigurnog, pouzdanog i učinkovitog sustava distribucije električne energije na svojem području uz dužnu pažnju prema zaštiti okoliša i energetske učinkovitosti.
2. U svakom slučaju ne smije diskriminirati korisnike sustava ili kategorije korisnika sustava, posebno u korist svojih povezanih poduzeća.
3. Operator distribucijskog sustava korisnicima sustava pruža informacije koje su im potrebne za učinkovit pristup sustavu, uključujući korištenje sustava.
4. Država članica može od operatora distribucijskog sustava pri dispečiranju proizvodnih postrojenja zahtijevati davanje prednosti proizvodnim postrojenjima koja koriste obnovljive izvore energije ~~ili otpad~~ ili koja proizvode kombiniranu toplinsku i električnu energiju ⇒, u skladu s člankom 11. [preinačene Uredbe 714/2009 kako je predložena dokumentima COM(2016) 861/2] ⇐.
5. Svaki operator distribucijskog sustava nabavlja energiju koju koristi za pokrivanje gubitaka energije i ~~za rezervne kapacitete~~ ⇒ nefrekvencijske pomoćne usluge ⇐ u svojem sustavu u skladu s transparentnim, nediskriminacijskim i tržišno utemeljenim postupcima, uvijek kada ima takvu funkciju. ~~Taj zahtjev ne dovodi u pitanje~~

~~korištenje električne energije stečene na temelju ugovora sklopljenih prije 1. siječnja 2002. ⇒ Osim ako se drugačije može opravdati analizom troškova i koristi, operator distribucijskog sustava nabavlja nefrekvencijske pomoćne usluge na transparentan, nediskriminacijski i tržišno temeljen način, osiguravajući stvarno sudjelovanje svih sudionika na tržištu, što uključuje proizvođače energije iz obnovljivih izvora, upravljanje potrošnjom, postrojenja za skladištenje energije i agregatore, posebno tako što se od regulatornih tijela ili operatorâ distribucijskih sustava zahtijeva da u bliskoj suradnji sa svim sudionicima na tržištu i na temelju tehničkih zahtjeva za ta tržišta i kapaciteta svih sudionika na tržištu utvrde tehničke modalitete za sudjelovanje na tim tržištima ⇐.~~

~~6. Kada je operator distribucijskog sustava odgovoran za uravnoteženje distribucijskog sustava, pravila koja je u tu svrhu donio moraju biti objektivna, transparentna i nediskriminacijska, uključujući pravila za obračunavanje naknada za energetske neravnotežu korisnicima njihovog sustava. Uvjeti, uključujući pravila i tarife, pružanja takvih usluga od strane operatora distribucijskog sustava utvrđuju se u skladu s člankom 37. stavkom 6. na nediskriminacijski način koji odražava troškove te se objavljuju.~~

~~7. Pri planiranju razvoja distribucijske mreže, operator distribucijskog sustava razmatra mjere energetske učinkovitosti/upravljanja potrošnjom ili distribuiranu proizvodnju koja može zamijeniti potrebu za dogradnjom ili zamjenom elektroenergetskog kapaciteta.~~

⇓ novo

Članak 32.

Zadaci operatora distribucijskih sustava u uporabi fleksibilnosti

1. Države članice osiguravaju potreban regulatorni okvir kako bi se operatorima distribucijskih sustava omogućilo da kupuju usluge u okviru javne nabave i kako bi ih se na to potaklo, u cilju povećanja učinkovitosti rada i razvoja distribucijskog sustava, što uključuje lokalno upravljanje zagušenjem. Konkretno, regulatornim se okvirima omogućuje da operatori distribucijskih sustava nabavljaju usluge iz resursa kao što su distribuirana proizvodnja, upravljanje potrošnjom ili skladištenje te se u obzir uzimaju mjere energetske učinkovitosti, čime se može zamijeniti potreba dogradnje ili zamjene elektroenergetskog kapaciteta i podupire učinkovit i siguran rad distribucijskog sustava. Operatori distribucijskih sustava nabavljaju te usluge u skladu s transparentnim i nediskriminacijskim postupcima temeljenima na tržištu.

Operatori distribucijskih sustava definiraju standardizirane tržišne proizvode za nabavljene usluge osiguravajući stvarnu suradnju svih sudionika na tržištu, što uključuje proizvođače energije iz obnovljivih izvora, upravljanje potrošnjom i agregatore. Operatori distribucijskih sustava razmjenjuju sve potrebne informacije s operatorima prijenosnih sustava i s njima se koordiniraju kako bi se osigurali optimalna uporaba resursa i siguran i učinkovit rad sustava te olakšao razvoj tržišta. Operatorima distribucijskih sustava adekvatno se nadoknađuju barem troškovi povezani s nabavom takvih usluga, uključujući troškove pružanja potrebnih

informacija i troškove komunikacijskih tehnologija, među ostalim troškovi koji se odnose na potrebne informacije i komunikacijsku infrastrukturu.

2. Razvoj distribucijskog sustava temelji se na transparentnom planu razvoja mreže koji operatori distribucijskih sustava podnose regulatornom tijelu svake dvije godine. Plan razvoja mreže sadržava ulaganja planirana u sljedećih pet do deset godina, s posebnim naglaskom na glavnu infrastrukturu distribucije potrebnu kako bi se priključili novi proizvodni kapaciteti i nova opterećenja, među ostalim stanice za punjenje električnih vozila. U planu razvoja mreže prikazuje se i uporaba upravljanja potrošnjom, energetske učinkovitosti, postrojenja za skladištenje energije ili drugih resursa kojima se operator distribucijskog sustava služi kao alternativom proširenju sustava.

Regulatorno tijelo savjetuje se o planu razvoja mreže sa svim postojećim ili potencijalnim korisnicima sustava. Regulatorno tijelo objavljuje rezultat procesa savjetovanja o predloženim ulaganjima.

Države članice mogu odlučiti ne primjenjivati tu obvezu na integrirana poduzeća koja opslužuju manje od 100 000 priključenih potrošača ili koja opslužuju izolirane sustave.

Članak 33.

Integracija elektromobilnosti u elektroenergetsku mrežu

1. Države članice osiguravaju potreban regulatorni okvir kako bi se olakšalo priključivanje javno dostupnih i privatnih stanica za punjenje na distribucijske mreže. Države članice osiguravaju da operatori distribucijskih sustava surađuju na nediskriminacijskoj osnovi sa svakim poduzećem koje posjeduje ili razvija stanice za punjenje električnih vozila ili njima upravlja, što uključuje i njihovo priključenje na mrežu.
2. Države članice mogu operatorima distribucijskih sustava dopustiti da posjeduju ili razvijaju stanice za punjenje električnih vozila ili njima upravljaju samo ako su ispunjeni sljedeći uvjeti:
 - (a) druge strane nakon otvorenog i transparentnog postupka javnog natječaja nisu izrazile interes da posjeduju ili razvijaju stanice za punjenje električnih vozila ili njima upravljaju;
 - (b) regulatorno tijelo to je odobrilo.
3. Članci 35. i 56. primjenjuju se na operatore distribucijskih sustava koji posjeduju ili razvijaju stanice za punjenje ili njima upravljaju.
4. Države članice redovito ili barem svakih pet godina provode javno savjetovanje kako bi se provjerilo jesu li sudionici na tržištu zainteresirani posjedovati ili razvijati stanice za punjenje električnih vozila ili njima upravljati. Ako javno savjetovanje pokaže da treće strane mogu posjedovati ili razvijati takve stanice ili njima upravljati, države članice osiguravaju da se aktivnosti operatora distribucijskih sustava u tom području postupno ukinu.

Članak 34.

Zadaci operatora distribucijskih sustava u upravljanju podacima

Države članice osiguravaju nediskriminacijski pristup podacima pod jasnim i jednakim uvjetima za sve strane koje zadovoljavaju uvjete. Programi usklađenosti iz članka 35. stavka 2. točke (d) u državama članicama u kojima su u skladu s člankom 19. uvedeni pametni sustavi mjerenja te u kojima operatori distribucijskih sustava sudjeluju u upravljanju podacima uključuju posebne mjere kako bi se onemogućilo da se strane koje ispunjavaju uvjete diskriminira u pristupu podacima kako je utvrđeno člankom 23. Ako operatori distribucijskih sustava ne podliježu članku 35. stavcima 1., 2. i 3., države članice poduzimaju sve potrebne mjere kako bi se onemogućilo da vertikalno integrirana poduzeća imaju povlašten pristup podacima za provođenje svojih aktivnosti opskrbe.

↓ 2009/72/EZ

Članak ~~35.26~~

Razdvajanje operatora distribucijskih ~~sustava~~ sustava

1. Kada je operator distribucijskog sustava dio vertikalno integriranog poduzeća, on je neovisan, najmanje u smislu svojeg pravnog oblika, organizacije i donošenja odluka, o drugim djelatnostima koje nisu povezane s distribucijom. Ta pravila ne stvaraju obvezu odvajanja vlasništva nad osnovnim sredstvima operatora distribucijskog sustava od vertikalno integriranog poduzeća.
2. Uz zahtjeve na temelju stavka 1., kada je operator distribucijskog sustava dio vertikalno integriranog poduzeća, on je neovisan u smislu svoje organizacije i donošenja odluka o drugim djelatnostima koje nisu povezane s distribucijom. Kako bi se to postiglo primjenjuju se sljedeći minimalni kriteriji:
 - (a) one osobe koje su odgovorne za upravljanje operatorom distribucijskog sustava ne smiju sudjelovati u strukturama integriranog elektroenergetskog poduzeća koje su odgovorne, izravno ili neizravno, za svakodnevni rad proizvodnje, prijenosa ili opskrbe električnom energijom;
 - (b) moraju se poduzeti odgovarajuće mjere za osiguravanje da se profesionalni interesi osoba odgovornih za upravljanje operatorom distribucijskog sustava uzimaju u obzir na način koji osigurava njihovu sposobnost neovisnog djelovanja;
 - (c) operator distribucijskog sustava mora imati stvarna prava donošenja odluka, neovisna o integriranom elektroenergetskom poduzeću, u pogledu sredstava potrebnih za pogon, održavanje ili razvoj mreže. Radi izvršavanja tih zadataka, operator distribucijskog sustava na raspolaganju ima potrebne resurse uključujući ljudske, tehničke, fizičke i financijske resurse. Time se ne bi smjelo spriječiti postojanje odgovarajućih mehanizama koordinacije radi osiguravanja zaštite prava poduzeća majke na ekonomski i upravljački nadzor u pogledu prinosa na imovinu, neizravno reguliranog u skladu s člankom ~~3759~~ stavkom 6., u poduzeću kćeri. Time se poduzeću majci posebno omogućuje odobravanje godišnjeg financijskog plana, ili bilo kojeg istovjetnog instrumenta, operatora distribucijskog sustava i utvrđivanje općih ograničenja razina zaduženosti njegovog poduzeća kćeri. Time se poduzeću majci ne daje dopuštenje za davanje uputa o svakodnevnom poslovanju, ni u pogledu individualnih odluka koje se odnose na izgradnju ili dogradnju distribucijskih

vodova, koje ne prelaze okvire odobrenog financijskog plana, ili bilo kojeg istovjetnog instrumenta; i

- (d) operator distribucijskog sustava mora uvesti program usklađenosti koji predviđa mjere poduzete za osiguravanje da diskriminacijsko ponašanje bude isključeno te za osiguravanje odgovarajućeg praćenja njegova poštovanja. Program usklađenosti predviđa specifične obveze zaposlenika za postizanje tih ciljeva. Godišnje izvješće koje utvrđuje poduzete mjere, osoba ili tijelo odgovorno za praćenje programa usklađenosti, službenik odgovoran za usklađenost operatora distribucijskog sustava, podnosi regulatornom tijelu iz članka ~~35~~57. stavka 1. i objavljuje se. Službenik odgovoran za usklađenost operatora distribucijskog sustava potpuno je neovisan i ima pristup svim informacijama operatora distribucijskog sustava i bilo kojeg povezanog poduzeća, nužnima za izvršavanje svojeg zadatka.
3. Kada je operator distribucijskog sustava dio vertikalno integriranog poduzeća, države članice osiguravaju da regulatorna tijela ili druga nadležna tijela prate djelatnosti operatora distribucijskog sustava tako da on ne može iskoristiti svoju vertikalnu integraciju za narušavanje tržišnog natjecanja. Posebno, vertikalno integrirani operatori distribucijskih sustava ne smiju, svojim komunikacijama i politikom marke, stvarati zabunu u pogledu identiteta dijela vertikalno integriranog poduzeća koje se bavi opskrbom.
4. Države članice mogu odlučiti ne primjenjivati stavke 1., 2. i 3. na integrirana elektroenergetska poduzeća koja opslužuju manje od 100 000 priključenih kupaca ili opslužuju male izolirane sustave.

↓ novo

Članak 36.

Vlasništvo nad postrojenjima za skladištenje

1. Operatorima distribucijskih sustava nije dopušteno posjedovati niti razvijati postrojenja za skladištenje niti njima upravljati.
2. Odstupajući od stavka 1. države članice mogu operatorima distribucijskih sustava dopustiti da posjeduju ili razvijaju postrojenja za skladištenje ili njima upravljaju samo ako su ispunjeni sljedeći uvjeti:
 - (a) druge strane nakon otvorenog i transparentnog postupka javnog natječaja nisu izrazile interes da posjeduju ili razvijaju postrojenja za skladištenje ili njima upravljaju;
 - (b) takva su postrojenja potrebna da bi operatori distribucijskih sustava mogli ispuniti svoje obveze u skladu s ovom Direktivom u vezi s učinkovitim, pouzdanim i sigurnim radom distribucijskog sustava i
 - (c) regulatorno tijelo procijenilo je nužnost takvog odstupanja uzimajući u obzir uvjete iz točaka (a) i (b) i dalo je svoje odobrenje.
3. Članci 35. i 56. primjenjuju se na operatore distribucijskih sustava koji posjeduju ili razvijaju postrojenja za skladištenje energije ili njima upravljaju.

4. Regulatorna tijela redovito ili barem svakih pet godina provode javno savjetovanje kako bi se provjerilo jesu li sudionici na tržištu zainteresirani ulagati u postrojenja za skladištenje energije, razvijati ih ili njima upravljati. Ako javno savjetovanje pokaže da treće strane mogu posjedovati ili razvijati takva postrojenja ili njima upravljati, države članice osiguravaju da se aktivnosti operatora distribucijskih sustava u tom području postupno ukinu.

↓ 2009/72/EZ
⇒ novo

Članak ~~37.27.~~

Obveza povjerljivosti operatora distribucijskih sustava

Ne dovodeći u pitanje članak ~~3055.~~ ni bilo koju drugu pravnu obvezu otkrivanja informacija, operator distribucijskog sustava čuva povjerljivost komercijalno osjetljivih informacija dobivenih tijekom obavljanja svojih djelatnosti i sprečava da se informacije o vlastitim djelatnostima, koje mogu biti komercijalno korisne, otkriju na diskriminacijski način.

Članak ~~38.28.~~

Zatvoreni distribucijski sustavi

1. Države članice mogu predvidjeti da nacionalna regulatorna tijela ili druga nadležna tijela klasificiraju sustav koji distribuira električnu energiju unutar zemljopisno ograničene industrijske ili trgovačke lokacije ili lokacije sa zajedničkim uslugama i koji, ne dovodeći u pitanje stavak 4., ne opskrbljuje kupce iz kategorije kućanstvo, kao zatvoren distribucijski sustav:
 - (a) ako su, iz specifičnih tehničkih ili sigurnosnih razloga, djelatnosti ili proizvodni proces korisnika tog sustava integrirani; ili
 - (b) ako taj sustav primarno distribuira električnu energiju vlasniku ili operatoru sustava ili njihovim povezanim poduzećima.
2. Države članice mogu predvidjeti da nacionalna regulatorna tijela izuzmu operatora zatvorenog distribucijskog sustava od:
 - (a) zahtjeva na temelju članka ~~3125.~~ stavka 5. da nabavlja energiju koju koristi za pokrivanje gubitaka energije i za ~~rezervne kapacitete~~ ⇒ nefrekvencijske pomoćne usluge ⇔ u svojem sustavu u skladu s transparentnim, nediskriminacijskim i tržišno utemeljenim postupcima;
 - (b) zahtjeva na temelju članka ~~632.~~ stavka 1. da tarife ili metodologije koje su temelj za njihovo izračunavanje budu odobrene prije stupanja na snagu u skladu s člankom ~~37.59.~~ stavkom 1.
3. Kada je izuzeće odobreno na temelju stavka 2., primjenjive tarife ili metodologije koje su temelj za njihovo izračunavanje ocjenjuju se i odobravaju u skladu s člankom ~~37.59.~~ stavkom 1. na zahtjev korisnika zatvorenog distribucijskog sustava.
4. Uzgredno korištenje od strane malog broja kućanstava koja su zaposlenjem ili na sličan način u vezi s vlasnikom distribucijskog sustava i nalaze se unutar područja

koje opslužuje zatvoreni distribucijski sustav ne sprečava odobravanje izuzeća na temelju stavka 2.

↓ novo

5. Zatvoreni distribucijski sustavi smatraju se distribucijskim sustavima u svrhu ove Direktive.

↓ 2009/72/EZ (prilagođeno)
⇒ novo

~~Članak 39.29.~~

Kombinirani operator

Članak ~~3526.~~ stavak 1. ne sprečava rad kombiniranog operatora prijenosnog sustava i distribucijskog sustava pod uvjetom da je taj operator usklađen s člankom ~~439.~~ stavkom 1., ili člancima ~~4413.~~ i ~~4514.~~, ili ~~poglavljem V odjeljkom 3. poglavlja VI.~~ ili potpada pod članak ~~6644.~~ stavak 2.

Poglavlje ~~IV~~ V.

~~RAD PRIJENOSNOG SUSTAVA~~ ☒ OPĆA PRAVILA PRIMJENJIVA NA OPERATORA PRIJENOSNOG SUSTAVA ☒

~~Članak 40.12.~~

Zadaci operatora prijenosnog sustava

1. Svaki operator prijenosnog sustava odgovoran je za:
 - (a) osiguravanje dugoročne sposobnosti sustava da udovoljava razumnoj potražnji za prijenosom električne energije, pogon, održavanje i razvoj na temelju ekonomskih uvjeta sigurnih, pouzdanih i učinkovitih prijenosnih sustava, vodeći računa o zaštiti okoliša⇒, u bliskoj suradnji sa susjednim operatorima prijenosnih sustava i operatorima distribucijskih sustava⇐;
 - (b) osiguravanje prikladnih sredstava za ~~udovoljavanje obveza pružanja usluge~~ ☒ ispunjavanje svojih obveza ☒;
 - (c) doprinošenje sigurnosti opskrbe kroz prikladne kapacitete prijenosa i pouzdanost sustava;
 - (d) upravljanje tokovima električne energije u sustavu, vodeći računa o razmjenama s drugim međusobno povezanim sustavima. U tu je svrhu operator prijenosnog sustava odgovoran za osiguravanje sigurnog, pouzdanog i učinkovitog elektroenergetskog sustava i u tom kontekstu za osiguravanje dostupnosti svih nužnih pomoćnih usluga,

uključujući one koje se pružaju ~~kao odgovor na potražnju~~ u okviru upravljanja potrošnjom ⇔ i skladištenja energije ⇔, u onoj mjeri u kojoj takva dostupnost nije ovisna ni o jednom drugom prijenosnom sustavu s kojim je njegov sustav međusobno povezan;

- (e) pružanje informacija operatoru bilo kojeg drugog sustava, s kojim je njegov sustav međusobno povezan, dostatnih za osiguravanje sigurnog i učinkovitog rada, koordiniranog razvoja i interoperabilnosti međusobno povezanog sustava;
- (f) osiguravanje nediskriminacije među korisnicima sustava ili kategorijama korisnika sustava, posebno u korist svojih povezanih poduzeća;
- (g) pružanje informacija korisnicima sustava koje su im potrebne za učinkovit pristup sustavu; i
- (h) naplatu naknada i plaćanja za zagušenje na temelju mehanizma kompenzacije između operatora prijenosnih ~~sustava~~ sustava, u skladu s člankom ~~4613~~. [preinačene Uredbe 714/2009 kako je predložena dokumentima COM(2016) 861/2], dodjeljivanje i upravljanje pristupom treće strane i davanje obrazloženih objašnjenja za odbijanje takvog pristupa, što prate nacionalna regulatorna tijela; pri obavljanju svojih zadataka na temelju ovog članka operatori prijenosnih ~~sustava~~ sustava ponajprije olakšavaju integraciju tržišta;

↓ novo

- (i) javnu nabavu pomoćnih usluga od sudionika na tržištu radi osiguranja operativne sigurnosti;
 - (j) donošenje okvira za suradnju i koordinaciju među regionalnim operativnim središtima.
2. Države članice mogu predvidjeti da se jedna ili više odgovornosti iz točaka od (a) do (j) stavka 1. dodijeli operatoru prijenosnog sustava koji nije onaj koji posjeduje prijenosni sustav, a na kojeg bi se inače primjenjivale predmetne odgovornosti. Za operatora prijenosnog sustava kojem se dodijele zadaci certificirat će se da je vlasnički razdvojen i da ispunjava zahtjeve iz članka 43., ali da ne mora posjedovati prijenosni sustav za koji je odgovoran. Operator prijenosnog sustava koji posjeduje prijenosni sustav mora ispunjavati zahtjeve iz poglavlja VI. i biti certificiran u skladu s člankom 43.
3. Pri izvršavanju zadataka iz stavka 1. operator prijenosnog sustava uzima u obzir funkcije koje izvršavaju regionalna operativna središta i, kad je to potrebno, surađuje sa susjednim operatorima prijenosnih sustava.
4. Pri izvršavanju zadataka iz stavka 1. točke (i) operator prijenosnog sustava osigurava sljedeće pri nabavi usluga uravnoteženja i, osim ako je drugačije opravdano analizom troškova i koristi, nefrekvencijskih pomoćnih usluga:
- (a) da je nabava transparentna, nediskriminacijska i temeljena na tržištu;
 - (b) da se njome osigurava stvarno sudjelovanje svih sudionika na tržištu, što uključuje proizvođače energije iz obnovljivih izvora, upravljanje potrošnjom, postrojenja za skladištenje energije i agregatore, posebno tako što se od regulatornih tijela ili operatorâ prijenosnih sustava zahtijeva da u bliskoj suradnji sa svim sudionicima na

tržištu i na temelju tehničkih zahtjeva za ta tržišta i kapaciteta svih sudionika na tržištu utvrde tehničke modalitete za sudjelovanje na tim tržištima.

5. Operatori prijenosnih sustava ne smiju posjedovati sredstva koja pružaju pomoćne usluge osim pod uvjetima utvrđenima člankom 54.

~~Članak 15.~~

~~Dispečiranje i uravnoteženje~~

- ~~1. Ne dovodeći u pitanje opskrbu električnom energijom na temelju ugovornih obveza, uključujući one koje proizlaze iz specifikacija javnog natječaja, operator prijenosnog sustava odgovoran je, kada ima takvu funkciju, za dispečiranje proizvodnih postrojenja na svojem području i za određivanje uporabe spojnih vodova s drugim sustavima.~~
- ~~2. Dispečiranje proizvodnih postrojenja i uporaba spojnih vodova određuju se na temelju kriterija koje odobravaju nacionalna regulatorna tijela kada su nadležna i koji moraju biti objektivni, objavljeni i primijenjeni na nediskriminacijski način, osiguravajući ispravno funkcioniranje unutarnjeg tržišta električne energije. Kriteriji uzimaju u obzir ekonomsku prednost električne energije iz raspoloživih proizvodnih postrojenja ili prijenosa putem spojnih vodova i tehnička ograničenja sustava.~~
- ~~3. Država članica od operatora sustava zahtijeva da djeluju u skladu s člankom 16. Direktive 2009/28/EZ pri dispečiranju proizvodnih postrojenja koja koriste obnovljive izvore energije. Od operatora sustava također mogu zahtijevati davanje prednosti pri dispečiranju proizvodnih postrojenja koja proizvode kombiniranu toplinsku i električnu energiju.~~
- ~~4. Država članica može, zbog sigurnosti opskrbe, naložiti da se prioritet daje dispečiranju proizvodnih postrojenja koja za gorivo koriste vlastite izvore primarne energije, u mjeri koja ni u jednoj kalendarskoj godini ne premašuje 15 % sveukupne primarne energije nužne za proizvodnju električne energije potrošene u predmetnoj državi članici.~~
- ~~5. Regulatorna tijela, kada su države članice tako predvidjele, ili države članice, zahtijevaju od operatora prijenosnog sustava da se usklade s minimalnim standardima za održavanje i razvoj prijenosnog sustava, uključujući kapacitete međusobnog povezivanja.~~
- ~~6. Operatori prijenosnog sustava nabavljaju energiju, koju koriste za pokrivanje gubitaka energije i za rezervne kapacitete u svojem sustavu, u skladu s transparentnim, nediskriminacijskim i tržišno utemeljenim postupcima, uvijek kada imaju takvu funkciju.~~
- ~~7. Pravila uravnoteživanja elektroenergetskog sustava koja donose operatori prijenosnog sustava moraju biti objektivna, transparentna i nediskriminacijska, uključujući pravila za obračunavanje naknada za energetska neravnotežu korisnicima njihovog sustava. Uvjeti, uključujući pravila i tarife, pružanja takvih usluga od strane operatora prijenosnog sustava utvrđuju se na temelju metodologije usklađene s člankom 37. stavkom 6. na nediskriminacijski način koji odražava troškove te se objavljuju.~~

Članak ~~41.16~~

Zahtjevi povjerljivosti i transparentnosti za operatore prijenosnih ~~sustava~~ i vlasnike prijenosnih ~~sustava~~

1. Ne dovodeći u pitanje članak ~~5530~~, ni bilo koju drugu pravnu obvezu otkrivanja informacija, svaki operator prijenosnog sustava i svaki vlasnik prijenosnog sustava čuva povjerljivost komercijalno osjetljivih informacija dobivenih tijekom obavljanja svojih djelatnosti i sprečava da se informacije o vlastitim djelatnostima, koje mogu biti komercijalno korisne, otkriju na diskriminacijski način. Posebno ne otkriva nikakve komercijalno osjetljive informacije ostalim dijelovima poduzeća, osim ako je to potrebno za provedbu poslovne transakcije. Radi osiguravanja potpunog poštovanja pravila o razdvajanju informacija, države članice osiguravaju da vlasnik prijenosnog sustava i ostali dijelovi poduzeća ne koriste zajedničke usluge kao što su zajedničke pravne usluge, osim čisto administrativnih funkcija ili funkcija informacijske tehnologije.
2. Operatori prijenosnih ~~sustava~~, u kontekstu prodaje ili nabave električne energije od strane povezanih poduzeća, ne smiju zlorabiti komercijalno osjetljive informacije dobivene od trećih strana prilikom osiguravanja pristupa sustavu ili pregovaranja o njemu.
3. Informacije potrebne za stvarno tržišno natjecanje i učinkovito funkcioniranje tržišta objavljuju se. Ta obveza ne dovodi u pitanje čuvanje povjerljivosti komercijalno osjetljivih informacija.

Članak ~~42.23~~

Ovlasti za donošenje odluka o priključivanju nove elektrane na prijenosni sustav

1. Operator prijenosnog sustava utvrđuje i objavljuje transparentne i učinkovite postupke za nediskriminacijsko priključivanje novih elektrana i postrojenja za skladištenje energije na prijenosni ~~sustav~~. Ti postupci podliježu odobrenju nacionalnih regulatornih tijela.
2. Operator prijenosnog sustava nije ovlašten odbiti priključivanje nove elektrane ili postrojenja za skladištenje energije na temelju mogućih budućih ograničenja u raspoloživim mrežnim kapacitetima, kao što je zagušenje u udaljenim dijelovima prijenosnog sustava. Operator prijenosnog sustava pruža potrebne informacije.
3. Operator prijenosnog sustava nije ovlašten odbiti novo priključno mjesto na temelju toga što bi to dovelo do dodatnih troškova povezanih s nužnim povećanjem kapaciteta elemenata sustava koji se nalaze u blizini priključnog mjesta.

Poglavlje VI.

RAZDVAJANJE OPERATORA PRIJENOSNOG SUSTAVA ☒

☒ ODJELJAK 1.

RAZDVAJANJE VLASNIŠTVA ☒

Članak 43.9.

Razdvajanje ☒ vlasništva nad ☒ prijenosnim sustavom i operatora prijenosnog sustava

1. Države članice osiguravaju da ~~od 3. ožujka 2012.:~~
 - (a) svako poduzeće koje posjeduje prijenosni sustav djeluje kao operator prijenosnog sustava;
 - (b) ista osoba ili osobe nemaju pravo:
 - (1) ni izravno ni neizravno provoditi kontrolu nad poduzećem koje obavlja bilo koju od funkcija proizvodnje ili opskrbe, ni izravno ni neizravno provoditi kontrolu ili izvršavati bilo koje pravo nad operatorom prijenosnog sustava ili nad prijenosnim sustavom;
 - (2) ni izravno ni neizravno provoditi kontrolu nad operatorom prijenosnog sustava ili nad prijenosnim sustavom, ni izravno ni neizravno provoditi kontrolu ili izvršavati bilo koje pravo nad poduzećem koje obavlja bilo koju od funkcija proizvodnje ili opskrbe;
 - (c) ista osoba ili osobe nisu ovlaštene imenovati članove nadzornog odbora, administrativnog odbora ili tijela koja pravno zastupaju poduzeće, operatora prijenosnog sustava ili prijenosni sustav, ni izravno ni neizravno provoditi kontrolu ili izvršavati bilo koje pravo nad poduzećem koje obavlja bilo koju od funkcija proizvodnje ili opskrbe; i
 - (d) ista osoba nije ovlaštena biti članom nadzornog odbora, administrativnog odbora ili tijela koja pravno zastupaju poduzeće, kako poduzeća koje obavlja bilo koju od funkcija proizvodnje ili opskrbe tako i operatora prijenosnog sustava ili prijenosnog sustava.
2. Prava iz stavka 1. točaka (b) i (c) posebno uključuju:
 - (a) ovlast korištenja glasačkih prava;
 - (b) ovlast imenovanja članova nadzornog odbora, administrativnog odbora ili tijela koja pravno zastupaju poduzeće; ili
 - (c) posjedovanje većinskog udjela.
3. Za potrebe stavka 1. točke (b), pojam „poduzeće koje obavlja bilo koju od funkcija proizvodnje ili opskrbe” uključuje „poduzeće koje obavlja bilo koju od funkcija proizvodnje i opskrbe” u smislu Direktive 2009/73/EZ Europskog parlamenta i Vijeća⁵⁴ ~~od 13. srpnja 2009. o zajedničkim pravilima za unutarnje tržište prirodnog~~

⁵⁴ Direktiva 2009/73/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 13. srpnja 2009. o zajedničkim pravilima za unutarnje tržište prirodnog plina (SL L 211, 14.8.2009., str. 94.).

~~plina~~, a izrazi „operator prijenosnog sustava” i „prijenosni sustav” uključuju „operatora transportnog sustava” i „transportni sustav” u smislu te Direktive.

~~4. Države članice mogu dopustiti odstupanja od stavka 1. točaka (b) i (c) do 3. ožujka 2013., pod uvjetom da operatori prijenosnog sustava nisu dio vertikalno integriranog poduzeća.~~

4. ~~5.~~ Obveza navedena u stavku 1. točki (a) smatra se ispunjenom u slučaju kada su dva ili više poduzeća koja posjeduju prijenosne sustave stvorila zajednički pothvat koji djeluje kao operator prijenosnog sustava u dvije ili više država članica za predmetne prijenosne sustave. Nijedno drugo poduzeće ne može biti dio zajedničkog pothvata, osim ako je odobreno na temelju članka ~~4413.~~ kao neovisni operator sustava ili kao neovisni operator prijenosnog sustava za potrebe ~~odjeljka 3. poglavlja V.~~
5. ~~6.~~ Za potrebe provedbe ovog članka, u slučaju kada je osoba iz stavka 1. točaka (b), (c) i (d) država članica ili drugo javno tijelo, dva odvojena javna tijela koja provode kontrolu nad operatorom prijenosnog sustava ili nad prijenosnim sustavom s jedne strane te nad poduzećem koje obavlja bilo koju od funkcija proizvodnje ili opskrbe s druge strane, ne smatraju se istom osobom ili osobama.
6. ~~7.~~ Države članice osiguravaju da se ni komercijalno osjetljive informacije iz članka ~~4116.~~ u posjedu operatora prijenosnog sustava koji je bio dijelom vertikalno integriranog poduzeća, ni osoblje takvog operatora prijenosnog sustava, ne prenose poduzećima koja obavljaju bilo koju od funkcija proizvodnje i opskrbe.
7. ~~8.~~ Ako 3. rujna 2009. prijenosni sustav pripada vertikalno integriranom poduzeću, država članica može odlučiti ne primijeniti stavak 1.

U takvom slučaju predmetna država članica:

- (a) određuje neovisnog operatora sustava u skladu s člankom ~~4413.~~; ili
 - (b) poštuje odredbe ~~odjeljka 3. poglavlja V.~~
8. ~~9.~~ Ako 3. rujna 2009. prijenosni sustav pripada vertikalno integriranom poduzeću i postoje rješenja koja jamče učinkovitiju neovisnost operatora prijenosnog sustava nego odredbe ~~odjeljka 3. poglavlja V.~~, država članica može odlučiti ne primijeniti stavak 1.
 - ~~9. — 10.~~ Prije nego što neko poduzeće bude odobreno i određeno za operatora prijenosnog sustava na temelju stavka ~~8.9. ovog članka~~, ono se certificira u skladu s postupcima utvrđenima u članku ~~5210.~~ stavicima 4., 5. i 6. ove Direktive i u članku ~~483.~~ [preinačene Uredbe 714/2009 kako je predložena dokumentima COM(2016) 861/2], na temelju čega Komisija provjerava jamče li ~~jasno~~ postojeća rješenja ~~učinkovitiju stvarniju~~ neovisnost operatora prijenosnog sustava nego odredbe ~~odjeljka 3. poglavlja V.~~
 10. ~~11.~~ Vertikalno integrirana poduzeća koja posjeduju prijenosni sustav ni u kojem slučaju nisu spriječena da poduzmu korake za usklađivanje sa stavkom 1.
 11. ~~12.~~ Poduzeća koja obavljaju bilo koju od funkcija proizvodnje ili opskrbe ni u kojem slučaju nemaju mogućnost izravno ili neizravno preuzeti kontrolu ili izvršavati bilo koje pravo nad razdvojenim operatorima prijenosnih ~~hoo~~ sustava u državama članicama koje primjenjuju stavak 1.

⊠ ODJELJAK 2. NEOVISNI OPERATOR SUSTAVA ⊠

~~Članak 44.13~~ Neovisni operator sustava

1. Ako 3. rujna 2009. prijenosni sustav pripada vertikalno integriranom poduzeću, države članice mogu odlučiti ne primijeniti članak ~~439.~~ stavak 1. i odrediti neovisnog operatora sustava na temelju prijedloga vlasnika prijenosnog sustava. Takvo određivanje podliježe odobrenju Komisije.
2. Država članica može odobriti i odrediti neovisnog operatora sustava samo u slučaju kada je:
 - (a) kandidat za operatora dokazao da poštuje zahtjeve članka ~~439.~~ stavka 1. točaka (b), (c) i (d);
 - (b) kandidat za operatora dokazao da na raspolaganju ima potrebne financijske, tehničke, fizičke i ljudske resurse za provođenje svojih zadataka na temelju članka ~~4012.~~;
 - (c) kandidat za operatora preuzeo obvezu usklađivanja s desetogodišnjim planom razvoja mreže koji prati regulatorno tijelo;
 - (d) vlasnik prijenosnog sustava dokazao da je sposoban uskladiti se s obvezama na temelju stavka 5. U tu svrhu osigurava sve nacрте ugovornih rješenja dogovorenih s poduzećem kandidatom i bilo kojim drugim odgovarajućim subjektom; i
 - (e) kandidat za operatora dokazao je da je sposoban uskladiti se s obvezama na temelju [preinačene Uredbe 714/2009 kako je predložena dokumentima COM(2016) 861/2], uključujući suradnju operatora prijenosnih ~~hoo~~ sustava na europskoj i regionalnoj razini.
3. Poduzeća koja je regulatorno tijelo certificiralo kao usklađena sa zahtjevima članka ~~5311.~~ i stavka 2. ovog članka države članice odobravaju i određuju za neovisne operatore sustava. Primjenjuje se postupak certificiranja iz članka ~~5210.~~ ove Direktive i članka ~~483.~~ [preinačene Uredbe 714/2009 kako je predložena dokumentima COM(2016) 861/2] ili iz članka ~~5311.~~ ove Direktive.
4. Svaki neovisni operator sustava odgovoran je za dodjeljivanje i upravljanje pristupom treće strane, uključujući naplatu naknada za pristup, naknada za zagušenje i plaćanja na temelju mehanizma kompenzacije između operatora prijenosnih ~~hoo~~ sustava u skladu s člankom ~~4612.~~ [preinačene Uredbe 714/2009 kako je predložena dokumentima COM(2016) 861/2], kao i za pogon, održavanje i razvoj prijenosnog sustava te za osiguravanje dugoročne sposobnosti sustava da udovolji razumnoj potražnji kroz investicijsko planiranje. Prilikom razvijanja prijenosnog sustava neovisni operator sustava odgovoran je za planiranje (uključujući postupak odobravanja), izgradnju i puštanje u pogon nove infrastrukture. U tu svrhu neovisni operator sustava djeluje kao operator prijenosnog sustava u skladu s ovim ~~odjeljkom poglavljem.~~ Vlasnik prijenosnog sustava nije odgovoran za dodjeljivanje i upravljanje pristupom treće strane, ni za investicijsko planiranje.
5. Kada je neovisni operator sustava određen, vlasnik prijenosnog sustava:
 - (a) u potrebnoj mjeri surađuje s neovisnim operatorom sustava te mu pruža podršku za ispunjenje njegovih zadataka, uključujući posebno pružanje svih relevantnih informacija;

- (b) financira ulaganja o kojima je odluku donio neovisni operator sustava i koje je odobrilo regulatorno tijelo ili daje svoju suglasnost za ulaganje od strane bilo koje zainteresirane strane uključujući neovisnog operatora sustava. Odgovarajući financijski aranžmani podliježu odobravanju od strane regulatornog tijela. Prije takvog odobrenja regulatorno tijelo savjetuje se s vlasnikom prijenosnog sustava zajedno s drugim zainteresiranim stranama;
 - (c) osigurava pokrivanje odgovornosti koja se odnosi na osnovna sredstva mreže, isključujući odgovornost koja se odnosi na zadatke neovisnog operatora sustava; i
 - (d) osigurava jamstva radi olakšavanja financiranja bilo kojeg proširenja mreže, uz izuzetak onih ulaganja kod kojih je, na temelju točke (b), dao svoju suglasnost za financiranje od strane bilo koje zainteresirane strane, uključujući neovisnog operatora sustava.
6. Uz blisku suradnju s regulatornim tijelom, odgovarajućem nacionalnom tijelu za tržišno natjecanje dodjeljuju se sve odgovarajuće ovlasti za učinkovito praćenje usklađenosti vlasnika prijenosnog sustava s njegovim obvezama na temelju stavka 5.

Članak 45.14

Razdvajanje vlasnika prijenosnog sustava

- 1. Vlasnik prijenosnog sustava, kada je imenovan neovisni operator sustava, koji je dio vertikalno integriranog poduzeća neovisan je, barem u smislu svojeg pravnog oblika, organizacije i donošenja odluka, od drugih djelatnosti koje se ne odnose na prijenos.
- 2. Radi osiguravanja neovisnosti vlasnika prijenosnog sustava iz stavka 1., primjenjuju se sljedeći minimalni kriteriji:
 - (a) osobe odgovorne za upravljanje vlasnikom prijenosnog sustava ne sudjeluju u strukturama integriranog elektroenergetskog poduzeća koje su odgovorne, izravno ili neizravno, za svakodnevni ~~rad~~ odvijanje proizvodnje, distribucije i opskrbe električnom energijom;
 - (b) poduzimaju se odgovarajuće mjere za osiguravanje da se profesionalni interesi osoba odgovornih za upravljanje vlasnikom prijenosnog sustava uzimaju u obzir, na način koji osigurava njihovu sposobnost neovisnog djelovanja; i
 - (c) vlasnik prijenosnog sustava uvodi program usklađenosti koji predviđa mjere poduzete za osiguravanje da diskriminacijsko ponašanje bude isključeno te za osiguravanje odgovarajućeg praćenja poštovanja tog programa. Program usklađenosti predviđa specifične obveze zaposlenika da postignu te ciljeve. Godišnje izvješće o poduzetim mjerama osoba ili tijelo odgovorno za praćenje programa usklađenosti podnosi regulatornom tijelu te se objavljuje.

~~3. Komisija može donijeti smjernice za osiguravanje potpune i stvarne usklađenosti vlasnika prijenosnog sustava sa stavkom 2. ovog članka. Te mjere, namijenjene izmjeni elemenata ove Direktive koji nisu ključni dopunjujući je, donose se u skladu s regulatornim postupkom s kontrolom iz članka 46. stavak 2.~~

POGLAVLJE V. Odjeljak 3. **NEOVISNI OPERATOR PRIJENOSA**

Članak ~~46.47.~~

Osnovna sredstva, oprema, osoblje i identitet

1. Operatori prijenosnih ~~og~~ sustava opremljeni su svim ljudskim, tehničkim, fizičkim i financijskim resursima potrebnima za ispunjavanje njihovih obveza na temelju ove Direktive i obavljanje djelatnosti prijenosa električne energije, a posebno:
 - (a) sredstva koja su potrebna za djelatnost prijenosa električne energije, uključujući prijenosni sustav, u vlasništvu su operatora prijenosnog sustava;
 - (b) osoblje potrebno za djelatnost prijenosa električne energije, uključujući provođenje svih korporativnih zadataka, zaposlenici su operatora prijenosnog sustava;
 - (c) najam osoblja i pružanje usluga, za bilo koji drugi dio odnosno iz bilo kojeg drugog dijela vertikalno integriranog poduzeća zabranjeno je. Operator prijenosnog sustava može, međutim, pružati usluge vertikalno integriranom poduzeću:

ako pružanje tih usluga ne diskriminira međusobno korisnike sustava, dostupno je svim korisnicima sustava po jednakim uvjetima i ne ograničuje, narušava niti sprečava tržišno natjecanje u proizvodnji ili opskrbi; i

ako je uvjete pružanja tih usluga odobrilo regulatorno tijelo;
 - (d) ne dovodeći u pitanje odluke nadzornog tijela na temelju članka ~~4920.~~, vertikalno integrirano poduzeće operatoru prijenosnog sustava pravodobno stavlja na raspolaganje odgovarajuće financijske resurse za buduće investicijske projekte i/ili za zamjenu postojećih sredstava, nakon odgovarajućeg zahtjeva operatora prijenosnog sustava.
2. Djelatnost prijenosa električne energije uključuje, pored onih navedenih u članku ~~4012.~~, najmanje sljedeće zadatke:
 - (a) zastupanje operatora prijenosnog sustava i kontakti s trećim stranama i regulatornim tijelima;
 - (b) zastupanje operatora prijenosnog sustava unutar Europske mreže operatora prijenosnog sustava za električnu energiju (ENTSO za električnu energiju);
 - (c) dodjeljivanje i upravljanje pristupom trećih strana na nediskriminacijskoj osnovi između korisnika sustava ili kategorija korisnika sustava;
 - (d) ubiranje svih naknada povezanih s prijenosnim sustavom, uključujući naknade za pristup ~~⇒~~ i naknade za pomoćne usluge ~~⇐ naknade uravnoteženja za pomoćne usluge kao što su nabava usluga (troškovi uravnoteženja, energija za gubitke);~~
 - (e) pogon, održavanje i razvoj sigurnog, učinkovitog i ekonomičnog prijenosnog sustava;
 - (f) investicijsko planiranje koje osigurava dugoročnu sposobnost sustava da udovolji razumnoj potražnji te koje jamči sigurnost opskrbe;
 - (g) ustanovljavanje odgovarajućih zajedničkih pothvata, uključujući s jednim operatorom prijenosnog sustava ili više ~~njih operatora prijenosnog sustava~~, burzama

električne energije te drugim odgovarajućim sudionicima za postizanje ciljeva razvoja stvaranja regionalnih tržišta ili olakšavanja procesa liberalizacije; i

- (h) sve korporativne usluge, uključujući pravne usluge, računovodstvene usluge i usluge informacijske tehnologije.
- 3. Operatori prijenosnih sustava organizirani su u pravnom obliku navedenom u članku 1. Direktive 2009/101/EZ Europskog parlamenta i Vijeća⁵⁵ ~~Direktive Vijeća 68/151/EEZ~~⁽⁴⁹⁾.
- 4. Operator prijenosnog sustava ne smije s obzirom na svoj korporativni identitet, komunikaciju, politiku marke i poslovne prostore stvarati zabunu u pogledu identiteta vertikalno integriranog poduzeća ili bilo kojeg njegovog dijela.
- 5. Operator prijenosnog sustava ne smije dijeliti sustave ili opremu informacijske tehnologije, fizičke prostore i sustave sigurnog pristupa ni s jednim dijelom vertikalno integriranog poduzeća ni koristiti iste savjetnike ni vanjske ugovaratelje za sustave ili opremu informacijske tehnologije te sustave sigurnog pristupa.
- 6. Reviziju računa operatora prijenosnih sustava provodi revizor koji je različit od onog koji provodi reviziju vertikalno integriranog poduzeća ili bilo kojeg njegovog dijela.

~~Članak 47.18.~~

Neovisnost operatora prijenosnog sustava

- 1. Ne dovodeći u pitanje odluke nadzornog tijela na temelju članka ~~4920.~~, operator prijenosnog sustava ima:
 - (a) stvarna prava donošenja odluka, neovisna o vertikalno integriranom poduzeću, u pogledu sredstava potrebnih za pogon, održavanje ili razvoj prijenosnog sustava; i
 - (b) ovlast za pribavljanje novca na tržištu kapitala, posebno putem zajmova i povećanja kapitala.
- 2. Operator prijenosnog sustava osigurava da u svakom trenutku raspolaže resursima koji su mu potrebni za ispravno i učinkovito provođenje djelatnosti prijenosa te za razvoj i održavanje učinkovitog, sigurnog i ekonomičnog prijenosnog sustava.
- 3. Vertikalno integrirano poduzeće i njegova poduzeća kćeri ~~Poduzeća kćeri vertikalno integriranog poduzeća koja~~ obavljaju funkcije proizvodnje ili opskrbe ne smiju biti vlasnici nikakvog izravnog ni neizravnog udjela u operatoru prijenosnog sustava. Operator prijenosnog sustava ne smije biti vlasnik nikakvog izravnog ni neizravnog udjela ni u jednom poduzeću kćeri vertikalno integriranog poduzeća koje obavlja funkcije proizvodnje ili opskrbe, niti primati dividende niti bilo koju drugu financijsku korist od tog poduzeća kćeri.
- 4. Sveukupna upravljačka struktura i statut operatora prijenosnog sustava osiguravaju stvarnu neovisnost operatora prijenosnog sustava u skladu s ovim poglavljem odjeljkom . Vertikalno integrirano poduzeće ne smije određivati, izravno ni

⁵⁵ Direktiva 2009/101/EZ Europskog Parlamenta i Vijeća od 16. rujna 2009. o usklađivanju zaštitnih mjera koje, radi zaštite interesa članova i trećih strana, države članice zahtijevaju za trgovačka društva u smislu članka 48. stavka 2. Ugovora, s ciljem izjednačavanja takvih zaštitnih mjera (SL L 258, 1.10.2009., str. 11.)

neizravno, konkurentno ponašanje operatora prijenosnog sustava u vezi sa svakodnevnim djelatnostima operatora prijenosnog sustava i upravljanjem mrežom, ni u vezi s djelatnostima nužnima za pripremu desetogodišnjeg plana razvoja mreže razvijenog na temelju članka ~~51~~22.

5. Pri ispunjavanju svojih zadataka iz članka ~~40~~ 42 i članka ~~46~~ 47, stavka 2. ove Direktive te u skladu s \Rightarrow obvezama utvrđenima u \Leftarrow člancima 14., ~~15~~16, ~~16~~, ~~17~~ i 47. ~~48~~ [preinačene Uredbe 714/2009 kako je predložena dokumentima COM(2016) 861/2], operatori prijenosnih ~~sustava~~ ne smiju diskriminirati različite osobe ili subjekte i ne smiju ograničavati, narušavati ni sprečavati tržišno natjecanje u području proizvodnje ili opskrbe.
6. Svi komercijalni i financijski odnosi između vertikalno integriranog poduzeća i operatora prijenosnog sustava, uključujući zajmove operatora prijenosnog sustava vertikalno integriranom poduzeću, u skladu su s tržišnim uvjetima. Operator prijenosnog sustava vodi detaljnu evidenciju takvih komercijalnih i financijskih odnosa te je na zahtjev stavlja na raspolaganje regulatornom tijelu.
7. Operator prijenosnog sustava regulatornom tijelu podnosi na odobrenje sve komercijalne i financijske sporazume s vertikalno integriranim poduzećem.
8. Operator prijenosnog sustava obavješćuje regulatorno tijelo o financijskim resursima iz članka ~~46~~47, stavka 1. točke (d), dostupnima za buduće investicijske projekte i/ili za zamjenu postojećih sredstava.
9. Vertikalno integrirano poduzeće suzdržava se od bilo kojeg djelovanja kojim se sprečava ili ometa operatora prijenosnog sustava u izvršavanju njegovih obveza iz ovog poglavlja i ne smije od operatora prijenosnog sustava zahtijevati da od vertikalno integriranog poduzeća traži dopuštenje za ispunjavanje tih obveza.
10. Poduzeće koje je regulatorno tijelo certificiralo kao usklađeno sa zahtjevima ovog poglavlja predmetna država članica odobrava i određuje kao operatora prijenosnog sustava. Primjenjuje se postupak certificiranja iz članka ~~52~~49 ove Direktive i [članka ~~34~~48, preinačene Uredbe 714/2009 kako je predložena dokumentima COM(2016) 861/2] ili iz članka ~~53~~44 ove Direktive.

Članak ~~48~~49

Neovisnost osoblja i posloводства operatora prijenosnog sustava

1. Odluke o imenovanju i ponovnom imenovanju, radnim uvjetima uključujući naknade te prestanku mandata osoba odgovornih za upravljanje i/ili članova administrativnih tijela operatora prijenosnog sustava donosi nadzorno tijelo operatora prijenosnog sustava imenovano u skladu s člankom ~~49~~20.
 2. O identitetu i uvjetima mandata, trajanja i prestanka mandata osoba koje je nadzorno tijelo nominiralo za imenovanje ili ponovno imenovanje kao osobe odgovorne za izvršno upravljanje i/ili kao članove administrativnih tijela operatora prijenosnog sustava, te o razlozima za bilo koji prijedlog odluke o prestanku takvog mandata, obavješćuje se regulatorno tijelo. Ti uvjeti i odluke iz stavka 1. postaju obvezujuće samo ako regulatorno tijelo ne stavi prigovor u roku od tri tjedna od obavijesti.
Regulatorno tijelo može staviti prigovor na odluke iz stavka 1.:
- (a) ako se pojave sumnje u profesionalnu neovisnost nominirane osobe odgovorne za upravljanje i/ili člana administrativnih tijela; ili

- (b) ako, u slučaju prijevremenog prestanka mandata, postoje sumnje u opravdanost takvog prijevremenog prestanka.
3. U razdoblju od tri godine prije imenovanja osoba odgovornih za upravljanje i/ili članova administrativnih tijela operatora prijenosnog sustava koji podliježu ovom stavku ne smije se imati nikakav profesionalni položaj ni odgovornost, interes ni poslovni odnos, izravan ni neizravan, s vertikalno integriranim poduzećem ni s bilo kojim njegovim dijelom ni njegovim vlasnicima kontrolnog udjela, osim operatora prijenosnog sustava.
 4. Osobe odgovorne za upravljanje i/ili članovi administrativnih tijela te zaposlenici operatora prijenosnog sustava ne smiju imati nikakav drugi profesionalni položaj ni odgovornost, interes ni poslovni odnos, izravan ni neizravan, s bilo kojim drugim dijelom vertikalno integriranog poduzeća ni s njegovim vlasnicima kontrolnog udjela.
 5. Osobe odgovorne za upravljanje i/ili članovi administrativnih tijela te zaposlenici operatora prijenosnog sustava ne smiju imati nikakav interes, niti ikakve financijske koristi, izravne ni neizravne, ni od jednog dijela vertikalno integriranog poduzeća osim operatora prijenosnog sustava. Njihova naknada ne smije ovisiti o djelatnostima ni rezultatima vertikalno integriranog poduzeća, osim onih koji se odnose na operatora prijenosnog sustava.
 6. Osobama odgovornima za upravljanje i/ili članovima administrativnih tijela operatora prijenosnog sustava koji osporavaju prijevremeni prestanak svojih mandata jamče se stvarna prava na žalbu regulatornom tijelu.
 7. Nakon prestanka njihovog mandata kod operatora prijenosnog sustava, osobe odgovorne za njegovo upravljanje i/ili članovi njegovih administrativnih tijela ne smiju imati nikakav profesionalni položaj ni odgovornost, interes ni poslovni odnos ni s jednim dijelom vertikalno integriranog poduzeća osim operatora prijenosnog sustava, ni s njegovim vlasnicima kontrolnog udjela, tijekom razdoblja od najmanje četiri godine.
 8. Stavak 3. primjenjuje se na većinu osoba odgovornih za upravljanje i/ili članova administrativnih tijela operatora prijenosnog sustava.

Osobe odgovorne za upravljanje i/ili članovi administrativnih tijela operatora prijenosnog sustava koji ne podliježu stavku 3. ne smiju se baviti djelatnostima upravljanja ni drugim odgovarajućim djelatnostima u vertikalno integriranom poduzeću tijekom razdoblja od najmanje šest mjeseci prije njihovog imenovanja.

Prvi podstavak ovog stavka i stavci od 4. do 7. primjenjuju se na sve osobe koje pripadaju izvršnom upravljanju i one koje su njima izravno odgovorne za pitanja povezana s radom, održavanjem ili razvojem mreže.

Članak ~~49.20.~~
Nadzorno tijelo

1. Operator prijenosnog sustava ima nadzorno tijelo koje je zaduženo za donošenje odluka koje mogu imati značajan utjecaj na vrijednost vlasnika udjela unutar operatora prijenosnog sustava, posebno odluka koje se odnose na odobravanje godišnjih i dugoročnijih financijskih planova, razinu zaduženosti operatora prijenosnog sustava i iznos dividendi raspodijeljenih vlasnicima udjela. Odluke koje

su u nadležnosti nadzornog tijela ne uključuju one koje su povezane sa svakodnevnim djelatnostima operatora prijenosnog sustava i upravljanjem mrežom te s djelatnostima nužnima za pripremanje desetogodišnjeg plana razvoja mreže razvijenog na temelju članka ~~51.22~~.

2. Nadzorno tijelo sastavljeno je od članova koji zastupaju vertikalno integrirano poduzeće, članova koji zastupaju vlasnike udjela treće strane i, kada to predviđa odgovarajuće zakonodavstvo države članice, članova koji zastupaju druge zainteresirane stranke kao što su zaposlenici operatora prijenosnog sustava.
3. Članak ~~4819~~. stavak 2. prvi podstavak i članak ~~4819~~. stavci od 3. do 7. primjenjuju se na najmanje polovicu članova nadzornog tijela, umanjenu za jednog člana.

Članak ~~4819~~. stavak 2. drugi podstavak točka (b) primjenjuje se na sve članove nadzornog tijela.

~~Članak 50.21~~

Program usklađenosti i službenik odgovoran za usklađenost

1. Države članice osiguravaju da operatori prijenosnih ~~hoo~~ sustava uvedu i provode program usklađenosti koji utvrđuje mjere poduzete da se osigura da diskriminacijsko ponašanje bude isključeno te da se osigura odgovarajuće praćenje usklađenosti s tim programom. Program usklađenosti predviđa specifične obveze zaposlenika da postignu te ciljeve. Podliježe odobrenju regulatornog tijela. Ne dovodeći u pitanje ovlasti nacionalnog regulatora, usklađenost s programom neovisno prati službenik odgovoran za usklađenost.
2. Službenika odgovornog za usklađenost imenuje nadzorno tijelo, podložno odobrenju regulatornog tijela. Regulatorno tijelo može odbiti odobrenje službenika odgovornog za usklađenost samo zbog nedostatka neovisnosti ili stručnosti. Službenik odgovoran za usklađenost može biti fizička ili pravna osoba. Članak ~~4819~~. stavci 2. do 8. primjenjuju se na službenika odgovornog za usklađenost.
3. Službenik odgovoran za usklađenost zadužen je za:
 - (a) praćenje provedbe programa usklađenosti;
 - (b) razradu godišnjeg izvješća u kojem se navode mjere poduzete radi provedbe programa usklađenosti i njegovo podnošenje regulatornom tijelu;
 - (c) izvješćivanje nadzornog tijela i davanje preporuka o programu usklađenosti i njegovoj provedbi;
 - (d) obavješćivanje regulatornog tijela o svim značajnim kršenjima koja se odnose na provedbu programa usklađenosti i
 - (e) izvješćivanje regulatornog tijela o svim komercijalnim i financijskim odnosima između vertikalno integriranog poduzeća i operatora prijenosnog sustava.
4. Službenik odgovoran za usklađenost podnosi regulatornom tijelu predložene odluke o investicijskom planu ili o pojedinim ulaganjima u mrežu. To se događa najkasnije kada ih poslovodstvo i/ili nadležno administrativno tijelo operatora prijenosnog sustava podnosi nadzornom tijelu.

5. Kada vertikalno integrirano poduzeće, na općoj skupštini ili glasovima članova nadzornog tijela koje je imenovalo, spriječi donošenje odluke čime se sprečavaju ili odgađaju ulaganja koja su se na temelju desetogodišnjeg plana razvoja mreže trebala izvršiti tijekom sljedeće tri godine, službenik odgovoran za usklađenost o tome izvješćuje regulatorno tijelo koje zatim postupa u skladu s člankom 51.22.
6. Uvjeti mandata ili uvjeti radnog odnosa službenika odgovornog za usklađenost, uključujući trajanje njegovog mandata, podliježu odobrenju regulatornog tijela. Ti uvjeti osiguravaju neovisnost službenika odgovornog za usklađenost, uključujući tako da mu se osiguraju svi resursi potrebni za izvršavanje njegovih zadaća. Tijekom svojeg mandata službenik odgovoran za usklađenost ne smije imati nikakav drugi profesionalni položaj, odgovornost ni interes, izravan ni neizravan, ni u jednom dijelu vertikalno integriranog poduzeća ni s njim, ni s njegovim vlasnicima kontrolnog udjela.
7. Službenik odgovoran za usklađenost redovito izvješćuje regulatorno tijelo usmeno ili pismeno i ima pravo redovito, usmeno ili pismeno, izvješćivati nadzorno tijelo operatora prijenosnog sustava.
8. Službenik odgovoran za usklađenost može prisustvovati svim sastancima posloводства ili administrativnih tijela operatora prijenosnog sustava te onima nadzornog tijela i opće skupštine. Službenik odgovoran za usklađenost prisustvuje svim sastancima na kojima se obrađuju sljedeća pitanja:
 - (a) uvjeti za pristupanje mreži, kako je definirano u [preinačenoj Uredbi 714/2009 kako je predložena dokumentima COM(2016) 861/2], posebno oni koji se odnose na tarife, usluge pristupa trećih strana, dodjelu kapaciteta i upravljanje zagušenjem, transparentnost, ~~uravnoteženje~~ ⇒ pomoćne usluge ⇐ i sekundarna tržišta;
 - (b) projekti pokrenuti radi pogona, održavanja i razvoja prijenosnog sustava, uključujući ulaganja u međusobno povezivanje i priključke;
 - (c) nabava ili prodaja energije potrebne za rad prijenosnog sustava.
9. Službenik odgovoran za usklađenost prati usklađenost operatora prijenosnog sustava s člankom 41.46.
10. Službenik odgovoran za usklađenost ima pristup svim odgovarajućim podacima i uredima operatora prijenosnog sustava te svim informacijama nužnima za izvršavanje ~~svojnjegovog~~ zadatka.
11. Nakon prethodnog odobrenja regulatornog tijela nadzorno tijelo može razriješiti službenika odgovornog za usklađenost. Službenika odgovornog za usklađenost razriješuje zbog nedostatka neovisnosti ili stručnosti na zahtjev regulatornog tijela.
12. Službenik odgovoran za usklađenost ima pristup uredima operatora prijenosnog sustava bez prethodne najave.

Članak 51.22

Razvoj mreže i ovlasti za donošenje odluka o ulaganjima

1. ~~Svake godine~~ ⇒ Barem svake dvije godine ⇐ operatori prijenosnih ~~ihog~~ sustava podnose regulatornom tijelu desetogodišnji plan razvoja mreže utemeljen na postojećoj i predviđenoj ponudi i potražnji, nakon što su se savjetovali sa svim

odgovarajućim zainteresiranim stranama. Taj plan razvoja mreže sadrži učinkovite mjere radi jamčenja primjerenosti sustava i sigurnosti opskrbe.

2. Desetogodišnji plan razvoja mreže posebno:
 - (a) sudionicima na tržištu ukazuje na glavnu prienosnu infrastrukturu koju treba izgraditi ili dograditi tijekom sljedećih deset godina;
 - (b) sadrži sva ulaganja o kojima je odluka već donesena i identificira nova ulaganja koja treba izvršiti u sljedeće tri godine; i
 - (c) predviđa vremenski okvir za sve investicijske projekte.
3. Pri razradi desetogodišnjeg plana razvoja mreže operator prienosnog sustava daje razumne pretpostavke o razvoju proizvodnje, opskrbe, ⇨ skladištenja energije, ⇩ potrošnje i razmjena s drugim zemljama, vodeći računa o investicijskim planovima za regionalne mreže i mreže na razini cijele ~~Zajednice~~ Unije .
4. Regulatorno tijelo savjetuje se sa svim postojećim ili potencijalnim korisnicima sustava o desetogodišnjem planu razvoja mreže na otvoren i transparentan način. Od osoba ili poduzeća koji tvrde da su potencijalni korisnici sustava može se zahtijevati da potkrijepe takve tvrdnje. Regulatorno tijelo objavljuje rezultat procesa savjetovanja, posebno moguće potrebe za ulaganjima.
5. Regulatorno tijelo razmatra pokriva li desetogodišnji plan razvoja mreže sve potrebe za ulaganjima identificirane tijekom procesa savjetovanja te je li usklađen s neobvezujućim desetogodišnjim planom razvoja mreže na razini cijele Unije ~~Zajednice~~ (plan razvoja mreže na razini cijele Unije ~~Zajednice~~) iz [članka ~~278. stavka 3.~~ stavka 1. točke (b) [preinačene Uredbe 714/2009 kako je predložena dokumentima COM(2016) 861/2]. Pojavi li se ikakva sumnja u usklađenost s planom razvoja mreže na razini cijele Unije ~~Zajednice~~, regulatorno tijelo savjetuje se s Agencijom. Regulatorno tijelo može od operatora prienosnog sustava zahtijevati da izmijeni svoj desetogodišnji plan razvoja mreže.
6. Regulatorno tijelo prati i ocjenjuje provedbu desetogodišnjeg plana razvoja mreže.
7. U okolnostima u kojima operator prienosnog sustava, osim zbog viših razloga koji su izvan njegove kontrole, ne izvrši ulaganje koje se na temelju desetogodišnjeg plana razvoja mreže trebalo izvršiti tijekom sljedeće tri godine, države članice osiguravaju da se od regulatornog tijela zahtijeva da poduzme najmanje jednu od sljedećih mjera za osiguravanje provođenja predmetnog ulaganja, ako je takvo ulaganje još uvijek relevantno na temelju najnovijeg desetogodišnjeg plana razvoja mreže:
 - (a) od operatora prienosnog sustava zahtijeva izvršenje predmetnih ulaganja;
 - (b) organizira natječajni postupak za predmetno ulaganje, otvoreno bilo kojem investitoru; ili
 - (c) obveže operatora prienosnog sustava da prihvati povećanje kapitala za financiranje nužnih ulaganja i omogućiti neovisnim investitorima sudjelovanje u kapitalu.Kada regulatorno tijelo iskoristi svoje ovlasti na temelju prvog podstavka točke (b), može obvezati operatora prienosnog sustava da pristane na jedno ili više od sljedećega:
 - financiranje od strane bilo koje treće strane;
 - izgradnju od strane bilo koje treće strane;

- da sam izgradi predmetna nova osnovna sredstva;
- da sam obavlja pogon predmetnih novih osnovnih sredstava.

Operator prijenosnog sustava investitorima osigurava sve informacije potrebne za realizaciju ulaganja, priključuje nova osnovna sredstva na prijenosnu mrežu i općenito ulaže sve napore radi olakšavanja provedbe investicijskog projekta.

Odgovarajući financijski aranžmani podliježu odobrenju regulatornog tijela.

8. Kada regulatorno tijelo iskoristi svoje ovlasti na temelju stavka 7. prvog podstavka, odgovarajući tarifni propisi pokrivaju troškove predmetnih ulaganja.

☒ ODJELJAK 4.

ODREĐIVANJE I CERTIFICIRANJE OPERATORA PRIJENOSNI~~HO~~ SUSTAVA ☒

Članak 52.10.

Određivanje i certificiranje operatora prijenosni~~ho~~ sustava

1. Prije nego što neko poduzeće bude odobreno i određeno za operatora prijenosnog sustava certificira se u skladu s postupcima utvrđenima u stavcima 4., 5. i 6. ovog članka i u članku ~~483.~~ [preinačene Uredbe 714/2009 kako je predložena dokumentima COM(2016) 861/2].
2. Poduzeća ~~koja su vlasnici prijenosnog sustava i~~ koje je nacionalno regulatorno tijelo certificiralo kao poduzeća usklađena sa zahtjevima članka ~~439.~~, na temelju donjeg postupka certificiranja, države članice odobravaju i određuju za operatore prijenosni~~ho~~ sustava. O određivanju operatora prijenosni~~ho~~ sustava obavješćuje se Komisija i objavljuje se u *Službenom listu Europske unije*.
3. Operatori prijenosni~~ho~~ sustava obavješćuju regulatorno tijelo o bilo kojim planiranim transakcijama koje mogu zahtijevati ponovnu procjenu njihove usklađenosti sa zahtjevima članka ~~439.~~
4. Regulatorna tijela prate neprekidnu usklađenost operatora prijenosni~~ho~~ sustava sa zahtjevima članka ~~439.~~ Radi osiguravanja takve usklađenosti pokreću postupak certificiranja:
 - (a) po primitku obavijesti od operatora prijenosnog sustava na temelju stavka 3.;
 - (b) na vlastitu inicijativu kada imaju saznanja da planirana promjena u pravima ili utjecaju na vlasnike prijenosni~~ho~~ sustava ili operatore prijenosni~~ho~~ sustava može dovesti do povrede članka ~~439.~~, ili kada imaju razloga vjerovati da je moglo doći do takve povrede; ili
 - (c) na obrazloženi zahtjev Komisije.
5. Regulatorna tijela donose odluku o certificiranju operatora prijenosnog sustava unutar razdoblja od četiri mjeseca od dana obavijesti operatora prijenosnog sustava ili od dana zahtjeva Komisije. Po isteku tog razdoblja certificiranje se smatra odobrenim. Izričita ili prešutna odluka regulatornog tijela stupa na snagu tek nakon zaključenja postupka predviđenog u stavku 6.
6. O izričitoj ili prešutnoj odluci o certificiranju operatora prijenosnog sustava regulatorno tijelo odmah obavješćuje Komisiju, zajedno sa svim odgovarajućim informacijama u vezi s tom odlukom. Komisija postupa u skladu s postupkom

utvrđenim u [članku ~~483~~. preinačene Uredbe 714/2009 kako je predložena dokumentima COM(2016) 861/2].

7. Regulatorna tijela i Komisija mogu zahtijevati od operatora prijenosnih sustava i poduzeća koje obavlja bilo koju od funkcija proizvodnje ili opskrbe bilo koju informaciju relevantnu za ispunjenje njihovih zadataka na temelju ovog članka.
8. Regulatorna tijela i Komisija čuvaju povjerljivost komercijalno osjetljivih informacija.

~~Članak 53.~~

Certificiranje u vezi s trećim zemljama

1. Ako certificiranje zahtijeva vlasnik prijenosnog sustava ili operator prijenosnog sustava koji je pod kontrolom osobe ili osoba iz treće zemlje ili trećih zemalja, regulatorno tijelo o tome obavješćuje Komisiju.

Regulatorno tijelo također odmah obavješćuje Komisiju o bilo kojim okolnostima koje bi za posljedicu mogle imati da neka osoba ili osobe iz treće zemlje ili trećih zemalja steknu kontrolu nad prijenosnim sustavom ili operatorom prijenosnog sustava.
2. Operator prijenosnog sustava obavješćuje regulatorno tijelo o bilo kojim okolnostima koje bi za posljedicu mogle imati da neka osoba ili osobe iz treće zemlje ili trećih zemalja steknu kontrolu nad prijenosnim sustavom ili operatorom prijenosnog sustava.
3. Regulatorno tijelo donosi nacrt odluke o certificiranju operatora prijenosnog sustava unutar razdoblja od četiri mjeseca od dana obavijesti operatora prijenosnog sustava. Ono odbija certificiranje ako nije dokazano:
 - (a) da je predmetni subjekt usklađen sa zahtjevima članka ~~439~~.; i
 - (b) regulatornom tijelu ili drugom nadležnom tijelu koje je odredila država članica, da dodjela certifikata neće ugroziti sigurnost opskrbe država članica i ~~Zajednice~~ Unije energijom. Pri razmatranju tog pitanja regulatorno tijelo ili drugo tako određeno nadležno tijelo vodi računa o:
 - pravima i obvezama ~~Zajednice~~ Unije u pogledu te treće zemlje koje proizlaze iz međunarodnog prava, uključujući bilo koji sporazum sklopljen s jednom ili više trećih zemalja u kojem je ~~Zajednica~~ Unija jedna od stranaka i koji se bavi pitanjima sigurnosti opskrbe energijom;
 - pravima i obvezama država članica u pogledu te treće zemlje koje proizlaze iz sporazuma sklopljenih s njom, u onoj mjeri u kojoj su usklađene s pravom ~~Zajednice~~ Unije ; i
 - drugim specifičnim činjenicama i okolnostima tog slučaja i predmetne treće zemlje.
4. Regulatorno tijelo o odluci odmah obavješćuje Komisiju, zajedno sa svim odgovarajućim informacijama u vezi s tom odlukom.
5. Države članice predviđaju da regulatorno tijelo ili određeno nadležno tijelo iz stavka 3. točke (b), prije no što regulatorno tijelo donese odluku o certificiranju, od Komisije zahtijeva mišljenje o tome:

- (a) je li predmetni subjekt usklađen sa zahtjevima članka ~~439~~; i
- (b) neće li odobrenje certifikata ugroziti sigurnost opskrbe ~~Zajednice~~ Unije energijom.
6. Komisija razmatra zahtjev iz stavka 5. čim ga primi. Unutar razdoblja od dva mjeseca od primitka zahtjeva ona daje svoje mišljenje nacionalnom regulatornom tijelu ili, ako je zahtjev podnijelo određeno nadležno tijelo, tom tijelu.
- Pri sastavljanju mišljenja Komisija može zahtijevati mišljenja Agencije, predmetne države članice i zainteresiranih stranaka. Kada Komisija pošalje takav zahtjev, dvomjesečno se razdoblje produljuje za dva mjeseca.
- Ne dobije li se mišljenje Komisije unutar razdoblja iz prvog i drugog podstavka, smatra se da Komisija nema primjedbi na odluku regulatornog tijela.
7. Prilikom procjenjivanja hoće li kontrola od strane osobe ili osoba iz treće zemlje ili trećih zemalja ugroziti sigurnost opskrbe ~~Zajednice~~ Unije električnom energijom, Komisija vodi računa o:
- (a) specifičnim činjenicama tog slučaja i predmetne treće zemlje ili trećih zemalja; i
- (b) pravima i obvezama ~~Zajednice~~ Europske unije u pogledu te treće zemlje koje proizlaze iz međunarodnog prava, uključujući bilo koji sporazum sklopljen s jednom ili više trećih zemalja u kojem je ~~Zajednica~~ Unija jedna od stranaka i koji se bavi pitanjima sigurnosti opskrbe.
8. Unutar razdoblja od dva mjeseca od isteka razdoblja iz stavka 6., nacionalno regulatorno tijelo donosi svoju konačnu odluku o certificiranju. Pri donošenju svoje konačne odluke nacionalno regulatorno tijelo u najvećoj mogućoj mjeri uzima u obzir mišljenje Komisije. U svakom slučaju, države članice imaju pravo odbiti certificiranje ako dodjela certifikata ugrožava sigurnost opskrbe države članice energijom ili sigurnost opskrbe druge države članice energijom. Ako je država članica odredila drugo nadležno tijelo za procjenu stavka 3. točke (b), može zahtijevati da nacionalno regulatorno tijelo svoju konačnu odluku donese u skladu s procjenom tog nadležnog tijela. Konačna odluka nacionalnog regulatornog tijela i mišljenje Komisije objavljuju se zajedno. Ako se konačna odluka razlikuje od mišljenja Komisije, predmetna država članica predviđa i objavljuje zajedno s tom odlukom razloge za donošenje takve odluke.
9. Ništa iz ovog članka ne utječe na pravo države članice da, u skladu s pravom Unije ~~Zajednice~~, provodi nacionalni pravni nadzor radi zaštite legitimnih interesa javne sigurnosti.
- ~~10. Komisija može donijeti smjernice kojima se utvrđuju pojedini postupci za primjenu ovog članka. Te mjere, namijenjene izmjeni elemenata ove Direktive koji nisu ključni dopunjujući je, donose se u skladu s regulatornim postupkom s kontrolom iz članka 46. stavka 2.~~
10. ~~11.~~ Ovaj članak, uz izuzetak stavka 3. točke (a), također se primjenjuje na države članice koje podliježu odstupanju na temelju članka ~~6644~~.

*Članak 54.***Vlasništvo operatora prijenosnih sustava nad postrojenjima za skladištenje i njihovo pružanje pomoćnih usluga**

1. Operatorima prijenosnih sustava nije dopušteno posjedovati postrojenja za skladištenje energije ni njima upravljati, kao ni izravno posjedovati ili neizravno kontrolirati osnovna sredstva koja pružaju pomoćne usluge.
2. Odstupajući od stavka 1. države članice mogu operatorima prijenosnih sustava dopustiti da posjeduju postrojenja za skladištenje ili osnovna sredstva koja pružaju nefrekvencijske pomoćne usluge ili da tim postrojenjima ili osnovnim sredstvima upravljaju ako su ispunjeni sljedeći uvjeti:
 - (a) druge strane nakon otvorenog i transparentnog postupka javnog natječaja nisu operatoru prijenosnog sustava izrazile interes da posjeduju ili kontroliraju takva postrojenja koja nude usluge skladištenja i/ili nefrekvencijske pomoćne usluge ni da njima upravljaju;
 - (b) takva su postrojenja ili nefrekvencijske pomoćne usluge potrebni da bi operatori prijenosnih sustava mogli ispuniti svoje obveze u skladu s ovom Direktivom u vezi s učinkovitim, pouzdanim i sigurnim radom prijenosnog sustava i ne koriste se za prodaju električne energije na tržištu i
 - (c) regulatorno tijelo procijenilo je nužnost takvog odstupanja uzimajući u obzir uvjete iz točaka (a) i (b) ovog stavka i dalo je svoje odobrenje.
3. O odluci o odobrenju odstupanja obavješćuju se Agencija i Komisija i pritom im se dostavljaju relevantne informacije o zahtjevu i razlozima za odobrenje odstupanja.
4. Operator prijenosnog sustava redovito ili barem svakih pet godina provodi javno savjetovanje o potrebnim uslugama skladištenja kako bi se provjerilo jesu li sudionici na tržištu zainteresirani ulagati u takva postrojenja i kako bi okončao vlastite aktivnosti skladištenja ako treće strane mogu troškovno učinkovito pružiti uslugu.

POGLAVLJE VII. Odjeljak 5.
Razdvajanje i transparentnost računa*Članak ~~55.30.~~***Pravo na pristup računima**

1. Države članice ili bilo koje nadležno tijelo koje one odrede, uključujući regulatorna tijela iz članka ~~5735.~~ imaju, u mjeri u kojoj je to potrebno za izvršavanje njihovih funkcija, pravo na pristup računima elektroenergetskih poduzeća kako je navedeno u članku ~~5631.~~

2. Države članice i bilo koje određeno nadležno tijelo, uključujući regulatorna tijela, čuvaju povjerljivost komercijalno osjetljivih informacija. Države članice mogu predvidjeti otkrivanje takvih informacija kada je to potrebno da nadležna tijela izvršavaju svoje funkcije.

~~Članak 56.31~~
Razdvajanje računa

1. Države članice poduzimaju potrebne korake za osiguravanje da se računi elektroenergetskih poduzeća vode u skladu sa stavcima 2. i 3.
2. Elektroenergetska poduzeća, bez obzira na njihov sustav vlasništva ili pravni oblik, sastavljaju, podnose na reviziju i objavljuju svoje godišnje financijske izvještaje u skladu s pravilima nacionalnog zakonodavstva koja se odnose na godišnje financijske izvještaje društava s ograničenom odgovornošću donesenima na temelju Direktive 2013/34/EU Europskog parlamenta i Vijeća⁵⁶ ~~Četvrte direktive Vijeća 78/660/EEZ od 25. srpnja 1978. koja se temelji na članku 44. stavku 2. točki (g)⁵⁷ Ugovora o godišnjim financijskim izvještajima određenih vrsta trgovačkih društava⁵⁸.~~
Poduzeća koja nemaju zakonsku obvezu objavljivanja svojih godišnjih financijskih izvještaj drže njihovu kopiju na raspolaganju javnosti u svojim sjedištima.
3. Elektroenergetska poduzeća u svojem internom računovodstvu vode odvojene račune za svaku od svojih djelatnosti prijenosa i distribucije kao što bi se od njih zahtijevalo kada bi predmetne djelatnosti obavljala odvojena poduzeća, radi izbjegavanja diskriminacije, unakrsnog subvencioniranja i narušavanja tržišnog natjecanja. Ona također vode račune, koji mogu biti konsolidirani, za druge elektroenergetske djelatnosti koje nisu povezane s prijenosom ili distribucijom. ~~Do 1. srpnja 2007. vode odvojene račune za djelatnosti opskrbe povlaštenih kupaca i djelatnosti opskrbe nepovlaštenih kupaca.~~ U računu se specificiraju prihodi od vlasništva nad prijenosnim ili distribucijskim sustavom. Prema potrebi vode konsolidirane račune za druge, neelektroenergetske djelatnosti. Interni računi uključuju bilancu i račun dobiti i gubitka za svaku od djelatnosti.
4. Revizija iz stavka 2. posebno provjerava poštovanje obveze izbjegavanja diskriminacije i unakrsnog subvencioniranja iz stavka 3.

⁵⁶ Direktiva 2013/34/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 26. lipnja 2013. o godišnjim financijskim izvještajima, konsolidiranim financijskim izvještajima i povezanim izvješćima za određene vrste poduzeća, o izmjeni Direktive 2006/43/EZ Europskog parlamenta i Vijeća i o stavljanju izvan snage direktiva Vijeća 78/660/EEZ i 83/349/EEZ (SL L 182, 29.6.2013., str. 19.).

⁵⁷ Naslov Direktive 78/660/EEZ prilagođen je kako bi se uzelo u obzir renumeriranje članaka Ugovora o osnivanju Europske zajednice u skladu s člankom 12. Ugovora iz Amsterdama, izvorno se pozivalo na članak 54. stavak 3. točku (g).

⁵⁸ SL L 222, 14.8.1978., str. 11.

~~POGLAVLJE VIII.~~

~~ORGANIZACIJA PRISTUPA SUSTAVU~~

POGLAVLJE VIII. NACIONALNA REGULATORNA TIJELA

↓ 2009/72/EZ (prilagođeno)

Članak ~~57.35.~~

Određivanje i neovisnost regulatornih tijela

1. Svaka država članica određuje jedno nacionalno regulatorno tijelo na nacionalnoj razini.
2. Stavkom 1. ~~ovog članka~~ ne dovodi se u pitanje određivanje drugih regulatornih tijela na regionalnoj razini unutar država članica, pod uvjetom da postoji jedan viši predstavnik za potrebe zastupanja i kontaktiranja na razini ~~Zajednice~~ Unije unutar Odbora regulatora Agencije u skladu s člankom ~~1422.~~ stavkom 1. [preinačene Uredbe 713/2009 kako je predložena dokumentima COM(2016) 863/2].
3. Odstupajući od stavka 1. ~~ovog članka~~, država članica može odrediti regulatorna tijela za male sustave u zemljopisno odvojenoj regiji čija je potrošnja u 2008. godini sudjelovala s manje od 3 % u ukupnoj potrošnji države članice čiji je dio. Ovim se odstupanjem ne dovodi u pitanje imenovanje jednog višeg predstavnika za potrebe zastupanja i kontaktiranja na razini ~~Zajednice~~ Unije unutar Odbora regulatora Agencije u skladu s [člankom ~~2214.~~ stavkom 1. preinačene Uredbe 713/2009 kako je predložena dokumentima COM(2016) 863/2].
4. Države članice jamče neovisnost regulatornog tijela i osiguravaju njegovo objektivno i transparentno izvršavanje ovlasti. U tu svrhu države članice osiguravaju da regulatorno tijelo pri provođenju regulatornih zadataka koji su mu povjereni ovom Direktivom i povezanim zakonodavstvom:
 - (a) bude pravno odvojeno i funkcionalno neovisno o bilo kojem drugom javnom ili privatnom subjektu;
 - (b) osigurava da njegovo osoblje i osobe odgovorne za upravljanje njime:
 - i. djeluju neovisno o bilo kojim tržišnim interesima i
 - ii. ne traže niti primaju izravne upute ni od koje vlade ni drugog javnog ni fizičkog subjekta pri provođenju regulatornih zadataka. Ovaj zahtjev ne dovodi u pitanje blisku suradnju, kako je odgovarajuće, s drugim relevantnim nacionalnim tijelima ni smjernice opće politike koje donosi vlada, a koje nisu povezane s regulatornim ovlastima i dužnostima na temelju članka ~~5937.~~
5. Radi zaštite neovisnosti regulatornog tijela, države članice posebno osiguravaju ~~da sljedeće~~:

- (a) regulatorno tijelo može donositi autonomne odluke, neovisno o bilo kojem političkom tijelu te da mu se zasebno godišnje dodjeljuju proračunska sredstva, uz autonomiju u izvršavanju dodijeljenih proračunskih sredstava, kao i prikladne ljudske i financijske resurse za izvršavanje njegovih dužnosti i
- (b) članovi upravljačkog odbora regulatornog tijela ili, u nedostatku takvog odbora, najviše rukovodstvo regulatornog tijela imenuju se na utvrđeno razdoblje od pet do sedam godina, uz mogućnost jednog produljenja;

↓ novo

- (c) članovi odbora regulatornog tijela odnosno, ako odbora nema, najviše rukovodstvo regulatornog tijela imenuju se na temelju objektivnih, transparentnih i objavljenih kriterija te neovisnog i nepristranog postupka, čime se osigurava da kandidati raspolažu potrebnim vještinama i iskustvom za svaki relevantni položaj u nacionalnom regulatornom tijelu i da se održe parlamentarna saslušanja;
- (d) odredbe o sukobu interesa uvedene su, a obveze čuvanja povjerljivosti vrijede i nakon mandata članova odbora regulatornog tijela odnosno, ako odbora nema, najvišeg rukovodstva regulatornog tijela u nacionalnom regulatornom tijelu;
- (e) članovi odbora regulatornog tijela odnosno, ako odbora nema, najviše rukovodstvo regulatornog tijela mogu biti otpušteni samo na temelju važećih kriterija transparentnosti.

↓ 2009/72/EZ

U vezi s prvim podstavkom točkom (b) države članice osiguravaju odgovarajući sustav rotacije za upravljački odbor ili najviše rukovodstvo. Članovi upravljačkog odbora ili, u nedostatku takvog odbora, članovi najvišeg rukovodstva mogu biti razriješeni dužnosti tijekom mandata samo ako prestanu ispunjavati uvjete navedene u ovom članku ili ako su počinili propust u radu na temelju nacionalnog prava.

↓ 2009/72/EZ (prilagođeno)
⇒ novo

Članak ~~58.36~~ **Opći ciljevi regulatornog tijela**

Pri izvršavanju regulatornih zadataka navedenih u ovoj Direktivi regulatorno tijelo poduzima sve razumne mjere za ostvarivanje sljedećih ciljeva u okviru svojih dužnosti i ovlasti kako je utvrđeno člankom ~~59.37~~, uz blisko savjetovanje, prema potrebi, s drugim relevantnim nacionalnim tijelima, uključujući tijela za tržišno natjecanje ⇔ i tijela iz susjednih zemalja, što uključuje treće zemlje ⇐, i ne dovodeći u pitanje njihove nadležnosti:

- (a) promicanje, uz blisku suradnju s Agencijom, regulatornim tijelima drugih država članica i Komisijom, konkurentnog, ⇔ fleksibilnog, ⇐ sigurnog i ekološki održivog unutarnjeg tržišta električne energije unutar ~~Zajednice~~ ☒ Unije ☒ i stvarnog

otvaranja tržišta svim kupcima i opskrbljivačima u ~~Zajednici~~ Uniji te osiguravanje odgovarajućih uvjeta za učinkovit i pouzdan rad elektroenergetskih mreža, uzimajući u obzir dugoročne ciljeve;

- (b) razvijanje konkurentnih i ispravno funkcionirajućih regionalnih \Leftrightarrow prekograničnih \Leftrightarrow tržišta unutar ~~Zajednice~~ Unije s obzirom na postizanje ciljeva iz točke (a);
- (c) eliminiranje ograničenja trgovanja električnom energijom među državama članicama, uključujući razvoj odgovarajućih prekograničnih prijenosnih kapaciteta radi zadovoljenja potražnje i unaprjeđivanje integracije nacionalnih tržišta, čime se pospješuju elektroenergetski tokovi na cijelom području ~~Zajednice~~ Unije ;
- (d) doprinošenje postizanju razvoja, na troškovno najučinkovitiji način, sigurnih, pouzdanih i učinkovitih nediskriminacijskih sustava usmjerenih prema potrošaču te promicanje primjerenosti sustava i, u skladu s općim ciljevima energetske politike, energetske učinkovitosti, kao i integriranja velike i male proizvodnje električne energije iz obnovljivih izvora energije i distribuirane proizvodnje kako u prijenosnim tako i u distribucijskim mrežama \Leftrightarrow i olakšavanju njihova funkcioniranja u vezi s drugim plinskim ili toplinskim mrežama \Leftrightarrow ;
- (e) olakšavanje pristupa mreži novim proizvodnim kapacitetima \Leftrightarrow i postrojenjima za skladištenje energije \Leftrightarrow , posebno ukidanjem prepreka koje bi mogle spriječiti pristup novim sudionicima na tržištu i električnoje energije iz obnovljivih izvora energije;
- (f) osiguravanje dodjeljivanja odgovarajućih poticaja operatorima sustava i korisnicima sustava, kako kratkoročno tako i dugoročno, radi povećanja učinkovitosti \Leftrightarrow , posebno energetske učinkovitosti, \Leftrightarrow rada sustava i poticanja integracije tržišta;
- (g) osiguravanje koristi za kupce kroz učinkovito funkcioniranje njihovih nacionalnih tržišta, promicanje stvarnog tržišnog natjecanja i doprinos osiguravanju zaštite potrošača;
- (h) doprinošenje postizanju visokih standarda univerzalnih usluga i javne usluge u opskrbi električnom energijom, doprinošenje zaštiti ugroženih kupaca i doprinošenje usklađenosti potrebnih postupaka razmjene podataka za kupce koji mijenjaju opskrbljivača.

Članak 59.37

Dužnosti i ovlasti regulatornog tijela

1. Regulatorno tijelo ima sljedeće dužnosti:
 - (a) određivanje ili odobravanje tarifa za prijenos ili distribuciju ~~u~~ i njihovih metodologija, u skladu s transparentnim kriterijima;
 - (b) osiguravanje da operatori prijenosnih sustava i distribucijskih sustava i, prema potrebi, vlasnici sustava, kao i elektroenergetska poduzeća \Leftrightarrow i drugi sudionici na tržištu \Leftrightarrow , ispunjavaju svoje obveze na temelju ove Direktive \Leftrightarrow , [preinačene Uredbe 714/2009 kako je predložena dokumentima COM(2016) 861/2], mrežnih pravila donesenih u skladu s člancima 54. i 55. [preinačene Uredbe 714/2009 kako je predložena dokumentima COM(2016) 861/2] i smjernica donesenih u skladu s člankom 57. [preinačene Uredbe 714/2009 kako je predložena dokumentima COM(2016) 861/2] \Leftrightarrow i drugog relevantnog zakonodavstva ~~Zajednice~~ Unije , uključujući u pogledu prekograničnih pitanja;

↓ novo

- (c) odobranje proizvoda i postupka nabave za nefrekvencijske pomoćne usluge;
- (d) provođenje mrežnih pravila i smjernica donesenih u skladu s člancima od 54. do 57. [preinačene Uredbe 714/2009 kako je predložena dokumentima COM(2016) 861/2] uporabom nacionalnih mjera ili, gdje je to potrebno, koordiniranih regionalnih mjera ili mjera na razini Unije;

↓ 2009/72/EZ

⇒ novo

- (e) ~~eu~~ suradnja na prekograničnim pitanjima s regulatornim tijelom ili tijelima predmetne države članice i s Agencijom ⇒ , posebno sudjelovanjem u radu Odbora regulatora Agencije u skladu s člankom 22. [preinačene Uredbe 713/2009 kako je predložena dokumentima COM(2016) 863/2]↔;
- (f) ~~eu~~ poštovanje i provedba bilo koje odgovarajuće pravno obvezujuće odluke Agencije i Komisije;

↓ novo

- (g) osiguravanje da se kapaciteti interkonekcijskih vodova stave maksimalno na raspolaganje u skladu s člankom 14. [preinačene Uredbe 714/2009 kako je predložena dokumentima COM(2016) 861/2];

↓ 2009/72/EZ (prilagođeno)

- (h) ~~eu~~ podnošenje godišnjeg izvješća o svojim aktivnostima i izvršavanju svojih obveza odgovarajućim tijelima država članica, Agenciji i Komisiji. Takva izvješća sadržavaju poduzete mjere i postignute rezultate u pogledu svakog od zadataka navedenih u ovom članku;
- (i) ~~eu~~ osiguravanje da između djelatnosti prijenosa, distribucije i opskrbe ne postoje unakrsne subvencije;
- (j) ~~eu~~ praćenje investicijskih planova operatora prijenosnih ~~eu~~ sustava te uključivanje ocjene investicijskih planova operatora prijenosnih ~~eu~~ sustava u godišnje izvješće s obzirom na njihovu dosljednost s planom razvoja mreže na razini cijele Unije Zajednice iz članka ~~278.~~ stavka ~~13.~~ točke (b) [preinačene Uredbe 714/2009 kako je predložena dokumentima COM(2016) 861/2] ~~Uredbe (EZ) br. 714/2009~~; takva ocjena može uključivati preporuke za izmjenu tih investicijskih planova;

↓ novo

- (k) mjerenje rezultata operatora prijenosnih sustava i operatora distribucijskih sustava u vezi s razvojem pametne mreže kojom se promiču energetska učinkovitost i

integracija energije iz obnovljivih izvora koje se temelji na ograničenom nizu pokazatelja na razini Unije i objavljivanje nacionalnog izvješća svake dvije godine, među ostalim prema potrebi i preporuka za poboljšanje;

↓ 2009/72/EZ (prilagođeno)
⇒ novo

- (l) ~~h)~~ utvrđivanje ili odobravanje standarda i zahtjeva za kvalitetu usluge i opskrbe ili doprinos tome zajedno s drugim nadležnim tijelima te praćenje poštovanja pravila sigurnosti i pouzdanosti mreže i ocjenjivanje njihove učinkovitosti u prošlom razdoblju ~~te utvrđivanje ili odobravanje standarda i zahtjeva za kvalitetu usluge i opskrbe ili doprinos tome zajedno s drugim nadležnim tijelima;~~
- (m) ~~h)~~ praćenje stupnja transparentnosti, uključujući veleprodajne cijene, i osiguravanje usklađenosti elektroenergetskih poduzeća s obvezama transparentnosti;
- (n) ~~h)~~ praćenje stupnja i učinkovitosti otvaranja tržišta i tržišnog natjecanja na razinama veleprodaje i maloprodaje, uključujući burze električne energije, cijene za kupce iz kategorije kućanstvo uključujući sustave predujma, stope promjene opskrbljivača, stope isključivanja, pružanje usluga održavanja i naknade za te usluge te pritužbe kupaca iz kategorije kućanstvo, kao i bilo koje narušavanje ili ograničavanje tržišnog natjecanja, uključujući pružanje svih relevantnih informacija te upućivanje relevantnih slučajeva nadležnim tijelima za tržišno natjecanje;
- (o) ~~h)~~ praćenje pojave restriktivne ugovorne prakse, uključujući klauzule o isključivosti koje mogu spriječiti velike kupce koji nisu kućanstva da istodobno sklapaju ugovore s više opskrbljivača ili ih ograničiti u tom izboru te, prema potrebi, obavješćivanje nacionalnog tijela za tržišno natjecanje o takvoj praksi;
- ~~l) poštovanje slobode ugovaranja što se tiče ugovora o upravljanoj potrošnji i dugoročnih ugovora pod uvjetom da su usklađeni s pravom Zajednice i politikama Zajednice;~~
- (p) ~~m)~~ praćenje vremena koje je operatorima prijenosnih sustava i distribucijskih sustava potrebno za priključke i popravke;
- (q) ~~m)~~ pomoć pri osiguravanju, zajedno s drugim odgovarajućim tijelima, učinkovitosti i provedbe mjera za zaštitu potrošača, uključujući onih predviđenih u Prilogu I;
- (r) ~~o)~~ objavljivanje preporuka, najmanje na godišnjoj razini, u vezi s usklađenošću cijena opskrbe s člankom 53. i, prema potrebi, njihovo dostavljanje tijelima za tržišno natjecanje;
- (s) ~~o)~~ osiguravanje pristupa podacima o potrošnji kupaca, osiguravanje, za fakultativnu uporabu, lako razumljivog, usklađenog obrasca na nacionalnoj razini za podatke o potrošnji i brzog pristupa takvim podacima za sve kupce u skladu s člancima 23. i 24. na temelju Priloga I. točke (h);
- (t) ~~o)~~ praćenje provedbe pravila o ulozi i odgovornosti operatora prijenosnih sustava, operatora distribucijskih sustava, opskrbljivača i kupaca te drugih sudionika na tržištu na temelju [preinačene Uredbe 714/2009 kako je predložena dokumentima COM(2016) 861/2] Uredbe (EZ) br. 714/2009;
- (u) ~~o)~~ praćenje ulaganja u proizvodne \Rightarrow i skladišne \Leftarrow kapacitete u vezi sa sigurnošću opskrbe;

- (v) ~~(s)~~ praćenje tehničke suradnje između ~~Zajednice~~ Unije i operatora prijenosnih sustava trećih zemalja;

~~t) praćenje provedbe zaštitnih mjera iz članka 42.;~~

- (w) doprinošenje usklađenosti postupaka razmjene podataka za najvažnije tržišne procese na regionalnoj razini.

↓ novo

- (x) praćenje dostupnosti internetskih stranica za usporedbu, uključujući alate za usporedbu koji ispunjavaju kriterije iz članka 14. i Priloga I.

↓ 2009/72/EZ

2. Ako država članica tako predvidi, dužnosti praćenja navedene u stavku 1. mogu provoditi druga tijela, različita od regulatornog tijela. U takvom slučaju informacije dobivene takvim praćenjem stavljaju se na raspolaganje regulatornom tijelu čim je to prije moguće.

Uz očuvanje njihove neovisnosti, ne dovodeći u pitanje njihove vlastite specifične nadležnosti i dosljedno načelima bolje regulacije, regulatorno tijelo prema potrebi se savjetuje s operatorima prijenosnih sustava i, prema potrebi, blisko surađuje s drugim odgovarajućim nacionalnim tijelima pri izvršavanju dužnosti predviđenih u stavku 1.

Sva odobrenja koja regulatorno tijelo ili Agencija daju na temelju ove Direktive ne dovode u pitanje nijednu propisno utemeljenu buduću uporabu ovlasti od strane regulatornog tijela na temelju ovog članka ni bilo koje sankcije koje odrede druga odgovarajuća tijela ili Komisija.

↓ 2009/72/EZ (prilagođeno)
⇒ novo

3. ~~4.~~ Države članice osiguravaju da regulatorna tijela dobiju ovlasti koje im omogućuju izvršavanje dužnosti iz ovog članka stavaka 1., 3. i 6. na učinkovit i brz način. U tu svrhu regulatorno tijelo raspolaže najmanje sljedećim ovlastima:

- (a) donošenja obvezujućih odluka o elektroenergetskim poduzećima;
- (b) provođenja istraga o funkcioniranju tržišta električne energije te odlučivanja i određivanja bilo kojih nužnih i razmjernih mjera za promicanje stvarnog tržišnog natjecanja i osiguravanje pravilnog funkcioniranja tržišta. Prema potrebi, regulatorno tijelo također je ovlašteno za suradnju s nacionalnim tijelom za tržišno natjecanje i regulatorima financijskih tržišta ili Komisijom u provođenju istrage koja se odnosi na pravo tržišnog natjecanja;
- (c) zahtijevanja od elektroenergetskih poduzeća bilo kojih informacija relevantnih za ispunjavanje njegovih zadataka, uključujući opravdanje za bilo koje odbijanje odobravanja pristupa mreži treće strane, i bilo kojih informacija o mjerama nužnima za pojačanje mreže;

- (d) izricanja učinkovitih, proporcionalnih i odvraćajućih sankcija elektroenergetskim poduzećima koja ne poštuju svoje obveze na temelju ove Direktive ili bilo koje odgovarajuće pravno obvezujuće odluke regulatornog tijela ili Agencije, ili predlaganja da nadležni sud izrekne takve sankcije. To uključuje ovlast izricanja ili predlaganja izricanja sankcija od najviše 10 % godišnjeg prometa operatora prijenosnog sustava za operatora prijenosnog sustava ili od najviše 10 % godišnjeg prometa vertikalno integriranog poduzeća za vertikalno integrirano poduzeće, ovisno o slučaju, za nepoštovanje njihovih obveza na temelju ove Direktive; i
- (e) odgovarajućih prava ~~istraživanja~~provedbe istraga i odgovarajućih ovlasti davanja uputa za rješavanje sporova na temelju ~~stavaka 11. i 12.~~ članka 60. stavaka 2. i 3.
4. ~~3.~~ Pored dužnosti koje su mu povjerene na temelju stavaka 1. i ~~3.~~ ovog članka, ako je neovisan operator sustava određen na temelju članka ~~4413.~~, regulatorno tijelo:
- (a) prati ispunjavaju li vlasnik prijenosnog sustava i neovisni operator sustava svoje obveze na temelju ovog članka i određuje sankcije za neispunjavanje u skladu sa stavkom ~~34.~~ točkom (d);
- (b) prati odnose i komunikaciju između neovisnog operatora sustava i vlasnika prijenosnog sustava s ciljem osiguravanja da neovisni operator sustava ispunjava svoje obveze, a posebno odobrava ugovore i djeluje kao tijelo za rješavanje sporova između neovisnog operatora sustava i vlasnika prijenosnog sustava u pogledu pritužaba koje podnese bilo koja strana na temelju stavka 11.;
- (c) ne dovodeći u pitanje postupak na temelju članka ~~4413.~~ stavka 2. točke (c), za prvi desetogodišnji plan razvoja mreže, odobrava investicijsko planiranje i višegodišnji plan razvoja mreže ~~kojegakoji godišnje~~ ⇒ barem svake dvije godine ⇐ podnosi neovisni operator sustava;
- (d) osigurava da tarife za pristup mreži koje ubire neovisni operator sustava uključuju naknadu za vlasnika mreže ili vlasnike mreže, čime se osigurava primjerena naknada za osnovna sredstva mreže i za bilo koja nova ulaganja u njoj, pod uvjetom da se provode ekonomično i učinkovito;
- (e) ima ovlasti za provođenje inspekcija, uključujući nenajavljene inspekcije, u prostorima vlasnika prijenosnog sustava i neovisnog operatora sustava; i
- (f) prati uporabu naknada za zagušenje koje prikuplja neovisni operator sustava u skladu s [člankom ~~1716.~~ stavkom ~~26.~~ preinačene Uredbe 714/2009 kako je predložena dokumentima COM(2016) 861/2].
5. Pored dužnosti i ovlasti koje su mu povjerene na temelju stavaka 1. i ~~34.~~ ovog članka, ako je operator prijenosnog sustava određen u skladu s ~~odjeljkom 3. poglavlja VI.~~, regulatornom tijelu dodjeljuju se najmanje sljedeće dužnosti i ovlasti:
- (a) izricanja sankcija u skladu sa stavkom ~~3~~ ~~4.~~ točkom (d) za diskriminacijsko ponašanje u korist vertikalno integriranog poduzeća;
- (b) praćenja komunikacije između operatora prijenosnog sustava i vertikalno integriranog poduzeća radi osiguravanja da operator prijenosnog sustava ispunjava svoje obveze;
- (c) djelovanja u svojstvu tijela za rješavanje sporova između vertikalno integriranog poduzeća i operatora prijenosnog sustava u pogledu bilo kojih pritužaba podnesenih na temelju članka 60. stavka 2. ~~stavka 11.~~;

- (d) praćenja komercijalnih i financijskih odnosa, uključujući zajmove, između vertikalno integriranog poduzeća i operatora prijenosnog sustava;
 - (e) odobravanja svih komercijalnih i financijskih sporazuma između vertikalno integriranog poduzeća i operatora prijenosnog sustava uz uvjet da su usklađeni s tržišnim uvjetima;
 - (f) zahtijevanja opravdanja od vertikalno integriranog poduzeća po obavijesti dobivenoj od službenika odgovornog za usklađenost u skladu s člankom ~~502~~ stavkom 4. Takvo opravdanje posebno uključuje dokaze da nije došlo do diskriminacijskog ponašanja u korist vertikalno integriranog poduzeća;
 - (g) provođenja inspekcija, uključujući nenajavljene inspekcije u prostorima vertikalno integriranog poduzeća i operatora prijenosnog sustava; i
 - (h) dodjeljivanja svih ili specifičnih zadataka operatora prijenosnog sustava neovisnom operatoru sustava imenovanom u skladu s člankom ~~443~~ kada operator prijenosnog sustava stalno krši svoje obveze na temelju ove Direktive, posebno kod ponovljenog diskriminacijskog ponašanja u korist vertikalno integriranog poduzeća.
6. Regulatorna tijela odgovorna su ⇔, osim kad je za određivanje i odobravanje uvjeta i metodologija za provedbu mrežnih pravila i smjernica iz poglavlja VII. [preinačene Uredbe 714/2009 kako je predložena dokumentima COM(2016) 861/2] u skladu s člankom 5. stavkom 2. [preinačene Uredbe 713/2009 kako je predložena dokumentima COM(2016) 863/2] zbog njihove koordinirane prirode nadležna Agencija, ⇐ za određivanje ili odobravanje, dostatno prije njihova stupanja na snagu, najmanje ⇔ nacionalnih ⇐ metodologija koje se koriste za izračun ili utvrđivanje uvjeta za:
- (a) priključak i pristup nacionalnim mrežama, uključujući tarife prijenosa i distribucije ili njihove metodologije. Te tarife ili metodologije omogućuju da se potrebna ulaganja u mreže izvrše tako da se tim ulaganjima omogući osiguravanje održivosti mreža;
 - (b) pružanje ⇔ pomoćnih ⇐ usluga ~~uravnoteženja~~ koje se obavlja na najekonomičniji mogući način i osigurava odgovarajuće poticaje da bi korisnici mreže uravnotežili predaju i preuzimanje. ⇔ Pomoćne ⇐ ~~Usluge uravnoteženja~~ pružaju se na pošten i nediskriminacijski način i temelje se na objektivnim kriterijima; i
 - (c) pristup prekograničnim infrastrukturama, uključujući postupke dodjele kapaciteta i upravljanja zagušenjem.
7. Metodologije ili uvjeti iz stavka 6. objavljuju se.
- ~~8. Pri određivanju ili odobravanju tarife ili metodologija i usluga uravnoteženja, regulatorna tijela osiguravaju da operatori prijenosnog sustava i distribucijskog sustava dobiju odgovarajuće poticaje, kako kratkoročne tako i dugoročne, za povećanje učinkovitosti, poticanje integracije tržišta i sigurnosti opskrbe te podršku povezanim istraživačkim aktivnostima.~~

⇓ novo

8. Regulatorna tijela stavljaju na raspolaganje sudionicima na tržištu detaljnu metodologiju i povezane troškove korištene za izračun odgovarajućih mrežnih tarifa kako bi se time povećala transparentnost na tržištu i kako bi sve zainteresirane strane

imale uvid u sve potrebne informacije, odluke ili prijedloge odluka o tarifama prijenosa i distribucije iz članka 60. stavka 3.

↓ 2009/72/EZ

9. Regulatorna tijela prate upravljanje zagušenjem nacionalnih elektroenergetskih sustava, uključujući ~~interkonekcijske spojeve~~ vodove, i provedbu pravila za upravljanje zagušenjem. U tu svrhu operatori prijenosnih sustava ili tržišni operatori dostavljaju nacionalnim regulatornim tijelima svoja pravila za upravljanje zagušenjem, uključujući dodjelu kapaciteta. Nacionalna regulatorna tijela mogu zahtijevati izmjene tih pravila.

↓ 2009/72/EZ (prilagođeno)
⇒ novo

Članak 60. ~~37.~~

⊗ Odluke i pritužbe ⊗

- ~~10.~~ Regulatorna tijela ovlaštena su zahtijevati od operatora prijenosnih sustava i distribucijskih sustava, ako je potrebno, da promijene uvjete, uključujući tarife ili metodologije iz ~~ove~~ članka ⊗ 59. ⊗, kako bi se osigurala njihova razmjernost i primjena na nediskriminacijski način ⇒, u skladu s člankom 16. [preinačene Uredbe 714/2009 kako je predložena dokumentima COM(2016) 861/2]↔. Kod kašnjenja s određivanjem tarifa prijenosa i distribucije, regulatorna su tijela ovlaštena odrediti ili odobriti privremene tarife ili metodologije prijenosa i distribucije i odlučiti o odgovarajućim mjerama nadoknade ako konačne tarife ili metodologije prijenosa i distribucije odstupaju od tih privremenih tarifa ili metodologija.
- ~~11.~~ Svaka stranka koja ima pritužbu na operatora prijenosnog sustava ili distribucijskog sustava u vezi s obvezama tog operatora na temelju ove Direktive može uputiti pritužbu regulatornom tijelu koje, djelujući u svojstvu tijela za rješavanje sporova, donosi odluku unutar razdoblja od dva mjeseca od primitka pritužbe. To se razdoblje može produljiti za dva mjeseca kada regulatorno tijelo zatraži dodatne informacije. To se produljeno razdoblje može dodatno produljiti uz suglasnost podnositelja pritužbe. Odluka regulatornog tijela obvezujuća je ako i sve dok ne bude ukinuta povodom žalbe.
- ~~12.~~ Svaka stranka koja je oštećena i koja ima pravo na pritužbu o odluci o metodologijama donesenoj na temelju ~~ove~~ članka ⊗ 59. ⊗ ili, kada regulatorno tijelo ima dužnost savjetovati se, u vezi s predloženim tarifama ili metodologijama, može najkasnije u roku od dva mjeseca ili u kraćem vremenskom razdoblju ako tako predvide države članice, nakon objavljivanja odluke ili prijedloga odluke, podnijeti pritužbu na preispitivanje. Takva pritužba nema suspenzivni učinak.
- ~~13.~~ Države članice stvaraju odgovarajuće i učinkovite mehanizme za reguliranje, kontrolu i transparentnost radi izbjegavanja bilo koje zlouporabe vladajućeg položaja, posebno na štetu potrošača, i bilo kojeg predatorskog ponašanja. Ti mehanizmi uzimaju u obzir odredbe Ugovora, a posebno njegov članak ~~102~~~~82~~.

5. ~~14.~~ Države članice osiguravaju da se poduzimaju odgovarajuće mjere, uključujući upravni ili kazneni postupak u skladu s njihovim nacionalnim pravom, protiv fizičkih ili pravnih osoba odgovornih u slučajevima nepoštovanja pravila povjerljivosti nametnutih ovom Direktivom.
6. ~~15.~~ Pritužbe iz stavaka ~~211.~~ i ~~312.~~ ne dovode u pitanje korištenje prava na žalbu na temelju prava ~~Zajednice~~ Unije ili nacionalnog prava.
7. ~~16.~~ Odluke koje donose regulatorna tijela u cijelosti su obrazložene i opravdane kako bi se omogućio sudski nadzor. Odluke su dostupne javnosti uz istodobno očuvanje povjerljivosti komercijalno osjetljivih informacija.
8. ~~17.~~ Države članice osiguravaju postojanje odgovarajućih mehanizama na nacionalnoj razini, na temelju kojih stranka oštećena odlukom regulatornog tijela ima pravo žalbe tijelu koje je neovisno o uključenim strankama i o bilo kojoj vladi.

Članak ~~61.38.~~

Regionalna suradnja među regulatorima na prekograničnim pitanjima
 ~~Regulatorni režim za prekogranična pitanja~~

1. Regulatorna tijela međusobno se blisko savjetuju i surađuju ⇔ , posebno unutar Agencije, ⇐ te jedna drugima i Agenciji pružaju sve informacije potrebne za izvršavanje svojih zadataka na temelju ove Direktive. U pogledu razmijenjenih informacija, tijelo koje ih prima osigurava razinu povjerljivosti jednaku onoj koja se zahtijeva od tijela koje ih pruža.
2. Regulatorna tijela surađuju najmanje na regionalnoj razini radi:
 - (a) poticanja stvaranja operativnih rješenja radi omogućavanja optimalnog upravljanja mrežom, promicanja zajedničke razmjene električne energije i dodjele prekograničnih kapaciteta te omogućavanja primjerene razine kapaciteta međusobnog povezivanja, uključujući putem novog međusobnog povezivanja, unutar regije i između regija, da bi se omogućio razvoj stvarnog tržišnog natjecanja i poboljšanje sigurnosti opskrbe, bez diskriminiranja poduzeća za opskrbu u različitim državama članicama;

↓ novo

- (b) koordiniranja zajedničkog nadzora nad subjektima koji izvršavaju funkcije na regionalnoj razini;
- (c) koordiniranja zajedničkog nadzora nad procjenama koje se izrađuju na nacionalnoj, regionalnoj i europskoj razini, u suradnji s drugim uključenim tijelima;

↓ 2009/72/EZ (prilagođeno)
⇔ novo

- (d) koordiniranja razvoja svih ~~mrežnih pravilakodova mreže~~ i smjernica za odgovarajuće operatore prijenosnih ~~sustava~~ i druge sudionike na tržištu; i
- (e) koordiniranja razvoja pravila koja uređuju upravljanje zagušenjem.

3. Nacionalna regulatorna tijela imaju pravo međusobno sklapati sporazume o suradnji radi poticanja regulatorne suradnje.
4. Djelovanja iz stavka 2. provode se, prema potrebi, uz blisko savjetovanje s drugim relevantnim nacionalnim tijelima i ne dovodeći u pitanje njihove specifične nadležnosti.
5. Komisija ~~može~~ je ovlaštena donijeti \Rightarrow delegirane akte na temelju članka 67. kako bi se uspostavile \Leftarrow smjernice o opsegu dužnosti regulatornih tijela da surađuju međusobno i s Agencijom. ~~Te mjere, namijenjene izmjeni elemenata ove Direktive koji nisu ključni dopunjujući je, donose se u skladu s regulatornim postupkom s kontrolom iz članka 46. stavka 2.~~

↓ novo

Članak 62.

Dužnosti i ovlasti regulatornih tijela u pogledu regionalnih operativnih središta

1. Regionalna regulatorna tijela zemljopisnog područja na kojem je regionalno operativno središte uspostavljeno međusobno blisko surađujući:
 - (a) odobravaju statute i poslovnike;
 - (b) odobravaju godišnji proračun;
 - (c) odobravaju postupak kooperativnog odlučivanja;
 - (d) procjenjuju raspolaže li regionalno operativno središte odgovarajućim kompetencijama i resursima i je li odgovarajuće nepristrano za neovisno izvršavanje funkcija i zadataka za koje je zaduženo, uključujući aranžmane kojima se uređuju sigurnost, odgovornost i nepredviđene situacije;
 - (e) osiguravaju usklađenost središta s obvezama iz ove Direktive i drugog relevantnog zakonodavstva Unije, konkretno u pogledu prekograničnih pitanja;
 - (f) prate izvedbu funkcija središta i o tome godišnje izvješćuju Agenciju.
2. Države članice osiguravaju da regulatorna tijela dobiju ovlasti koje im omogućuju učinkovito i brzo izvršavanje dužnosti iz stavka 1. U tu svrhu regulatorna tijela imaju najmanje sljedeće ovlasti:
 - (a) tražiti informacije od regionalnih operativnih središta;
 - (b) provoditi inspekcije, uključujući nenajavljene inspekcije, u prostorima regionalnih operativnih središta;
 - (c) izdavati zajedničke obvezujuće odluke koje se odnose na regionalna operativna središta.

Članak ~~63.39~~

Usklađenost ~~sa~~ ⇒ mrežnim pravilima i ⇐ smjernicama

1. Svako regulatorno tijelo i Komisija mogu zatražiti mišljenje Agencije o usklađenosti odluke koju je donijelo regulatorno tijelo ~~sa~~ ⇒ mrežnim pravilima i ⇐ smjernicama iz ove Direktive ili poglavlja VII. [preinačene Uredbe 714/2009 kako je predložena dokumentima COM(2016) 861/2] ~~Uredbe (EZ) br. 714/2009~~.
2. Agencija daje svoje mišljenje regulatornom tijelu koje ga je zatražilo, odnosno Komisiji, i regulatornom tijelu koje je donijelo predmetnu odluku, u roku od tri mjeseca od dana primitka zahtjeva.
3. Ako se regulatorno tijelo koje je donijelo odluku ne uskladi s mišljenjem Agencije u roku od četiri mjeseca od dana primitka tog mišljenja, Agencija o tome obavješćuje Komisiju.
4. Bilo koje regulatorno tijelo može obavijestiti Komisiju ako smatra da odluka značajna za prekogranično trgovanje koju je donijelo drugo regulatorno tijelo nije usklađena ~~sa~~ ⇒ mrežnim pravilima i ⇐ smjernicama iz ove Direktive ili poglavlja VII. [preinačene Uredbe 714/2009 kako je predložena dokumentima COM(2016) 861/2] ~~Uredbe (EZ) br. 714/2009~~ u roku od dva mjeseca od dana te odluke.
5. Ako Komisija, u roku od dva mjeseca od obavijesti Agencije u skladu sa stavkom 3. ili regulatornog tijela u skladu sa stavkom 4., ili na vlastitu inicijativu u roku od tri mjeseca od dana odluke, zaključi da odluka regulatornog tijela budi ozbiljnu sumnju u njezinu usklađenost ~~sa~~ ⇒ mrežnim pravilima i ⇐ smjernicama iz ove Direktive ~~sa~~ ili poglavlja VII. [preinačene Uredbe 714/2009 kako je predložena dokumentima COM(2016) 861/2] ~~Uredbe (EZ) br. 714/2009~~, Komisija može odlučiti dodatno ispitati taj slučaj. U takvom slučaju poziva regulatorno tijelo i stranke u postupku pred regulatornim tijelom da podnesu primjedbe.
6. Kada Komisija odluči dodatno ispitati slučaj, u roku od četiri mjeseca od dana takve odluke donosi konačnu odluku kojom:
 - (a) se ne protivi odluci regulatornog tijela; ili
 - (b) od predmetnog regulatornog tijela zahtijeva da povuče svoju odluku na temelju neusklađenosti ~~sa~~ ⇒ mrežnim pravilima i ⇐ smjernicama.
7. Ako Komisija ne donese odluku o dodatnom ispitivanju slučaja ni konačnu odluku u roku predviđenom u stavku 5., odnosno 6., smatra se da se ne protivi odluci regulatornog tijela.
8. Regulatorno tijelo usklađuje se s odlukom Komisije o povlačenju njegove odluke u roku od dva mjeseca i o tome obavješćuje Komisiju.
9. Komisija ~~može~~ je ovlaštena donijeti ⇒ delegirane akte na temelju članka 67. kako bi se uspostavile ⇐ smjernice kojima se utvrđuju pojedinosti o postupku za primjenu ovog članka. ~~Te mjere, namijenjene izmjeni elemenata ove Direktive koji nisu ključni dopunjujući je, donose se u skladu s regulatornim postupkom s kontrolom iz članka 46. stavka 2.~~

~~Članak 64.40.~~
Vođenje evidencije

1. Države članice zahtijevaju od poduzeća za opskrbu da nacionalnim tijelima, uključujući nacionalno regulatorno tijelo, nacionalna tijela za tržišno natjecanje i Komisiju, radi izvršavanja njihovih zadataka, najmanje pet godina drže na raspolaganju relevantne podatke koji se odnose na sve transakcije u vezi s ugovorima o opskrbi električnom energijom i derivatima električne energije s veleprodajnim kupcima i operatorima prijenosnih sustava.
2. Ti podaci uključuju pojedinstvi o značajkama relevantnih transakcija kao što su trajanje, pravila isporuke i namirenja, količina, datum i vrijeme izvršenja i cijene transakcije te način identificiranja predmetnog veleprodajnog kupca, kao i određene pojedinstvi o svim nenamirenim ugovorima o opskrbi električnom energijom i derivatima električne energije.
3. Regulatorno tijelo može odlučiti sudionicima na tržištu učiniti dostupnima elemente tih informacija pod uvjetom da komercijalno osjetljive informacije o pojedinim sudionicima na tržištu ili o pojedinim transakcijama ne budu otkrivene. Ovaj se stavak ne primjenjuje na informacije o financijskim instrumentima koje su obuhvaćene Direktivom 2004/39/EZ.
- ~~4. Radi osiguravanja jedinstvene primjene ovog članka, Komisija može donijeti smjernice kojima se definiraju metode i modaliteti vođenja evidencije kao i oblik i sadržaj podataka koji se trebaju čuvati. Te mjere, namijenjene izmjeni elemenata ove Direktive koji nisu ključni dopunjujući je, donose se u skladu s regulatornim postupkom s kontrolom iz članka 46. stavka 2.~~
- ~~5. U pogledu transakcija derivatima električne energije poduzeća za opskrbu s veleprodajnim kupcima i operatorima prijenosnog sustava, ovaj se članak primjenjuje tek nakon što Komisija donese smjernice iz stavka 4.~~
4. ~~6.~~ Odredbama ovog članka ne stvaraju se dodatne obveze prema tijelima iz stavka 1. za subjekte obuhvaćene Direktivom 2004/39/EZ.
5. ~~7.~~ Ako tijela iz stavka 1. trebaju pristup podacima koje vode subjekti obuhvaćeni Direktivom 2004/39/EZ, zahtijevane podatke pružaju im tijela odgovorna na temelju te Direktive.

↓ 2009/72/EZ

~~POGLAVLJE X.~~

~~MALOPRODAJNA TRŽIŠTA~~

↓ 2009/72/EZ

~~Članak 41.~~ ~~Maloprodajna tržišta~~

~~Radi omogućavanja nastajanja dobro funkcionirajućih i transparentnih maloprodajnih tržišta u Zajednici, države članice osiguravaju definiranje uloga i odgovornosti operatora prijenosnog sustava, operatora distribucijskog sustava, poduzeća za opskrbu i kupaca te, prema potrebi, drugih sudionika na tržištu u pogledu ugovornih rješenja, obveza prema kupeima, pravila razmjene podataka i namirenja, vlasništva nad podacima i odgovornosti za mjerenja.~~

~~Ta se pravila objavljuju, oblikuju se s ciljem olakšavanja pristupa mreži kupeima i opskrbljivačima te podliježu ispitivanju regulatornih tijela ili drugih odgovarajućih nacionalnih tijela.~~

~~Veliki kupci koji nisu kućanstva imaju pravo istodobno sklopiti ugovor s nekoliko opskrbljivača.~~

↓ 2009/72/EZ

~~POGLAVLJE VIII~~XI.

~~ZAVRŠNE ODREDBE~~

↓ 2009/72/EZ (prilagođeno)

~~Članak 42.~~ ~~Zaštitne mjere~~

~~U slučaju iznenadne krize na energetskom tržištu i kada su ugroženi fizička sigurnost ili sigurnost osoba, opreme ili postrojenja, ili integritet sustava, država članica može privremeno poduzeti nužne zaštitne mjere.~~

~~Te mjere moraju prouzročiti najmanji mogući poremećaj u funkcioniranju unutarnjeg tržišta i ne smiju biti opsega šireg nego što je nužno za otklanjanje iznenadnih poteškoća koje su nastale.~~

~~Predmetna država članica o tim mjerama odmah obavješćuje druge države članice i Komisiju, koja može odlučiti da predmetna država članica mora izmijeniti ili ukinuti takve mjere, u onoj~~

~~mjeri u kojoj one narušavaju tržišno natjecanje i negativno djeluju na trgovinu na način koji odstupa od zajedničkog interesa.~~

~~Članak 65.43~~

Ravnopravna tržišna pravila

1. Mjere koje države članice mogu poduzeti na temelju ove Direktive radi osiguravanja ravnopravnih tržišnih pravila moraju biti usklađene s Ugovorom, posebno njegovim člankom ~~36~~ ~~30~~, i s pravom ~~Unije~~ ~~Zajednice~~.
2. Mjere iz stavka 1. moraju biti proporcionalne, nediskriminacijske i transparentne. Te se mjere mogu početi provoditi tek nakon što Komisija bude obaviještena o njima i odobri ih.
3. Komisija djeluje na temelju obavijesti iz stavka 2. unutar dva mjeseca od primitka obavijesti. To razdoblje počinje na dan nakon primitka potpunih informacija. Ako Komisija nije djelovala unutar tog dvomjesečnog razdoblja, smatra se da se ne protivi mjerama o kojima je obaviještena.

~~Članak 66.44~~

Odstupanja

1. Države članice koje mogu dokazati, ~~nakon što ova Direktiva stupi na snagu~~, da postoje značajni problemi za rad njihovih malih izoliranih sustava, mogu zatražiti odstupanje od odgovarajućih odredaba ~~poglavlja IV., V. i VI. te članaka 4., 6., 7. i 8. IV., VI., VII. i VIII., kao i poglavlja III. kod mikro izoliranih sustava, a odnose se na obnovu, dogradnju i proširenje postojećih kapaciteta, što im Komisija može odobriti.~~ Komisija prije donošenja odluke obavješćuje države članice o tim zahtjevima, vodeći računa o poštovanju povjerljivosti. Ta se odluka objavljuje u *Službenom listu Europske unije*.
2. Članak ~~439~~ ne primjenjuje se na Cipar, ~~Luksemburg~~ i/ili Maltu. Dodatno, članci ~~6. i 35. 26., 32. i 33.~~ ne primjenjuju se na Maltu.

Za potrebe članka ~~439~~ stavka 1. točke (b), pojam „poduzeće koje obavlja bilo koju od funkcija proizvodnje ili opskrbe” ne uključuje krajnje kupce koji obavljaju bilo koju od funkcija proizvodnje i/ili opskrbe električnom energijom, izravno ili putem poduzeća nad kojima provode kontrolu, bilo pojedinačno ili zajednički, pod uvjetom da su krajnji kupci, uključujući njihove udjele električne energije proizvedene u kontroliranim poduzećima, u godišnjem prosjeku, neto kupci električne energije i pod uvjetom da je ekonomska vrijednost električne energije koju prodaju trećim stranama beznačajna u odnosu na njihove druge poslovne djelatnosti.

~~Članak 45.~~

Postupak preispitivanja

~~Ako u izvješću iz članka 47. stavka 6. Komisija zaključi da s obzirom na učinkovit način provođenja pristupa mreži u nekoj državi članici koji omogućava potpuno učinkovit, nediskriminacijski i neometani pristup mreži određene obveze nametnute poduzećima ovom Direktivom (uključujući one u pogledu pravnog razdvajanja za operatore~~

distribucijskog sustava) nisu razmjerni cilju kojem se teži, predmetna država članica može od Komisije zatražiti izuzimanje od predmetnog zahtjeva.

~~O takvom zahtjevu država članica odmah obavješćuje Komisiju, zajedno sa svim relevantnim informacijama potrebnima za dokazivanje da će se zaključak iz izvješća o osiguranom stvarnom pristupu mreži i dalje održavati.~~

~~Unutar tri mjeseca od primitka obavijesti Komisija donosi mišljenje u pogledu zahtjeva predmetne države članice i, prema potrebi, podnosi prijedloge Europskom parlamentu i Vijeću za izmjenu odgovarajućih odredaba ove Direktive. Komisija može u prijedlozima za izmjenu ove Direktive predložiti izuzimanje predmetne države članice od specifičnih zahtjeva, pod uvjetom da ta država članica, kako je odgovarajuće, provodi jednako učinkovite mjere.~~

~~Članak 16.~~

~~Odbor~~

~~1. Komisiji pomaže odbor.~~

~~2. Prilikom upućivanja na ovaj stavak primjenjuju se članak 5.a stavci 1. do 4. i članak 7. Odluke 1999/468/EZ, uzimajući u obzir odredbe njezinog članka 8.~~

~~Članak 17.~~

~~Izvješćivanje~~

~~1. Komisija prati i ispituje primjenu ove Direktive te Europskom parlamentu i Vijeću podnosi opće izvješće o napretku, prvi put najkasnije 4. kolovoza 2004., a nakon toga na godišnjoj osnovi. Izvješće o napretku pokriva najmanje:~~

~~(a) stečeno iskustvo i ostvareni napredak u stvaranju potpunog i u cijelosti operativnog unutarnjeg tržišta električne energije te prepreke koje su još uvijek prisutne u tom pogledu, uključujući aspekte tržišne dominacije, koncentracija na tržištu, predatorskog ili protutržišnog ponašanja i njihov učinak u smislu narušavanja tržišta;~~

~~(b) mjeru u kojoj su zahtjevi za razdvajanje i određivanje tarifa sadržani u ovoj Direktivi bili uspješni u osiguravanju poštenog i nediskriminacijskog pristupa elektroenergetskom sustavu Zajednice i istovjetnih razina tržišnog natjecanja, kao i ekonomske, ekološke i socijalne posljedice otvaranja tržišta električne energije za kupce;~~

~~(c) razmatranje pitanja koja se odnose na razine kapaciteta sustava i sigurnost opskrbe električnom energijom u Zajednici, a posebno postojeću i predviđenu ravnotežu između ponude i potražnje, uzimajući u obzir fizičke kapacitete za razmjenu među područjima;~~

~~(d) posebna pozornost dat će se mjerama poduzetima u državama članicama za pokrivanje vršne potrošnje i rješavanje podbačaja jednog ili više opskrbljivača;~~

~~(e) provedbu izuzeća predviđenog na temelju članka 26. stavka 4. radi mogućeg revidiranja praga;~~

~~(f) opću procjenu postignutog napretka što se tiče bilateralnih odnosa s trećim zemljama koje proizvode i izvoze ili prenose električnu energiju, uključujući napredak u integraciji tržišta, socijalne i ekološke posljedice trgovanja električnom energijom i pristup mrežama takvih trećih zemalja;~~

- ~~(g) potrebu za mogućim zahtjevima za usklađivanje koji nisu povezani s odredbama ove Direktive;~~
- ~~(h) način na koji su države članice u praksi provele zahtjeve koji se odnose na označivanje energije, sadržane u članku 3. stavku 9., i način na koji su se bilo koje preporuke Komisije o tom pitanju uzele u obzir.~~

~~Prema potrebi, izvješće o napretku može posebno uključivati preporuke u pogledu opsega i modaliteta odredaba o označivanju, uključujući način navođenja uputa na postojeće referentne izvore i sadržaj tih izvora i posebno kako bi se informacije koje se odnose na utjecaj na okoliš, najmanje u pogledu emisija CO₂ i radioaktivnog otpada, iz proizvodnje električne energije iz različitih izvora energije, mogle učiniti dostupnima na transparentan, lako pristupačan i usporediv način na cijelom području Zajednice, kako bi se mjere koje države članice poduzimaju za kontroliranje točnosti informacija koje pružaju opskrbljivači mogle pojednostaviti te koje bi mjere mogle suzbiti negativne učinke vladajućeg položaja na tržištu i koncentracije na tržištu.~~

~~2. Svake dvije godine izvješće o napretku iz stavka 1. također sadrži analizu različitih mjera poduzetih u državama članicama radi ispunjavanja obveza javne usluge, zajedno s razmatranjem učinkovitosti tih mjera i, posebno, njihovim učincima na tržišno natjecanje na tržištu električne energije. To izvješće prema potrebi može uključivati preporuke o mjerama koje treba poduzeti na nacionalnoj razini za postizanje visokih standarda javne usluge ili mjerama namijenjenima sprečavanju zatvaranja tržišta.~~

~~3. Komisija do 3. ožujka 2013. Europskom parlamentu i Vijeću podnosi, u sklopu općeg ispitivanja, detaljno posebno izvješće s prikazom u kojoj su mjeri zahtjevi za razdvajanje na temelju poglavlja V. bili uspješni u osiguravanju potpune i stvarne neovisnosti operatora prijenosnog sustava, koristeći kao mjerilo stvarno i učinkovito razdvajanje.~~

~~4. Komisija za potrebe svoje procjene na temelju stavka 3. posebno uzima u obzir sljedeće kriterije: pošten i nediskriminacijski pristup mreži, učinkovitost reguliranja, razvoj mreže radi zadovoljavanja potreba tržišta, nenarušenost poticaja za ulaganje, razvoj infrastrukture za međusobno povezivanje, stvarno tržišno natjecanje na energetske tržištima Zajednice i stanje sigurnosti opskrbe u Zajednici.~~

~~5. Prema potrebi, a posebno kada iz detaljnog posebnog izvješća iz stavka 3. proizlazi da se uvjeti iz stavka 4. ne jamče u praksi, Komisija Europskom parlamentu i Vijeću podnosi prijedloge za osiguravanje potpune i stvarne neovisnosti operatora prijenosnog sustava do 3. ožujka 2014.~~

~~6. Komisija najkasnije 1. siječnja 2006. Europskom parlamentu i Vijeću upućuje detaljno izvješće s prikazom napretka u stvaranju unutarnjeg tržišta električne energije. U tom se izvješću posebno razmatra:~~

~~postojanje nediskriminacijskog pristupa mreži;~~

~~učinkovitost reguliranja;~~

~~razvoj infrastrukture za međusobno povezivanje i stanje sigurnosti opskrbe u Zajednici;~~

~~u kojoj se mjeri potpuna korist od otvaranja tržišta odražava na mala poduzeća i kupce iz kategorije kućanstvo, posebno u pogledu standarda javne usluge i univerzalnih usluga;~~

- ~~u kojoj su mjere tržišta u praksi otvorena stvarnom tržišnom natjecanju, uključujući aspekte vladajućeg položaja, koncentracije na tržištu i predatorskog ili protutržišnog ponašanja,~~
- ~~u kojoj mjere kupci zaista mijenjaju opskrbljivače i ponovo pregovaraju o tarifama,~~
- ~~razvoj cijena, uključujući cijene opskrbe, u vezi sa stupnjem otvorenosti tržišta i,~~
- ~~iskustvo stečeno u primjeni ove Direktive što se tiče stvarne neovisnosti operatora sustava u vertikalno integriranim poduzećima te jesu li razvijene druge mjere pored funkcionalne neovisnosti i odvajanja računa, koje imaju učinke istovjetne pravnom razdvajanju.~~

~~Komisija prema potrebi Europskom parlamentu i Vijeću podnosi prijedloge kojima je posebno cilj zajamčiti visoke standarde javne usluge.~~

~~Komisija prema potrebi Europskom parlamentu i Vijeću podnosi prijedloge kojima je posebno cilj osiguravanje potpune i stvarne neovisnosti operatora prijenosnog sustava prije 1. srpnja 2007. Kada je to potrebno, ti se prijedlozi, u skladu s pravom tržišnog natjecanja, također odnose na mjere koje se bave pitanjima vladajućeg položaja, koncentracije na tržištu i predatorskog ili protutržišnog ponašanja.~~

↓ novo

Članak 67. **Izvršavanje delegiranih ovlasti**

1. Ovlast za donošenje delegiranih akata dodjeljuje se Komisiji podložno uvjetima utvrđenima u ovom članku.
2. Ovlast za donošenje delegiranih akata iz članaka 61. i 63. dodjeljuje se Komisiji na neodređeno razdoblje od [Ured za publikacije: unijeti datum stupanja na snagu].
3. Europski parlament ili Vijeće mogu u bilo kojem trenutku opozvati delegiranje ovlasti iz članaka 61. i 63. Odlukom o opozivu prekida se delegiranje ovlasti koje je u njoj navedeno. Opoziv počinje proizvoditi učinke sljedećeg dana od dana objave te odluke u *Službenom listu Europske unije* ili na kasniji datum naveden u toj odluci. Odluka ne utječe na valjanost delegiranih akata koji su već na snazi.
4. Prije donošenja delegiranog akta Komisija se savjetuje sa stručnjacima koje je imenovala svaka država članica u skladu s načelima utvrđenima u Međuinstitucijskom sporazumu o boljoj izradi zakonodavstva od 13. travnja 2016.
5. Čim donese delegirani akt, Komisija ga istodobno priopćuje Europskom parlamentu i Vijeću.
6. Delegirani akt donesen na temelju članaka 61. i 63. stupa na snagu samo ako Europski parlament ili Vijeće u roku od dva mjeseca od priopćenja tog akta Europskom parlamentu i Vijeću na njega ne podnesu nikakav prigovor ili ako su prije isteka tog roka i Europski parlament i Vijeće obavijestili Komisiju da neće podnijeti prigovore. Taj se rok produljuje za dva mjeseca na inicijativu Europskog parlamenta ili Vijeća.

Članak 68.
Odborski postupak

1. Komisiji pomaže odbor. Navedeni odbor je odbor u smislu Uredbe (EU) br. 182/2011.
2. Kod upućivanja na ovaj stavak primjenjuje se članak 4. Uredbe (EU) br. 182/2011.

Članak 69.
Izveščivanje

Komisija prati i ispituje primjenu ovu Direktive te Europskom parlamentu i Vijeću podnosi opće izvješće o napretku priloženo Izvješću o stanju energetske unije navedenom u [članku 29. Uredbe o upravljanju kako je predložena dokumentom COM (2016) 549].

↓ 2009/72/EZ (prilagođeno)

Članak ~~49-70.~~
Prenošenje

1. Države članice donose zakone i druge propise potrebne za usklađivanje s ~~ovom Direktivom~~ člancima 2., 3., 5., člankom 6. stavkom 2., člankom 9. stavkom 2., člankom 10. stavkom 2., člancima od 11. do 24., člancima 26. i 29., člancima od 31. do 34., člankom 36., člankom 38. stavkom 5., člancima 40., 42., 51., 54., člancima od 57. do 59., člancima od 61. do 63. i prilogima od I. do III. ~~do 3. ožujka 2011.~~ [najkasnije 12 mjeseci od stupanja na snagu] . One ~~o tome odmah obavješćuju Komisiju~~ tekst tih odredaba odmah dostavljaju Komisiji .
One primjenjuju te odredbe od [12 mjeseci nakon stupanja na snagu, osim članka 5. stavka 3. koji primjenjuju od [datum stupanja na snagu]] . ~~3. ožujka 2011., uz izuzetak članka 11. koji primjenjuju od 3. ožujka 2013.~~
Kada države članice donose ove odredbe, te odredbe prilikom njihove službene objave sadržavaju uputu na ovu Direktivu ili se uz njih navodi takva uputa. One sadržavaju i izjavu o tome da se upućivanja u postojećim zakonima i drugim propisima na Direktivu stavljen u izvan snage ovom Direktivom smatraju upućivanjima na ovu Direktivu. ~~Načine tog upućivanja određuju države članice.~~ Države članice određuju načine tog upućivanja i način oblikovanja te izjave.
2. Države članice Komisiji dostavljaju tekst glavnih odredaba nacionalnog prava koje donesu u području na koje se odnosi ova Direktiva.

Članak ~~71.48.~~
Stavljanje izvan snage

Direktiva ~~2003/54/EZ~~ 2009/72/EZ stavlja se izvan snage s učinkom od [12 mjeseci od stupanja na snagu] ~~3. ožujka 2011.~~, ne dovodeći u pitanje obveze država članica koje se odnose na rokove za prenošenje u nacionalno pravo i datume primjene ~~u navedene~~ Direktive utvrđene u Prilogu IV .

Upućivanja na ~~eu~~Direktivu stavljenju izvan snage smatraju se upućivanjima na ovu Direktivu i čitaju se u skladu s korelacijskom tablicom utvrđenom u Prilogu V ~~II~~.

↓ 2009/72/EZ

Članak ~~72.50~~
Stupanje na snagu

Ova Direktiva stupa na snagu dvadesetog dana od dana objave u *Službenom listu Europske unije*.

↓ 2009/72/EZ

Članak ~~73.51~~
Adresati

Ova je Direktiva upućena državama članicama.

Sastavljeno u Bruxellesu

Za Europski parlament
Predsjednik

Za Vijeće
Predsjednik

Bruxelles, 23.2.2017.
COM(2016) 864 final

ANNEXES 1 to 5

PRILOZI

**Prijedlogu Direktive Europskog parlamenta i Vijeća o
o zajedničkim pravilima za unutarnje tržište električne energije**

{SWD(2016) 410}

{SWD(2016) 411}

{SWD(2016) 412}

{SWD(2016) 413}

PRILOZI

Prijedlogu Direktive Europskog parlamenta i Vijeća o o zajedničkim pravilima za unutarnje tržište električne energije

↓ novo

PRILOG I. **ALATI ZA USPOREDBU**

Kad je riječ o alatima uspostavljenima u skladu s člankom 14.:

- (a) operativno su neovisni i osiguravaju jednako tretiranje opskrbljivača u rezultatima pretraživanja;
- (b) jasno su navedeni njihovi vlasnici te fizička ili pravna osoba koja upravlja alatom;
- (c) utvrđuju jasne i objektivne kriterije na kojima se temelji usporedba;
- (d) u njima se koristi jednostavan i nedvosmislen jezik;
- (e) pružaju precizne i ažurirane informacije te navode vrijeme posljednjeg ažuriranja;
- (f) uključuju najpotpuniji mogući raspon ponuda električne energije koje obuhvaćaju znatan dio tržišta i, u slučajevima u kojima se predstavljenim informacijama ne daje puni pregled tržišta, jasnu izjavu kojom se to navodi, prije prikazivanja rezultata i
- (g) pružaju djelotvoran postupak prijavljivanja netočnih informacija o objavljenim ponudama.

PRILOG II. **MINIMALNI ZAHTJEVI ZA IZDAVANJE RAČUNA I INFORMACIJE O OBRAČUNU**

1. Minimalne informacije u računu

Sljedeće su informacije istaknuto prikazane krajnjim kupcima na njihovim računima i računima za povremeno namirenje:

- (a) cijena koju treba platiti i, ako je moguće, njezina raščlamba;
- (b) potrošnja električne energije za obračunsko razdoblje;
- (c) ime opskrbljivača;
- (d) podaci za kontakt opskrbljivača, uključujući dežurnu telefonsku liniju za pomoć korisnicima;
- (e) naziv tarife;
- (f) trajanje ugovora; datum isteka ugovora i rok u kojem se unaprijed mora poslati obavijest o otkazivanju ako potrošač namjerava promijeniti opskrbljivača na kraju postojećeg vremenski ograničenog ugovora, a ako je riječ o ugovorima neograničenog trajanja: duljina razdoblja u kojem se unaprijed mora obavijestiti o otkazivanju i načini na koje se to može učiniti;

- (g) šifra korisnikove promjene opskrbljivača ili jedinstvena identifikacijska oznaka njihove opskrbe točke;
- (h) informacije o njihovim pravima u pogledu sredstava rješavanja sporova koja su im dostupna u slučaju spora prema članku 26.;

Ako je primjereno, sljedeće su informacije istaknuto prikazane krajnjim kupcima na njihovim računima i računima za povremeno namirenje ili su im priložene:

- (a) trenutne stvarne cijene i stvarna potrošnja električne energije;
- (b) grafička usporedba trenutne potrošnje kupaca i potrošnje električne energije u jednakom razdoblju prethodne godine;
- (c) podaci za kontakt udruga potrošača, agencija za energetiku ili sličnih tijela, uključujući adrese internetskih stranica, od kojih je moguće dobiti informacije o raspoloživim mjerama za poboljšanje energetske učinkovitosti, usporedne profile krajnjih korisnika i objektivne tehničke specifikacije opreme koja koristi energiju.

Uz to, krajnjim se kupcima u njihovim računima i računima za povremeno namirenje, priloženo njima ili u njima naznačeno daju usporedbe s prosječnim uobičajenim ili referentnim kupcem iz iste kategorije korisnika.

2. Raščlamba cijene za kupca

Cijena za kupca zbroj je sljedećih triju glavnih sastavnica: sastavnice energije i opskrbe, mrežne sastavnice (prijenos i distribucija) i sastavnice kojom su obuhvaćeni porezi, pristojbe, doprinosi i naknade.

Ako se raščlamba cijene za kupca navodi u računima, zajedničke definicije triju glavnih sastavnica te raščlambe utvrđene Uredbom (EU) 2016/1952 upotrebljavaju se diljem Unije.

3. Pristup dopunskim informacijama o povijesnoj potrošnji

Ako su kod krajnjih kupaca ugrađena brojila koje operator može očitati na daljinu, krajnji kupci moraju moći lako pristupiti dopunskim informacijama o povijesnoj potrošnji kako bi mogli detaljno usporediti potrošnju.

Dopunske informacije o povijesnoj potrošnji uključuju:

- (a) zbirne podatke za najmanje tri prethodne godine ili za razdoblje od početka ugovora o opskrbi ako je ono kraće. Podaci moraju odgovarati vremenskim razmacima za koje su redovite informacije o obračunu izrađene; i
- (b) detaljne podatke prema vremenu uporabe za svaki dan, tjedan, mjesec i godinu. Ti se podaci stavljaju krajnjim korisnicima na raspolaganje na internetu ili preko sučelja brojila u gotovo stvarnom vremenu za najmanje protekla 24 mjeseca ili za razdoblje od početka ugovora o opskrbi ako je ono kraće.

↓ 2009/72/EZ članak 3. stavak 9. (prilagođeno) ⇒ novo

⇒ 4. Navođenje izvora energije ⇐

~~9. Države članice osiguravaju da o~~ Opskrbljivači u računima navode:

- (a) udio svakog izvora energije u sveukupnoj strukturi energenata opskrbljivača (na nacionalnoj razini, tj. u državi članici sklapanja ugovora o opskrbi, kao i na razini poduzeća ako opskrbljivač posluje u više država članica) tijekom prethodne godine na razumljiv i ~~na nacionalnoj razini~~ jasno usporediv način;
- (b) ⇨ udio svakog izvora energije u električnoj energiji koju je kupio kupac u skladu s ugovorom o opskrbi (navođenje na razini proizvoda); ⇐
- (c) najmanje upućivanje na postojeće referentne izvore, kao što su internetske stranice gdje su javno dostupne informacije o utjecaju na okoliš, najmanje u pogledu emisija CO₂ i radioaktivnog otpada iz proizvodnje električne energije dobivene iz sveukupne strukture energenata opskrbljivača tijekom prethodne godine.

~~(e) informacije koje se odnose na njihova prava u pogledu sredstava rješavanja sporova koja su im dostupna u slučaju spora.~~

Što se tiče točaka (a) i (b) prvog podstavka u pogledu električne energije nabavljene na burzi električne energije ili uvozom od poduzeća smještenog izvan ~~Zajednice~~ Unije , mogu se koristiti zbirni podaci koje je izdala burza ili predmetno poduzeće tijekom prethodne godine.

⇨ Kad je riječ o navođenju električne energije iz obnovljivih izvora ili visokoučinkovite kogeneracije, upotrebljavaju se jamstva o podrijetlu izdana na temelju članka 15. Direktive 2009/28/EZ i članka 14. stavka 10. Direktive 2012/27/EZ. ⇐

Regulatorno tijelo ili drugo nadležno nacionalno tijelo poduzima korake koji su nužni kako bi se osiguralo da su informacije koje opskrbljivači pružaju krajnjim kupcima na temelju ovog članka pouzdane i da su pružene, na nacionalnoj razini, na jasno usporedivi način.

↓ novo

PRIOLOG III.
PAMETNA BROJILA

↓ 2009/72/EZ Prilog I. stavak 2.
(prilagođeno)
⇨ novo

1. ~~2.~~ Države članice osiguravaju provedbu ~~intelligentnih~~ ⇨ pametnih ⇐ sustava mjerenja ⇨ na svojem području ⇐ koji ~~doprinosu aktivnom sudjelovanju potrošača na tržištu opskrbe električnom energijom. Provedba tih sustava mjerenja moguće~~ biti podložnija ekonomskoj procjeni svih dugoročnih troškova i koristi za tržište i pojedinog potrošača, ili tome koji je oblik ~~intelligentnog~~ ⇨ pametnog ⇐ mjerenja ekonomski razuman i troškovno učinkovit te koji je vremenski okvir ostvariv za njihovu distribuciju.
2. ~~Pri t~~ ~~Takvo~~ ~~ja~~ se procjenj ~~a~~ ~~provodi do 3. rujna 2012.~~ ⇨ uzimaju u obzir metodologija za analizu troškova i koristi i minimalne funkcionalnosti za pametno mjerenje kako

je definirano u Preporuci Komisije 2012/148/EU te najbolje tehnike za osiguranje najviše razine kibersigurnosti i zaštite podataka. ↵

3. Podložno toj procjeni, države članice ⇨ ili, ako je država članica tako predvidjela, određeno nadležno tijelo, ↵ ~~ili bilo koje nadležno tijelo koje one odrede~~ pripremaju vremenski raspored s ciljem za razdoblje od najviše 10 godina za ⇨ uvođenje ↵ ~~provedbu inteligentnih~~ ⇨ pametnih ↵ sustava mjerenja. Ako se uvođenje ~~naprednih pametnih~~ brojala ocijeni pozitivnim, najmanje 80 % ~~potrošača~~ ☒ krajnjih kupaca ☒ mora biti opremljeno ~~inteligentnim~~ ⇨ pametnim ↵ sustavima mjerenja ~~do 2020. godine~~ ⇨ u roku od osam godina od dana njihove pozitivne procjene ili do 2020. u državama članicama koje su s uvođenjem započele prije stupanja ove Direktive na snagu ↵.

~~Države članice, ili bilo koje nadležno tijelo koje one odrede, osiguravaju interoperabilnost tih sustava mjerenja koje će provesti na svojim državnim područjima i poklanjaju dužnu pažnju uporabi odgovarajućih standarda i najbolje prakse te važnosti razvoja unutarnjeg tržišta električne energije.~~

↓ novo

PRILOG IV.

Dio A

Direktiva stavljena izvan snage
(na koju se upućuje u članku [...])

Direktiva 2009/72/EZ

(SL L 211, 14.8.2009., str.
55. – 93.)

Dio B

Popis rokova za prenošenje u nacionalno zakonodavstvo [i primjenu]
(na što se upućuje u članku [...])

Direktiva	Rok za prenošenje	Datum primjene
2009/72/ EZ	3. ožujka 2011.	3. rujna 2009.

↓ novo

PRILOG V.
KORELACIJSKA TABLICA

Direktiva 2009/72/EZ	Ova Direktiva
Članak 1.	Članak 1.
Članak 2.	Članak 2.
—	Članak 3.
Članak 33.	Članak 4.
—	Članak 5.
Članak 32.	Članak 6.
Članak 34.	Članak 7.
Članak 7.	Članak 8.
Članak 3. stavak 1.	Članak 9. stavak 1.
Članak 3. stavak 2.	Članak 9. stavak 2.
Članak 3. stavak 6.	Članak 9. stavak 3.
Članak 3. stavak 15.	Članak 9. stavak 4.
Članak 3. stavak 14.	Članak 9. stavak 5.
Članak 3. Stavak 4.	Članak 10.
Prilog I. stavak 1.	Članak 10.
—	Članak 11.
—	Članak 12.
—	Članak 13.
—	Članak 14.
—	Članak 15.
—	Članak 16.

—	Članak 17.
—	Članak 18.
Članak 3. stavak 11.	Članak 19.
—	Članak 20.
—	Članak 21.
—	Članak 22.
—	Članak 23.
—	Članak 24.
Članak 3. stavak 12.	Članak 25.
Članak 3. stavak 13.	Članak 26.
Članak 3. stavak 3.	Članak 27.
Članak 3. stavci 7. i 8.	Članak 28. stavak 1.
Članak 3. stavak 8.	Članak 28. stavak 2.
—	Članak 29.
Članak 24.	Članak 30.
Članak 25.	Članak 31.
—	Članak 32.
—	Članak 33.
—	Članak 34.
Članak 26.	Članak 35.
—	Članak 36.
Članak 27.	Članak 37.
Članak 28.	Članak 38.
Članak 29.	Članak 39.
Članak 12.	Članak 40.
Članak 16.	Članak 41.

Članak 23.	Članak 42.
Članak 9.	Članak 43.
Članak 13.	Članak 44.
Članak 14.	Članak 45.
Članak 17.	Članak 46.
Članak 18.	Članak 47.
Članak 19.	Članak 48.
Članak 20.	Članak 49.
Članak 21.	Članak 50.
Članak 22.	Članak 51.
Članak 10.	Članak 52.
Članak 11.	Članak 53.
—	Članak 54.
Članak 30.	Članak 55.
Članak 31.	Članak 56.
Članak 35.	Članak 57.
Članak 36.	Članak 58.
Članak 37. stavak 1.	Članak 59. stavak 1.
Članak 37. stavak 2.	Članak 59. stavak 2.
Članak 37. stavak 4.	Članak 59. stavak 3.
Članak 37. stavak 3.	Članak 59. stavak 4.
Članak 37. stavak 5.	Članak 59. stavak 5.
Članak 37. stavak 6.	Članak 59. stavak 6.
Članak 37. stavak 7.	Članak 59. stavak 7.
Članak 37. stavak 8.	—
—	Članak 59. stavak 8.

Članak 37. stavak 9.	Članak 59. stavak 9.
Članak 37. stavak 10.	Članak 60. stavak 1.
Članak 37. stavak 11.	Članak 60. stavak 2.
Članak 37. stavak 12.	Članak 60. stavak 3.
Članak 37. stavak 13.	Članak 60. stavak 4.
Članak 37. stavak 14.	Članak 60. stavak 5.
Članak 37. stavak 15.	Članak 60. stavak 6.
Članak 37. stavak 16.	Članak 60. stavak 7.
Članak 37. stavak 17.	Članak 60. stavak 8.
Članak 38.	Članak 61.
—	Članak 62.
Članak 39.	Članak 63.
Članak 40.	Članak 64.
Članak 43.	Članak 65.
Članak 44.	Članak 66.
—	Članak 67.
—	Članak 68.
—	Članak 69.
Članak 49.	Članak 70.
Članak 48.	Članak 71.
Članak 50.	Članak 72.
Članak 51.	Članak 73.
Članak 3. stavak 9.	Prilog II. stavak 4.
Članak 3. stavak 5.	—
Članak 3. stavak 10.	—
Članak 3. stavak 16.	—

EUROPSKA
KOMISIJA

Bruxelles, 23.2.2017.
COM(2016) 861 final

2016/0379 (COD)

Prijedlog

UREDBE EUROPSKOG PARLAMENTA I VIJEĆA

o unutarnjem tržištu električne energije

(preinaka)

(Tekst značajan za EGP)

{SWD(2016) 410 final}

{SWD(2016) 411 final}

{SWD(2016) 412 final}

{SWD(2016) 413 final}

OBRAZLOŽENJE

1. KONTEKST PRIJEDLOGA

• Razlozi i ciljevi prijedloga

Kontekst politike

Europski građani troše znatan dio svojih prihoda na energiju, a energija je isto tako važna za europsku industriju. Istodobno, energetska je sektor ključan za obvezu smanjivanja emisija stakleničkih plinova u Uniji za barem 40 % do 2030., a očekuje se da će udio obnovljivih izvora energije do iste godine iznositi 50 %.

Prijedlozi za preinaku Direktive o zajedničkim pravilima za unutarnje tržište električne energije, Uredbe o tržištu električne energije i Uredbe o osnivanju Agencije za suradnju energetske regulatora dio su šireg paketa inicijativa Komisije („Čista energija za sve Europljane”). Paket se sastoji od ključnih prijedloga Komisije za provedbu energetske unije, kako je predviđeno u planu za energetska uniju¹. Paket sadržava zakonodavne, kao i nezakonodavne inicijative za stvaranje pogodnog okvira koji bi građanima mogao donijeti opipljivu korist, a pogodio bi i otvaranju radnih mjesta, rastu i ulaganjima, istodobno unapređujući svih pet dimenzija energetske unije. Stoga su ključni prioriteti paketa prvenstveno energetska učinkovitost, globalno vodstvo EU-a u obnovljivim izvorima energije i poštenu uvjeti za potrošače energije.

Europsko vijeće² i Europski parlament³ više su puta naglasili da je integrirano energetska tržište koje dobro funkcionira najbolji način za osiguravanje prihvatljivih cijena energenata, sigurne opskrbe energijom, kao i za omogućavanje integracije i razvoja veće količine električne energije proizvedene iz obnovljivih izvora na isplativ način. Za postizanje rasta i dobrobiti potrošača u Europskoj uniji ključne su konkurentne cijene i stoga su one u središtu energetske politike EU-a. Trenutačni model tržišta električne energije temelji se na pravilima „Trećeg energetske paketa”⁴ donesenog 2009. Ta su pravila naknadno dopunjena propisima protiv zlorabe tržišta⁵ i provedbenim propisima u pogledu pravila o trgovini električnom

¹ Komunikacija Komisije Europskom parlamentu, Vijeću, Europskom gospodarskom i socijalnom odboru, Odboru regija te Europskoj investicijskoj banci: Okvirna strategija za otpornu energetska uniju s naprednom klimatskom politikom, COM/2015/080 final.

² Ishod sastanka Vijeća, 3429. sastanak o prometu, telekomunikacijama i energetici, 26. studenoga 2015., 14632/15; ishod sastanka Vijeća, 3472. sastanak o prometu, telekomunikacijama i energetici, 6. lipnja 2016., 9736/16.

³ Rezolucija Europskog parlamenta od 13. rujna 2016.: Prema novom modelu tržišta (P8_T A(2016) 0333).

⁴ Direktiva 2009/72/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 13. srpnja 2009. o zajedničkim pravilima za unutarnje tržište električne energije i stavljanju izvan snage Direktive 2003/54/EZ, SL L 211, 14.8.2009., str. 55. – 93. (dalje u tekstu „Direktiva o električnoj energiji”); Uredba (EZ) br. 714/2009 Europskog parlamenta i Vijeća od 13. srpnja 2009. o uvjetima za pristup mreži za prekograničnu razmjenu električne energije i stavljanju izvan snage Uredbe (EZ) br. 1228/2003, SL L 211, 14.8.2009., str. 15 – 35. (dalje u tekstu „Uredba o električnoj energiji”); Uredba (EZ) br. 713/2009 Europskog parlamenta i Vijeća od 13. srpnja 2009. o osnivanju Agencije za suradnju energetske regulatora, SL L 211, 14.8.2009., str. 1. – 14. (dalje u tekstu „Uredba o ACER-u”).

⁵ Uredba (EU) br. 1227/2011 Europskog parlamenta i Vijeća od 25. listopada 2011. o cjelovitosti i transparentnosti veleprodajnog tržišta energije, SL L 326, 8.12.2011., str. 1. – 16.; Provedbena uredba Komisije (EU) br. 1348/2014 od 17. prosinca 2014. o izvješćivanju o podacima i provedbi članka 8. stavaka 2. i 6. Uredbe (EU) br. 1227/2011 Europskog parlamenta i Vijeća o cjelovitosti i transparentnosti veleprodajnog tržišta energije, SL L 363, 18.12.2014., str. 121. – 142.

energijom i radu mreže⁶. Unutarnje energetske tržište EU-a temelji se na dobro ustanovljenim načelima, kao što su pravo pristupa trećih osoba elektroenergetskim mrežama, mogućnost da potrošači sami odaberu opskrbljivača, stroga pravila o razdvajanju, uklanjanje prepreka prekograničnoj trgovini, nadzor nad tržištem koji provode neovisni energetske regulatori te suradnja među regulatorima i mrežnim operatorima diljem EU-a u okviru Agencije za suradnju energetske regulatora (ACER) i Europske mreže operatora prijenosnih sustava (ENTSO).

Treći je energetske paket za potrošače značio konkretan napredak. Doveo je do povećane likvidnosti europske tržišta električne energije, a došlo je i do znatnog rasta prekogranične trgovine. Potrošači u mnogim državama članicama sada imaju veći izbor. Veće je tržišno natjecanje, posebno na veleprodajnim tržištima, pomoglo u kontroliranju veleprodajnih cijena. Novim je potrošačkim pravima uvedenima Trećim energetske paketom vidno poboljšana položaj potrošača na energetske tržištima.

Novi su razvoji doveli do temeljnih promjena u europske tržištima električne energije. Udio električne energije proizvedene iz obnovljivih izvora energije (RES-E) naglo se povećao. Nastavit će se s prijelazom na proizvodnju električne energije iz obnovljivih izvora energije jer je to jedan od ključnih uvjeta za ispunjavanje obveza Unije iz Pariškog sporazuma o klimi. Fizička narav proizvodnje električne energije iz obnovljivih izvora energije, koja je, za razliku od tradicionalne proizvodnje, kolebljivija, manje predvidljiva i decentralizirana, zahtijeva prilagodbu tržišnih pravila, kao i pravila o radu mreže fleksibilnijoj naravi tržišta. Istodobno su državne intervencije, koje su često neusklađene, dovele do poremećaja na veleprodajnom tržištu električne energije, što se negativno odrazilo na ulaganja i prekograničnu trgovinu⁷. Isto tako, u tehnološkom se smislu događaju važne promjene. Električnom se energijom u gotovo cijelom EU-u trguje takozvanim „povezivanjem tržišta”, koje zajednički organiziraju burze električne energije i operatori prijenosnih sustava. Digitalizacija i brz razvoj mjerenja putem interneta, kao i rješenja u trgovanju omogućavaju industriji, poduzećima pa čak i kućanstvima proizvodnju i skladištenje električne energije, kao i sudjelovanje u tržištima električne energije koristeći se takozvanim „upravljanjem potrošnjom”. U sljedećem će desetljeću tržište električne energije biti obilježeno promjenjivom i decentraliziranom proizvodnjom električne energije, povećanom međuovisnošću država članica i novim tehnološkim prilikama koje će potrošačima omogućiti da smanje svoje račune i aktivno

⁶ Uredba (EU) br. 1227/2011 Europskog parlamenta i Vijeća od 25. listopada 2011. o cjelovitosti i transparentnosti veleprodajnog tržišta energije, SL L 326, 8.12.2011., str. 1. – 16.; Uredba Komisije (EU) br. 543/2013 od 14. lipnja 2013. o dostavi i objavi podataka na tržištima električne energije i o izmjeni Priloga I. Uredbi (EZ) br. 714/2009 Europskog parlamenta i Vijeća, SL L 163, 15.6.2013, str. 1. – 12.; Uredba Komisije (EU) 2015/1222 od 24. srpnja 2015. o uspostavljanju smjernica za dodjelu kapaciteta i upravljanje zagušenjima, SL L 197, 25.7.2015., str. 24. – 72.; Uredba Komisije (EU) 2016/631 od 14. travnja 2016. o uspostavljanju mrežnih pravila za zahtjeve za priključivanje proizvođača električne energije na mrežu, SL L 112, 27.4.2016., str. 1. – 68.; Uredba Komisije (EU) 2016/1388 od 17. kolovoza 2016. o uspostavljanju mrežnih pravila za priključak kupca, SL L 223, 18.8.2016., str. 10. – 54.; Uredba Komisije (EU) 2016/1447 od 26. kolovoza 2016. o uspostavljanju mrežnih pravila za zahtjeve za priključivanje na mrežu sustava za prijenos istosmjernom strujom visokog napona i istosmjerno priključenih modula elektroenergetskog parka, SL L 241, 8.9.2016., str. 1. – 65.; Uredba Komisije (EU) 2016/1719 od 26. rujna 2016. o uspostavljanju smjernica za dugoročnu dodjelu kapaciteta, SL L 259, 27.9.2016., str. 42. – 68.; druge su smjernice i mrežna pravila podržale države članice i njihovo se donošenje očekuje.

⁷ Vidjeti Komunikaciju Komisije „Uspostava unutarnjeg tržišta električne energije i optimalno iskorištavanje javnih intervencija”, C(2013) 7243 final od 5.11.2013.

sudjeluju na tržištima električne energije s pomoću upravljanja potrošnjom, vlastite potrošnje ili skladištenja.

Stoga se trenutačnom inicijativom u pogledu modela tržišta električne energije važeća tržišna pravila nastoje prilagoditi novom stanju na tržištu omogućavajući da električna energija slobodno teče tamo gdje je najpotrebnija i onda kad je najpotrebnija s pomoću usklađenih cjenovnih signala, istodobnim osnaživanjem potrošača, maksimalnim iskorištavanjem prednosti prekograničnog tržišnog natjecanja i slanjem odgovarajućih signala i poticaja za potrebna ulaganja radi dekarbonizacije našeg energetskog sustava. Inicijativom će se dati prednost i rješenjima za energetsku učinkovitost te pridonijeti postanku vodećim svjetskim proizvođačem energije iz obnovljivih izvora, na taj način pridonoseći ostvarivanju cilja Unije u pogledu otvaranja radnih mjesta, poticanja rasta i privlačenja ulaganja.

Prilagodba tržišnih pravila

Postojeća se tržišna pravila temelje na tehnologijama za proizvodnju koje su prevladavale u prošlom desetljeću, tj. centraliziranim, velikim elektranama u kojima se električna energija proizvodi iz fosilnih goriva uz ograničeno sudjelovanje potrošača. Budući da će promjenjiva proizvodnja električne energije iz obnovljivih izvora energije u budućnosti igrati sve veću ulogu u kombinaciji načina njezine proizvodnje, potrebno je omogućiti potrošačima da sudjeluju u tržištima ako to žele, dok je pravila potrebno prilagoditi. Kratkoročna su tržišta električne energije, koja omogućavaju prekogranično trgovanje električnom energijom proizvedenom iz obnovljivih izvora, ključna za uspješnu integraciju takve električne energije na tržište. To je zato što se većina proizvodnje iz obnovljivih izvora energije može točno predvidjeti tek nedugo prije stvarne proizvodnje (zbog promjenjivih vremenskih prilika). Stvaranje tržišta u kojima bi se moglo sudjelovati nedugo prije stvarne isporuke (tzv. „unutardnevna” tržišta ili tržišta „uravnoteženja”) ključan je korak u omogućivanju da proizvođači električne energije iz obnovljivih izvora prodaju svoju energiju pod poštenim uvjetima, a povećat će i likvidnost samog tržišta. Kratkoročna će tržišta sudionicima otvoriti nove poslovne prilike, kao što je ponuda „rezervnih” energetskih rješenja u razdobljima velike potražnje i oskudne proizvodnje iz obnovljivih izvora. To uključuje mogućnost da potrošači promijene svoju potražnju („upravljanje potrošnjom”), operatore skladišta ili fleksibilne proizvođače. Iako upravljanje promjenjivošću u malim regijama može biti skupo, agregacija promjenjive proizvodnje po većim područjima moglo bi pomoći potrošačima u ostvarivanju znatnih ušteda. Ipak, integrirana kratkoročna tržišta još uvijek ne postoje.

Zbog nedostataka trenutačnih tržišnih rješenja energetski sektor nije toliko privlačan ulagačima. Uspostavom tržišnog energetskog sustava s prikladnim interkonekcijama u kojemu su cijene usklađene s tržišnim kretanjima na djelotvoran će se način potaknuti potrebna ulaganja u proizvodnju i prijenos i osigurati da se ulaže tamo gdje je to najpotrebnije smanjujući time potrebu za državnim ulaganjima.

Zbog nacionalnih tržišnih pravila (npr. ograničenja cijena) i državnih intervencija trenutačno nije moguće iz cijena iščitati razdoblja oskudice električne energije. Nadalje, cjenovna područja ne odražavaju uvijek stvarnu oskudicu ako su loše oblikovana i ako slijede političke granice. Novim se modelom tržišta nastoje poboljšati cjenovni signali radi poticanja ulaganja u onim područjima u kojima su najpotrebnija, a koja će, umjesto nacionalnim granicama, biti utvrđena ograničenjima mreže i središtima potražnje. Cjenovni signali trebali bi omogućiti i odgovarajuću naknadu fleksibilnih resursa (uključujući upravljanje potrošnjom i skladištenje) jer ti resursi ovise o kratkoročnim koristima (npr. moderne plinske elektrane koje se koriste samo tijekom sati najveće potražnje ili smanjenje industrijske potražnje u razdobljima najveće potražnje ili tijekom velikog opterećenja sustava). Djelotvornim cjenovnim signalima

osiguralo bi se i učinkovito dispečiranje postojećih proizvodnih sredstava. Stoga je od ključne važnosti preispitati sva važeća pravila kojima se narušava formiranje cijena (poput pravila kojima se daje prednost dispečiranju određenih postrojenja) kako bi se potaknula i u potpunosti ostvarila mogućnost fleksibilnosti potražnje.

Potrošači u središtu energetske tržišta

Potpunom integracijom industrijskih, komercijalnih i stambenih potrošača u energetske sustav mogu se izbjeći znatni troškovi u pogledu „rezervne” proizvodnje, odnosno troškovi koje bi inače snosili potrošači. Na taj bi način potrošači čak imali koristi od fluktuacija cijena, a sudjelovanjem na tržištu mogli bi i zaraditi. Stoga je poticanje sudjelovanja potrošača preduvjet za uspješno i isplativo upravljanje energetskom tranzicijom.

Ostvarivanje novih pogodnosti za potrošače energije ključna je obveza energetske unije. Važeća tržišna pravila međutim često onemogućavaju potrošače u ostvarivanju koristi od tih novih pogodnosti. Iako potrošači mogu proizvoditi i skladištiti električnu energiju, kao i upravljati svojom potrošnjom energije lakše nego ikad prije, trenutni je model maloprodajnog tržišta takav da ih onemogućava u ostvarivanju svih koristi od takvih pogodnosti.

U većini se država članica potrošače rijetko potiče da promijene svoju potrošnju kao odgovor na promjene cijena na tržištima jer se cjenovni signali u stvarnom vremenu ne prosljeđuju krajnjim potrošačima. Paket o modelu tržišta prilika je za ispunjavanje te obveze. Transparentnijim cjenovnim signalima u stvarnom vremenu potaknut će se pojedinačno ili grupno sudjelovanje potrošača, a sustav električne energije učiniti fleksibilnijim olakšavajući integraciju električne energije proizvedene iz obnovljivih izvora energije. Osim što bi njima kućanstva mogla ostvariti znatne uštede, tehnološka dostignuća znače da uređaji i sustavi, poput pametne bijele tehnike, električnih vozila, električnih grijalica, klimatizacije i toplinskih crpki u izoliranim zgradama te centraliziranih sustava grijanja i hlađenja mogu automatski pratiti fluktuacije cijena i, u velikom opsegu, dati važan i fleksibilan doprinos elektroenergetskoj mreži. Kako bi potrošači mogli imati financijske koristi od tih novih pogodnosti, moraju imati pristup primjerenim pametnim sustavima, kao i ugovorima o opskrbi električnom energijom s dinamičnim cijenama povezanim s promptnim tržištem. Osim što potrošači trebaju uskladiti svoju potrošnju s cjenovnim signalima, pojavljuju se nove usluge utemeljene na potražnji kojima dionici na tržištu nude upravljanje potrošnjom više potrošača plaćajući im naknadu za njihovu fleksibilnost. Iako se takve usluge već potiču postojećim zakonodavstvom EU-a, dokazi upućuju na to da te odredbe nisu bile djelotvorne u uklanjanju glavnih tržišnih prepreka kojima se sprečava ulazak tih pružatelja usluga na tržište. Stoga je radi daljnjeg poticanja takvih usluga te odredbe potrebno usavršiti.

U mnogim državama članicama cijene električne energije ne prate potražnju i ponudu, nego ih reguliraju javna tijela. Reguliranjem cijena mogu se ograničiti razvoj djelotvornog tržišnog natjecanja te destimulirati ulaganja i pojavljivanje novih sudionika na tržištu. Stoga se Komisija u svojoj Okvirnoj strategiji za energetske uniju⁸ obvezala da će postupno ukidati regulirane cijene niže od razina pokrivanja troškova i poticati države članice na uspostavu plana za postupno ukidanje svih reguliranih cijena. Novim se modelom tržišta nastoji osigurati da se cijene opskrbe ne mogu mijenjati javnim intervencijama, osim u propisno opravdanim slučajevima.

⁸ Vidjeti Komunikaciju Komisije pod nazivom „Okvirna strategija za otpornu energetske uniju s naprednom klimatskom politikom”, COM/2015/080 final.

Troškovi tehnologije brzo se snižavaju, što znači da sve više potrošača može smanjiti svoje račune za energiju koristeći se tehnologijama poput fotonaponskih krovnih sustava i baterija. Vlastitu proizvodnju međutim još uvijek otežava nepostojanje zajedničkih pravila za „proizvođače-potrošače”. Odgovarajućim bi se pravilima uklonile te prepreke, npr. jamčenjem prava potrošača na proizvodnju energije za vlastitu potrošnju i prodavanje viška mreži, istodobno uzimajući u obzir troškove i koristi za sustav u cjelini (npr. odgovarajuće sudjelovanje u troškovima mreže).

Uspostava lokalnih energetske zajednice mogla bi biti učinkovit način za upravljanje energijom na razini zajednice trošeći električnu energiju koju proizvedu izravno za napajanje ili za (centralno) grijanje i hlađenje, bez obzira na to jesu li povezane na distribucijski sustav. Kako bi se osigurao slobodan razvoj takvih inicijativa, novim se modelom tržišta od država članica zahtijeva da uspostave odgovarajuće pravne okvire radi omogućavanja provedbe takvih aktivnosti.

Danas je više od 90 % promjenjivih obnovljivih izvora električne energije priključeno na distribucijske mreže. Integracija lokalne proizvodnje ustvari je pridonijela znatnom povećanju mrežnih tarifa za potrošače u kućanstvima. Usto, drastično su se povećali porezi i pristojbe kojima se financiraju proširenja mreže i ulaganja u obnovljive izvore. Novi model tržišta i izmjene Direktive o obnovljivim izvorima energije prilika su za uklanjanje tih nedostataka, koji mogu imati nerazmjerni učinak na određene potrošače u kućanstvima.

Troškovi mreže mogli bi se znatno smanjiti ako bi se operatorima distribucijskih sustava dopustilo da neka od pitanja povezanih s promjenjivom proizvodnjom rješavaju na lokalnoj razini (npr. upravljanjem lokalnim resursima fleksibilnosti). Međutim, s obzirom na to da su mnogi operatori distribucijskih sustava dio vertikalno integriranih poduzeća koja se bave i opskrbom, potrebne su regulatorne zaštitne mjere kako bi se zajamčilo da su operatori distribucijskih sustava neutralni pri obavljanju svojih novih zadaća, npr. u pogledu upravljanja podacima i pri upotrebi fleksibilnosti za upravljanje lokalnim zagušenjima.

Još jedan od ključnih pokretača tržišnog natjecanja i uključenosti potrošača je informiranje. Prethodna su savjetovanja i istraživanja Komisije pokazala da se potrošači žale na nedostatak transparentnosti u tržištima električne energije, zbog čega se umanjuje mogućnost da imaju koristi od tržišnog natjecanja i da aktivno sudjeluju na tržištima. Potrošači smatraju da nisu dovoljno informirani o alternativnim opskrbljivačima i dostupnosti novih energetske usluga, a žale se na složenost ponuda i postupaka za promjenu opskrbljivača. Reformom će se osigurati i zaštita podataka jer će se povećanom upotrebom novih tehnologija (posebno pametnih sustava mjerenja) dobiti niz energetske podataka s velikom komercijalnom vrijednošću.

Pri stavljanju potrošača u središte energetske tržišta u novom je modelu tržišta ključno razmotriti kako osigurati zaštitu najugroženijih članova društva i zaustaviti povećanje ukupnog broja energetske siromašnih kućanstava. S obzirom na to da je nejasno kako riješiti problem rastućeg energetske siromaštva i osjetljivosti potrošača na najprikladniji način, prijedlogom novog modela tržišta zahtijeva se da države članice propisno mjere i redovito prate energetske siromaštvo na temelju načela utvrđenih na razini EU-a. U revidiranim direktivama o energetske učinkovitosti i energetske svojstvima zgrada navode se daljnje mjere za rješavanje energetske siromaštva.

Sigurnost opskrbe električnom energijom

Sigurnost opskrbe električnom energijom neophodna je u modernim društvima koja uvelike ovise o sustavima pogonjenima električnom energijom i internetom. Stoga je nužno ocijeniti mogućnost europske sustava električne energije da omogući dovoljnu proizvodnju i

fleksibilnost radi osiguravanja pouzdane opskrbe električnom energijom u svakom trenutku (adekvatnost resursa). Osiguravanje sigurnosti opskrbe nije samo nacionalna obveza, nego i jedan od ključnih elemenata europske energetske politike⁹. To je zbog toga što se sigurnost opskrbe u potpuno međusobno povezanoj i usklađenoj mreži i na tržištima koja dobro funkcioniraju može organizirati mnogo učinkovitije i konkurentnije nego na isključivo nacionalnoj osnovi. Stabilnost mreže u pojedinačnim državama članicama često uvelike ovisi o tokovima električne energije iz susjednih država i stoga mogući problemi sa sigurnošću opskrbe obično imaju regionalan učinak. Zbog toga su najučinkovitija rješenja za nacionalne proizvodne manjke često regionalna, omogućavajući državama članicama da imaju koristi od proizvodnih višaka u drugim državama. Stoga je potrebno uvesti koordiniranu europsku procjenu adekvatnosti u skladu sa zajednički dogovorenim metodologijom kako bi se dobila stvarna slika mogućih proizvodnih potreba, uzimajući u obzir integraciju tržišta električne energije i moguće tokove iz drugih država. Ako se koordiniranom procjenom adekvatnosti pokaže da su u određenim državama ili regijama potrebni mehanizmi za razvoj kapaciteta, takvi bi mehanizmi trebali biti osmišljeni s ciljem smanjenja poremećaja na unutarnjem tržištu što je više moguće. Stoga bi se trebali utvrditi jasni i transparentni kriteriji za maksimalno smanjenje poremećaja u prekograničnoj trgovini, najbolje iskorištavanje upravljanja potrošnjom i smanjenje učinaka koji utječu na dekarbonizaciju kako bi se izbjegao rizik od rascjepkanosti nacionalnih mehanizama za razvoj kapaciteta, čime se stvaraju nove tržišne prepreke i narušava tržišno natjecanje¹⁰.

Jačanje regionalne suradnje

Bliska međupovezanost država članica EU-a zajedničkom transeuropskom mrežom jedinstvena je u svijetu i velika je prednost kad je riječ o učinkovitoj provedbi energetske tranzicije. Ako se ne bi mogli osloniti na resurse proizvodnje ili potražnje iz drugih država članica, troškovi energetske tranzicije koje bi snosili potrošači znatno bi se povećali. Danas sustavi u različitim državama članicama rade na puno sličniji način nego prije. To je zbog povećanja promjenjive i decentralizirane proizvodnje te veće integracije tržišta, posebno u kraćim tržišnim vremenskim intervalima. To znači i da nacionalne mjere koje poduzmu regulatori ili mrežni operatori mogu imati trenutačan učinak na ostale države članice EU-a. Iskustvo je pokazalo da zbog neusklađenih nacionalnih odluka europski potrošači mogu imati znatne troškove.

S obzirom na to da se iskorištava samo 25 % kapaciteta nekih interkonekcijskih vodova, često zbog neusklađenih nacionalnih ograničenja, i da se države članice nisu uspjele dogovoriti o odgovarajućim cjenovnim područjima, postoji potreba za većom usklađenošću operatora prijenosnih sustava i regulatora. Primjeri uspješne dobrovoljne i obvezne suradnje među operatorima prijenosnih sustava, regulatorima i vladama pokazali su da se regionalnom suradnjom mogu poboljšati funkcioniranje tržišta i znatno smanjiti troškovi. U određenim je područjima, npr. kad je riječ o mehanizmu „tržišnog povezivanja” diljem EU-a, suradnja operatora prijenosnih sustava već postala obvezna, a većinski se sustav glasanja o nekim pitanjima pokazao uspješnim u područjima u kojima dobrovoljnom suradnjom (ostavljajući svakom operatoru prijenosnog sustava pravo veta) nisu pronađena učinkovita rješenja regionalnih problema. Na temelju tog bi uspješnog primjera obveznu suradnju trebalo proširiti na druga područja u regulatornom okviru. S tim bi ciljem operatori prijenosnih sustava u okviru „regionalnih operativnih središta” trebali odlučiti o pitanjima u kojima bi rascjepkane i

⁹ Vidjeti članak 194. stavak 1. točku (b) UFEU-a.

¹⁰ U tom kontekstu vidjeti i Prijedlog uredbe Europskog parlamenta i Vijeća o pripremljenosti za rizike u sektoru električne energije, kojim su obuhvaćeni rizici u pogledu sigurnosti opskrbe povezani s upravljanjem elektroenergetskim kriznim situacijama.

neusklađene nacionalne mjere mogle negativno utjecati na tržište i potrošače (npr. u područjima pogona sustava, izračuna kapaciteta interkonekcijskih vodova, sigurnosti opskrbe i pripremljenosti za rizike).

Prilagodba regulatornog nadzora regionalnim tržištima

Isto se tako čini primjerenim prilagoditi regulatorni nadzor stvarnim okolnostima na tržištu. Sve važne regulatorne odluke trenutačno donose nacionalni regulatori, čak i onda kad je potrebno zajedničko regulatorno rješenje. Iako je Agencija za suradnju energetske regulatora bila uspješna u uspostavi foruma za usklađivanje nacionalnih regulatora čiji se interesi razlikuju, njezina je glavna uloga trenutačno ograničena na usklađivanje, savjetovanje i praćenje. Dok dionici na tržištu iz različitih država članica sve više surađuju i o određenim pitanjima u pogledu rada mreže i trgovanja električnom energijom odlučuju kvalificiranom većinom na regionalnoj razini ili čak razini Unije¹¹, takvi postupci donošenja odluka ne postoje na regulatornoj razini. Regulatorni je nadzor stoga i dalje rascjepkan, što bi moglo rezultirati donošenjem različitih odluka i nepotrebnim kašnjenjima. Jačanje ovlasti Agencije za suradnju energetske regulatora u prekograničnim pitanjima koja zahtijevaju donošenje usklađene regionalne odluke pridonijelo bi bržem i djelotvornijem donošenju odluka u prekograničnim pitanjima. Nacionalni bi regulatori, koji u okviru Agencije za suradnju energetske regulatora odlučuju o tim pitanjima većinskim glasanjem, i dalje bili potpuno uključeni u taj postupak.

Isto se tako čini prikladnim preciznije utvrditi ulogu Europske mreže operatora prijenosnih sustava za električnu energiju radi jačanja njezine koordinacijske uloge i postizanja veće transparentnosti njezinog postupka odlučivanja.

Pojašnjenja teksta

Konačno, preinake Uredbe o električnoj energiji, Uredbe o ACER-u i Direktive o električnoj energiji koristit će se radi pružanja uredničkih pojašnjenja nekih od postojećih pravila i radi njihove reorganizacije kako bi se izrazito tehnička pravila sadržana u ta tri akta učinila razumljivijima bez zadiranja u sadržaj odredaba.

• Usklađenost s drugim odredbama i prijedlozima u tom području politike

Inicijativa u pogledu modela tržišta usko je povezana s drugim zakonodavnim prijedlozima u području klimatske i energetske politike koji su istodobno predstavljeni. Ti prijedlozi posebno uključuju inicijative za poboljšanje energetske učinkovitosti u Europi, paket mjera o energiji iz obnovljivih izvora i sveobuhvatnu inicijativu u pogledu upravljanja energetskom unijom i njezinih mehanizama izvješćivanja. Svim se tim inicijativama nastoje provesti mjere potrebne za postizanje konkurentne, sigurne i održive energetske unije. Upakiravanjem različitih inicijativa koje se sastoje od višestrukih zakonodavnih i nezakonodavnih poluga nastoji se osigurati potpuna dosljednost različitih, ali međusobno blisko povezanih političkih prijedloga.

Stoga, iako je trenutačni prijedlog usredotočen na ažuriranje tržišnih pravila s ciljem postizanja ekonomski povoljne energetske tranzicije na čiste energije, te su odredbe usklađene sa širim okvirom klimatske i energetske politike EU-a. Te su poveznice dodatno objašnjene u Komisijinoj procjeni učinka¹².

¹¹ Vidjeti npr. članak 9. Uredbe Komisije (EU) 2015/1222 od 24. srpnja 2015. o uspostavljanju smjernica za dodjelu kapaciteta i upravljanje zagušenjima, SL L 197, 25.7.2015., str. 24. – 72.

¹² [Ured za publikacije: umetnuti poveznicu na procjenu učinka].

Prijedlog je usko povezan s prijedlogom za reviziju Direktive o obnovljivim izvorima energije pružanjem okvira za ostvarivanje cilja za obnovljivu energiju do 2030., uključujući načela povezana s programima potpora za obnovljive izvore energije, što bi ih učinilo više orijentiranim na tržište, isplativijima i više regionaliziranim u pogledu područja primjene u onim slučajevima u kojima države članice odluče zadržati programe potpora. Tim se mjerama nastojala postići integracija obnovljivih energija u tržište, kao npr. odredbama o dispečiranju, o preprekama vlastitoj potrošnji povezanima s tržištem i drugim pravilima o pristupu tržištu prethodno sadržanima u Direktivi o obnovljivim izvorima energije, a koje su sada integrirane u Uredbu o električnoj energiji i Direktivu o električnoj energiji.

Prijedlog uredbe o upravljanju energetsom unijom pridonijet će osiguravanju usklađenosti politika pojednostavnjivanjem obveza država članica u pogledu planiranja i izvješćivanja radi pružanja bolje podrške konvergenciji prema energetske i klimatske ciljevima utvrđenima na razini EU-a. Kao novi instrument za planiranje, izvješćivanje i praćenje mjerit će napredak pojedinačnih država članica u provedbi europskih tržišnih zahtjeva uvedenih ovim aktima.

Prijedlogom uredbe o pripremljenosti za rizike u sektoru električne energije nadopunjuje se ovaj prijedlog, a u njemu je naglasak posebno na vladinim mjerama za upravljanje elektroenergetskim kriznim situacijama i na sprečavanju kratkoročnih rizika za sustav električne energije.

Trenutačni je prijedlog pomno usklađen s Komisijinom politikom tržišnog natjecanja u području energetike. Njime su posebno obuhvaćeni rezultati sektorskog istraživanja Komisije o mehanizmima za razvoj kapaciteta osiguravajući potpunu dosljednost s provedbenom politikom Komisije u pogledu državnih potpora za energiju.

- **Usklađenost s drugim politikama Unije**

Prijedlogom se nastoje provesti ključni ciljevi energetske unije, kako su utvrđeni u Okvirnoj strategiji za otpornu energetske uniju s naprednom klimatskom politikom. Kao što je već navedeno, pojedinosti paketa isto su tako u skladu s djelovanjem koje je Unija nedavno poduzela na globalnoj razini radi ostvarivanja ambicioznih klimatskih ciljeva iz dogovora postignutog u Parizu na 21. Konferenciji stranaka Okvirne konvencije UN-a o klimatskim promjenama (COP21). Trenutačni prijedlog i prijedlog revizije sustava trgovanja emisijama EU-a iz srpnja 2015. uzajamno se potkrepljuju i nadopunjuju.

Nadalje, s obzirom na to da se revizijom modela tržišta električne energije europsko energetske tržište nastoji učiniti konkurentnijim i prikladnijim novim energetske tehnologijama, prijedlog pridonosi ostvarivanju ciljeva Unije u pogledu otvaranja radnih mjesta i poticanja rasta. Nudeći tržišne mogućnosti za upotrebu novih tehnologija, prijedlogom će se potaknuti i pojava niza usluga i proizvoda zbog kojih će europska poduzeća postati predvodnici na tržištu usporedno s globalnim napretkom tranzicije na čiste energije.

2. PRAVNA OSNOVA, SUPSIDIJARNOST I PROPORCIONALNOST

- **Pravna osnova**

Pravna osnova za predložene mjere je članak 194. Ugovora o funkcioniranju Europske unije (UFEU), kojim su objedinjene i pojašnjene nadležnosti EU-a u području energetike. U skladu s člankom 194. UFEU-a glavni su ciljevi energetske politike EU-a sljedeći: osigurati funkcioniranje energetske tržišta; osigurati sigurnost opskrbe energijom u Uniji; promicati energetske učinkovitost i uštedu energije te razvoj novih i obnovljivih oblika energije i promicati međupovezanost energetske mreže.

Ova se inicijativa temelji i na sveobuhvatnom skupu zakonodavnih akata donesenih i ažuriranih u protekla dva desetljeća. Radi stvaranja novog unutarnjeg energetskog tržišta EU je u razdoblju od 1996. do 2009. donio tri uzastopna zakonodavna paketa, a sveobuhvatni je cilj bio integracija tržišta i liberalizacija nacionalnih tržišta električne energije i plina. Tim je odredbama obuhvaćen širok raspon aspekata, među ostalim, pristup tržištu, transparentnost, potrošačka prava i neovisnost regulatornih tijela.

Ne gubeći iz vida postojeće zakonodavstvo i opći smjer rastuće integracije tržišta energije, trenutačnu bi inicijativu trebalo smatrati i dijelom stalnih napora za osiguravanje integracije i djelotvornog funkcioniranja europskih energetskih tržišta.

Nedavnim je pozivima na djelovanje na razini EU-a koje su uputili Europsko vijeće¹³ i Europski parlament radi dovršenja europskog energetskog tržišta otvoren dodatni prostor za djelovanje.

• **Supsidijarnost**

Predložene izmjene odredaba Uredbe o tržištima električne energije, Direktive o zajedničkim pravilima za unutarnje tržište električne energije i Uredbe o osnivanju Agencije za suradnju energetskih regulatora nužne su za uspostavu integriranog EU-ova tržišta električne energije, što na nacionalnoj razini nije moguće postići na jednako učinkovit način. Kako je detaljno navedeno u evaluaciji preinačenih zakonodavnih akata¹⁴, dokazi ukazuju na to da su izolirani nacionalni pristupi doveli do kašnjenja u provedbi unutarnjeg energetskog tržišta i do donošenja neoptimalnih i neusklađenih regulatornih mjera, nepotrebnog udvostručenja intervencija i kašnjenja u ispravljanju neučinkovitosti tržišta. Uspostava unutarnjeg energetskog tržišta s pomoću kojeg se svima može isporučiti konkurentna i održiva energija ne može se postići na temelju rascjepkanih nacionalnih pravila koja se odnose na trgovanje energijom, rad dijeljene mreže i, u određenoj mjeri, na normizaciju proizvoda.

Zbog sve veće međupovezanosti EU-ovih tržišta električne energije potrebna je veća usklađenost nacionalnih dionika. Nacionalne političke intervencije u sektoru električne energije imaju izravan utjecaj na susjedne države članice zbog energetske međuovisnosti i mrežnih interkonekcija. Osiguravanje stabilnosti mreže i njezinog učinkovitog funkcioniranja sve je teže postići isključivo na nacionalnoj razini jer je zbog rastuće prekogranične trgovine, kao i pojave decentralizirane proizvodnje i sudjelovanja potrošača povećana mogućnost učinaka prelijevanja. Ni jedna država ne može učinkovito djelovati sama i posljedice jednostranog djelovanja s vremenom su postale izraženije. To se opće načelo primjenjuje na niz mjera uvedenih ovim prijedlogom, bez obzira na to odnose li se na trgovanje energijom, rad mreže ili djelotvorno sudjelovanje potrošača.

Budući da zajednička regionalna pitanja koja zahtijevaju donošenje usklađene odluke često imaju znatan gospodarski učinak na države članice, dosadašnje iskustvo pokazalo je da dobrovoljnom suradnjom, iako korisnom u mnogim područjima suradnje među državama članicama, često nisu mogle biti uklonjene tehnički složene razlike s važnim distributivnim učincima među državama članicama¹⁵. Postojeće dobrovoljne inicijative, kao što je petostrani

¹³ U veljači 2011. Europsko vijeće utvrdilo je cilj dovršetka unutarnjeg energetskog tržišta do 2014. i razvoja interkonekcija kako do 2015. mreže određenih država članica ne bi bile izolirane. U lipnju 2016. Europsko vijeće zatražilo je i donošenje strategije jedinstvenog tržišta u području energetike te akcijskih planova koje treba predložiti Komisija i koji trebaju biti provedeni do 2018.

¹⁴ [Ured za publikacije: umetnuti poveznicu na procjenu učinka – evaluacijski dio].

¹⁵ Vidjeti npr. rasprave o upravljanju zagušenjem u srednjoj Europi, u kojima je zbog različitih nacionalnih interesa znatno usporena veća integracija tržišta.

energetski forum, često su geografski ograničene jer obuhvaćaju samo dijelove EU-ova tržišta električne energije i nužno ne udružuju sve države koje su fizički najuže međusobno povezane.

Konkretan primjer su neusklađene nacionalne politike koje se odnose na načela utvrđivanja tarifa za distribuciju, a kojima se može narušiti unutarnje tržište do te mjere da distribuirana proizvodnja ili usluge skladištenja energije budu obuhvaćeni vrlo različitim poticajima za sudjelovanje na tržištu. S pojavom novih tehnologija i energetskih usluga kojima se sve češće prekogranično trguje djelovanje EU-a vrlo je važno za osiguravanje ravnopravnih uvjeta i učinkovitijih rezultata na tržištu za sve uključene strane.

ACER-ova zadaća usklađivanja prilagođena je novim razvojem na energetskim tržištima, poput povećane potrebe za usklađivanjem u razdobljima većih prekograničnih tokova energije i porasta proizvodnje energije iz nestalnih obnovljivih izvora energije. Neovisna nacionalna regulatorna tijela imaju važnu ulogu u provedbi regulatornog nadzora nad svojim nacionalnim energetskim sektorom. Međutim, sustav koji među državama članicama postaje sve više međuovisan kad je riječ o tržišnim transakcijama i funkcioniranju sustava zahtijeva regulatorni nadzor koji nadilazi nacionalne granice. ACER je tijelo osnovano radi pružanja takvog regulatornog nadzora u situacijama koje obuhvaćaju više od dvije države članice. Očuvana je glavna uloga ACER-a kao koordinatora djelovanja nacionalnih regulatora; dodijeljene su mu dodatne ograničene nadležnosti u onim područjima u kojima bi rascjepkano nacionalno donošenje odluka o pitanjima od prekogranične važnosti dovelo do problema ili nedosljednosti u unutarnjem tržištu. Na primjer, otvaranje regionalnih operativnih središta u [preinačena Uredba br. 714/2009 kako je predloženo dokumentima COM(2016) 861/2] zahtijeva nadnacionalni nadzor koji treba provoditi ACER jer regionalna operativna središta obuhvaćaju više država članica. Isto tako, uvođenje koordinirane procjene adekvatnosti na razini EU-a u [preinačena Uredba br. 714/2009 kako je predloženo dokumentima COM(2016) 861/2] zahtijeva regulatorno odobrenje njezine metodologije i izračuna, što može provoditi samo ACER jer je procjenu adekvatnosti potrebno provesti diljem država članica.

Iako će se zbog dodjele novih zadaća osoblje ACER-a morati povećati, njegova uloga koordinatora dovest će do manjeg opterećenja nacionalnih tijela, na taj način oslobađajući administrativne resurse na nacionalnoj razini. Predloženim će se pristupom pojednostavniti regulatorni postupci (npr. uvođenjem izravnog odobrenja u okviru ACER-a umjesto 28 zasebnih odobrenja). Usklađenim razvojem metodologija (npr. u pogledu procjene adekvatnosti) smanjit će se radno opterećenje nacionalnih tijela i izbjeći dodatan rad uzrokovan mogućim problemima proizašlima iz neusklađenih nacionalnih regulatornih djelovanja.

- **Proporcionalnost**

Političkim se odlukama obuhvaćenima Uredbom o električnoj energiji, Direktivom o električnoj energiji i Uredbom o ACER-u model tržišta električne energije nastoji prilagoditi povećanom udjelu decentralizirane proizvodnje i aktualnim tehnološkim dostignućima.

Predložene su reforme usmjerene samo na ono što je nužno za postizanje potrebnog napretka unutarnjeg tržišta ostavljajući krajnje nadležnosti i odgovornosti državama članicama, nacionalnim regulatorima i nacionalnim dionicima.

Mogućnosti kojima se razmatra dalekosežnije usklađivanje, npr. predlaganje jednog neovisnog europskog energetskog regulatora, jednog integriranog europskog operatora prijenosnog sustava ili više izravnih zabrana državnih intervencija bez mogućnosti izuzeća dosljedno su odbacivane u procjeni učinka. Umjesto toga, cilj su prijedloga uravnotežena

rješenja kojima se ograničava samo nacionalni opseg regulatornog djelovanja, pri čemu usklađeno djelovanje nedvojbeno donosi više koristi potrošačima.

Donesenim mogućnostima politike nastoje se stvoriti jednaki uvjeti za sve tehnologije proizvodnje i ukloniti poremećaji na tržištu kako bi se, među ostalim, obnovljivi izvori energije mogli ravnopravno natjecati na energetskom tržištu. Usto, svi bi sudionici na tržištu snosili financijsku odgovornost za održavanje mreže uravnoteženom. Uklonit će se prepreke uslugama kojima se mreži omogućava fleksibilnost, kao što su usluge odgovora na potražnju. Nadalje, mjerama se nastoji stvoriti likvidnije kratkoročno tržište kako bi fluktuacije cijena mogle pravilno odražavati oskudicu i ponuditi odgovarajuće poticaje za fleksibilnu mrežu.

Na razini maloprodajnog tržišta države članice poticat će se i da progresivno ukidaju opće reguliranje cijena, počevši od cijena ispod razine pokrivanja troškova. Ugroženi potrošači mogu se zaštititi prijelaznim reguliranjem cijena. Radi daljnjeg povećanja tržišnog natjecanja ograničit će se upotreba naknada za raskidanje ugovora kako bi se potaknula promjena opskrbljivača. Isto tako, načelima na visokoj razini osigurat će se da su računi za potrošnju energije jasni i razumljivi, a omogućit će se i nediskriminirajući pristup podacima o potrošačima, istodobno zadržavajući opće odredbe o zaštiti osobnih podataka.

U skladu s razvojem prekogranične trgovine električnom energijom i postupnom integracijom tržišta institucionalni će okvir biti prilagođen potrebi za dodatnom regulatornom suradnjom i novim zadaćama. ACER će dobiti dodatne zadaće, posebno u pogledu regionalnog funkcioniranja energetskog sustava, a nacionalni će regulatori i dalje imati središnju ulogu u regulaciji energetike.

U procjeni učinka priloženoj ovom prijedlogu sve su mogućnosti detaljno provjerene kako bi se osiguralo da ispunjavaju zahtjeve proporcionalnosti. Potrebno je napomenuti da su predložene politike kompromis među inicijativama koje se kreću od baze prema vrhu i upravljanjem tržištem odozgo prema dolje. U skladu s proporcionalnošću mjerama se ni na koji način ne nadomješta uloga nacionalnih vlada, nacionalnih regulatornih tijela i operatora prijenosnih sustava u obavljanju niza ključnih funkcija. Štoviše, nacionalne se regulatore potiče na učinkovitije formalno i neformalno udruživanje u regionalnom kontekstu radi rješavanja pitanja koja proizlaze iz upravljanja sustavom električne energije na način razmjernan opsegu problema.

Umjesto podupiranja pristupa „potpunog usklađivanja”, mjerama se nastoje stvoriti jednaki uvjeti za sve sudionike na tržištu, posebno ako tržišne mogućnosti nadilaze nacionalne granice. Konačno, određena standardizacija pravila i normizacija proizvoda nužne su za djelotvorno prekogranično trgovanje električnom energijom. Istodobno bi odluke koje se odnose na rad mreže mogle dovesti do neoptimalnih rezultata na tržištu ako bi njihovo donošenje bilo prepušteno pojedinačnim državama članicama i regulatorima koji djeluju izolirano. Izravno iskustvo s izradom i donošenjem zajedničkih mrežnih pravila i pravila trgovanja (tzv. „mrežna pravila” i „smjernice”) od donošenja Trećeg energetskog paketa iz 2009. pokazalo je da postoji nedvojbeno dodana vrijednost u okupljanju regulatora i nacionalnih tijela radi postizanja dogovora o zajedničkim pravilima i metodologijama kad je riječ o načelima na visokoj razini, kao i tehničkim načelima.

Među maloprodajnim i veleprodajnim tržištima sve je veća razlika u konkurentnosti, a maloprodajna tržišta još uvijek zaostaju u pogledu ponude usluga i konkretnih koristi za potrošače. Praćenjem energetskog siromaštva, transparentnosti i jasnoće informacija za potrošače, kao i njihova pristupa podacima, predloženim se mjerama neće neopravdano ograničiti nacionalne ovlasti.

- **Odabir pravnog instrumenta**

Prijedlogom će se izmijeniti ključni pravni akti koji su dio Trećeg energetskeg paketa. To obuhvaća Uredbu o električnoj energiji (br. 714/2009) i Direktivu o električnoj energiji (br. 2009/72/EZ), kao i Uredbu o ACER-u (br. 713/2009). Preinakom navedenih pravnih akata poboljšat će se pravna jasnoća. Aktom o izmjeni možda se ne bi mogao obuhvatiti širok skup novih odredaba. Odabir instrumenta stoga zahtijeva reviziju već donesenih i provedenih propisa kao prirodnog razvoja važećeg zakonodavstva.

3. REZULTATI EX POST EVALUACIJA, SAVJETOVANJA S DIONICIMA I PROCJENA UČINKA

- **Ex post evaluacije / provjere primjerenosti postojećeg zakonodavstva**

Službe Komisije ocijenile su uspješnost važećeg zakonodavnog okvira (Trećeg energetskeg paketa) u odnosu na pet utvrđenih kriterija: važnost, djelotvornost, učinkovitost, usklađenost i dodanu vrijednost EU-a. Uz procjenu učinka provedena je i samostalna evaluacija, a njezini se rezultati odražavaju u utvrđivanju problema u procjeni učinka.

Evaluacijom je utvrđeno da je cilj Trećeg energetskeg paketa u pogledu povećanja tržišnog natjecanja i uklanjanja prepreka prekograničnom tržišnom natjecanju na tržištima električne energije općenito ostvaren. Aktivnom provedbom tog zakonodavstva ostvareni su pozitivni rezultati za tržišta električne energije i potrošače, a za razliku od 2009., tržišta su općenito postala manje koncentrirana i više integrirana. Kad je riječ o maloprodajnim tržištima, novim je potrošačkim pravima uvedenima Trećim energetskeg paketom vidno poboljšan položaj potrošača na energetskeg tržištima.

Međutim, uspjeh pravila Trećeg energetskeg paketa u razvoju unutarnjeg tržišta električne energije i dalje je ograničen u brojnim područjima na veleprodajnoj i maloprodajnoj razini. Općenito, evaluacija je pokazala da se velike koristi i dalje mogu ostvariti poboljšanjem okvira modela tržišta, kao što su neiskorištene opće koristi za društveno blagostanje i krajnje koristi za potrošače. Na razini veleprodajnih tržišta i dalje postoje prepreke prekograničnoj trgovini, a kapaciteti interkonekcijskih vodova često nisu u potpunosti iskorišteni. Među ostalim, tome je uzrok nedovoljna suradnja mrežnih operatora i regulatora na zajedničkom korištenju interkonekcijskim vodovima. Nacionalna perspektiva uključenih stranaka i dalje u mnogim slučajevima sprečava provedbu djelotvornih prekograničnih rješenja i ograničava inače korisne prekogranične tokove. Situacija se razlikuje ovisno o pojedinim tržištima i vremenskim okvirima, a tržište za dan unaprijed te unutardnevno tržište i tržište uravnoteženja različito su integrirani.

Kad je riječ o maloprodajnim tržištima, tržišno je natjecanje moguće znatno poboljšati. Cijene električne energije još uvijek se znatno razlikuju među državama članicama zbog razloga koji nisu povezani s tržištem, a cijene za kućanstva u stalnom su porastu zbog znatnih povećanja nespornih naknada do kojih je došlo posljednjih godina, a to su naknade za mrežu, porezi i pristojbe. U pogledu zaštite potrošača, rastuće energetske siromaštvo i činjenica da nije jasno kako ga suzbiti te kako riješiti problem osjetljivosti potrošača na najprikladniji način otežavaju daljnje produbljivanje unutarnjeg energetskeg tržišta. Naknade za promjenu opskrbljivača, poput naknada za raskidanje ugovora i dalje su znatna financijska prepreka

uključenosti potrošača. Usto, brojne pritužbe povezane s obračunavanjem troškova¹⁶ ukazuju na to da se usporedivost i jasnoća informacija o obračunu mogu poboljšati.

Uz nedostatke u ostvarivanju izvornih ciljeva iz Trećeg energetskeg paketa, pojavio se niz novih izazova koji se nisu mogli predvidjeti u vrijeme pripreme Trećeg energetskeg paketa. Kao što je navedeno, oni uključuju ogromno povećanje obnovljivih izvora energije u proizvodnji električne energije, povećanje državnih intervencija na tržištima električne energije radi osiguravanja sigurnosti opskrbe i promjene na tehnološkom planu. To je dovelo do znatnih promjena u načinu funkcioniranja tržišta, posebno u posljednjih pet godina, do smanjivanja pozitivnog učinka reformi na potrošače i do neiskorištenog potencijala modernizacije. U postojećem se zakonodavstvu pojavila praznina u pogledu reguliranja tih kretanja.

U skladu s ishodima evaluacije i povezane procjene učinka trenutačnim se prijedlogom nastoji popuniti ta praznina i predstaviti poticajan okvir koji bi odražavao tehnološka dostignuća u sektoru dok naši energetske sustavi prelaze na nove modele proizvodnje i potrošnje.

• **Savjetovanja s dionicima**

Komisija je provela nekoliko javnih savjetovanja pripremajući se za ovu inicijativu. U tim su javnim savjetovanjima mogli sudjelovati građani EU-a i tijela država članica, sudionici na energetskeg tržištu i njihova udruženja, kao i svi ostali relevantni dionici, uključujući mala i srednja poduzeća te potrošače energije.

Potrebno je posebno istaknuti tri savjetovanja i njihove rezultate:

1. pitanja povezana s adekvatnošću resursa bila su predmet javnog savjetovanja¹⁷ provedenog od 15. studenoga 2012. do 7. veljače 2013., prema *Savjetovanju o adekvatnosti proizvodnje, mehanizmima za razvoj kapaciteta i unutarnjem tržištu električne energije*. Cilj tog savjetovanja bilo je prikupljanje mišljenja dionika o tome kako osigurati adekvatnost resursa i sigurnost opskrbe električnom energijom na unutarnjem tržištu.

Tijekom savjetovanja pristiglo je 148 pojedinačnih odgovora javnih tijela, industrije (proizvođača i potrošača energije) te akademske zajednice. Detaljan grafički prikaz odgovora dostupan je na internetu¹⁸, kao i svi pojedinačni doprinosi i sažetak rezultata savjetovanja¹⁹;

2. javno savjetovanje posvećeno maloprodajnim tržištima električne energije i krajnjim korisnicima²⁰ provedeno je od 22. siječnja 2014. do 17. travnja 2014. U okviru tog savjetovanja Komisija je primila 237 odgovora, od kojih je 20 % pristiglo od opskrbljivača energijom, 14 % od operatora distribucijskih sustava, 7 % od organizacija za zaštitu potrošača

¹⁶ Europska komisija (2016.), Drugo istraživanje potrošačkog tržišta o funkcioniranju maloprodajnih tržišta električne energije za potrošače u EU-u.

¹⁷ Europska komisija (2012.), Savjetodavni dokument o adekvatnosti proizvodnje, mehanizmima za razvoj kapaciteta i unutarnjem tržištu električne energije.
https://ec.europa.eu/energy/sites/ener/files/documents/20130207_generation_adequacy_consultation_document.pdf

¹⁸ https://ec.europa.eu/energy/sites/ener/files/documents/Charts_Public%20Consultation%20Retail%20Energy%20Market.pdf

¹⁹ Europska komisija (2012.), Savjetovanje o adekvatnosti proizvodnje, mehanizmima za razvoj kapaciteta i unutarnjem tržištu električne energije.
<https://ec.europa.eu/energy/en/consultations/consultation-generation-adequacy-capacity-mechanisms-and-internal-market-electricity>

²⁰ Europska komisija (2014.), Savjetovanje o maloprodajnom energetskeg tržištu.
<https://ec.europa.eu/energy/en/consultations/consultation-retail-energy-market>

i 4 % od nacionalnih regulatornih tijela. U savjetovanju je sudjelovao i znatan broj pojedinačnih građana. Potpuni sažetak odgovora dostupan je na internetskim stranicama Komisije²¹;

3. široko javno savjetovanje²² o novom modelu energetskeg tržišta provedeno je od 15. srpnja 2015. do 9. listopada 2015.

U okviru tog savjetovanja Komisija je primila 320 odgovora. Oko 50 % odgovora pristiglo je od nacionalnih ili europskih sektorskih udruženja. Poduzeća koja djeluju u energetskeg sektoru (opskrbljivači, posrednici i potrošači) pridonijela su s 26 % odgovora, a operatori mreže s 9 %. Svoj je doprinos dalo i 17 nacionalnih vlada te nekoliko nacionalnih regulatornih tijela. U savjetovanju je sudjelovao i znatan broj pojedinačnih građana i sveučilišta. Detaljan opis mišljenja dionika o svakoj konkretnoj mogućnosti politike dostupan je u procjeni učinka priloženoj ovoj zakonodavnoj inicijativi.

- **Prikupljanje i primjena stručnog znanja**

Priprema predložene Uredbe i procjene učinka temeljila se na velikoj količini materijala, a svi su izvori navedeni u bilješkama u procjeni učinka. Ti izvori uključuju gotovo 30, većinom vanjskih, istraživanja i alata za izradu modela kojima se nastojalo ocijeniti konkretne mogućnosti iz ovog prijedloga. Njihov se potpuni popis nalazi u Prilogu V. procjeni učinka. Istraživanjima je obuhvaćen niz metodologija, s naglaskom na kvantitativne procjene ekonomskih i socijalnih analiza troškova i koristi.

Usto, Komisija je provela i sektorsko istraživanje mehanizama za razvoj kapaciteta čiji su privremeni rezultati odmah uvršteni u trenutni prijedlog tijekom njegove pripreme²³. Rezultatima tih istraživanja nadopunjene su opsežne povratne informacije dionika, kako je prethodno opisano, a Komisija je dobila mnogo dokaza na kojima je temeljila trenutne prijedloge.

- **Procjena učinka**

Sve predložene mjere podržane su procjenom učinka. Odbor za nadzor regulative donio je pozitivno mišljenje 7. studenoga 2016. Način na koji su mišljenja Odbora za nadzor regulative uzeta u obzir utvrđen je u Prilogu I. procjeni učinka.

U procjeni učinka razmatrao se niz mogućnosti politike za svaki od utvrđenih problema. Ti su problemi i alternativna djelovanja navedeni u nastavku.

Prilagodba modela tržišta porastu obnovljivih izvora energije i tehnološkim dostignućima

U procjeni učinka podržano je poboljšanje važećih tržišnih pravila radi stvaranja jednakih uvjeta za sve tehnologije proizvodnje i resurse uklanjanjem postojećih poremećaja na tržištu. U njoj se razmatraju pravila kojima se pravi razlika između resursa i kojima se ograničava ili favorizira pristup određenih tehnologija elektroenergetskoj mreži. Usto, svi bi sudionici na tržištu snosili financijsku odgovornost za neravnoteže u mreži, a naknada za sve resurse na tržištu bi se isplaćivala pod jednakim uvjetima. Uklonile bi se prepreke odgovorima na potražnju. Odabranom bi se mogućnošću ojačala i kratkoročna tržišta približavajući ih

²¹

https://ec.europa.eu/energy/sites/ener/files/documents/Charts_Public%20Consultation%20Retail%20Energy%20Market.pdf

²² Europska komisija (2015.), Savjetovanje o novom modelu energetskeg tržišta, COM(2015) 340 final <https://ec.europa.eu/energy/en/consultations/public-consultation-new-energy-market-design>

²³ Privremeno izvješće o sektorskom istraživanju o mehanizmima za razvoj kapaciteta, C(2016) 2107 final.

stvarnom vremenu kako bi se u što većoj mjeri omogućilo ispunjavanje potreba fleksibilnosti te čineći tržišta uravnoteženja učinkovitijima. Odabrana mogućnost uključuje mjere s pomoću kojih bi svi fleksibilni raspodijeljeni resursi koji se odnose na proizvodnju, potražnju i skladištenje mogli postati dijelom tržišta koristeći se primjerenim poticajima i okvirom tržišta koji im je prilagođeniji, kao i mjere za bolje poticanje operatora distribucijskih sustava.

Neregulatorni je pristup odbačen jer se njime tržište ne može mnogo poboljšati, a ne mogu se osigurati ni jednaki uvjeti za sve resurse. Naime, trenutačni je regulatorni okvir EU-a u relevantnim područjima ograničen, a u nekim područjima ni ne postoji. Nadalje, smatralo se da se dobrovoljnom suradnjom tržištu ne može osigurati odgovarajuća razina usklađenosti ili sigurnosti. Isto tako, odbačena je i mogućnost potpunog usklađivanja tržišnih pravila jer bi se promjenama mogla prekršiti načela proporcionalnosti i općenito bi takvo usklađivanje bilo nepotrebno s obzirom na trenutačno stanje europskih energetske tržišta.

Razmatranje budućih ulaganja u proizvodnju i neusklađenih mehanizama za razvoj kapaciteta

Procijenjene su razne mogućnosti politike koje nadilaze osnovni scenarij, a u svakoj je mogućnosti predložen različit stupanj prilagodbe i usklađivanja država članica na razini EU-a te stupanj oslanjanja sudionika na tržištu na isplate energetske tržišta.

Primjenom mogućnosti takozvanog „isključivo energetske tržišta” europska bi se tržišta dovoljno poboljšala i postala bi dovoljno međupovezana kako bi se omogućili cjenovni signali potrebni za poticanje ulaganja u nove resurse i na pravim mjestima. Primjenom takvog scenarija mehanizmi za razvoj kapaciteta više ne bi bili potrebni.

Odabrana se mogućnost temelji na scenariju isključivo energetske tržišta, ali se u njoj ne odbacuje mogućnost da države članice upotrebljavaju mehanizme za razvoj kapaciteta, uz uvjet da su ti mehanizmi utemeljeni na metodologiji procjene adekvatnosti zajedničkih resursa koju na potpuno transparentan način provode Europska mreža operatora prijenosnih sustava za električnu energiju i ACER i da su u skladu sa zajedničkim konstrukcijskim obilježjima radi postizanja bolje kompatibilnosti nacionalnih mehanizama za razvoj kapaciteta i usklađene prekogranične suradnje. Uz sektorsko istraživanje o mehanizmima za razvoj kapaciteta ta se mogućnost temelji i na Smjernicama Europske komisije o državnim potporama za zaštitu okoliša i energiju za razdoblje 2014. – 2020.

Neregulatorni je pristup odbačen jer važeće odredbe zakonodavstva EU-a nisu dovoljno jasne i razvijene kako bi mogle odgovoriti na izazove s kojima se suočava europski sustav električne energije. Usto, dobrovoljnom se suradnjom možda ne može osigurati odgovarajuća razina usklađenosti u svim državama članicama, a tržištu odgovarajuća razina sigurnosti. Kako bi se ta pitanja riješila na dosljedan način potrebno je donijeti propise u tom području. Mogućnost prema kojoj bi, na temelju regionalnih ili europskih procjena adekvatnosti proizvodnje, čitave regije ili, konačno, sve države članice EU-a trebale obvezno uvesti mehanizme za razvoj kapaciteta odbačena je jer je nerazmjerna.

Nezadovoljavajuća razina uspješnosti maloprodajnih tržišta: sporo uvođenje i nezadovoljavajuće usluge

Prema podržanoj mogućnosti države članice trebaju postupno ukidati opće reguliranje cijena do roka utvrđenog zakonodavstvom EU-a, počevši od cijena ispod razine pokrivanja troškova. Tom bi se mogućnošću omogućilo prijelazno reguliranje cijena za ugrožene potrošače. Radi povećanja uključenosti potrošača ograničena je upotreba naknada za raskidanje ugovora. Nacionalna tijela primjenom alata za certificiranje trebaju jačati povjerenje potrošača u internetske stranice za usporedbu. Usto, načelima na visokoj razini osigurat će se da su računi za potrošnju energije jasni i razumljivi primjenom minimalnih zahtjeva u pogledu sadržaja.

Isto tako, države članice trebaju pratiti broj energetske siromašnih kućanstava. Konačno, kako bi novi tržišni subjekti i nova poduzeća za energetske usluge mogli razviti nove usluge osiguran je nediskriminirajući pristup podacima o potrošačima.

Druge mogućnosti koje su razmatrane, ali odbačene, uključivale su potpuno usklađivanje zakonodavstva o zaštiti potrošača uz opsežne mjere zaštite potrošača; izuzeća od reguliranja cijena utvrđena na razini EU-a na temelju praga potrošnje ili cjenovnog praga; uvođenje standardnog modela obrade podataka i dodjeljivanje odgovornosti neutralnom dioniku na tržištu, kao što je operator prijenosnog sustava; zabranu svih naknada za promjenu opskrbljivača, uključujući naknade za raskidanje ugovora i djelomično usklađivanje sadržaja računa za potrošnju energije i konačno, okvir EU-a za praćenje energetske siromaštva na temelju ispitivanja energetske učinkovitosti stambenih prostora koje provode države članice, kao i uvođenje preventivnih mjera za izbjegavanje isključivanja. Sve te mogućnosti odbačene su na temelju načela supsidijarnosti i proporcionalnosti. Gotovo svi dionici koji su sudjelovali u savjetovanjima smatrali su da ni održavanje *statusa quo* nije izvedivo.

Poboljšanje institucionalnog okvira i uloge Agencije

Institucionalnim se okvirom Trećeg paketa nastoji potaknuti suradnja nacionalnih regulatornih tijela, kao i operatora prijenosnih sustava. Od svojeg su osnivanja ACER i Europska mreža operatora prijenosnih sustava imali ključnu ulogu u postizanju funkcionalnog unutarnjeg energetskeg tržišta. Međutim, zbog nedavnih je kretanja na europskim energetskeg tržištima razmatranima u procjeni učinka i naknadnim prijedlozima inicijative u pogledu modela tržišta potrebna prilagodba institucionalnog okvira. Usto, provedbom Trećeg paketa uočena su područja u kojima su moguća poboljšanja kad je riječ o okviru koji se primjenjuje na ACER i Europsku mrežu operatora prijenosnih sustava. Kad je riječ o mogućnostima koje su razmatrane u pogledu reforme institucionalnog okvira, odbačen je scenarij uobičajene prakse jer bi uzrokovao pojavu regulatornih praznina i praznina u nadzoru tržišta, u skladu s tržišnim odredbama koje se razvijaju, a o kojima je riječ drugdje u ovom prijedlogu, kao i sa stalnim napretkom sekundarnog zakonodavstva na razini EU-a.

Radi prilagodbe institucionalnog okvira razmatran je i neregulatorni pristup „strože provedbe” i dobrovoljne suradnje bez uvođenja novih, dodatnih mjera. Poboljšana provedba postojećeg zakonodavstva podrazumijeva nastavak provedbe Trećeg paketa i potpunu provedbu mrežnih pravila i smjernica, kako je opisano u mogućnosti „uobičajene prakse”, zajedno sa strožom provedbom. Međutim, isključivo strožom provedbom trenutačni se institucionalni okvir ne bi mogao poboljšati.

Razmatrana je i zakonodavna mogućnost kojom bi ACER postao više nalik paneuropskom regulatoru, no i ta je mogućnost na kraju odbačena. Zbog toga bi bilo potrebno znatno povećati proračun i osoblje ACER-a jer bi radi obavljanja takve uloge u njemu trebali biti okupljeni brojni stručnjaci. Isto se tako čini primjerenim da nacionalni regulatori i dalje sudjeluju u postupku donošenja odluka Agencije te da se odluke koje većinskim glasanjem donose nacionalni regulatori sustavno ne zamjenjuju odlukama ravnatelja.

Stoga su razmatrane zakonodavne mogućnosti za poboljšanje ACER-a na temelju postojećeg okvira. Mogućnošću koja je podržana procjenom učinka omogućava se prilagodba institucionalnog okvira EU-a novim stvarnostima sustava električne energije. Njome se rješava i proizašla potreba za dodatnom regionalnom suradnjom te uklanjanju postojeće i očekivane regulatorne praznine u energetskeg tržištu, na taj način omogućavajući fleksibilnost kombinacijom pristupa od baze prema vrhu i odozgo prema dolje.

Usto, kako bi se uklonila postojeća regulatorna praznina u pogledu regulatornih zadaća koje nacionalna regulatorna tijela obavljaju na regionalnoj razini, političkim bi se inicijativama u

okviru ove mogućnosti uspostavio fleksibilan regionalan regulatorni okvir za poboljšanje regionalnog usklađivanja i postupka odlučivanja nacionalnih regulatornih tijela. Tom bi se mogućnošću uveo sustav donošenja usklađenih regulatornih odluka i nadzora nacionalnih regulatornih tijela nad određenim regionalnim pitanjima (npr. regionalna operativna središta i druga pitanja koja proizlaze iz predloženih inicijativa u pogledu modela tržišta), a ACER bi pritom štitio interes EU-a.

Temeljna prava

Ovaj prijedlog može imati utjecaj na niz temeljnih prava utvrđenih Poveljom EU-a o temeljnim pravima, a posebno na: poštovanje privatnog i obiteljskog života (članak 7.), zaštitu osobnih podataka (članak 8.), zabranu diskriminacije (članak 21.), pravo na socijalnu pomoć (članak 34.), pristup službama od općeg gospodarskog interesa (članak 36.), integraciju visoke razine zaštite okoliša (članak 37.) i pravo na djelotvoran pravni lijek (članak 47.).

To se posebno razmatra u okviru niza odredbi koje se odnose na zaštitu potrošača, energetska siromaštvo, ugrožene potrošače, pristup službama od općeg gospodarskog interesa te zaštitu podataka i privatnosti.

Sažetak procjene učinka nalazi se na internetskim stranicama Komisije²⁴, kao i pozitivno mišljenje Odbora za nadzor regulative.

- **Primjerenost propisa i pojednostavnjenje**

Prijedlogom bi se u ograničenom opsegu mogli povećati administrativni zahtjevi. Na primjer, ako bi sve tehnologije imale jednake uvjete za potpuno sudjelovanje na energetskim tržištima, morale bi biti usklađene sa zahtjevima tržišne sukladnosti, što bi moglo dovesti do određenog administrativnog opterećenja.

Mjere koje su predviđene za poboljšanje likvidnosti i integracije energetskih tržišta mogle bi isto tako imati kratkoročan utjecaj na poduzeća jer bi se ona morala prilagoditi novim modalitetima trgovanja energijom. No, taj se utjecaj u usporedbi s osnovnim scenarijem u kojem se ne poduzima ništa smatra minimalnim jer bi gospodarske dobiti reforme bile mnogo veće od bilo kakvog kratkoročnog ili dugoročnog administrativnog preustroja.

Isto tako, zbog postupnog će ukidanja reguliranih cijena na razini država članica nacionalna regulatorna tijela morati bolje nadzirati tržišta osiguravajući učinkovito tržišno natjecanje i jamčeći zaštitu potrošača. Ti bi se utjecaji mogli ublažiti povećanom uključenosti potrošača, čime bi se na tržištu prirodno potaknulo tržišno natjecanje.

Raspon aktivnosti koje se trebaju provesti u okviru ažuriranog institucijskog okruženja stvorit će i novi skup zahtjeva za uključivanje nacionalnih regulatora i operatora prijenosnih sustava na administrativnoj razini. Ti zahtjevi uključuju sudjelovanje u okviru ACER-a, kao i u postupcima donošenja odluka koje će dovesti do postizanja dogovora o metodologijama i praksama za neometano trgovanje energijom na granicama.

Detaljan administrativni i i gospodarski utjecaj svake razmatrane mogućnosti politike na poduzeća i javna tijela nalazi se u poglavlju 6. procjene učinka.

4. UTJECAJ NA PRORAČUN

Utjecaj koji prijedlog iz ovog paketa ima na proračun odnosi se na sredstva Agencije za suradnju energetskih regulatora (ACER) opisana u zakonodavnom financijskom izvještaju priloženom Komisijinu prijedlogu preinake Uredbe o uspostavi ACER-a. Doista, kako bi

²⁴ [Ured za publikacije: umetnuti poveznicu na procjenu učinka].

ACER mogao obavljati svoje nove zadaće, posebno u pogledu procjene adekvatnosti sustava i uspostave regionalnih operativnih središta, u Agenciji će do 2020. biti potrebno postupno zaposliti do 18 dodatnih zaposlenika u ekvivalentu punog radnog vremena i osigurati odgovarajuća financijska sredstva.

5. OSTALI ELEMENTI

• Planovi provedbe i mehanizmi praćenja, evaluacije i izvješćivanja

Komisija će pratiti prenošenje i usklađenost država članica i ostalih dionika s mjerama koje će se na kraju donijeti, a poduzet će i provedbene mjere ako i kada to bude potrebno. Usto, Komisija će pripremiti dokumente sa smjericama za provedbu donesenih mjera, kao što je to već učinila u kontekstu provedbe Trećeg energetskeg paketa.

Komisiji će u praćenju i provedbi posebno pomagati ACER. Godišnje izvješćivanje Agencije i usporedne evaluacije koje provodi Komisija, kao i izvješćivanje Koordinacijske skupine za električnu energiju, obuhvaćeni su odredbama trenutačne inicijative. Agenciji će biti predloženo da dodatno preispita svoje pokazatelje praćenja radi osiguravanja njihovog trajnog značaja za napredak praćenja prema ostvarivanju ciljeva na kojima se temelje trenutačni prijedlozi kako bi se oni mogli na odgovarajuć način odraziti u, među ostalim, godišnjem izvješću ACER-a o praćenju tržišta.

Usporedno s predloženim inicijativama Komisija će predstaviti inicijativu u pogledu upravljanja energetskom unijom kojom će se pojednostavniti zahtjevi za planiranje, izvješćivanje i praćenje. Na temelju inicijative u pogledu upravljanja energetskom unijom trenutačni će zahtjevi za praćenje i izvješćivanje Komisije i država članica iz Trećeg energetskeg paketa biti uvršteni u horizontalna izvješća o napretku i praćenju. Više informacija o pojednostavnjenju zahtjeva za praćenje i izvješćivanje nalazi se u procjeni učinka upravljanja Europskom unijom.

Mehanizmi praćenja i pokazatelji referentnih vrijednosti detaljnije se obrađuju u poglavlju 8. procjene učinka.

6. DETALJNO OBRAZLOŽENJE POSEBNIH ODREDBI PRIJEDLOGA

• Prijedlog direktive Europskog parlamenta i Vijeća o zajedničkim pravilima za unutarnje tržište električne energije (preinaka)

U *poglavlju I.* predložene Direktive navedena su neka pojašnjenja njezina područja primjene i predmeta, s naglaskom na potrošače te važnost unutarnjeg tržišta i njegovih glavnih načela. U njemu su isto tako ažurirane glavne definicije koje se koriste u toj Direktivi.

U *poglavlju II.* predložene Direktive utvrđuje se opće načelo prema kojemu države članice moraju osigurati da je EU-ovo tržište električne energije konkurentno, orijentirano na potrošače, fleksibilno i nediskriminirajuće. U njemu se naglašava da nacionalne mjere ne bi trebale neopravdano otežavati prekogranične tokove, sudjelovanje potrošača ili ulaganja. Dodatno se utvrđuje načelo tržišno utemeljenih cijena opskrbe, osim u propisno opravdanim slučajevima. U tom se poglavlju pojašnjavaju određena načela povezana s funkcioniranjem EU-ovih tržišta električne energije, kao što je pravo na odabir opskrbljivača. Navode se i ažurirana pravila o mogućim obvezama javne usluge koje države članice mogu u određenim okolnostima nametnuti energetskim poduzećima.

U *poglavlju III.* predložene Direktive učvršćuju se postojeća potrošačka prava i uvode nova prava čiji je cilj staviti potrošače u središte energetskih tržišta osiguravajući jačanje njihova položaja i njihovu bolju zaštitu. U tom se poglavlju utvrđuju pravila o jasnijim informacijama

o obračunu i o certificiranim alatima za usporedbu. To poglavlje sadržava odredbe kojima se potrošačima osigurava slobodan izbor opskrbljivača ili agregatora, pravo na ugovor s dinamičnim cijenama i mogućnost sudjelovanja u upravljanju potrošnjom, vlastitoj proizvodnji i vlastitoj potrošnji električne energije. Svakom se potrošaču daje pravo zatražiti pametno brojilo s minimalnim skupom funkcija. Isto se tako poboljšavaju postojeća pravila o mogućnosti potrošača da dijele svoje podatke s opskrbljivačima i pružateljima usluga pojašnjavajući ulogu strana odgovornih za upravljanje podacima i utvrđujući zajednički europski format podataka koji Komisija treba razviti u provedbenom aktu. Nastoji se osigurati i da države članice suzbiju energetska siromaštvo. Zahtijeva se i da države članice utvrde okvire za neovisne agregatore i za upravljanje potrošnjom u skladu s načelima koja omogućavaju njihovo potpuno sudjelovanje na tržištu. Utvrđuje se okvir za lokalne energetske zajednice koje bi se mogle uključiti u lokalnu proizvodnju, distribuciju, agregaciju i skladištenje energije te opskrbu energijom ili usluge energetske učinkovitosti. Nadalje se pojašnjavaju postojeće odredbe o pametnim brojlama, jedinstvenim kontaktnim točkama, pravo na izvansudsku nagodbu, univerzalnoj usluzi te ugroženim potrošačima.

U poglavlju IV. predložene Direktive navedena su neka pojašnjenja zadaća operatora distribucijskih sustava, posebno u pogledu njihovih aktivnosti koje se odnose na uvođenje mrežnih usluga radi osiguravanja fleksibilnosti, integracije električnih vozila i upravljanja podacima. Pojašnjava se i uloga operatora distribucijskih sustava u pogledu skladištenja i mjesta za punjenje električnih vozila.

U poglavlju V. predložene Direktive sažeto se navode opća pravila primjenjiva na operatore prijenosnih sustava, koja se uvelike temelje na postojećem tekstu, te se navode samo neka pojašnjenja pomoćnih usluga i novih regionalnih operativnih središta.

Poglavlje VI. predložene Direktive, u kojem se utvrđuju pravila o razdvajanju razrađena u Trećem energetsom paketu, ostaje nepromijenjeno kad je riječ o glavnim materijalnim pravilima o razdvajanju, posebno u pogledu tri režima koja se primjenjuju na operatore prijenosnih sustava (vlasničko razdvajanje, neovisni operator sustava i neovisni operator prijenosa), kao i u pogledu odredaba o određivanju i certificiranju operatora prijenosnih sustava. Pojašnjava se samo mogućnost da operatori prijenosnih sustava posjeduju skladišni prostor ili pružaju pomoćne usluge.

Poglavlje VII. predložene Direktive sadržava pravila o osnivanju, opsegu ovlasti i zadaćama, kao i pravilima djelovanja neovisnih nacionalnih energetske regulatora. U prijedlogu se posebno naglašava obveza regulatora da surađuju sa susjednim regulatorima i ACER-om kad je riječ o pitanjima od prekogranične važnosti te se ažurira popis zadaća regulatora, među ostalim u pogledu nadzora nad novoosnovanim regionalnim operativnim središtima.

U poglavlju VIII. predložene Direktive mijenjaju se neke opće odredbe, među ostalim odredbe o odstupanjima od Direktive te o delegiranim ovlastima koje izvršavaju Komisija i odbor osnovan prema pravilima komitologije u skladu s Uredbom (EU) br. 182/2011.

U novim prilogima predloženoj Direktivi utvrđuju se dodatni zahtjevi u pogledu alata za usporedbu, računa i informacija o obračunu te se mijenjaju postojeći zahtjevi za pametna brojila i njihovo uvođenje.

- **Prijedlog Uredbe Europskog parlamenta i Vijeća o unutarnjem tržištu električne energije (preinaka)**

U poglavlju I. predložene Uredbe utvrđuje se njezino područje primjene i njezin predmet te definicije pojmova koji se u njoj koriste. Naglašava se važnost usklađenih tržišnih signala radi omogućavanja veće fleksibilnosti, dekarbonizacije i inovacija te se ažuriraju i nadopunjuju glavne definicije upotrijebljene u Uredbi.

U poglavlju II. predložene Uredbe uvodi se novi članak u kojemu se utvrđuju glavna načela kojih se treba pridržavati nacionalno energetske zakonodavstvo kako bi se omogućilo funkcioniranje unutarnjeg tržišta električne energije. Utvrđuju se i glavna pravna načela u pogledu pravila trgovanja električnom energijom u različitim vremenskim okvirima za trgovanje (tržište uravnoteženja, unutardnevno tržište, tržište za dan unaprijed i terminsko tržište), uključujući načela formiranja cijena. Pojašnjava se načelo odgovornosti za uravnoteženje i omogućava okvir za uspostavu pravila koja su usklađenija s tržištem kad je riječ o odašiljanju i ograničavanju proizvodnje i odgovora na potražnju, uključujući uvjete za iznimke.

U poglavlju III. predložene Uredbe opisuje se postupak određivanja zona trgovanja na usklađen način prema postupku preispitivanja iz Uredbe 1222/2015 o uspostavljanju smjernica za dodjelu kapaciteta i upravljanje zagušenjima²⁵. Kako bi se riješilo trajno pitanje znatnih nacionalnih ograničenja prekograničnih tokova električne energije pojašnjavaju se uvjeti za takva iznimna ograničenja, posebno pravilima kojima se osigurava da uvoz i izvoz električne energije ne ograničavaju nacionalni dionici iz gospodarskih razloga. Nadalje, ovo poglavlje sadržava izmjene postojećih načela u pogledu mrežnih tarifa za prijenos i distribuciju, a u njemu se utvrđuje i postupak za poticanje postupne konvergencije tarifnih metodologija za prijenos i distribuciju. Utvrđuju se i izmijenjena pravila za upotrebu naknada za zagušenje.

U poglavlju IV. predložene Uredbe utvrđuju se nova opća načela s pomoću kojih države članice mogu na usklađen način riješiti pitanje adekvatnosti resursa. U njemu se utvrđuju načela i postupak za razvoj europske procjene adekvatnosti resursa radi ispravnijeg utvrđivanja potrebe za mehanizmima za razvoj kapaciteta i standardom pouzdanosti koji prema potrebi utvrđuju države članice. Pojašnjavaju se način i uvjeti za uvođenje mehanizama za razvoj kapaciteta na način koji je usklađen s tržištem. Isto se tako pojašnjavaju načela osmišljavanja mehanizama za razvoj kapaciteta na način koji je usklađen s tržištem, uključujući pravila za sudjelovanje kapaciteta koji se nalazi u drugoj državi članici i za upotrebu interkonekcija. Utvrđuju se način na koji će regionalna operativna središta, nacionalni operatori prijenosnih sustava, Europska mreža operatora prijenosnih sustava za električnu energiju i nacionalni regulatori putem ACER-a sudjelovati u razvoju tehničkih parametara za razvoj kapaciteta koji se nalaze u drugoj državi članici te operativna pravila za njihovo sudjelovanje.

U poglavlju V. predložene Uredbe utvrđuju se zadaće i dužnosti Europske mreže operatora prijenosnih sustava za električnu energiju i ACER-ove zadaće praćenja u tom pogledu, istodobno pojašnjavajući njegovu dužnost neovisnog djelovanja i djelovanja za dobrobit Europe. Definiše se zadaća regionalnih operativnih središta i navode kriteriji te postupak za utvrđivanje regija pogona sustava obuhvaćenih svakim regionalnim operativnim središtem i koordinacijske funkcije koje obavljaju ta središta. Utvrđuju se i radni te organizacijski aranžmani, zahtjevi za obavješćivanje, zahtjevi i postupci za donošenje odluka i preporuka te za njihovu reviziju, sastav i odgovornosti Upravnog odbora, kao i aranžmani u pogledu odgovornosti regionalnih operativnih središta. To poglavlje sadržava i pravila o priključivanju

²⁵ Uredba Komisije (EU) 2015/1222 od 24. srpnja 2015. o uspostavljanju smjernica za dodjelu kapaciteta i upravljanje zagušenjima, SL L 197, 25.7.2015., str. 24. – 72.

kogeneracijskih jedinica, koja su prethodno obuhvaćena Direktivom 2012/27/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 25. listopada 2012. o energetske učinkovitosti. Pravila o desetogodišnjem planu razvoja mreže, naknadi među operatorima prijenosnih sustava, razmjeni informacija i certificiranju uglavnom su ostala nepromijenjena.

U poglavlju VI. predložene Uredbe uspostavlja se europsko tijelo za operatore distribucijskih sustava, definiraju postupak za njegovo osnivanje i njegove zadaće, uključujući savjetovanje s dionicima. Navedena su i detaljna pravila o suradnji operatora distribucijskih sustava i operatora prijenosnih sustava u pogledu planiranja i rada njihovih mreža.

U poglavlju VII. predložene Uredbe utvrđuju se postojeće ovlasti Komisije i pravila za njezino donošenje delegiranih akata u obliku mrežnih pravila ili smjernica. Pojašnjava se pravna priroda i donošenje mrežnih pravila i smjernica, a njihov se mogući sadržaj proširuje na područja poput struktura tarifa za distribuciju; pravila za pružanje nefrekvencijskih pomoćnih usluga; odgovora na potražnju, skladištenja energije i pravila o ograničavanju potražnje; pravila o kibernetičkoj sigurnosti; pravila o regionalnim operativnim središtima i ograničavanja proizvodnje te redispčiranja proizvodnje i potražnje. Pojednostavnjuje se postupak izrade mrežnih pravila za električnu energiju te se nacionalnim regulatorima daje mogućnost da u okviru ACER-a odlučuju o pitanjima koja se odnose na provedbu mrežnih pravila i smjernica. Isto se tako u postupak razvoja prijedloga mrežnih pravila za električnu energiju intenzivnije uključuju europsko tijelo za operatore distribucijskih sustava i drugi dionici.

U poglavlju VIII. predložene Uredbe utvrđuju se njezine završne odredbe. To poglavlje uključuje postojeća pravila o izuzimanju novih interkonekcijskih vodova istosmjerne struje iz određenog zahtjeva Direktive i Uredbe o električnoj energiji, istodobno pojašnjavajući postupak u skladu s kojim nacionalna regulatorna tijela mogu činiti naknadne izmjene.

U Prilogu predloženoj Uredbi detaljnije se definiraju zadaće regionalnih operativnih središta uspostavljenih ovom Uredbom.

- **Prijedlog Uredbe Europskog parlamenta i Vijeća o osnivanju Agencije Europske unije za suradnju energetske regulatora (preinaka)**

Općenito se predlaže da se pravila o ACER-u prilagode „zajedničkom pristupu” decentraliziranim agencijama EU-a o kojem su se dogovorili Europski parlament, Vijeće EU-a i Europska komisija (zajednički pristup)²⁶. Međutim, za sada je opravdano da ACER i dalje primjenjuje ograničena odstupanja od „zajedničkog pristupa”.

U poglavlju I. predložene Uredbe opisuju se uloge, ciljevi i zadaće ACER-a te vrsta akata koje može donijeti, a navode se i pravila o savjetovanju i praćenju. Ažuriran je popis zadaća kako bi uključivao dužnosti koje su ACER-u dodijeljene nakon donošenja Uredbe, a koje se odnose na nadzor nad veleprodajnim tržištem i prekograničnom infrastrukturom.

Kad je riječ o donošenju mrežnih pravila za električnu energiju, ACER-u je dodijeljena veća odgovornost u izradi i podnošenju konačnog prijedloga mrežnog pravila Komisiji, dok Europska mreža operatora prijenosnih sustava za električnu energiju i dalje ima ulogu tehničkog stručnjaka. Prijedlog uključuje i formalno mjesto za operatore distribucijskih sustava kako bi bili zastupljeni na razini EU-a, posebno u razvoju prijedloga mrežnih pravila u skladu s njihovom povećanom odgovornošću. Agencija odlučuje o uvjetima, metodologijama i algoritmima za provedbu mrežnih pravila i smjernica za električnu energiju.

²⁶ Vidjeti Zajedničku izjavu Europskog parlamenta, Vijeća EU-a i Europske komisije o decentraliziranim agencijama od 19. srpnja 2012.

Kad je riječ o zadaćama u regionalnom kontekstu u koje je uključen ograničeni broj nacionalnih regulatora, uvodi se regionalni postupak donošenja odluka. U skladu s tim ravnatelj bi trebao dati mišljenje o tome je li dotično pitanje prvenstveno od regionalnog značaja. Ako se Odbor regulatora složi s mišljenjem ravnatelja, regionalni pododbor Odbora regulatora treba pripremiti dotičnu odluku koju na kraju donosi ili odbacuje sam Odbor regulatora. Odbor regulatora inače odlučuje bez intervencije regionalnog pododbora.

U tom se poglavlju definiraju i nove zadaće ACER-a u pogledu usklađivanja određenih funkcija povezanih s regionalnim operativnim središtima u okviru Agencije, nadzora nad imenovanim operatorima tržišta električne energije i povezanih s odobravanjem metoda i prijedloga u vezi s adekvatnošću proizvodnje i pripremljenošću za rizike.

Poglavlje II. predložene Uredbe sadržava organizacijska pravila povezana s Upravnim odborom, Odborom regulatora, ravnateljem, Odborom za žalbe i radnim skupinama Agencije, koje su uvedene novom odredbom. Prilagođavanjem nekoliko pojedinačnih odredaba zajedničkom pristupu decentraliziranim agencijama EU-a ili novim pravilima glasanja Vijeća očuvane su glavne značajke postojeće upravljačke strukture, posebno Odbora regulatora.

Odstupanje ACER-a od zajedničkog pristupa opravdava se sljedećim:

glavni ciljevi europske politike u području električne energije, sigurnost opskrbe, pristupačnost električne energije i dekarbonizacija mogu se ostvariti na najisplativiji način s pomoću integriranog europskog tržišta električne energije. U skladu s tim infrastruktura za prijenos električne energije postaje sve više međusobno povezana, prekogranično se trguje sve većim količinama električne energije, proizvodni se kapaciteti dijele na europskoj razini, a prijenosnim se sustavom upravlja uzimajući u obzir regionalne i prekogranične aspekte. Ovim se zakonodavnim paketima dodatno potiču ti trendovi za koje se očekuje da će donijeti koristi europskim potrošačima.

Preduvjet za stvaranje unutarnjeg tržišta električne energije otvaranje je sektora tržišnom natjecanju. Kao i u drugim gospodarskim sektorima, otvaranje tržišta električne energije zahtijevalo je donošenje novih propisa, posebno u pogledu sustava prijenosa i distribucije, te provedbu regulatornog nadzora. Stoga su osnovana neovisna regulatorna tijela. Ta tijela i dalje imaju posebnu odgovornost kad je riječ o nadzoru nad nacionalnim i europskim pravilima primjenjivima na sektor električne energije.

Međutim, s porastom prekogranične trgovine i sa sustavom pri čijem se radu u obzir uzimaju regionalni i europski kontekst, od nacionalnih se regulatornih tijela zahtijevalo da sve više usklađuju svoje djelovanje s nacionalnim regulatornim tijelima ostalih država članica. ACER je osmišljen kako bi postao platforma za tu interakciju i tu dužnost obavlja od svojeg osnutka 2011. Tijelo u okviru Agencije u kojem se, u suradnji s njezinim osobljem, priprema većina njezinih mišljenja, preporuka i odluka stoga je Odbor regulatora koji se sastoji od viših predstavnika nacionalnih regulatornih tijela i jednog predstavnika Komisije bez prava glasa. U prvim godinama postojanja Agencije pokazalo se da Odbor regulatora djelotvorno pridonosi izvršavanju zadaća Agencije.

Budući da su energetska tržišta i dalje velikim dijelom regulirana na nacionalnoj razini, nacionalni regulatori u tome imaju ključnu ulogu. Glavna uloga ACER-a nije izvršavanje delegiranih regulatornih nadležnosti Komisije, nego usklađivanje regulatornih odluka neovisnih nacionalnih regulatora. U ovom je zakonodavnom prijedlogu velikim dijelom sačuvana ta raspodjela uloga. Trenutačnom se strukturom uspostavlja usklađena ravnoteža ovlasti među različitim dionicima, uzimajući u obzir posebne značajke unutarnjeg energetskog tržišta. Ako bi se u ovoj fazi promijenila ravnoteža, mogla bi se ugroziti provedba političkih inicijativa sadržanih u zakonodavnim prijedlozima i otežati daljnja

integracija energetskeg tržišta, što je glavna svrha ovog prijedloga. Stoga se čini preuranjenim prebaciti ovlasti za donošenje odluka na Upravni odbor, kako je predviđeno zajedničkim pristupom. Umjesto toga primjerenije bi bilo zadržati trenutačnu strukturu kojom se osigurava da nacionalni regulatori djeluju bez ikakve izravne intervencije institucija EU-a ili država članica u određenim pitanjima. Istodobno, sveukupno djelovanje regulatora i dalje podliježe odobrenju institucija EU-a putem programskih, proračunskih i strateških dokumenata. Institucije EU-a uključene su i u administrativna pitanja. Stoga se ne predlaže promjena ustroja i načina rada postojećeg Odbora regulatora.

Isto tako, ne predlaže se prilagodba koncepta Upravnog odbora njegovu modelu iz zajedničkog pristupa. Pokazalo se da je Upravni odbor Agencije u svojem postojećem sastavu tijekom posljednjih godina bio posebno djelotvoran i učinkovit. Njegovo djelovanje jamče predstavnici Europskog parlamenta, Vijeća i Komisije.

Iako Komisija u ovoj fazi ne smatra da je primjereno u potpunosti prilagoditi upravljačku strukturu Agencije zajedničkom pristupu, i dalje će pratiti opravdanost odstupanja od zajedničkog pristupa, a u sljedećoj će evaluaciji planiranoj za 2021., u kojoj će se ocjenjivati ciljevi, mandat i zadaće Agencije, poseban naglasak biti na upravljačkoj strukturi Agencije.

Poglavlje III. predložene Uredbe sadržava financijske odredbe. Predlaže se prilagodba nekoliko pojedinačnih odredaba zajedničkom pristupu decentraliziranim agencijama.

U poglavlju IV. predložene Uredbe ažurira se nekoliko pojedinačnih odredaba u skladu sa zajedničkim pristupom, a druge odredbe sadržane u tom poglavlju koje se odnose na osoblje i odgovornost ostaju uglavnom nepromijenjene.

Prijedlog

UREDBE EUROPSKOG PARLAMENTA I VIJEĆA

o unutarnjem tržištu električne energije

(preinaka)

(Tekst značajan za EGP)

EUROPSKI PARLAMENT I VIJEĆE EUROPSKE UNIJE,

uzimajući u obzir ~~Ugovor o osnivanju Europske zajednice~~, Ugovor o funkcioniranju
Europske unije, a posebno njegov članak ~~95.~~ 194. stavak 2. ,

uzimajući u obzir prijedlog Europske ~~K~~komisije,

nakon prosljeđivanja nacrtu zakonodavnog akta nacionalnim parlamentima,

uzimajući u obzir mišljenje Europskoga gospodarskog i socijalnog odbora,

uzimajući u obzir mišljenje Odbora regija,

u skladu s redovnim zakonodavnim postupkom,

budući da:

↓ novo

- (1) Uredba (EZ) br. 714/2009 Europskog parlamenta i Vijeća²⁷ značajno je izmijenjena nekoliko puta. Budući da su potrebne daljnje izmjene, tu bi Uredbu radi jasnoće trebalo preinačiti.

↓ 714/2009 uvodna izjava 1
(prilagođeno)
⇒ novo

- (2) ⇒ Cilj je energetske unije osigurati potrošačima – kućanstvima i poduzećima – sigurnu, održivu, konkurentnu i pristupačnu energiju. Povijesno gledano, elektroenergetskim sustavom dominirali su vertikalno integrirani monopoli s velikim,

²⁷ Uredba (EZ) br. 714/2009 Europskog parlamenta i Vijeća od 13. srpnja 2009. o uvjetima za pristup mreži za prekograničnu razmjenu električne energije i stavljanju izvan snage Uredbe (EZ) br. 1228/2003 (SL L 211, 14.8.2009., str. 15.).

centraliziranim nuklearnim elektranama ili elektranama na fosilna goriva koji su često bili u državnom vlasništvu. ⇐ Cilj je unutarnjeg tržišta električne energije, koje se postupno uvodi od 1999. godine, osiguravanje stvarnog izbora svim potrošačima u Uniji ~~Zajednici~~, ~~bili oni građani ili poduzeća~~ i građanima i poduzećima, novih poslovnih mogućnosti i više prekogranične trgovine, kako bi se postigla veća učinkovitost, konkurentne cijene i viši standardi usluge te doprinijelo sigurnosti opskrbe i održivosti. ⇒ Na unutarnjem tržištu električne energije pojačalo se tržišno natjecanje, posebno na veleprodajnoj razini i u prekograničnoj trgovini. Ono ostaje temelj učinkovitog tržišta energije. ⇐

↓ novo

- (3) Europski energetske sustav prolazi kroz najdublju promjenu zadnjih desetljeća, a tržište električne energije u središtu je te promjene. Zajednički cilj dekarbonizacije energetskog sustava donosi nove mogućnosti i izazove sudionicima na tržištu. Istodobno se tehnološkim dostignućima omogućavaju novi oblici sudjelovanja potrošača i prekogranične suradnje.
 - (4) Državne intervencije, koje su često neusklađene, dovele su do rastućih poremećaja na veleprodajnom tržištu električne energije, što se negativno odrazilo na ulaganja i prekograničnu trgovinu.
 - (5) U prošlosti su potrošači električne energije bili pasivni te su često kupovali električnu energiju po reguliranim cijenama bez izravne veze s tržištem. U budućnosti potrošačima treba omogućiti puno sudjelovanje na tržištu, ravnopravno s drugim sudionicima na tržištu. Kako bi se integrirali rastući udjeli energije iz obnovljivih izvora, u budućem elektroenergetskom sustavu trebalo bi iskoristiti sve dostupne izvore fleksibilnosti, posebno upravljanje potrošnjom i skladištenje. Kako bi se postigla djelotvorna dekarbonizacija uz najniži trošak, treba poticati i energetske učinkovitost.
 - (6) Veća integracija tržišta i prijelaz na promjenjiviju proizvodnju električne energije zahtijevaju pojačan napor kako bi se nacionalne energetske politike koordinirale sa susjedima i iskoristile prilike za prekogranično trgovanje električnom energijom.
-

↓ 714/2009 uvodne izjave od 2 do 5

~~(2) Direktiva 2003/54/EZ Europskog Parlamenta i Vijeća od 26. lipnja 2003. o zajedničkim pravilima za unutarnje tržište električne energije²⁸ i Uredba (EZ) br. 1228/2003 Europskog parlamenta i Vijeća od 26. lipnja 2003. o uvjetima za pristup mreži za prekograničnu razmjenu električne energije²⁹ znatno su doprinijele oblikovanju takvog unutarnjeg tržišta električne energije.~~

~~(3) Međutim, trenutačno u Zajednici postoje prepreke prodaji električne energije pod jednakim uvjetima, bez diskriminacije ili nepovoljnog položaja. Posebno još ne postoji~~

²⁸ ~~SL L 176, 15.7.2003., str. 37.~~

²⁹ ~~SL L 176, 15.7.2003., str. 1.~~

~~nediskriminacijski pristup mreži i jednako učinkovita razina regulatornog nadzora u svakoj državi članici te još uvijek postoje izolirana tržišta.~~

~~(4) U komunikaciji Komisije od 10. siječnja 2007. pod naslovom „Energetska politika za Europu” naglašena je važnost dovršenja unutarnjeg tržišta električne energije i stvaranja ravnopravnih tržišnih pravila za sva elektroenergetska poduzeća u Zajednici. Komunikacije Komisije od 10. siječnja 2007. pod naslovom „Izgledi za unutarnje tržište plina i električne energije” i „Istraživanje europskog sektora plina i električne energije na temelju članka 17. Uredbe (EZ) br. 1/2003 (konačno izvješće)” pokazale su da postojeća pravila i mjere ne osiguravaju potreban okvir ni oblikovanje interkonekcijskih kapaciteta za postizanje cilja dobro funkcionirajućeg, učinkovitog i otvorenog unutarnjeg tržišta.~~

~~(5) Povrh temeljite provedbe postojećeg regulatornog okvira, trebalo bi u skladu s navedenim komunikacijama prilagoditi regulatorni okvir za unutarnje tržište električne energije naveden u Uredbi (EZ) br. 1228/2003.~~

⇩ novo

- (7) Razvijeni su regulatorni okviri koji omogućuju da se u Uniji trguje električnom energijom. Taj je razvoj poduprlo donošenje nekoliko mrežnih pravila i smjernica za integraciju tržišta električne energije. Ta mrežna pravila i smjernice sadržavaju odredbe o tržišnim pravilima, pogonu sustava i mrežnoj vezi. Kako bi se osigurala potpuna transparentnost i povećala pravna sigurnost, trebalo bi donijeti i glavna načela funkcioniranja tržišta i dodjele kapaciteta u vremenskim okvirima tržišta električne energije uravnoteženja, unutar dnevnog tržišta, tržišta dan unaprijed i dugoročnog tržišta na temelju redovnog zakonodavnog postupka i objediniti to u jedinstveni pravni akt.
- (8) U ključnim bi tržišnim načelima trebalo biti navedeno da se cijene električne energije trebaju odrediti potražnjom i ponudom. Te bi cijene trebale ukazivati na to kada je potrebna električna energija, pružajući tržišno utemeljene poticaje za ulaganja u izvore fleksibilnosti kao što su fleksibilna proizvodnja, interkonekcija, upravljanje potrošnjom ili skladištenje.
- (9) Dekarbonizacija sektora električne energije i energija iz obnovljivih izvora kao veliki dio tržišta – to je temeljni cilj energetske unije. Kako se Unija približava dekarbonizaciji sektora električne energije i rastućem udjelu obnovljivih izvora energije, ključno je uklanjanje postojećih prepreka prekograničnoj trgovini na tržištu i poticanje ulaganja u prateću infrastrukturu, primjerice fleksibilniju proizvodnju, interkonekciju, upravljanje potrošnjom i skladištenje. Kako bi se poduprlo taj prijelaz na promjenjivu i distribuiranu proizvodnju te osiguralo da načela tržišta energije budu temelj Unijinih tržišta električne energije budućnosti, ključno je obnoviti usmjerenost na kratkoročna tržišta i određivanje cijena u oskudici.
- (10) Kratkoročna će tržišta poboljšati likvidnost i tržišno natjecanje omogućujući da više resursa, posebno onih fleksibilnijih, potpuno sudjeluje na tržištu. Djelotvornim određivanjem cijena u oskudici ohrabrit će se sudionike na tržištu da budu dostupni kada je to tržištu najpotrebnije i osigurati da oni mogu naplatiti svoje troškove na veleprodajnom tržištu. Stoga je ključno osigurati da se u najvećoj mogućoj mjeri uklone administrativna i implicitna ograničenja cijena kako bi cijene određene u oskudici mogle narasti do vrijednosti neisporučene energije. Ako se potpuno ugrade u

tržišnu strukturu, kratkoročna tržišta i određivanje cijena u oskudici pridonijet će uklanjanju drugih mjera, poput mehanizama za razvoj kapaciteta, kako bi se osigurala sigurnost opskrbe. Istodobno, određivanjem cijena u oskudici bez ograničenja na veleprodajnom tržištu ne bi se trebala ugroziti mogućnost pouzdanih i stabilnih cijena za krajnje kupce, posebno kućanstva i MSP-ove.

- (11) Odstupanja od temeljnih tržišnih načela kao što je odgovornost za odstupanje, dispečiranje utemeljeno na tržištu ili ograničavanje i redispečiranje smanjuju signale fleksibilnosti i djeluju kao prepreke za razvoj rješenja poput skladištenja, upravljanja potrošnjom ili agregacije. Dok su odstupanja još uvijek potrebna kako bi se izbjeglo nepotrebno administrativno opterećenje za određene subjekte, posebno kućanstva i MSP-ove, široka odstupanja koja obuhvaćaju cjelokupne tehnologije nisu usklađena s ciljem postizanja učinkovite dekarbonizacije utemeljene na tržištu te bi stoga trebala biti zamijenjena konkretnijim mjerama.

↓ 714/2009 uvodna izjava 16

- (12) Preduvjet za učinkovito tržišno natjecanje na unutarnjem tržištu električne energije su ~~nediskriminacijske~~ nediskriminirajuće i transparentne naknade za korištenje mreže uključujući interkonekcijske vodove u prijenosnom sustavu. Raspoloživi kapaciteti tih vodova trebali bi se postaviti na najveću razinu u skladu sa sigurnosnim standardima za siguran rad mreže.

↓ 714/2009 uvodna izjava 17

- (13) Važno je izbjeći narušavanje tržišnog natjecanja koje proizlazi iz različitih sigurnosnih standarda te standarda za djelovanje i planiranje koje koriste operatori prijenosnih sustava u državama članicama. Nadalje, sudionicima na tržištu trebalo bi osigurati transparentnost u pogledu raspoloživih kapaciteta prijenosa i sigurnosnih standarda te standarda za djelovanje i planiranje, koji utječu na raspoložive kapacitete prijenosa.

↓ novo

- (14) Kako bi se učinkovito usmjerila potrebna ulaganja, cijene trebaju ukazivati na to gdje je električna energija najpotrebnija. U zonskom elektroenergetskom sustavu postizanje točnih lokacijskih signala zahtijeva usklađeno, objektivno i pouzdano utvrđivanje zona trgovanja u transparentnom postupku. Zone trgovanja trebale bi odražavati zagušenje kako bi se osigurao učinkovit rad i planiranje Unijine elektroenergetske mreže i pružili djelotvorni cjenovni signali za nov proizvodni kapacitet, upravljanje potrošnjom ili prijenosnu infrastrukturu. Posebno se ne bi trebao smanjiti prekozonski kapacitet kako bi se smanjilo unutarnje zagušenje.
- (15) Učinkovita dekarbonizacija elektroenergetskog sustava putem tržišne integracije zahtijeva sustavno napuštanje prepreka prekozonskoj trgovini kako bi se prevladala fragmentacija tržišta, a kupcima energije u Uniji omogućilo da se potpuno koriste prednostima integriranih tržišta električne energije i tržišnog natjecanja.

↓ 714/2009 uvodna izjava 10

- (16) Ovom bi se Uredbom trebala utvrditi temeljna načela u pogledu određivanja tarifa i dodjele kapaciteta, uz istodobno osiguravanje donošenja smjernica ~~kojeu kojima se~~ detaljno navode daljnja relevantna načela i metodologije, kako bi se omogućila brza prilagodba promijenjenim okolnostima.

↓ 714/2009 uvodna izjava 22

- (17) Upravljanje problemima zagušenja trebalo bi osigurati ispravne ekonomske signale operatorima prijenosnih sustava i sudionicima na tržištu te se temeljiti na tržišnim mehanizmima.

↓ 714/2009 uvodna izjava 11

- (18) Na otvorenom i konkurentnom tržištu operatori prijenosnih ~~sustava~~ trebali bi primiti naknadu troškova, nastalih radi prenošenja prekograničnog protoka električne energije na njihovim mrežama, i to od operatora prijenosnih sustava iz kojih prvobitno potječu prekogranični protoci i sustava u kojima ti protoci završavaju.

↓ 714/2009 uvodna izjava 12

- (19) Pri određivanju nacionalnih mrežnih tarifa trebalo bi uzeti u obzir plaćanja i primitke koji proizlaze iz naknada između operatora prijenosnih sustava.

↓ 714/2009 uvodna izjava 13

- ~~(20)~~ Stvarni iznos za plaćanje za prekogranični pristup sustavu može značajno varirati, ovisno o uključenim operatorima prijenosnih sustava te radi razlika u strukturi tarifnih sustava koji se primjenjuju u državama članicama. Stoga je potreban određeni stupanj usklađenja kako bi se izbjegli poremećaji u trgovini.

↓ 714/2009 uvodna izjava 21

- (21) Trebala bi postojati pravila o uporabi prihoda iz postupaka upravljanja zagušenjem, osim ako posebna narav dotičnog ~~interkonekcijskog spojnog~~ voda opravdava izuzeće od tih pravila.

↓ novo

- (22) Kako bi se pružili ravnopravni uvjeti za sve sudionike na tržištu, mrežne bi se tarife trebale primjenjivati na način kojim se proizvodnja spojena na distribucijskoj razini ne diskriminira u odnosu na proizvodnju spojenu na prijenosnoj razini, bilo pozitivno ili

negativno. Njima ne bi trebalo diskriminirati skladištenje energije, odvrćati od sudjelovanja u upravljanju potrošnjom te one ne bi trebale biti prepreka poboljšanjima u energetskej učinkovitosti.

- (23) Kako bi se povećala transparentnost i usporedivost u određivanju tarifa ako obvezujuće usklađivanje nije ocijenjeno primjerenim, Agencija Europske unije za suradnju energetskih regulatora osnovana [preinakom Uredbe (EZ) br. 713/2009 kako je predložena u dokumentima COM(2016) 863/2] („Agencija”) trebala bi izdati preporuke o tarifnim metodologijama.
- (24) Kako bi se osiguralo optimalno ulaganje u transeuropsku mrežu i odgovorilo na izazov ako se održivi interkonekcijski projekti ne mogu izgraditi zbog manjka određivanja prioriteta na nacionalnoj razini, trebalo bi ponovno razmotriti uporabu naknada za zagušenje i dopustiti je radi jamčenja dostupnosti i zadržavanja ili povećavanja interkonekcijskih kapaciteta.

↓ 714/2009 uvodna izjava 7 (prilagođeno)

- (25) Kako bi se osiguralo optimalno upravljanje mrežom za prijenos električne energije i omogućilo prekogranično trgovanje i opskrba električnom energijom u Uniji ~~Zajednici~~, trebalo bi osnovati Europsku mrežu operatora prijenosnih sustava za električnu energiju (ENTSO za električnu energiju). Zadaci ENTSO-a za električnu energiju trebali bi se izvršavati u skladu s pravilima Unije ~~Zajednice~~ o tržišnom natjecanju, koja se i dalje primjenjuju na odluke ENTSO-a za električnu energiju. Zadaci ENTSO-a za električnu energiju trebali bi biti jasno definirani, a njegove radne metode trebale bi osigurati učinkovitost, transparentnost i reprezentativnost ENTSO-a za električnu energiju. Mrežna pravila koja ~~Kodovi mreže koje~~ pripremi ENTSO za električnu energiju nisu namijenjena ~~da zamijene potrebna nacionalna mrežna pravila~~ ~~potrebne nacionalne kodove mreže~~ za pitanja koja nisu prekogranična. S obzirom na to da se učinkovitiji napredak može postići kroz pristup na regionalnoj razini, operatori prijenosnih sustava trebali bi uspostaviti regionalne strukture unutar cjelokupne strukture suradnje, istodobno osiguravajući da su rezultati na regionalnoj razini kompatibilni s ~~mrežnim pravilima kodovima mreže~~ i neobvezujućim desetogodišnjim planovima razvoja mreže na razini cijele Unije ~~Zajednice~~. Države članice trebale bi promicati suradnju i pratiti učinkovitost mreže na regionalnoj razini. Suradnja na regionalnoj razini trebala bi biti usklađena s napretkom prema konkurentnom i učinkovitom unutarnjem tržištu električne energije.

↓ novo

- (26) ENTSO za električnu energiju trebao bi provesti opsežnu srednjoročnu do dugoročnu procjenu adekvatnosti resursa na razini Unije kako bi pružio objektivnu osnovu za procjenu zabrinutosti u pogledu adekvatnosti. Zabrinutost u pogledu adekvatnosti resursa koja se uklanja mehanizmima za razvoj kapaciteta trebala bi se temeljiti na procjeni EU-a.
- (27) Svrha srednjoročne do dugoročne procjene adekvatnosti resursa (od 10 godina unaprijed do jedne godine unaprijed) utvrđene u ovoj Uredbi razlikuje se od sezonskih izgleda (šest mjeseci unaprijed) kako je utvrđeno u članku 9. [Uredbe o

pripremljenosti za rizike kako je predložena u dokumentu COM(2016) 862]. Srednjoročne do dugoročne procjene uglavnom se upotrebljavaju kako bi se procijenila potreba za mehanizmima za razvoj kapaciteta dok se sezonski izgledi upotrebljavaju kako bi se upozorilo na rizike do kojih bi moglo doći u sljedećih šest mjeseci i koji bi vjerojatno mogli rezultirati znatnim pogoršanjem stanja opskrbe električnom energijom. Uz to, regionalna operativna središta provode i regionalne procjene adekvatnosti kako je definirano u europskom zakonodavstvu o radu elektroenergetskog prijenosnog sustava. To su vrlo kratkoročne procjene adekvatnosti (od tjedna unaprijed do dana unaprijed) koje se upotrebljavaju u kontekstu pogona sustava.

- (28) Prije uvođenja mehanizama za razvoj kapaciteta države članice trebale bi ocijeniti regulatorne poremećaje koji pridonose povezanoj zabrinutosti u pogledu adekvatnosti resursa. Od njih bi trebalo zahtijevati donošenje mjera za uklanjanje utvrđenih poremećaja uz navođenje vremenskog plana za njihovu provedbu. Mehanizme za razvoj kapaciteta trebalo bi uvoditi samo zbog preostalih zabrinutosti na koje uklanjanje takvih poremećaja ne utječe.
- (29) Države članice koje namjeravaju uvesti mehanizme za razvoj kapaciteta trebale bi odrediti ciljeve adekvatnosti resursa slijedeći transparentan postupak koji se može provjeriti. Države članice trebale bi imati slobodu u određivanju svoje željene razine sigurnosti opskrbe.
- (30) Trebalo bi utvrditi glavna načela mehanizama za razvoj kapaciteta na temelju načela državne potpore za okoliš i energiju i nalaza sektorskog istraživanja o mehanizmima za razvoj kapaciteta Glavne uprave za tržišno natjecanje. U kontekstu tih načela trebalo bi preispitati već uvedene mehanizme za razvoj kapaciteta. Pokaže li europska procjena adekvatnosti resursa da nema zabrinutosti u pogledu adekvatnosti, ne bi trebalo utvrditi nov mehanizam za razvoj kapaciteta i ne bi trebalo preuzimati nove obveze u pogledu kapaciteta u okviru već uvedenih mehanizama. Primjena pravila za kontrolu državnih potpora na temelju članaka od 107. do 109. UFEU-a uvijek se mora poštovati.
- (31) Trebala bi biti utvrđena detaljna pravila za olakšavanje djelotvornog prekograničnog sudjelovanja u mehanizmima za razvoj kapaciteta koji se ne temelje na rezervama. Svi bi operatori prijenosnih sustava trebali zainteresiranim proizvođačima olakšati sudjelovanje u mehanizmima za razvoj kapaciteta u drugim državama članicama. Stoga bi trebali izračunati kapacitete do kojih bi bilo moguće prekogranično sudjelovanje, omogućiti sudjelovanje i provjeriti dostupnosti. Nacionalna bi regulatorna tijela trebala u državama članicama provoditi prekogranična pravila.
- (32) S obzirom na razlike u nacionalnim energetske sustavima i tehnička ograničenja postojećih mreža električne energije, najbolji će pristup za postizanje napretka u integraciji tržišta često biti na regionalnoj razini. Regionalna bi suradnja operatora prijenosnih sustava stoga trebala ojačati. Kako bi se osigurala učinkovita suradnja, novim bi regulatornim okvirom koji uključuje jačanje ovlasti Agencije za donošenje odluka povezanih s prekograničnim pitanjima trebalo predvidjeti snažnije regionalno upravljanje i regulatorni nadzor. Bliskija suradnja država članica mogla bi biti potrebna i u kriznim situacijama kako bi se povećala sigurnost opskrbe i ograničili tržišni poremećaji.
- (33) Koordinacija između operatora prijenosnih sustava na regionalnoj razini formalizirana je obveznim sudjelovanjem operatora prijenosnih sustava u regionalnim koordinatorima za sigurnost, što bi se trebalo dopuniti poboljšanim institucionalnim

okvirom, odnosno uspostavljanjem regionalnih operativnih središta. Pri stvaranju regionalnih operativnih središta trebalo bi uzeti u obzir postojeće inicijative za regionalnu koordinaciju i poduprijeti sve integriraniji rad elektroenergetskih sustava u cijeloj Uniji, uz osiguravanje njihova učinkovitog i sigurnog rada.

- (34) Zemljopisnim djelokrugom regionalnih operativnih središta trebalo bi im omogućiti da, optimizirajući rad operatora prijenosnih sustava u većim regijama, imaju djelotvornu koordinacijsku ulogu.
- (35) Regionalna bi operativna središta trebala izvršavati funkcije ako njihova regionalizacija donosi dodanu vrijednost u usporedbi s funkcijama koje se izvršavaju na nacionalnoj razini. Funkcije regionalnih operativnih središta trebale bi obuhvaćati funkcije koje izvršavaju regionalni koordinatori za sigurnost, kao i dodatne funkcije povezane s pogonom sustava, radom tržišta i pripremljenošću za rizike. Funkcije koje izvršavaju regionalna operativna središta ne bi trebale uključivati pogon elektroenergetskog sustava u stvarnom vremenu.
- (36) Regionalna bi operativna središta prije svega trebala djelovati u interesu pogona sustava i rada tržišta regije, a ne u interesu bilo kojeg samostalnog subjekta. Stoga bi regionalnim operativnim središtima trebalo povjeriti ovlasti za donošenje odluka kako bi djelovala i usmjeravala aktivnosti koje trebaju poduzeti operatori prijenosnih sustava u regiji pogona sustava za određene funkcije, te poboljšanu savjetničku ulogu za preostale funkcije.
- (37) ENTSO za električnu energiju trebao bi osigurati da su aktivnosti regionalnih operativnih središta koordinirane preko granica regija.
- (38) Kako bi se poboljšale učinkovitosti distribucijskih mreža električne energije u Uniji i osigurala bliska suradnja s operatorima prijenosnih sustava i ENTSO-om za električnu energiju, trebalo bi osnovati europsko tijelo za operatore distribucijskih sustava u Uniji („tijelo EU-a za ODS-ove”). Zadaci tijela EU-a za ODS-ove trebali bi biti jasno definirani, a njegove radne metode trebale bi osigurati učinkovitost, transparentnost i reprezentativnost među operatorima distribucijskih sustava Unije. Tijelo EU-a za ODS-ove trebalo bi pri pripremi i provedbi mrežnih pravila blisko surađivati s ENTSO-om za električnu energiju, ako je to primjenjivo, te bi trebalo raditi na pružanju smjernica o integraciji, među ostalim, distribuirane proizvodnje i skladištenja u distribucijske mreže ili o drugim područjima koja su povezana s upravljanjem distribucijskim mrežama.

↓ 714/2009 uvodna izjava 6
(prilagođeno)

- (39) ~~Posebno je potrebno~~ Potrebna je povećana suradnja i koordinacija među operatorima prijenosnih sustava kako bi se oblikovala mrežna pravila ~~oblikovali kodovi mreže~~ za osiguravanje učinkovitog i transparentnog pristupa prijenosnim mrežama preko granica i upravljanje ~~učinkovitim i transparentnim pristupom prijenosnim mrežama preko granica~~ njime te kako bi se osiguralo koordinirano i dovoljno dalekovidno planiranje i dobar tehnički razvoj prijenosnog sustava u ~~Uniji~~ Zajednici, uključujući oblikovanje interkonekcijskih kapaciteta, s odgovarajućim poštovanjem zaštite okoliša. ~~Ta bi mrežna pravila trebala~~ Ti bi kodovi mreže trebali biti u skladu s okvirnim smjernicama, koje su po prirodi neobvezujuće (okvirne smjernice) i koje je razvila Agencija ~~za suradnju energetskih regulatora osnovana Uredbom (EZ) br.~~

~~713/2009 Europskog parlamenta i Vijeća od 13. srpnja 2009. o osnivanju Agencije za suradnju energetske regulatora~~³⁰ (Agencija). Agencija bi trebala imati ulogu pri pregledavanju, na temelju činjeničnog stanja, nacrtu mrežnih pravilakodova mreže, uključujući njihovu usklađenost s okvirnim smjernicama, i trebalo bi joj biti omogućeno da ih preporuči za donošenje Komisiji. Agencija bi trebala ocijeniti predložene izmjene mrežnih pravilakodova mreže i trebalo bi joj biti omogućeno da ih preporuči za donošenje Komisiji. Operatori prijenosnih sustava trebali bi upravljati svojim mrežama u skladu s navedenim mrežnim pravilimakodovima mreže.

↓ 714/2009 uvodna izjava 24

- (40) Kako bi se osiguralo neometano funkcioniranje unutarnjeg tržišta električne energije, trebalo bi predvidjeti postupke koji omogućavaju donošenje odluka i smjernica u pogledu, među ostalim, određivanja tarifa i dodjele kapaciteta od strane Komisije, uz istodobno osiguravanje uključenosti regulatornih tijela država članica u tom procesu, kada je to prikladno kroz njihovo europsko udruženje. Regulatorna tijela, zajedno s drugim relevantnim tijelima u državama članicama, imaju važnu ulogu u doprinosu pravilnom funkcioniranju unutarnjeg tržišta električne energije.
-

↓ 714/2009 uvodna izjava 8
(prilagođeno)

- (41) Svi sudionici na tržištu zainteresirani su za rad koji se očekuje od ENTSO-a za električnu energiju. Stoga je od ključnog značenja učinkovito savjetovanje te bi postojeće strukture koje su uspostavljene za olakšanje i racionalizaciju procesa savjetovanja, kao što su ~~Unija za koordinaciju prijenosa električne energije~~, one preko ~~nacionalni regulatori ili Agencija~~ nacionalnih regulatora ili Agencije, trebale igrati važnu ulogu.
-

↓ 714/2009 uvodna izjava 9
(prilagođeno)

- (42) Kako bi se osigurala veća transparentnost u vezi s cijelom mrežom za prijenos električne energije u Uniji ~~Zajednici~~, ENTSO za električnu energiju trebao bi sastaviti, objaviti i redovito ažurirati neobvezujući desetogodišnji plan razvoja mreže na razini cijele Unije ~~Zajednice~~ (plan razvoja mreže na razini cijele Unije ~~Zajednice~~). U taj bi plan razvoja mreže trebalo uključiti održive mreže za prijenos električne energije i potrebne regionalne interkonekcije, koje su relevantne s poslovnoga gledišta ili gledišta sigurnosti opskrbe.

³⁰ [SL L 211, 14.8.2009., str. 1.](#)

↓ novo

- (43) Na temelju iskustva u razvoju i donošenju mrežnih pravila pokazalo se da je korisno pojednostavniti razvojni postupak pojašnjavanjem da Agencija ima pravo preispitati nacрте pravila elektroenergetske mreže prije njihova podnošenja Komisiji.

↓ 714/2009 uvodna izjava 14

~~Potreban je primjeren sustav dugoročnih lokacijskih signala, koji se temelji na načelu da bi razina naknada za pristup mreži trebala odražavati ravnotežu između proizvodnje i potrošnje dotične regije, na temelju razlikovanja naknada za pristup mreži za proizvođače i/ili potrošače.~~

↓ 714/2009 uvodna izjava 15

~~Ne bi bilo primjereno primjenjivati tarife koje se temelje na udaljenosti ili, ako su postavljeni odgovarajući lokacijski signali, da posebnu tarifu plaćaju samo izvoznici ili uvoznici povrh opće naknade za pristup nacionalnoj mreži.~~

↓ 714/2009 uvodna izjava 18

~~Praćenje tržišta, koje nacionalna regulatorna tijela i Komisija poduzimaju tijekom posljednjih godina, pokazalo je da trenutni zahtjevi za transparentnost i pravila o pristupu infrastrukturi nisu dovoljni za osiguranje istinskog, dobro funkcionirajućeg i učinkovitog unutarnjeg tržišta električne energije.~~

↓ 714/2009 uvodna izjava 19

~~Kako bi svi sudionici na tržištu mogli ocijeniti ukupno stanje ponude i potražnje te identificirati razloge za kretanje veleprodajnih cijena, potreban je jednak pristup informacijama o fizičkom statusu i učinkovitosti sustava. To uključuje preciznije informacije o proizvodnji električne energije, ponudi i potražnji, uključujući predviđanja, kapacitetu mreže i interkonekcije, protoku i održavanju, uravnoteženju i rezervnom kapacitetu.~~

↓ 714/2009 uvodna izjava 23

- (44) Trebalo bi snažno promicati ulaganja u velike nove infrastrukture, uz istodobno osiguravanje pravilnog funkcioniranja unutarnjeg tržišta električne energije. Kako bi se povećao pozitivan učinak izuzetih interkonekcijskih spojnih vodova istojedne struje na tržišno natjecanje i sigurnost opskrbe, trebalo bi ispitati tržišni interes u fazi planiranja projekta i donijeti pravila o upravljanju zagušenjem. Ako su interkonekcijski spojni vodovi jednosmjerne struje smješteni na državnom području više država članica, Agencija bi u krajnjem slučaju trebala razmotriti zahtjev za izuzeće kako bi bolje uzela u obzir njegove prekogranične posljedice i olakšala

njegovo administrativno tretiranje. Nadalje, s obzirom na izniman profil rizika pri konstrukciji takvih izuzetih velikih infrastrukturnih projekata, trebalo bi omogućiti poduzećima zainteresiranima za opskrbu i proizvodnju privremeno odstupanje od pravila o potpunom razdvajanju za dotične projekte. Izuzeća odobrena u skladu s Uredbom (EZ) br. 1228/2003³¹ nastavljaju se primjenjivati do predviđenog isteka valjanosti, kako je odlučeno u odluci o odobrenju izuzeća.

↓ 714/2009 uvodna izjava 25

~~Nacionalna regulatorna tijela trebala bi osigurati usklađenost s pravilima sadržanima u ovoj Uredbi i smjernicama koje su donesene na temelju nje.~~

↓ 714/2009 uvodna izjava 20

- (45) Kako bi se povećalo povjerenje u tržište, sudionici trebaju biti sigurni da su za one koji sudjeluju u zlouporabama osigurane učinkovite, proporcionalne i odvraćajuće sankcije. Nadležna tijela trebala bi biti ovlaštena učinkovito istražiti optužbe za zlouporabu tržišta. U tom smislu, potrebno je da nadležna tijela imaju pristup podacima koji daju informacije o operativnim odlukama poduzeća za opskrbu. Na tržištu električne energije mnoge relevantne odluke donose proizvođači, koji bi s tim povezane informacije trebali držati na raspolaganju nadležnim tijelima tijekom određenog razdoblja, tako da su im lako pristupačne. Nadležna bi tijela nadalje trebala redovito pratiti pridržavaju li se operatori prijenosnog sustava pravila. Mali proizvođači energije, koji nemaju realnu mogućnost narušavanja tržišta, trebali bi biti izuzeti od te obveze.

↓ 714/2009 uvodna izjava 26

- (46) Države članice i nadležna nacionalna tijela trebali bi biti obvezni Komisiji pružati odgovarajuće informacije. Komisija bi s takvim informacijama trebala postupati kao s povjerljivima. Prema potrebi, Komisija bi trebala imati mogućnost zatražiti odgovarajuće informacije izravno od dotičnih poduzeća, pod uvjetom da su obaviještena nadležna nacionalna tijela.

↓ 714/2009 uvodna izjava 27

- (47) Države članice trebale bi utvrditi pravila o sankcijama koje se primjenjuju na kršenje odredaba ove Uredbe i osigurati njihovu provedbu. Te sankcije moraju biti učinkovite, proporcionalne i odvraćajuće.

³¹ [Uredba \(EZ\) br. 1228/2003 Europskog parlamenta i Vijeća od 26. lipnja 2003. o uvjetima za pristup mreži za prekograničnu razmjenu električne energije \(SL L 176, 15.7.2003., str. 1\).](#)

↓ 714/2009 uvodna izjava 28

~~Mjere potrebne za provedbu ove Uredbe trebale bi se donijeti u skladu s Odlukom Vijeća 1999/468/EZ od 28. lipnja 1999. o utvrđivanju postupaka za izvršavanje provedbenih ovlasti dodijeljenih Komisiji.³²~~

↓ 714/2009 uvodna izjava 29

~~Komisija bi posebno trebala biti ovlaštena za utvrđivanje i donošenje smjernica potrebnih za osiguravanje minimalnog stupnja usklađenosti koji se zahtijeva za ostvarivanje ciljeva ove Uredbe. Budući da su te mjere općeg područja primjene i namijenjene su izmjeni elemenata ove Uredbe koji nisu ključni tako da je dopunjuju novim elementima koji nisu ključni, moraju se usvojiti u skladu s regulatornim postupkom s kontrolom iz članka 5.a Odluke 1999/468/EZ.~~

↓ novo

- (48) Države članice i ugovorne stranke Energetske zajednice trebale bi blisko surađivati na svim pitanjima koja se odnose na razvoj integrirane regije trgovanja električnom energijom i ne bi trebale poduzimati mjere kojima se ugrožava daljnja integracija tržišta električne energije ili sigurnost opskrbe država članica i ugovornih stranaka.
- (49) Kako bi se osigurao najniži stupanj usklađenja nužan za djelotvorno funkcioniranje tržišta, ovlast za donošenje akata u skladu s člankom 290. Ugovora o funkcioniranju Europske unije trebalo bi delegirati Komisiji s obzirom na područja koja su temeljna za integraciju tržišta. Ona bi trebala uključivati zemljopisno područje za regionalnu suradnju operatora prijenosnih sustava, iznos plaćanja naknade među operatorima sustava, donošenje i izmjenu mrežnih pravila i smjernica, kao i primjenu odredaba o izuzeću za nove interkonekcijske vodove. Posebno je važno da Komisija tijekom svojeg pripremnog rada provede odgovarajuća savjetovanja, uključujući ona na razini stručnjaka, te da se ta savjetovanja provedu u skladu s načelima utvrđenima u Međuinstitucijskom sporazumu o boljoj izradi zakonodavstva od 13. travnja 2016.³³ Konkretno, kako bi se osiguralo ravnopravno sudjelovanje u pripremi delegiranih akata, Europski parlament i Vijeće primaju sve dokumente istodobno kad i stručnjaci iz država članica te njihovi stručnjaci imaju sustavan pristup sastancima stručnih skupina Komisije koje pripremaju delegirane akte.
-

↓ 714/2009 uvodna izjava 30
(prilagođeno)

- (50) S obzirom na to da cilj ove Uredbe, to jest osiguravanje usklađenog okvira za prekograničnu razmjenu električne energije, ne mogu dostatno ostvariti države članice, nego ga se može na bolji način ostvariti na razini Unije Zajednice, Unija Zajednica može donijeti~~usvojiti~~ mjere u skladu s načelom supsidijarnosti

³² ~~SL L 184, 17.7.1999., str. 23.~~

³³ SL L 123, 12.5.2016., str. 1.

određenim u članku 5. Ugovora ~~☒~~ o Europskoj uniji ~~☒~~ . U skladu s načelom proporcionalnosti određenim u tom članku, ova Uredba ne prelazi ono što je potrebno za ostvarivanje tog cilja.~~☒~~

↓ 714/2009 uvodna izjava 31

~~S obzirom na opseg ovime izvršenih izmjena Uredbe (EZ) br. 1228/2003, poželjno je, zbog jasnoće i racionalizacije, predmetne odredbe preinačiti njihovim ujedinjavanjem u jedinstveni tekst u novoj uredbi.~~

↓ 714/2009 (prilagođeno)

DONIJELI SU OVU UREDBU:

Poglavlje I.

~~☒~~ Predmet, područje primjene i definicije ~~☒~~

Članak 1.

Predmet i područje primjene

Cilj je ove Uredbe:

↓ novo

- (a) odrediti osnovu za učinkovito postizanje ciljeva europske energetske unije i posebno okvira klimatske i energetske politike do 2030.³⁴ omogućivanjem prenošenja tržišnih signala za povećanu fleksibilnost, dekarbonizaciju i inovaciju;
 - (b) odrediti temeljna načela za dobro funkcionirajuća, integrirana tržišta električne energije, kojima se omogućuje nediskriminirajući pristup mreži svim pružateljima resursa i kupcima električne energije, osnažuje kupce, omogućuje upravljanje potrošnjom i energetska učinkovitost, olakšava agregacija distribuirane potražnje i ponude i pridonosi dekarbonizaciji gospodarstva omogućivanjem integracije tržišta i na tržištu utemeljene naknade za električnu energiju proizvedenu iz obnovljivih izvora;
-

↓ 714/2009 (prilagođeno)
⇒ novo

~~(ca)~~ odrediti poštena pravila za prekograničnu razmjenu električne energije te tako povećati konkurentnost na unutarnjem tržištu električne energije, uzimajući u obzir posebne karakteristike nacionalnih i regionalnih tržišta. To uključuje uspostavljanje mehanizma

³⁴ COM/2014/015 final.

naknade za prekogranični protok električne energije i određivanje usklađenih načela za naknade za prekogranični prijenos i dodjelu raspoloživih kapaciteta interkonekcija između nacionalnih prijenosnih sustava;

(~~db~~) olakšati nastanak dobro funkcionirajućeg i transparentnog veleprodajnog tržišta s visokom razinom osiguranja opskrbe električne energije. Ovom se Uredbom predviđaju mehanizmi za usklađivanje pravila za prekograničnu razmjenu električne energije.

Članak 2.

Definicije

1. Za potrebe ove Uredbe primjenjuju se definicije iz članka 2. Direktive ~~2009/72/EZ~~ [preinake Direktive 2009/72/EZ kako je predložena u dokumentima COM(2016) 864/2] ~~Europskog parlamenta i Vijeća od 13. srpnja 2009. o zajedničkim pravilima za unutarnje tržište električne energije~~, ⇨ iz članka 2. Uredbe (EU) br. 1227/2011 Europskog parlamenta i Vijeća³⁵, iz članka 2. Uredbe Komisije (EU) br. 543/2013³⁶ i iz članka 2. [preinake Direktive o obnovljivoj energiji] ⇨ ~~„s iznimkom definicije „spojnog voda” koja se zamjenjuje sljedećom definicijom: „spojni vod” znači prijenosni vod koji prelazi ili premošćuje granicu između država članica i koji povezuje nacionalne prijenosne sustave država članica.~~
2. Uz to, ~~p~~Primjenjuju se sljedeće definicije:
 - (a) „regulatorna tijela” znači regulatorna tijela iz članka ~~57~~~~35~~ stavka 1. [preinake Direktive 2009/72/EZ kako je predložena u dokumentima COM(2016) 864/2] ~~Direktive 2009/72/EZ~~;
 - (b) „prekogranični protok” znači fizički protok električne energije ~~na~~ prijenosnoj mreži države članice koji proizlazi iz učinaka aktivnosti proizvođača i/ili kupaca ~~potrošača~~ izvan te države članice na njezinoj prijenosnoj mreži;
 - (c) „zagušenje” znači ~~situacija~~situaciju u kojoj ⇨ se ne mogu prihvatiti svi zahtjevi sudionika na tržištu za trgovinu između dviju zona trgovanja jer bi znatno utjecali na fizičke protoke na mrežnim elementima koji ne mogu prihvatiti te protoke ⇨ ~~interkonekcija koja povezuje nacionalne prijenosne mreže ne može zadovoljiti sav fizički protok koji je posljedica međunarodne trgovine koju zahtijevaju sudionici na tržištu, zbog nedostatka kapaciteta spojnih vodova i/ili dotičnih nacionalnih prijenosnih sustava;~~
 - ~~(d) „deklarirani izvoz” znači odašiljanje električne energije u jednoj državi članici na temelju određenog ugovornog dogovora prema kojem se istodobno odgovarajuće preuzimanje (deklarirani uvoz) električne energije događa u drugoj državi članici ili u trećoj zemlji;~~
 - ~~(e) „deklarirani provoz” znači situaciju kada se događa deklarirani izvoz električne energije i kada predloženi put transakcije uključuje zemlju u kojoj se ne događa niti odašiljanje niti istodobno odgovarajuće preuzimanje električne energije;~~

³⁵ Uredba (EU) br. 1227/2011 Europskog parlamenta i Vijeća od 25. listopada 2011. o cjelovitosti i transparentnosti veleprodajnog tržišta energije (SL L 326, 8.12.2011., str. 1.).

³⁶ Uredba Komisije (EU) br. 543/2013 od 14. lipnja 2013. o dostavi i objavi podataka na tržištima električne energije i o izmjeni Priloga I. Uredbi (EZ) br. 714/2009 Europskog parlamenta i Vijeća (SL L 163, 15.6.2013., str. 1.).

~~(f) „deklarirani uvoz” znači preuzimanje električne energije u državi članici ili u trećoj zemlji istodobno s odašiljanjem električne energije (deklarirani izvoz) u drugu državu članicu;~~

~~(g)~~ (d) „novi interkonekcijski spojni vod” znači interkonekcijski spojni vod koji nije dovršen do 4. kolovoza 2003.;

↓ novo

- (e) „strukturno zagušenje” znači zagušenje u prijenosnom sustavu koje je predvidljivo, zemljopisno stabilno tijekom određenog razdoblja i često se ponavlja u stanjima normalnog pogona elektroenergetskog sustava;
- (f) „operator tržišta” znači subjekt koji pruža uslugu kojom se ponude električne energije za prodaju povezuju s ponudama za njezinu kupovinu;
- (g) „nominirani operator tržišta električne energije” ili „NEMO” znači operator tržišta kojeg je nadležno tijelo odredilo za obavljanje zadataka povezanih s jedinstvenim povezivanjem dan unaprijed ili jedinstvenim unutardnevnim povezivanjem;
- (h) „vrijednost neisporučene energije” znači procjena u EUR/MWh najviše cijene električne energije koju su kupci voljni platiti kako bi izbjegli prekid opskrbe;
- (i) „uravnoteženje” znači sve aktivnosti i svi postupci, u svim vremenskim planovima, kojima operatori prijenosnih sustava kontinuirano osiguravaju održavanje frekvencije sustava unutar unaprijed definiranog raspona stabilnosti i usklađenost s količinom rezervi koje su potrebne s obzirom na traženu kvalitetu;
- (j) „energija uravnoteženja” znači energija kojom operatori prijenosnih sustava izvode uravnoteženje;
- (k) „pružatelj usluge uravnoteženja” znači sudionik na tržištu koji operatorima prijenosnih sustava pruža energiju uravnoteženja i/ili rezervirani kapacitet za uravnoteženje sustava;
- (l) „rezervirani kapacitet za uravnoteženje sustava” znači količina kapaciteta koju je pružatelj usluge uravnoteženja pristao čuvati i s obzirom na koju je pristao podnositi ponude za odgovarajuću količinu energije uravnoteženja operatoru prijenosnog sustava za vrijeme trajanja ugovora;
- (m) „subjekt odgovoran za odstupanje” znači sudionik na tržištu, ili njegov odabrani zastupnik, odgovoran za svoja odstupanja na tržištu električne energije;
- (n) „razdoblje obračuna odstupanja” znači vremenska jedinica za obračun odstupanja subjekata odgovornih za odstupanja;
- (o) „cijena odstupanja” znači cijena, koja može pozitivna, jednaka nuli ili negativna, u svakom razdoblju obračuna odstupanja za odstupanje u bilo kojem smjeru;
- (p) „područje definiranja cijene odstupanja” znači područje unutar kojeg se obračunava cijena odstupanja;
- (q) „pretkvalifikacijski postupak” znači postupak za provjeru sukladnosti pružatelja rezerviranog kapaciteta za uravnoteženje sustava sa zahtjevima koje utvrde operatori prijenosnih sustava;

- (r) „kapacitet rezerve” znači količina rezerve za održavanje frekvencije, rezerve za ponovnu uspostavu zadane frekvencije ili spore rezerve koja treba biti dostupna operatoru prijenosnog sustava;
- (s) „prioritetno dispečiranje” znači dispečiranje elektrana na temelju kriterija koji se razlikuju od ekonomskog poretka ponuda i, u središnjim dispečerskim sustavima, mrežnih ograničenja, a kojim se daje prednost dispečiranju posebnih tehnologija;
- (t) „regija za proračun kapaciteta” znači zemljopisno područje na kojem se primjenjuje koordinirani proračun kapaciteta;
- (u) „mehanizam za razvoj kapaciteta” znači administrativna mjera kojom se osigurava postizanje željene razine sigurnosti opskrbe plaćanjem za dostupnost resursa, ali ne i plaćanjem mjera povezanih s pomoćnim uslugama;
- (v) „strateška rezerva” znači mehanizam za razvoj kapaciteta u okviru kojeg se resursi dispečiraju samo ako se tržište dan unaprijed i unutar dnevnog tržišta ne uspiju financijski poravnati, operatori prijenosnih sustava iscrpe svoje resurse za uravnoteženje kako bi se uspostavila ravnoteža između ponude i potražnje, a odstupanja na tržištu tijekom razdoblja u kojima su rezerve dispečirane namiruju se na temelju vrijednosti neisporučene energije;
- (w) „visokoučinkovita kogeneracija” znači kogeneracija koja ispunjava kriterije utvrđene u Prilogu II. Direktivi 2012/27/EU Europskog parlamenta i Vijeća³⁷;
- (x) „demonstracijski projekt” znači projekt kojim se neka tehnologija demonstrira kao prva te vrste u Uniji i koji je važna inovacija koja uvelike premašuje trenutnu vrhunsku tehnologiju.

Poglavlje II.

Opća pravila za tržište električne energije

Članak 3.

Načela koja se odnose na funkcioniranje tržišta električne energije

1. Države članice, nacionalna regulatorna tijela, operatori prijenosnih sustava, operatori distribucijskih sustava i operatori tržišta osiguravaju da se na tržištima električne energije djeluje u skladu sa sljedećim načelima:
 - (a) cijene se formiraju na temelju potražnje i ponude;
 - (b) izbjegavaju se aktivnosti kojima se sprječava formiranje cijene na temelju potražnje i ponude ili koje djeluju destimulirajuće na razvoj fleksibilnije proizvodnje, proizvodnje s niskom razinom emisije ugljika ili fleksibilnije potražnje;
 - (c) kupcima se omogućuje da se koriste tržišnim mogućnostima i snažnijim tržišnim natjecanjem na maloprodajnim tržištima;

³⁷ Direktiva 2012/27/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 25. listopada 2012. o energetske učinkovitosti, izmjeni direktiva 2009/125/EZ i 2010/30/EU i stavljanju izvan snage direktiva 2004/8/EZ i 2006/32/EZ (SL L 315, 14.11.2012., str. 1.).

- (d) tržišno se sudjelovanje potrošača i malih poduzeća omogućuje agregacijom proizvodnje iz postrojenja s višestrukom proizvodnjom ili električne energije iz postrojenja za više kupaca kako bi na tržištu električne energije bile zajedničke ponude te kako bi se njima zajednički upravljalo u elektroenergetskom sustavu, uz uvjet da se poštuju pravila ugovora o EU-u o tržišnom natjecanju;
- (e) tržišnim se pravilima podupire dekarbonizacija gospodarstva omogućavanjem integracije električne energije iz obnovljivih izvora i pružanjem poticaja za energetske učinkovitost;
- (f) tržišna pravila rezultiraju primjerenim poticajima za ulaganja u proizvodnju, skladištenje, energetske učinkovitost i upravljanje potrošnjom kako bi se zadovoljile tržišne potrebe i tako osigurala sigurnost opskrbe;
- (g) izbjegavaju se prepreke prekograničnim protocima električne energije i prekograničnim transakcijama na tržištima električne energije te povezanim tržištima usluga;
- (h) tržišnim se pravilima omogućuje regionalna suradnja ako je ona djelotvorna;
- (i) svi resursi povezani s proizvodnjom, skladištenjem i potrošnjom ravnopravno sudjeluju na tržištu;
- (j) svi su proizvođači izravno ili neizravno odgovorni za prodaju energije koju proizvode;
- (k) tržišnim se pravilima omogućuje ostvarenje napretka u istraživanju i razvoju te njegova uporaba u korist društva;
- (l) tržišnim se pravilima omogućuje učinkovito dispečiranje proizvodnih sredstava i upravljanje potrošnjom;
- (m) tržišnim se pravilima omogućuje ulaz i izlaz poduzeća za proizvodnju električne energije i opskrbu električnom energijom na temelju njihove ocjene ekonomske i financijske održivosti njihova rada;
- (n) u razmjenama se može transparentno trgovati dugoročnim mogućnostima za omeđivanje rizika, kojima se sudionicima na tržištu omogućuje da se zaštite od rizika u pogledu nestabilnosti cijena na tržišnoj osnovi te da uklone nesigurnost povezanu s budućim povratom ulaganja, uz uvjet da se poštuju pravila ugovora o EU-u o tržišnom natjecanju.

Članak 4.

Odgovornost za odstupanje

1. Svi sudionici na tržištu djeluju u cilju ravnoteže sustava te su financijski odgovorni za odstupanja koja uzrokuju u sustavu. Oni su subjekti odgovorni za odstupanja ili svoju odgovornost prenose na odabrani subjekt odgovoran za odstupanje.
2. Države članice mogu predvidjeti odstupanje od odredaba koje se odnose na odgovornost za odstupanje kad su u pitanju:
 - (a) demonstracijski projekti;
 - (b) proizvodna postrojenja koja se služe obnovljivim izvorima energije ili visokoučinkovitom kogeneracijom s instaliranim kapacitetom električne energije manjim od 500 kW;

- (c) postrojenja koja dobivaju potporu koju je Komisija odobrila u skladu s pravilima Unije o državnim potporama na temelju članaka od 107. do 109. UFEU-a i koja su stavljena u pogon prije [OP: stupanja na snagu]. Države članice mogu, uz poštovanje pravila Unije o državnim potporama, potaknuti sudionike na tržištu koji su potpuno ili djelomično izuzeti od odgovornosti za odstupanje da prihvate punu odgovornost za odstupanje u zamjenu za odgovarajuću naknadu.
3. Od 1. siječnja 2026. stavak 2. točka (b) primjenjuje se samo na proizvodna postrojenja koja se služe obnovljivim izvorima energije ili visokoučinkovitim kogeneracijom s instaliranim kapacitetom električne energije manjim od 250 kW.

Članak 5.

Tržište električne energije uravnoteženja

1. Svi sudionici na tržištu imaju pristup tržištu električne energije uravnoteženja, bilo pojedinačno ili zajednički. Pravilima i proizvodima povezanim s tržištem električne energije uravnoteženja poštuje se potreba za prihvaćanjem povećanih udjela promjenjive proizvodnje, kao i povećan stupanj upravljanja potrošnjom i pojava novih tehnologija.
2. Tržišta električne energije uravnoteženja organiziraju se tako da osiguraju djelotvornu nediskriminaciju među sudionicima na tržištu, uzimajući u obzir različitu tehničku sposobnost proizvodnje iz promjenjivih obnovljivih izvora te upravljanje potrošnjom i skladištenje.
3. Energija uravnoteženja nabavlja se odvojeno od rezerviranog kapaciteta za uravnoteženje sustava. Postupci nabave transparentni su uz istodobno poštovanje povjerljivosti.
4. Tržišta električne energije uravnoteženja osiguravaju pogonsku sigurnost te istodobno omogućuju najveću moguću uporabu i učinkovitu dodjelu prekozonskog kapaciteta po vremenskim okvirima u skladu s člankom 15.
5. Načelo granične cijene primjenjuje se na obračun energije uravnoteženja. Sudionicima na tržištu dopušteno je podnositi ponude što je bliže moguće stvarnom vremenu, a najmanje nakon vremena zatvaranja unutardnevnog tržišta između zona utvrđenog u skladu s člankom 59. Uredbe Komisije (EU) 2015/1222³⁸.
6. Za odstupanja se obračunava cijena koja odražava vrijednost energije u stvarnom vremenu.
7. Određivanje veličine kapaciteta rezerve provodi se na regionalnoj razini u skladu s točkom 7. Priloga I. Regionalna operativna središta podupiru operatore prijenosnih sustava u određivanju količine rezerviranog kapaciteta za uravnoteženje sustava koji treba nabaviti u skladu s točkom 8. Priloga I.
8. Nabava rezerviranog kapaciteta za uravnoteženje sustava olakšava se na regionalnoj razini u skladu s točkom 8. Priloga I. Nabava se temelji na primarnom tržištu i

³⁸ Uredba Komisije (EU) 2015/1222 od 24. srpnja 2015. o uspostavljanju smjernica za dodjelu kapaciteta i upravljanje zagašenjima, (SL L 197, 25.7.2015., str. 24.).

organizira se tako da se njome sudionici na tržištu u pretkvalifikacijskom postupku pojedinačno ili zajednički ne diskriminiraju.

9. Nabava rezerviranog kapaciteta za uravnoteženje sustava regulacijom prema gore i prema dolje provodi se odvojeno. Ugovori se sklapaju najviše jedan dan prije osiguravanja rezerviranog kapaciteta za uravnoteženje sustava, a ugovorno razdoblje iznosi najviše jedan dan.
10. Operatori prijenosnih sustava objavljuju blizu stvarnom vremenu informacije o trenutačnom stanju uravnoteženja na svojim regulacijskim područjima, cijeni odstupanja i cijeni energije uravnoteženja.

Članak 6.

Tržište dan unaprijed i unutarдневно tržište

1. Operatori prijenosnih sustava i nominirani operatori tržišta električne energije zajednički organiziraju upravljanje integriranim tržištem dan unaprijed i unutar dnevnim tržištem na temelju povezivanja tržišta kako je utvrđeno u Uredbi (EU) 2015/1222. Operatori prijenosnih sustava i nominirani operatori tržišta električne energije surađuju na razini Unije ili, ako je primjerenije, na regionalnoj osnovi kako bi čim više povećali učinkovitost i djelotvornost trgovanja električnom energijom Unije dan unaprijed i unutar jednog dana. Obvezom suradnje ne dovodi se u pitanje primjena odredaba prava Unije u području tržišnog natjecanja. Funkcije operatora prijenosnih sustava i nominiranih operatora tržišta električne energije koje su povezane s trgovanjem električnom energijom podliježu regulatornom nadzoru regulatora i Agencije na temelju članka 59. [preinake Direktive 2009/72/EZ kako je predložena u dokumentima COM(2016) 864/2] i članaka 4. i 9. [preinake Uredbe (EZ) br. 713/2009 kako je predložena u dokumentima COM(2016) 863/2].
2. Tržište dan unaprijed i unutarдневно tržište:
 - (a) organiziraju se tako da se na njima ne diskriminira;
 - (b) čim više povećavaju mogućnost sudionika na tržištu da pridonese izbjegavanju odstupanja sustava;
 - (c) čim više povećavaju prilike za sudionike na tržištu da sudjeluju u prekograničnoj trgovini što je bliže moguće stvarnom vremenu u svim zonama trgovanja;
 - (d) osiguravaju cijene koje odražavaju tržišne osnove i na koje se sudionici na tržištu mogu osloniti pri dogovaranju o dugoročnijim proizvodima za zaštitu od rizika;
 - (e) osiguravaju pogonsku sigurnost te istodobno omogućuju čim veću uporabu prijenosnog kapaciteta;
 - (f) transparentna su uz istodobno poštovanje povjerljivosti;
 - (g) osiguravaju anonimnost trgovina i
 - (h) na njima se trgovine unutar zone trgovanja ne razlikuju od trgovina koje prelaze granice zona trgovanja.
3. Operatori tržišta slobodno razvijaju proizvode i mogućnosti za trgovanje koje odgovaraju potražnji i potrebama sudionika na tržištu te osiguravaju da svi sudionici

na tržištu mogu pristupiti tržištu pojedinačno ili zajednički. Oni poštuju potrebu za prihvaćanjem povećanih udjela promjenjive proizvodnje, kao i povećan stupanj upravljanja potrošnjom i pojavu novih tehnologija.

Članak 7.

Trgovina na tržištu dan unaprijed i na unutar dnevnom tržištu

1. Operatori tržišta omogućuju sudionicima na tržištu da trguju energijom što je bliže moguće stvarnom vremenu, a najmanje do vremena zatvaranja unutar dnevnog tržišta između zona utvrđenog u skladu s člankom 59. Uredbe (EU) 2015/1222.
2. Operatori tržišta sudionicima na tržištu pružaju priliku da trguju energijom u vremenskim intervalima koji su kratki barem kao razdoblje obračuna odstupanja i na tržištu dan unaprijed i na unutar dnevnom tržištu.
3. Operatori tržišta osiguravaju proizvode za trgovanje na tržištu dan unaprijed i unutar dnevnom tržištu koji su dovoljno mali, s najmanjim veličinama ponude od 1 megavata ili manje, kako bi omogućili djelotvorno sudjelovanje upravljanja potrošnjom, skladištenja energije i manjih obnovljivih izvora.
4. Do 1. siječnja 2025. razdoblje obračuna odstupanja je 15 minuta na svim regulacijskim područjima.

Članak 8.

Dugoročna tržišta

1. U skladu s Uredbom (EU) 2016/1719 operatori prijenosnih sustava izdaju dugoročna prava prijenosa ili poduzimaju jednakovrijedne mjere kako bi omogućili sudionicima na tržištu, posebno vlasnicima objekata za proizvodnju energije iz obnovljivih izvora, da se zaštite od rizika cijena u različitim zonama trgovanja.
2. Dugoročna prava prijenosa dodjeljuju se transparentno, utemeljeno na tržištu i bez diskriminacije na jedinstvenoj platformi za dodjelu. Dugoročna prava prijenosa čvrsta su i mogu se prenositi među sudionicima na tržištu.
3. Uz uvjet da se poštuju pravila ugovora o tržišnom natjecanju, operatori tržišta slobodno razvijaju proizvode za zaštitu od rizika, uključujući dugoročne proizvode kako bi sudionicima na tržištu, posebno vlasnicima objekata za proizvodnju energije iz obnovljivih izvora, pružili primjerene mogućnosti da se zaštite od financijskog rizika zbog fluktuacije cijena. Države članice ne smiju ograničiti takvu aktivnost zaštite od rizika na trgovine unutar države članice ili zone trgovanja.

Članak 9.

Cjenovna ograničenja

1. Nema gornjeg ograničenja za veleprodajnu cijenu električne energije, osim ako je ono određeno kao vrijednost neisporučene energije kako je utvrđena u skladu s člankom 10. Nema donjeg ograničenja za veleprodajnu cijenu električne energije osim ako je ono određeno kao vrijednost od minus 2 000 EUR ili manje i, u slučaju da se dosegne ili se očekuje da će se dosegnuti, određeno na nižu vrijednost za

sljedeći dan. Ova se odredba, među ostalim, primjenjuje na podnošenje ponuda i obračun u svim vremenskim okvirima i uključuje energiju uravnoteženja i cijene odstupanja.

2. Odstupajući od stavka 1. do [OP: *dvije godine nakon stupanja na snagu*] operatori tržišta mogu primjenjivati ograničenja na najviše obračunske cijene za vremenske okvire dan unaprijed i unutar jednog dana u skladu s člancima 41. i 54. Uredbe (EU) 2015/1222. Ako se ograničenja dosegnu ili se očekuje da će se dosegnuti, za sljedeći se dan podižu.
3. Operatori prijenosnih sustava ne poduzimaju nikakve mjere s ciljem promjene veleprodajnih cijena. Svi se nalozi za dispečiranje prijavljuju nacionalnom regulatornom tijelu unutar jednog dana.
4. Države članice utvrđuju politike i mjere koje se primjenjuju na njihovim državnim područjima i koje bi mogle pridonijeti neizravnom ograničenju formiranja cijena, uključujući ograničavanje ponuda koje se odnose na aktivaciju energije uravnoteženja, mehanizme za razvoj kapaciteta, mjere koje poduzimaju operatori prijenosnih sustava, mjere kojima se dovode u pitanje postojeći tržišni rezultati ili sprječavaju zlouporabe dominantnih položaja ili neučinkovito definiranih zona trgovanja.
5. Ako država članica utvrdi politiku ili mjeru kojom bi se moglo ograničiti formiranje cijena, poduzima primjerene aktivnosti kako bi uklonila ili, ako to nije moguće, kako bi ublažila učinak na podnošenje ponuda. Države članice podnose izvješće Komisiji do [OP: *šest mjeseci nakon stupanja na snagu*] u kojem detaljno navode mjere i aktivnosti koje su poduzele ili namjeravaju poduzeti.

Članak 10.

Vrijednost neisporučene energije

1. Do [OP: *jedne godine nakon stupanja na snagu*] države članice utvrđuju jedinstvenu procjenu vrijednosti neisporučene energije (VoLL) za svoje državno područje, izraženo u EUR/MWh. O procjeni izvješćuju Komisiju te je ta procjena javno dostupna. Države članice mogu utvrditi različit VoLL po zonama trgovanja ako na svojem državnom području imaju nekoliko zona trgovanja. U utvrđivanju VoLL-a države članice primjenjuju metodologiju koja je razvijena na temelju članka 19. stavka 5.
2. Države članice ažuriraju svoju procjenu najmanje svakih pet godina.

Članak 11.

Dispečiranje proizvodnje i upravljanje potrošnjom

1. Dispečiranje objekata za proizvodnju električne energije i upravljanje potrošnjom nisu diskriminirajući i utemeljeni su na tržištu osim ako nije drugačije utvrđeno u skladu sa stavcima od 2. do 4.
2. Pri dispečiranju proizvodnih postrojenja električne energije, operatori prijenosnih sustava daju prednost postrojenjima za proizvodnju koja se služe obnovljivim izvorima energije ili visokoučinkovitom kogeneracijom iz malih proizvodnih

postrojenja ili proizvodnih postrojenja koja se koriste tehnologijama u nastajanju u sljedećoj mjeri:

- (a) proizvodna postrojenja koja se služe obnovljivim izvorima energije ili visokoučinkovitom kogeneracijom s instaliranim kapacitetom električne energije manjim od 500 kW; ili
 - (b) demonstracijski projekti za inovativne tehnologije.
3. Ako je ukupni kapacitet proizvodnih postrojenja koja podliježu prioritetnom dispečiranju iz stavka 2. viši od 15 % ukupnog proizvodnog kapaciteta postrojenja u državi članici, stavak 2. točka (a) primjenjuje se samo na dodatna proizvodna postrojenja koja se služe obnovljivim izvorima energije ili visokoučinkovitom kogeneracijom s instaliranim kapacitetom električne energije manjim od 250 kW.
- Od 1. siječnja 2026. stavak 2. točka (a) primjenjuje se samo na proizvodna postrojenja koja se služe obnovljivim izvorima energije ili visokoučinkovitom kogeneracijom s instaliranim kapacitetom električne energije manjim od 250 kW ili, ako se dosegnuo prag iz prve rečenice ovog stavka, manjim od 125 kW.
4. Proizvodna postrojenja koja se služe obnovljivim izvorima energije ili visokoučinkovitom kogeneracijom koja su stavljena u pogon prije [OP: stupanja na snagu] te su, nakon stavljanja u rad, usklađena s prioritetnim dispečiranjem u skladu s člankom 15. stavkom 5. Direktive 2012/27/EU Europskog parlamenta i Vijeća ili s člankom 16. stavkom 2. Direktive 2009/28/EZ Europskog parlamenta i Vijeća³⁹ i dalje podliježu prioritetnom dispečiranju. Prioritetno se dispečiranje ne primjenjuje od datuma na koji se proizvodno postrojenje znatno izmijeni, a to se događa barem kada je potreban novi ugovor o priključenju ili se poveća kapacitet proizvodnje.
5. Prioritetnim se dispečiranjem ne ugrožava sigurno funkcioniranje elektroenergetskog sustava, ono se ne upotrebljava kao opravdanje za ograničavanje prekograničnih kapaciteta u većoj mjeri od one koja je predviđena u članku 14. te se temelji na transparentnim i nediskriminirajućim kriterijima.

Članak 12.

Redispečiranje i ograničavanje

1. Ograničavanje ili redispečiranje proizvodnje i redispečiranje upravljanja potrošnjom temelji se na objektivnim, transparentnim i nediskriminirajućim kriterijima.
2. Ograničeni ili redispečirani resursi odabiru se među proizvodnim postrojenjima ili postrojenjima kupaca koja podnose ponude za ograničavanje ili redispečiranje koristeći se mehanizmima utemeljenima na tržištu te se za njih pružaju financijske naknade. Ograničavanje ili redispečiranje proizvodnje ili redispečiranje upravljanja potrošnjom koja nisu utemeljena na tržištu upotrebljavaju se samo ako nije dostupna mogućnost utemeljena na tržištu, ako su iskorišteni svi dostupni resursi utemeljeni na tržištu ili ako je broj proizvodnih postrojenja ili postrojenja kupaca koja su dostupna na području u kojem su smještena odgovarajuća proizvodna postrojenja ili postrojenja kupaca koja pružaju uslugu pre nizak da bi osigurao djelotvorno tržišno

³⁹ Direktiva 2009/28/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 23. travnja 2009. o promicanju uporabe energije iz obnovljivih izvora te o izmjeni i kasnijem stavljanju izvan snage direktiva 2001/77/EZ i 2003/30/EZ (SL L 140, 5.6.2009., str. 16.).

natjecanje. Osiguravanje resursa utemeljenih na tržištu otvoreno je za sve tehnologije proizvodnje, skladištenja i upravljanja potrošnjom, uključujući operatore smještene u drugim državama članicama osim ako je to tehnički neizvedivo.

3. Nadležni operatori sustava najmanje jednom godišnje izvješćuju nadležno regulatorno tijelo o ograničavanju ili redišpečiranju prema dolje proizvodnih postrojenja koja se služe obnovljivim izvorima energije ili visokoučinkovitom kogeneracijom te o mjerama koje su poduzete kako bi se u budućnosti smanjila potreba za takvim ograničavanjem ili redišpečiranjem prema dolje. Ograničavanje ili redišpečiranje proizvodnih postrojenja koja se služe obnovljivim izvorima energije ili visokoučinkovitom kogeneracijom podliježe naknadi na temelju stavka 6.
4. Uz poštovanje zahtjeva koji se odnose na održavanje pouzdanosti i sigurnosti mreže, na temelju transparentnih i nediskriminirajućih kriterija koje su definirala nadležna nacionalna tijela, operatori prijenosnih sustava i operatori distribucijskih sustava:
 - (a) jamče mogućnost prijenosnih i distribucijskih mreža da prenesu električnu energiju proizvedenu iz obnovljivih izvora ili visokoučinkovite kogeneracije uz najmanje moguće ograničavanje ili redišpečiranje. Ne sprječavaju da se pri planiranju mreže uzme u obzir određeno ograničavanje ili redišpečiranje ako se pokaže da je to gospodarski učinkovitije i ne premašuje 5 % kapaciteta postrojenja koja se služe obnovljivim izvorima energije ili visokoučinkovitom kogeneracijom na njihovu području;
 - (b) poduzimaju odgovarajuće operativne mjere povezane s mrežom i tržištem kako bi sveli na najmanju moguću mjeru ograničavanje ili redišpečiranje prema dolje električne energije proizvedene iz obnovljivih izvora energije ili visokoučinkovite kogeneracije.
5. Ako se upotrebljava redišpečiranje prema dolje ili ograničavanje koje nije utemeljeno na tržištu, primjenjuju se sljedeća načela:
 - (a) proizvodna postrojenja koja se služe obnovljivim izvorima energije podliježu redišpečiranju prema dolje ili ograničavanju samo ako nema druge mogućnosti ili ako bi druga rješenja rezultirala nerazmjernim troškovima ili rizicima u pogledu sigurnosti mreže;
 - (b) proizvodna postrojenja koja se služe visokoučinkovitom kogeneracijom podliježu redišpečiranju prema dolje ili ograničavanju samo ako, izuzevši ograničavanje ili redišpečiranje prema dolje proizvodnih postrojenja koja se služe obnovljivim izvorima energije, nema druge mogućnosti ili ako bi druga rješenja rezultirala nerazmjernim troškovima ili rizicima u pogledu sigurnosti mreže;
 - (c) električna energija koju su proizvela proizvodna postrojenja koja se služe obnovljivim izvorima energije ili visokoučinkovitom kogeneracijom i koja nije predana u prijenosnu ili distribucijsku mrežu ne ograničava se osim ako nema drugog načina za rješavanje pitanja mrežne sigurnosti;
 - (d) redišpečiranje prema dolje ili ograničavanje koje je navedeno od a) do c) propisno se i transparentno obrazlaže. Obrazloženje se uključuje u izvješće iz stavka 3.
6. Ako se koristi ograničavanje ili redišpečiranje koje nije utemeljeno na tržištu, operator sustava koji ih zahtijeva podliježe plaćanju financijske naknade vlasniku

proizvodnog postrojenja ili postrojenja kupca koje je ograničeno ili redispečirano. Financijska naknada najmanje je jednaka najvišem od sljedećih elemenata:

- (a) dodatnim operativnim troškovima zbog ograničavanja ili redispečiranja, poput dodatnih troškova goriva ako se radi o redispečiranju prema gore, ili osiguravanja rezervne topline ako se radi o redispečiranju prema dolje ili ograničavanju proizvodnih postrojenja koja se služe visokoučinkovitom kogeneracijom;
- (b) 90 % neto prihoda od prodaje električne energije na tržištu dan unaprijed koju bi proizvodno postrojenje ili postrojenje kupca proizvelo bez zahtjeva za ograničavanje ili redispečiranje. Ako je proizvodnom postrojenju ili postrojenju kupca odobrena financijska potpora na temelju količine proizvedene ili potrošene električne energije, izgubljena se financijska potpora smatra dijelom neto prihoda.

Poglavlje III.

Pristup mreži i upravljanje zagušenjem

ODJELJAK 1.

DODJELA KAPACITETA

Članak 13.

Definicija zona trgovanja

1. Granice zona trgovanja temelje se na dugoročnim strukturnim zagušenjima u prijenosnoj mreži, a zone trgovanja neće sadržavati takva zagušenja. Zone trgovanja u Uniji konfiguriraju se tako da se čim više poveća gospodarska učinkovitost i prekogranične mogućnosti za trgovanje uz istodobno održavanje sigurnosti opskrbe.
2. Svaka bi zona trgovanja trebala biti jednaka području cijene odstupanja.
3. Kako bi se osigurala optimalna definicija zone trgovanja na međusobno usko povezanim područjima, provodi se preispitivanje zone trgovanja. To preispitivanje uključuje analizu konfiguracije zona trgovanja na koordinirani način uz uključenje dionika na koje to utječe iz svih uključenih država članica, slijedeći postupak u skladu s člancima od 32. do 34. Uredbe (EU) 2015/1222. Agencija odobrava i može zahtijevati izmjene metodologije i pretpostavki koje će se upotrebljavati u postupku preispitivanja zone trgovanja, kao i u alternativnim konfiguracijama zone trgovanja koje se razmatraju.
4. Operatori prijenosnih sustava koji sudjeluju u preispitivanju zone trgovanja podnose prijedlog Komisiji o tome treba li konfiguraciju zone trgovanja izmijeniti ili zadržati. Na temelju tog prijedloga, Komisija donosi odluku o tome treba li izmijeniti ili zadržati konfiguraciju zone trgovanja, *[ne kasnije od šest mjeseci nakon stupanja na snagu ove Uredbe, datum umeće OP]* ili do šest mjeseci nakon zaključenja konfiguracije zone trgovanja koja se pokreće u skladu s člankom 32. stavkom 1. točkama (a), (b) ili (c) Uredbe (EU) 2015/1222, ovisno o tome što nastupa kasnije.
5. Odluka iz stavka 4. temelji se na rezultatu preispitivanja zone trgovanja i prijedlogu operatora prijenosnih sustava u pogledu njezina zadržavanja ili izmjene. Odluka

mora biti opravdana, posebno u pogledu mogućih odstupanja od rezultata preispitivanja zone trgovanja.

6. Pokrenu li se daljnja preispitivanja zone trgovanja u skladu s člankom 32. stavkom 1. točkama (a), (b) ili (c) Uredbe (EU) 2015/1222, Komisija može donijeti odluku u roku od šest mjeseci od zaključenja tog preispitivanja zone trgovanja.
7. Komisija se savjetuje s relevantnim dionicima o svojim odlukama u skladu s ovim člankom prije njihova donošenja.
8. U odluci Komisije navodi se datum provedbe promjene. Taj datum provedbe odražava ravnotežu između potrebe za svrsishodnošću i praktičnih aspekata, uključujući dugoročnu trgovinu električnom energijom. Komisija može definirati odgovarajuće prijelazne dogovore u okviru svoje odluke.

↓ 714/2009 (prilagođeno) ⇒ novo

Članak ~~1416~~

Opća načela ~~☒~~ dodjele kapaciteta i ~~☒~~ upravljanja zagušenjem

1. Pri rješavanju problema zagušenja mreže koriste se nediskriminirajuća rješenja utemeljena na tržištu koja daju učinkovite ekonomske signale uključenim sudionicima na tržištu i operatorima prijenosnih sustava. ~~Poželjno je da se o~~ Problemi zagušenja mreže ~~nije se rješavaju se~~ rješavaju se uporabom netransakcijskih metoda, tj. metoda koje ne uključuju odabir između ugovora pojedinačnih sudionika na tržištu. ⇒ Pri poduzimanju operativnih mjera kako bi osigurao održavanje normalnog stanja svojeg prijenosnog sustava operator prijenosnog sustava uzima u obzir učinak tih mjera na susjedna regulacijska područja i koordinira takve mjere s drugim operatorima prijenosnih sustava na koje to utječe, kako je utvrđeno u Uredbi (EU) 2015/1222. ⇐
2. Postupci za ograničavanje transakcija koriste se samo u izvanrednim situacijama, kada operator prijenosnog sustava mora ekspeditivno djelovati, a ~~ponovno stanje~~ redispečiranje ili kompenzacija nisu mogući. Svaki takav postupak primjenjuje se bez diskriminacije. Osim u slučajevima više sile, sudionicima na tržištu kojima je dodijeljen kapacitet kompenzira se svako ograničavanje.
3. Najveći kapacitet interkonekcija i/ili prijenosnih mreža koje utječu na prekogranične tokove na raspolaganju je sudionicima na tržištu, uz poštovanje sigurnosnih standarda sigurnog rada mreže. ⇒ Vezano trgovanje i redispečiranje, uključujući prekogranično redispečiranje, upotrebljavaju se kako bi što više kapaciteta bilo dostupno, osim ako se pokaže da to ne koristi gospodarskoj učinkovitosti na razini Unije. ⇐

↓ novo

4. Kapacitet se dodjeljuje samo na eksplicitnim dražbama kapaciteta ili na implicitnim dražbama koje uključuju i kapacitet i energiju. Obje metode mogu zajedno postojati na istoj interkonekciji. Za unutarodnevnu trgovinu upotrebljava se kontinuirano trgovanje, koje se može dopuniti dražbama.

5. Izabiru se ponude s najvišom vrijednosti, bilo implicitne ili eksplicitne u određenom vremenskom razdoblju. Osim u slučaju novih interkonekcijskih vodova koji se koriste izuzećem u skladu s člankom 7. Uredbe (EZ) br. 1228/2003, člankom 17. Uredbe 714/2009 ili člankom 59., u metodama dodjele kapaciteta nije dopušteno utvrđivanje rezervnih cijena.
6. Kapacitetom je moguće slobodno sekundarno trgovati pod uvjetom da je operator prijenosnog sustava pravodobno unaprijed obaviješten. Kada operator prijenosnog sustava odbije sekundarnu trgovinu (transakciju), on to jasno i transparentno priopćuje i objašnjava svim sudionicima na tržištu te o tome obavješćuje regulatorno tijelo.
7. Operatori prijenosnih sustava ne smiju ograničavati količinu kapaciteta interkonekcije koja treba biti dostupna drugim sudionicima na tržištu radi uklanjanja zagušenja na svojem regulacijskom području ili radi upravljanja protocima na granici između dvaju promatranih regulacijskih područja čak i bez ikakve transakcije, to jest protocima kroz regulacijska područja koji su prouzročeni izvoristom i odredištem u jednom regulacijskom području.

Na zahtjev operatora prijenosnog sustava relevantno regulatorno tijelo može odobriti odstupanje od prvog podstavka ako je to potrebno za održavanje pogonske sigurnosti ili ako to koristi gospodarskoj učinkovitosti na razini Unije. Takvo odstupanje, koje se ne smije odnositi na ograničavanje prethodno dodijeljenih kapaciteta na temelju stavka 5. vremenski je ograničeno, strogo je ograničeno na ono što je nužno te se njime izbjegava diskriminacija između unutarnjih i prekozonskih razmjena. Prije odobravanja odstupanja relevantno regulatorno tijelo savjetuje se s regulatornim tijelima drugih država članica koje čine dio regije za proračun kapaciteta na koju to utječe. Ako se regulatorno tijelo ne slaže s predloženim odstupanjem, Agencija odlučuje o odstupanju na temelju članka 6. stavka 8. točke (a) [preinake Uredbe (EZ) br. 713/2009 kako je predložena u dokumentima COM(2016) 863/2]. Obrazloženje i razlozi za odstupanje objavljuju se. Ako se odstupanje odobri, relevantni operatori prijenosnih sustava razvijaju i objavljuju metodologiju i projekte koji pružaju dugoročno rješenje za pitanje koje se odstupanjem nastoji riješiti. Odstupanje istječe kada istekne njegov rok ili kada se primijeni rješenje, ovisno o tome što nastupi ranije.

↓ 714/2009

~~4.8.~~ Sudionici na tržištu pravodobno unaprijed obavješćuju operatore prijenosnih sustava prije relevantnog razdoblja rada namjeravaju li koristiti dodijeljeni kapacitet. Svaki dodijeljeni kapacitet koji se neće upotrijebiti ponovno se vraća na tržište, na otvoren i transparentan način i bez diskriminacije.

~~5.9.~~ Operatori prijenosnih sustava, koliko je to tehnički moguće, udružuju sve zahtjeve za kapacitet protoka električne energije u suprotnom smjeru preko zagušenog interkonekcijskog voda kako bi iskoristili taj vod do njegova najvećeg kapaciteta. Vodeći u potpunosti računa o sigurnosti mreže, transakcije koje olakšavaju zagušenje nikada se ne odbijaju.

↓ novo

10. Financijske posljedice neispunjavanja obveza povezanih s dodjelom kapaciteta snose oni koji su odgovorni za takvo neispunjavanje. Kada se sudionici na tržištu ne koriste

kapacitetom kojim su se obvezali koristiti ili, u slučaju eksplicitne dražbe kapaciteta, ne trguju na sekundarnoj osnovi ili pravodobno ne vrate kapacitet, gube prava na taj kapacitet i plaćaju naknadu koja odražava troškove. Sve naknade koje odražavaju troškove za nekorištenje kapaciteta moraju biti opravdane i proporcionalne. Ako operator prijenosnog sustava ne ispuní svoju obvezu, dužan je sudioniku na tržištu nadoknaditi gubitak prava na kapacitet. Neizravni se gubici pritom ne uzimaju u obzir. Ključni koncepti i metode utvrđivanja odgovornosti koje nastaju radi neispunjavanja obveza utvrđuju se unaprijed s obzirom na financijske posljedice i podliježu preispitivanju relevantnog nacionalnog regulatornog tijela ili više njih.

Članak 15.

Dodjela prekozonskog kapaciteta po vremenskim okvirima

1. Operatori prijenosnih sustava ponovno izračunavaju dostupni prekozonski kapacitet barem nakon vremena zatvaranja tržišta dan unaprijed i nakon vremena zatvaranja unutardnevnog tržišta između zona. Operatori prijenosnih sustava dodjeljuju dostupni prekozonski kapacitet plus svaki preostali prekozonski kapacitet koji nije prethodno dodijeljen i svaki prekozonski kapacitet koji su oslobodili nositelji prava na fizički prijenos iz prethodnih dodjela u sljedećem postupku dodjele prekozonskog kapaciteta.
2. Ako je prekozonski kapacitet dostupan nakon vremena zatvaranja unutardnevnog tržišta između zona, operatori prijenosnih sustava upotrebljavaju prekozonski kapacitet za razmjenu energije uravnoteženja ili za upravljanje postupkom netiranja odstupanja.
3. Operatori prijenosnih sustava upotrebljavaju metodologije razvijene u mrežnim pravilima i smjernicama o uravnoteženju, ako je primjenjivo, kako bi dodijelili prekozonski kapacitet za razmjenu rezerviranog kapaciteta za uravnoteženje sustava ili dijeljenje rezervi na temelju članka 5. stavaka 4. i 7.
4. Operatori prijenosnih sustava ne povećavaju granicu pouzdanosti izračunanu na temelju Uredbe (EU) 2015/1222 zbog razmjene rezerviranog kapaciteta za uravnoteženje ili dijeljenja rezervi.

↓ 714/2009 (prilagođeno)
⇒ novo

ODJELJAK 2.

⊠ NAKNADE ZA MREŽU I PRIHOD OD ZAGUŠENJA ⊠

Članak ~~16~~4.

Naknade za pristup mrežama

1. Naknade koje naplaćuju operatori mreže za pristup mrežama ⇒, uključujući naknade za priključenje na mrežu, naknade za korištenje mreže i, ako je primjenjivo,

naknade za povezana jačanja mreže, ⇐moraju biti transparentne, uzimati u obzir potrebu za sigurnošću mreže ⇒ te fleksibilnošću ⇐i odražavati stvarne dotadašnje troškove u mjeri u kojoj se podudaraju s troškovima učinkovitog i strukturno usporedivog operatora mreže i primjenjivati se na ~~nediskriminacijski~~nediskriminirajući način. ⇒ Posebno se primjenjuju na način kojim se proizvodnja priključena na distribucijskoj razini ne diskriminira u odnosu na proizvodnju priključenu na prijenosnoj razini, bilo pozitivno ili negativno. Njima se ne diskriminira skladištenje energije i ne odvrća od sudjelovanja u upravljanju potražnjom. Ne dovodeći u pitanje stavak 3., ⇐ ~~te~~ naknade ne smiju ovisiti o udaljenosti.

↓ novo

2. Tarifama se operatorima prijenosnih i distribucijskih sustava osiguravaju odgovarajući poticaji, kratkoročno i dugoročno, kako bi povećali učinkovitosti, uključujući energetska učinkovitost, promicali integraciju tržišta i sigurnost opskrbe i podupirali ulaganja i povezane aktivnosti istraživanja.
-

↓ 714/2009 (prilagođeno)
⇒ novo

~~2.3.~~ Prema potrebi, razina tarifa koje se primjenjuju na proizvođače i/ili potrošače osigurava lokacijske signale na razini Unije Zajednice i uzima u obzir količinu gubitaka u mreži i prouzročenoj zagušenja te troškove ulaganja za infrastrukturu.

~~3.4.~~ Pri određivanju naknada za pristup mreži u obzir se uzima sljedeće:

- (a) isplate i primici koji proizlaze iz mehanizma naknade među operatorima prijenosnog sustava;
- (b) stvarno izvršene i primljene isplate, kao i isplate koje se očekuju u budućim razdobljima, procijenjene na temelju prošlih razdoblja.

~~4.5.~~ Određivanje naknada za pristup mreži u sklopu ovog članka ne dovodi u pitanje naknade ~~za deklarirani izvoz i deklarirani uvoz~~ koje proizlaze iz upravljanja zagušenjem iz članka ~~1416~~.

~~5.6.~~ Ne ~~postoje posebne naknade za mrežu na~~ postoji posebna naknada za mrežu na individualne transakcije za ⇐ prekograničnu trgovinu ⇐ ~~deklarirani prevoz električne energije~~ električnom energijom.

↓ novo

7. Tarife za distribuciju odražavaju trošak uporabe distribucijske mreže za korisnike sustava, uključujući aktivne kupce te se mogu diferencirati na temelju potrošnje korisnika sustava ili profila proizvodnje. Ako su države članice provele postavljanje sustava za pametno mjerenje, regulatorna tijela mogu uvesti vremenski diferencirane mrežne tarife koje odražavaju uporabu mreže, na transparentan i predvidljiv način za potrošača.

8. Regulatorna tijela osiguravaju poticaje za operatore distribucijskih sustava kako bi oni pružili usluge upravljanja svojim mrežama i razvoja tih mreža te integrirali inovativna rješenja u distribucijske sustave. U tu svrhu regulatorna tijela sve relevantne troškove prepoznaju kao prihvatljive i uključuju ih u tarife za distribuciju te uvode ciljeve performansi kako bi potaknuli operatore distribucijskih sustava da podignu učinkovitosti, uključujući energetska učinkovitost, u svojim mrežama.
9. Do [OP: molimo dodati određeni datum – tri mjeseca nakon stupanja na snagu] Agencija sastavlja preporuku upućenu regulatornim tijelima o postupnoj konvergenciji tarifnih metodologija za prijenos i distribuciju. Preporuka obuhvaća barem:
 - (a) omjer tarifa koje se primjenjuju na proizvođače i potrošače;
 - (b) troškove koje tarife moraju pokriti;
 - (c) vremenski diferencirane mrežne tarife;
 - (d) lokacijske signale;
 - (e) odnos između tarifa za prijenos i distribuciju, uključujući načela povezana s nediskriminacijom;
 - (f) metode za osiguravanje transparentnosti u određivanju i strukturi tarifa;
 - (g) skupine korisnika mreže koji podliježu tarifama, uključujući izuzeća od tarifa.
10. Ne dovodeći u pitanje daljnje usklađivanje delegiranim aktima na temelju članka 55. stavka 1. točke (k), regulatorna tijela propisno razmatraju preporuku Agencije pri odobravanju ili određivanju tarifa za prijenos ili svojih metodologija u skladu s člankom 59. stavkom 6. točkom (a) [preinake Direktive 2009/72/EZ kako je predložena u dokumentima COM(2016) 864/2].
11. Agencija nadzire provedbu svoje preporuke i Komisiji dostavlja izvješće do 31. siječnja svake godine. Ažurira preporuku najmanje svake dvije godine.

Članak 17.

Prihod od zagušenja

1. Postupci upravljanja zagušenjem povezani s unaprijed određenim vremenskim okvirom mogu ostvarivati prihode samo u slučaju zagušenja do kojeg dolazi u tom vremenskom okviru, osim u slučaju novih interkonekcijskih vodova koji se koriste izuzećem u skladu s člankom 7. Uredbe (EZ) br. 1228/2003, člankom 17. Uredbe (EZ) br. 714/2009 ili člankom 59. Postupak za raspodjelu tih prihoda podliježe preispitivanju regulatornih tijela i ne smije remetiti proces dodjele u korist bilo koje stranke koja je zatražila kapacitet ili energiju niti smije imati destimulirajući utjecaj na smanjenje zagušenja.

↓ 714/2009 (prilagođeno)
⇒ novo

~~2.6.~~ Svi prihodi koji proizlaze ~~iz~~ dodjele kapaciteta interkonekcije koriste se za sljedeće ~~svrhe~~ potrebe:

- (a) jamčenje stvarne raspoloživosti dodijeljenog kapaciteta; ~~i/ili~~

- (b) održavanje ili povećanje interkonekcijskih kapaciteta ulaganjima u mrežu, posebno u nove ~~interkonekcijske spoje~~ vodove.

Ako se prihodi ne mogu učinkovito iskoristiti za potrebe navedene u prvom podstavku točkama (a) ~~i/ili (b)~~, ⇒ stavljaju se na poseban interni račun za buduću uporabu za te potrebe. ~~⇐ mogu se iskoristiti, podložno odobrenju regulatornih tijela dotičnih država članica, do maksimalnog iznosa koji će odrediti ta regulatorna tijela, kao prihod mreže koji se uzima u obzir od strane regulatornih tijela pri odobravanju metodologije za izračunavanje tarifa mreže i/ili određivanju tarifa mreže.~~

~~Preostali se prihodi stavljaju na poseban interni račun, sve dok ih ne bude moguće upotrijebiti u svrhe iz prvog podstavka točaka (a) i/ili (b). Regulatorno tijelo obavješćuje Agenciju o odobrenju iz drugog podstavka.~~

↓ novo

3. Uporaba prihoda u skladu sa stavkom 2. točkama (a) i (b) podliježe metodologiji koju predlaže Agencija i odobrava Komisija. Prijedlog Agencije podnosi se Komisiji do [OP: 12 mjeseci nakon stupanja na snagu] i odobrava se u roku od šest mjeseci.

Agencija može, na svoju inicijativu ili na zahtjev Komisije, ažurirati metodologiju te Komisija odobrava ažuriranu metodologiju najkasnije šest mjeseci od njezina podnošenja.

Prije podnošenja Komisiji Agencija se savjetuje o metodologiji na temelju članka 15. [preinake Uredbe (EZ) br. 713/2009 kako je predložena u dokumentima COM(2016) 863/2].

Metodologijom se detaljno utvrđuju barem uvjeti uz koje se prihodi mogu upotrebljavati za stavak 2. točke (a) i (b) te uvjeti uz koje se, i na koje razdoblje, mogu staviti na odvojeni interni račun za buduću uporabu za te potrebe.

4. Operatori prijenosnih sustava unaprijed jasno utvrđuju na koji će se način upotrebljavati prihod od zagušenja te izvješćuju o stvarnoj uporabi tog prihoda. Na godišnjoj osnovi, do 31. srpnja svake godine nacionalna regulatorna tijela objavljuju izvješće u kojem se navodi iznos prihoda prikupljenog u dvanaestomjesečnom razdoblju koje završava 30. lipnja iste godine te kako je taj prihod upotrijebljen, uključujući posebne projekte za koje je prihod upotrijebljen i iznos koji je stavljen na odvojeni račun, zajedno s provjerom je li takva uporaba u skladu s ovom Uredbom i metodologijom koja je razvijena na temelju stavka 3.

Poglavlje IV.

Adekvatnost resursa

Članak 18.

Adekvatnost resursa

1. Države članice nadziru adekvatnost resursa unutar svojeg državnog područja na temelju europske procjene adekvatnosti resursa u skladu s člankom 19.

2. Ako se europskom procjenom adekvatnosti resursa utvrdi zabrinutost u pogledu adekvatnosti resursa, države članice utvrđuju regulatorne poremećaje koji su uzrokovali nastajanje zabrinutosti ili mu pridonijeli.
3. Države članice objavljuju vremenski plan za donošenje mjera kojima se uklanjaju svi utvrđeni regulatorni poremećaji. Pri uklanjanju zabrinutosti u pogledu adekvatnosti resursa države članice posebno razmatraju uklanjanje regulatornih poremećaja, omogućavanje određivanja cijena u oskudici, razvijanje interkonekcije, skladištenja energije, mjera povezanih s potrošnjom i energetske učinkovitosti.

↓ 714/2009 (prilagođeno)
⇒ novo

Članak 19.

~~⊗~~ *Europska procjena adekvatnosti resursa* ~~⊗~~

~~4.1. = Europski~~ Europska ⇒ procjena adekvatnosti resursa ⇐ ~~izgledi za budućnost u pogledu adekvatnosti proizvodnje iz stavka 3. točke (b)~~ obuhvaćaju obuhvaća ukupnu adekvatnost elektroenergetskog sustava da odgovori na tekuću i predviđenu potražnju za električnom energijom u ⇐ desetogodišnjem razdoblju od dana te procjene, u godišnjoj rezoluciji. ⇐ ~~u sljedećih pet godina kao i u razdoblju između pet i petnaest godina od dana tog predviđanja. Europski izgledi za budućnost u pogledu adekvatnosti proizvodnje temelje se na nacionalnim izgledima za budućnost u pogledu adekvatnosti proizvodnje koje priprema svaki pojedinačni operator prijenosnog sustava.~~

↓ novo

2. Do [OP: šest mjeseci nakon stupanja na snagu ove Uredbe], ENTSO za električnu energiju Agenciji podnosi nacrt metodologije za europsku procjenu adekvatnosti resursa na temelju načela koja su navedena u stavku 4.
3. Operatori prijenosnih sustava svake godine ENTSO-u za električnu energiju dostavljaju podatke koji su mu potrebni da bi proveo europsku procjenu adekvatnosti resursa. ENTSO za električnu energiju svake godine provodi procjenu.
4. Europska procjena adekvatnosti resursa temelji se na metodologiji kojom se osigurava sljedeće:
 - (a) procjena se provodi na razini zone trgovanja obuhvaćajući barem sve države članice;
 - (b) procjena se temelji na primjerenim scenarijima predviđene potražnje i ponude uključujući ekonomsku procjenu vjerojatnosti trajnog povlačenja, novih proizvodnih sredstava i mjera za postizanje ciljeva energetske učinkovitosti i odgovarajuću osjetljivost u pogledu veleprodajnih cijena i kretanja u cijeni ugljika;
 - (c) procjenom se primjereno uzima u obzir doprinos svih resursa koji uključuju postojeću i buduću proizvodnju, skladištenje energije, upravljanje potrošnjom te mogućnosti uvoza i izvoza te njihov doprinos fleksibilnom pogonu sustava;
 - (d) procjenom se predviđa vjerojatan učinak mjera navedenih u članku 18. stavku 3.;

- (e) procjena sadržava scenarije bez postojećih ili planiranih mehanizama za razvoj kapaciteta;
 - (f) procjena se temelji na tržišnom modelu u kojem se upotrebljava pristup temeljen na tokovima snaga, ako je to primjenjivo;
 - (g) u procjeni se primjenjuju probabilistički izračuni;
 - (h) u procjeni se primjenjuju barem sljedeći pokazatelji:
 - „očekivana neisporučena energija” i
 - „očekivani gubitak opterećenja”;
 - (i) procjenom se utvrđuju izvori mogućih zabrinutosti u pogledu adekvatnosti resursa, posebno radi li se o ograničenju mreže ili resursa, ili o oboje.
5. Do [OP: šest mjeseci nakon stupanja na snagu ove Uredbe], ENTSO za električnu energiju Agenciji podnosi nacrt metodologije za izračun:
- (a) vrijednosti neisporučene energije;
 - (b) „troška uvođenja novog postrojenja” za proizvodnju, ili upravljanje potrošnjom i
 - (c) standarda pouzdanosti izraženog kao „očekivana neisporučena energija” i „očekivani gubitak opterećenja”.
6. Prijedlozi iz stavaka 2. i 5. i rezultati europske procjene adekvatnosti resursa iz stavka 3. podliježu prethodnom savjetovanju i odobrenju Agencije u skladu s postupkom utvrđenim u članku 22.

Članak 20.

Standard pouzdanosti

1. Pri primjeni mehanizama za razvoj kapaciteta države članice koriste se utvrđenim standardom pouzdanosti koji na transparentan način sadržava njihovu poželjnu razinu sigurnosti opskrbe.
2. Nacionalno regulatorno tijelo utvrđuje standard pouzdanosti na temelju metodologije u skladu s člankom 19. stavkom 5.
3. Standard pouzdanosti izračunava se uporabom vrijednosti neisporučene energije i troška uvođenja novog postrojenja u određenom vremenskom okviru.
4. Parametre za utvrđivanje količine kapaciteta koju osigurava mehanizam za razvoj kapaciteta odobrava nacionalno regulatorno tijelo.

Članak 21.

Prekogranično sudjelovanje u mehanizmima za razvoj kapaciteta

1. Mehanizmi koji nisu strateške rezerve otvoreni su za izravno sudjelovanje pružatelja kapaciteta smještenih u drugoj državi članici uz uvjet da postoji mrežna veza između te države članice i zone trgovanja u kojoj se primjenjuje mehanizam.
2. Države članice osiguravaju da strani kapacitet koji može pružiti jednakovrijednu tehničku izvedbu kao i domaći kapaciteti ima priliku sudjelovati u istom natjecateljskom postupku kao i domaći kapacitet.

3. Države članice ne ograničavaju kapacitet koji se nalazi na njihovu državnom području u sudjelovanju u mehanizmima za razvoj kapaciteta drugih država članica.
4. Prekograničnim sudjelovanjem u mehanizmima za razvoj kapaciteta na cijelom tržištu ne mijenja se, izmjenjuje ili na drugi način utječe na prekozonske rasporede i fizičke protoke između država članica koji se utvrđuju isključivo ishodom dodjele kapaciteta na temelju članka 14.
5. Pružatelji kapaciteta mogu sudjelovati u više mehanizama u istom razdoblju isporuke. Podliježu plaćanjima za nedostupnost u slučaju nedostupnosti te najmanje dvama plaćanjima za nedostupnost u slučaju istodobne oskudice u najmanje dvjema zonama trgovanja u kojima pružatelj kapaciteta ima ugovor.
6. Regionalna operativna središta utvrđena na temelju članka 32. godišnje izračunavaju najviši ulazni kapacitet dostupan za sudjelovanje stranog kapaciteta uzimajući u obzir očekivanu dostupnost interkonekcije i vjerojatno podudaranje opterećenja sustava između sustava u kojem se mehanizam primjenjuje i sustava u kojem se nalazi strani kapacitet. Potreban je izračun za svaku granicu zone trgovanja.
7. Države članice osiguravaju da se ulazni kapacitet iz stavka 6. dodjeljuje prihvatljivim pružateljima kapaciteta na transparentan, nediskriminirajući način koji je utemeljen na tržištu.
8. Svaka razlika između troška stranog kapaciteta i domaćeg kapaciteta koja proizlazi iz dodjele iz stavka 7. dodjeljuje se operatorima prijenosnih sustava, a oni je međusobno dijele u skladu s metodologijom iz stavka 10. točke (b). Operatori prijenosnih sustava upotrebljavaju takve prihode za potrebe utvrđene u članku 17. stavku 2.
9. Operator prijenosnog sustava na čijem se području nalazi strani kapacitet:
 - (a) utvrđuje mogu li zainteresirani pružatelji kapaciteta pružiti potrebnu tehničku izvedbu za mehanizam za razvoj kapaciteta u kojem pružatelj kapaciteta namjerava sudjelovati te upisuje pružatelja kapaciteta u registar prihvatljivih pružatelja kapaciteta;
 - (b) provodi odgovarajuće provjere dostupnosti.
10. Do [OP: *dvanaest mjeseci nakon stupanja na snagu ove Uredbe*] ENTSO za električnu energiju podnosi Agenciji:
 - (a) metodologiju za izračun najvišeg ulaznog kapaciteta za prekogranično sudjelovanje kako je navedeno u stavku 6.;
 - (b) metodologiju za dijeljenje prihoda iz stavka 8.;
 - (c) zajednička pravila za provođenje provjera dostupnosti iz stavka 9. točke (b);
 - (d) zajednička pravila za utvrđivanje situacije u kojoj se mora provesti plaćanje za nedostupnost;
 - (e) uvjete djelovanja registra kako je navedeno u stavku 9. točki (a);
 - (f) zajednička pravila za utvrđivanje kapaciteta koji je prihvatljiv za sudjelovanje kako je navedeno u stavku 9. točki (a).

Prijedlog podliježe prethodnom savjetovanju i odobrenju Agencije u skladu s postupkom utvrđenim u članku 22.

11. Agencija provjerava jesu li kapaciteti izračunani u skladu s metodologijom kako je navedeno u stavku 10. točki (a).
12. Nacionalna regulatorna tijela osiguravaju da se prekogranično sudjelovanje u mehanizmima za razvoj kapaciteta organiziraju na djelotvoran i nediskriminirajući način. Posebno osiguravaju primjerene administrativne aranžmane za provedbu plaćanja za nedostupnost preko granica.
13. Dodijeljeni kapaciteti kako je navedeno u stavku 7. mogu se prenositi među prihvatljivim pružateljima kapaciteta. Prihvatljivi pružatelji kapaciteta svaki prijenos prijavljuju u registru kako je navedeno u stavku 9. točki (a)
14. Najkasnije do [OP: *dvije godine nakon stupanja na snagu ove Uredbe*] ENTSO za električnu energiju uspostavlja registar i njime upravlja kako je navedeno u stavku 9. točki (a). Registar je otvoren za sve prihvatljive pružatelje kapaciteta, sustave u kojima se mehanizmi primjenjuju i njihove operatore prijenosnih sustava.

Članak 22.

Postupak odobrenja

1. Pri upućivanju na ovaj članak postupak utvrđen u stavcima od 2. do 4. primjenjuje se na odobrenje prijedloga koji podnosi ENTSO za električnu energiju.
2. Prije podnošenja prijedloga ENTSO za električnu energiju provodi postupak savjetovanja koji uključuje sve relevantne dionike, nacionalna regulatorna tijela i druga nacionalna tijela.
3. U roku od tri mjeseca od datuma primitka Agencija odobrava ili izmjenjuje prijedlog. U potonjem se slučaju Agencija savjetuje s ENTSO-om za električnu energiju prije donošenja izmijenjenog prijedloga. Doneseni se prijedlog objavljuje na *web*-mjestu agencije najkasnije tri mjeseca nakon datuma primitka predloženih dokumenata.
4. Agencija može bilo kada zahtijevati izmjene odobrenog prijedloga. U roku od šest mjeseci od zahtjeva ENTSO za električnu energiju Agenciji podnosi nacrt predloženih promjena. U roku od tri mjeseca od datuma primitka nacrtu Agencija izmjenjuje ili odobrava promjene i objavljuje ih na svojem *web*-mjestu.

Članak 23.

Načela osmišljavanja mehanizama za razvoj kapaciteta

1. Kako bi se uklonile preostale zabrinutosti koje se ne mogu ukloniti mjerama na temelju članka 18. stavka 3., države članice mogu uvesti mehanizme za razvoj kapaciteta, podložno odredbama ovog članka i pravilima Unije o državnim potporama.
2. Ako država članica želi provesti mehanizam za razvoj kapaciteta, o predloženom se mehanizmu savjetuje barem sa susjednim državama s kojima je električno spojena.
3. Mehanizmima za razvoj kapaciteta ne stvaraju se nepotrebni tržišni poremećaji te se njima ne ograničava prekogranična trgovina. Količina kapaciteta u mehanizmu ne premašuje količinu koja je nužna za uklanjanje zabrinutosti.
4. Proizvodni kapacitet za koji je konačna odluka o ulaganju donesena nakon [OP: *stupanja na snagu*] prihvatljiv je za sudjelovanje u mehanizmu za razvoj kapaciteta

samo ako su njegove emisije niže od 550 gr CO₂/kWh. Proizvodni kapacitet koji ispušta 550 gr CO₂/kWh ili više ne ulazi u mehanizme za razvoj kapaciteta nakon isteka pet godina nakon stupanja na snagu ove Uredbe.

5. Ako europskom procjenom adekvatnosti resursa nije utvrđena zabrinutost u pogledu adekvatnosti resursa, države članice ne primjenjuju mehanizme za razvoj kapaciteta.

Članak 24.

Postojeći mehanizmi

Države članice koje primjenjuju mehanizme za razvoj kapaciteta [OP: *na datum stupanja na snagu ove Uredbe*] prilagođavaju svoje mehanizme kako bi se uskladile s člancima 18., 21. i 23. ove Uredbe.

↓ 714/2009 (prilagođeno)

Poglavlje V.

⊠ Funkcioniranje prijenosnog sustava ⊠

Članak ~~25.4~~

Europska mreža operatora prijenosnih ~~sustava~~ sustava za električnu energiju

1. ~~Svi~~ Operatori prijenosnih ~~sustava~~ sustava surađuju na razini ⊠ Unije ⊠ ~~Zajednice~~ preko ENTSO-a za električnu energiju kako bi promicali dovršenje i funkcioniranje unutarnjeg tržišta električne energije i prekograničnu trgovinu te osigurali optimalno upravljanje, koordinirano poslovanje i odgovarajući tehnički razvoj europske prijenosne mreže za električnu energiju.

↓ novo

2. Pri izvršavanju svojih funkcija u skladu s pravom EU-a ENTSO za električnu energiju djeluje za dobrobit Europe i neovisno od pojedinačnih nacionalnih interesa ili interesa operatora prijenosnih sustava te doprinosi učinkovitim i održivom postizanju ciljeva utvrđenih u okviru klimatske i energetske politike za razdoblje od 2020. do 2030., posebice doprinosom u učinkovitoj integraciji električne energije iz obnovljivih izvora i povećanju energetske učinkovitosti.

↓ 714/2009
⇒ novo

Članak ~~26.5~~

Osnivanje ENTSO-a za električnu energiju

1. Operatori prijenosnih sustava za električnu energiju ~~do 3. ožujka 2011.~~ podnose Komisiji i Agenciji nacrt statuta budućeg ENTSO-a za električnu energiju, popis članova i nacrt poslovnika, uključujući pravila postupka za savjetovanje s drugim dionicima zainteresiranim stranama.
2. U roku od dva mjeseca od primitka tih dokumenata, nakon formalnog savjetovanja s organizacijama koje predstavljaju sve dionike zainteresirane strane, posebno korisnike sustava, uključujući kupce, Agencija Komisiji daje mišljenje o nacrtu statuta, popisu članova i nacrtu poslovnika.
3. Komisija donosi mišljenje o nacrtu statuta, popisu članova i nacrtu poslovnika uzimajući u obzir mišljenje Agencije iz stavka 2. i u roku od tri mjeseca od dana primitka mišljenja Agencije.
4. Operatori prijenosnih ~~ihog~~ sustava u roku od tri mjeseca od dana primitka ⇒ pozitivnog ⇐ mišljenja Komisije osnivaju ENTSO za električnu energiju te donose i objavljuju njegov svoj statut i poslovnik.

↓ novo

5. Dokumenti iz stavka 1. podnose se Komisiji i Agenciji u slučaju njihovih izmjena ili na obrazložen zahtjev Komisije ili Agencije. Agencija i Komisija donose mišljenje u skladu sa stavcima od 2. do 4.

↓ 714/2009 (prilagođeno)
⇒ novo

Članak ~~27.8~~

Zadaci ENTSO-a za električnu energiju

~~1. ENTSO za električnu energiju razrađuje kodove mreže u područjima iz stavka 6. ovog članka na poziv Komisije u skladu s člankom 6. stavkom 6.~~

~~2.1.~~ ENTSO za električnu energiju ~~može~~ ⇒ mora ⇐ :

(a) razraditi mrežna pravila kodove mreže u područjima navedenima u ~~stavku 6. članku 55. stavku 1.~~ s ciljem postizanja ciljeva navedenih u članku ~~25.4.~~ ~~kada se ti kodovi mreže ne odnose na područja obuhvaćena pozivom Komisije. Ti se kodovi mreže podnose Agenciji na mišljenje. ENTSO za električnu energiju to mišljenje odgovarajuće uzima u obzir.~~

~~3. ENTSO za električnu energiju donosi:~~

(b) donijeti i objaviti neobvezujući desetogodišnji plan razvoja mreže na razini cijele Unije ~~Zajednice~~ (plan razvoja mreže na razini cijele Unije ~~Zajednice~~) ~~;~~ uključujući ~~europske izglede za budućnost u pogledu adekvatnosti proizvodnje~~, svake dvije godine;

↓ novo

(c) pripremiti i donijeti prijedloge u pogledu europske procjene adekvatnosti resursa na temelju članka 19. stavaka 2., 3. i 5. te prijedloge tehničkih specifikacija za prekogranično sudjelovanje u mehanizmima za razvoj kapaciteta na temelju članka 21. stavka 10.;

↓ 714/2009 (prilagođeno)

~~(e)~~ (d) donijeti preporuke u vezi s koordinacijom tehničke suradnje ~~između~~ Unije ~~Zajednice~~ i operatora prijenosnih ~~sustava~~ trećih zemalja;

↓ novo

- (e) donijeti okvir za suradnju i koordinaciju među regionalnim operativnim središtima;
- (f) donijeti prijedlog kojim se određuje regija pogona sustava koju obuhvaća svako regionalno operativno središte;
-

↓ 347/2013 (prilagođeno)
⇒ novo

~~(e)~~ (g) donijeti zajedničke instrumente za rad mreže kako bi se osigurala koordinacija rada mreže u uobičajenim i izvanrednim uvjetima, uključujući zajedničku ljestvicu klasifikacije incidenata ~~nezgoda~~, i planove istraživanja ⇨, uključujući primjenu tih planova putem učinkovitog programa istraživanja ⇐. Tim se instrumentima, ~~između ostalim~~, određuje sljedeće:

- i. informacije, uključujući odgovarajuće informacije za dan unaprijed, unutardnevne informacije ~~za taj dan~~ i informacije u stvarnom vremenu, korisne za poboljšanje operativne koordinacije, kao i optimalna ~~u~~ učestalost prikupljanja i razmjene takvih informacija;
- ii. tehnološka platforma za razmjenu informacija u stvarnom vremenu i, prema potrebi, tehnološke platforme za prikupljanje, obradu i prijenos ostalih informacija iz točke i., kao i za provedbu postupaka kojima se može povećati operativna koordinacija između operatora prijenosnih sustava kako bi se takva koordinacija proširila po cijeloj Uniji;
- iii. načini na koji operatori prijenosnih sustava stavljaju na raspolaganje operativne informacije drugim operatorima prijenosnih sustava ili bilo kojem subjektu ovlaštenom da ih podupire u postizanju operativne koordinacije i Agenciji; i

iv. da operatori prijenosnih sustava određuju osobu za kontakt zaduženu za odgovaranje na upite drugih operatora prijenosnih sustava ili bilo kojeg ovlaštenog subjekta iz točke iii. ili Agencije u vezi s takvim informacijama;

~~ENTSO za električnu energiju dostavlja usvojene specifikacije o gornjim točkama od i. do iv. Agenciji i Komisiji do 16. svibnja 2015.~~

~~U roku od 12 mjeseci od donošenja specifikacija, Agencija daje mišljenje u kojem razmatra doprinose li one dovoljno promidžbi prekograničnog trgovanja i osiguranju optimalnog upravljanja, koordiniranog djelovanja, učinkovite primjene i odgovarajućeg tehničkog razvoja europske prijenosne mreže za električnu energiju;~~

↓ 714/2009 (prilagođeno)

⇒ novo

~~(d)~~ (h) donijeti godišnji program rada;

~~(e)~~ (i) donijeti godišnje izvješće;

~~(j)~~ (f) izraditi i donijeti godišnji ljetni i zimski izgledi za budućnost u pogledu adekvatnosti proizvodnje ⇒ sezonske izgleda za budućnost u vezi s adekvatnošću na temelju članka 9. stavka 2. [Uredbe o pripremljenosti za rizike kako je predložena dokumentom COM(2016) 862] ;

~~4. Europski izgledi za budućnost u pogledu adekvatnosti proizvodnje iz stavka 3. točke (b) obuhvaćaju ukupnu adekvatnost elektroenergetskog sustava da odgovori na tekuću i predviđenu potražnju za električnom energijom u sljedećih pet godina kao i u razdoblju između pet i petnaest godina od dana tog predviđanja. Europski izgledi za budućnost u pogledu adekvatnosti proizvodnje temelje se na nacionalnim izgledima za budućnost u pogledu adekvatnosti proizvodnje koje priprema svaki pojedinačni operator prijenosnog sustava.~~

↓ novo

2. ENTSO za električnu energiju izvješćuje Komisiju o utvrđenim nedostacima u pogledu osnivanja i rada regionalnih operativnih središta.

3. ENTSO za električnu energiju objavljuje zapisnike svoje skupštine, upravnog vijeća i odbora te redovito obavješćuje javnost o svojim odlukama i aktivnostima.

↓ 714/2009 (prilagođeno)

⇒ novo

~~5. 4. Godišnji program rada iz stavka 3. 1. točke (d) (h) sadržava popis i opis mrežnih pravila kodova mreže koja treba pripremiti, plan koordinacije rada mreže i aktivnosti istraživanja i razvoja koje se trebaju realizirati u toj godini te indikativni kalendar.~~

~~5. 5. ENTSO za električnu energiju Agenciji stavlja na raspolaganje sve informacije koje su joj potrebne za ispunjenje njezinih zadaća u skladu s člankom 29. 9. stavkom 1. ⇒ Operatori prijenosnih sustava ENTSO-u za električnu energiju stavljaju na raspolaganje sve informacije koje su mu potrebne za ispunjenje njegova zadatka iz prve rečenice. ⇐~~

~~6.12.~~ ENTSO za električnu energiju Komisiji na njezin zahtjev daje svoje mišljenje o donošenju smjernica navedenih u članku ~~57.18.~~

~~7. Kodovi mreže razvijaju se u vezi s pitanjima prekogranične mreže i integracije tržišta te ne dovode u pitanje pravo država članica da uspostave nacionalne kodove mreže koji ne utječu na prekograničnu trgovinu.~~

~~8. ENTSO za električnu energiju prati i analizira provedbu kodova mreže i smjernica koje je donijela Komisija u skladu s člankom 6. stavkom 11. i njihov učinak na usklađenje primjenjivih pravila usmjerenih olakšanju integracije tržišta. ENTSO za električnu energiju izvješćuje Agenciju o svojim nalazima i uključuje rezultate analize u godišnje izvješće iz stavka 3. točke (c) ovog članka.~~

~~Članak 28.10.~~

Savjetovanja

1. Prilikom pripremanja ⇒ prijedloga u skladu sa zadacima iz članka 27. stavka 1. ⇐ ~~kodova mreže, naerta plana razvoja mreže na razini cijele Zajednice i godišnjeg programa rada iz članka 8. stavaka 1., 2. i 3.,~~ ENTSO za električnu energiju provodi opsežan proces savjetovanja, u ranoj fazi i na otvoren i transparentan način, uključujući sve relevantne ~~☒~~ dionike ~~☒~~ sudionike na tržištu i te posebno organizacije koje predstavljaju sve dionike zainteresirane strane, u skladu s pravilima postupka iz članka ~~26. članka 5. stavka 1.~~ To savjetovanje također uključuje nacionalna regulatorna tijela i druga nacionalna tijela, poduzeća za opskrbu i proizvodnju, korisnike sustava uključujući kupce, operatore distribucijskih ~~h~~ sustava, uključujući odgovarajuća granska udruženja, tehnička tijela i platforme dionika sudionika. Cilj je savjetovanja prikupljanje identifikiranje mišljenja pogleda i prijedloga svih odgovarajućih relevantnih strana tijekom procesa odlučivanja.
2. Svi dokumenti i zapisnici sastanaka povezani sa savjetovanjima iz stavka 1. objavljuju se.
3. Prije donošenja ⇒ prijedloga na temelju članka 27. stavka 1. ⇐ ~~godišnjeg programa rada i kodova mreže iz članka 8. stavaka 1., 2. i 3.,~~ ENTSO za električnu energiju navodi kako su primjedbe primljene tijekom savjetovanja uzete u obzir. Ako primjedbe nisu uzete u obzir, navodi razloge za to.

~~Članak 29.9.~~

Praćenje od strane Agencije

1. Agencija prati izvršavanje zadataka ENTSO-a za električnu energiju iz članka ~~27. 8.~~ stavaka 1., 2. i 3. i izvješćuje Komisiju.

Agencija prati kako provedbu, od strane ENTSO-a za električnu energiju, provodi mrežna pravila kodova mreže razrađena u skladu s člankom ~~55. stavkom 14. 8. stavkom 2.~~ i kodova mreže koji su razvijeni u skladu s člankom ~~6. stavcima 1. do 10.,~~ ali koje Komisija nije usvojila u skladu s člankom 6. stavkom 11. Ako ENTSO za električnu energiju nije izvršio provedbu proveo takva mrežna pravila kodova mreže, Agencija zahtijeva od ENTSO-a za električnu energiju da dostavi valjano obrazloženo objašnjenje zašto to nije učinio. Agencija obavješćuje Komisiju o tom objašnjenju i dostavlja svoje mišljenje o njemu.

Agencija prati i analizira provedbu mrežnih pravila ~~kodeva mreže~~ i smjernica koje je donijela Komisija kako je propisano ~~sukladno~~ člankom 54. stavkom 1. ~~članku 6. stavku 11.~~ te njihov učinak na usklađivanje primjenjivih pravila usmjerenih na olakšavanje integracije tržišta kao i na nediskriminaciju, ~~djelotvornostvarno~~ tržišno natjecanje i učinkovito funkcioniranje tržišta te izvješćuje Komisiju.

2. ENTSO za električnu energiju podnosi Agenciji na mišljenje nacrt plana razvoja mreže na razini cijele Unije Zajednice, nacrt godišnjeg programa rada, uključujući informacije u pogledu procesa savjetovanja i druge dokumente iz članka 27. stavka 1. ~~članka 8. stavka 3.~~

U roku od dva mjeseca od dana primitka, Agencija dostavlja valjano obrazloženo mišljenje kao i preporuke ENTSO-u za električnu energiju i Komisiji kada smatra da nacrt godišnjeg programa rada ili nacrt plana razvoja mreže na razini cijele Unije Zajednice, koje je podnio ENTSO za električnu energiju, ne doprinose nediskriminaciji, stvarnom tržišnom natjecanju, učinkovitom funkcioniranju tržišta ili dovoljnoj razini prekogranične interkonekcije otvorene pristupu treće strane.

↓ 347/2013

Članak 30.~~11.~~

Troškovi

Troškove povezane s aktivnostima ENTSO-a za električnu energiju iz članaka od 25. do 29. i od 54. do 57. ~~od 4. do 12.~~ ove Uredbe i članka 11. Uredbe (EU) br. 347/2013 snose operatori prijenosnih sustava te se ti troškovi uzimaju se u obzir pri izračunu tarifa. Regulatorna tijela odobravaju te troškove samo ako su razumni i primjereni ~~opravdani i proporcionalni~~.

↓ 714/2009

⇒ novo

Članak 31.~~12.~~

Regionalna suradnja operatora prijenosnih sustava

1. Operatori prijenosnih sustava uspostavljaju regionalnu suradnju s ENTSO-om za električnu energiju kako bi doprinijeli aktivnostima iz članka 27. ~~8.~~ stavaka 1., 2. i 3. Posebno svake dvije godine objavljuju regionalni plan ulaganja i mogu donositi odluke o ulaganju na temelju tog regionalnog plana ulaganja. ⇒ ENTSO za električnu energiju promiče suradnju operatora prijenosnih sustava na regionalnoj razini kako bi se osigurali interoperabilnost, komunikacija i praćenje regionalnih rezultata u područjima koja još nisu usklađena na razini Unije. ⇐
2. Operatori prijenosnih sustava promiču operativne dogovore kako bi osigurali optimalno upravljanje mrežom i promiču razvoj burza energije, koordiniranu dodjelu prekograničnih kapaciteta kroz nediskriminacijska rješenja utemeljena na tržištu, vodeći na odgovarajući način računa o specifičnim zaslugama implicitnih dražbi za kratkoročne dodjele, i integraciju mehanizama uravnoteženja i pričuvne snage.

3. Za potrebe postizanja ciljeva navedenih u stavcima 1. i 2. ovog članka, zemljopisno područje koje obuhvaća svaka struktura regionalne suradnje može definirati Komisija, uzimajući u obzir postojeće strukture regionalne suradnje. Svaka država članica ovlaštena je promicati suradnju u više od jednog zemljopisnog područja. ⇨ Komisija je ovlaštena donositi delegirane akte u skladu s člankom 63. o zemljopisnim područjima koja obuhvaća svaka struktura regionalne suradnje. ⇨ ~~Mjera iz prve rečenice, namijenjena izmjeni elemenata ove Uredbe koji nisu ključni dopunjujući je, donose se u skladu s regulatornim postupkom s kontrolom iz članka 23. stavka 2.~~ U tu se svrhu Komisija savjetuje s Agencijom i ENTSO-om za električnu energiju.

↓ novo

Članak 32.

Osnivanje i zadaća regionalnih operativnih središta

1. Do [OP: dvanaest mjeseci nakon stupanja na snagu] svi operatori prijenosnih sustava moraju osnovati regionalna operativna središta u skladu s mjerilima utvrđenima u ovom poglavlju. Regionalna operativna središta osnivaju se na državnom području jedne od država članica unutar regije u kojoj će raditi.
2. Regionalna operativna središta organiziraju se u pravnom obliku navedenom u članku 1. Direktive 2009/101/EZ Europskog parlamenta i Vijeća⁴⁰.
3. Regionalna operativna središta dopunjuju ulogu operatora prijenosnih sustava za električnu energiju obavljanjem funkcija od regionalne važnosti. Ona uspostavljaju operativne dogovore kako bi osigurala učinkovit, siguran i pouzdan rad međusobno povezanog prijenosnog sustava.

Članak 33.

Zemljopisni djelokrug regionalnih operativnih središta

1. Do [OP: šest mjeseci nakon stupanja na snagu ove Uredbe] ENTSO za električnu energiju Agenciji podnosi prijedlog u kojem se određuju operativne regije koje regionalna operativna središta obuhvaćaju, uzimajući u obzir postojeće regionalne koordinate za sigurnost, na temelju sljedećih mjerila:
 - (a) topologije mreže, uključujući stupanj interkonekcije i međuovisnosti energetskih sustava kad je riječ o tokovima;
 - (b) sinkrone veze među sustavima;
 - (c) veličine regije, koja obuhvaća najmanje jednu regiju za proračun kapaciteta;
 - (d) zemljopisnog optimiranja rezervi za uravnoteženje.

⁴⁰ Direktiva 2009/101/EZ Europskog Parlamenta i Vijeća od 16. rujna 2009. o usklađivanju zaštitnih mjera koje, radi zaštite interesa članova i trećih strana, države članice zahtijevaju za trgovačka društva u smislu članka 48. stavka 2. Ugovora, s ciljem izjednačavanja takvih zaštitnih mjera (SL L 258, 1.10.2009., str. 11.)

2. U roku od tri mjeseca od primitka prijedloga kojim se određuju regije pogona sustava Agencija ga odobrava ili predlaže njegove izmjene. U potonjem slučaju Agencija se savjetuje s ENTSO-om za električnu energiju prije donošenja izmjena. Doneseni prijedlog objavljuje se na internetskim stranicama Agencije.

Članak 34.

Zadaci regionalnih operativnih središta

1. Svako regionalno operativno središte djeluje u regiji pogona sustava u kojoj je uspostavljeno te obavlja najmanje sljedeće funkcije, detaljnije opisane u Prilogu I.:
 - (a) usklađeni proračun kapaciteta;
 - (b) koordiniranu analizu sigurnosti;
 - (c) izradu zajedničkih modela sustava;
 - (d) procjenu dosljednosti planova za obranu i planova za ponovnu uspostavu sustava operatora prijenosnih sustava;
 - (e) koordinaciju i optimiranje regionalne ponovne uspostave sustava;
 - (f) analizu i izvješćivanje nakon pogona i nakon poremećaja;
 - (g) regionalno određivanje veličine kapaciteta rezerve;
 - (h) olakšavanje regionalne nabave rezerviranog kapaciteta za uravnoteženje;
 - (i) regionalna predviđanja adekvatnosti sustava u rasponu od tjedna unaprijed do unutar dnevnih predviđanja te priprema aktivnosti za smanjenje rizika;
 - (j) koordinaciju planiranja isključenja;
 - (k) optimiranje kompenzacijskih mehanizama među operatorima prijenosnih sustava;
 - (l) osposobljavanje i certifikaciju;
 - (m) utvrđivanje kriznih scenarija na regionalnoj razini u skladu s člankom 6. stavkom 1. [Uredbe o pripremljenosti za rizike kako je predložena dokumentom COM(2016) 862] ako mu je taj zadatak delegirao ENTSO za električnu energiju;
 - (n) pripremu i provedbu godišnjih kriznih simulacija u suradnji s nadležnim tijelima na temelju članka 12. stavka 3. [Uredbe o pripremljenosti za rizike kako je predložena dokumentom COM(2016) 862];
 - (o) zadatke povezane s utvrđivanjem kriznih scenarija na regionalnoj razini ako te u mjeri u kojoj su delegirani regionalnim operativnim središtima u skladu s člankom 6. stavkom 1. [Uredbe o pripremljenosti za rizike kako je predložena dokumentom COM(2016) 862];
 - (p) zadatke povezane sa sezonskim izgledima povezanim s adekvatnošću ako i u mjeri u kojoj su delegirani regionalnim operativnim središtima u skladu s člankom 9. stavkom 2. [Uredbe o pripremljenosti za rizike kako je predložena dokumentima COM(2016) 862];
 - (q) izračun najvećeg ulaznog kapaciteta dostupan za sudjelovanje stranog kapaciteta u mehanizmima kapaciteta u skladu s člankom 21. stavkom 6.

2. Komisija može odrediti dodatne funkcije regionalnih operativnih središta, koje ne uključuju ovlasti za donošenje odluka, u skladu s poglavljem VII. ove Uredbe.
3. Operatori prijenosnih sustava pružaju svojem regionalnom operativnom središtu sve informacije potrebne za obavljanje njegovih funkcija.
4. Regionalna operativna središta pružaju operatorima prijenosnih sustava u regiji pogona sustava sve informacije potrebne za provedbu odluka i predloženih preporuka regionalnih operativnih središta.

Članak 35.

Suradnja unutar regionalnih operativnih središta

1. Svakodnevnim radom regionalnih operativnih središta upravlja se kooperativnim odlučivanjem. Postupak kooperativnog odlučivanja temelji se na:
 - (a) radnim dogovorima radi rješavanja aspekata planiranja te operativnih aspekata povezanih s funkcijama u skladu s člankom 36.;
 - (b) postupku za savjetovanje s operatorima prijenosnih sustava u regiji pogona sustava u provedbi svojih operativnih dužnosti i zadataka u skladu s člankom 37.
 - (c) postupku za donošenje odluka i preporuka u skladu s člankom 38.;
 - (d) postupku za reviziju odluka i preporuka koje su donijela regionalna operativna središta u skladu s člankom 39.

Članak 36.

Radni dogovori

1. Regionalna operativna središta postižu radne dogovore radi rješavanja aspekata planiranja i rada povezanih s funkcijama koje trebaju obavljati, uzimajući posebice u obzir posebnosti i zahtjeve tih funkcija kako su navedeni u Prilogu I.
2. Regionalna operativna središta osiguravaju da radni dogovori sadržavaju pravila o obavješćivanju predmetnih strana.

Članak 37.

Postupak savjetovanja

Regionalna operativna središta osmišljavaju postupak za organizaciju, u okviru izvršavanja svojih svakodnevnih dužnosti i zadataka, primjerenog i redovitog savjetovanja s operatorima prijenosnih sustava i relevantnim dionicima. Kako bi se osiguralo rješavanje regulatornih pitanja u to se, prema potrebi, uključuju regulatorna tijela.

Članak 38.

Donošenje odluka i preporuka

1. Regionalna operativna središta osmišljavaju postupak za donošenje odluka i preporuka.

2. Regionalna operativna središta donose obvezujuće odluke upućene operatorima prijenosnih sustava u pogledu funkcija iz članka 34. stavka 1. točaka (a), (b), (g) i (q). Operatori prijenosnih sustava provode obvezujuće odluke koje su izdala regionalna operativna središta, osim ako bi se time moglo negativno utjecati na sigurnost sustava.
3. Regionalna operativna središta donose preporuke upućene operatorima prijenosnih sustava za funkcije iz članka 34. stavka 1. točaka od (c) do (f) i od (h) do (p).
4. Regulatorna tijela regije pogona sustava mogu zajednički odlučiti ovlastiti regionalno operativno središte da donosi obvezujuće odluke predviđene u članku 34. stavku 1. točkama od (c) do (f) i od (h) do (l).

Članak 39.

Revizija odluka i preporuka

1. Regionalna operativna središta osmišljavaju postupak za reviziju odluka i preporuka.
2. Postupak se pokreće na zahtjev jednog ili više operatora prijenosnih sustava regije pogona sustava. Nakon revizije odluka ili preporuka regionalna operativna središta potvrđuju ili mijenjaju tu mjeru.
3. Ako je mjera koja podliježe reviziji obvezujuća odluka u skladu s člankom 38. stavkom 2., zahtjevom za reviziju odluka se ne suspendira, osim u slučajevima kad bi se time moglo negativno utjecati na sigurnost sustava.
4. Ako je mjera koja podliježe reviziji preporuka u skladu s člankom 38. stavkom 3. te nakon njezine revizije operator prijenosnog sustava odluči odstupiti od te preporuke, operator prijenosnog sustava podnosi detaljno obrazloženje regionalnom operativnom središtu i drugim operatorima prijenosnih sustava u regiji pogona sustava.

Članak 40.

Upravna vijeća regionalnih operativnih središta

1. Radi donošenja mjera o svojem upravljanju te praćenja svojeg rada regionalna operativna središta uspostavljaju svoja upravna vijeća.
2. Upravno vijeće sastoji se od članova koji predstavljaju operatore prijenosnih sustava i promatrača koji predstavljaju regulatorna tijela regije pogona sustava. Predstavnici regulatornih tijela nemaju pravo glasa.
3. Upravno vijeće odgovorno je za:
 - (a) izradu i donošenje statuta i poslovnika regionalnog operativnog središta;
 - (b) odlučivanje o organizacijskoj strukturi i njezinu provedbu;
 - (c) pripremu i prihvaćanje godišnjeg proračuna;
 - (d) osmišljavanje i prihvaćanje postupaka kooperativnog odlučivanja u skladu s člankom 35.
4. Među nadležnostima upravnog vijeća nisu one koje se odnose na svakodnevne aktivnosti regionalnih operativnih središta i obavljanje njihovih funkcija.

Članak 41.

Organizacijska struktura

1. Regionalna operativna središta uspostavljaju svoju organizaciju i upravljaju njome prema strukturi kojom se podupire sigurnost njihovih funkcija. U njihovoj se organizacijskoj strukturi određuju:
 - (a) ovlasti, dužnosti i odgovornosti upravljačkog osoblja;
 - (b) odnosi i linije izvješćivanja među različitim dijelovima i procesima organizacije.
2. Regionalna operativna središta mogu osnovati regionalne urede u svrhu rješavanja lokalnih posebnosti ili podrške operativnim središtima radi učinkovitog i pouzdanog obavljanja svojih funkcija.

Članak 42.

Oprema i osoblje

Regionalna operativna središta opremljena su ljudskim, tehničkim, fizičkim i financijskim resursima potrebnima za ispunjavanje svojih obveza u skladu s ovom Uredbom i obavljanje svojih funkcija.

Članak 43.

Praćenje i izvješćivanje

1. Regionalna operativna središta uspostavljaju postupak za stalno praćenje barem:
 - (a) uspješnosti svoje operativne izvedbe;
 - (b) izdanih odluka i preporuka te njihovih rezultata;
 - (c) svoje djelotvornosti i učinkovitosti u svakoj funkciji za koju su odgovorna.
2. Regionalna operativna središta Agenciji i regulatornim tijelima regije pogona sustava dostavljaju podatke dobivene stalnim praćenjem barem jedanput godišnje.
3. Regionalna operativna središta utvrđuju svoje troškove na transparentan način i o njima obavješćuju Agenciju i regulatorna tijela regije pogona sustava.
4. Regionalna operativna središta podnose godišnje izvješće o svojoj uspješnosti ENTSO-u za električnu energiju, Agenciji, regulatornim tijelima regije pogona sustava i Koordinacijskoj skupini za električnu energiju osnovanoj na temelju članka 1. Odluke Komisije 2012/C 353/02⁴¹.
5. Regionalna operativna središta izvješćuju ENTSO za električnu energiju, regulatorna tijela regije pogona sustava, Agenciju i nadležna tijela država članica odgovorna za sprečavanje i upravljanje kriznim situacijama o nedostacima utvrđenima u postupku praćenja u skladu sa stavkom 1.

⁴¹ Odluka Komisije od 15. studenoga 2012. o osnivanju Koordinacijske skupine za električnu energiju (SL C 353, 17.11.2012., str. 2.).

Članak 44.

Odgovornost

Regionalna operativna središta poduzimaju potrebne korake za pokriće odgovornosti povezane s izvršavanjem svojih zadataka, posebice kada donose odluke koje su obvezujuće za operatore prijenosnih sustava. Za način odabran za osiguravanje pokrića uzimaju se u obzir pravni status regionalnog operativnog središta i razina dostupnog pokrića komercijalnog osiguranja.

↓ 714/2009 (prilagođeno)

Članak ~~45.8.~~

Desetogodišnji plan razvoja mreže

1. ~~10. ENTSO za električnu energiju donosi i objavljuje plan razvoja mreže na razini cijele Zajednice svake dvije godine. Plan razvoja mreže~~ iz članka 27. stavka 1. točke (b) na razini cijele Unije ~~Zajednice~~ uključuje oblikovanje integrirane mreže, razvoj scenarija, ~~europske izgleda za budućnost u pogledu adekvatnosti proizvodnje~~ i procjenu otpornosti sustava.

Plan razvoja mreže na razini cijele Unije ~~Zajednice~~ posebno:

↓ 347/2013

- (a) temelji se na nacionalnim planovima ulaganja, uzimajući u obzir regionalne planove ulaganja iz članka 12. stavka 1. i, prema potrebi, aspekte planiranja mreže u Uniji kako je navedeno u Uredbi (EU) br. 347/2013 Europskog parlamenta i Vijeća ~~od 17. travnja 2013. o smjernicama za transeuropsku energetska infrastrukturu~~⁴²; ~~podliježe~~ analizi troškova i koristi primjenom metodologije utvrđene kako je navedeno u članku 11. te Uredbe;

↓ 714/2009 (prilagođeno)

- (b) u pogledu prekograničnih interkonekcija, ~~također se~~ temelji se i na opravdanim potrebama različitih korisnika sustava i integrira dugoročne obveze ulagača iz ~~članka 8. te članaka 44.13. i 51.22.~~ [preinake Direktive 2009/72/EZ kako je predložena dokumentima COM(2016) 864/2] ~~Direktive 2009/72/EC~~; i
- (c) identificira prekide ulaganja, prvenstveno u pogledu prekograničnih kapaciteta.

U pogledu ~~drugog podstavka~~ točke (c), pregled prepreka povećanju prekograničnih kapaciteta mreže koje proizlaze iz različitih postupaka i praksi odobrenja može se priložiti planu razvoja mreže na razini cijele Unije ~~Zajednice~~.

⁴² Uredba (EU) br. 347/2013 Europskog parlamenta i Vijeća od 17. travnja 2013. o smjernicama za transeuropsku energetska infrastrukturu (SL L 115, 25.4.2013., str. 39.).

~~11.2.~~ Agencija daje mišljenje o nacionalnim desetogodišnjim planovima razvoja mreže kako bi procijenila njihovu usklađenost s planom razvoja mreže na razini cijele ~~Unije Zajednice~~ Unije ~~Zajednice~~. Ako Agencija utvrdi neusklađenost između nacionalnog desetogodišnjeg plana razvoja mreže i plana razvoja mreže na razini cijele ~~Unije Zajednice~~ Unije ~~Zajednice~~, preporučuje izmjenu nacionalnog desetogodišnjeg plana razvoja mreže ili plana razvoja mreže na razini cijele ~~Unije Zajednice~~ Unije ~~Zajednice~~, ovisno o slučaju. Ako je takav nacionalni desetogodišnji plan razvoja mreže razrađen u skladu s člankom ~~51.22.~~ [preinake Direktive 2009/72/EZ kako je predložena dokumentima COM(2016) 864/2] ~~Direktive 2009/72/EZ~~, Agencija preporučuje nadležnim nacionalnim tijelima da izmijene nacionalni desetogodišnji plan razvoja mreže u skladu s člankom ~~51.22.~~ stavkom 7. te Direktive te o tome obavješćuje Komisiju.

↓ 714/2009 (prilagođeno)
⇒ novo

Članak ~~46.13.~~

Mehanizam naknade među operatorima prijenosnih sustava

1. Operatori prijenosnih sustava primaju naknadu za troškove nastale kao posljedica prenošenja prekograničnih protoka električne energije na ~~njihov~~ svojim mrežama.
2. Naknadu iz stavka 1. plaćaju operatori nacionalnih prijenosnih sustava iz kojih potječu prekogranični protoci i sustava ~~u kojima gdje~~ ti protoci završavaju.
3. Isplate naknade izvršavaju se na redovitoj osnovi s obzirom na određeno razdoblje u prošlosti. Prema potrebi provode se naknadne prilagodbe isplaćene naknade, kako bi odražavale stvarno nastale troškove.

Prvo razdoblje za koje se izvršavaju isplate naknade određuje se u smjernicama iz članka ~~57.18.~~

4. Komisija ~~odlučuje~~ ⇒ donosi delegirane akte u skladu s člankom 63. ⇐ o iznosima naknada koje treba platiti. ~~Ta mjera, namijenjena izmjeni elemenata ove Uredbe koji nisu ključni dopunjujući je, donosi se u skladu s regulatornim postupkom s kontrolom iz članka 23. stavka 2.~~
5. Opseg prenesenih prekograničnih protoka i opseg prekograničnih tokova određenih kao da potječu i/ili završavaju u nacionalnim prijenosnim sustavima utvrđuju se na temelju fizičkih protoka električne energije koji su stvarno izmjereni tijekom određenog razdoblja.
6. Troškovi nastali kao posljedica prenošenja prekograničnih protoka ustanovljuju se na temelju predviđenih dugoročnih prosječnih dodatnih troškova, uzimajući u obzir gubitke, ulaganje u novu infrastrukturu i odgovarajući udio troškova postojeće infrastrukture, u mjeri u kojoj se takva infrastruktura koristi za prijenos prekograničnih protoka, posebno imajući u vidu potrebu jamčenja sigurnosti opskrbe. Pri ustanovljivanju nastalih troškova koriste se priznate standardne metode za izračun troškova. Koristi koje mreža dobije kao posljedica prenošenja prekograničnih protoka uzimaju se u obzir za smanjenje primljene naknade.

~~7.~~ Samo za potrebe mehanizma naknade među operatorima prijenosnog sustava ~~iz članka 13.~~, ako prijenosne mreže dviju ili više država članica čine dio jednog kontrolnog bloka, u cijelosti ili djelomično, kontrolni blok u cjelini smatra se tvorbenim dijelom prijenosne mreže jedne od

dotičnih država članica, kako bi se izbjeglo da se protok unutar kontrolnih blokova smatra prekograničnim protokom iz članka 2. stavka 2. točke (b) prvog podstavka točke (b) ovog stavka te kako ne bi došlo do plaćanja naknade u skladu sa stavkom 1. ovog članka člankom 13. Regulatorna tijela dotičnih država članica mogu odlučiti koja od dotičnih država članica će biti ona čiji se kontrolni blok u cjelini smatra dijelom prijenosne mreže.

↓ 714/2009
⇒ novo

Članak ~~47.15.~~

Pružanje informacija

1. Operatori prijenosnih sustava uspostavljaju mehanizme za koordinaciju i razmjenu informacija radi osiguravanja sigurnosti mreže u kontekstu upravljanja zagušenjem.
2. Sigurnosni i operativni standardi te standardi planiranja koje koriste operatori prijenosnih sustava objavljuju se. Objavljene informacije uključuju opći sustav za izračun ukupnog kapaciteta prijenosa i granice pouzdanosti prijenosa, koji se temelji na električnim i fizičkim karakteristikama mreže. Takvi sustavi podliježu odobrenju regulatornih tijela.
3. Operatori prijenosnih sustava objavljuju procjene raspoloživih kapaciteta prijenosa za svaki dan, navodeći sve raspoložive kapacitete prijenosa koji su već rezervirani. Te se objave rade u određenim intervalima prije dana prijenosa i uključuju, u svakom slučaju, procjene za tjedan dana unaprijed i mjesec dana unaprijed, kao i kvantitativnu indikaciju očekivane pouzdanosti raspoloživog kapaciteta.
4. Operatori prijenosnih sustava objavljuju odgovarajuće podatke o ukupnom predviđanju i stvarnoj potražnji, o raspoloživosti i stvarnoj uporabi proizvodnih sredstava i sredstava opterećenja, o raspoloživosti i uporabi mreža i interkonekcija te o uravnoteženju električne energije i rezervnom kapacitetu rezerve. Za raspoloživost i stvarnu uporabu malih proizvodnih jedinica i jedinica opterećenja mogu se upotrijebiti ~~koristiti~~ ukupni procijenjeni podaci.
5. Dotični sudionici na tržištu operatorima prijenosnih sustava osiguravaju odgovarajuće podatke.
6. Poduzeća za proizvodnju koja su vlasnici proizvodnih sredstava ili njima upravljaju, od kojih najmanje jedno proizvodno sredstvo ima instaliran kapacitet od najmanje 250 MW_e ⇒ ili koja imaju portfelj koji se sastoji od najmanje 400 MW proizvodnih sredstava, ⇐ pet godina čuvaju podatke za svaki sat po pogonu, koji su potrebni za provjeru svih operativnih odluka o dispečiranju ~~odašiljanja~~ i ponudbene strategije na burzama električne energije, interkonekcijskim dražbama ~~interkonekcije~~, tržištima rezervne energije i izvanburzovnim tržištima, tako da su na raspolaganju nacionalnom regulatornom tijelu, nacionalnom tijelu za tržišno natjecanje i Komisiji. Podaci po pogonu i po satu koji se trebaju čuvati uključuju, ali se ne ograničuju na podatke o raspoloživom kapacitetu proizvodnje i predviđenim rezervama, uključujući dodjele tih predviđenih rezerva na razini pogona, u trenutku dražbe ili proizvodnje.

↓ novo

7. Operatori prijenosnih sustava redovito razmjenjuju niz dovoljno točnih podataka o mreži i podataka o toku opterećenja kako bi omogućili da svaki operator prijenosnog sustava može izračunati tok opterećenja u svojem odgovarajućem području. Isti se niz podataka stavlja na raspolaganje regulatornim tijelima i Komisiji na zahtjev. Regulatorna tijela i Komisija povjerljivo postupaju s tim nizom podataka i jamče da s njima povjerljivo postupaju i svaki savjetnik koji na njihov zahtjev obavlja analizu na temelju tih podataka.

↓ 714/2009

Članak 48. ~~3~~

Certificiranje operatora prijenosnih ~~og~~ sustava

1. Komisija razmatra svaku obavijest o odluci o certificiranju operatora prijenosnog sustava kako je utvrđeno u članku ~~52.10~~ stavku 6. [preinake Direktive 2009/72/EZ kako je predložena dokumentima COM(2016) 864/2] Direktive 2009/72/EZ čim je primi. U roku od dva mjeseca od dana primitka takve obavijesti, Komisija daje svoje mišljenje odgovarajućem nacionalnom regulatornom tijelu o njegovoj usklađenosti s člankom ~~52.10~~ stavkom 2. ili člankom ~~53.11~~ te člankom ~~43.9~~ [preinake Direktive 2009/72/EZ kako je predložena dokumentima COM(2016) 864/2] Direktive 2009/72/EZ.

Prilikom pripreme mišljenja iz prvog podstavka Komisija može od Agencije zatražiti da dostavi svoje mišljenje o odluci nacionalnog regulatornog tijela. U tom se slučaju dvomjesečno razdoblje iz prvog podstavka produljuje za još dva mjeseca.

Ako Komisija u rokovima iz prvog i drugog podstavka ne izda mišljenje, smatra se da se Komisija ne protivi odluci regulatornog tijela.

2. U roku od dva mjeseca od dobivanja mišljenja Komisije nacionalno regulatorno tijelo donosi svoju konačnu odluku u vezi s certificiranjem operatora prijenosnog sustava, pri čemu u što većoj mjeri uzima u obzir mišljenje Komisije. Odluka regulatornog tijela i mišljenje Komisije objavljuju se zajedno.
3. U bilo kojoj fazi postupka, regulatorna tijela i/ili Komisija mogu zatražiti od operatora prijenosnog sustava i/ili poduzeća koje obavlja bilo koju od funkcija proizvodnje ili opskrbe sve informacije koje su potrebne za ispunjenje njihovih zadataka na temelju ovog članka.
4. Regulatorna tijela i Komisija čuvaju povjerljivost komercijalno osjetljivih informacija.

~~5. Komisija može donijeti smjernice u kojima se utvrđuju pojedinosti postupka koji treba slijediti za primjenu stavaka 1. i 2. ovog članka. Te mjere, namijenjene izmjeni elemenata ove Uredbe koji nisu ključni dopunjujući je, donose se u skladu s regulatornim postupkom s kontrolom iz članka 23. stavka 2.~~

~~5.6~~ Ako Komisija primi obavijest o certificiranju operatora prijenosnog sustava na temelju članka ~~43.9~~ stavka ~~9.10~~) [preinake Direktive 2009/72/EZ kako je predložena dokumentima

Poglavlje VI.

Funkcioniranje distribucijskog sustava

Članak 49.

Europsko tijelo za operatore distribucijskih sustava

Operatori distribucijskih sustava koji nisu dio vertikalno integriranog poduzeća ili koji su razdvojeni u skladu s odredbama članka 35. [preinake Direktive 2009/72/EZ kako je predložena dokumentima COM(2016) 864/2] surađuju na razini Unije u okviru europskog tijela za operatore distribucijskih sustava (dalje u tekstu „tijelo EU-a za ODS-ove”) kako bi promicali dovršetak i funkcioniranje unutarnjeg tržišta električne energije te optimalno upravljanje distribucijskim i prijenosnim sustavima i njihov usklađen rad. Operatori distribucijskih sustava koji žele sudjelovati u okviru tijela EU-a za ODS-ove postaju registrirani članovi tijela.

Članak 50.

Osnivanje tijela EU-a za ODS-ove za električnu energiju

1. Do [OP: dvanaest mjeseci nakon stupanja na snagu] operatori distribucijskih sustava, uz administrativnu potporu Agencije, podnose Komisiji i Agenciji nacрте statuta, popis registriranih članova, nacрте poslovnika, uključujući poslovnike za savjetovanja s ENTSO-om za električnu energiju i drugim dionicima te pravila financiranja za tijelo EU-a za ODS-ove koje se osniva.
2. U roku od dva mjeseca od primitka tih dokumenata, nakon formalnog savjetovanja s organizacijama koje predstavljaju sve dionike, posebice korisnike distribucijskog sustava, Agencija Komisiji daje mišljenje o nacrtima statuta, popisu članova i nacrtima poslovnika.
3. Komisija u roku od tri mjeseca od dana primitka mišljenja Agencije donosi mišljenje o nacrtima statuta, popisu članova i nacrtima poslovnika, uzimajući u obzir mišljenje Agencije iz stavka 2.
4. Operatori distribucijskih sustava u roku od tri mjeseca od dana primitka pozitivnog mišljenja Komisije osnivaju tijelo EU-a za ODS-ove te donose i objavljuju njegov statut i poslovnik.
5. Dokumenti iz stavka 1. podnose se Komisiji i Agenciji u slučaju njihovih izmjena ili na obrazložen zahtjev Komisije ili Agencije. Agencija i Komisija daju mišljenje u skladu s postupcima utvrđenima u stavcima od 2. do 4.

6. Troškove povezane s aktivnostima tijela EU-a za ODS-ove snose operatori distribucijskih sustava koji su registrirani članovi te se ti troškovi uzimaju u obzir pri izračunu tarifa. Regulatorna tijela odobravaju te troškove samo ako su razumni i proporcionalni.

Članak 51.

Zadaci tijela EU-a za ODS-ove

1. Zadaci su tijela EU-a za ODS-ove sljedeći:
 - (a) usklađen rad i usklađeno planiranje prijenosnih i distribucijskih mreža;
 - (b) integracija obnovljivih izvora energije, distribuirana proizvodnja i drugi resursi ugrađeni u distribucijsku mrežu, primjerice skladištenje energije;
 - (c) razvoj upravljanja potrošnjom;
 - (d) digitalizacija distribucijskih mreža, uključujući razvoj pametnih mreža i sustava za pametno mjerenje;
 - (e) upravljanje podacima, kibersigurnost i zaštita podataka;
 - (f) suradnja u izradi mrežnih pravila u skladu s člankom 56.
2. Osim toga, tijelo EU-a za ODS-ove:
 - (a) surađuje s ENTSO-om za električnu energiju u praćenju i provedbi mrežnih pravila i smjernica koji su relevantni za rad i planiranje distribucijskih mreža i usklađen rad prijenosnih i distribucijskih mreža te koji su doneseni u skladu s ovom Uredbom;
 - (b) surađuje s ENTSO-om za električnu energiju i donosi najbolje prakse za koordiniran rad i koordinirano planiranje prijenosnih i distribucijskih sustava, uključujući pitanja kao što su razmjena podataka među operatorima i koordiniranje distribuiranih izvora energije;
 - (c) radi na utvrđivanju najboljih praksi u područjima navedenima u stavku 1. i uvođenju poboljšanja energetske učinkovitosti u distribucijskoj mreži;
 - (d) donosi godišnji program rada i godišnje izvješće;
 - (e) surađuje u potpunom poštovanju pravila tržišnog natjecanja.

Članak 52.

Savjetovanje u postupku izrade mrežnih pravila

1. Tijekom pripremanja mogućih mrežnih pravila u skladu s člankom 55. tijelo EU-a za ODS-ove provodi opsežan proces savjetovanja, u ranoj fazi i na otvoren i transparentan način, uključujući sve relevantne dionike i posebice organizacije koje predstavljaju sve dionike, u skladu s poslovníkom iz članka 50. To savjetovanje također uključuje nacionalna regulatorna tijela i druga nacionalna tijela, poduzeća za opskrbu i proizvodnju, korisnike sustava uključujući kupce, operatore distribucijskih sustava, uključujući odgovarajuća granska udruženja, tehnička tijela i platforme dionika. Cilj je savjetovanja prikupljanje identificiranje mišljenja pogleda i prijedloga svih odgovarajućih relevantnih strana tijekom procesa odlučivanja.

2. Svi dokumenti i zapisnici sastanaka povezani sa savjetovanjima iz stavka 1. objavljuju se.
3. Tijelo EU-a za ODS-ove uzima u obzir mišljenja dostavljena tijekom savjetovanja. Prije donošenja prijedloga mrežnih pravila iz članka 55. tijelo EU-a za ODS-ove navodi kako su primjedbe primljene tijekom savjetovanja uzete u obzir. Ako primjedbe nisu uzete u obzir, navodi razloge za to.

Članak 53.

Suradnja operatora distribucijskih sustava i operatora prijenosnih sustava

1. Operatori distribucijskih sustava surađuju s operatorima prijenosnih sustava u planiranju i upravljanju svojim mrežama. Operatori prijenosnih i distribucijskih sustava razmjenjuju sve potrebne informacije i podatke o radu proizvodnih sredstava i upravljanju potrošnjom, svakodnevnom pogonu svojih mreža i dugoročnom planiranju ulaganja u mrežu radi osiguravanja troškovno učinkovitog, sigurnog i pouzdanog razvoja i pogona svojih mreža.
2. Operatori prijenosnih i distribucijskih sustava surađuju radi postizanja usklađenog pristupa resursima kao što su distribuirana proizvodnja, skladištenje energije i upravljanje potrošnjom, koji bi mogli podupirati posebne potrebe i distribucijskog i prijenosnog sustava.

Poglavlje VII.

Mrežna pravila i smjernice

Članak 54.

Donošenje mrežnih pravila i smjernica

1. Komisija može donositi delegirane akte podložno ovlastima iz članka 55. i 57. Takvi delegirani akti mogu biti doneseni kao mrežna pravila na temelju tekstova koje je predložio ENTSO za električnu energiju ili, ako je tako odlučeno na temelju popisa prioriteta u skladu s člankom 55. stavkom 2., tijelo EU-a za ODS-ove i Agencija u skladu s postupkom iz članka 55., ili kao smjernice u skladu s postupkom iz članka 57.
2. Mrežnim pravilima i smjernicama:
 - (a) osigurava se najmanji stupanj usklađivanja potreban za postizanje ciljeva ove Uredbe;
 - (b) uzima se u obzir, ako je primjereno, regionalne posebnosti;
 - (c) ne prelazi se ono što je u tu svrhu nužno; i
 - (d) ne dovodi se u pitanje pravo država članica da uspostave nacionalna mrežna pravila koja ne utječu na prekograničnu trgovinu.

Članak 55.6.

Uspostavljanje mrežnih pravila ~~kodeva mreže~~

~~6.1.~~ ⇒ Komisija je ovlaštena donositi delegirane akte u skladu s člankom 63. o uspostavljanju mrežnih pravila ⇐ ~~Kodovi mreže iz stavaka 1. i 2. obuhvaćaju u sljedećima područjima, pri čemu se prema potrebi uzimaju u obzir regionalne specifičnosti:~~

- (a) pravila o sigurnosti i pouzdanosti mreže uključujući pravila za tehnički prijenos rezervnog kapaciteta za operativnu sigurnost mreže;
- (b) pravila o mrežnoj povezanosti;
- (c) pravila za pristup treće strane;
- (d) pravila o razmjeni podataka i namirenju;
- (e) pravila o interoperabilnosti;
- (f) operativne postupke u hitnim slučajevima;
- (g) pravila o dodjeli kapaciteta i o upravljanju zagušenjem ⇒ , uključujući ograničavanje proizvodnje te redispčiranje proizvodnje i potražnje ⇐;
- (h) pravila za trgovanje u vezi s tehničkim i operativnim pružanjem usluga pristupa mreži i uravnoteženja~~e~~ sustava;
- (i) pravila o transparentnosti;
- (j) pravila o uravnoteženju, uključujući s mrežom povezana pravila o rezervnoj električnoj energiji;
- (k) pravila o usklađenim tarifnim strukturama za prijenos ⇒ i distribuciju ⇐ ⇒ te naknadama za priključenje, ⇐ uključujući lokacijske signale i pravila o naknadi među operatorima prijenosnih sustava; ‡
- (l) energetska učinkovitost elektroenergetskih mreža;=

- (m) pravila za nediskriminirajuće, transparentno pružanje nefrekvencijskih pomoćnih usluga, uključujući regulaciju napona u stacionarnom stanju, tromost, injektiranje brzodjelujuće jalove struje, sposobnost crnog starta;
- (n) upravljanje potrošnjom, što obuhvaća pravila za agregaciju potrošnje, skladištenje energije i ograničavanje potražnje;
- (o) pravila o kibersigurnosti; i
- (p) pravila koja se odnose na regionalna operativna središta.

↓ 714/2009
⇒ novo

~~1.2.~~ Nakon savjetovanja s Agencijom, ENTSO-om za električnu energiju i drugim odgovarajućim zainteresiranim stranama, Komisija ⇒ svake tri godine ⇐ izrađuje ~~godišnju popis listu~~ prioriteta utvrđujući područja navedena u ~~stavku 1. članku 8. stavku 6.~~ koja treba uključiti u razvoj ~~mrežnih pravila kodova mreže~~. ⇒ Ako je predmet mrežnog pravila izravno povezan s radom distribucijskog sustava, a manje je relevantan za prijenosni sustav, Komisija može zatražiti da, umjesto ENTSO-a za električnu energiju, tijelo EU-a za ODS-ove za električnu energiju sazove odbor za izradu nacрта te podnese prijedlog mrežnog pravila Agenciji. ⇐

~~2.3.~~ Komisija ~~zahtijeva od poziva~~ Agenciju da joj u razumnom roku koji nije dulji od šest mjeseci podnese neobvezujuću okvirnu smjernicu (okvirna smjernica) u kojoj se ~~u skladu s člankom 8. stavkom 7.~~ navode jasna i objektivna načela za razvoj ~~mrežnih pravila kodova mreže~~ za područja koja su utvrđena na listi prioriteta. ⇒ Zahtjev Komisije može sadržavati stanja koja okvirne smjernice moraju obuhvatiti. ⇐ Svaka okvirna smjernica doprinosi ⇒ integraciji tržišta, ⇐ nediskriminaciji, stvarnom tržišnom natjecanju i učinkovitom funkcioniranju tržišta. Komisija može na obrazložen zahtjev Agencije produljiti taj rok.

~~3.4.~~ Agencija se u roku od najmanje dva mjeseca na otvoren i transparentan način formalno savjetuje s ENTSO-om za električnu energiju ⇒ , tijelom EU-a za ODS-ove ⇐ i drugim relevantnim dionicima ~~odgovarajućim zainteresiranim stranama~~ o okvirnoj smjernici.

↓ novo

5. Agencija Komisiji podnosi neobvezujuće okvirne smjernice ako je to od nje zatraženo na temelju stavka 3. Agencija Komisiji revidira neobvezujuće okvirne smjernice i ponovno ih podnosi Komisiji ako je to od nje zatraženo na temelju stavka 6.

↓ 714/2009
⇒ novo

~~4.6.~~ Ako Komisija smatra da okvirna smjernica ne doprinosi ⇒ integraciji tržišta, ⇐ nediskriminaciji, stvarnom tržišnom natjecanju i učinkovitom funkcioniranju tržišta, može zatražiti od Agencije da preispita okvirnu smjernicu u razumnom roku te je ponovno podnese Komisiji.

~~5.7.~~ Ako Agencija ne podnese ili ponovno ne podnese okvirnu smjernicu u roku koji je odredila Komisija prema stavcima ~~3.2. i 6.4.~~, Komisija razrađuje dotičnu okvirnu smjernicu.

~~6.8.~~ Komisija ~~zahtijeva od poziva~~ ENTSO-a za električnu energiju ⇒ ili, ako je tako odlučeno u popisu prioriteta na temelju stavka 2., tijela EU-a za ODS-ove za električnu energiju ⇐ da podnese Agenciji ⇒ prijedlog ⇐ ~~mrežnog pravila kod mreže~~ koji je u skladu s odgovarajućom okvirnom smjernicom u razumnom roku koji nije dulji od 12 mjeseci.

~~7. U roku od tri mjeseca od dana primitka koda mreže, tijekom kojeg se Agencija može formalno savjetovati s relevantnim zainteresiranim stranama, Agencija dostavlja ENTSO-u za električnu energiju obrazloženo mišljenje o kodu mreže.~~

~~8. ENTSO za električnu energiju može izmijeniti kod mreže s obzirom na mišljenje Agencije i ponovno ga podnijeti Agenciji.~~

↓ 714/2009 (prilagođeno)
⇒ novo

~~9.~~ ⇒ ENTSO za električnu energiju ili, ako je tako odlučeno u popisu prioriteta na temelju stavka 2., tijelo EU-a za ODS-ove, saziva odbor za izradu nacrtu kako bi ih podupirao u razvoju mrežnog pravila. Odbor za izradu nacrtu čine predstavnici ENTSO-a za električnu energiju, Agencije te tijelo EU-a za ODS-ove te, ako je primjereno, predstavnici nominiranih operatora tržišta električne energije i ograničen broj glavnih dionika na koje to utječe. ⇐ ENTSO za električnu energiju ⇒ ili, ako je tako odlučeno u popisu prioriteta na temelju stavka 2., tijelo EU-a za ODS-ove ⇐ razrađuje ⇒ prijedloge ⇐ mrežnih pravila koda mreže u područjima iz ~~stavka 6. ovog članka~~ stavka 1. na zahtjev poziv Komisije u skladu sa stavkom 8. člankom 6. stavkom 6.

~~9.10. Ako se~~ Agencija ⇒ revidira mrežno pravilo i osigurava ⇐ ~~uvjeri~~ da je kod mreže u skladu s odgovarajućom okvirnom smjernicom ⇒ te da doprinosi integraciji tržišta, nediskriminaciji, stvarnom tržišnom natjecanju i učinkovitom funkcioniranju tržišta i ⇐, ~~Agencija~~ podnosi ⇒ revidirano ⇐ mrežno pravilo koda mreže Komisiji i ~~može preporučiti njegovo usvajanje~~ ⇒ u roku od šest mjeseci od dana primitka prijedloga. ⇐ ~~u razumnom roku. Ako Komisija ne usvoji taj kod mreže, daje razloge za to.~~ ⇒ U prijedlogu koji je podnijela Komisiji Agencija uzima u obzir mišljenja koja su joj dostavile sve zainteresirane strane tijekom izrade prijedloga pod vodstvom ENTSO-a ili tijela EU-a za ODS-ove i službeno se savjetuje s relevantnim dionicima o verziji koja se podnosi Komisiji. ⇐

~~10.11.~~ Ako ENTSO za električnu energiju ⇒ ili tijelo EU-a za ODS-ove ⇐ ne razvije mrežno pravilo koda mreže u roku koji je odredila Komisija u skladu sa stavkom ~~8.6.~~, Komisija može zahtijevati od pozvati Agenciju da pripremi nacrt mrežnog pravila koda mreže na temelju odgovarajuće okvirne smjernice. Agencija može u tijeku pripreme nacrtu mrežnog pravila koda mreže pokrenuti daljnje savjetovanje u skladu s ovim stavkom. Agencija podnosi Komisiji nacrt mrežnog pravila koda mreže pripremljen u skladu s ovim stavkom i može ga preporučiti za donošenje usvajanje.

~~11.12.~~ Komisija može na vlastitu inicijativu, ako ENTSO za električnu energiju ⇒ ili tijelo EU-a za ODS-ove ⇐ nije razvilo mrežno pravilo koda mreže ili Agencija nije razvila nacrt mrežnog pravila koda mreže iz stavka ~~11.10.~~ ovog članka, ili na preporuku Agencije u skladu sa stavkom ~~10.9.~~ ovog članka, donijeti usvojiti jedno mrežno pravilo an ili više njih koda mreže za područja navedena u stavku 1. članku 8. stavku 6.

13. Ako Komisija predloži donošenje usvajanje mrežnog pravila koda mreže na vlastitu inicijativu, Komisija se savjetuje s Agencijom, ENTSO-om za električnu energiju i drugim relevantnim zainteresiranim stranama u pogledu nacrtu mrežnog pravila koda mreže tijekom razdoblja od najmanje dva mjeseca. ~~Te mjere, namijenjene izmjeni elemenata ove Uredbe koji nisu ključni dopunjujući je, donose se u skladu s regulatornim postupkom s kontrolom iz članka 23. stavka 2.~~

~~12.14.~~ ~~Ovajim se člankom~~ ne dovodi u pitanje pravo Komisije da donese i izmijeni smjernice, kako je predviđeno u članku ~~57.18.~~ ⇒ Ne dovodi se u pitanje mogućnost da ENTSO za električnu energiju razvije neobvezujuće smjernice u područjima utvrđenima u stavku 1. ako se to ne odnosi na područja obuhvaćena zahtjevom koji mu je uputila

Komisija. Te se smjernice podnose Agenciji na mišljenje. ENTSO za električnu energiju na odgovarajući način uzima u obzir to mišljenje. ⇐

Članak 56.7.

Izmjene mrežnih pravila ~~kodova mreže~~

⇓ novo

1. Komisija je ovlaštena donijeti delegirane akte u skladu s člankom 63. o izmjenama mrežnih pravila, u skladu s postupkom prema članku 55. Izmjene može predložiti i Agencija u skladu s postupkom utvrđenim u ovom članku u stavcima od 2. do 4.
-

↓ 714/2009 (prilagođeno)
⇒ novo

~~1.2.~~ Nacrte izmjena bilo kojeg mrežnog pravila ~~koda mreže donesenog usvojenog~~ u skladu s člankom ~~55.6.~~ mogu Agenciji predložiti osobe koje mogu imati interes povezan s tim mrežnim pravilom ~~kodom mreže~~, uključujući ENTSO za električnu energiju, ⇐ tijelo EU-a za ODS-ove, ⇐ operatore prijenosnih ~~sustava~~, korisnike sustava i potrošače. Agencija također može predložiti izmjene na vlastitu inicijativu.

~~2.3.~~ ~~Agencija se savjetuje sa svim zainteresiranim stranama u skladu s člankom 10. Uredbe (EZ) br. 713/2009. Nakon toga~~ Agencija može podnijeti Komisiji obrazložene prijedloge izmjena, objašnjavajući kako su takvi prijedlozi usklađeni s ciljevima mrežnih pravila ~~kodova mreže~~ iz članka ~~6. 55.~~ stavka 2. ⇐ O prijedlogu izmjena, ako smatra da je prihvatljiv te o izmjenama na vlastitu inicijativu ⇐ ☒ Agencija se savjetuje sa svim dionicima u skladu s člankom 15. [preinake Uredbe (EZ) 713/2009 kako je predložena dokumentima COM(2016) 863/2]. ☒

~~3.4.~~ Komisija je ~~ovlaštena može~~, uzimajući u obzir prijedloge Agencije, donijeti izmjene svakog mrežnog pravila ~~koda mreže donesenog usvojenog~~ u skladu s člankom ~~55. 6.~~ Te mjere, ~~namijenjene izmjeni elemenata ove Uredbe koji nisu ključni dopunjujući je, donose se~~ ⇐ kao delegirane akte ⇐ u skladu s ~~člankom 63. u skladu s regulatornim postupkom s kontrolom iz članka 23. stavka 2.~~

~~4.5.~~ Razmatranje predloženih izmjena prema postupku navedenom u članku ~~63. 23. stavku 2.~~ ograničuje se na razmatranje aspekata povezanih s predloženim izmjenama. ~~Teim se predloženeim izmjenama~~ ne dovode u pitanje druge izmjene koje Komisija može predložiti.

Članak 57.18.

Smjernice

⇓ novo

1. Komisija može donijeti obvezujuće smjernice u područjima navedenima u nastavku.

2. Komisija može donijeti delegirani akt kao smjernice u područjima u kojima se takvi akti mogu izraditi prema postupku za mrežna pravila na temelju članka 55. stavka 1.

↓ 714/2009 (prilagođeno)
⇒ novo

~~1.3. Prema potrebi,~~ ⇒ Mogu se donijeti ⇐ smjernice koje se odnose na mehanizam naknade među operatorima prijenosnih sustava. Njima se određuju, u skladu s načelima navedenima u člancima ~~46.13.~~ i ~~16.14.~~:

- (a) detaljije postupka za utvrđivanje koji operatori prijenosnih sustava podliježu plaćanju kompenzacije za prekogranične protoke, uključujući podjelu između operatora nacionalnih prijenosnih sustava iz kojih potječu prekogranični protoci i sustava u kojima ti protoci završavaju, u skladu s člankom ~~46.13.~~ stavkom 2.;
- (b) detaljije postupka plaćanja koji treba slijediti, uključujući utvrđivanje prvog razdoblja za koje se kompenzacija treba platiti, u skladu s člankom ~~46.13.~~ stavkom 3. drugim podstavkom;
- (c) detaljije metodologije za utvrđivanje prenošenja prekograničnih protoka za koje se kompenzacija treba platiti u skladu s člankom ~~46.13.~~, u smislu kvantitete i vrste protoka, i određivanje opsega veličina takvih protoka koji potječu i/ili završavaju u prijenosnim sustavima pojedinačnih država članica, u skladu s člankom ~~46.13.~~ stavkom 5.;
- (d) detaljije metodologije za utvrđivanje troškova i koristi nastalih kao posljedica prenošenja prekograničnih protoka, u skladu s člankom ~~46.13.~~ stavkom 6.;
- (e) detaljije tretmana, u kontekstu mehanizma naknade među operatorima prijenosnih sustava, električnih protoka koji potječu ili završavaju u zemljama izvan Europskoga gospodarskog prostora; i
- (f) sudjelovanje nacionalnih sustava koji su međusobno povezani ~~kroz~~ vodovima ~~jedn~~ istosmjerne struje, u skladu s člankom ~~46.13.~~

~~2.4. Smjernicama se mogu također~~ utvrditi i odgovarajuća pravila ~~koja dovode do postupnog usklađenja osnovnih načela za određivanje~~ ⇒ u pogledu ⇐ naknada koje se primjenjuju na proizvođače, ⇒ skladištenje energije ⇐ i kupce ~~potrošače (opterećenjeteret)~~ prema nacionalnim sustavima tarifa ⇒ za distribuciju i prijenos te režime priključivanja ⇐, uključujući odraz mehanizma naknade među operatorima prijenosnih sustava u naknadama za uporabu nacionalne mreže i davanje primjerenih i učinkovitih lokacijskih signala, u skladu s načelima navedenima u članku ~~16.14.~~

~~Smjernicama~~ ⇒ se može omogućiti ⇐ ~~omogućuju~~ uspostavljanje ~~u~~ primjerenih i učinkovitih usklađenih lokacijskih signala na razini Unije ~~Zajednice~~.

Ni jedno takvo usklađivanje ne sprečava države članice da primijene mehanizme kojima osiguravaju da su naknade pristupa mreži koje snose kupci ~~potrošači~~ (teret) usporedive na cijelom njihovom ~~om~~ državnom području.

~~3.5. Prema potrebi,~~ u smjernicama koje osiguravaju minimalni stupanj usklađenosti koji je potreban za postizanje cilja ove Uredbe ~~također se navode~~ ⇒ mogu se odrediti i ⇐ :

~~(a) detalji u vezi s pružanjem informacija u skladu s načelima navedenima u članku 15.;~~

~~(a)(b)~~ detalji pravila o trgovini električnom energijom;

~~(b)(c)~~ detalji pravila inicijative ulaganja za kapacitet interkonekcijskog spojnog voda uključujući lokacijske signale.

~~(b)~~ detalji područja navedenih u članku 8. stavku 6.

U tu se svrhu Komisija savjetuje s Agencijom i ENTSO-om za električnu energiju.

~~4. Smjernice o upravljanju i dodjeli raspoloživih prijenosnih kapaciteta interkonekcija između nacionalnih sustava navedene su u Prilogu I.~~

↓ 347/2013 (prilagođeno)

~~4.a6.~~ Komisija može donijeti smjernice o provedbi operativne koordinacije između operatora prijenosnih sustava na razini Unije. Navedene smjernice sukladne su i temelje se na mrežnim pravilima kodovima mreže iz članka ~~55.6.~~ ove Uredbe, kao i na donesenim usvojenim specifikacijama i mišljenju Agencije iz članka ~~27.~~ stavka 1. točke (g) ~~8. stavka 3. točke (a)~~ ove Uredbe. Prilikom donošenja tih smjernica, Komisija uzima u obzir različite regionalne i nacionalne operativne zahtjeve.

Navedene se smjernice donose u skladu s postupkom ispitivanja iz članka ~~23. stavka 3.~~ 62. stavka 2.

↓ 714/2009 (prilagođeno)
⇒ novo

~~7.5.~~ Komisija može donijeti smjernice o pitanjima iz stavaka 1., 2. i 3. ovog članka. Ona može izmijeniti smjernice iz stavka 4. ovog članka u skladu s načelima navedenima u člancima 15. i 16., posebno kako bi se uključile detaljne smjernice o svim metodologijama dodjele kapaciteta koje se primjenjuju u praksi i osiguralo da se mehanizmi upravljanja zagušenjem razvijaju na način koji je kompatibilan s ciljevima unutarnjeg tržišta. Prema potrebi, pri takvim izmjenama utvrđuju se zajednička pravila o minimalnim sigurnosnim i operativnim standardima za uporabu i rad mreže, kako je navedeno u članku 15. stavku 2. Te mjere, namijenjene izmjeni elemenata ove Uredbe koji nisu ključni dopunjujući je, donose se u skladu s regulatornim postupkom s kontrolom iz članka ~~23. stavka 2.~~

Pri donošenju ili izmjeni smjernica Komisija ⇒ se savjetuje s Agencijom, ENTSO-om za električnu energiju te drugim dionicima ako je relevantno. ⇐

~~osigurava da smjernice osiguravaju minimalan stupanj usklađenosti potreban da se postignu ciljevi ove Uredbe i ne prelaze ono što je potrebno u tu svrhu; i~~

~~navodi koje su radnje poduzete u pogledu usklađenosti pravila u trećim zemljama, koje čine dio sustava električne energije Zajednice, s dotičnim smjernicama.~~

~~Pri prvom donošenju smjernica prema ovom članku Komisija osigurava da u jednom naertu mjere obuhvaćaju najmanje pitanja iz stavka 1. točaka (a) i (d) i stavka 2.~~

Članak 58.21.

Pravo država članica da predvide detaljnije mjere

Ovom se Uredbom ne dovode u pitanje prava država članica da ostave na snazi ili uvedu mjere koje sadrže detaljnije odredbe od onih utvrđenih u ovoj Uredbi ~~11~~ u smjernicama iz

članka ~~57.18.~~ ⇒ ili u mrežnim pravilima iz članka 55. ako se tim mjerama ne ugrožava djelotvornost zakonodavstva Unije. ⇐.

Poglavlje VIII.

⊗ Završne odredbe ⊗

Članak ~~59.17.~~

Novi interkonekcijski spojni vodovi

1. Novi interkonekcijski spojni vodovi ~~istojedno~~ smjerne struje mogu se na zahtjev izuzeti, na ograničeno razdoblje, od odredaba članka ~~17 stavka 2. 16. stavka 6.~~ ove Uredbe te članka ~~6.9. i 43.32.~~ i članka ~~59.37.~~ stavka 6. i ~~10.~~ članka 60. stavka 1. [preinake Direktive 2009/72/EZ kako je predložena dokumentima COM(2016) 864/2] ~~Direktive 2009/72/EZ~~ pod sljedećim uvjetima:
 - (a) ulaganje mora ojačati tržišno natjecanje u opskrbi električnom energijom;
 - (b) razina rizika koja je povezana s ulaganjem takva je da do ulaganja ne bi došlo da nije odobreno izuzeće;
 - (c) interkonekcijski spojni vod mora biti u vlasništvu fizičke ili pravne osobe koja je odvojena, barem u smislu svojeg pravnog oblika, od operatora sustava u čijim će se sustavima graditi taj interkonekcijski spojni vod;
 - (d) naknade se ubiru od korisnika tog interkonekcijskog spojnog voda;
 - (e) od djelomičnog otvaranja tržišta iz članka 19. Direktive 96/92/EZ Europskog parlamenta i Vijeća ~~od 19. prosinca 1996. o zajedničkim pravilima za unutarnje tržište električne energije~~⁴³ ni jedan dio kapitala ili operativnih troškova interkonekcijskog spojnog voda nije vraćen od bilo koje komponente naknada za uporabu prijenosnih sustava ili distribucijskih sustava povezanih tim interkonekcijskim spojnim vodom; i
 - (f) izuzeće ne smije biti štetno za tržišno natjecanje ni za stvarno djelotvorno funkcioniranje unutarnjeg tržišta električne energije ni za učinkovito funkcioniranje reguliranog sustava na koji je vezan interkonekcijski spojni vod.
2. Stavak 1. također se primjenjuje, u iznimnim slučajevima, na interkonekcijske spojne vodove izmjenične struje pod uvjetom da su troškovi i rizici predmetnog ulaganja posebno visoki kada se usporede s troškovima i rizicima koji obično nastanu kada se spajaju dva susjedna nacionalna prijenosna sustava interkonekcijskim spojnim vodom izmjenične struje.
3. Stavak 1. ~~također se~~ primjenjuje se i na značajna povećanja kapaciteta u postojećim interkonekcijskim spojnim vodovima.
4. Odluku o izuzeću prema stalcima ~~od 1. do 1., 2. i 3.~~ regulatorno tijelo dotične države članice donosi za svaki slučaj posebno. Izuzeće može obuhvatiti cijeli ili dio kapaciteta novog interkonekcijskog spojnog voda ili postojećeg interkonekcijskog spojnog voda sa značajno povećanim kapacitetom.

⁴³ Direktiva 96/92/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 19. prosinca 1996. o zajedničkim pravilima za unutarnje tržište električne energije (SL L 27, 30.1.1997., str. 20.).

U roku od dva mjeseca od dana na koji zahtjev za izuzeće primi zadnje od dotičnih regulatornih tijela, Agencija može tim regulatornim tijelima podnijeti savjetodavno mišljenje koje može poslužiti kao temelj za njihovu odluku.

Prilikom odlučivanja o odobrenju izuzeća razmatra se, za svaki slučaj posebno, potreba da se nametnu uvjeti u vezi s trajanjem izuzeća i nediskriminacijskim pristupom interkonekcijskom spojnom vodu. Prilikom odlučivanja o tim uvjetima vodi se posebno računa o dodatnom kapacitetu koji će se graditi ili modifikaciji postojećeg kapaciteta, vremenskom okviru projekta i nacionalnim okolnostima.

Prije odobrenja izuzeća regulatorna tijela dotičnih država članica odlučuju o pravilima i mehanizmima za upravljanje kapacitetima i njihovu dodjelu kapaciteta. Pravila o upravljanju zagušenjem uključuju obvezu da se neupotrijebljeni kapaciteti ponude na tržištu, a korisnici uređaja imaju pravo zamijeniti trgovati svojem ugovorenim kapacitetima na sekundarnom tržištu. Pri procjeni kriterija iz stavka 1. točaka (a), (b) i (f) uzimaju se u obzir rezultati postupka dodjele kapaciteta.

Ako su sva dotična regulatorna tijela postigla dogovor o odluci o izuzeću u roku od šest mjeseci, ona o toj odluci obavješćuju Agenciju.

Odluka o izuzeću, uključujući uvjete iz drugog podstavka ovog stavka, valjano je obrazložena i objavljuje se.

5. Odluku iz stavka 4. donosi Agencija:

- (a) ako sva dotična regulatorna tijela nisu mogla postići dogovor u roku od šest mjeseci od dana kada je zatraženo izuzeće od zadnjeg od tih regulatornih tijela; ili
- (b) na zajednički zahtjev dotičnih regulatornih tijela.

Prije donošenja takve odluke, Agencija se savjetuje s dotičnim regulatornim tijelima i podnositeljima zahtjeva.

6. Neovisno o stavcima 4. i 5., države članice mogu predvidjeti da regulatorno tijelo ili Agencija, ovisno o slučaju, treba podnijeti svoje mišljenje o zahtjevu za izuzeće relevantnom tijelu u državi članici s ciljem donošenja formalne odluke. To se mišljenje objavljuje zajedno s odlukom.

7. Regulatorna tijela po primitku bez odlaganja šalju presliku kopiju svakog zahtjeva za izuzeće na znanje Agenciji i Komisiji. Dotična regulatorna tijela ili Agencija (tijela obavješćivanja) obavješćuju Komisiju o odluci bez odlaganja zajedno sa svim relevantnim informacijama u vezi s tom odlukom. Te se informacije mogu dostaviti Komisiji u agregiranom obliku koji Komisiji omogućava donošenje utemeljene odluke. Te informacije posebno obuhvaćaju:

- (a) detaljan opis razloga na temelju kojih je izuzeće odobreno ili odbijeno, uključujući financijske informacije koje opravdavaju potrebu za izuzećem;
- (b) obavljenu analizu o utjecaju na tržišno natjecanje i na stvarno funkcioniranje unutarnjeg tržišta električne energije koji je posljedica odobrenja izuzeća;
- (c) razloge za vremensko razdoblje i udio ukupnog kapaciteta predmetnog interkonekcijskog dotičnog spojnog voda za koje je izuzeće odobreno; i
- (d) rezultat savjetovanja s dotičnim regulatornim tijelima.

8. U roku od ⇒ 50 radnih dana ⇐ ~~dva mjeseca~~ od dana primitka obavijesti iz stavka 7., Komisija može donijeti odluku kojom zahtijeva da tijela obavješćivanja izmijene ili povuku odluku o odobrenju izuzeća. To se ~~dvomjesečno~~ razdoblje ⇒ od 50 radnih

dana ⇨ može produljiti za dodatno razdoblje od ⇨ 50 radnih dana ⇨ ~~dva mjeseca~~ ako ~~kada~~ Komisija traži dodatne informacije. To dodatno razdoblje počinje na dan koji slijedi nakon primitka potpunih informacija. Početno ~~dvomjesečno~~ razdoblje ~~također se~~ može se produljiti i pristankom Komisije i tijela obavješćivanja.

Ako tražene informacije nisu dostavljene u razdoblju navedenom u zahtjevu, obavijest se smatra povučenom osim ako je, prije isteka tog razdoblja, razdoblje produljeno pristankom i Komisije i tijela obavješćivanja ili ako tijela obavješćivanja u valjano obrazloženoj izjavi obavijeste Komisiju da smatraju da je obavješćivanje dovršeno.

Tijela obavješćivanja postupaju u skladu s odlukom Komisije o izmjeni ili povlačenju odluke o izuzeću u roku od mjesec dana i o tome obavješćuju Komisiju.

Komisija čuva povjerljivost komercijalno osjetljivih informacija.

Odobrenje odluke o izuzeću od strane Komisije ističe dvije godine od dana njezina donošenja kada izgradnja interkonekcijskog spojnog voda još nije počela do tog dana i pet godina od dana njezina donošenja ako interkonekcijski spojni vod nije počeo raditi do tog dana, osim ako Komisija ⇨ na temelju obrazloženog zahtjeva tijela obavješćivanja ⇨ odluči da je do kašnjenja došlo zbog velikih prepreka izvan kontrole osobe kojoj je izuzeće dodijeljeno.

↓ novo

9. Ako regulatorna tijela predmetnih država članica odluče preinačiti odluku na temelju stavka 1., ona odmah obavješćuju Komisiju o toj odluci i svim relevantnim informacijama u pogledu te odluke. Na odluku o kojoj je poslana obavijest primjenjuju se stavci od 1. do 8., uzimajući u obzir posebnosti postojećeg izuzeća.
10. Komisija može, postupajući po zahtjevu ili po službenoj dužnosti, ponovo pokrenuti postupak:
 - (a) ako su se, uzimajući u obzir legitimna očekivanja stranaka i gospodarsku ravnotežu postignutu prvotnom odlukom o izuzeću, bitno promijenile činjenice na kojima se odluka temeljila;
 - (b) ako su predmetna poduzeća postupala suprotno svojim obvezama; ili
 - (c) ako se odluka temeljila na nepotpunim, netočnim ili zavaravajućim informacijama koje su dostavile stranke.

↓ 714/2009 (prilagođeno)
⇨ novo

~~11.9.~~ Komisija ☒ je ovlaštena ☒ može donijeti usvojiti smjernice ⇨ delegirane akte u skladu s člankom 63. o donošenju smjernica ⇨ za primjenu uvjeta navedenih u stavku 1. ovog članka i odrediti postupak koji treba slijediti za primjenu stavaka 4., 7., ~~i~~ 8. ⇨ , 9. i 10. ⇨ ovog članka. ~~Te mjere, namijenjene izmjeni elemenata ove Uredbe koji nisu ključni dopunjujući je, donose se u skladu s regulatornim postupkom s kontrolom iz članka 23. stavka 2.~~

~~Članak 19.~~

~~Regulatorna tijela~~

~~Pri izvršavanju svojih odgovornosti, regulatorna tijela osiguravaju usklađenost s ovom Uredbom i smjernicama donesenima na temelju članka 18. Kada je to prikladno radi ispunjenja ciljeva ove Uredbe, regulatorna tijela surađuju međusobno, s Komisijom i Agencijom u skladu s poglavljem IX. Direktive 2009/72/EZ.~~

~~Članak 60.20.~~

Pružanje informacija i povjerljivost

1. Države članice i regulatorna tijela na zahtjev pružaju Komisiji sve potrebne informacije za potrebe \Rightarrow provedbe odredaba ove Uredbe. \Leftarrow ~~članka 13. stavka 4. i članka 18.~~

~~Posebno za potrebe članka 13. stavaka 4. i 6. regulatorna tijela redovito pružaju informacije o stvarnim troškovima nacionalnih operatora prijenosnih sustava, kao i podatke i sve relevantne informacije u vezi s fizičkim protocima u mrežama operatora prijenosnih sustava i troškovima mreže.~~

Komisija određuje razumni rok za pružanje informacija, uzimajući u obzir složenost traženih informacija i žurnost kojom su te informacije potrebne.

2. Ako dotična država članica ili regulatorno tijelo ne pruže informacije iz stavka 1. u roku određenom u skladu sa ~~sukladno~~ stavkomu 1. ~~ovog članka~~, Komisija može zatražiti sve potrebne informacije za potrebe \Rightarrow provedbe odredaba ove Uredbe \Leftarrow ~~članka 13. stavka 4. i članka 18.~~ izravno od dotičnih poduzeća.

Kada poduzeću šalje zahtjev za informacije, Komisija istodobno šalje primjerak zahtjeva regulatornim tijelima države članice na čijem se državnom području nalazi sjedište poduzeća.

3. U svojem zahtjevu za informacije u skladu sa stavkom 1. Komisija navodi pravnu osnovu zahtjeva, rok za pružanje informacija, svrhu zahtjeva te ~~također~~ sankcije predviđene u članku ~~61.22.~~ stavku 2. za pružanje netočnih, nepotpunih ili zavaravajućih informacija. Komisija određuje razumni rok uzimajući u obzir složenost traženih informacija i žurnost kojom su te informacije potrebne.
4. Zahtijevane informacije dostavljaju vlasnici poduzeća ili njihovi predstavnici te, u slučaju pravnih osoba, osobe koje su ovlaštene da ih zastupaju po zakonu ili na temelju akta o osnivanju. Kada odvjetnici, koji su ~~niz~~ za to propisno ovlaštene, dostavljaju informacije u ime svojih klijenata, klijenti ostaju u potpunosti odgovorni ako su pružene informacije nepotpune, netočne ili zavaravajuće.
5. Kada poduzeće ne pruži tražene informacije u roku koji je odredila Komisija ili ako dostavi nepotpune informacije, Komisija može odlukom zatražiti pružanje tih informacija. U toj se odluci navodi koje se informacije traže i postavlja se odgovarajući rok za njihovu dostavu. U odluci se navode sankcije predviđene u članku ~~61.22.~~ stavku 2. ~~Također se n~~Navodi se i pravo na to da odluku ispita \boxtimes Sud Europske unije \boxtimes ~~Sud Europskih zajednica~~.

Komisija istodobno šalje primjerak svoje odluke regulatornim tijelima države članice na čijem se državnom području ~~se~~ nalazi boravište te osobe ili sjedište poduzeća.

6. Informacije iz stavaka 1. i 2. koriste se samo za potrebe ~~članka 13. stavka 4. i članka 18.~~ ⇒ provedbe odredaba ove Uredbe ⇐.

Komisija ne otkriva informacije dobivene u skladu s ovom Uredbom koje su po svojoj prirodi obuhvaćene obvezom poslovne tajne.

Članak 61.22.

Sankcije

1. Ne dovodeći u pitanje odredbe stavka 2., države članice utvrđuju pravila o sankcijama za kršenje odredaba ove Uredbe ⇒ , mrežnih pravila donesenih u skladu s člankom 55. i smjernica donesenih u skladu s člankom 57. ⇐ te poduzimaju sve potrebne mjere kako bi osigurale provedbu tih odredaba. Predviđene sankcije moraju biti učinkovite, proporcionalne i odvraćajuće. ~~Države članice do 1. srpnja 2004. obavješćuju Komisiju o tim pravilima koja odgovaraju odredbama navedenima u Uredbi (EZ) br. 1228/2003 te je odmah obavješćuju o svim naknadnim izmjenama koje utječu na te odredbe. One do 3. ožujka 2011. obavješćuju Komisiju o onim pravilima koja ne odgovaraju odredbama navedenima u Uredbi (EZ) br. 1228/2003 te je odmah obavješćuju o svim naknadnim izmjenama koje utječu na te odredbe.~~
2. Komisija može odlukom poduzećima odrediti novčane kazne koje ne prelaze 1 % ukupnog prometa u prethodnoj poslovnoj godini, ako su namjerno ili nepažnjom pružila~~e~~ netočne, nepotpune ili zavaravajuće informacije kao odgovor na zahtjev postavljen na temelju članka ~~60.20.~~ stavka 3. ili nisu pružila~~e~~ informacije u roku određenom odlukom donesenom na temelju članka ~~60.20.~~ stavka 5. prvog podstavka. Pri određivanju visine novčane kazne Komisija uzima u obzir težinu nepridržavanja zahtjeva iz prvog podstavka.
3. Sankcije predviđene u skladu sa stavkom 1. i odluke donesene u skladu sa stavkom 2. nisu kaznenopravnog karaktera.

↓ 714/2009

Članak 62.23.

Odborski postupak

1. Komisiji pomaže odbor uspostavljen člankom ~~68.46. Direktive 2009/72/EZ~~ [preinake Direktive 2009/72/EZ kako je predložena dokumentima COM(2016) 864/2].
- ~~2. Prilikom pozivanja na ovaj stavak primjenjuju se članak 5.a stavci 1. do 4. i članak 7. Odluke 1999/468/EZ, uzimajući u obzir odredbe njezina članka 8.~~

↓ 347/2013

~~2.3. Prilikom upućivanja na ovaj stavak primjenjuje se članak 5. Uredbe (EU) br. 182/2011 Europskog parlamenta i Vijeća⁴⁴ od 16. veljače 2011. o utvrđivanju pravila i općih načela u vezi s mehanizmima nadzora država članica nad izvršavanjem provedbenih ovlasti Komisije.~~

↓ 714/2009

~~Članak 24.~~

~~Izvješće Komisije~~

~~Komisija prati provedbu ove Uredbe. U svojem izvješću u skladu s člankom 47. stavkom 6. Direktive 2009/72/EZ, Komisija također izvješćuje o iskustvima stečenima u primjeni ove Uredbe. U izvješću se posebno ispituje u kojoj je mjeri Uredba bila uspješna u osiguravanju nediskriminacijskih uvjeta koji odražavaju troškove za pristup mreži za prekograničnu razmjenu električne energije, kako bi se doprinijelo izboru kupaca na dobro funkcionirajućem unutarnjem tržištu električne energije i dugoročnoj sigurnosti opskrbe, kao i u kojoj su mjeri uspostavljeni djelotvorni lokacijski signali. Prema potrebi, izvješću se prilažu odgovarajući prijedlozi i/ili preporuke.~~

↓ novo

Članak 63.

Izvršavanje delegiranih ovlasti

1. Ovlast za donošenje delegiranih akata dodjeljuje se Komisiji podložno uvjetima utvrđenima u ovom članku.
2. Ovlast za donošenje delegiranih akata iz članka 31. stavka 3., članka 46. stavka 4., članka 55. stavka 1., članka 56. stavaka 1. i 4. te članka 59. stavka 11. dodjeljuje se Komisiji na neodređeno razdoblje od [OP: *unijeti datum stupanja na snagu*].
3. Europski parlament ili Vijeće mogu u bilo kojem trenutku opozvati delegiranje ovlasti iz članka 31. stavka 3., članka 46. stavka 4., članka 55. stavka 1., članka 56. stavaka 1. i 4. te članka 59. stavka 11. Odlukom o opozivu prekida se delegiranje ovlasti koje je u njoj navedeno. Opoziv počinje proizvoditi učinke sljedećeg dana od dana objave te odluke u *Službenom listu Europske unije* ili na kasniji datum naveden u toj odluci. Ta odluka ne utječe na valjanost delegiranih akata koji su već na snazi.

⁴⁴ Uredba (EU) br. 182/2011 Europskog parlamenta i Vijeća od 16. veljače 2011. o utvrđivanju pravila i općih načela u vezi s mehanizmima nadzora država članica nad izvršavanjem provedbenih ovlasti Komisije (SL L 55, 28.2.2011., str. 13.).

4. Prije donošenja delegiranog akta Komisija se savjetuje sa stručnjacima koje je imenovala svaka država članica u skladu s načelima utvrđenima u Međuinstitucijskom sporazumu o boljoj izradi zakonodavstva od 13. travnja 2016.
5. Čim donese delegirani akt, Komisija ga istodobno priopćuje Europskom parlamentu i Vijeću.
6. Delegirani akt donesen u skladu s člankom 31. stavkom 3., člankom 46. stavkom 4., člankom 55. stavkom 1., člankom 56. stavcima 1. i 4. te člankom 59. stavkom 11. stupa na snagu samo ako se tomu ne usprotive ni Europski parlament ni Vijeće u roku od dva mjeseca od obavješćivanja Europskog parlamenta i Vijeća o tom aktu ili ako su prije isteka tog roka i Europski parlament i Vijeće izvijestili Komisiju da se ne protive. Taj se rok produljuje za dva mjeseca na inicijativu Europskog parlamenta ili Vijeća.

↓ 714/2009 (prilagođeno)
⇒ novo

Članak ~~64.25.~~

Stavljanje izvan snage

Uredba (EZ) br. ~~1228/2003~~ 714/2009 ~~1228/2003~~ stavlja se izvan snage od 3. ožujka 2011. Upućivanja na uredbu stavlenu izvan snage smatraju se upućivanjima na ovu Uredbu i čitaju se u skladu s korelacijskom tablicom iz Priloga II.

↓ 714/2009 (prilagođeno)

Članak ~~65.26.~~

Stupanje na snagu

Ova Uredba stupa na snagu dvadesetog dana od dana objave u *Službenom listu Europske unije*.

Primjenjuje se od ~~3. ožujka 2011.~~ 1. siječnja 2020.

Ova je Uredba u cijelosti obvezujuća i izravno se primjenjuje u svim državama članicama.

Sastavljeno u Bruxellesu

*Za Europski parlament
Predsjednik*

*Za Vijeće
Predsjednik*

EUROPSKA
KOMISIJA

Bruxelles, 23.2.2017.
COM(2016) 861 final

ANNEX 1

PRILOG

Prijedlogu uredbe Europskog parlamenta i Vijeća o unutarnjem tržištu električne energije

{SWD(2016) 410 final}
{SWD(2016) 411 final}
{SWD(2016) 412 final}
{SWD(2016) 413 final}

PRILOG I.~~SMJERNICE O UPRAVLJANJU I DODJELI RASPOLOŽIVIH PRIJENOSNIH KAPACITETA INTERKONEKCIJA IZMEĐU NACIONALNIH SUSTAVA~~~~1. Opće odredbe~~~~1.1. Operatori prijenosnih sustava nastoje prihvatiti sve trgovinske transakcije, uključujući one koje se odnose na prekograničnu trgovinu.~~~~1.2. Ako nema zagušenja, ne smije biti ograničenja pristupa interkonekciji. Kada je to uobičajeno, ne treba postojati stalni opći postupak dodjele za pristup prekograničnoj usluzi prijenosa.~~~~1.3. Ako planirane trgovinske transakcije nisu kompatibilne sa sigurnim djelovanjem mreže, operatori prijenosnih sustava olakšavaju zagušenje u skladu sa zahtjevima operativne sigurnosti mreže, trudeći se pritom osigurati da s tim povezani troškovi ostanu na gospodarski učinkovitoj razini. Ako nije moguće primijeniti ojednove mjere, predviđa se ponovno odašiljanje ili kompenzacija.~~~~1.4. U slučaju strukturnog zagušenja, operatori prijenosnih sustava odmah počinju provoditi unaprijed definirane i dogovorene metode upravljanja zagušenjem i rješenja. Metode upravljanja zagušenjem osiguravaju da su fizički protoci električne energije, povezani s cijelim dodijeljenim prijenosnim kapacitetom, u skladu sa sigurnosnim standardima mreže.~~~~1.5. Metode usvojene za upravljanje zagušenjem daju sudionicima na tržištu i operatorima prijenosnih sustava učinkovite ekonomske signale, promiču tržišno natjecanje i primjereni su za regionalnu primjenu i primjenu na razini cijele Zajednice.~~~~1.6. Pri upravljanju zagušenjem ne smije se razlikovati među transakcijama. Poseban zahtjev za prijenosnu uslugu odbija se samo ako su ispunjeni sljedeći kumulativni uvjeti:~~~~(a) dodatni fizički protoci električne energije koji su posljedica prihvatanja tog zahtjeva impliciraju da više nije moguće jamčiti sigurno djelovanje elektroenergetskog sustava; i~~~~(b) novčana vrijednost zahtjeva u postupku upravljanja zagušenjem niža je od svih drugih zahtjeva namijenjenih da ih se prihvati za istu uslugu i uvjete.~~~~1.7. Pri utvrđivanju odgovarajućih područja mreže u kojima i između kojih se treba primjenjivati upravljanje zagušenjem, operatori prijenosnih sustava poštuju načela isplativosti i minimizacije negativnih učinaka na unutarnje tržište električne energije. Operatori prijenosnih sustava posebno ne smiju ograničiti kapacitet interkonekcije radi rješavanja zagušenja na svojem kontrolnom području, osim zbog gore navedenih razloga i razloga operativne sigurnosti¹. Dode li do takve situacije operatori prijenosnih sustava moraju je opisati i na transparentan način predstaviti svim korisnicima sustava. Takva se situacija dopušta samo dok se ne nađe dugoročno rješenje. Operatori prijenosnih sustava svim korisnicima sustava opisuju i na transparentan način predstavljaju metodologiju i projekte za postizanje dugoročnog rješenja.~~

¹ Operativna sigurnost znači „čuvanje prijenosnog sustava unutar dogovorenih granica sigurnosti”.

~~1.8. Operatori prijenosnih sustava, pri uravnoteženju mreže u kontrolnom području putem operativnih mjera u mreži i ponovnog odašiljanja, uzimaju u obzir utjecaj tih mjera na susjedna kontrolna područja.~~

~~1.9. Do 1. siječnja 2008. na usklađen način i uz uvjete sigurnog djelovanja uspostavljaju se mehanizmi za upravljanje zagušenjem kapaciteta spojnog voda više puta na dan, kako bi se čim više povećale trgovinske mogućnosti i osiguralo prekogranično uravnoteženje.~~

~~1.10. Nacionalna regulatorna tijela redovito ocjenjuju metode upravljanja zagušenjem, posebno posvećujući pozornost sukladnosti s načelima i pravilima ustanovljenima u ovoj Uredbi i onim smjernicama i uvjetima koje su odredila sama regulatorna tijela na temelju tih načela i pravila. Takvo ocjenjivanje uključuje savjetovanje sa svim sudionicima na tržištu i namjenske studije.~~

~~2. Metode upravljanja zagušenjem~~

~~2.1. Metode upravljanja zagušenjem tržišno su orijentirane kako bi omogućile učinkovitu prekograničnu trgovinu. U tu se svrhu kapacitet dodjeljuje putem eksplicitnih (kapacitet) ili implicitnih (kapacitet i energetika) dražbi. Obje metode mogu zajedno postojati na istoj interkonekciji. Za trgovinu više puta na dan može se koristiti neprekinuto trgovanje.~~

~~2.2. Ovisno o uvjetima tržišnog natjecanja, mehanizmi upravljanja zagušenjem moraju omogućiti i dugoročnu i kratkoročnu dodjelu prijenosnih kapaciteta.~~

~~2.3. Svaki postupak dodjele kapaciteta dodjeljuje propisani dio raspoloživog interkonekcijskog kapaciteta plus svaki preostali kapacitet koji nije prethodno dodijeljen i svaki kapacitet koji su otpustili imatelji kapaciteta iz prijašnjih dodjela.~~

~~2.4. Operatori prijenosnih sustava optimiziraju stupanj čvrstog kapaciteta, uzimajući u obzir obveze i prava uključenih operatora prijenosnih sustava te obveze i prava sudionika na tržištu, kako bi omogućili stvarno i učinkovito tržišno natjecanje. Razuman udio kapaciteta može se ponuditi na tržištu s nižom razinom obveze, ali točni uvjeti prijevoza preko prekograničnih vodova moraju u svako doba biti poznati sudionicima na tržištu.~~

~~2.5. Prava pristupa dugoročnim i srednjoročnim dodjelama prava su osiguranog prijenosnog kapaciteta. U vrijeme imenovanja ona podliježu načelu „upotrijebi ili izgubi” ili „upotrijebi ili prodaj”.~~

~~2.6. Operatori prijenosnih sustava utvrđuju odgovarajuću strukturu za dodjelu kapaciteta u različitim vremenskim okvirima. To može uključivati mogućnost rezervacije najmanjeg postotka interkonekcijskog kapaciteta za dnevne dodjele ili dodjele više puta na dan. Takva struktura dodjele podliježe ispitivanju od strane odgovarajućih regulatornih tijela. Pri sastavljanju svojih prijedloga operatori prijenosnih sustava uzimaju u obzir:~~

~~(a) karakteristike tržišta;~~

~~(b) operativne uvjete, kao što su posljedice saldiranja jasno objavljenih rasporeda;~~

~~(c) razinu usklađenosti postotaka i vremenske okvire utvrđene za različite mehanizme dodjele kapaciteta koji se upotrebljavaju;~~

~~2.7. Pri dodjeli kapaciteta ne smije se diskriminirati između sudionika na tržištu koji žele iskoristiti svoje pravo o uporabi bilateralnih ugovora o opskrbi ili koji žele podnositi ponude na burzama električne energije. Izabiru se ponude s najvišom vrijednosti, bilo implicitne ili eksplicitne u određenom vremenskom razdoblju.~~

~~2.8. U regijama u kojima su terminska financijska tržišta električne energije dobro razvijena i pokazala su se učinkovitima, svi interkonekcijski kapaciteti mogu se dodijeliti putem implicitnih dražbi.~~

~~2.9. Osim u slučaju novih spojnih vodova koji u skladu s člankom 7. Uredbe (EZ) br. 1228/2003 ili člankom 17. ove Uredbe iskorištavaju izuzeće, u metodama dodjele kapaciteta nije dopušteno utvrđivanje minimalnih cijena.~~

~~2.10. U načelu svi potencijalni sudionici na tržištu smiju sudjelovati u procesu dodjele bez ograničenja. Kako bi izbjegli nastajanje ili povećanje problema povezanih s mogućom uporabom vladajućeg položaja bilo kojeg igrača na tržištu, odgovarajuća regulatorna tijela i/ili tijela za tržišno natjecanje, prema potrebi, mogu nametnuti ograničenja općenito ili pojedinačnom poduzeću na temelju vladajućeg položaja na tržištu.~~

~~2.11. Sudionici na tržištu operatorima prijenosnih sustava do određenog roka čvrsto imenuju svoju uporabu kapaciteta za svaki vremenski okvir. Taj se rok određuje tako da operatori prijenosnih sustava mogu prerasporediti nekoristeni kapacitet za ponovnu dodjelu u sljedećem odgovarajućem vremenskom okviru uključujući uporabu više puta na dan.~~

~~2.12. S kapacitetom je moguće slobodno sekundarno trgovati pod uvjetom da je operator prijenosnog sustava pravodobno unaprijed obaviješten. Kada operator prijenosnog sustava odbije sekundarno trgovanje (transakciju), on to mora jasno i transparentno priopćiti i objasniti svim sudionicima na tržištu i o tome obavijestiti regulatorno tijelo.~~

~~2.13. Financijske posljedice neispunjavanja obveza u vezi s dodjelom kapaciteta snose oni koji su odgovorni za takvo neispunjavanje. Kada sudionici na tržištu ne koriste kapacitet za koji su se obvezali da će ga koristiti ili, u slučaju eksplicitne dražbe kapaciteta, ne trguju na sekundarnoj osnovi ili pravodobno ne vrate kapacitet, gube prava na takav kapacitet i plaćaju naknadu koja odražava troškove. Sve naknade koje odražavaju troškove za nekorisćenje kapaciteta moraju biti opravdane i proporcionalne. Jednako tako, ako operator prijenosnog sustava ne ispuni svoju obvezu, dužan je sudioniku na tržištu naknaditi gubitak prava na kapacitet. Neizravni gubici pritom se ne uzimaju u obzir. Ključni koncepti i metode utvrđivanja odgovornosti koje nastaju radi neispunjavanja obveza utvrđuju se unaprijed s obzirom na financijske posljedice i podliježu ispitivanju od strane odgovarajućeg nacionalnog regulatornog tijela ili tijela.~~

~~3. Koordinacija~~

~~3.1. Operatori prijenosnih sustava koordiniraju i provode dodjelu kapaciteta na interkonekciji pomoću zajedničkog postupka dodjele. Kada se očekuje da će trgovinske razmjene između dviju država (operatora prijenosnih sustava) značajno utjecati na uvjete fizičkog protoka u bilo kojoj trećoj zemlji (operatoru prijenosnog sustava), metode upravljanja zagušenjem koordiniraju se između svih uključenih operatora prijenosnih sustava pomoću zajedničkog postupka upravljanja zagušenjem. Nacionalna regulatorna tijela i operatori prijenosnih sustava osiguravaju da nijedan postupak upravljanja zagušenjem koji ima značajan utjecaj na fizičke protoke električne energije u drugim mrežama nije jednostran.~~

~~3.2. Zajednički koordinirane metode upravljanja zagušenjem i postupci za dodjelu kapaciteta na tržištu najmanje jednom godišnje, mjesečno i dan unaprijed primjenjuju se najkasnije 1. siječnja 2007. između zemalja u sljedećim regijama:~~

~~sjeverna Europa (tj. Danska, Švedska, Finska, Njemačka i Poljska);~~

~~sjeverozapadna Europa (tj. Beneluks, Njemačka i Francuska);~~

~~Italija (tj. Italija, Francuska, Njemačka, Austrija, Slovenija i Grčka);~~

~~središnja istočna Europa (tj. Njemačka, Poljska, Češka, Slovačka, Mađarska, Austrija i Slovenija);~~

~~jugozapadna Europa (tj. Španjolska, Portugal i Francuska);~~

~~Ujedinjena Kraljevina, Irska i Francuska;~~

~~baltičke države (tj. Estonija, Latvija i Litva).~~

~~U slučaju interkonekcije koja obuhvaća zemlje koje pripadaju više nego jednoj regiji, metoda upravljanja zagušenjem može se razlikovati kako bi se osigurala kompatibilnost s upotrijebljenim metodama u ostalim regijama kojima te zemlje pripadaju. U tom slučaju odgovarajući operator prijenosnih sustava predlaže metodu koja podliježe ispitivanju od strane odgovarajućih regulatornih tijela.~~

~~3.3. Regije iz točke 2.8. mogu dodijeliti sav interkonekcijski kapacitet dodjelom jedan dan unaprijed.~~

~~3.4. U svih tih sedam regija utvrđuju se kompatibilni postupci upravljanja zagušenjem s ciljem oblikovanja istinski integriranog unutarnjeg tržišta električne energije. Sudionici na tržištu ne suočavaju se s nekompatibilnim regionalnim sustavima.~~

~~3.5. S ciljem promicanja poštenog i učinkovitog tržišnog natjecanja i prekogranične trgovine, koordinacija između operatora prijenosnih sustava u regijama navedenima u točki 3.2. uključuje sve mjere od izračunavanja kapaciteta i optimizacije dodjele do sigurnog djelovanja mreže, s jasnom raspodjelom odgovornosti. Takva koordinacija posebno uključuje:~~

~~(a) uporabu zajedničkog modela prijenosa koji se učinkovito bavi međuovisnim fizičkim kružnim protocima i uzima u obzir nesklad između fizičkih i trgovinskih protoka;~~

~~(b) dodjelu i imenovanje kapaciteta za učinkovito bavljenje međuovisnim fizičkim kružnim protocima;~~

~~(c) jednake obveze za imatelje kapaciteta za davanje informacija o namjeravanoj uporabi kapaciteta, tj. imenovanje kapaciteta (za eksplicitne dražbe);~~

~~(d) jednake vremenske okvire i vrijeme zatvaranja;~~

~~(e) jednaku strukturu za dodjelu kapaciteta u različitim vremenskim okvirima (npr. 1 dan, 3 sata, 1 tjedan itd.) i u pogledu blokova prodanog kapaciteta (količina snage izražena u MW, MWh itd.);~~

~~(f) dosljedan ugovorni okvir sa sudionicima na tržištu;~~

~~(g) provjeravanje protoka za usklađenost sa zahtjevima sigurnosti mreže za operativno planiranje i rad u stvarnom vremenu;~~

~~(h) računovodstvo i plaćanje mjera za upravljanje zagušenjem.~~

~~3.6. Koordinacija također uključuje razmjenu informacija između operatora prijenosnih sustava. Priroda, vrijeme i učestalost razmjene informacija kompatibilna je s aktivnostima navedenima u točki 3.5. i funkcioniranjem tržišta električne energije. Ta razmjena informacija posebno omogućuje operatorima prijenosnih sustava da naprave najbolje moguće predviđanje globalnog stanja mreže kako bi ocijenili protoke u svojoj mreži i raspoložive interkonekcijske kapacitete. Svaki operator prijenosnog sustava koji prikuplja informacije u ime drugih operatora prijenosnog sustava sudjelujućem operatoru prijenosnog sustava vraća rezultate prikupljanja podataka.~~

~~4. Vremenski raspored operacija na tržištu~~

~~4.1. Dodjela raspoloživih prijenosnih kapaciteta odvija se dovoljno unaprijed. Prije svake dodjele uključeni operatori prijenosnih sustava zajednički objavljuju kapacitet koji će se dodijeliti, uzimajući u obzir, ako je primjereno, kapacitet otpušten od bilo kojih čvrstih prava prijenosa i, prema potrebi, s tim povezana saldirana imenovanja, zajedno s bilo kakvim vremenskim razdobljima za vrijeme kojih će kapacitet biti smanjen ili nedostupan (na primjer radi održavanja).~~

~~4.2. Uzimajući u potpunosti u obzir sigurnost mreže, imenovanje prava prijenosa odvija se dovoljno unaprijed, prije trgovanja dan unaprijed na svim odgovarajućim organiziranim tržištima i prije objave kapaciteta koji će se dodijeliti na temelju mehanizma dodjeljivanja dan unaprijed ili više puta na dan. Imenovanje prijenosnih prava u suprotnom smjeru saldira se radi učinkovite uporabe interkonekcije.~~

~~4.3. Uzastopno dodjeljivanje više puta na dan raspoloživih kapaciteta prijenosa za dan D odvija se na dane D-1 i D, nakon izdavanja navedenih ili stvarnih rasporeda proizvodnje dan unaprijed.~~

~~4.4. Pri pripremi rada mreže dan unaprijed, operatori prijenosnih sustava razmjenjuju informacije sa susjednim operatorima prijenosnih sustava, uključujući njihova predviđanja topologije mreže, raspoloživost i predviđenu proizvodnju jedinica proizvodnje te protoke opterećenja, s ciljem da se optimizira uporaba cjelokupne mreže kroz operativne mjere u skladu s pravilima za siguran rad mreže.~~

~~5. Transparentnost~~

~~5.1. Operatori prijenosnih sustava objavljuju sve relevantne podatke u vezi s raspoloživosti mreže, pristupom mreži i uporabom mreže, uključujući izvješće o tome kada i zašto postoji zagušenje, metodama primijenjenima za upravljanje zagušenjem i planovima za njegovo buduće upravljanje.~~

~~5.2. Operatori prijenosnih sustava objavljuju opći opis metode upravljanja zagušenjem koja se primjenjuje pod različitim okolnostima za što veće povećanje kapaciteta raspoloživih na tržištu i opću shemu za izračun kapaciteta interkonekcije u različitim vremenskim okvirima, na temelju električnih i fizičkih realnosti mreže. Takva shema podliježe ispitivanju regulatornih tijela dotičnih država članica.~~

~~5.3. Postupke za upravljanje zagušenjem i dodjelu kapaciteta koji se primjenjuju, vremenske okvire i postupke za primjenu kapaciteta, opis ponuđenih proizvoda te obveza i prava operatora prijenosnih sustava i stranke koja dobiva kapacitet, uključujući odgovornosti koje nastaju u slučaju neispunjavanja obveza, operatori prijenosnih sustava detaljno opisuju i na transparentan način čine dostupnima svim potencijalnim korisnicima mreže.~~

~~5.4. Operativni i planirani standardi sigurnosti čine sastavni dio informacija koje operatori prijenosnih sustava objavljuju u otvorenom i javnom dokumentu. Taj dokument također podliježe ispitivanju nacionalnih regulatornih tijela.~~

~~5.10. Operatori prijenosnih sustava redovito razmjenjuju niz dovoljno točnih podataka o mreži i podataka o protoku opterećenja kako bi omogućili da svaki operator prijenosnog sustava može izračunati protok opterećenja u svojem odgovarajućem području. Isti se niz podataka stavlja na raspolaganje regulatornim tijelima i Komisiji na zahtjev. Regulatorna tijela i Komisija osiguravaju povjerljivo postupanje s tim nizom podataka, kako od strane njih samih tako i od strane bilo kojeg savjetnika koji za njih obavlja analitički posao na temelju tih podataka.~~

~~6. Uporaba prihoda od zagušenja~~

~~6.1. Postupci upravljanja zagušenjem povezani s unaprijed određenim vremenskim okvirom mogu ostvarivati prihode samo u slučaju zagušenja koje je posljedica tog vremenskog okvira, osim u slučaju novih spojnih vodova koji koriste izuzeće u skladu s člankom 7. Uredbe (EZ) br. 1228/2003 ili člankom 17. ove Uredbe. Postupak za raspodjelu tih prihoda podliježe ispitivanju regulatornih tijela i ne smije remetiti proces dodjele u korist bilo koje stranke koja je zatražila kapacitet ili energiju niti smije imati destimulirajući utjecaj na smanjenje zagušenja.~~

~~6.2. Nacionalna regulatorna tijela transparentna su u pogledu uporabe prihoda koji proizlaze iz dodjele kapaciteta interkonekcije.~~

~~6.3. Prihod od zagušenja dijeli se između uključenih operatora prijenosnih sustava u skladu s kriterijima koje su dogovorili uključeni operatori prijenosnih sustava i koje su ispitala odgovarajuća regulatorna tijela.~~

~~6.4. Operatori prijenosnih sustava unaprijed jasno ustanovljuju kako će koristiti svaki prihod od zagušenja koji mogu dobiti i izvješćuju o stvarnoj uporabi tog prihoda. Regulatorna tijela provjeravaju je li takva uporaba u skladu s ovom Uredbom i tim smjernicama i je li ukupni iznos prihoda od zagušenja koji proizlazi iz dodjele interkonekcijskog kapaciteta namijenjen jednoj ili više od triju svrha navedenih u članku 16. stavku 6. ove Uredbe.~~

~~6.5. Na godišnjoj razini i do 31. srpnja svake godine regulatorna tijela objavljuju izvješće u kojem se navodi iznos prihoda prikupljenog za 12-mjesečno razdoblje do 30. lipnja iste godine i kako su dotični prihodi upotrijebljeni, zajedno s provjerom je li takva uporaba u skladu s ovom Uredbom i tim smjernicama i je li ukupni iznos prihoda od zagušenja namijenjen jednoj ili više od triju propisanih svrha.~~

~~6.6. Uporaba prihoda od zagušenja za ulaganje za održavanje ili povećanje interkonekcijskog kapaciteta po mogućnosti se dodjeljuje specifičnim unaprijed definiranim projektima koji doprinose smanjenju postojećeg povezanog zagušenja i koji se također mogu provesti unutar razumnog vremena, posebno u pogledu procesa odobrenja.~~

↓ novo

FUNKCIJE REGIONALNIH OPERATIVNIH SREDIŠTA

1. Usklađeni proračun kapaciteta

- 1.1. Regionalna operativna središta obavljaju usklađeni proračun prekozonskih kapaciteta.
- 1.2. Usklađeni proračun kapaciteta obavlja se pravodobno za svaki vremenski okvir tržišta i koliko je često potrebno tijekom unutardnevnog vremenskog okvira.
- 1.3. Usklađeni proračun kapaciteta radi se na temelju zajedničkog modela sustava u skladu s točkom 2. i prema metodologiji usklađenog proračuna kapaciteta koju su osmislili operatori prijenosnih sustava relevantne regije pogona sustava.
- 1.4. Usklađenim proračunom kapaciteta osigurava se učinkovito upravljanje zagušenjem u skladu s načelima upravljanja zagušenjem utvrđenima u ovoj Uredbi.

2. Koordinirana analiza sigurnosti

- 2.1. Regionalna operativna središta obavljaju koordiniranu analizu sigurnosti radi osiguravanja sigurnog rada sustava.

- 2.2. Analiza sigurnosti obavlja se za sve vremenske okvire operativnog planiranja upotrebom zajedničkih modela sustava.
- 2.3. Regionalna operativna središta dijele rezultate koordinirane analize sigurnosti barem s operatorima prijenosnih sustava u svojoj regiji pogona sustava.
- 2.4. Kad na temelju rezultata koordinirane analize sigurnosti regionalno operativno središte otkrije moguće ograničenje, ono osmišljava korektivne protumjere s najvećom mogućom gospodarskom učinkovitošću.

3. Izrada zajedničkih modela sustava

- 3.1. Regionalna operativna središta osmišljavaju učinkovite postupke za stvaranje zajedničkog modela sustava za svaki vremenski okvir operativnog planiranja.
- 3.2. Operatori prijenosnih sustava imenuju jedno regionalno operativno središte koje izrađuje zajednički model sustava za sve regije.
- 3.3. Zajednički modeli sustava sadržavaju relevantne podatke za učinkovito operativno planiranje i proračun kapaciteta u svim vremenskim okvirima operativnog planiranja.
- 3.4. Zajednički modeli sustava stavljaju se na raspolaganje svim regionalnim operativnim središtima, operatorima prijenosnih sustava, ENTSO-u za električnu energiju te Agenciji, na njezin zahtjev.

4. Procjena dosljednosti planova za obranu i planova za ponovnu uspostavu sustava operatora prijenosnih sustava

- 4.1. Svi se operatori prijenosnih sustava moraju dogovoriti o pragu iznad kojeg se učinak mjera jednog ili više operatora prijenosnih sustava u hitnim slučajevima, pri raspadu ili ponovnoj uspostavi sustava smatra bitnim za druge operatore prijenosnih sustava, sinkrono ili nesinkrono povezane.
- 4.2. Koristeći se pragom utvrđenim na temelju točke 4.1., svako regionalno operativno središte pruža potporu operatorima prijenosnih sustava u regiji pogona sustava u pogledu procjene dosljednosti planova za obranu i planova za ponovnu uspostavu sustava operatora prijenosnih sustava.
- 4.3. Pri pružanju potpore operatorima prijenosnih sustava regionalno operativno središte mora:
 - (a) utvrđivati moguće nesukladnosti;
 - (b) predlagati mjere ublažavanja.
- 4.4. Operatori prijenosnih sustava moraju uzimati u obzir predložene mjere ublažavanja.

5. Koordinacija i optimiranje regionalne ponovne uspostave sustava

- 5.1. Regionalna operativna središta moraju biti opremljena sustavima nadzora i prikupljanja podataka u blisko stvarnom vremenu s nadzornim mogućnostima određenima primjenom praga utvrđenog u skladu s točkom 4.1.
- 5.2. Svako mjerodavno regionalno operativno središte pomaže imenovanim operatorima prijenosnog sustava zaduženima za frekvenciju i resinkronizaciju s ciljem poboljšanja učinkovitosti i djelotvornosti ponovne uspostave sustava. Operatori prijenosnih sustava imaju pravo zatražiti pomoć od regionalnih operativnih središta ako im je sustav u stanju raspada ili ponovne uspostave.

6. Analiza i izvješćivanje nakon pogona i nakon poremećaja

6.1. Regionalna operativna središta istražuju svaki incident iznad praga utvrđenog u skladu s točkom 4.1 i izrađuju izvješće o njemu. Regulatorna tijela regije pogona sustava i Agencija mogu se uključiti u istragu na svoj zahtjev. Izvješće mora sadržavati preporuke za izbjegavanje sličnih incidenata u budućnosti.

6.2. Izvješće je dostupno svim operatorima prijenosnih sustava, regulatornim tijelima, Komisiji i Agenciji. Agencija može izdati preporuke za izbjegavanje sličnih incidenata u budućnosti.

7. Regionalno određivanje veličine kapaciteta rezerve

7.1. Regionalna operativna središta određuju zahtjeve u pogledu kapaciteta rezerve za regiju pogona sustava. Kad je riječ o određivanju zahtjeva u pogledu kapaciteta rezerve:

- (a) ono služi postizanju općeg cilja održavanja pogonske sigurnosti na troškovno najučinkovitiji način;
- (b) provodi se u vremenskom okviru dana unaprijed i u unutardnevnom okviru;
- (c) njime se određuje ukupna količina zahtijevanog kapaciteta rezerve za regiju pogona sustava;
- (d) njime se određuju minimalni zahtjevi u pogledu kapaciteta rezerve za svaku vrstu kapaciteta rezerve;
- (e) pri određivanju se uzimaju u obzir moguće zamjene različitih vrsta kapaciteta rezerve s ciljem smanjenja troškova nabave;
- (f) njime se utvrđuju nužni zahtjevi za zemljopisnu raspodjelu zahtijevanog kapaciteta rezerve, ako ih ima.

8. Olakšavanje regionalne nabave rezerviranog kapaciteta za uravnoteženje

8.1. Regionalna operativna središta podupiru operatore prijenosnih sustava u regiji pogona sustava pri određivanju količine rezerviranog kapaciteta za uravnoteženje koju treba nabaviti. Kad je riječ o određivanju količine rezerviranog kapaciteta za uravnoteženje:

- (a) provodi se u vremenskom okviru dana unaprijed i u unutardnevnom okviru;
- (b) u njemu se uzimaju u obzir moguće zamjene različitih vrsta kapaciteta rezerve s ciljem smanjenja troška nabave;
- (c) u njemu se uzimaju u obzir količine potrebnog kapaciteta rezerve za koje se očekuje da će se pribaviti ponudama energije za uravnoteženje, a koje nisu podnesene na temelju ugovora o rezerviranom kapacitetu za uravnoteženje.

8.2. Regionalna operativna središta moraju pružati podršku operatorima prijenosnih sustava svoje regije pogona sustava u nabavi potrebne količine rezerviranog kapaciteta za uravnoteženje određene u skladu s točkom 8.1.1. Kad je riječ o nabavi rezerviranog kapaciteta za uravnoteženje:

- (a) ono se provodi se u vremenskim okvirima dana unaprijed i unutardnevnom;
- (b) u njoj se uzimaju u obzir moguće zamjene različitih vrsta rezerviranog kapaciteta za uravnoteženje s ciljem smanjenja troškova nabave.

9. Regionalna predviđanja adekvatnosti sustava i priprema mjera za smanjenje rizika

- 9.1. Regionalna operativna središta provode procjene regionalne adekvatnosti od tjedan unaprijed do unutardnevne.
- 9.2. Regionalna operativna središta temelje procjene adekvatnosti na informacijama koje su im pružili operatori prijenosnih sustava iz regije pogona sustava s ciljem otkrivanja situacija u kojima se očekuje nedostatak adekvatnosti u bilo kojem od regulacijskih područja ili na regionalnoj razini. Regionalna operativna središta uzimaju u obzir moguće prekozonske razmjene i granične vrijednosti pogonskih veličina u svim vremenskim okvirima operativnog planiranja.
- 9.3. Kad provodi procjenu regionalne adekvatnosti proizvodnje svako regionalno operativno središte koordinira se s drugim regionalnim operativnim središtima kako bi se:
 - (a) provjerile temeljne pretpostavke i predviđanja;
 - (b) otkrile moguće situacije prekozonskog nedostatka adekvatnosti.
- 9.4. Svako regionalno operativno središte operatorima prijenosnih sustava u regiji pogona sustava i drugim regionalnim operativnim središtima dostavlja rezultate procjene regionalne adekvatnosti proizvodnje zajedno s mjerama koje predlaže kako bi se smanjili rizici nedostatka adekvatnosti.

10. Regionalna koordinacija isključenja

- 10.1. Svako regionalno operativno središte provodi koordinaciju isključenja kako bi pratilo raspoloživost relevantnih sredstava i koordiniralo svoje planove raspoloživosti radi osiguravanja pogonske sigurnosti prijenosnog sustava uz istodobno maksimalno proširenje kapaciteta interkonekcijskih vodova i/ili prijenosnih sustava koji utječu na prekozonske tokove.
- 10.2. Svako regionalno operativno središte vodi jedan popis relevantnih elemenata mreže, modula za proizvodnju električne energije i postrojenja kupca u regiji pogona sustava i stavlja ga na raspolaganje na platformi za razmjenu podataka za planiranje pogona ENTSO-a za električnu energiju.
- 10.3. Svako regionalno operativno središte provodi sljedeće aktivnosti povezane s koordinacijom isključenja u regiji pogona sustava:
 - (a) procjenjuje usklađenost planiranja isključenja koristeći se planovima raspoloživosti za godinu unaprijed svih operatora prijenosnih sustava;
 - (b) operatorima prijenosnih sustava u regiji pogona sustava dostavlja popis otkrivenih neusklađenosti planiranja i rješenja koje predlaže za njih.

11. Optimiranje mehanizama naknade među operatorima prijenosnih sustava

- 11.1. Regionalna operativna središta podupiru operatore prijenosnih sustava u regiji pogona sustava pri upravljanju financijskim tokovima povezanim s međusobnim namirenjima operatora prijenosnih sustava u koja su uključena više od dva operatora prijenosnog sustava poput troškova redispečiranja, prihoda od zagušenja, troškova nenamjernih odstupanja i nabave rezerve.

12. Osposobljavanje i certifikacija

- 12.1. Regionalna operativna središta pripremaju i provode programe za osposobljavanje i certifikaciju o radu regionalnog sustava za osoblje koje radi na planiranju i u dispečerskim centrima operatora prijenosnih sustava u regiji pogona sustava.

- 12.2. Program za osposobljavanje mora obuhvaćati sve relevantne elemente rada sustava, uključujući scenarije regionalne krize.
- 13. Utvrđivanje regionalnih kriznih situacija i priprema scenarija ublažavanja rizika s obzirom na planove pripremljenosti za rizike kako su uspostavljeni u državama članicama**
- 13.1. Ako ENTSO za električnu energiju delegira tu funkciju, regionalna operativna središta utvrđuju elektroenergetske krizne scenarije na regionalnoj razini u skladu s mjerilima utvrđenima u članku 6. stavku 1. [Uredbe o pripremljenosti za rizike kako je predložena dokumentom COM(2016) 862].
- 13.2. Regionalna operativna središta pripremaju i provode godišnje krizne simulacije u suradnji s nadležnim tijelima u skladu s člankom 12. stavkom 3. [Uredbe o pripremljenosti za rizike kako je predložena dokumentom COM(2016) 862].

Bruxelles, 30.11.2016.
COM(2016) 862 final

2016/0377 (COD)

Prijedlog

UREDBE EUROPSKOG PARLAMENTA I VIJEĆA

**o pripremljenosti za rizike u sektoru električne energije i stavljanju izvan snage
Direktive 2005/89/EZ**

(Tekst značajan za EGP)

{SWD(2016) 410}

{SWD(2016) 411}

{SWD(2016) 412}

{SWD(2016) 413}

OBRAZLOŽENJE

1. KONTEKST PRIJEDLOGA

• Razlozi i ciljevi prijedloga

Svrha je ove predložene uredbe osigurati da sve države članice uvedu odgovarajuće alate za sprečavanje elektroenergetskih kriznih situacija, pripremanje za njih i za upravljanje njima. Čak i kada tržišta i sustavi dobro funkcioniraju, nije moguće isključiti rizik pojave elektroenergetske krize koja može nastupiti kao rezultat različitih okolnosti (npr. ekstremni vremenski uvjeti, zlonamjerni napadi, uključujući kibernetičke napade, nestašica goriva). Osim toga, s obzirom na to da su elektroenergetski sustavi integrirani, krizne situacije često imaju prekogranični učinak. Neke okolnosti (npr. dugotrajan val hladnoće ili toplinski val) mogu istodobno zahvatiti više država članica, a čak se i lokalni slučajevi mogu naglo proširiti preko granica.

Države članice trenutačno postupaju veoma različito kad je riječ o sprečavanju kriznih situacija, pripremanju za njih i upravljanju njima. Nacionalna pravila i prakse usmjereni su uglavnom samo na nacionalni kontekst, zanemarujući prekogranične učinke. Procjena nacionalnih pravnih okvira i postojećih praksi širom Europe pokazala je:

- (a) da države članice procjenjuju različite rizike;
- (b) da države članice poduzimaju različite skupine mjera za sprečavanje kriznih situacija i upravljanje njima i da se te mjere pokreću u različitim trenucima¹;
- (c) da se uloge i odgovornosti razlikuju i
- (d) da ne postoji zajedničko shvaćanje oko toga što neku situaciju čini kriznom situacijom.

Osim toga, razmjena informacija i transparentnost pri pripremanju na elektroenergetske krizne situacije i njihovu rješavanju u državama članicama ograničena je. Na primjer, kad uvide da bi njihovi elektroenergetski sustavi mogli biti pod ozbiljnim opterećenjem u narednim mjesecima, države članice često djeluju u suradnji sa svojim operatorima prijenosnog sustava (TSO) bez sustavnog informiranja drugih država članica.

Ta je situacija posljedica regulatorne praznine. U postojećem pravnom okviru EU-a (direktive 2005/89/EZ² i 2009/72/EZ³) utvrđeni su samo opći ciljevi za sigurnost opskrbe, a državama članicama prepuštena je odluka o tome kako ih ostvariti. Posebno, iako je pravilima državama članicama dopušteno poduzimanje „zaštitnih mjera” u kriznim situacijama, njima nije određeno kako bi se države članice trebale pripremiti za te situacije i upravljati njima.

U postojećem zakonodavstvu više se ne odražava stvarnost suvremenog međupovezanog tržišta električne energije na kojem se povećava vjerojatnost nastanka kriznih situacija koje istodobno utječu na više država članica.

Probleme koji su utvrđeni u procjeni učinka priloženoj ovom prijedlogu moguće je sažeti na sljedeći način:

¹ Vidjeti analizu u Privremenom izvješću o sektorskom istraživanju o mehanizmima za razvoj kapaciteta (C(2016) 2107 final) i u radnom dokumentu službi Komisije koji je priložen tom izvješću (SWD(2016) 119 final).

² Direktiva 2005/89/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 18. siječnja 2006. o mjerama zaštite sigurnosti opskrbe električnom energijom i ulaganja u infrastrukturu (SL L 33, 4.2.2006., str. 22.).

³ Direktiva 2009/72/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 13. srpnja 2009. o zajedničkim pravilima za unutarnje tržište električne energije i stavljanju izvan snage Direktive 2003/54/EZ (SL L 211, 14.8.2009., str. 55.).

1. krizni planovi i djelovanja i dalje su usmjereni samo na nacionalnu razinu;
2. postoji nedostatna razmjena informacija i transparentnosti i
3. ne postoji zajednički pristup utvrđivanju i procjenjivanju rizika.

- **Usklađenost s postojećim odredbama politike u određenom području**

Prijedlogom uredbe dopunjuju se odredbe Trećeg paketa⁴, koji se istodobno i revidira. Revidiranim Trećim paketom nastoji se poboljšati funkcioniranje unutarnjeg tržišta električne energije, među ostalim omogućivanjem veće fleksibilnosti i ograničavanjem područja primjene subvencija za adekvatnost proizvodnje, uključujući koordiniranom europskom procjenom dugoročne adekvatnosti resursa. Njime se ujedno nastoji poboljšati sigurnost sustava boljom suradnjom operatora prijenosnih sustava na regionalnoj razini stvaranjem regionalnih operativnih središta.

U prijedlogu uredbe utvrđuje se što bi države članice trebale učiniti da bi spriječile krizne situacije i upravljale njima i kako bi trebale surađivati radi postizanja tog cilja, osobito određujući zajedničke metode za ocjenu rizika, uvodeći više usporedivosti i transparentnosti u pripremnu fazu i tijekom elektroenergetske krize, i osiguravajući da čak i tijekom krize električna energija bude dostupna tamo gdje je najpotrebnija. U njoj se ujedno utvrđuje i okvir za sustavnije praćenje problema u vezi sa sigurnošću opskrbe preko Koordinacijske skupine za električnu energiju. Njome se pridonosi revidiranom Trećem paketu time što se osigurava da, čak i u kriznim situacijama, prednost imaju tržišne mjere i da tržišta mogu nastaviti s radom što je duže moguće.

Predloženom uredbom zamjenjuje se Direktiva 2005/89/EZ (Direktiva o sigurnosti opskrbe) kojom je pružen vrlo širok okvir ciljeva koje su države članice trebale postići u području sigurnosti opskrbe, no koja je imala malu operativnu vrijednost. Stoga se ta Direktiva stavlja izvan snage, kao i neke odredbe u postojećem Trećem paketu koje se odnose na sigurnost opskrbe, ponajprije članak 4. (u kojem se od država članica zahtijeva da prate sigurnost opskrbe pomoću nacionalnih izvješća) i članak 42. (u kojem se dopušta državama članicama da poduzimaju „zaštitne mjere” u slučaju iznenadne krize u elektroenergetskom sektoru) Direktive o električnoj energiji⁵.

Kodovima mreže i smjernicama donesenima u skladu s člankom 6. Uredbe (EZ) br. 714/2009⁶ utvrđuju se usklađena načela za procese operativnog planiranja i utvrđivanja rasporeda koji su potrebni kako bi se sigurnosne poteškoće predviđale u realnom vremenu. Nacrtom uredbe ta tehnička pravila dopunjuju se utvrđivanjem administrativnih i političkih mehanizama kojima se nacionalnim tijelima pomaže da, surađujući, sprečavaju krizne situacije i upravljaju njima i da pritom izbjegavaju nepotrebno ometanje djelovanja tržišta i rada operatora prijenosnih sustava.

⁴ Treći paket za električnu energiju sastoji se od Direktive 2009/72/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 13. srpnja 2009. o zajedničkim pravilima za unutarnje tržište električne energije, Uredbe (EZ) br. 714/2009 Europskog parlamenta i Vijeća od 13. srpnja 2009. o uvjetima za pristup mreži za prekograničnu razmjenu električne energije i Uredbe (EZ) br. 713/2009 Europskog parlamenta i Vijeća od 13. srpnja 2009. o osnivanju Agencije za suradnju energetske regulatora.

⁵ Direktiva 2009/72/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 13. srpnja 2009. o zajedničkim pravilima za unutarnje tržište električne energije i stavljanju izvan snage Direktive 2003/54/EZ (SL L 211, 14.8.2009., str. 55.).

⁶ Uredba (EZ) br. 714/2009 Europskog parlamenta i Vijeća od 13. srpnja 2009. o uvjetima za pristup mreži za prekograničnu razmjenu električne energije i stavljanju izvan snage Uredbe (EZ) br. 1228/2003 (SL L 211, 14.8.2009., str. 15.).

Predložena uredba temelji se posebno na *Smjernicama za pogon sustava*⁷ i na *Kodu mreže za izvanredno stanje i ponovnu uspostavu rada*⁸, u kojima se nalaze tehnička pravila za operatore prijenosnih sustava o tome kako postići sigurnost sustava, uključujući u izvanrednim situacijama. Tim pravilima trebalo bi se operatorima prijenosnih sustava omogućiti da djelotvorno rješavaju većinu incidenata, no njima se ne jamči da su države članice valjano pripremljene za krizne situacije velikih razmjera i da njima mogu upravljati, osobito onima prekogranične prirode kod kojih je često potrebno donošenje politički osjetljivih odluka (npr. prekid u opskrbi električnom energijom).

Predložena uredba usklađena je s postojećim zakonodavstvom u području kibernetičke sigurnosti i kritične infrastrukture. U vezi s kibernetičkom sigurnošću opća pravila utvrđena su Direktivom (EU) 2016/1148 (Direktiva o mrežnim i informacijskim sustavima)⁹, a posebna pravila bit će kao prioritet razvijena u kodu mreže kao što je predviđeno u revidiranoj Uredbi o električnoj energiji, čime će se u obzir uzeti novi rizici koji proizlaze iz digitalizacije energetske sustava. Predloženom uredbom dopunjuje se Direktiva o mrežnim i informacijskim sustavima tako što se osigurava da su kibernetički incidenti pravilno utvrđeni kao rizik i da se mjere za njihovo rješavanje pravilno uvrste u planove pripremljenosti za rizike. Predloženom uredbom dopunjuje se i Direktiva Vijeća 2008/114/EZ¹⁰, kojom se uspostavlja zajednički postupak za utvrđivanje „europske kritične infrastrukture”, npr. infrastruktura i postrojenja za proizvodnju i prijenos te za njihovu zaštitu od terorističkih napada i drugih fizičkih rizika. Predložena uredba šire je usmjerena na osiguravanje otpornosti elektroenergetskog sustava u cjelini i na upravljanje kriznim situacijama kad one nastanu.

- **Usklađenost s drugim politikama Unije**

Predloženom uredbom nastoji se provesti glavne ciljeve energetske unije koji su definirani u Okvirnoj strategiji za otpornu energetske uniju s naprednom klimatskom politikom.

Predložena uredba usklađena je i s ciljem Unije u pogledu jačanja Energetske zajednice. S obzirom na to da bi se elektroenergetske krizne situacije mogle proširiti izvan granica Unije i da bi mogle obuhvatiti zemlje članice Energetske zajednice, Unija bi trebala blisko surađivati s ugovornim stranama Energetske zajednice u slučajevima sprečavanja elektroenergetske krize, pripremanja za nju i njezina rješavanja kako bi se osiguralo učinkovito upravljanje krizom na širem europskom području.

2. PRAVNA OSNOVA, SUPSIDIJARNOST I PROPORCIONALNOST

- **Pravna osnova**

Predloženom uredbom predlažu se mjere za sprečavanje elektroenergetskih kriznih situacija, pripremanje za njih i za njihovo rješavanje u EU-u. Stoga je pravna osnova za uredbu članak 194. Ugovora o funkcioniranju Europske unije (UFEU).

⁷ Uredba Komisije (EU) .../... od XXX o uspostavljanju smjernica za pogon elektroenergetskog prijenosnog sustava (SL [...]).

⁸ Uredba Komisije (EU) .../... od XXX o uspostavljanju koda mreže za izvanredno stanje i ponovnu uspostavu rada elektroenergetskog sustava (SL [...]).

⁹ Direktiva (EU) 2016/1148 Europskog parlamenta i Vijeća od 6. srpnja 2016. o mjerama za visoku zajedničku razinu sigurnosti mrežnih i informacijskih sustava širom Unije (SL L 194, 19.7.2016., str. 1–30.).

¹⁰ Direktiva Vijeća 2008/114/EZ od 8. prosinca 2008. o utvrđivanju i označavanju europske kritične infrastrukture i procjeni potrebe poboljšanja njezine zaštite (SL L 345, 23.12.2008., str. 75.).

- **Supsidijarnost (za neisključivu nadležnost)**

U članku 194. UFEU-a priznaje se da je određen stupanj koordinacije, transparentnosti i suradnje u oblikovanju politika država članica o sigurnosti opskrbe neophodan da bi se osigurali funkcioniranje energetskog tržišta i sigurnost opskrbe u Uniji.

Potreba za djelovanjem EU-a temelji se na dokazima da nacionalni pristupi ne samo da dovode do suboptimalnih mjera, nego i učinke krize čine izraženijima. Dodatno, krizne se situacije često ne zadržavaju u nacionalnim granicama i mogu izravno ili neizravno utjecati na više država članica. Stoga se nacionalna djelovanja u vezi s pripremljenošću i ublažavanjem ne bi trebala utvrđivati isključivo na nacionalnoj razini, s obzirom na mogući učinak na sigurnost opskrbe u susjednoj državi članici i/ili na dostupnost mjera za rješavanje problema mogućih nestašica.

Rastuća međupovezanost tržišta električne energije EU-a zahtijeva koordiniranje mjera za sigurnost opskrbe. Ako ne postoji takva koordinacija, mjerama poduzetima samo na nacionalnoj razini može se ugroziti sigurnost opskrbe u drugim državama članicama ili na razini EU-a. Situacije kao što je val hladnoće iz 2012. pokazale su da su koordinirano djelovanje i solidarnost iznimno važni za osiguravanje dostupnosti električne energije tamo gdje je najpotrebnija. Djelovanje u jednoj državi može izazvati rizik od prestanka opskrbe električnom energijom u susjednim državama (npr. jednostrana odluka jedne države o uvođenju zabrane izvoza imala je ozbiljne nepovoljne učinke na sektore električne energije i plina u drugim državama). S druge strane, koordinacija među državama članicama može stvoriti širi raspon rješenja.

Mogućnosti za učinkovitije i jeftinije mjere koje proizlaze iz regionalne koordinacije nisu u potpunosti iskorištene,¹¹ čime se nanosi šteta potrošačima u EU-u.

- **Proporcionalnost**

Predložena uredba izrađena je s ciljem postizanja odgovarajuće razine pripremljenosti širom Europe, jačanja povjerenja i suradnje među državama članicama i ublažavanja posljedica za potrošače u slučaju nastanka navedene krize. Da bi se taj cilj postigao, u uredbi se utvrđuju zajednička pravila i načela kojih se treba pridržavati i mehanizmi za prekograničnu suradnju. .

Prijedlog ne uključuje potpuno usklađivanje unatoč tome što su sve mjere propisane na razini EU-a.

Regionalna suradnja među državama članicama nužna je za otklanjanje nedostataka postojećeg sustava, u kojemu je dobrovoljna suradnja ograničena na operatore prijenosnih sustava, i za omogućivanje rješavanja problema na regionalnoj razini.

- **Odabir instrumenta**

Evaluacijom Direktive o sigurnosti opskrbe električnom energijom (glavni pravni akt u ovom području) utvrđeno je da su države članice, provodeći načela utvrđena na razini EU-a, stvorile niz neusklađenih nacionalnih pravila i praksi koje se razlikuju širom EU-a.

Uredba je prikladniji instrument za osiguravanje usklađene i transparentne provedbe mjera za sprečavanje elektroenergetskih kriza, pripremanje za njih i njihovo rješavanje.

¹¹ Postojećim makroregionalnim strategijama EU-a i Europskom teritorijalnom suradnjom jača se regionalna suradnja među državama članicama, no tom regionalnom suradnjom nije obuhvaćeno sprečavanje elektroenergetskim kriznim situacijama i upravljanje njima.

3. REZULTATI EX POST EVALUACIJA, SAVJETOVANJA S DIONICIMA I PROCJENE UČINKA

• Ex post evaluacije / provjere primjerenosti postojećeg zakonodavstva

Komisija je provela evaluaciju Direktive o sigurnosti opskrbe električnom energijom razmatrajući njezina postignuća na temelju pet kriterija: važnost, djelotvornost, učinkovitost, usklađenost i dodana vrijednost za EU. Rezultati evaluacije odražavaju se u utvrđivanju problema u procjeni učinka. Glavni zaključci mogu se sažeti kako slijedi:

- Direktiva nije bila djelotvorna u ostvarivanju svojih ciljeva, osobito onoga o doprinosu većoj sigurnosti opskrbe u Europi. Neke njezine odredbe preuzete su u kasnije zakonodavstvo (prvenstveno u Treći paket i Uredbu o transeuropskoj energetskej infrastrukturi¹²); s druge strane, i dalje postoje regulatorne praznine, ponajprije u pogledu sprečavanja kriznih situacija i upravljanja njima,
- intervencije na temelju Direktive nisu više odgovarajuće jer njezine odredbe više nisu usklađene sa suvremenim izazovima koji se odnose na sigurnost opskrbe. S obzirom na to da su elektroenergetski sustavi sve više međusobno povezani, isključivo nacionalni pristupi ne mogu se više smatrati prikladnima i
- dodana vrijednost Direktive bila je poprilično ograničena, naime, iako je njome stvoren opći okvir, uglavnom je bilo prepušteno državama članicama da utvrđuju svoje norme za sigurnost opskrbe.

• Savjetovanja s dionicima

Javnim savjetovanjem o pripremljenosti za rizike u području sigurnosti opskrbe električnom energijom (od 15. srpnja do 9. listopada 2015.) dobiveno je 75 odgovora, među ostalim od javnih tijela, međunarodnih organizacija (Međunarodna agencija za energiju), europskih tijela (Agencija za suradnju energetske regulatora (ACER) i Europska mreža operatora prijenosnih sustava za električnu energiju (ENTSO-E)) i najvažnijih dionika (poduzeća i udruženja). Cilj je bio prikupiti stajališta dionika, osobito o tome kako bi se države članice trebale pripremati i kako bi trebale surađivati radi utvrđivanja i upravljanja rizicima koji se odnose na sigurnost opskrbe električnom energijom. Glavni zaključci savjetovanja i primljeni odgovori sažeto su prikazani u nastavku, a ujedno su dostupni i na internetskim stranicama Komisije¹³. Ta različita mišljenja uključena su procjenu učinka.

Savjetovanje je pokazalo da većina sudionika (poduzeća, udruženja i vlade) smatra da postojeći pravni okvir (Direktiva o sigurnosti opskrbe) nije dovoljan za rješavanje problema koji proizlaze iz međuovisnosti prisutnih na integriranom europskom tržištu električne energije.

• Prikupljanje i primjena stručnog znanja

Predložena uredba i procjena učinka pripremljene su na temelju velike količine materijala (vidjeti upućivanja u bilješkama u procjeni učinka). Za potrebe procjene učinka proveden je i

¹² Uredba (EU) br. 347/2003 Europskog parlamenta i Vijeća od 17. travnja 2013. o smjernicama za transeuropsku energetskej infrastrukturu te stavljanju izvan snage Odluke br. 1364/2006/EZ i izmjeni uredaba (EZ) br. 713/2009, (EZ) br. 714/2009 i (EZ) br. 715/2009. (SL L 115, 25.4.2013., str. 39.).

¹³ <https://ec.europa.eu/energy/en/consultations/public-consultation-risk-preparedness-area-security-electricity-supply>

pregled postojećih nacionalnih pravila i praksi koje se odnose na pripremljenost za rizike u području sigurnosti opskrbe električnom energijom¹⁴.

Tijekom postupka izrade ovog prijedloga, s državama članicama i odgovarajućim dionicima raspravljalo se o njegovim različitim aspektima u okviru Europskog regulatornog foruma za električnu energiju (3. – 4. ožujka 2016.) i Koordinacijske skupine za električnu energiju (16. studenoga 2015. i 3. svibnja 2016.).

• **Procjena učinka**

Sve predložene mjere podržane su procjenom učinka.

Odbor za nadzor regulative donio je pozitivno mišljenje 4. studenoga 2016.

U procjeni učinka razmatrale su se četiri političke opcije:

- 0+ poboljšana provedba (neregulatorni pristup);
- 1. minimalna pravila koja bi provodile države članice;
- 2. minimalna pravila koja bi provodile države članice, te uz to regionalna suradnja i
- 3. potpuno usklađivanje i donošenje odluka na regionalnoj razini.

Opcija 0+ nije prihvaćena jer bolja provedba ne bi donijela rezultate s obzirom na to da postojeći pravni okvir utvrđuje samo opća načela i ostavlja vrlo široki prostor slobode djelovanja državama članicama u pogledu načina provedbe tih načela.

Opcijom 1. nastoji se utvrditi veća usporedivost i transparentnost među državama članicama u području pripremljenosti za rizike, no njome se ne zadovoljava potreba jačanja prekogranične suradnje.

Opcijom 2. otklanjaju se mnogi nedostaci iz opcije 1. i osigurava se djelotvorniji paket rješenja. Regionalno koordinirani planovi posebno osiguravaju utvrđivanje rizika na regionalnoj razini i donošenje usklađenih mjera za sprečavanje kriznih situacija i upravljanje njima.

Opcija 3. predstavlja vrlo nametljiv pristup kojim se moguće rizike nastoji otkloniti potpunim usklađivanjem načela i propisivanjem posebnih rješenja.

Prednost se daje opciji 2.

Sljedeći učinci uzeti su u obzir pri razmatranju opcije 2.:

1. *Ekonomski učinci*

Analizom je zaključeno da će opcija 2. rezultirati boljom pripremljenošću za krizne situacije uz niže troškove primjenom pojačane regionalne koordinacije. Rezultati simulacija¹⁵ pokazuju da su integrirana tržišta i regionalna suradnja tijekom razdoblja ekstremnih vremenskih uvjeta ključni za rješavanje problema tijekom sati u kojima je opterećenje sustava visoko (visoka potražnja) i u smanjivanju na najmanju moguću mjeru vjerojatnosti prekida u opskrbi električnom energijom.

Kao najvažnije, pristup na nacionalnoj razini zanemaruje doprinos susjednih država u kriznoj situaciji, dok regionalni pristup dovodi do bolje upotrebe elektrana i vjerojatnijeg

¹⁴

<https://ec.europa.eu/energy/sites/ener/files/documents/DG%20ENER%20Risk%20preparedness%20final%20report%20May2016.pdf>

¹⁵

Artelys (2016.): *Study S16: Analysis revenue related risks for power producers. (Studija S16: Analiza s prihodom povezanih rizika za proizvođače energije)*. Artelys (2016.): *Study S4: Generation and System Adequacy Analysis. (Studija S4: Analiza adekvatnosti proizvodnje i sustava.)*

izbjegavanja gubitka opterećenja. To se mjeri pomoću pokazatelja sigurnosti opskrbe „očekivana količina neisporučene energije” (EENS), što označava električnu energiju koja nije isporučena potrošačima zbog prestanka opskrbe električnom energijom, a izražava se kao postotak godišnje potražnje. Kada države članice surađuju, postotak neisporučene električne energije znatno se smanjuje (EENS pada s vrijednosti od 0,36 % u scenariju nesuradnje na 0,02 % kada postoji regionalna suradnja).

Pojačana suradnja smanjila bi ukupne troškove sustava, a to bi moglo imati pozitivan učinak na cijene za potrošače. Suprotno tome, nedostatak suradnje u vezi sa sprečavanjem kriznih situacija i upravljanjem njima podrazumijeva znatne oportunitetne troškove. U nedavnoj studiji pokazano je da bi integracijom europskog tržišta električne energije mogle nastati znatne koristi (12,5 – 40 milijardi EUR u razdoblju do 2030.). Međutim, taj iznos smanjio bi se za 3 – 7,5 milijardi EUR ako bi države članice „nastavile same” u ostvarivanju ciljeva sigurnosti opskrbe električnom energijom¹⁶.

2. Na koga će i kako utjecati?

Opcija 2. imat će pozitivan učinak na društvo u cjelini i posebno na potrošače električne energije jer se njome pomaže u sprečavanju kriznih situacija i nepotrebnih i nerazmjernih isključivanja. Sprečavanje kriza i upravljanje njima postat će još djelotvornije zbog zahtjeva prema državama članicama da djelotvorno surađuju i zbog uspostavljanja alata za praćenje sigurnosti opskrbe preko Koordinacijske skupine za električnu energiju.

Mjere će imati pozitivan učinak i na poslovnu zajednicu zbog povećane transparentnosti i usporedivosti s obzirom na načine na koje se države članice pripremaju za krizne situacije i kako namjeravaju njima upravljati. Time će se povećati pravna sigurnost za ulagače, proizvođače energije i burze električne energije, ali i za operatore prijenosnih sustava koji upravljaju kratkoročnim kriznim situacijama.

Najveći će učinak među dionicima nastati za nadležna tijela (npr. ministarstva, nacionalna regulatorna tijela) kao aktere koji su odgovorni za izradu planova pripremljenosti za rizike (vidjeti procjenu učinka na javna tijela u nastavku).

- **Primjerenost propisa i pojednostavnjenje**

Ovim prijedlogom mogla bi se povećati administrativna opterećenja, no samo u ograničenoj mjeri. Posebno, nacionalna tijela morat će se prethodno dogovarati na regionalnoj razini o dijelu svojih planova pripremljenosti za rizike. Međutim, iskustvo pokazuje da je pojačani regionalni pristup procjeni rizika i pripremljenosti tehnički i pravno izvediv i da donosi važne koristi za potrošače i gospodarstvo u cjelini. Uzimajući u obzir da bi u praksi regionalne dijelove planova pripremala regionalna središta za koordinaciju operatora prijenosnih sustava, ukupno dodatno opterećenje za administracije država članica bilo bi ograničeno i jasno nadoknađeno praktičnim koristima koje bi proizišle iz takve suradnje¹⁷.

Više regionalne suradnje dovest će do sinergijskih učinaka za države članice, do mogućnosti međusobnog učenja i zajedničkog razvijanja najboljih praksi. To bi s vremenom trebalo dovesti do smanjenja administrativnih pritisaka.

¹⁶ *Benefits of an integrated European energy market (Koristi od integriranog europskog energetskeg tržišta) (2013.)*, BOOZ & CO.

¹⁷ Nordijski operatori prijenosnih sustava, regulatorna i energetska tijela surađuju preko Nordijskog foruma za nepredviđene situacije i upravljanje krizom (NordBER). To uključuje razmjenu informacija, zajedničke radne skupine i planiranje za nepredviđene situacije za cjelokupni nordijski energetskeg sektor, čime se dopunjuje nacionalno djelovanje u izvanrednim situacijama i suradnja među operatorima prijenosnih sustava (www.nordber.org).

Europski akteri, kao što su Komisija i ENTSO-E, vodit će i olakšavati proces pripremanja na rizik i upravljanje njime. Time će se ujedno pomoći u smanjenju pritiska na države članice.

Ne stvara se nijedno novo tijelo, a postojeće obveze bit će racionalizirane. Na primjer Koordinacijska skupina za električnu energiju postojeće je tijelo koje se već redovito sastaje; namjera je učiniti ga djelotvornijim tako da mu se dodijele posebni zadaci. Osim toga, nacionalne obveze izvješćivanja bit će smanjene (npr. stavljanjem izvan snage obveze na temelju članka 4. Direktive o električnoj energiji), a postojeća izvješća i obveze izvješćivanja zamijenit će se izvješćivanjem na razini EU-a (npr. godišnje izvješće ACER-a o praćenju unutarnjih tržišta električne energije i prirodnog plina).

4. UTJECAJ NA PRORAČUN

Prijedlog utječe samo na sredstva Agencije za suradnju energetske regulatora (ACER). Taj je utjecaj opisan u zakonodavnom financijskom izvještaju priloženom usporednom Komisijinu prijedlogu preinake Uredbe o uspostavi ACER-a.

5. OSTALI ELEMENTI

• Planovi provedbe i mehanizmi praćenja, evaluacije i izvješćivanja

Komisija će pratiti kako države članice provode mjere iz predložene uredbe. Kada je to potrebno, Komisija će pomagati državama članicama u provođenju potrebnih promjena u njihovu nacionalnom zakonodavstvu i održavat će radionice sa svim državama članicama (npr. preko Koordinacijske skupine za električnu energiju) ili bilateralne sastanke o izradi planova pripremljenosti za rizike. Ako bi bilo potrebno, Komisija će pokrenuti postupak utvrđen člankom 258. UFEU-a ako se bilo koja država članica ne bi pridržavala obveze o provedbi prava Unije.

Komisija će redovito pratiti i sigurnost opskrbe u EU-u u suradnji s Koordinacijskom skupinom za električnu energiju.

• Detaljno obrazloženje posebnih odredbi prijedloga

Predložena uredba sadržava sljedeće elemente:

1. Zajednička pravila o sprečavanju krize i alati za osiguranje prekogranične suradnje:
 - države članice trebale bi odrediti nadležno tijelo zaduženo za provođenje zadataka utvrđenih ovom Uredbom, osobito izradu plana pripremljenosti za rizike,
 - države članice moraju izraditi planove pripremljenosti za rizike, nakon savjetovanja s dionicima, da bi osigurale maksimalnu pripremljenost za elektroenergetske krizne situacije i djelotvorno upravljanje tim situacijama ako bi one nastale. Planovi bi se trebali razviti na temelju scenarija elektroenergetske krize koje utvrde ENTSO-E i države članice i u njima bi se trebale navesti planirane ili poduzete mjere za sprečavanje i ublažavanje scenarija,
 - prije donošenja plana nadležno tijelo trebalo bi radi savjetovanja podnijeti nacrt nadležnim tijelima u regiji i Koordinacijskoj skupini za električnu energiju. Nakon savjetovanja konačni plan trebalo bi poslati Komisiji, javno ga objaviti i ažurirati svake tri godine, osim ako bi okolnosti zahtijevale češće ažuriranje,
 - planovi bi se trebali sastojati od dvaju dijelova u kojima se utvrđuju nacionalne mjere i koordinirane mjere dogovorene među državama članicama u svakoj regiji. U njima

bi trebalo uzeti u obzir posebnosti svake države članice i jasno utvrditi uloge i odgovornosti nadležnih tijela,

- sve mjere koje se nalaze u planovima trebalo bi jasno utvrditi uz poštovanje načela transparentnosti, proporcionalnosti, nediskriminacije i provjerljivosti. Njima se ne smije ugroziti sigurnost opskrbe električnom energijom drugih država članica ili Unije kao cjeline i
- planovi bi trebali uključivati mjere za osiguravanje odgovarajućeg sprečavanja istodobnih kriznih situacija i upravljanja njima. Moraju biti dogovoreni u regionalnom kontekstu i minimalno uključivati:
 - (a) određivanje regionalnog kriznog upravitelja ili kriznog tima;
 - (b) mehanizme za razmjenu informacija, obavješćivanje i suradnju unutar regije;
 - (c) mjere za ublažavanje učinka krize, uključujući istodobne krizne situacije (npr. regionalni plan za raspoređivanje opterećenja ili druge aranžmane o uzajamnoj pomoći);
 - (d) planove za nadoknadu troškova koji su povezani s aranžmanima o pružanju pomoći i
 - (e) postupke za provođenje godišnjih testiranja planova.

2. Upravljanje elektroenergetskim kriznim situacijama:

- Uredbom se zahtijeva da države članice bez odgode obavijeste susjedne države članice i Komisiju u slučaju nastanka elektroenergetske krizne situacije. Ujedno moraju dostaviti i informacije o uzrocima krize, o mjerama koje su poduzete ili se planiraju za ublažavanje krize i o mogućoj potrebi za pomoć drugih država članica,
- države članice obvezne su obavijestiti Komisiju i Koordinacijsku skupinu za električnu energiju ako imaju posebne, ozbiljne i pouzdane informacije da bi moglo doći do događaja za koji je vjerojatno da će dovesti do znatnog pogoršanja u opskrbi električnom energijom,
- države članice trebaju surađivati u duhu solidarnosti kad je riječ o pripremanju za elektroenergetske krizne situacije i upravljanju njima radi osiguravanja opskrbe električnom energijom tamo gdje je to najpotrebnije, u zamjenu za naknadu troškova, i
- u slučaju elektroenergetske krize države članice moraju se potpuno pridržavati pravila unutarnjeg tržišta električne energije. Netržišne mjere smiju se poduzeti samo kao krajnje sredstvo i moraju biti nužne, proporcionalne, nediskriminirajuće i privremene.

3. Pokazatelji sigurnosti opskrbe i procjene rizika:

- u prijedlogu se zahtijeva da ENTSO-E razvije metodologiju za utvrđivanje scenarija elektroenergetske krize na regionalnoj razini, uzimajući u obzir barem sljedeće rizike:
 - (a) rijetke i ekstremne prirodne opasnosti;
 - (b) slučajne opasnosti koje nadilaze okvire sigurnosnog kriterija N-1¹⁸;

¹⁸ Prema „Smjernicama za pogon elektroenergetskog prijenosnog sustava” „kriterij (N-1)” podrazumijeva pravilo prema kojem su elementi koji su u pogonu i pod kontrolom operatora prijenosnog sustava nakon

(c) posljedične opasnosti kao što su nestašice goriva i

(d) zlonamjerni napadi;

- u izradi plana pripremljenosti za rizike ENTSO-E i države članice trebali bi se koristiti ovom metodologijom za utvrđivanje najrelevantnijih kriznih scenarija i
- ENTSO-E trebao bi razviti i metodologiju za procjenjivanje kratkoročne adekvatnosti, i to sezonske adekvatnosti kao i predviđanja adekvatnosti unutardnevne proizvodnje do predviđanja za tjedan dana unaprijed. Nakon što to ACER odobri države članice i ENTSO-E trebali bi navedeno upotrebljavati za svoje kratkoročne procjene. Predložena procjena kratkoročne adekvatnosti dopunjuje procjenu o dugoročnoj adekvatnosti resursa koja je predložena u revidiranoj Uredbi o električnoj energiji, a kojom se osigurava koordinirana europska procjena adekvatnosti radi procjenjivanja potrebe za mehanizmima za razvoj kapaciteta.

4. Evaluacija i praćenje:

- s ciljem osiguravanja transparentnosti nakon elektroenergetske krize pogođene države članice trebale bi provesti *ex post* evaluaciju krize i njezinih učinaka,
- prijedlog uključuje sustavno praćenje sigurnosti opskrbe u EU-u koje provodi Koordinacijska skupina za električnu energiju.

nastupa nepredviđenog slučaja sposobni prilagoditi se novoj operativnoj situaciji bez kršenja operativnih sigurnosnih ograničenja.

Prijedlog

UREDBE EUROPSKOG PARLAMENTA I VIJEĆA**o pripremljenosti za rizike u sektoru električne energije i stavljanju izvan snage
Direktive 2005/89/EZ**

(Tekst značajan za EGP)

EUROPSKI PARLAMENT I VIJEĆE EUROPSKE UNIJE,
uzimajući u obzir Ugovor o funkcioniranju Europske unije, a posebno njegov članak 194.,
uzimajući u obzir prijedlog Europske komisije,
nakon prosljeđivanja nacрта zakonodavnog akta nacionalnim parlamentima,
uzimajući u obzir mišljenje Europskoga gospodarskog i socijalnog odbora¹⁹,
uzimajući u obzir mišljenje Odbora regija²⁰,
Djelujući u skladu s redovnim zakonodavnim postupkom,
budući da:

- (1) Sektor električne energije u Uniji prolazi kroz proces duboke preobrazbe koji karakteriziraju decentraliziranija tržišta s više aktera, bolji međusobno povezani sustavi i viši udio energije iz obnovljivih izvora. Kao odgovor na to, Direktivom xxx / Uredbom xxx [*upućivanje na predloženu Direktivu o električnoj energiji i Uredbu o električnoj energiji*] nastoji se unaprijediti pravni okvir koji se primjenjuje na Unijino unutarnje tržište električne energije da bi se osiguralo optimalno funkcioniranje tržišta i mreža u korist gospodarstva i potrošača.
- (2) Dobro funkcioniranje tržišta i sustava najbolje su jamstvo sigurnosti opskrbe. Međutim, čak i kada tržišta i sustavi dobro funkcioniraju, nije moguće isključiti rizik pojave elektroenergetske krize (koja može nastupiti kao rezultat ekstremnih vremenskih uvjeta, zlonamjernih napada, nestašice goriva). Posljedice kriznih situacija često se šire preko nacionalnih granica. Čak i tamo gdje incidenti nastaju kao lokalna pojava, njihovi se učinci brzo mogu proširiti preko granica. Neke ekstremne okolnosti, poput vala hladnoće, toplinskog vala ili kibernetičkog napada, mogu istodobno pogoditi čitave regije.
- (3) U kontekstu međusobno povezanih tržišta i sustava električne energije sprečavanje krize i upravljanje njome ne mogu se smatrati isključivo nacionalnom odgovornošću. Potreban je zajednički okvir pravila i koordiniranih postupaka kako bi se osigurala djelotvorna prekogranična suradnja država članica i drugih aktera u duhu transparentnosti i solidarnosti.
- (4) Direktivom 2005/89/EZ Europskog parlamenta i Vijeća²¹ utvrđene su neophodne mjere koje bi države članice trebale poduzeti radi osiguravanja opće sigurnosti opskrbe

¹⁹ SL C , , str. .

²⁰ SL C , , str. .

električnom energijom. Odredbe te Direktive uvelike su zamijenjene kasnijim zakonodavstvom, osobito s obzirom na to kako bi tržišta trebala biti organizirana da bi se osigurala dostupnost dovoljnog kapaciteta, s obzirom na to kako bi operatori prijenosnih sustava trebali surađivati da bi jamčili stabilnost sustava²² i s obzirom na potrebu osiguravanja postojanja odgovarajuće infrastrukture²³. Ovom Uredbom uređuje se posebno pitanje sprečavanja krize i upravljanje njome u sektoru električne energije.

- (5) Smjernice za pogon sustava²⁴ i Kod mreže za izvanredno stanje i ponovnu uspostavu rada²⁵ detaljni su pravilnik kojim se utvrđuje kako operatori prijenosnih sustava i drugi odgovarajući akteri trebaju djelovati i surađivati da bi osigurali sigurnost sustava. Tim tehničkim pravilima treba osigurati da se na operativnoj razini većinom elektroenergetskih incidenata upravlja na djelotvoran način. Ova Uredba usmjerena je na elektroenergetske krizne situacije koje bi mogle imati veći razmjer i učinak. Njome se utvrđuje što bi države članice trebale poduzeti u cilju sprečavanja takvih situacija i koje mjere mogu poduzeti ako operativna pravila sustava više nisu dovoljna. Međutim, čak i u kriznim situacijama trebalo bi se i dalje u potpunosti pridržavati operativnih pravila sustava.
- (6) Ovom Uredbom utvrđuje se zajednički okvir pravila o načinu sprečavanja elektroenergetskih kriznih situacija, pripremanja za njih i upravljanja njima, pri čemu se uvodi više transparentnosti u pripremljenoj fazi i tijekom elektroenergetske krize i osigurava da, čak i u krizi, opskrba električnom energijom bude dostupna tamo gdje je najpotrebnija. Od država članica zahtijeva se suradnja na regionalnoj razini u duhu solidarnosti. U njoj se ujedno utvrđuje i okvir za djelotvorno praćenje sigurnosti opskrbe preko Koordinacijske skupine za električnu energiju. To bi trebalo dovesti do bolje pripremljenosti za rizike uz niže troškove. Osim toga, time bi se unutarnje tržište energije trebalo učvrstiti jačanjem povjerenja među državama članicama i isključivanjem neprikladnih državnih intervencija u kriznim situacijama, osobito izbjegavanjem neprikladnog ograničavanja prekograničnih tokova.
- (7) Direktivom o sigurnosti mrežnih i informacijskih sustava (Direktiva NIS)²⁶ utvrđena su opća pravila, a posebna pravila o kibernetičkoj sigurnosti bit će razvijena u kodu mreže kao što je predviđeno [*predloženom Uredbom o električnoj energiji*]. Ovom Uredbom dopunjuje se Direktiva o mrežnim i informacijskim sustavima tako što se osigurava da su kibernetički incidenti pravilno utvrđeni kao rizik i da se mjere za njihovo rješavanje pravilno uvrste u planove pripremljenosti za rizike.
- (8) Direktivom Vijeća 2008/114/EZ²⁷ utvrđuje se postupak za jačanje sigurnosti označene europske kritične infrastrukture u Uniji, uključujući i određenu elektroenergetsku

²¹ Direktiva 2005/89/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 18. siječnja 2006. o mjerama zaštite sigurnosti opskrbe električnom energijom i ulaganja u infrastrukturu (SL L 33, 4.2.2006., str. 22.).

²² Upućivanje na revidirani Treći paket.

²³ Uredba (EU) br. 347/2013 Europskog parlamenta i Vijeća od 17. travnja 2013. o smjernicama za transeuropsku energetska infrastrukturu (SL L 115, 24.4.2013., str. 39.).

²⁴ Uredba Komisije (EU) .../... od XXX o uspostavljanju smjernica za pogon elektroenergetskog prijenosnog sustava (SL [...]).

²⁵ Uredba Komisije (EU) .../... od XXX o uspostavljanju koda mreže za izvanredno stanje i ponovnu uspostavu rada elektroenergetskog sustava (SL [...]).

²⁶ Direktiva (EU) 2016/1148 Europskog parlamenta i Vijeća od 6. srpnja 2016. o mjerama za visoku zajedničku razinu sigurnosti mrežnih i informacijskih sustava širom Unije, SL L 194, 19.7.2016., str. 1–30.

²⁷ Direktiva Vijeća 2008/114/EZ od 8. prosinca 2008. o utvrđivanju i označivanju europske kritične infrastrukture i procjeni potrebe poboljšanja njezine zaštite (SL L 345, 23.12.2008., str. 75.).

infrastrukturu. Direktivom 2008/114/EZ zajedno s ovom Uredbom pridonosi se stvaranju sveobuhvatnog pristupa energetske sigurnosti u Uniji.

- (9) Odlukom br. 1313/2013/EU²⁸ Europskog parlamenta i Vijeća o Mehanizmu Unije za civilnu zaštitu utvrđuju se obveze država članica da izrade procjene rizika na nacionalnoj ili odgovarajućoj podnacionalnoj razini svake tri godine i da izrade i usavrše svoje planove upravljanja rizicima od katastrofa. Posebna djelovanja u vezi sa sprečavanjem rizika, pripremljenošću i planiranjem iz ove Uredbe trebala bi biti usklađena sa širim nacionalnim procjenama rizika koje uključuju više opasnosti i koje se zahtijevaju na temelju Odluke br. 1313/2013/EU.
- (10) Da bi se olakšalo sprečavanje, razmjena informacija i *ex post* evaluacija elektroenergetskih kriza, države članice trebale bi odrediti jedno nadležno tijelo kao kontaktnu točku. To može biti postojeće ili novo tijelo.
- (11) Zajednički pristup sprečavanju krize i upravljanju njome zahtijeva, prije svega, da države članice upotrebljavaju iste metode i definicije kojima utvrđuju rizike povezane sa sigurnošću opskrbe električnom energijom i da su u položaju da mogu djelotvorno usporediti koliko dobro one i njihovi susjedi obavljaju svoje zadatke u tom području. Uredbom se utvrđuju dva pokazatelja kojima se prati sigurnost opskrbe električnom energijom u Uniji: „očekivana količina neisporučene energije” (EENS), koji se izražava u GWh/godišnje, i „očekivani gubitak opterećenja” (LOLE), koji se izražava u satima/godišnje. Ti pokazatelji dio su europske procjene adekvatnosti resursa koju izrađuje Europska mreža operatora prijenosnih sustava za električnu energiju (ENTSO-E) na temelju [članka 19. predložene Uredbe o električnoj energiji]. Koordinacijska skupina za električnu energiju provodi redovito praćenje sigurnosti opskrbe na temelju rezultata dobivenih tim pokazateljima. Agencija za suradnju energetske regulatora (Agencija) trebala bi isto upotrebljavati te pokazatelje pri izvješćivanju o postignućima država članica u području sigurnosti opskrbe u svojim godišnjim izvješćima o praćenju tržišta električne energije na temelju [članka 16. predložene Uredbe o Agenciji za suradnju energetske regulatora].
- (12) Radi osiguravanja usklađenosti procjena rizika kojima se izgrađuje povjerenje među državama članicama u kriznim situacijama potreban je zajednički pristup utvrđivanju scenarija rizika. Stoga bi ENTSO-E trebao u suradnji s Agencijom izraditi zajedničku metodologiju za utvrđivanje rizika, pri čemu ENTSO-E predlaže metodologiju, a Agencija je odobrava.
- (13) Na temelju te zajedničke metodologije ENTSO-E bi trebao redovito izrađivati i ažurirati regionalne krizne scenarije i utvrđivati najrelevantnije rizike za svaku regiju, kao što su ekstremni vremenski uvjeti, prirodne katastrofe, nestašice goriva ili zlonamjerni napadi. Pri razmatranju kriznog scenarija nestašice plina rizik prekida opskrbe plinom trebalo bi procjenjivati na temelju scenarija prekida opskrbe plinom i ometanja rada infrastrukture koje izrađuje Europska mreža operatora prijenosnih sustava za plin na temelju članka 6. stavka 6. Uredbe o sigurnosti opskrbe plinom [predložena Uredba o sigurnosti opskrbe plinom]. Države članice trebale bi izraditi i ažurirati svoje nacionalne krizne scenarije na toj osnovi, načelno svake tri godine. Scenariji bi trebali biti osnova za planove pripremljenosti za rizike. Pri utvrđivanju rizika na nacionalnoj razini države članice trebale bi i opisati moguće rizike koje vide u odnosu na vlasništvo nad infrastrukturom koja je važna za sigurnost opskrbe i opisati poduzete mjere, ako ih je bilo, kojima se ti rizici otklanjaju (kao što su opći ili

²⁸ Odluka br. 1313/2013/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 17. prosinca 2013. o Mehanizmu Unije za civilnu zaštitu (SL L 347, 20.12.2013., str. 24.).

sektorski zakoni o provjeravanju investicija, posebna prava za određene dioničare itd.), pri čemu trebaju naznačiti zašto su te mjere, prema njihovu mišljenju, opravdane.

- (14) Regionalni pristup utvrđivanju scenarija rizika i izradi mjera za sprečavanje i ublažavanje kriza trebao bi dovesti do znatnih koristi u pogledu djelotvornosti mjera i optimalne upotrebe resursa. Osim toga, tijekom istodobnih elektroenergetskih kriza koordiniran i unaprijed dogovoren pristup osigurat će usklađen odziv i smanjit će rizik negativnih učinaka prelijevanja u susjedne države članice koji bi mogli nastati ako se isključivo koriste nacionalne mjere. Stoga se ovom Uredbom traži od država članica da surađuju u regionalnom kontekstu.
- (15) U skladu s navedenim u [*predloženoj Uredbi o električnoj energiji*] regionalna operativna središta trebala bi redovito procjenjivati odgovarajuće rizike s obzirom na to da je njima povjereno operativno upravljanje u tim situacijama. Da bi se osiguralo djelotvorno provođenje njihovih zadataka i djelovanje u bliskoj suradnji s odgovarajućim nacionalnim tijelima radi sprečavanja i ublažavanja incidenata većih razmjera, regionalna suradnja koja se zahtijeva na temelju ove Uredbe trebala bi se temeljiti na regionalnim strukturama za suradnju koje se upotrebljavaju na tehničkoj razini, a to su skupine država članica koje dijele isto regionalno operativno središte.
- (16) [*Predloženom Uredbom o električnoj energiji*] propisuje se upotreba zajedničke metodologije za srednjoročnu i dugoročnu europsku procjenu adekvatnosti resursa (od 10 godina unaprijed do godine dana unaprijed) s ciljem osiguravanja da države članice donose odluke u vezi s potrebnim ulaganjima na transparentnoj i zajednički dogovorenoj osnovi. Svrha te procjene različita je od kratkoročnih procjena adekvatnosti koje se upotrebljavaju radi otkrivanja mogućih problema povezanih s adekvatnošću u kratkim vremenskim okvirima, a to su sezonski izgledi za budućnost (šest mjeseci unaprijed) i procjene adekvatnosti za tjedan dana unaprijed i unutardnevne procjene. S obzirom na kratkoročne procjene postoji potreba za zajedničkim pristupom načinu na koji se otkrivaju mogući problemi povezani s adekvatnošću. ENTSO-E treba objavljivati zimske i ljetne izgleda za budućnost radi upozorenja državama članicama i operatorima prijenosnih sustava o rizicima povezanim sa sigurnošću opskrbe koji bi mogli nastupiti u sljedećih šest mjeseci. Radi poboljšanja procjene tih izgleda za budućnost, oni trebaju biti utemeljeni na zajedničkoj probabilističkoj metodologiji koju predlaže ENTSO-E, a odobrava Agencija. U cilju pojačavanja regionalnog pristupa u procjenjivanju rizika ENTSO-E bi trebao moći regionalnim operativnim središtima delegirati zadatke povezane sa sezonskim izgledima za budućnost.
- (17) Operatori transportnih sustava i regionalna operativna središta trebali bi pri provođenju bilo koje druge vrste kratkoročne procjene rizika primjenjivati metodologiju koja se upotrebljava za sezonske izgleda za budućnost, poimence od predviđanja adekvatnosti unutardnevne proizvodnje do predviđanja adekvatnosti proizvodnje za tjedan dana unaprijed, koji su predviđeni Uredbom Komisije kojom se utvrđuju smjernice o pogonu elektroenergetskih prijenosnih sustava.
- (18) Kako bi se osigurao zajednički pristup sprečavanju krize i upravljanju njome, nadležna tijela svake države članice trebala bi nakon savjetovanja s dionicima izraditi plan pripremljenosti za rizike. U planovima treba opisati djelotvorne, proporcionalne i nediskriminirajuće mjere kojima se zahvaćaju svi utvrđeni krizni scenariji. U planovima treba osigurati transparentnost, osobito s obzirom na uvjete pod kojima je moguće poduzimanje netržišnih mjera radi ublažavanja kriznih situacija. Sve

predviđene netržišne mjere trebaju biti u skladu s pravilima utvrđenima ovom Uredbom.

- (19) Planovi bi se trebali sastojati od dvaju dijelova u kojima se utvrđuju nacionalne mjere i regionalne mjere dogovorene među državama članicama u regiji. Regionalne su mjere nužne, osobito u slučaju istodobnih kriza, a u tim će se slučajevima koordiniranim i prethodno dogovorenim pristupom osigurati usklađen odziv i smanjiti rizik negativnih učinaka prelijevanja. U planovima bi trebalo uzeti u obzir posebnosti države članice i jasno utvrditi uloge i odgovornosti nadležnih tijela. U nacionalnim mjerama treba u potpunosti uzeti u obzir dogovorene regionalne mjere i u potpunosti iskoristiti prilike koje omogućava regionalna suradnja. Planovi bi trebali biti tehničke i operativne prirode, pri čemu je njihova funkcija pomaganje u sprečavanju pojave ili naglog jačanja elektroenergetske krize i ublažavanje njezinih učinaka.
- (20) Planove bi trebalo redovito ažurirati. Kako bi se osiguralo da su planovi uvijek ažurni i djelotvorni, nadležna tijela iz svake regije trebala bi organizirati godišnje simulacije u suradnji s regionalnim operativnim središtima tijekom kojih bi se provjerila prikladnost tih planova.
- (21) Predlošcima bi trebalo olakšati pripremanje planova i savjetovanje s ostalim državama članicama u odgovarajućoj regiji i s Koordinacijskom skupinom za električnu energiju. Savjetovanjima unutar regije i preko Koordinacijske skupine za električnu energiju treba osigurati da se mjerama poduzetima u jednoj državi članici ili regiji ne ugrožava sigurnost opskrbe drugih država članica ili regija.
- (22) Razmjena informacija u slučaju krizne situacije nužna je radi osiguravanja koordiniranog djelovanja i ciljane pomoći. Stoga se ovom Uredbom obvezuje države članice da bez odgode obavijeste susjedne države članice i Komisiju u slučaju elektroenergetske krize. Ujedno trebaju dostaviti i informacije o uzrocima krize, o mjerama koje su poduzete ili se planiraju za ublažavanje krize i o mogućoj potrebi za pomoć drugih država članica. Kada ta pomoć prelazi okvire sigurnosti opskrbe električnom energijom, primjenjuje se zakonodavni okvir Mehanizma Unije za civilnu zaštitu.
- (23) Važno je olakšati komunikaciju i osviještenost među državama članicama radi situacija kada one imaju posebne, ozbiljne i pouzdane informacije da bi moglo doći do događaja za koji je vjerojatno da će dovesti do znatnog pogoršanja u opskrbi električnom energijom. U takvim okolnostima države članice trebale bi obavijestiti Komisiju i Koordinacijsku skupinu za električnu energiju bez odgode, pružajući osobito informacije o uzrocima pogoršanja, planiranim mjerama za sprečavanje elektroenergetske krize i o mogućoj potrebi za pomoć drugih država članica.
- (24) U slučaju nastanka elektroenergetske krize države članice trebale bi si međusobno pomagati u duhu solidarnosti i osigurati opskrbu električnom energijom tamo gdje je najpotrebnija. Ta suradnja trebala bi se temeljiti na prethodno dogovorenim mjerama utvrđenima u planovima pripremljenosti za rizike. Pri dogovoru o suradnji države članice trebale bi uzeti u obzir društvene i gospodarske čimbenike, uključujući sigurnost građana, i proporcionalnost. Potiče ih se da razmjenjuju najbolje prakse i da se koriste Koordinacijskom skupinom za električnu energiju kao platformom za raspravu s ciljem utvrđivanja dostupnih mogućnosti za suradnju i za dogovaranje aranžmana o solidarnosti, uključujući mehanizme za naknadu troškova. Komisija može pomoći u pripremanju regionalno koordiniranih mjera u određenoj regiji.

- (25) Ovom Uredbom trebalo bi se omogućiti da se elektroenergetska poduzeća i potrošači pri suočavanju s elektroenergetskim kriznim situacijama mogu što dulje pouzdati u tržišne mehanizme utvrđene [*predloženom Direktivom i Uredbom o električnoj energiji*]. Čak i u kriznim situacijama treba se pridržavati pravila koja se primjenjuju na unutarnje tržište i operativnih pravila sustava. To podrazumijeva to da se netržišne mjere, kao što su prisilno isključivanje potražnje ili pribavljanje dodatnih zaliha izvan uobičajenog funkcioniranja tržišta, trebaju poduzimati samo kao krajnje sredstvo, nakon što su iscrpljene sve tržišne mogućnosti. Stoga je moguće prisilno isključiti potražnju samo nakon što su iscrpljene sve mogućnosti dobrovoljnog isključenja potražnje. Dodatno, svaka netržišna mjera treba biti nužna, proporcionalna, nediskriminirajuća i privremena.
- (26) U cilju osiguravanja transparentnosti nakon elektroenergetske krize pogođene države članice trebale bi provesti *ex post* evaluaciju krize i njezinih učinaka, a to je zadatak koji je povezan s nacionalnim regulatornim tijelom. Takvom evaluacijom treba uzeti u obzir, među ostalim, djelotvornost i proporcionalnost poduzetih mjera kao i njihov ekonomski trošak. Njome treba obuhvatiti i prekogranične okolnosti, kao što su učinak mjera na druge države članice i razina pomoći koju su pružile.
- (27) Obvezama u pogledu transparentnosti treba osigurati da se pri svim mjerama poduzetima radi sprečavanja kriznih situacija ili upravljanja njima poštuju pravila unutarnjeg tržišta i da su one u skladu s načelima suradnje i solidarnosti koja čine temelj energetske unije.
- (28) U 2012. osnovana je Koordinacijska skupina za električnu energiju kao forum za razmjenu informacija i promicanje suradnje država članica, osobito u području sigurnosti opskrbe²⁹. Ovom Uredbom dodatno se pojačava uloga tog tijela. Koordinacijska skupina zadužena je za provođenje posebnih zadataka, ponajprije u vezi s izradom planova pripremljenosti za rizike, a imat će istaknutu ulogu u praćenju postignuća država članica u području sigurnosti opskrbe električnom energijom i u razvijanju najbolje prakse na toj osnovi.
- (29) Elektroenergetska kriza može se proširiti i izvan granica Unije te ugroziti i članice Energetske zajednice. U cilju osiguravanja učinkovitog upravljanja krizama na granicama između država članica i ugovornih strana, Unija bi trebala blisko surađivati s ugovornim stranama Energetske zajednice u sprečavanju elektroenergetskih kriza, pripremanju za njih i njihovu rješavanju.
- (30) Radi omogućivanja brzog odziva Unije na promjenjive okolnosti s obzirom na pripremljenost za rizike u sektoru električne energije, ovlast donošenja akata u skladu s člankom 290. Ugovora o funkcioniranju Europske unije trebala bi biti delegirana Komisiji u odnosu na izmjene predložaka planova pripremljenosti za rizike. Posebno je važno da Komisija tijekom pripremnih radnji provodi odgovarajuća savjetovanja, uključujući na stručnoj razini. Pri pripremi i izradi delegiranih akata trebala bi osigurati da se odgovarajući dokumenti istodobno pošalju i Europskom parlamentu i Vijeću, u razumnom roku i na prikladan način.
- (31) Države članice koje djeluju samostalno ne mogu na zadovoljavajući način ostvariti ciljeve ove Uredbe, naime ne mogu osigurati najdjelotvorniju i najučinkovitiju pripremljenost za rizike unutar Unije. S obzirom na razmjere ili učinke djelovanja, pripremljenost se bolje ostvaruje na razini Unije. Unija stoga može donijeti mjere u

²⁹ Odluka Komisije od 15. studenoga 2012. o osnivanju Koordinacijske skupine za električnu energiju (2012/C 353/02), SL C 353, 17.11.2012., str. 2.

skladu s načelom supsidijarnosti iz članka 5. Ugovora o Europskoj uniji. U skladu s načelom proporcionalnosti utvrđenim tim člankom, ovom Uredbom ne prelazi se ono što je potrebno za ostvarivanje tog cilja.

(32) Direktivu 2005/89/EZ trebalo bi staviti izvan snage,

DONIJELI SU OVU UREDBU:

Poglavlje I. Opće odredbe

Članak 1. **Predmet**

Ovom se Uredbom utvrđuju pravila za suradnju među državama članicama s ciljem sprečavanja elektroenergetskih kriza, pripremanja za njih i njihova rješavanja u duhu solidarnosti i transparentnosti i uz potpuno pridržavanje zahtjeva konkurentnog unutarnjeg tržišta električne energije.

Članak 2. **Definicije**

1. Za potrebe ove Uredbe primjenjuju se definicije iz članka 2. Direktive o električnoj energiji [predložena Direktiva o električnoj energiji] i članka 2. Uredbe o električnoj energiji [predložena Uredba o električnoj energiji].
2. Primjenjuju se i sljedeće definicije:
 - (a) „sigurnost opskrbe električnom energijom” znači sposobnost elektroenergetskog sustava da jamči neprekinutu opskrbu potrošača električnom energijom s jasno utvrđenom razinom djelovanja;
 - (b) „elektroenergetska kriza” znači situacija znatne nestašice električne energije ili nemogućnost isporuke električne energije krajnjim korisnicima, postojeća ili neminovna;
 - (c) „istodobna kriza” znači elektroenergetska kriza koja pogađa istodobno više od jedne države članice;
 - (d) „krizni upravitelj ili krizni tim” znači osoba, skupina osoba ili institucija sa zadatkom djelovanja kao kontaktna točka i koordiniranja toka informacija tijekom elektroenergetske krize;
 - (e) „netržišna mjera” znači bilo koja mjera na strani ponude ili potražnje koja odstupa od tržišnih pravila ili komercijalnih ugovora uvedena u cilju ublažavanja elektroenergetske krize;
 - (f) „regija” znači skupina država članica koje dijele isto regionalno operativno središte, osnovano na temelju članka 33. Uredbe o električnoj energiji [predložena Uredba o električnoj energiji].

Članak 3. **Nadležno tijelo**

1. Što je prije moguće, a najkasnije do [*Ured za publikacije Europske unije unosi točan datum: tri mjeseca nakon stupanja na snagu ove Uredbe*], svaka država članica

određuje nacionalno vladino ili regulatorno tijelo kao nadležno tijelo ovlašteno za provođenje zadataka utvrđenih ovom Uredbom. Nadležna tijela međusobno surađuju za potrebe ove Uredbe.

2. Države članice obavješćuju Komisiju bez odgode o nazivu i podacima za kontakt nadležnog tijela, nakon što ono bude određeno.

Poglavlje II. Procjena rizika

Članak 4.

Procjene sigurnosti opskrbe

Države članice osiguravaju da su svi rizici koji se odnose na sigurnost opskrbe električnom energijom procijenjeni u skladu s pravilima utvrđenima ovom Uredbom i s *člankom 18. Uredbe o električnoj energiji [predložena Uredba o električnoj energiji]*. S tim ciljem one surađuju s Europskom mrežom operatora prijenosnih sustava za električnu energiju (ENTSO-E) i regionalnim operativnim središtima.

Članak 5.

Metodologija za utvrđivanje elektroenergetskih kriznih scenarija na regionalnoj razini

1. U roku od [*Ured za publikacije Europske unije unosi točan datum: dva mjeseca nakon stupanja na snagu ove Uredbe*] ENTSO-E podnosi Agenciji prijedlog metodologije za utvrđivanje najrelevantnijih elektroenergetskih kriznih scenarija u regionalnom kontekstu.
2. Krizni scenariji utvrđuju se na temelju minimalno sljedećih rizika:
 - (a) rijetke i ekstremne prirodne opasnosti;
 - (b) slučajne opasnosti koje nadilaze okvire sigurnosnog kriterija N-1;
 - (c) posljedične opasnosti, kao što su nestašice goriva;
 - (d) zlonamjerni napadi.
3. Predložena metodologija uključuje minimalno sljedeće elemente:
 - (a) razmatranje svih odgovarajućih nacionalnih i regionalnih okolnosti;
 - (b) prekogranično međudjelovanje i korelaciju rizika;
 - (c) simulacije scenarija istodobnih kriza;
 - (d) poredak rizika u skladu s njihovim učinkom i vjerojatnošću.

Pri razmatranju rizika prekida opskrbe plinom na temelju stavka 2. točke (c), ENTSO-E koristi se scenarijima prekida opskrbe plinom i ometanja rada infrastrukture koje je izradila Europska mreža operatora transportnih sustava za plin na temelju *članka 6. stavka 6. Uredbe o sigurnosti opskrbe plinom [predložena Uredba o sigurnosti opskrbe plinom]*.

4. Prije podnošenja predložene metodologije ENTSO-E provodi program savjetovanja, koji uključuje barem industrijske organizacije i organizacije potrošača, operatore distribucijskih sustava, nacionalna regulatorna tijela i druga nacionalna tijela. ENTSO-E na odgovarajući način uzima u obzir rezultate savjetovanja.

5. U roku od dva mjeseca nakon zaprimanja predložene metodologije Agencija odobrava prijedlog ili ga mijenja. U slučaju izmjene savjetuje se s ENTSO-E-om prije donošenja izmijenjene verzije i objavljuje ju na svojim internetskim stranicama.
6. ENTSO-E redovito ažurira i poboljšava metodologiju u skladu sa stavicima od 1. do 5. Agencija ili Komisija može zahtijevati takva ažuriranja i poboljšanja uz navođenje opravdanih razloga. U roku od šest mjeseci nakon zaprimanja zahtjeva ENTSO-E podnosi Agenciji nacrt predloženih promjena. U roku od dva mjeseca nakon zaprimanja nacrt Agencija mijenja ili odobrava promjene i objavljuje ih na svojim internetskim stranicama.

Članak 6.

Utvrđivanje elektroenergetskih kriznih scenarija na regionalnoj razini

1. U roku od [*Ured za publikacije Europske unije unosi točan datum: deset mjeseci nakon stupanja na snagu ove Uredbe*] i na temelju metodologije donesene u skladu s člankom 5. ENTSO-E utvrđuje najrelevantnije elektroenergetske krizne scenarije za svaku regiju. Zadatke koji se odnose na utvrđivanje regionalnih kriznih scenarija može delegirati regionalnim operativnim središtima.
2. ENTSO-E podnosi utvrđene regionalne elektroenergetske krizne scenarije Koordinacijskoj skupini za električnu energiju radi savjetovanja.
3. ENTSO-E ažurira scenarije svake tri godine, osim kad okolnosti zahtijevaju češće ažuriranje.

Članak 7.

Utvrđivanje elektroenergetskih kriznih scenarija na nacionalnoj razini

1. U roku od [*Ured za publikacije Europske unije unosi točan datum: deset mjeseci nakon stupanja na snagu ove Uredbe*] države članice utvrđuju najrelevantnije elektroenergetske krizne scenarije na nacionalnoj razini.
2. Krizni se scenariji utvrđuju na temelju minimalno triju rizika navedenih u članku 5. stavku 2. i usklađeni su s regionalnim scenarijima utvrđenima u skladu s člankom 6. Države članice ažuriraju scenarije svake tri godine, osim kad okolnosti zahtijevaju češće ažuriranje.
3. U roku od [*Ured za publikacije Europske unije unosi točan datum: deset mjeseci nakon stupanja na snagu ove Uredbe*] države članice obavješćuju Koordinacijsku skupinu za električnu energiju i Komisiju o mogućim rizicima koje primijete u odnosu na vlasništvo nad infrastrukturom važnom za sigurnost opskrbe i o svim mjerama poduzetima za sprečavanje ili ublažavanje takvih rizika, uz naznaku o tome zašto te mjere smatraju nužnima i proporcionalnima.

Članak 8.

Metodologija za kratkoročne procjene adekvatnosti

1. U roku od [*Ured za publikacije Europske unije unosi točan datum: dva mjeseca nakon stupanja na snagu ove Uredbe*] ENTSO-E podnosi Agenciji prijedlog metodologije za procjenu kratkoročne adekvatnosti, i to sezonske adekvatnosti i adekvatnosti za tjedan dana unaprijed i unutardnevne adekvatnosti, koja obuhvaća minimalno sljedeće:

- (a) nesigurnost povezana s čimbenicima kao što su vjerojatnost ispada prijenosnog kapaciteta, vjerojatnost neplaniranog prestanka rada elektrana, teški vremenski uvjeti, promjenjivost potražnje i promjenjivost proizvodnje energije iz obnovljivih izvora;
- (b) vjerojatnost nastanka kritične situacije;
- (c) vjerojatnost nastanka istodobne krizne situacije.

U metodologiji se predviđaju upotreba probabilističkog pristupa i razmatranje regionalnog konteksta i konteksta čitave Unije, uključujući, koliko je to moguće, i treće zemlje koje se nalaze unutar sinkronih područja Unije.

- 2. Prije podnošenja predložene metodologije ENTSO-E provodi savjetovanje koje uključuje barem industrijske organizacije i organizacije potrošača, operatore distribucijskih sustava, nacionalna regulatorna tijela i druga nacionalna tijela. ENTSO-E na odgovarajući način uzima u obzir rezultate savjetovanja.
- 3. U roku od dva mjeseca nakon zaprimanja predložene metodologije Agencija odobrava prijedlog ili ga mijenja. U slučaju izmjene savjetuje se s ENTSO-E-om prije donošenja izmijenjene verzije i objavljuje ju na svojim internetskim stranicama.
- 4. ENTSO-E redovito ažurira i poboljšava metodologiju u skladu sa stavcima od 1. do 3. Agencija ili Komisija može zahtijevati takva ažuriranja i poboljšanja uz navođenje opravdanih razloga. U roku od šest mjeseci nakon zaprimanja zahtjeva ENTSO-E podnosi Agenciji nacrt predloženih promjena. U roku od dva mjeseca nakon zaprimanja nacrta Agencija mijenja ili odobrava promjene i objavljuje ih na svojim internetskim stranicama.

Članak 9.

Kratkoročne procjene adekvatnosti

- 1. Sve kratkoročne procjene adekvatnosti provode se na temelju metodologije izrađene u skladu s člankom 8.
- 2. ENTSO-E izrađuje sezonske izglede za budućnost u vezi s adekvatnošću na temelju metodologije izrađene u skladu s člankom 8. Rezultate objavljuje svake godine najkasnije do 1. prosinca za zimske izglede za budućnost i do 1. lipnja za ljetne izglede za budućnost. Zadatke koji se odnose na izradu izgleda za budućnost može delegirati regionalnim operativnim središtima. Izglede za budućnost predstavlja Koordinacijskoj skupini za električnu energiju koja može dati preporuke u vezi s rezultatima, gdje je to prikladno.
- 3. Regionalna operativna središta provode procjene adekvatnosti za tjedan dana unaprijed i unutardnevne procjene za svoje regije na temelju metodologije donesene u skladu s člankom 8.

Poglavlje III.

Planovi pripremljenosti za rizike

Članak 10.

Utvrđivanje planova pripremljenosti za rizike

- 1. Na temelju regionalnih i nacionalnih elektroenergetskih kriznih scenarija utvrđenih u skladu s člancima 6. i 7. nadležno tijelo svake države članice utvrđuje plan

pripremljenosti za rizike nakon savjetovanja s elektroenergetskim poduzećima i poduzećima za plin, s odgovarajućim organizacijama koje predstavljaju interese kućanstava i industrijskih potrošača električne energije i s nacionalnim regulatornim tijelima (koja nisu nadležno tijelo).

2. Plan se sastoji od nacionalnih i regionalnih mjera kao što je utvrđeno člancima 11. i 12. Ne dovodeći u pitanje članak 15., sve mjere koje su planirane ili poduzete radi sprečavanja elektroenergetskih kriznih situacija, pripremanja za njih ili njihova ublažavanja moraju biti u potpunosti u skladu s pravilima koja se primjenjuju na unutarnje tržište električne energije i rad sustava. Te mjere moraju biti jasno utvrđene, transparentne, proporcionalne i nediskriminirajuće.
3. Plan se izrađuje u skladu s predloškom u Prilogu. Komisija je ovlaštena donijeti delegirane akte u skladu s člankom 19. u svrhu izmjene tog predloška.
4. Prije donošenja plana nadležno tijelo podnosi nacrt radi savjetovanja nadležnim tijelima drugih država članica u određenoj regiji i Koordinacijskoj skupini za električnu energiju.
5. U roku od tri mjeseca od podnošenja nacrta plana nadležna tijela drugih država članica u regiji i Koordinacijska skupina za električnu energiju pregledavaju plan i mogu donijeti preporuke u vezi s njime.
6. U roku od šest mjeseci od podnošenja nacrta plana predmetna država članica donosi plan, uzimajući na odgovarajući način u obzir rezultate savjetovanja i preporuke nadležnih tijela drugih država članica i Koordinacijske skupine za električnu energiju. Doneseni plan podnosi Koordinacijskoj skupini za električnu energiju bez odgode.
7. Države članice javno objavljuju planove, osiguravajući pritom povjerljivost osjetljivih informacija, ponajprije informacija o mjerama koje se odnose na sprečavanje i ublažavanje zlonamjernih napada.
8. Države članice donose i objavljuju svoj prvi plan do najkasnije [*Ured za publikacije Europske unije unosi točan datum: dvije godine nakon stupanja na snagu ove Uredbe*]. Ažuriraju ih svake tri godine, osim kad okolnosti zahtijevaju češće ažuriranje.

Članak 11.

Sadržaj plana pripremljenosti za rizike s obzirom na nacionalne mjere

1. Svakim planom utvrđuju se planirane ili poduzete mjere za sprečavanje elektroenergetskih kriznih situacija, pripremanje za njih i za njihovo ublažavanje, kao što je utvrđeno člancima 6. i 7. Za plan vrijedi najmanje sljedeće:
 - (a) sadržava sažetak elektroenergetskih kriznih scenarija utvrđenih za odgovarajuće države članice i regiju u skladu s postupkom iz članka 6. i 7.;
 - (b) utvrđuju se uloga i odgovornosti nadležnog tijela;
 - (c) opisuju se mjere izrađene za pripremanje za rizike utvrđene na temelju članka 6. i 7. i njihovo sprečavanje;
 - (d) imenuje se nacionalni krizni upravitelj ili krizni tim te utvrđuju njihovi zadaci;
 - (e) utvrđuju se detaljni postupci kojih se treba pridržavati u elektroenergetskim kriznim situacijama, uključujući odgovarajuće planove protoka informacija;

- (f) utvrđuje se doprinos tržišnih mjera u rješavanju elektroenergetskih kriznih situacija;
 - (g) utvrđuju se moguće netržišne mjere koje se provode u elektroenergetskim kriznim situacijama, posebno utvrđujući pokretača tih mjera, uvjete i postupke za njihovu provedbu i navodeći na koji su način u skladu sa zahtjevima utvrđenima člankom 15.;
 - (h) predviđa se detaljni plan za raspoređivanje opterećenja, određujući kada se opterećenje raspoređuje, u kojim okolnostima i koje se vrijednosti opterećenja raspoređuju. Planom se posebno utvrđuje koje kategorije korisnika električne energije uživaju posebnu zaštitu od isključivanja i navodi se opravdanje za takvu zaštitu, osobito s obzirom na javnu i osobnu sigurnost;
 - (i) opisuju se mehanizmi koji se upotrebljavaju za obavještanje javnosti o bilo kojoj elektroenergetskoj krizi.
2. U svim nacionalnim mjerama u potpunosti se u obzir uzimaju regionalne mjere usuglašene u skladu s člankom 12. i pazi se da se tim nacionalnim mjerama ne ugrozi sigurnost opskrbe električnom energijom drugih država članica ili Unije kao cjeline.

Članak 12.

Sadržaj plana pripremljenosti za rizike s obzirom na regionalno koordinirane mjere

1. Osim mjera navedenih u članku 11. plan svake države članice uključuje regionalne mjere kojima se osigurava odgovarajuće sprječavanje kriznih situacija s prekograničnim učinkom i upravljanje njima. Te mjere usuglašavaju se unutar određene regije i minimalno uključuju:
- (a) određivanje regionalnog kriznog upravitelja ili kriznog tima;
 - (b) mehanizme za razmjenu informacija i suradnju unutar regije;
 - (c) mjere za ublažavanje učinka krize, uključujući i slučajeve istodobnih kriznih situacija. Te mjere uključuju regionalne planove za raspoređivanje opterećenja i tehničke, pravne i financijske aranžmane u vezi s uzajamnom pomoći kojima se osigurava opskrba električnom energijom tamo gdje je najpotrebnija i na optimalan način. U tim aranžmanima, među ostalim, utvrđuje se pokretač pomoći, formula za njezin izračun ili njezin iznos, strane koje plaćaju i koje primaju pomoć i pravila o arbitraži;
 - (d) postupke za provođenje godišnjih testiranja planova.
2. Regionalne mjere koje se uključuju u plan usuglašavaju nadležna tijela država članica u određenoj regiji. Najmanje osam mjeseci prije isteka roka za donošenje ili ažuriranje plana nadležna tijela obavješćuju Koordinacijsku skupinu za električnu energiju o postignutim dogovorima. Ako određena nadležna tijela nisu uspjela postići dogovor, o razlozima njegova nepostizanja obavješćuju Komisiju. U takvom slučaju Komisija može zatražiti od Agencije da olakša postizanje dogovora u savjetovanju s ENTSO-E-om.
3. U suradnji s regionalnim operativnim središtima i uz uključenost odgovarajućih dionika, nadležna tijela svake regije provode godišnje krizne simulacije, osobito testiranje komunikacijskih mehanizama navedenih u stavku 1. točki (b).

Poglavlje IV.

Upravljanje elektroenergetskim kriznim situacijama

Članak 13.

Rano upozorenje i proglašavanje krize

1. Ako se sezonskim izgledima za budućnost u vezi s adekvatnošću ili pomoću drugog izvora utvrdi posebna, ozbiljna i pouzdana informacija o mogućem nastanku događaja za koji je vjerojatno da će prouzročiti značajno pogoršanje u opskrbi električnom energijom u državi članici, nadležno tijelo te države članice bez neopravdane odgode podnosi rano upozorenje Komisiji i Koordinacijskoj skupini za električnu energiju. Dostavlja informacije o uzrocima pogoršanja, o mjerama koje su poduzete ili se planiraju za sprečavanje elektroenergetske krize i o mogućoj potrebi za pomoć drugih država članica. Te informacije uključuju moguće učinke mjera na unutarnje tržište električne energije, uključujući u drugim državama članicama.
2. U slučajevima suočenosti s elektroenergetskom kriznom situacijom nadležno tijelo predmetne države članice proglašava elektroenergetsku krizu i obavješćuje bez neopravdane odgode nadležna tijela susjednih država članica i Komisiju. Obavješćuje ih o razlozima proglašenja elektroenergetske krize, o mjerama koje su poduzete ili se planiraju za ublažavanje krize i o mogućoj potrebi za pomoć drugih država članica.
3. Ako se dostavljene informacije ocijene nedovoljnima, Komisija može od predmetne države članice zatražiti dodatne informacije.
4. Ako nadležno tijelo podnese rano upozorenje ili proglasi elektroenergetsku krizu, djelovanja utvrđena planom pripremljenosti za rizike provode se u najvećoj mogućoj mjeri.

Članak 14.

Suradnja i pomoć

1. Države članice postupaju i surađuju u duhu solidarnosti u sprečavanju elektroenergetskih kriznih situacija i upravljanju njima radi osiguravanja opskrbe električnom energijom gdje je to najpotrebnije u cilju zaštite javne i osobne sigurnosti.
2. Ako je to nužno i moguće, države članice međusobno nude pomoć radi sprečavanja ili ublažavanja elektroenergetske krize. Takva pomoć podložna je naknadi troškova.

Članak 15.

Pridržavanje tržišnih pravila

1. Mjere koje su poduzimaju radi sprečavanja ili ublažavanja elektroenergetskih kriznih situacija u potpunosti se provode pridržavajući se pravila koja se primjenjuju na unutarnje tržište električne energije i rad sustava.
2. Netržišne mjere moguće je pokrenuti u kriznoj situaciji i samo ako su iscrpljene sve mogućnosti koje proizlaze iz tržišnih mjera. Njima se ne smije neopravdano narušavati tržišno natjecanje ni djelotvorno funkcioniranje tržišta električne energije. Te mjere moraju biti nužne, proporcionalne, nediskriminirajuće i privremene.

3. Ograničavanje transakcija, uključujući ograničavanje već dodijeljenog prekozonskog kapaciteta, ograničavanje u pružanju prekozonskog kapaciteta za raspodjelu kapaciteta ili ograničavanje u stavljanju rasporeda na raspolaganje pokreće se isključivo uz pridržavanje odredbe utvrđene *člankom 14. stavkom 2. Uredbe o električnoj energiji [predložena Uredba o električnoj energiji]* i pravila donesenih radi dodatne razrade te odredbe.

Poglavlje V. Evaluacija i praćenje

Članak 16.

***Ex post* evaluacija**

1. Što je prije moguće, a najkasnije šest tjedana nakon proglašavanja elektroenergetske krizne situacije, predmetno nadležno tijelo, uz savjetovanje sa svojim nacionalnim regulatornim tijelom (u slučajevima u kojima to nije isto tijelo) podnosi Koordinacijskoj skupini za električnu energiju i Komisiji izvješće o evaluaciji.
2. To izvješće uključuje najmanje sljedeće:
 - (a) opis događaja koji je pokrenuo krizu;
 - (b) opis poduzetih mjera za sprečavanje krize, pripremanje za nju i njezino ublažavanje i procjenu njihove proporcionalnosti i djelotvornosti;
 - (c) procjenu prekograničnog učinka poduzetih mjera;
 - (d) izvještaj o pomoći pruženoj susjednim državama članicama ili trećim zemljama ili primljenoj od njih;
 - (e) gospodarski učinak elektroenergetske krize i učinak mjera poduzetih u sektoru električne energije, a osobito količine neisporučene energije i razinu ručnog isključivanja potražnje (uključujući usporedbu između razine dobrovoljnog i prisilnog isključivanja potražnje);
 - (f) eventualna moguća poboljšanja ili predložena poboljšanja plana pripremljenosti za rizike.
3. Ako se informacije iz izvješća ocijene nedovoljnima, Koordinacijska skupina za električnu energiju i Komisija mogu od predmetne države članice zatražiti dodatne informacije.
4. Predmetna nadležna tijela podnose rezultate evaluacije Koordinacijskoj skupini za električnu energiju.

Članak 17.

Praćenje koje provodi Koordinacijska skupina za električnu energiju

1. Osim što provodi druge posebne zadatke utvrđene ovom Uredbom, Koordinacijska skupina za električnu energiju raspravlja o sljedećim stavkama i pregledava ih:
 - (a) rezultate 10-godišnjeg plana razvoja elektroenergetske mreže koji priprema ENTSO-E;
 - (b) usklađenost planova pripremljenosti za rizike koje su donijele države članice u skladu s postupkom iz članka 10.;

- (c) rezultate europske procjene adekvatnosti resursa koje priprema ENTSO-E u skladu s navedenim u članku 19. stavku 3. Uredbe o električnoj energiji [predložena Uredba o električnoj energiji];
 - (d) postignuća država članica u području sigurnosti opskrbe uzimajući u obzir barem pokazatelje izračunate pri europskoj procjeni adekvatnosti resursa, a to su očekivana količina neisporučene energije (EENS) i očekivani gubitak opterećenja (LOLE);
 - (e) rezultate sezonskih izgleda za budućnost iz članka 9.;
 - (f) informacije dobivene od država članica u skladu s člankom 7. stavkom 3.;
 - (g) rezultate izvješća o *ex post* evaluaciji iz članka 16.
2. Koordinacijska skupina za električnu energiju može državama članicama dati preporuke o pitanjima povezanim sa stavkom 1., a države članice posebno ih uzimaju u obzir.

Poglavlje VI. Završne odredbe

Članak 18.

Suradnja s ugovornim stranama Energetske zajednice

Države članice i ugovorne strane Energetske zajednice pozvane su na bližu suradnju u postupku utvrđivanja elektroenergetskih kriznih scenarija i u izradi plana pripremljenosti za rizike kako bi se postiglo da se poduzetim mjerama ne ugrožava sigurnost opskrbe država članica, ugovornih strana ili Unije. U tom smislu ugovorne strane Energetske zajednice mogu na poziv Komisije sudjelovati u radu Koordinacijske skupine za električnu energiju s obzirom na sva pitanja koja ih se tiču.

Članak 19.

Delegiranje ovlasti

1. Ovlast za donošenje delegiranih akata dodijeljena je Komisiji podložno uvjetima utvrđenima ovim člankom.
2. Ovlast za donošenje delegiranih akata iz članka 10. stavka 3. dodjeljuje se Komisiji na neodređeno vrijeme počevši od [*Ured za publikacije Europske unije unosi datum stupanja na snagu ove Uredbe*].
3. Europski parlament ili Vijeće u svakom trenutku mogu opozvati delegiranje ovlasti iz članka 10. stavka 3. Odlukom o opozivu prekida se delegiranje ovlasti koje je u njoj navedeno. Opoziv proizvodi učinke dan nakon objave spomenute odluke u *Službenom listu Europske unije* ili na kasniji dan naveden u spomenutoj odluci. On ne utječe na valjanost delegiranih akata koji su već na snazi.
4. Prije donošenja delegiranog akta Komisija se savjetuje sa stručnjacima koje je imenovala svaka država članica u skladu s načelima utvrđenima Međuinstitucionalnim sporazumom o boljoj izradi zakonodavstva od 13. travnja 2016³⁰.

³⁰ SL L 123, 12.5.2016., str. 1.

5. Čim donese delegirani akt, Komisija ga istodobno priopćuje Europskom parlamentu i Vijeću.
6. Delegirani akt donesen na temelju članka 10. stavka 3. stupa na snagu samo ako ni Europski parlament ni Vijeće u roku od dva mjeseca od priopćenja tog akta Europskom parlamentu i Vijeću na njega ne podnesu nikakav prigovor ili ako su prije isteka tog roka Europski parlament i Vijeće obavijestili Komisiju da neće podnijeti prigovore. Taj se rok produljuje za dva mjeseca na inicijativu Europskog parlamenta ili Vijeća.

Članak 20.

Stavljanje izvan snage

Direktiva 2005/89/EZ stavlja se izvan snage.

Članak 21.

Stupanje na snagu

Ova Uredba stupa na snagu dvadesetog dana od dana objave u *Službenom listu Europske unije*.

Ova je Uredba u cijelosti obvezujuća i izravno se primjenjuje u svim državama članicama.

Sastavljeno u Bruxellesu

Za Europski parlament
Predsjednik

Za Vijeće
Predsjednik

EUROPSKA
KOMISIJA

Bruxelles, 23.2.2017.
COM(2016) 861 final

ANNEX 2

PRILOG

PRIJEDLOGU UREDBE EUROPSKOG PARLAMENTA I VIJEĆA

o unutarnjem tržištu električne energije

{SWD(2016) 410 final}

{SWD(2016) 411 final}

{SWD(2016) 412 final}

{SWD(2016) 413 final}

PRILOG II.

KORELACIJSKA TABLICA

Uredba (EZ) br. 1228/2003	Ova Uredba
Članak 1.	Članak 1.
Članak 2.	Članak 2.
—	Članak 3.
—	Članak 4.
—	Članak 5.
—	Članak 6.
—	Članak 7.
—	Članak 8.
—	Članak 9.
—	Članak 10.
—	Članak 11.
—	Članak 12.
Članak 3.	Članak 13.
Članak 4.	Članak 14.
Članak 5.	Članak 15.
Članak 6.	Članak 16.
Članak 7.	Članak 17.

Članak 8.	Članak 18.
Članak 9.	Članak 19.
Članak 10.	Članak 20.
Članak 11.	Članak 21.
Članak 12.	Članak 22.
Članak 13.	Članak 23.
Članak 14.	Članak 24.
=	Članak 25.
Članak 15.	Članak 26.
Prilog	Prilog I.

↓ novo

Uredba (EZ) br. 714/2009	Ova Uredba
–	Članak 1. točka (a)
–	Članak 1. točka (b)
Članak 1. točka (a)	Članak 1. točka (c)
Članak 1. točka (b)	Članak 1. točka (d)
Članak 2. stavak 1.	Članak 2. stavak 1.
Članak 2. stavak 2. točka (a)	Članak 2. stavak 2. točka (a)
Članak 2. stavak 2. točka (b)	Članak 2. stavak 2. točka (b)
Članak 2. stavak 2. točka (c)	Članak 2. stavak 2. točka (c)
Članak 2. stavak 2. točka (d)	–
Članak 2. stavak 2. točka (e)	–
Članak 2. stavak 2. točka (f)	–

Članak 2. stavak 2. točka (g)	Članak 2. stavak 2. točka (d)
–	Članak 2. stavak 2. točke od (e) do (x)
–	Članak 3.
–	Članak 4.
–	Članak 5.
–	Članak 6.
–	Članak 7.
–	Članak 8.
–	Članak 9.
–	Članak 10.
–	Članak 11.
–	Članak 12.
–	Članak 13.
Članak 16. stavci od 1. do 3.	Članak 14. stavci od 1. do 3.
–	Članak 14. stavci od 4. do 7.
Članak 16. stavci od 4. do 5.	Članak 14. stavci od 8. do 9.
–	Članak 14. stavak 10.
–	Članak 15.
Članak 14. stavak 1.	Članak 16. stavak 1.
–	Članak 16. stavak 2.
Članak 14. stavci od 2. do 5.	Članak 16. stavci od 3. do 6.
–	Članak 16. stavci od 7. do 11.
–	Članak 17. stavak 1.
Članak 16. stavak 6.	Članak 17. stavak 2.
–	Članak 17. stavci 3. i 4.
–	Članak 18.
Članak 8. stavak 4.	Članak 19. stavak 1.

–	Članak 19. stavci od 2. do 6.
–	Članak 20.
–	Članak 21.
–	Članak 22.
–	Članak 23.
–	Članak 24.
Članak 4.	Članak 25. stavak 1.
	Članak 25. stavak 2.
Članak 5.	Članak 26. stavci od 1. do 4.
	Članak 26. stavak 5.
Članak 8. stavak 2. prva rečenica	Članak 27. stavak 1. točka (a)
Članak 8. stavak 3. točka (b)	Članak 27. stavak 1. točka (b)
–	Članak 27. stavak 1. točka (c)
Članak 8. stavak 3. točka (c)	Članak 27. stavak 1. točka (d)
–	Članak 27. stavak 1. točke (e) i (f)
Članak 8. stavak 3. točka (a)	Članak 27. stavak 1. točka (g)
Članak 8. stavak 3. točka (d)	Članak 27. stavak 1. točka (h)
Članak 8. stavak 3. točka (e)	Članak 27. stavak 1. točka (i)
–	Članak 27. stavci 2. i 3.
Članak 8. stavak 5.	Članak 27. stavak 4.
Članak 8. stavak 9.	Članak 27. stavak 5.
Članak 10.	Članak 28.
Članak 9.	Članak 29.
Članak 11.	Članak 30.
Članak 12.	Članak 31.
–	Članak 32.
–	Članak 33.

–	Članak 34.
–	Članak 35.
–	Članak 36.
–	Članak 37.
–	Članak 38.
–	Članak 39.
–	Članak 40.
–	Članak 41.
–	Članak 42.
–	Članak 43.
–	Članak 44.
Članak 8. stavak 10.	Članak 45.
Članak 13.	Članak 46.
Članak 2. stavak 2. posljednji podstavak	Članak 46. stavak 7.
Članak 15.	Članak 47. stavci od 1. do 6.
Prilog I. točka 5.10.	Članak 47. stavak 7.
Članak 3.	Članak 48.
–	Članak 49.
–	Članak 50.
–	Članak 51.
–	Članak 52.
–	Članak 53.
–	Članak 54.
Članak 8. stavak 6.	Članak 55. stavak 1. točke od (a) do (l)
–	Članak 55. stavak 1. točke od (m) do (p)
Članak 6. stavak 1.	Članak 55. stavak 2.
Članak 6. stavak 2.	Članak 55. stavak 3.

Članak 6. stavak 3.	Članak 55. stavak 4.
–	Članak 55. stavak 5.
Članak 6. stavak 4.	Članak 55. stavak 6.
Članak 6. stavak 5.	Članak 55. stavak 7.
Članak 6. stavak 6.	Članak 55. stavak 8.
Članak 8. stavak 1.	Članak 55. stavak 9.
Članak 6. stavak 7.	–
Članak 6. stavak 8.	–
Članak 6. stavci od 9. do 12.	Članak 55. stavci od 10. do 14.
Članak 8. stavak 2.	Članak 55. stavak 14.
–	Članak 56. stavak 1.
Članak 7. stavak 1.	Članak 56. stavak 2.
Članak 7. stavak 2.	Članak 56. stavak 3.
Članak 7. stavak 3.	Članak 56. stavak 4.
Članak 7. stavak 4.	Članak 56. stavak 5.
–	Članak 57. stavak 1.
–	Članak 57. stavak 2.
Članak 18. stavak 1.	Članak 57. stavak 3.
Članak 18. stavak 2.	Članak 57. stavak 4.
Članak 18. stavak 3.	Članak 57. stavak 5.
Članak 18. stavak 4.	–
Članak 18. stavak 4.a	Članak 57. stavak 6.
Članak 18. stavak 5.	Članak 57. stavak 7.
Članak 19.	–
Članak 21.	Članak 58.
Članak 17.	Članak 59.
Članak 20.	Članak 60.

Članak 22.	Članak 61.
Članak 23.	Članak 62.
Članak 24.	–
-	Članak 63.
Članak 25.	Članak 64.
Članak 26.	Članak 65.

Bruxelles, 30.11.2016.
COM(2016) 862 final

2016/0377 (COD)

Prijedlog

UREDBE EUROPSKOG PARLAMENTA I VIJEĆA

**o pripremljenosti za rizike u sektoru električne energije i stavljanju izvan snage
Direktive 2005/89/EZ**

(Tekst značajan za EGP)

{SWD(2016) 410}

{SWD(2016) 411}

{SWD(2016) 412}

{SWD(2016) 413}

OBRAZLOŽENJE

1. KONTEKST PRIJEDLOGA

• Razlozi i ciljevi prijedloga

Svrha je ove predložene uredbe osigurati da sve države članice uvedu odgovarajuće alate za sprečavanje elektroenergetskih kriznih situacija, pripremanje za njih i za upravljanje njima. Čak i kada tržišta i sustavi dobro funkcioniraju, nije moguće isključiti rizik pojave elektroenergetske krize koja može nastupiti kao rezultat različitih okolnosti (npr. ekstremni vremenski uvjeti, zlonamjerni napadi, uključujući kibernetičke napade, nestašica goriva). Osim toga, s obzirom na to da su elektroenergetski sustavi integrirani, krizne situacije često imaju prekogranični učinak. Neke okolnosti (npr. dugotrajan val hladnoće ili toplinski val) mogu istodobno zahvatiti više država članica, a čak se i lokalni slučajevi mogu naglo proširiti preko granica.

Države članice trenutačno postupaju veoma različito kad je riječ o sprečavanju kriznih situacija, pripremanju za njih i upravljanju njima. Nacionalna pravila i prakse usmjereni su uglavnom samo na nacionalni kontekst, zanemarujući prekogranične učinke. Procjena nacionalnih pravnih okvira i postojećih praksi širom Europe pokazala je:

- (a) da države članice procjenjuju različite rizike;
- (b) da države članice poduzimaju različite skupine mjera za sprečavanje kriznih situacija i upravljanje njima i da se te mjere pokreću u različitim trenucima¹;
- (c) da se uloge i odgovornosti razlikuju i
- (d) da ne postoji zajedničko shvaćanje oko toga što neku situaciju čini kriznom situacijom.

Osim toga, razmjena informacija i transparentnost pri pripremanju na elektroenergetske krizne situacije i njihovu rješavanju u državama članicama ograničena je. Na primjer, kad uvide da bi njihovi elektroenergetski sustavi mogli biti pod ozbiljnim opterećenjem u narednim mjesecima, države članice često djeluju u suradnji sa svojim operatorima prijenosnog sustava (TSO) bez sustavnog informiranja drugih država članica.

Ta je situacija posljedica regulatorne praznine. U postojećem pravnom okviru EU-a (direktive 2005/89/EZ² i 2009/72/EZ³) utvrđeni su samo opći ciljevi za sigurnost opskrbe, a državama članicama prepuštena je odluka o tome kako ih ostvariti. Posebno, iako je pravilima državama članicama dopušteno poduzimanje „zaštitnih mjera” u kriznim situacijama, njima nije određeno kako bi se države članice trebale pripremiti za te situacije i upravljati njima.

U postojećem zakonodavstvu više se ne odražava stvarnost suvremenog međupovezanog tržišta električne energije na kojem se povećava vjerojatnost nastanka kriznih situacija koje istodobno utječu na više država članica.

Probleme koji su utvrđeni u procjeni učinka priloženoj ovom prijedlogu moguće je sažeti na sljedeći način:

¹ Vidjeti analizu u Privremenom izvješću o sektorskom istraživanju o mehanizmima za razvoj kapaciteta (C(2016) 2107 final) i u radnom dokumentu službi Komisije koji je priložen tom izvješću (SWD(2016) 119 final).

² Direktiva 2005/89/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 18. siječnja 2006. o mjerama zaštite sigurnosti opskrbe električnom energijom i ulaganja u infrastrukturu (SL L 33, 4.2.2006., str. 22.).

³ Direktiva 2009/72/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 13. srpnja 2009. o zajedničkim pravilima za unutarnje tržište električne energije i stavljanju izvan snage Direktive 2003/54/EZ (SL L 211, 14.8.2009., str. 55.).

1. krizni planovi i djelovanja i dalje su usmjereni samo na nacionalnu razinu;
2. postoji nedostatna razmjena informacija i transparentnosti i
3. ne postoji zajednički pristup utvrđivanju i procjenjivanju rizika.

• **Usklađenost s postojećim odredbama politike u određenom području**

Prijedlogom uredbe dopunjuju se odredbe Trećeg paketa⁴, koji se istodobno i revidira. Revidiranim Trećim paketom nastoji se poboljšati funkcioniranje unutarnjeg tržišta električne energije, među ostalim omogućivanjem veće fleksibilnosti i ograničavanjem područja primjene subvencija za adekvatnost proizvodnje, uključujući koordiniranom europskom procjenom dugoročne adekvatnosti resursa. Njime se ujedno nastoji poboljšati sigurnost sustava boljom suradnjom operatora prijenosnih sustava na regionalnoj razini stvaranjem regionalnih operativnih središta.

U prijedlogu uredbe utvrđuje se što bi države članice trebale učiniti da bi spriječile krizne situacije i upravljale njima i kako bi trebale surađivati radi postizanja tog cilja, osobito određujući zajedničke metode za ocjenu rizika, uvodeći više usporedivosti i transparentnosti u pripremnu fazu i tijekom elektroenergetske krize, i osiguravajući da čak i tijekom krize električna energija bude dostupna tamo gdje je najpotrebnija. U njoj se ujedno utvrđuje i okvir za sustavnije praćenje problema u vezi sa sigurnošću opskrbe preko Koordinacijske skupine za električnu energiju. Njome se pridonosi revidiranom Trećem paketu time što se osigurava da, čak i u kriznim situacijama, prednost imaju tržišne mjere i da tržišta mogu nastaviti s radom što je duže moguće.

Predloženom uredbom zamjenjuje se Direktiva 2005/89/EZ (Direktiva o sigurnosti opskrbe) kojom je pružen vrlo širok okvir ciljeva koje su države članice trebale postići u području sigurnosti opskrbe, no koja je imala malu operativnu vrijednost. Stoga se ta Direktiva stavlja izvan snage, kao i neke odredbe u postojećem Trećem paketu koje se odnose na sigurnost opskrbe, ponajprije članak 4. (u kojem se od država članica zahtijeva da prate sigurnost opskrbe pomoću nacionalnih izvješća) i članak 42. (u kojem se dopušta državama članicama da poduzimaju „zaštitne mjere” u slučaju iznenadne krize u elektroenergetskom sektoru) Direktive o električnoj energiji⁵.

Kodovima mreže i smjernicama donesenima u skladu s člankom 6. Uredbe (EZ) br. 714/2009⁶ utvrđuju se usklađena načela za procese operativnog planiranja i utvrđivanja rasporeda koji su potrebni kako bi se sigurnosne poteškoće predviđale u realnom vremenu. Nacrtom uredbe ta tehnička pravila dopunjuju se utvrđivanjem administrativnih i političkih mehanizama kojima se nacionalnim tijelima pomaže da, surađujući, sprečavaju krizne situacije i upravljaju njima i da pritom izbjegavaju nepotrebno ometanje djelovanja tržišta i rada operatora prijenosnih sustava.

⁴ Treći paket za električnu energiju sastoji se od Direktive 2009/72/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 13. srpnja 2009. o zajedničkim pravilima za unutarnje tržište električne energije, Uredbe (EZ) br. 714/2009 Europskog parlamenta i Vijeća od 13. srpnja 2009. o uvjetima za pristup mreži za prekograničnu razmjenu električne energije i Uredbe (EZ) br. 713/2009 Europskog parlamenta i Vijeća od 13. srpnja 2009. o osnivanju Agencije za suradnju energetske regulatora.

⁵ Direktiva 2009/72/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 13. srpnja 2009. o zajedničkim pravilima za unutarnje tržište električne energije i stavljanju izvan snage Direktive 2003/54/EZ (SL L 211, 14.8.2009., str. 55.).

⁶ Uredba (EZ) br. 714/2009 Europskog parlamenta i Vijeća od 13. srpnja 2009. o uvjetima za pristup mreži za prekograničnu razmjenu električne energije i stavljanju izvan snage Uredbe (EZ) br. 1228/2003 (SL L 211, 14.8.2009., str. 15.).

Predložena uredba temelji se posebno na *Smjernicama za pogon sustava*⁷ i na *Kodu mreže za izvanredno stanje i ponovnu uspostavu rada*⁸, u kojima se nalaze tehnička pravila za operatore prijenosnih sustava o tome kako postići sigurnost sustava, uključujući u izvanrednim situacijama. Tim pravilima trebalo bi se operatorima prijenosnih sustava omogućiti da djelotvorno rješavaju većinu incidenata, no njima se ne jamči da su države članice valjano pripremljene za krizne situacije velikih razmjera i da njima mogu upravljati, osobito onima prekogranične prirode kod kojih je često potrebno donošenje politički osjetljivih odluka (npr. prekid u opskrbi električnom energijom).

Predložena uredba usklađena je s postojećim zakonodavstvom u području kibernetičke sigurnosti i kritične infrastrukture. U vezi s kibernetičkom sigurnošću opća pravila utvrđena su Direktivom (EU) 2016/1148 (Direktiva o mrežnim i informacijskim sustavima)⁹, a posebna pravila bit će kao prioritet razvijena u kodu mreže kao što je predviđeno u revidiranoj Uredbi o električnoj energiji, čime će se u obzir uzeti novi rizici koji proizlaze iz digitalizacije energetske sustava. Predloženom uredbom dopunjuje se Direktiva o mrežnim i informacijskim sustavima tako što se osigurava da su kibernetički incidenti pravilno utvrđeni kao rizik i da se mjere za njihovo rješavanje pravilno uvrste u planove pripremljenosti za rizike. Predloženom uredbom dopunjuje se i Direktiva Vijeća 2008/114/EZ¹⁰, kojom se uspostavlja zajednički postupak za utvrđivanje „europske kritične infrastrukture”, npr. infrastruktura i postrojenja za proizvodnju i prijenos te za njihovu zaštitu od terorističkih napada i drugih fizičkih rizika. Predložena uredba šire je usmjerena na osiguravanje otpornosti elektroenergetskog sustava u cjelini i na upravljanje kriznim situacijama kad one nastanu.

- **Usklađenost s drugim politikama Unije**

Predloženom uredbom nastoji se provesti glavne ciljeve energetske unije koji su definirani u Okvirnoj strategiji za otpornu energetske uniju s naprednom klimatskom politikom.

Predložena uredba usklađena je i s ciljem Unije u pogledu jačanja Energetske zajednice. S obzirom na to da bi se elektroenergetske krizne situacije mogle proširiti izvan granica Unije i da bi mogle obuhvatiti zemlje članice Energetske zajednice, Unija bi trebala blisko surađivati s ugovornim stranama Energetske zajednice u slučajevima sprečavanja elektroenergetske krize, pripremanja za nju i njezina rješavanja kako bi se osiguralo učinkovito upravljanje krizom na širem europskom području.

2. PRAVNA OSNOVA, SUPSIDIJARNOST I PROPORCIONALNOST

- **Pravna osnova**

Predloženom uredbom predlažu se mjere za sprečavanje elektroenergetskih kriznih situacija, pripremanje za njih i za njihovo rješavanje u EU-u. Stoga je pravna osnova za uredbu članak 194. Ugovora o funkcioniranju Europske unije (UFEU).

⁷ Uredba Komisije (EU) .../... od XXX o uspostavljanju smjernica za pogon elektroenergetskog prijenosnog sustava (SL [...]).

⁸ Uredba Komisije (EU) .../... od XXX o uspostavljanju koda mreže za izvanredno stanje i ponovnu uspostavu rada elektroenergetskog sustava (SL [...]).

⁹ Direktiva (EU) 2016/1148 Europskog parlamenta i Vijeća od 6. srpnja 2016. o mjerama za visoku zajedničku razinu sigurnosti mrežnih i informacijskih sustava širom Unije (SL L 194, 19.7.2016., str. 1–30.).

¹⁰ Direktiva Vijeća 2008/114/EZ od 8. prosinca 2008. o utvrđivanju i označavanju europske kritične infrastrukture i procjeni potrebe poboljšanja njezine zaštite (SL L 345, 23.12.2008., str. 75.).

- **Supsidijarnost (za neisključivu nadležnost)**

U članku 194. UFEU-a priznaje se da je određen stupanj koordinacije, transparentnosti i suradnje u oblikovanju politika država članica o sigurnosti opskrbe neophodan da bi se osigurali funkcioniranje energetskog tržišta i sigurnost opskrbe u Uniji.

Potreba za djelovanjem EU-a temelji se na dokazima da nacionalni pristupi ne samo da dovode do suboptimalnih mjera, nego i učinke krize čine izraženijima. Dodatno, krizne se situacije često ne zadržavaju u nacionalnim granicama i mogu izravno ili neizravno utjecati na više država članica. Stoga se nacionalna djelovanja u vezi s pripremljenošću i ublažavanjem ne bi trebala utvrđivati isključivo na nacionalnoj razini, s obzirom na mogući učinak na sigurnost opskrbe u susjednoj državi članici i/ili na dostupnost mjera za rješavanje problema mogućih nestašica.

Rastuća međupovezanost tržišta električne energije EU-a zahtijeva koordiniranje mjera za sigurnost opskrbe. Ako ne postoji takva koordinacija, mjerama poduzetima samo na nacionalnoj razini može se ugroziti sigurnost opskrbe u drugim državama članicama ili na razini EU-a. Situacije kao što je val hladnoće iz 2012. pokazale su da su koordinirano djelovanje i solidarnost iznimno važni za osiguravanje dostupnosti električne energije tamo gdje je najpotrebnija. Djelovanje u jednoj državi može izazvati rizik od prestanka opskrbe električnom energijom u susjednim državama (npr. jednostrana odluka jedne države o uvođenju zabrane izvoza imala je ozbiljne nepovoljne učinke na sektore električne energije i plina u drugim državama). S druge strane, koordinacija među državama članicama može stvoriti širi raspon rješenja.

Mogućnosti za učinkovitije i jeftinije mjere koje proizlaze iz regionalne koordinacije nisu u potpunosti iskorištene,¹¹ čime se nanosi šteta potrošačima u EU-u.

- **Proporcionalnost**

Predložena uredba izrađena je s ciljem postizanja odgovarajuće razine pripremljenosti širom Europe, jačanja povjerenja i suradnje među državama članicama i ublažavanja posljedica za potrošače u slučaju nastanka navedene krize. Da bi se taj cilj postigao, u uredbi se utvrđuju zajednička pravila i načela kojih se treba pridržavati i mehanizmi za prekograničnu suradnju. .

Prijedlog ne uključuje potpuno usklađivanje unatoč tome što su sve mjere propisane na razini EU-a.

Regionalna suradnja među državama članicama nužna je za otklanjanje nedostataka postojećeg sustava, u kojemu je dobrovoljna suradnja ograničena na operatore prijenosnih sustava, i za omogućivanje rješavanja problema na regionalnoj razini.

- **Odabir instrumenta**

Evaluacijom Direktive o sigurnosti opskrbe električnom energijom (glavni pravni akt u ovom području) utvrđeno je da su države članice, provodeći načela utvrđena na razini EU-a, stvorile niz neusklađenih nacionalnih pravila i praksi koje se razlikuju širom EU-a.

Uredba je prikladniji instrument za osiguravanje usklađene i transparentne provedbe mjera za sprečavanje elektroenergetskih kriza, pripremanje za njih i njihovo rješavanje.

¹¹ Postojećim makroregionalnim strategijama EU-a i Europskom teritorijalnom suradnjom jača se regionalna suradnja među državama članicama, no tom regionalnom suradnjom nije obuhvaćeno sprečavanje elektroenergetskim kriznim situacijama i upravljanje njima.

Bruxelles, 30.11.2016.
COM(2016) 862 final

ANNEX 1

PRILOG

UREDBI EUROPSKOG PARLAMENTA I VIJEĆA

**o pripremljenosti za rizike u sektoru električne energije i stavljanju izvan snage
Direktive 2005/89/EZ**

PRILOG

Predložak plana pripremljenosti za rizike

Sljedeći predlošci ispunjavaju se na engleskom jeziku.

OPĆE INFORMACIJE

- naziv nadležnog tijela koje je odgovorno za pripremu ovog plana,
- države članice u regiji.

1. SAŽETAK SCENARIJA ELEKTROENERGETSKE KRIZE

Ukratko opišite scenarije rizika koji je utvrđen na regionalnoj i nacionalnoj razini u skladu s člancima 6. i 7., uključujući opis pretpostavki koje su uzete u obzir.

2. ULOGE I ODGOVORNOSTI NADLEŽNOG TIJELA

Navedite ulogu i odgovornosti nadležnih tijela i tijela na koja su delegirani zadaci.

3. POSTUPCI I MJERE U ELEKTROENERGETSKOJ KRIZI

3.1. Nacionalni postupci i mjere

- (a) opišite postupke kojih se treba pridržavati u slučajevima elektroenergetske krize, uključujući odgovarajuće planove za protok informacija;
- (b) opišite preventivne i pripremne mjere;
- (c) opišite mjere za ublažavanje elektroenergetskih kriznih situacija, osobito mjere na strani ponude i na strani potražnje, pri čemu treba navesti u kojim se okolnostima te mjere mogu upotrebljavati i koji su pokretači za svaku pojedinačnu mjeru. U slučajevima u kojima se razmatraju netržišne mjere, one moraju biti valjano opravdane s obzirom na zahtjeve iz članka 15.;
- (d) navedite detaljan plan za raspoređivanje opterećenja, uključujući navođenje opterećenja koje se raspoređuje, u kojim okolnostima, vrijednosti opterećenja koje se raspoređuje i na koga se raspoređuje. Navedite koje kategorije korisnika električne energije uživaju posebnu zaštitu od isključenja i objasnite zašto je ta zaštita potrebna da bi se zaštitila osobna sigurnost;
- (e) opišite mehanizme koji se upotrebljavaju za obavještanje javnosti o elektroenergetskoj krizi.

3.2. Regionalni postupci i mjere

- (a) opišite dogovorene mehanizme za suradnju unutar regije i za osiguravanje odgovarajuće koordinacije prije i tijekom elektroenergetske krize, uključujući postupak donošenja odluka u vezi s odgovarajućom reakcijom na regionalnoj razini;
- (b) opišite dogovorene mjere koje će se upotrebljavati tijekom istodobnih kriznih situacija, uključujući utvrđivanje prioritetnih potrošača i regionalnih planova za raspoređivanje opterećenja te financijskih aranžmana za pomoć u cilju sprječavanja ili ublažavanja elektroenergetske krize. U opis tih aranžmana uključite elemente kao što su definicija pokretača pomoći, formula za njezin izračun ili njezin iznos, strane koje plaćaju i primaju pomoć i pravila o

arbitraži. Navedite kada se i kako pokreću regionalni planovi za raspoređivanje opterećenja;

- (c) opišite mehanizme koji postoje za suradnju i koordinaciju djelovanja prije i tijekom elektroenergetske krize s drugim državama članica izvan regije i s trećim zemljama unutar odgovarajućeg sinkronog područja.

4. KRIZNI UPRAVITELJ ILI KRIZNI TIM

Navedite tko je krizni upravitelj ili krizni tim i koja je njihova uloga. Navedite podatke za kontakt.

5. SAVJETOVANJA S DIONICIMA

U skladu s člankom 10. stavkom 1. opišite mehanizme koji se upotrebljavaju za izradu ovog plana i rezultate savjetovanja provedenih sa sljedećim dionicima:

- (a) elektroenergetskim poduzećima i poduzećima za plin;
- (b) odgovarajućim organizacijama koje predstavljaju interese kućanstava;
- (c) odgovarajućim organizacijama koje predstavljaju interese industrijskih potrošača električne energije, uključujući poduzeća za plin;
- (d) nacionalnim regulatornim tijelima.

6. TESTIRANJA ZA SITUACIJE IZVANREDNOG STANJA

- (a) navedite vremenski plan za godišnje regionalne (i, gdje je primjenjivo, nacionalne) simulacije odziva u realnom vremenu za elektroenergetske krizne situacije;
- (b) u skladu s člankom 12. stavkom 1. točkom (d) navedite dogovorene postupke i sudionike.

Za potrebe ažuriranja plana: ukratko opišite testiranja provedena nakon donošenja posljednjeg plana i glavne rezultate. Navedite koje su mjere donesene uslijed tih testiranja.

3. REZULTATI EX POST EVALUACIJA, SAVJETOVANJA S DIONICIMA I PROCJENE UČINKA

• Ex post evaluacije / provjere primjerenosti postojećeg zakonodavstva

Komisija je provela evaluaciju Direktive o sigurnosti opskrbe električnom energijom razmatrajući njezina postignuća na temelju pet kriterija: važnost, djelotvornost, učinkovitost, usklađenost i dodana vrijednost za EU. Rezultati evaluacije odražavaju se u utvrđivanju problema u procjeni učinka. Glavni zaključci mogu se sažeti kako slijedi:

- Direktiva nije bila djelotvorna u ostvarivanju svojih ciljeva, osobito onoga o doprinosu većoj sigurnosti opskrbe u Europi. Neke njezine odredbe preuzete su u kasnije zakonodavstvo (prvenstveno u Treći paket i Uredbu o transeuropskoj energetskej infrastrukturi¹²); s druge strane, i dalje postoje regulatorne praznine, ponajprije u pogledu sprečavanja kriznih situacija i upravljanja njima,
- intervencije na temelju Direktive nisu više odgovarajuće jer njezine odredbe više nisu usklađene sa suvremenim izazovima koji se odnose na sigurnost opskrbe. S obzirom na to da su elektroenergetski sustavi sve više međusobno povezani, isključivo nacionalni pristupi ne mogu se više smatrati prikladnima i
- dodana vrijednost Direktive bila je poprilično ograničena, naime, iako je njome stvoren opći okvir, uglavnom je bilo prepušteno državama članicama da utvrđuju svoje norme za sigurnost opskrbe.

• Savjetovanja s dionicima

Javnim savjetovanjem o pripremljenosti za rizike u području sigurnosti opskrbe električnom energijom (od 15. srpnja do 9. listopada 2015.) dobiveno je 75 odgovora, među ostalim od javnih tijela, međunarodnih organizacija (Međunarodna agencija za energiju), europskih tijela (Agencija za suradnju energetske regulatora (ACER) i Europska mreža operatora prijenosnih sustava za električnu energiju (ENTSO-E)) i najvažnijih dionika (poduzeća i udruženja). Cilj je bio prikupiti stajališta dionika, osobito o tome kako bi se države članice trebale pripremati i kako bi trebale surađivati radi utvrđivanja i upravljanja rizicima koji se odnose na sigurnost opskrbe električnom energijom. Glavni zaključci savjetovanja i primljeni odgovori sažeto su prikazani u nastavku, a ujedno su dostupni i na internetskim stranicama Komisije¹³. Ta različita mišljenja uključena su procjenu učinka.

Savjetovanje je pokazalo da većina sudionika (poduzeća, udruženja i vlade) smatra da postojeći pravni okvir (Direktiva o sigurnosti opskrbe) nije dovoljan za rješavanje problema koji proizlaze iz međuovisnosti prisutnih na integriranom europskom tržištu električne energije.

• Prikupljanje i primjena stručnog znanja

Predložena uredba i procjena učinka pripremljene su na temelju velike količine materijala (vidjeti upućivanja u bilješkama u procjeni učinka). Za potrebe procjene učinka proveden je i

¹² Uredba (EU) br. 347/2003 Europskog parlamenta i Vijeća od 17. travnja 2013. o smjernicama za transeuropsku energetskej infrastrukturu te stavljanju izvan snage Odluke br. 1364/2006/EZ i izmjeni uredbi (EZ) br. 713/2009, (EZ) br. 714/2009 i (EZ) br. 715/2009. (SL L 115, 25.4.2013., str. 39.).

¹³ <https://ec.europa.eu/energy/en/consultations/public-consultation-risk-preparedness-area-security-electricity-supply>

pregled postojećih nacionalnih pravila i praksi koje se odnose na pripremljenost za rizike u području sigurnosti opskrbe električnom energijom¹⁴.

Tijekom postupka izrade ovog prijedloga, s državama članicama i odgovarajućim dionicima raspravljalo se o njegovim različitim aspektima u okviru Europskog regulatornog foruma za električnu energiju (3. – 4. ožujka 2016.) i Koordinacijske skupine za električnu energiju (16. studenoga 2015. i 3. svibnja 2016.).

• Procjena učinka

Sve predložene mjere podržane su procjenom učinka.

Odbor za nadzor regulative donio je pozitivno mišljenje 4. studenoga 2016.

U procjeni učinka razmatrale su se četiri političke opcije:

- 0+ poboljšana provedba (neregulatorni pristup);
- 1. minimalna pravila koja bi provodile države članice;
- 2. minimalna pravila koja bi provodile države članice, te uz to regionalna suradnja i
- 3. potpuno usklađivanje i donošenje odluka na regionalnoj razini.

Opcija 0+ nije prihvaćena jer bolja provedba ne bi donijela rezultate s obzirom na to da postojeći pravni okvir utvrđuje samo opća načela i ostavlja vrlo široki prostor slobode djelovanja državama članicama u pogledu načina provedbe tih načela.

Opcijom 1. nastoji se utvrditi veća usporedivost i transparentnost među državama članicama u području pripremljenosti za rizike, no njome se ne zadovoljava potreba jačanja prekogranične suradnje.

Opcijom 2. otklanjaju se mnogi nedostaci iz opcije 1. i osigurava se djelotvorniji paket rješenja. Regionalno koordinirani planovi posebno osiguravaju utvrđivanje rizika na regionalnoj razini i donošenje usklađenih mjera za sprečavanje kriznih situacija i upravljanje njima.

Opcija 3. predstavlja vrlo nametljiv pristup kojim se moguće rizike nastoji otkloniti potpunim usklađivanjem načela i propisivanjem posebnih rješenja.

Prednost se daje opciji 2.

Sljedeći učinci uzeti su u obzir pri razmatranju opcije 2.:

1. Ekonomski učinci

Analizom je zaključeno da će opcija 2. rezultirati boljom pripremljenošću za krizne situacije uz niže troškove primjenom pojačane regionalne koordinacije. Rezultati simulacija¹⁵ pokazuju da su integrirana tržišta i regionalna suradnja tijekom razdoblja ekstremnih vremenskih uvjeta ključni za rješavanje problema tijekom sati u kojima je opterećenje sustava visoko (visoka potražnja) i u smanjivanju na najmanju moguću mjeru vjerojatnosti prekida u opskrbi električnom energijom.

Kao najvažnije, pristup na nacionalnoj razini zanemaruje doprinos susjednih država u kriznoj situaciji, dok regionalni pristup dovodi do bolje upotrebe elektrana i vjerojatnijeg

¹⁴

<https://ec.europa.eu/energy/sites/ener/files/documents/DG%20ENER%20Risk%20preparedness%20final%20report%20May2016.pdf>

¹⁵

Artelys (2016.): *Study S16: Analysis revenue related risks for power producers. (Studija S16: Analiza s prihodom povezanih rizika za proizvođače energije)*. Artelys (2016.): *Study S4: Generation and System Adequacy Analysis. (Studija S4: Analiza adekvatnosti proizvodnje i sustava.)*

izbjegavanja gubitka opterećenja. To se mjeri pomoću pokazatelja sigurnosti opskrbe „očekivana količina neisporučene energije” (EENS), što označava električnu energiju koja nije isporučena potrošačima zbog prestanka opskrbe električnom energijom, a izražava se kao postotak godišnje potražnje. Kada države članice surađuju, postotak neisporučene električne energije znatno se smanjuje (EENS pada s vrijednosti od 0,36 % u scenariju nesuradnje na 0,02 % kada postoji regionalna suradnja).

Pojačana suradnja smanjila bi ukupne troškove sustava, a to bi moglo imati pozitivan učinak na cijene za potrošače. Suprotno tome, nedostatak suradnje u vezi sa sprečavanjem kriznih situacija i upravljanjem njima podrazumijeva znatne oportunitetne troškove. U nedavnoj studiji pokazano je da bi integracijom europskog tržišta električne energije mogle nastati znatne koristi (12,5 – 40 milijardi EUR u razdoblju do 2030.). Međutim, taj iznos smanjio bi se za 3 – 7,5 milijardi EUR ako bi države članice „nastavile same” u ostvarivanju ciljeva sigurnosti opskrbe električnom energijom¹⁶.

2. Na koga će i kako utjecati?

Opcija 2. imat će pozitivan učinak na društvo u cjelini i posebno na potrošače električne energije jer se njome pomaže u sprečavanju kriznih situacija i nepotrebnih i nerazmjernih isključivanja. Sprečavanje kriza i upravljanje njima postat će još djelotvornije zbog zahtjeva prema državama članicama da djelotvorno surađuju i zbog uspostavljanja alata za praćenje sigurnosti opskrbe preko Koordinacijske skupine za električnu energiju.

Mjere će imati pozitivan učinak i na poslovnu zajednicu zbog povećane transparentnosti i usporedivosti s obzirom na načine na koje se države članice pripremaju za krizne situacije i kako namjeravaju njima upravljati. Time će se povećati pravna sigurnost za ulagače, proizvođače energije i burze električne energije, ali i za operatore prijenosnih sustava koji upravljaju kratkoročnim kriznim situacijama.

Najveći će učinak među dionicima nastati za nadležna tijela (npr. ministarstva, nacionalna regulatorna tijela) kao aktere koji su odgovorni za izradu planova pripremljenosti za rizike (vidjeti procjenu učinka na javna tijela u nastavku).

• Primjerenost propisa i pojednostavnjenje

Ovim prijedlogom mogla bi se povećati administrativna opterećenja, no samo u ograničenoj mjeri. Posebno, nacionalna tijela morat će se prethodno dogovarati na regionalnoj razini o dijelu svojih planova pripremljenosti za rizike. Međutim, iskustvo pokazuje da je pojačani regionalni pristup procjeni rizika i pripremljenosti tehnički i pravno izvediv i da donosi važne koristi za potrošače i gospodarstvo u cjelini. Uzimajući u obzir da bi u praksi regionalne dijelove planova pripremala regionalna središta za koordinaciju operatora prijenosnih sustava, ukupno dodatno opterećenje za administracije država članica bilo bi ograničeno i jasno nadoknađeno praktičnim koristima koje bi proizišle iz takve suradnje¹⁷.

Više regionalne suradnje dovest će do sinergijskih učinaka za države članice, do mogućnosti međusobnog učenja i zajedničkog razvijanja najboljih praksi. To bi s vremenom trebalo dovesti do smanjenja administrativnih pritisaka.

¹⁶ *Benefits of an integrated European energy market (Koristi od integriranog europskog energetskeg tržišta) (2013.)*, BOOZ & CO.

¹⁷ Nordijski operatori prijenosnih sustava, regulatorna i energetska tijela surađuju preko Nordijskog foruma za nepredviđene situacije i upravljanje krizom (NordBER). To uključuje razmjenu informacija, zajedničke radne skupine i planiranje za nepredviđene situacije za cjelokupni nordijski energetske sektor, čime se dopunjuje nacionalno djelovanje u izvanrednim situacijama i suradnja među operatorima prijenosnih sustava (www.nordber.org).

Europski akteri, kao što su Komisija i ENTSO-E, vodit će i olakšavati proces pripremanja na rizik i upravljanje njime. Time će se ujedno pomoći u smanjenju pritiska na države članice.

Ne stvara se nijedno novo tijelo, a postojeće obveze bit će racionalizirane. Na primjer Koordinacijska skupina za električnu energiju postojeće je tijelo koje se već redovito sastaje; namjera je učiniti ga djelotvornijim tako da mu se dodijele posebni zadaci. Osim toga, nacionalne obveze izvješćivanja bit će smanjene (npr. stavljanjem izvan snage obveze na temelju članka 4. Direktive o električnoj energiji), a postojeća izvješća i obveze izvješćivanja zamijenit će se izvješćivanjem na razini EU-a (npr. godišnje izvješće ACER-a o praćenju unutarnjih tržišta električne energije i prirodnog plina).

4. UTJECAJ NA PRORAČUN

Prijedlog utječe samo na sredstva Agencije za suradnju energetske regulatora (ACER). Taj je utjecaj opisan u zakonodavnom financijskom izvještaju priloženom usporednom Komisijinu prijedlogu preinake Uredbe o uspostavi ACER-a.

5. OSTALI ELEMENTI

• Planovi provedbe i mehanizmi praćenja, evaluacije i izvješćivanja

Komisija će pratiti kako države članice provode mjere iz predložene uredbe. Kada je to potrebno, Komisija će pomagati državama članicama u provođenju potrebnih promjena u njihovu nacionalnom zakonodavstvu i održavat će radionice sa svim državama članicama (npr. preko Koordinacijske skupine za električnu energiju) ili bilateralne sastanke o izradi planova pripremljenosti za rizike. Ako bi bilo potrebno, Komisija će pokrenuti postupak utvrđen člankom 258. UFEU-a ako se bilo koja država članica ne bi pridržavala obveze o provedbi prava Unije.

Komisija će redovito pratiti i sigurnost opskrbe u EU-u u suradnji s Koordinacijskom skupinom za električnu energiju.

• Detaljno obrazloženje posebnih odredbi prijedloga

Predložena uredba sadržava sljedeće elemente:

1. Zajednička pravila o sprečavanju krize i alati za osiguranje prekogranične suradnje:
 - države članice trebale bi odrediti nadležno tijelo zaduženo za provođenje zadataka utvrđenih ovom Uredbom, osobito izradu plana pripremljenosti za rizike,
 - države članice moraju izraditi planove pripremljenosti za rizike, nakon savjetovanja s dionicima, da bi osigurale maksimalnu pripremljenost za elektroenergetske krizne situacije i djelotvorno upravljanje tim situacijama ako bi one nastale. Planovi bi se trebali razviti na temelju scenarija elektroenergetske krize koje utvrde ENTSO-E i države članice i u njima bi se trebale navesti planirane ili poduzete mjere za sprečavanje i ublažavanje scenarija,
 - prije donošenja plana nadležno tijelo trebalo bi radi savjetovanja podnijeti nacrt nadležnim tijelima u regiji i Koordinacijskoj skupini za električnu energiju. Nakon savjetovanja konačni plan trebalo bi poslati Komisiji, javno ga objaviti i ažurirati svake tri godine, osim ako bi okolnosti zahtijevale češće ažuriranje,
 - planovi bi se trebali sastojati od dvaju dijelova u kojima se utvrđuju nacionalne mjere i koordinirane mjere dogovorene među državama članicama u svakoj regiji. U njima

bi trebalo uzeti u obzir posebnosti svake države članice i jasno utvrditi uloge i odgovornosti nadležnih tijela,

- sve mjere koje se nalaze u planovima trebalo bi jasno utvrditi uz poštovanje načela transparentnosti, proporcionalnosti, nediskriminacije i provjerljivosti. Njima se ne smije ugroziti sigurnost opskrbe električnom energijom drugih država članica ili Unije kao cjeline i
- planovi bi trebali uključivati mjere za osiguravanje odgovarajućeg sprečavanja istodobnih kriznih situacija i upravljanja njima. Moraju biti dogovoreni u regionalnom kontekstu i minimalno uključivati:
 - (a) određivanje regionalnog kriznog upravitelja ili kriznog tima;
 - (b) mehanizme za razmjenu informacija, obavješćivanje i suradnju unutar regije;
 - (c) mjere za ublažavanje učinka krize, uključujući istodobne krizne situacije (npr. regionalni plan za raspoređivanje opterećenja ili druge aranžmane o uzajamnoj pomoći);
 - (d) planove za nadoknadu troškova koji su povezani s aranžmanima o pružanju pomoći i
 - (e) postupke za provođenje godišnjih testiranja planova.

2. Upravljanje elektroenergetskim kriznim situacijama:

- Uredbom se zahtijeva da države članice bez odgode obavijeste susjedne države članice i Komisiju u slučaju nastanka elektroenergetske krizne situacije. Ujedno moraju dostaviti i informacije o uzrocima krize, o mjerama koje su poduzete ili se planiraju za ublažavanje krize i o mogućoj potrebi za pomoć drugih država članica,
- države članice obvezne su obavijestiti Komisiju i Koordinacijsku skupinu za električnu energiju ako imaju posebne, ozbiljne i pouzdane informacije da bi moglo doći do događaja za koji je vjerojatno da će dovesti do znatnog pogoršanja u opskrbi električnom energijom,
- države članice trebaju surađivati u duhu solidarnosti kad je riječ o pripremanju za elektroenergetske krizne situacije i upravljanju njima radi osiguravanja opskrbe električnom energijom tamo gdje je to najpotrebnije, u zamjenu za naknadu troškova, i
- u slučaju elektroenergetske krize države članice moraju se potpuno pridržavati pravila unutarnjeg tržišta električne energije. Netržišne mjere smiju se poduzeti samo kao krajnje sredstvo i moraju biti nužne, proporcionalne, nediskriminirajuće i privremene.

3. Pokazatelji sigurnosti opskrbe i procjene rizika:

- u prijedlogu se zahtijeva da ENTSO-E razvije metodologiju za utvrđivanje scenarija elektroenergetske krize na regionalnoj razini, uzimajući u obzir barem sljedeće rizike:
 - (a) rijetke i ekstremne prirodne opasnosti;
 - (b) slučajne opasnosti koje nadilaze okvire sigurnosnog kriterija N-1¹⁸;

¹⁸

Prema „Smjernicama za pogon elektroenergetskog prijenosnog sustava” „kriterij (N-1)” podrazumijeva pravilo prema kojem su elementi koji su u pogonu i pod kontrolom operatora prijenosnog sustava nakon

(c) posljedične opasnosti kao što su nestašice goriva i

(d) zlonamjerni napadi;

- u izradi plana pripremljenosti za rizike ENTSO-E i države članice trebali bi se koristiti ovom metodologijom za utvrđivanje najrelevantnijih kriznih scenarija i
- ENTSO-E trebao bi razviti i metodologiju za procjenjivanje kratkoročne adekvatnosti, i to sezonske adekvatnosti kao i predviđanja adekvatnosti unutardnevne proizvodnje do predviđanja za tjedan dana unaprijed. Nakon što to ACER odobri države članice i ENTSO-E trebali bi navedeno upotrebljavati za svoje kratkoročne procjene. Predložena procjena kratkoročne adekvatnosti dopunjuje procjenu o dugoročnoj adekvatnosti resursa koja je predložena u revidiranoj Uredbi o električnoj energiji, a kojom se osigurava koordinirana europska procjena adekvatnosti radi procjenjivanja potrebe za mehanizmima za razvoj kapaciteta.

4. Evaluacija i praćenje:

- s ciljem osiguravanja transparentnosti nakon elektroenergetske krize pogođene države članice trebale bi provesti *ex post* evaluaciju krize i njezinih učinaka,
- prijedlog uključuje sustavno praćenje sigurnosti opskrbe u EU-u koje provodi Koordinacijska skupina za električnu energiju.

nastupa nepredviđenog slučaja sposobni prilagoditi se novoj operativnoj situaciji bez kršenja operativnih sigurnosnih ograničenja.

Prijedlog

UREDBE EUROPSKOG PARLAMENTA I VIJEĆA**o pripremljenosti za rizike u sektoru električne energije i stavljanju izvan snage
Direktive 2005/89/EZ**

(Tekst značajan za EGP)

EUROPSKI PARLAMENT I VIJEĆE EUROPSKE UNIJE,
uzimajući u obzir Ugovor o funkcioniranju Europske unije, a posebno njegov članak 194.,
uzimajući u obzir prijedlog Europske komisije,
nakon prosljeđivanja nacрта zakonodavnog akta nacionalnim parlamentima,
uzimajući u obzir mišljenje Europskoga gospodarskog i socijalnog odbora¹⁹,
uzimajući u obzir mišljenje Odbora regija²⁰,
Djelujući u skladu s redovnim zakonodavnim postupkom,
budući da:

- (1) Sektor električne energije u Uniji prolazi kroz proces duboke preobrazbe koji karakteriziraju decentraliziranija tržišta s više aktera, bolji međusobno povezani sustavi i viši udio energije iz obnovljivih izvora. Kao odgovor na to, Direktivom xxx / Uredbom xxx [*upućivanje na predloženu Direktivu o električnoj energiji i Uredbu o električnoj energiji*] nastoji se unaprijediti pravni okvir koji se primjenjuje na Unijino unutarnje tržište električne energije da bi se osiguralo optimalno funkcioniranje tržišta i mreža u korist gospodarstva i potrošača.
- (2) Dobro funkcioniranje tržišta i sustava najbolje su jamstvo sigurnosti opskrbe. Međutim, čak i kada tržišta i sustavi dobro funkcioniraju, nije moguće isključiti rizik pojave elektroenergetske krize (koja može nastupiti kao rezultat ekstremnih vremenskih uvjeta, zlonamjernih napada, nestašice goriva). Posljedice kriznih situacija često se šire preko nacionalnih granica. Čak i tamo gdje incidenti nastaju kao lokalna pojava, njihovi se učinci brzo mogu proširiti preko granica. Neke ekstremne okolnosti, poput vala hladnoće, toplinskog vala ili kibernetičkog napada, mogu istodobno pogoditi čitave regije.
- (3) U kontekstu međusobno povezanih tržišta i sustava električne energije sprečavanje krize i upravljanje njome ne mogu se smatrati isključivo nacionalnom odgovornošću. Potreban je zajednički okvir pravila i koordiniranih postupaka kako bi se osigurala djelotvorna prekogranična suradnja država članica i drugih aktera u duhu transparentnosti i solidarnosti.
- (4) Direktivom 2005/89/EZ Europskog parlamenta i Vijeća²¹ utvrđene su neophodne mjere koje bi države članice trebale poduzeti radi osiguravanja opće sigurnosti opskrbe

¹⁹ SL C , , str. .

²⁰ SL C , , str. .

električnom energijom. Odredbe te Direktive uvelike su zamijenjene kasnijim zakonodavstvom, osobito s obzirom na to kako bi tržišta trebala biti organizirana da bi se osigurala dostupnost dovoljnog kapaciteta, s obzirom na to kako bi operatori prijenosnih sustava trebali surađivati da bi jamčili stabilnost sustava²² i s obzirom na potrebu osiguravanja postojanja odgovarajuće infrastrukture²³. Ovom Uredbom uređuje se posebno pitanje sprečavanja krize i upravljanje njome u sektoru električne energije.

- (5) Smjernice za pogon sustava²⁴ i Kod mreže za izvanredno stanje i ponovnu uspostavu rada²⁵ detaljni su pravilnik kojim se utvrđuje kako operatori prijenosnih sustava i drugi odgovarajući akteri trebaju djelovati i surađivati da bi osigurali sigurnost sustava. Tim tehničkim pravilima treba osigurati da se na operativnoj razini većinom elektroenergetskih incidenata upravlja na djelotvoran način. Ova Uredba usmjerena je na elektroenergetske krizne situacije koje bi mogle imati veći razmjer i učinak. Njome se utvrđuje što bi države članice trebale poduzeti u cilju sprečavanja takvih situacija i koje mjere mogu poduzeti ako operativna pravila sustava više nisu dovoljna. Međutim, čak i u kriznim situacijama trebalo bi se i dalje u potpunosti pridržavati operativnih pravila sustava.
- (6) Ovom Uredbom utvrđuje se zajednički okvir pravila o načinu sprečavanja elektroenergetskih kriznih situacija, pripremanja za njih i upravljanja njima, pri čemu se uvodi više transparentnosti u pripreмноj fazi i tijekom elektroenergetske krize i osigurava da, čak i u krizi, opskrba električnom energijom bude dostupna tamo gdje je najpotrebnija. Od država članica zahtijeva se suradnja na regionalnoj razini u duhu solidarnosti. U njoj se ujedno utvrđuje i okvir za djelotvorno praćenje sigurnosti opskrbe preko Koordinacijske skupine za električnu energiju. To bi trebalo dovesti do bolje pripremljenosti za rizike uz niže troškove. Osim toga, time bi se unutarnje tržište energije trebalo učvrstiti jačanjem povjerenja među državama članicama i isključivanjem neprikladnih državnih intervencija u kriznim situacijama, osobito izbjegavanjem neprikladnog ograničavanja prekograničnih tokova.
- (7) Direktivom o sigurnosti mrežnih i informacijskih sustava (Direktiva NIS)²⁶ utvrđena su opća pravila, a posebna pravila o kibernetičkoj sigurnosti bit će razvijena u kodu mreže kao što je predviđeno [*predloženom Uredbom o električnoj energiji*]. Ovom Uredbom dopunjuje se Direktiva o mrežnim i informacijskim sustavima tako što se osigurava da su kibernetički incidenti pravilno utvrđeni kao rizik i da se mjere za njihovo rješavanje pravilno uvrste u planove pripremljenosti za rizike.
- (8) Direktivom Vijeća 2008/114/EZ²⁷ utvrđuje se postupak za jačanje sigurnosti označene europske kritične infrastrukture u Uniji, uključujući i određenu elektroenergetsku

²¹ Direktiva 2005/89/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 18. siječnja 2006. o mjerama zaštite sigurnosti opskrbe električnom energijom i ulaganja u infrastrukturu (SL L 33, 4.2.2006., str. 22.).

²² Upućivanje na revidirani Treći paket.

²³ Uredba (EU) br. 347/2013 Europskog parlamenta i Vijeća od 17. travnja 2013. o smjernicama za transeuropsku energetska infrastrukturu (SL L 115, 24.4.2013., str. 39.).

²⁴ Uredba Komisije (EU) .../... od XXX o uspostavljanju smjernica za pogon elektroenergetskog prijenosnog sustava (SL [...]).

²⁵ Uredba Komisije (EU) .../... od XXX o uspostavljanju koda mreže za izvanredno stanje i ponovnu uspostavu rada elektroenergetskog sustava (SL [...]).

²⁶ Direktiva (EU) 2016/1148 Europskog parlamenta i Vijeća od 6. srpnja 2016. o mjerama za visoku zajedničku razinu sigurnosti mrežnih i informacijskih sustava širom Unije, SL L 194, 19.7.2016., str. 1–30.

²⁷ Direktiva Vijeća 2008/114/EZ od 8. prosinca 2008. o utvrđivanju i označivanju europske kritične infrastrukture i procjeni potrebe poboljšanja njezine zaštite (SL L 345, 23.12.2008., str. 75.).

infrastrukturu. Direktivom 2008/114/EZ zajedno s ovom Uredbom pridonosi se stvaranju sveobuhvatnog pristupa energetske sigurnosti u Uniji.

- (9) Odlukom br. 1313/2013/EU²⁸ Europskog parlamenta i Vijeća o Mehanizmu Unije za civilnu zaštitu utvrđuju se obveze država članica da izrade procjene rizika na nacionalnoj ili odgovarajućoj podnacionalnoj razini svake tri godine i da izrade i usavrše svoje planove upravljanja rizicima od katastrofa. Posebna djelovanja u vezi sa sprečavanjem rizika, pripremljenošću i planiranjem iz ove Uredbe trebala bi biti usklađena sa širim nacionalnim procjenama rizika koje uključuju više opasnosti i koje se zahtijevaju na temelju Odluke br. 1313/2013/EU.
- (10) Da bi se olakšalo sprečavanje, razmjena informacija i *ex post* evaluacija elektroenergetskih kriza, države članice trebale bi odrediti jedno nadležno tijelo kao kontaktnu točku. To može biti postojeće ili novo tijelo.
- (11) Zajednički pristup sprečavanju krize i upravljanju njome zahtijeva, prije svega, da države članice upotrebljavaju iste metode i definicije kojima utvrđuju rizike povezane sa sigurnošću opskrbe električnom energijom i da su u položaju da mogu djelotvorno usporediti koliko dobro one i njihovi susjedi obavljaju svoje zadatke u tom području. Uredbom se utvrđuju dva pokazatelja kojima se prati sigurnost opskrbe električnom energijom u Uniji: „očekivana količina neisporučene energije” (EENS), koji se izražava u GWh/godišnje, i „očekivani gubitak opterećenja” (LOLE), koji se izražava u satima/godišnje. Ti pokazatelji dio su europske procjene adekvatnosti resursa koju izrađuje Europska mreža operatora prijenosnih sustava za električnu energiju (ENTSO-E) na temelju [članka 19. predložene Uredbe o električnoj energiji]. Koordinacijska skupina za električnu energiju provodi redovito praćenje sigurnosti opskrbe na temelju rezultata dobivenih tim pokazateljima. Agencija za suradnju energetske regulatora (Agencija) trebala bi isto upotrebljavati te pokazatelje pri izvješćivanju o postignućima država članica u području sigurnosti opskrbe u svojim godišnjim izvješćima o praćenju tržišta električne energije na temelju [članka 16. predložene Uredbe o Agenciji za suradnju energetske regulatora].
- (12) Radi osiguravanja usklađenosti procjena rizika kojima se izgrađuje povjerenje među državama članicama u kriznim situacijama potreban je zajednički pristup utvrđivanju scenarija rizika. Stoga bi ENTSO-E trebao u suradnji s Agencijom izraditi zajedničku metodologiju za utvrđivanje rizika, pri čemu ENTSO-E predlaže metodologiju, a Agencija je odobrava.
- (13) Na temelju te zajedničke metodologije ENTSO-E bi trebao redovito izrađivati i ažurirati regionalne krizne scenarije i utvrđivati najrelevantnije rizike za svaku regiju, kao što su ekstremni vremenski uvjeti, prirodne katastrofe, nestašice goriva ili zlonamjerni napadi. Pri razmatranju kriznog scenarija nestašice plina rizik prekida opskrbe plinom trebalo bi procjenjivati na temelju scenarija prekida opskrbe plinom i ometanja rada infrastrukture koje izrađuje Europska mreža operatora prijenosnih sustava za plin na temelju članka 6. stavka 6. Uredbe o sigurnosti opskrbe plinom [predložena Uredba o sigurnosti opskrbe plinom]. Države članice trebale bi izraditi i ažurirati svoje nacionalne krizne scenarije na toj osnovi, načelno svake tri godine. Scenariji bi trebali biti osnova za planove pripremljenosti za rizike. Pri utvrđivanju rizika na nacionalnoj razini države članice trebale bi i opisati moguće rizike koje vide u odnosu na vlasništvo nad infrastrukturom koja je važna za sigurnost opskrbe i opisati poduzete mjere, ako ih je bilo, kojima se ti rizici otklanjaju (kao što su opći ili

²⁸ Odluka br. 1313/2013/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 17. prosinca 2013. o Mehanizmu Unije za civilnu zaštitu (SL L 347, 20.12.2013., str. 24.).

sektorski zakoni o provjeravanju investicija, posebna prava za određene dioničare itd.), pri čemu trebaju naznačiti zašto su te mjere, prema njihovu mišljenju, opravdane.

- (14) Regionalni pristup utvrđivanju scenarija rizika i izradi mjera za sprečavanje i ublažavanje kriza trebao bi dovesti do znatnih koristi u pogledu djelotvornosti mjera i optimalne upotrebe resursa. Osim toga, tijekom istodobnih elektroenergetskih kriza koordiniran i unaprijed dogovoren pristup osigurat će usklađen odziv i smanjit će rizik negativnih učinaka prelijevanja u susjedne države članice koji bi mogli nastati ako se isključivo koriste nacionalne mjere. Stoga se ovom Uredbom traži od država članica da surađuju u regionalnom kontekstu.
- (15) U skladu s navedenim u [*predloženoj Uredbi o električnoj energiji*] regionalna operativna središta trebala bi redovito procjenjivati odgovarajuće rizike s obzirom na to da je njima povjereno operativno upravljanje u tim situacijama. Da bi se osiguralo djelotvorno provođenje njihovih zadataka i djelovanje u bliskoj suradnji s odgovarajućim nacionalnim tijelima radi sprečavanja i ublažavanja incidenata većih razmjera, regionalna suradnja koja se zahtijeva na temelju ove Uredbe trebala bi se temeljiti na regionalnim strukturama za suradnju koje se upotrebljavaju na tehničkoj razini, a to su skupine država članica koje dijele isto regionalno operativno središte.
- (16) [*Predloženom Uredbom o električnoj energiji*] propisuje se upotreba zajedničke metodologije za srednjoročnu i dugoročnu europsku procjenu adekvatnosti resursa (od 10 godina unaprijed do godine dana unaprijed) s ciljem osiguravanja da države članice donose odluke u vezi s potrebnim ulaganjima na transparentnoj i zajednički dogovorenoj osnovi. Svrha te procjene različita je od kratkoročnih procjena adekvatnosti koje se upotrebljavaju radi otkrivanja mogućih problema povezanih s adekvatnošću u kratkim vremenskim okvirima, a to su sezonski izgledi za budućnost (šest mjeseci unaprijed) i procjene adekvatnosti za tjedan dana unaprijed i unutardnevne procjene. S obzirom na kratkoročne procjene postoji potreba za zajedničkim pristupom načinu na koji se otkrivaju mogući problemi povezani s adekvatnošću. ENTSO-E treba objavljivati zimske i ljetne izgleda za budućnost radi upozorenja državama članicama i operatorima prijenosnih sustava o rizicima povezanim sa sigurnošću opskrbe koji bi mogli nastupiti u sljedećih šest mjeseci. Radi poboljšanja procjene tih izgleda za budućnost, oni trebaju biti utemeljeni na zajedničkoj probabilističkoj metodologiji koju predlaže ENTSO-E, a odobrava Agencija. U cilju pojačavanja regionalnog pristupa u procjenjivanju rizika ENTSO-E bi trebao moći regionalnim operativnim središtima delegirati zadatke povezane sa sezonskim izgledima za budućnost.
- (17) Operatori transportnih sustava i regionalna operativna središta trebali bi pri provođenju bilo koje druge vrste kratkoročne procjene rizika primjenjivati metodologiju koja se upotrebljava za sezonske izgleda za budućnost, poimence od predviđanja adekvatnosti unutardnevne proizvodnje do predviđanja adekvatnosti proizvodnje za tjedan dana unaprijed, koji su predviđeni Uredbom Komisije kojom se utvrđuju smjernice o pogonu elektroenergetskih prijenosnih sustava.
- (18) Kako bi se osigurao zajednički pristup sprečavanju krize i upravljanju njome, nadležna tijela svake države članice trebala bi nakon savjetovanja s dionicima izraditi plan pripremljenosti za rizike. U planovima treba opisati djelotvorne, proporcionalne i nediskriminirajuće mjere kojima se zahvaćaju svi utvrđeni krizni scenariji. U planovima treba osigurati transparentnost, osobito s obzirom na uvjete pod kojima je moguće poduzimanje netržišnih mjera radi ublažavanja kriznih situacija. Sve

predviđene netržišne mjere trebaju biti u skladu s pravilima utvrđenima ovom Uredbom.

- (19) Planovi bi se trebali sastojati od dvaju dijelova u kojima se utvrđuju nacionalne mjere i regionalne mjere dogovorene među državama članicama u regiji. Regionalne su mjere nužne, osobito u slučaju istodobnih kriza, a u tim će se slučajevima koordiniranim i prethodno dogovorenim pristupom osigurati usklađen odziv i smanjiti rizik negativnih učinaka prelijevanja. U planovima bi trebalo uzeti u obzir posebnosti države članice i jasno utvrditi uloge i odgovornosti nadležnih tijela. U nacionalnim mjerama treba u potpunosti uzeti u obzir dogovorene regionalne mjere i u potpunosti iskoristiti prilike koje omogućava regionalna suradnja. Planovi bi trebali biti tehničke i operativne prirode, pri čemu je njihova funkcija pomaganje u sprečavanju pojave ili naglog jačanja elektroenergetske krize i ublažavanje njezinih učinaka.
- (20) Planove bi trebalo redovito ažurirati. Kako bi se osiguralo da su planovi uvijek ažurni i djelotvorni, nadležna tijela iz svake regije trebala bi organizirati godišnje simulacije u suradnji s regionalnim operativnim središtima tijekom kojih bi se provjerila prikladnost tih planova.
- (21) Predlošcima bi trebalo olakšati pripremanje planova i savjetovanje s ostalim državama članicama u odgovarajućoj regiji i s Koordinacijskom skupinom za električnu energiju. Savjetovanjima unutar regije i preko Koordinacijske skupine za električnu energiju treba osigurati da se mjerama poduzetima u jednoj državi članici ili regiji ne ugrožava sigurnost opskrbe drugih država članica ili regija.
- (22) Razmjena informacija u slučaju krizne situacije nužna je radi osiguravanja koordiniranog djelovanja i ciljane pomoći. Stoga se ovom Uredbom obvezuje države članice da bez odgode obavijeste susjedne države članice i Komisiju u slučaju elektroenergetske krize. Ujedno trebaju dostaviti i informacije o uzrocima krize, o mjerama koje su poduzete ili se planiraju za ublažavanje krize i o mogućoj potrebi za pomoć drugih država članica. Kada ta pomoć prelazi okvire sigurnosti opskrbe električnom energijom, primjenjuje se zakonodavni okvir Mehanizma Unije za civilnu zaštitu.
- (23) Važno je olakšati komunikaciju i osviještenost među državama članicama radi situacija kada one imaju posebne, ozbiljne i pouzdane informacije da bi moglo doći do događaja za koji je vjerojatno da će dovesti do znatnog pogoršanja u opskrbi električnom energijom. U takvim okolnostima države članice trebale bi obavijestiti Komisiju i Koordinacijsku skupinu za električnu energiju bez odgode, pružajući osobito informacije o uzrocima pogoršanja, planiranim mjerama za sprečavanje elektroenergetske krize i o mogućoj potrebi za pomoć drugih država članica.
- (24) U slučaju nastanka elektroenergetske krize države članice trebale bi si međusobno pomagati u duhu solidarnosti i osigurati opskrbu električnom energijom tamo gdje je najpotrebnija. Ta suradnja trebala bi se temeljiti na prethodno dogovorenim mjerama utvrđenima u planovima pripremljenosti za rizike. Pri dogovoru o suradnji države članice trebale bi uzeti u obzir društvene i gospodarske čimbenike, uključujući sigurnost građana, i proporcionalnost. Potiče ih se da razmjenjuju najbolje prakse i da se koriste Koordinacijskom skupinom za električnu energiju kao platformom za raspravu s ciljem utvrđivanja dostupnih mogućnosti za suradnju i za dogovaranje aranžmana o solidarnosti, uključujući mehanizme za naknadu troškova. Komisija može pomoći u pripremanju regionalno koordiniranih mjera u određenoj regiji.

- (25) Ovom Uredbom trebalo bi se omogućiti da se elektroenergetska poduzeća i potrošači pri suočavanju s elektroenergetskim kriznim situacijama mogu što dulje pouzdati u tržišne mehanizme utvrđene [*predloženom Direktivom i Uredbom o električnoj energiji*]. Čak i u kriznim situacijama treba se pridržavati pravila koja se primjenjuju na unutarnje tržište i operativnih pravila sustava. To podrazumijeva to da se netržišne mjere, kao što su prisilno isključivanje potražnje ili pribavljanje dodatnih zaliha izvan uobičajenog funkcioniranja tržišta, trebaju poduzimati samo kao krajnje sredstvo, nakon što su iscrpljene sve tržišne mogućnosti. Stoga je moguće prisilno isključiti potražnju samo nakon što su iscrpljene sve mogućnosti dobrovoljnog isključenja potražnje. Dodatno, svaka netržišna mjera treba biti nužna, proporcionalna, nediskriminirajuća i privremena.
- (26) U cilju osiguravanja transparentnosti nakon elektroenergetske krize pogođene države članice trebale bi provesti *ex post* evaluaciju krize i njezinih učinaka, a to je zadatak koji je povezan s nacionalnim regulatornim tijelom. Takvom evaluacijom treba uzeti u obzir, među ostalim, djelotvornost i proporcionalnost poduzetih mjera kao i njihov ekonomski trošak. Njome treba obuhvatiti i prekogranične okolnosti, kao što su učinak mjera na druge države članice i razina pomoći koju su pružile.
- (27) Obvezama u pogledu transparentnosti treba osigurati da se pri svim mjerama poduzetima radi sprečavanja kriznih situacija ili upravljanja njima poštuju pravila unutarnjeg tržišta i da su one u skladu s načelima suradnje i solidarnosti koja čine temelj energetske unije.
- (28) U 2012. osnovana je Koordinacijska skupina za električnu energiju kao forum za razmjenu informacija i promicanje suradnje država članica, osobito u području sigurnosti opskrbe²⁹. Ovom Uredbom dodatno se pojačava uloga tog tijela. Koordinacijska skupina zadužena je za provođenje posebnih zadataka, ponajprije u vezi s izradom planova pripremljenosti za rizike, a imat će istaknutu ulogu u praćenju postignuća država članica u području sigurnosti opskrbe električnom energijom i u razvijanju najbolje prakse na toj osnovi.
- (29) Elektroenergetska kriza može se proširiti i izvan granica Unije te ugroziti i članice Energetske zajednice. U cilju osiguravanja učinkovitog upravljanja krizama na granicama između država članica i ugovornih strana, Unija bi trebala blisko surađivati s ugovornim stranama Energetske zajednice u sprečavanju elektroenergetskih kriza, pripremanju za njih i njihovu rješavanju.
- (30) Radi omogućivanja brzog odziva Unije na promjenjive okolnosti s obzirom na pripremljenost za rizike u sektoru električne energije, ovlast donošenja akata u skladu s člankom 290. Ugovora o funkcioniranju Europske unije trebala bi biti delegirana Komisiji u odnosu na izmjene predložaka planova pripremljenosti za rizike. Posebno je važno da Komisija tijekom pripremnih radnji provodi odgovarajuća savjetovanja, uključujući na stručnoj razini. Pri pripremi i izradi delegiranih akata trebala bi osigurati da se odgovarajući dokumenti istodobno pošalju i Europskom parlamentu i Vijeću, u razumnom roku i na prikladan način.
- (31) Države članice koje djeluju samostalno ne mogu na zadovoljavajući način ostvariti ciljeve ove Uredbe, naime ne mogu osigurati najdjelotvorniju i najučinkovitiju pripremljenost za rizike unutar Unije. S obzirom na razmjere ili učinke djelovanja, pripremljenost se bolje ostvaruje na razini Unije. Unija stoga može donijeti mjere u

²⁹ Odluka Komisije od 15. studenoga 2012. o osnivanju Koordinacijske skupine za električnu energiju (2012/C 353/02), SL C 353, 17.11.2012., str. 2.

skladu s načelom supsidijarnosti iz članka 5. Ugovora o Europskoj uniji. U skladu s načelom proporcionalnosti utvrđenim tim člankom, ovom Uredbom ne prelazi se ono što je potrebno za ostvarivanje tog cilja.

(32) Direktivu 2005/89/EZ trebalo bi staviti izvan snage,

DONIJELI SU OVU UREDBU:

Poglavlje I. Opće odredbe

Članak 1. **Predmet**

Ovom se Uredbom utvrđuju pravila za suradnju među državama članicama s ciljem sprečavanja elektroenergetskih kriza, pripremanja za njih i njihova rješavanja u duhu solidarnosti i transparentnosti i uz potpuno pridržavanje zahtjeva konkurentnog unutarnjeg tržišta električne energije.

Članak 2. **Definicije**

1. Za potrebe ove Uredbe primjenjuju se definicije iz članka 2. Direktive o električnoj energiji [predložena Direktiva o električnoj energiji] i članka 2. Uredbe o električnoj energiji [predložena Uredba o električnoj energiji].
2. Primjenjuju se i sljedeće definicije:
 - (a) „sigurnost opskrbe električnom energijom” znači sposobnost elektroenergetskog sustava da jamči neprekinutu opskrbu potrošača električnom energijom s jasno utvrđenom razinom djelovanja;
 - (b) „elektroenergetska kriza” znači situacija znatne nestašice električne energije ili nemogućnost isporuke električne energije krajnjim korisnicima, postojeća ili neminovna;
 - (c) „istodobna kriza” znači elektroenergetska kriza koja pogađa istodobno više od jedne države članice;
 - (d) „krizni upravitelj ili krizni tim” znači osoba, skupina osoba ili institucija sa zadatkom djelovanja kao kontaktna točka i koordiniranja toka informacija tijekom elektroenergetske krize;
 - (e) „netržišna mjera” znači bilo koja mjera na strani ponude ili potražnje koja odstupa od tržišnih pravila ili komercijalnih ugovora uvedena u cilju ublažavanja elektroenergetske krize;
 - (f) „regija” znači skupina država članica koje dijele isto regionalno operativno središte, osnovano na temelju članka 33. Uredbe o električnoj energiji [predložena Uredba o električnoj energiji].

Članak 3. **Nadležno tijelo**

1. Što je prije moguće, a najkasnije do [*Ured za publikacije Europske unije unosi točan datum: tri mjeseca nakon stupanja na snagu ove Uredbe*], svaka država članica

određuje nacionalno vladino ili regulatorno tijelo kao nadležno tijelo ovlašteno za provođenje zadataka utvrđenih ovom Uredbom. Nadležna tijela međusobno surađuju za potrebe ove Uredbe.

2. Države članice obavješćuju Komisiju bez odgode o nazivu i podacima za kontakt nadležnog tijela, nakon što ono bude određeno.

Poglavlje II. Procjena rizika

Članak 4.

Procjene sigurnosti opskrbe

Države članice osiguravaju da su svi rizici koji se odnose na sigurnost opskrbe električnom energijom procijenjeni u skladu s pravilima utvrđenima ovom Uredbom i s *člankom 18. Uredbe o električnoj energiji [predložena Uredba o električnoj energiji]*. S tim ciljem one surađuju s Europskom mrežom operatora prijenosnih sustava za električnu energiju (ENTSO-E) i regionalnim operativnim središtima.

Članak 5.

Metodologija za utvrđivanje elektroenergetskih kriznih scenarija na regionalnoj razini

1. U roku od [*Ured za publikacije Europske unije unosi točan datum: dva mjeseca nakon stupanja na snagu ove Uredbe*] ENTSO-E podnosi Agenciji prijedlog metodologije za utvrđivanje najrelevantnijih elektroenergetskih kriznih scenarija u regionalnom kontekstu.
2. Krizni scenariji utvrđuju se na temelju minimalno sljedećih rizika:
 - (a) rijetke i ekstremne prirodne opasnosti;
 - (b) slučajne opasnosti koje nadilaze okvire sigurnosnog kriterija N-1;
 - (c) posljedične opasnosti, kao što su nestašice goriva;
 - (d) zlonamjerni napadi.
3. Predložena metodologija uključuje minimalno sljedeće elemente:
 - (a) razmatranje svih odgovarajućih nacionalnih i regionalnih okolnosti;
 - (b) prekogranično međudjelovanje i korelaciju rizika;
 - (c) simulacije scenarija istodobnih kriza;
 - (d) poredak rizika u skladu s njihovim učinkom i vjerojatnošću.

Pri razmatranju rizika prekida opskrbe plinom na temelju stavka 2. točke (c), ENTSO-E koristi se scenarijima prekida opskrbe plinom i ometanja rada infrastrukture koje je izradila Europska mreža operatora transportnih sustava za plin na temelju *članka 6. stavka 6. Uredbe o sigurnosti opskrbe plinom [predložena Uredba o sigurnosti opskrbe plinom]*.

4. Prije podnošenja predložene metodologije ENTSO-E provodi program savjetovanja, koji uključuje barem industrijske organizacije i organizacije potrošača, operatore distribucijskih sustava, nacionalna regulatorna tijela i druga nacionalna tijela. ENTSO-E na odgovarajući način uzima u obzir rezultate savjetovanja.

5. U roku od dva mjeseca nakon zaprimanja predložene metodologije Agencija odobrava prijedlog ili ga mijenja. U slučaju izmjene savjetuje se s ENTSO-E-om prije donošenja izmijenjene verzije i objavljuje ju na svojim internetskim stranicama.
6. ENTSO-E redovito ažurira i poboljšava metodologiju u skladu sa stavicama od 1. do 5. Agencija ili Komisija može zahtijevati takva ažuriranja i poboljšanja uz navođenje opravdanih razloga. U roku od šest mjeseci nakon zaprimanja zahtjeva ENTSO-E podnosi Agenciji nacrt predloženih promjena. U roku od dva mjeseca nakon zaprimanja nacrtu Agencija mijenja ili odobrava promjene i objavljuje ih na svojim internetskim stranicama.

Članak 6.

Utvrđivanje elektroenergetskih kriznih scenarija na regionalnoj razini

1. U roku od [*Ured za publikacije Europske unije unosi točan datum: deset mjeseci nakon stupanja na snagu ove Uredbe*] i na temelju metodologije donesene u skladu s člankom 5. ENTSO-E utvrđuje najrelevantnije elektroenergetske krizne scenarije za svaku regiju. Zadatke koji se odnose na utvrđivanje regionalnih kriznih scenarija može delegirati regionalnim operativnim središtima.
2. ENTSO-E podnosi utvrđene regionalne elektroenergetske krizne scenarije Koordinacijskoj skupini za električnu energiju radi savjetovanja.
3. ENTSO-E ažurira scenarije svake tri godine, osim kad okolnosti zahtijevaju češće ažuriranje.

Članak 7.

Utvrđivanje elektroenergetskih kriznih scenarija na nacionalnoj razini

1. U roku od [*Ured za publikacije Europske unije unosi točan datum: deset mjeseci nakon stupanja na snagu ove Uredbe*] države članice utvrđuju najrelevantnije elektroenergetske krizne scenarije na nacionalnoj razini.
2. Krizni se scenariji utvrđuju na temelju minimalno triju rizika navedenih u članku 5. stavku 2. i usklađeni su s regionalnim scenarijima utvrđenima u skladu s člankom 6. Države članice ažuriraju scenarije svake tri godine, osim kad okolnosti zahtijevaju češće ažuriranje.
3. U roku od [*Ured za publikacije Europske unije unosi točan datum: deset mjeseci nakon stupanja na snagu ove Uredbe*] države članice obavješćuju Koordinacijsku skupinu za električnu energiju i Komisiju o mogućim rizicima koje primijete u odnosu na vlasništvo nad infrastrukturom važnom za sigurnost opskrbe i o svim mjerama poduzetima za sprečavanje ili ublažavanje takvih rizika, uz naznaku o tome zašto te mjere smatraju nužnima i proporcionalnima.

Članak 8.

Metodologija za kratkoročne procjene adekvatnosti

1. U roku od [*Ured za publikacije Europske unije unosi točan datum: dva mjeseca nakon stupanja na snagu ove Uredbe*] ENTSO-E podnosi Agenciji prijedlog metodologije za procjenu kratkoročne adekvatnosti, i to sezonske adekvatnosti i adekvatnosti za tjedan dana unaprijed i unutardnevne adekvatnosti, koja obuhvaća minimalno sljedeće:

- (a) nesigurnost povezana s čimbenicima kao što su vjerojatnost ispada prijenosnog kapaciteta, vjerojatnost neplaniranog prestanka rada elektrana, teški vremenski uvjeti, promjenjivost potražnje i promjenjivost proizvodnje energije iz obnovljivih izvora;
- (b) vjerojatnost nastanka kritične situacije;
- (c) vjerojatnost nastanka istodobne krizne situacije.

U metodologiji se predviđaju upotreba probabilističkog pristupa i razmatranje regionalnog konteksta i konteksta čitave Unije, uključujući, koliko je to moguće, i treće zemlje koje se nalaze unutar sinkronih područja Unije.

- 2. Prije podnošenja predložene metodologije ENTSO-E provodi savjetovanje koje uključuje barem industrijske organizacije i organizacije potrošača, operatore distribucijskih sustava, nacionalna regulatorna tijela i druga nacionalna tijela. ENTSO-E na odgovarajući način uzima u obzir rezultate savjetovanja.
- 3. U roku od dva mjeseca nakon zaprimanja predložene metodologije Agencija odobrava prijedlog ili ga mijenja. U slučaju izmjene savjetuje se s ENTSO-E-om prije donošenja izmijenjene verzije i objavljuje ju na svojim internetskim stranicama.
- 4. ENTSO-E redovito ažurira i poboljšava metodologiju u skladu sa stavcima od 1. do 3. Agencija ili Komisija može zahtijevati takva ažuriranja i poboljšanja uz navođenje opravdanih razloga. U roku od šest mjeseci nakon zaprimanja zahtjeva ENTSO-E podnosi Agenciji nacrt predloženih promjena. U roku od dva mjeseca nakon zaprimanja nacrta Agencija mijenja ili odobrava promjene i objavljuje ih na svojim internetskim stranicama.

Članak 9.

Kratkoročne procjene adekvatnosti

- 1. Sve kratkoročne procjene adekvatnosti provode se na temelju metodologije izrađene u skladu s člankom 8.
- 2. ENTSO-E izrađuje sezonske izglede za budućnost u vezi s adekvatnošću na temelju metodologije izrađene u skladu s člankom 8. Rezultate objavljuje svake godine najkasnije do 1. prosinca za zimske izglede za budućnost i do 1. lipnja za ljetne izglede za budućnost. Zadatke koji se odnose na izradu izgleda za budućnost može delegirati regionalnim operativnim središtima. Izglede za budućnost predstavlja Koordinacijskoj skupini za električnu energiju koja može dati preporuke u vezi s rezultatima, gdje je to prikladno.
- 3. Regionalna operativna središta provode procjene adekvatnosti za tjedan dana unaprijed i unutarodnevnne procjene za svoje regije na temelju metodologije donesene u skladu s člankom 8.

Poglavlje III.

Planovi pripremljenosti za rizike

Članak 10.

Utvrđivanje planova pripremljenosti za rizike

- 1. Na temelju regionalnih i nacionalnih elektroenergetskih kriznih scenarija utvrđenih u skladu s člancima 6. i 7. nadležno tijelo svake države članice utvrđuje plan

pripremljenosti za rizike nakon savjetovanja s elektroenergetskim poduzećima i poduzećima za plin, s odgovarajućim organizacijama koje predstavljaju interese kućanstava i industrijskih potrošača električne energije i s nacionalnim regulatornim tijelima (koja nisu nadležno tijelo).

2. Plan se sastoji od nacionalnih i regionalnih mjera kao što je utvrđeno člancima 11. i 12. Ne dovodeći u pitanje članak 15., sve mjere koje su planirane ili poduzete radi sprečavanja elektroenergetskih kriznih situacija, pripremanja za njih ili njihova ublažavanja moraju biti u potpunosti u skladu s pravilima koja se primjenjuju na unutarnje tržište električne energije i rad sustava. Te mjere moraju biti jasno utvrđene, transparentne, proporcionalne i nediskriminirajuće.
3. Plan se izrađuje u skladu s predloškom u Prilogu. Komisija je ovlaštena donijeti delegirane akte u skladu s člankom 19. u svrhu izmjene tog predloška.
4. Prije donošenja plana nadležno tijelo podnosi nacrt radi savjetovanja nadležnim tijelima drugih država članica u određenoj regiji i Koordinacijskoj skupini za električnu energiju.
5. U roku od tri mjeseca od podnošenja nacrta plana nadležna tijela drugih država članica u regiji i Koordinacijska skupina za električnu energiju pregledavaju plan i mogu donijeti preporuke u vezi s njime.
6. U roku od šest mjeseci od podnošenja nacrta plana predmetna država članica donosi plan, uzimajući na odgovarajući način u obzir rezultate savjetovanja i preporuke nadležnih tijela drugih država članica i Koordinacijske skupine za električnu energiju. Doneseni plan podnosi Koordinacijskoj skupini za električnu energiju bez odgode.
7. Države članice javno objavljuju planove, osiguravajući pritom povjerljivost osjetljivih informacija, ponajprije informacija o mjerama koje se odnose na sprečavanje i ublažavanje zlonamjernih napada.
8. Države članice donose i objavljuju svoj prvi plan do najkasnije [*Ured za publikacije Europske unije unosi točan datum: dvije godine nakon stupanja na snagu ove Uredbe*]. Ažuriraju ih svake tri godine, osim kad okolnosti zahtijevaju češće ažuriranje.

Članak 11.

Sadržaj plana pripremljenosti za rizike s obzirom na nacionalne mjere

1. Svakim planom utvrđuju se planirane ili poduzete mjere za sprečavanje elektroenergetskih kriznih situacija, pripremanje za njih i za njihovo ublažavanje, kao što je utvrđeno člancima 6. i 7. Za plan vrijedi najmanje sljedeće:
 - (a) sadržava sažetak elektroenergetskih kriznih scenarija utvrđenih za odgovarajuće države članice i regiju u skladu s postupkom iz članka 6. i 7.;
 - (b) utvrđuju se uloga i odgovornosti nadležnog tijela;
 - (c) opisuju se mjere izrađene za pripremanje za rizike utvrđene na temelju članka 6. i 7. i njihovo sprečavanje;
 - (d) imenuje se nacionalni krizni upravitelj ili krizni tim te utvrđuju njihovi zadaci;
 - (e) utvrđuju se detaljni postupci kojih se treba pridržavati u elektroenergetskim kriznim situacijama, uključujući odgovarajuće planove protoka informacija;

- (f) utvrđuje se doprinos tržišnih mjera u rješavanju elektroenergetskih kriznih situacija;
 - (g) utvrđuju se moguće netržišne mjere koje se provode u elektroenergetskim kriznim situacijama, posebno utvrđujući pokretača tih mjera, uvjete i postupke za njihovu provedbu i navodeći na koji su način u skladu sa zahtjevima utvrđenima člankom 15.;
 - (h) predviđa se detaljni plan za raspoređivanje opterećenja, određujući kada se opterećenje raspoređuje, u kojim okolnostima i koje se vrijednosti opterećenja raspoređuju. Planom se posebno utvrđuje koje kategorije korisnika električne energije uživaju posebnu zaštitu od isključivanja i navodi se opravdanje za takvu zaštitu, osobito s obzirom na javnu i osobnu sigurnost;
 - (i) opisuju se mehanizmi koji se upotrebljavaju za obavješćavanje javnosti o bilo kojoj elektroenergetskoj krizi.
2. U svim nacionalnim mjerama u potpunosti se u obzir uzimaju regionalne mjere usuglašene u skladu s člankom 12. i pazi se da se tim nacionalnim mjerama ne ugrozi sigurnost opskrbe električnom energijom drugih država članica ili Unije kao cjeline.

Članak 12.

Sadržaj plana pripremljenosti za rizike s obzirom na regionalno koordinirane mjere

1. Osim mjera navedenih u članku 11. plan svake države članice uključuje regionalne mjere kojima se osigurava odgovarajuće sprječavanje kriznih situacija s prekograničnim učinkom i upravljanje njima. Te mjere usuglašavaju se unutar određene regije i minimalno uključuju:
 - (a) određivanje regionalnog kriznog upravitelja ili kriznog tima;
 - (b) mehanizme za razmjenu informacija i suradnju unutar regije;
 - (c) mjere za ublažavanje učinka krize, uključujući i slučajeve istodobnih kriznih situacija. Te mjere uključuju regionalne planove za raspoređivanje opterećenja i tehničke, pravne i financijske aranžmane u vezi s uzajamnom pomoći kojima se osigurava opskrba električnom energijom tamo gdje je najpotrebnija i na optimalan način. U tim aranžmanima, među ostalim, utvrđuje se pokretač pomoći, formula za njezin izračun ili njezin iznos, strane koje plaćaju i koje primaju pomoć i pravila o arbitraži;
 - (d) postupke za provođenje godišnjih testiranja planova.
2. Regionalne mjere koje se uključuju u plan usuglašavaju nadležna tijela država članica u određenoj regiji. Najmanje osam mjeseci prije isteka roka za donošenje ili ažuriranje plana nadležna tijela obavješćuju Koordinacijsku skupinu za električnu energiju o postignutim dogovorima. Ako određena nadležna tijela nisu uspjela postići dogovor, o razlozima njegova nepostizanja obavješćuju Komisiju. U takvom slučaju Komisija može zatražiti od Agencije da olakša postizanje dogovora u savjetovanju s ENTSO-E-om.
3. U suradnji s regionalnim operativnim središtima i uz uključenost odgovarajućih dionika, nadležna tijela svake regije provode godišnje krizne simulacije, osobito testiranje komunikacijskih mehanizama navedenih u stavku 1. točki (b).

Poglavlje IV.

Upravljanje elektroenergetskim kriznim situacijama

Članak 13.

Rano upozorenje i proglašavanje krize

1. Ako se sezonskim izgledima za budućnost u vezi s adekvatnošću ili pomoću drugog izvora utvrdi posebna, ozbiljna i pouzdana informacija o mogućem nastanku događaja za koji je vjerojatno da će prouzročiti značajno pogoršanje u opskrbi električnom energijom u državi članici, nadležno tijelo te države članice bez neopravdane odgode podnosi rano upozorenje Komisiji i Koordinacijskoj skupini za električnu energiju. Dostavlja informacije o uzrocima pogoršanja, o mjerama koje su poduzete ili se planiraju za sprečavanje elektroenergetske krize i o mogućoj potrebi za pomoć drugih država članica. Te informacije uključuju moguće učinke mjera na unutarnje tržište električne energije, uključujući u drugim državama članicama.
2. U slučajevima suočenosti s elektroenergetskom kriznom situacijom nadležno tijelo predmetne države članice proglašava elektroenergetsku krizu i obavješćuje bez neopravdane odgode nadležna tijela susjednih država članica i Komisiju. Obavješćuje ih o razlozima proglašenja elektroenergetske krize, o mjerama koje su poduzete ili se planiraju za ublažavanje krize i o mogućoj potrebi za pomoć drugih država članica.
3. Ako se dostavljene informacije ocijene nedovoljnima, Komisija može od predmetne države članice zatražiti dodatne informacije.
4. Ako nadležno tijelo podnese rano upozorenje ili proglasi elektroenergetsku krizu, djelovanja utvrđena planom pripremljenosti za rizike provode se u najvećoj mogućoj mjeri.

Članak 14.

Suradnja i pomoć

1. Države članice postupaju i surađuju u duhu solidarnosti u sprečavanju elektroenergetskih kriznih situacija i upravljanju njima radi osiguravanja opskrbe električnom energijom gdje je to najpotrebnije u cilju zaštite javne i osobne sigurnosti.
2. Ako je to nužno i moguće, države članice međusobno nude pomoć radi sprečavanja ili ublažavanja elektroenergetske krize. Takva pomoć podložna je naknadi troškova.

Članak 15.

Pridržavanje tržišnih pravila

1. Mjere koje su poduzimaju radi sprečavanja ili ublažavanja elektroenergetskih kriznih situacija u potpunosti se provode pridržavajući se pravila koja se primjenjuju na unutarnje tržište električne energije i rad sustava.
2. Netržišne mjere moguće je pokrenuti u kriznoj situaciji i samo ako su iscrpljene sve mogućnosti koje proizlaze iz tržišnih mjera. Njima se ne smije neopravdano narušavati tržišno natjecanje ni djelotvorno funkcioniranje tržišta električne energije. Te mjere moraju biti nužne, proporcionalne, nediskriminirajuće i privremene.

3. Ograničavanje transakcija, uključujući ograničavanje već dodijeljenog prekozonskog kapaciteta, ograničavanje u pružanju prekozonskog kapaciteta za raspodjelu kapaciteta ili ograničavanje u stavljanju rasporeda na raspolaganje pokreće se isključivo uz pridržavanje odredbe utvrđene *člankom 14. stavkom 2. Uredbe o električnoj energiji [predložena Uredba o električnoj energiji]* i pravila donesenih radi dodatne razrade te odredbe.

Poglavlje V. Evaluacija i praćenje

Članak 16.

***Ex post* evaluacija**

1. Što je prije moguće, a najkasnije šest tjedana nakon proglašavanja elektroenergetske krizne situacije, predmetno nadležno tijelo, uz savjetovanje sa svojim nacionalnim regulatornim tijelom (u slučajevima u kojima to nije isto tijelo) podnosi Koordinacijskoj skupini za električnu energiju i Komisiji izvješće o evaluaciji.
2. To izvješće uključuje najmanje sljedeće:
 - (a) opis događaja koji je pokrenuo krizu;
 - (b) opis poduzetih mjera za sprečavanje krize, pripremanje za nju i njezino ublažavanje i procjenu njihove proporcionalnosti i djelotvornosti;
 - (c) procjenu prekograničnog učinka poduzetih mjera;
 - (d) izvještaj o pomoći pruženoj susjednim državama članicama ili trećim zemljama ili primljenoj od njih;
 - (e) gospodarski učinak elektroenergetske krize i učinak mjera poduzetih u sektoru električne energije, a osobito količine neisporučene energije i razinu ručnog isključivanja potražnje (uključujući usporedbu između razine dobrovoljnog i prisilnog isključivanja potražnje);
 - (f) eventualna moguća poboljšanja ili predložena poboljšanja plana pripremljenosti za rizike.
3. Ako se informacije iz izvješća ocijene nedovoljnima, Koordinacijska skupina za električnu energiju i Komisija mogu od predmetne države članice zatražiti dodatne informacije.
4. Predmetna nadležna tijela podnose rezultate evaluacije Koordinacijskoj skupini za električnu energiju.

Članak 17.

Praćenje koje provodi Koordinacijska skupina za električnu energiju

1. Osim što provodi druge posebne zadatke utvrđene ovom Uredbom, Koordinacijska skupina za električnu energiju raspravlja o sljedećim stavkama i pregledava ih:
 - (a) rezultate 10-godišnjeg plana razvoja elektroenergetske mreže koji priprema ENTSO-E;
 - (b) usklađenost planova pripremljenosti za rizike koje su donijele države članice u skladu s postupkom iz članka 10.;

- (c) rezultate europske procjene adekvatnosti resursa koje priprema ENTSO-E u skladu s navedenim u članku 19. stavku 3. Uredbe o električnoj energiji [predložena Uredba o električnoj energiji];
 - (d) postignuća država članica u području sigurnosti opskrbe uzimajući u obzir barem pokazatelje izračunate pri europskoj procjeni adekvatnosti resursa, a to su očekivana količina neisporučene energije (EENS) i očekivani gubitak opterećenja (LOLE);
 - (e) rezultate sezonskih izgleda za budućnost iz članka 9.;
 - (f) informacije dobivene od država članica u skladu s člankom 7. stavkom 3.;
 - (g) rezultate izvješća o *ex post* evaluaciji iz članka 16.
2. Koordinacijska skupina za električnu energiju može državama članicama dati preporuke o pitanjima povezanim sa stavkom 1., a države članice posebno ih uzimaju u obzir.

Poglavlje VI. Završne odredbe

Članak 18.

Suradnja s ugovornim stranama Energetske zajednice

Države članice i ugovorne strane Energetske zajednice pozvane su na bližu suradnju u postupku utvrđivanja elektroenergetskih kriznih scenarija i u izradi plana pripremljenosti za rizike kako bi se postiglo da se poduzetim mjerama ne ugrožava sigurnost opskrbe država članica, ugovornih strana ili Unije. U tom smislu ugovorne strane Energetske zajednice mogu na poziv Komisije sudjelovati u radu Koordinacijske skupine za električnu energiju s obzirom na sva pitanja koja ih se tiču.

Članak 19.

Delegiranje ovlasti

1. Ovlast za donošenje delegiranih akata dodijeljena je Komisiji podložno uvjetima utvrđenima ovim člankom.
2. Ovlast za donošenje delegiranih akata iz članka 10. stavka 3. dodjeljuje se Komisiji na neodređeno vrijeme počevši od [Ured za publikacije Europske unije unosi datum stupanja na snagu ove Uredbe].
3. Europski parlament ili Vijeće u svakom trenutku mogu opozvati delegiranje ovlasti iz članka 10. stavka 3. Odlukom o opozivu prekida se delegiranje ovlasti koje je u njoj navedeno. Opoziv proizvodi učinke dan nakon objave spomenute odluke u *Službenom listu Europske unije* ili na kasniji dan naveden u spomenutoj odluci. On ne utječe na valjanost delegiranih akata koji su već na snazi.
4. Prije donošenja delegiranog akta Komisija se savjetuje sa stručnjacima koje je imenovala svaka država članica u skladu s načelima utvrđenima Međuinstitucionalnim sporazumom o boljoj izradi zakonodavstva od 13. travnja 2016³⁰.

³⁰ SL L 123, 12.5.2016., str. 1.

5. Čim donese delegirani akt, Komisija ga istodobno priopćuje Europskom parlamentu i Vijeću.
6. Delegirani akt donesen na temelju članka 10. stavka 3. stupa na snagu samo ako ni Europski parlament ni Vijeće u roku od dva mjeseca od priopćenja tog akta Europskom parlamentu i Vijeću na njega ne podnesu nikakav prigovor ili ako su prije isteka tog roka Europski parlament i Vijeće obavijestili Komisiju da neće podnijeti prigovore. Taj se rok produljuje za dva mjeseca na inicijativu Europskog parlamenta ili Vijeća.

Članak 20.

Stavljanje izvan snage

Direktiva 2005/89/EZ stavlja se izvan snage.

Članak 21.

Stupanje na snagu

Ova Uredba stupa na snagu dvadesetog dana od dana objave u *Službenom listu Europske unije*.

Ova je Uredba u cijelosti obvezujuća i izravno se primjenjuje u svim državama članicama.

Sastavljeno u Bruxellesu

Za Europski parlament
Predsjednik

Za Vijeće
Predsjednik

Bruxelles, 23.2.2017
COM(2016) 863 final/2

2016/0378 (COD)

CORRIGENDUM

This document corrects document COM (2016) 863 final of 30.11.2016

Concerns all language versions.

The text shall read as follows:

Prijedlog

UREDBE EUROPSKOG PARLAMENTA I VIJEĆA

o osnivanju Agencije Europske unije za suradnju energetske regulatora (preinaka)

(Tekst značajan za EGP)

{SWD(2016) 410 final}

{SWD(2016) 411 final}

{SWD(2016) 412 final}

{SWD(2016) 413 final}

OBRAZLOŽENJE

1. KONTEKST PRIJEDLOGA

- **Razlozi i ciljevi prijedloga**

Kontekst politike

Europski građani troše znatan dio svojih prihoda na energiju, a energija je isto tako važna za europsku industriju. Istodobno, energetska je sektor ključan za obvezu smanjivanja emisija stakleničkih plinova u Uniji za barem 40 % do 2030., a očekuje se da će udio obnovljivih izvora energije do iste godine iznositi 50 %.

Prijedlozi za preinaku Direktive o zajedničkim pravilima za unutarnje tržište električne energije, Uredbe o tržištu električne energije i Uredbe o osnivanju Agencije za suradnju energetske regulatora dio su šireg paketa inicijativa Komisije („Čista energija za sve Europljane”). Paket se sastoji od ključnih prijedloga Komisije za provedbu energetske unije, kako je predviđeno u planu za energetska uniju¹. Paket sadržava zakonodavne, kao i nezakonodavne inicijative za stvaranje pogodnog okvira koji bi građanima mogao donijeti opipljivu korist, a pogodio bi i otvaranju radnih mjesta, rastu i ulaganjima, istodobno unapređujući svih pet dimenzija energetske unije. Stoga su ključni prioriteti paketa prvenstveno energetska učinkovitost, globalno vodstvo EU-a u obnovljivim izvorima energije i poštenu uvjeti za potrošače energije.

Europsko vijeće² i Europski parlament³ više su puta naglasili da je integrirano energetska tržište koje dobro funkcionira najbolji način za osiguravanje prihvatljivih cijena energenata, sigurne opskrbe energijom, kao i za omogućavanje integracije i razvoja veće količine električne energije proizvedene iz obnovljivih izvora na isplativ način. Za postizanje rasta i dobrobiti potrošača u Europskoj uniji ključne su konkurentne cijene i stoga su one u središtu energetske politike EU-a. Trenutačni model tržišta električne energije temelji se na pravilima „Trećeg energetske paketa”⁴ donesenog 2009. Ta su pravila naknadno dopunjena propisima protiv zlouporabe tržišta⁵ i provedbenim propisima u pogledu pravila o trgovini električnom

¹ Komunikacija Komisije Europskom parlamentu, Vijeću, Europskom gospodarskom i socijalnom odboru, Odboru regija te Europskoj investicijskoj banci: Okvirna strategija za otpornu energetska uniju s naprednom klimatskom politikom, COM/2015/080 final.

² Ishod sastanka Vijeća, 3429. sastanak o prometu, telekomunikacijama i energetici, 26. studenoga 2015., 14632/15; ishod sastanka Vijeća, 3472. sastanak o prometu, telekomunikacijama i energetici, 6. lipnja 2016., 9736/16.

³ Rezolucija Europskog parlamenta od 13. rujna 2016.: Prema novom modelu tržišta (P8_T A(2016) 0333).

⁴ Direktiva 2009/72/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 13. srpnja 2009. o zajedničkim pravilima za unutarnje tržište električne energije i stavljanju izvan snage Direktive 2003/54/EZ, SL L 211, 14.8.2009., str. 55. – 93. (dalje u tekstu „Direktiva o električnoj energiji”); Uredba (EZ) br. 714/2009 Europskog parlamenta i Vijeća od 13. srpnja 2009. o uvjetima za pristup mreži za prekograničnu razmjenu električne energije i stavljanju izvan snage Uredbe (EZ) br. 1228/2003, SL L 211, 14.8.2009., str. 15 – 35. (dalje u tekstu „Uredba o električnoj energiji”); Uredba (EZ) br. 713/2009 Europskog parlamenta i Vijeća od 13. srpnja 2009. o osnivanju Agencije za suradnju energetske regulatora, SL L 211, 14.8.2009., str. 1. – 14. (dalje u tekstu „Uredba o ACER-u”).

⁵ Uredba (EU) br. 1227/2011 Europskog parlamenta i Vijeća od 25. listopada 2011. o cjelovitosti i transparentnosti veleprodajnog tržišta energije, SL L 326, 8.12.2011., str. 1. – 16.; Provedbena uredba Komisije (EU) br. 1348/2014 od 17. prosinca 2014. o izvješćivanju o podacima i provedbi članka 8. stavaka 2. i 6. Uredbe (EU) br. 1227/2011 Europskog parlamenta i Vijeća o cjelovitosti i transparentnosti veleprodajnog tržišta energije, SL L 363, 18.12.2014., str. 121. – 142.

energijom i radu mreže⁶. Unutarnje energetske tržište EU-a temelji se na dobro ustanovljenim načelima, kao što su pravo pristupa trećih osoba elektroenergetskim mrežama, mogućnost da potrošači sami odaberu opskrbljivača, stroga pravila o razdvajanju, uklanjanje prepreka prekograničnoj trgovini, nadzor nad tržištem koji provode neovisni energetske regulatori te suradnja među regulatorima i mrežnim operatorima diljem EU-a u okviru Agencije za suradnju energetske regulatora (ACER) i Europske mreže operatora prijenosnih sustava (ENTSO).

Treći je energetske paket za potrošače značio konkretan napredak. Doveo je do povećane likvidnosti europske tržišta električne energije, a došlo je i do znatnog rasta prekogranične trgovine. Potrošači u mnogim državama članicama sada imaju veći izbor. Veće je tržišno natjecanje, posebno na veleprodajnim tržištima, pomoglo u kontroliranju veleprodajnih cijena. Novim je potrošačkim pravima uvedenima Trećim energetske paketom vidno poboljšana položaj potrošača na energetske tržištima.

Novi su razvoji doveli do temeljnih promjena u europske tržištima električne energije. Udio električne energije proizvedene iz obnovljivih izvora energije (RES-E) naglo se povećao. Nastavit će se s prijelazom na proizvodnju električne energije iz obnovljivih izvora energije jer je to jedan od ključnih uvjeta za ispunjavanje obveza Unije iz Pariškog sporazuma o klimi. Fizička narav proizvodnje električne energije iz obnovljivih izvora energije, koja je, za razliku od tradicionalne proizvodnje, kolebljivija, manje predvidljiva i decentralizirana, zahtijeva prilagodbu tržišnih pravila, kao i pravila o radu mreže fleksibilnijoj naravi tržišta. Istodobno su državne intervencije, koje su često neusklađene, dovele do poremećaja na veleprodajnom tržištu električne energije, što se negativno odrazilo na ulaganja i prekograničnu trgovinu⁷. Isto tako, u tehnološkom se smislu događaju važne promjene. Električnom se energijom u gotovo cijelom EU-u trguje takozvanim „povezivanjem tržišta”, koje zajednički organiziraju burze električne energije i operatori prijenosnih sustava. Digitalizacija i brz razvoj mjerenja putem interneta, kao i rješenja u trgovanju omogućavaju industriji, poduzećima pa čak i kućanstvima proizvodnju i skladištenje električne energije, kao i sudjelovanje u tržištima električne energije koristeći se takozvanim „upravljanjem potrošnjom”. U sljedećem će desetljeću tržište električne energije biti obilježeno promjenjivom i decentraliziranom proizvodnjom električne energije, povećanom međuovisnošću država članica i novim tehnološkim prilikama koje će potrošačima omogućiti da smanje svoje račune i aktivno

⁶ Uredba (EU) br. 1227/2011 Europskog parlamenta i Vijeća od 25. listopada 2011. o cjelovitosti i transparentnosti veleprodajnog tržišta energije, SL L 326, 8.12.2011., str. 1. – 16.; Uredba Komisije (EU) br. 543/2013 od 14. lipnja 2013. o dostavi i objavi podataka na tržištima električne energije i o izmjeni Priloga I. Uredbi (EZ) br. 714/2009 Europskog parlamenta i Vijeća, SL L 163, 15.6.2013, str. 1. – 12.; Uredba Komisije (EU) 2015/1222 od 24. srpnja 2015. o uspostavljanju smjernica za dodjelu kapaciteta i upravljanje zagušenjima, SL L 197, 25.7.2015., str. 24. – 72.; Uredba Komisije (EU) 2016/631 od 14. travnja 2016. o uspostavljanju mrežnih pravila za zahtjeve za priključivanje proizvođača električne energije na mrežu, SL L 112, 27.4.2016., str. 1. – 68.; Uredba Komisije (EU) 2016/1388 od 17. kolovoza 2016. o uspostavljanju mrežnih pravila za priključak kupca, SL L 223, 18.8.2016., str. 10. – 54.; Uredba Komisije (EU) 2016/1447 od 26. kolovoza 2016. o uspostavljanju mrežnih pravila za zahtjeve za priključivanje na mrežu sustava za prijenos istosmjernom strujom visokog napona i istosmjerno priključenih modula elektroenergetskog parka, SL L 241, 8.9.2016., str. 1. – 65.; Uredba Komisije (EU) 2016/1719 od 26. rujna 2016. o uspostavljanju smjernica za dugoročnu dodjelu kapaciteta, SL L 259, 27.9.2016., str. 42. – 68.; druge su smjernice i mrežna pravila podržale države članice i njihovo se donošenje očekuje.

⁷ Vidjeti Komunikaciju Komisije „Uspostava unutarnjeg tržišta električne energije i optimalno iskorištavanje javnih intervencija”, C(2013) 7243 final od 5.11.2013.

sudjeluju na tržištima električne energije s pomoću upravljanja potrošnjom, vlastite potrošnje ili skladištenja.

Stoga se trenutačnom inicijativom u pogledu modela tržišta električne energije važeća tržišna pravila nastoje prilagoditi novom stanju na tržištu omogućavajući da električna energija slobodno teče tamo gdje je najpotrebnija i onda kad je najpotrebnija s pomoću usklađenih cjenovnih signala, istodobnim osnaživanjem potrošača, maksimalnim iskorištavanjem prednosti prekograničnog tržišnog natjecanja i slanjem odgovarajućih signala i poticaja za potrebna ulaganja radi dekarbonizacije našeg energetskog sustava. Inicijativom će se dati prednost i rješenjima za energetsku učinkovitost te pridonijeti postanku vodećim svjetskim proizvođačem energije iz obnovljivih izvora, na taj način pridonoseći ostvarivanju cilja Unije u pogledu otvaranja radnih mjesta, poticanja rasta i privlačenja ulaganja.

Prilagodba tržišnih pravila

Postojeća se tržišna pravila temelje na tehnologijama za proizvodnju koje su prevladavale u prošlom desetljeću, tj. centraliziranim, velikim elektranama u kojima se električna energija proizvodi iz fosilnih goriva uz ograničeno sudjelovanje potrošača. Budući da će promjenjiva proizvodnja električne energije iz obnovljivih izvora energije u budućnosti igrati sve veću ulogu u kombinaciji načina njezine proizvodnje, potrebno je omogućiti potrošačima da sudjeluju u tržištima ako to žele, dok je pravila potrebno prilagoditi. Kratkoročna su tržišta električne energije, koja omogućavaju prekogranično trgovanje električnom energijom proizvedenom iz obnovljivih izvora, ključna za uspješnu integraciju takve električne energije na tržište. To je zato što se većina proizvodnje iz obnovljivih izvora energije može točno predvidjeti tek nedugo prije stvarne proizvodnje (zbog promjenjivih vremenskih prilika). Stvaranje tržišta u kojima bi se moglo sudjelovati nedugo prije stvarne isporuke (tzv. „unutarodnevnna” tržišta ili tržišta „uravnoteženja”) ključan je korak u omogućivanju da proizvođači električne energije iz obnovljivih izvora prodaju svoju energiju pod poštenim uvjetima, a povećat će i likvidnost samog tržišta. Kratkoročna će tržišta sudionicima otvoriti nove poslovne prilike, kao što je ponuda „rezervnih” energetskih rješenja u razdobljima velike potražnje i oskudne proizvodnje iz obnovljivih izvora. To uključuje mogućnost da potrošači promijene svoju potražnju („upravljanje potrošnjom”), operatore skladišta ili fleksibilne proizvođače. Iako upravljanje promjenjivošću u malim regijama može biti skupo, agregacija promjenjive proizvodnje po većim područjima moglo bi pomoći potrošačima u ostvarivanju znatnih ušteda. Ipak, integrirana kratkoročna tržišta još uvijek ne postoje.

Zbog nedostataka trenutačnih tržišnih rješenja energetski sektor nije toliko privlačan ulagačima. Uspostavom tržišnog energetskog sustava s prikladnim interkonekcijama u kojemu su cijene usklađene s tržišnim kretanjima na djelotvoran će se način potaknuti potrebna ulaganja u proizvodnju i prijenos i osigurati da se ulaže tamo gdje je to najpotrebnije smanjujući time potrebu za državnim ulaganjima.

Zbog nacionalnih tržišnih pravila (npr. ograničenja cijena) i državnih intervencija trenutačno nije moguće iz cijena iščitati razdoblja oskudice električne energije. Nadalje, cjenovna područja ne odražavaju uvijek stvarnu oskudicu ako su loše oblikovana i ako slijede političke granice. Novim se modelom tržišta nastoje poboljšati cjenovni signali radi poticanja ulaganja u onim područjima u kojima su najpotrebnija, a koja će, umjesto nacionalnim granicama, biti utvrđena ograničenjima mreže i središtima potražnje. Cjenovni signali trebali bi omogućiti i odgovarajuću naknadu fleksibilnih resursa (uključujući upravljanje potrošnjom i skladištenje) jer ti resursi ovise o kratkoročnim koristima (npr. moderne plinske elektrane koje se koriste samo tijekom sati najveće potražnje ili smanjenje industrijske potražnje u razdobljima najveće potražnje ili tijekom velikog opterećenja sustava). Djelotvornim cjenovnim signalima

osiguralo bi se i učinkovito dispečiranje postojećih proizvodnih sredstava. Stoga je od ključne važnosti preispitati sva važeća pravila kojima se narušava formiranje cijena (poput pravila kojima se daje prednost dispečiranju određenih postrojenja) kako bi se potaknula i u potpunosti ostvarila mogućnost fleksibilnosti potražnje.

Potrošači u središtu energetske tržišta

Potpunom integracijom industrijskih, komercijalnih i stambenih potrošača u energetske sustav mogu se izbjeći znatni troškovi u pogledu „rezervne” proizvodnje, odnosno troškovi koje bi inače snosili potrošači. Na taj bi način potrošači čak imali koristi od fluktuacija cijena, a sudjelovanjem na tržištu mogli bi i zaraditi. Stoga je poticanje sudjelovanja potrošača preduvjet za uspješno i isplativo upravljanje energetskom tranzicijom.

Ostvarivanje novih pogodnosti za potrošače energije ključna je obveza energetske unije. Važeća tržišna pravila međutim često onemogućavaju potrošače u ostvarivanju koristi od tih novih pogodnosti. Iako potrošači mogu proizvoditi i skladištiti električnu energiju, kao i upravljati svojom potrošnjom energije lakše nego ikad prije, trenutni je model maloprodajnog tržišta takav da ih onemogućava u ostvarivanju svih koristi od takvih pogodnosti.

U većini se država članica potrošače rijetko potiče da promijene svoju potrošnju kao odgovor na promjene cijena na tržištima jer se cjenovni signali u stvarnom vremenu ne prosljeđuju krajnjim potrošačima. Paket o modelu tržišta prilika je za ispunjavanje te obveze. Transparentnijim cjenovnim signalima u stvarnom vremenu potaknut će se pojedinačno ili grupno sudjelovanje potrošača, a sustav električne energije učiniti fleksibilnijim olakšavajući integraciju električne energije proizvedene iz obnovljivih izvora energije. Osim što bi njima kućanstva mogla ostvariti znatne uštede, tehnološka dostignuća znače da uređaji i sustavi, poput pametne bijele tehnike, električnih vozila, električnih grijalica, klimatizacije i toplinskih crpki u izoliranim zgradama te centraliziranih sustava grijanja i hlađenja mogu automatski pratiti fluktuacije cijena i, u velikom opsegu, dati važan i fleksibilan doprinos elektroenergetskoj mreži. Kako bi potrošači mogli imati financijske koristi od tih novih pogodnosti, moraju imati pristup primjerenim pametnim sustavima, kao i ugovorima o opskrbi električnom energijom s dinamičnim cijenama povezanim s promptnim tržištem. Osim što potrošači trebaju uskladiti svoju potrošnju s cjenovnim signalima, pojavljuju se nove usluge utemeljene na potražnji kojima dionici na tržištu nude upravljanje potrošnjom više potrošača plaćajući im naknadu za njihovu fleksibilnost. Iako se takve usluge već potiču postojećim zakonodavstvom EU-a, dokazi upućuju na to da te odredbe nisu bile djelotvorne u uklanjanju glavnih tržišnih prepreka kojima se sprečava ulazak tih pružatelja usluga na tržište. Stoga je radi daljnjeg poticanja takvih usluga te odredbe potrebno usavršiti.

U mnogim državama članicama cijene električne energije ne prate potražnju i ponudu, nego ih reguliraju javna tijela. Reguliranjem cijena mogu se ograničiti razvoj djelotvornog tržišnog natjecanja te destimulirati ulaganja i pojavljivanje novih sudionika na tržištu. Stoga se Komisija u svojoj Okvirnoj strategiji za energetske uniju⁸ obvezala da će postupno ukidati regulirane cijene niže od razina pokrivanja troškova i poticati države članice na uspostavu plana za postupno ukidanje svih reguliranih cijena. Novim se modelom tržišta nastoji osigurati da se cijene opskrbe ne mogu mijenjati javnim intervencijama, osim u propisno opravdanim slučajevima.

⁸ Vidjeti Komunikaciju Komisije pod nazivom „Okvirna strategija za otpornu energetske uniju s naprednom klimatskom politikom”, COM/2015/080 final.

Troškovi tehnologije brzo se snižavaju, što znači da sve više potrošača može smanjiti svoje račune za energiju koristeći se tehnologijama poput fotonaponskih krovnih sustava i baterija. Vlastitu proizvodnju međutim još uvijek otežava nepostojanje zajedničkih pravila za „proizvođače-potrošače”. Odgovarajućim bi se pravilima uklonile te prepreke, npr. jamčenjem prava potrošača na proizvodnju energije za vlastitu potrošnju i prodavanje viška mreži, istodobno uzimajući u obzir troškove i koristi za sustav u cjelini (npr. odgovarajuće sudjelovanje u troškovima mreže).

Uspostava lokalnih energetske zajednice mogla bi biti učinkovit način za upravljanje energijom na razini zajednice trošeći električnu energiju koju proizvedu izravno za napajanje ili za (centralno) grijanje i hlađenje, bez obzira na to jesu li povezane na distribucijski sustav. Kako bi se osigurao slobodan razvoj takvih inicijativa, novim se modelom tržišta od država članica zahtijeva da uspostave odgovarajuće pravne okvire radi omogućavanja provedbe takvih aktivnosti.

Danas je više od 90 % promjenjivih obnovljivih izvora električne energije priključeno na distribucijske mreže. Integracija lokalne proizvodnje ustvari je pridonijela znatnom povećanju mrežnih tarifa za potrošače u kućanstvima. Usto, drastično su se povećali porezi i pristojbe kojima se financiraju proširenja mreže i ulaganja u obnovljive izvore. Novi model tržišta i izmjene Direktive o obnovljivim izvorima energije prilika su za uklanjanje tih nedostataka, koji mogu imati nerazmjerni učinak na određene potrošače u kućanstvima.

Troškovi mreže mogli bi se znatno smanjiti ako bi se operatorima distribucijskih sustava dopustilo da neka od pitanja povezanih s promjenjivom proizvodnjom rješavaju na lokalnoj razini (npr. upravljanjem lokalnim resursima fleksibilnosti). Međutim, s obzirom na to da su mnogi operatori distribucijskih sustava dio vertikalno integriranih poduzeća koja se bave i opskrbom, potrebne su regulatorne zaštitne mjere kako bi se zajamčilo da su operatori distribucijskih sustava neutralni pri obavljanju svojih novih zadaća, npr. u pogledu upravljanja podacima i pri upotrebi fleksibilnosti za upravljanje lokalnim zagušenjima.

Još jedan od ključnih pokretača tržišnog natjecanja i uključenosti potrošača je informiranje. Prethodna su savjetovanja i istraživanja Komisije pokazala da se potrošači žale na nedostatak transparentnosti u tržištima električne energije, zbog čega se umanjuje mogućnost da imaju koristi od tržišnog natjecanja i da aktivno sudjeluju na tržištima. Potrošači smatraju da nisu dovoljno informirani o alternativnim opskrbljivačima i dostupnosti novih energetske usluga, a žale se na složenost ponuda i postupaka za promjenu opskrbljivača. Reformom će se osigurati i zaštita podataka jer će se povećanom upotrebom novih tehnologija (posebno pametnih sustava mjerenja) dobiti niz energetske podataka s velikom komercijalnom vrijednošću.

Pri stavljanju potrošača u središte energetske tržišta u novom je modelu tržišta ključno razmotriti kako osigurati zaštitu najugroženijih članova društva i zaustaviti povećanje ukupnog broja energetske siromašnih kućanstava. S obzirom na to da je nejasno kako riješiti problem rastućeg energetske siromaštva i osjetljivosti potrošača na najprikladniji način, prijedlogom novog modela tržišta zahtijeva se da države članice propisno mjere i redovito prate energetske siromaštvo na temelju načela utvrđenih na razini EU-a. U revidiranim direktivama o energetske učinkovitosti i energetske svojstvima zgrada navode se daljnje mjere za rješavanje energetske siromaštva.

Sigurnost opskrbe električnom energijom

Sigurnost opskrbe električnom energijom neophodna je u modernim društvima koja uvelike ovise o sustavima pogonjenima električnom energijom i internetom. Stoga je nužno ocijeniti mogućnost europske sustava električne energije da omogući dovoljnu proizvodnju i

fleksibilnost radi osiguravanja pouzdane opskrbe električnom energijom u svakom trenutku (adekvatnost resursa). Osiguravanje sigurnosti opskrbe nije samo nacionalna obveza, nego i jedan od ključnih elemenata europske energetske politike⁹. To je zbog toga što se sigurnost opskrbe u potpuno međusobno povezanoj i usklađenoj mreži i na tržištima koja dobro funkcioniraju može organizirati mnogo učinkovitije i konkurentnije nego na isključivo nacionalnoj osnovi. Stabilnost mreže u pojedinačnim državama članicama često uvelike ovisi o tokovima električne energije iz susjednih država i stoga mogući problemi sa sigurnošću opskrbe obično imaju regionalan učinak. Zbog toga su najučinkovitija rješenja za nacionalne proizvodne manjke često regionalna, omogućavajući državama članicama da imaju koristi od proizvodnih višaka u drugim državama. Stoga je potrebno uvesti koordiniranu europsku procjenu adekvatnosti u skladu sa zajednički dogovorenim metodologijom kako bi se dobila stvarna slika mogućih proizvodnih potreba, uzimajući u obzir integraciju tržišta električne energije i moguće tokove iz drugih država. Ako se koordiniranom procjenom adekvatnosti pokaže da su u određenim državama ili regijama potrebni mehanizmi za razvoj kapaciteta, takvi bi mehanizmi trebali biti osmišljeni s ciljem smanjenja poremećaja na unutarnjem tržištu što je više moguće. Stoga bi se trebali utvrditi jasni i transparentni kriteriji za maksimalno smanjenje poremećaja u prekograničnoj trgovini, najbolje iskorištavanje upravljanja potrošnjom i smanjenje učinaka koji utječu na dekarbonizaciju kako bi se izbjegao rizik od rascjepkanosti nacionalnih mehanizama za razvoj kapaciteta, čime se stvaraju nove tržišne prepreke i narušava tržišno natjecanje¹⁰.

Jačanje regionalne suradnje

Bliska međupovezanost država članica EU-a zajedničkom transeuropskom mrežom jedinstvena je u svijetu i velika je prednost kad je riječ o učinkovitoj provedbi energetske tranzicije. Ako se ne bi mogli osloniti na resurse proizvodnje ili potražnje iz drugih država članica, troškovi energetske tranzicije koje bi snosili potrošači znatno bi se povećali. Danas sustavi u različitim državama članicama rade na puno sličniji način nego prije. To je zbog povećanja promjenjive i decentralizirane proizvodnje te veće integracije tržišta, posebno u kraćim tržišnim vremenskim intervalima. To znači i da nacionalne mjere koje poduzmu regulatori ili mrežni operatori mogu imati trenutačan učinak na ostale države članice EU-a. Iskustvo je pokazalo da zbog neusklađenih nacionalnih odluka europski potrošači mogu imati znatne troškove.

S obzirom na to da se iskorištava samo 25 % kapaciteta nekih interkonekcijskih vodova, često zbog neusklađenih nacionalnih ograničenja, i da se države članice nisu uspjele dogovoriti o odgovarajućim cjenovnim područjima, postoji potreba za većom usklađenošću operatora prijenosnih sustava i regulatora. Primjeri uspješne dobrovoljne i obvezne suradnje među operatorima prijenosnih sustava, regulatorima i vladama pokazali su da se regionalnom suradnjom mogu poboljšati funkcioniranje tržišta i znatno smanjiti troškovi. U određenim je područjima, npr. kad je riječ o mehanizmu „tržišnog povezivanja” diljem EU-a, suradnja operatora prijenosnih sustava već postala obvezna, a većinski se sustav glasanja o nekim pitanjima pokazao uspješnim u područjima u kojima dobrovoljnom suradnjom (ostavljajući svakom operatoru prijenosnog sustava pravo veta) nisu pronađena učinkovita rješenja regionalnih problema. Na temelju tog bi uspješnog primjera obveznu suradnju trebalo proširiti na druga područja u regulatornom okviru. S tim bi ciljem operatori prijenosnih sustava u okviru „regionalnih operativnih središta” trebali odlučiti o pitanjima u kojima bi rascjepkane i

⁹ Vidjeti članak 194. stavak 1. točku (b) UFEU-a.

¹⁰ U tom kontekstu vidjeti i Prijedlog uredbe Europskog parlamenta i Vijeća o pripremljenosti za rizike u sektoru električne energije, kojim su obuhvaćeni rizici u pogledu sigurnosti opskrbe povezani s upravljanjem elektroenergetskim kriznim situacijama.

neusklađene nacionalne mjere mogle negativno utjecati na tržište i potrošače (npr. u područjima rada sustava, izračuna kapaciteta interkonekcijskih vodova, sigurnosti opskrbe i pripremljenosti za rizike).

Prilagodba regulatornog nadzora regionalnim tržištima

Isto se tako čini primjerenim prilagoditi regulatorni nadzor stvarnim okolnostima na tržištu. Sve važne regulatorne odluke trenutačno donose nacionalni regulatori, čak i onda kad je potrebno zajedničko regulatorno rješenje. Iako je Agencija za suradnju energetske regulatora bila uspješna u uspostavi foruma za usklađivanje nacionalnih regulatora čiji se interesi razlikuju, njezina je glavna uloga trenutačno ograničena na usklađivanje, savjetovanje i praćenje. Dok dionici na tržištu iz različitih država članica sve više surađuju i o određenim pitanjima u pogledu rada mreže i trgovanja električnom energijom odlučuju kvalificiranom većinom na regionalnoj razini ili čak razini Unije¹¹, takvi postupci donošenja odluka ne postoje na regulatornoj razini. Regulatorni je nadzor stoga i dalje rascjepkan, što bi moglo rezultirati donošenjem različitih odluka i nepotrebnim kašnjenjima. Jačanje ovlasti Agencije za suradnju energetske regulatora u prekograničnim pitanjima koja zahtijevaju donošenje usklađene regionalne odluke pridonijelo bi bržem i djelotvornijem donošenju odluka u prekograničnim pitanjima. Nacionalni bi regulatori, koji u okviru Agencije za suradnju energetske regulatora odlučuju o tim pitanjima većinskim glasanjem, i dalje bili potpuno uključeni u taj postupak.

Isto se tako čini prikladnim preciznije utvrditi ulogu Europske mreže operatora prijenosnih sustava za električnu energiju radi jačanja njezine koordinacijske uloge i postizanja veće transparentnosti njezinog postupka odlučivanja.

Pojašnjenja teksta

Konačno, preinake Uredbe o električnoj energiji, Uredbe o ACER-u i Direktive o električnoj energiji koristit će se radi pružanja uredničkih pojašnjenja nekih od postojećih pravila i radi njihove reorganizacije kako bi se izrazito tehnička pravila sadržana u ta tri akta učinila razumljivijima bez zadiranja u sadržaj odredaba.

• Usklađenost s drugim odredbama i prijedlozima u tom području politike

Inicijativa u pogledu modela tržišta usko je povezana s drugim zakonodavnim prijedlozima u području klimatske i energetske politike koji su istodobno predstavljeni. Ti prijedlozi posebno uključuju inicijative za poboljšanje energetske učinkovitosti u Europi, paket mjera o energiji iz obnovljivih izvora i sveobuhvatnu inicijativu u pogledu upravljanja energetskom unijom i njezinih mehanizama izvješćivanja. Svim se tim inicijativama nastoje provesti mjere potrebne za postizanje konkurentne, sigurne i održive energetske unije. Upakiravanjem različitih inicijativa koje se sastoje od višestrukih zakonodavnih i nezakonodavnih poluga nastoji se osigurati potpuna dosljednost različitih, ali međusobno blisko povezanih političkih prijedloga.

Stoga, iako je trenutačni prijedlog usredotočen na ažuriranje tržišnih pravila s ciljem postizanja ekonomski povoljne energetske tranzicije na čiste energije, te su odredbe usklađene sa širim okvirom klimatske i energetske politike EU-a. Te su poveznice dodatno objašnjene u Komisijinoj procjeni učinka¹².

¹¹ Vidjeti npr. članak 9. Uredbe Komisije (EU) 2015/1222 od 24. srpnja 2015. o uspostavljanju smjernica za dodjelu kapaciteta i upravljanje zagušenjima, SL L 197, 25.7.2015., str. 24. – 72.

¹² [Ured za publikacije: umetnuti poveznicu na procjenu učinka].

Prijedlog je usko povezan s prijedlogom za reviziju Direktive o obnovljivim izvorima energije pružanjem okvira za ostvarivanje cilja za obnovljivu energiju do 2030., uključujući načela povezana s programima potpora za obnovljive izvore energije, što bi ih učinilo više orijentiranim na tržište, isplativijima i više regionaliziranim u pogledu područja primjene u onim slučajevima u kojima države članice odluče zadržati programe potpora. Tim se mjerama nastojala postići integracija obnovljivih energija u tržište, kao npr. odredbama o dispečiranju, o preprekama vlastitoj potrošnji povezanima s tržištem i drugim pravilima o pristupu tržištu prethodno sadržanima u Direktivi o obnovljivim izvorima energije, a koje su sada integrirane u Uredbu o električnoj energiji i Direktivu o električnoj energiji.

Prijedlog uredbe o upravljanju energetsom unijom pridonijet će osiguravanju usklađenosti politika pojednostavnjivanjem obveza država članica u pogledu planiranja i izvješćivanja radi pružanja bolje podrške konvergenciji prema energetske i klimatske ciljevima utvrđenima na razini EU-a. Kao novi instrument za planiranje, izvješćivanje i praćenje mjerit će napredak pojedinačnih država članica u provedbi europskih tržišnih zahtjeva uvedenih ovim aktima.

Prijedlogom uredbe o pripremljenosti za rizike u sektoru električne energije nadopunjuje se ovaj prijedlog, a u njemu je naglasak posebno na vladinim mjerama za upravljanje elektroenergetskim kriznim situacijama i na sprečavanju kratkoročnih rizika za sustav električne energije.

Trenutačni je prijedlog pomno usklađen s Komisijinom politikom tržišnog natjecanja u području energetike. Njime su posebno obuhvaćeni rezultati sektorskog istraživanja Komisije o mehanizmima za razvoj kapaciteta osiguravajući potpunu dosljednost s provedbenom politikom Komisije u pogledu državnih potpora za energiju.

- **Usklađenost s drugim politikama Unije**

Prijedlogom se nastoje provesti ključni ciljevi energetske unije, kako su utvrđeni u Okvirnoj strategiji za otpornu energetske uniju s naprednom klimatskom politikom. Kao što je već navedeno, pojedinosti paketa isto su tako u skladu s djelovanjem koje je Unija nedavno poduzela na globalnoj razini radi ostvarivanja ambicioznih klimatskih ciljeva iz dogovora postignutog u Parizu na 21. Konferenciji stranaka Okvirne konvencije UN-a o klimatskim promjenama (COP21). Trenutačni prijedlog i prijedlog revizije sustava trgovanja emisijama EU-a iz srpnja 2015. uzajamno se potkrepljuju i nadopunjuju.

Nadalje, s obzirom na to da se revizijom modela tržišta električne energije europsko energetske tržište nastoji učiniti konkurentnijim i prikladnijim novim energetske tehnologijama, prijedlog pridonosi ostvarivanju ciljeva Unije u pogledu otvaranja radnih mjesta i poticanja rasta. Nudeći tržišne mogućnosti za upotrebu novih tehnologija, prijedlogom će se potaknuti i pojava niza usluga i proizvoda zbog kojih će europska poduzeća postati predvodnici na tržištu usporedno s globalnim napretkom tranzicije na čiste energije.

2. PRAVNA OSNOVA, SUPSIDIJARNOST I PROPORCIONALNOST

- **Pravna osnova**

Pravna osnova za predložene mjere je članak 194. Ugovora o funkcioniranju Europske unije (UFEU), kojim su objedinjene i pojašnjene nadležnosti EU-a u području energetike. U skladu s člankom 194. UFEU-a glavni su ciljevi energetske politike EU-a sljedeći: osigurati funkcioniranje energetske tržišta; osigurati sigurnost opskrbe energijom u Uniji; promicati energetske učinkovitost i uštedu energije te razvoj novih i obnovljivih oblika energije i promicati međupovezanost energetske mreže.

Ova se inicijativa temelji i na sveobuhvatnom skupu zakonodavnih akata donesenih i ažuriranih u protekla dva desetljeća. Radi stvaranja novog unutarnjeg energetskeg tržišta EU je u razdoblju od 1996. do 2009. donio tri uzastopna zakonodavna paketa, a sveobuhvatni je cilj bio integracija tržišta i liberalizacija nacionalnih tržišta električne energije i plina. Tim je odredbama obuhvaćen širok raspon aspekata, među ostalim, pristup tržištu, transparentnost, potrošačka prava i neovisnost regulatornih tijela.

Ne gubeći iz vida postojeće zakonodavstvo i opći smjer rastuće integracije tržišta energije, trenutačnu bi inicijativu trebalo smatrati i dijelom stalnih napora za osiguravanje integracije i djelotvornog funkcioniranja europskih energetskeg tržišta.

Nedavnim je pozivima na djelovanje na razini EU-a koje su uputili Europsko vijeće¹³ i Europski parlament radi dovršenja europskeg energetskeg tržišta otvoren dodatni prostor za djelovanje.

• **Supsidijarnost**

Predložene izmjene odredaba Uredbe o tržištima električne energije, Direktive o zajedničkim pravilima za unutarnje tržište električne energije i Uredbe o osnivanju Agencije za suradnju energetskeg regulatora nužne su za uspostavu integriranog EU-ova tržišta električne energije, što na nacionalnoj razini nije moguće postići na jednako učinkovit način. Kako je detaljno navedeno u evaluaciji preinačenih zakonodavnih akata¹⁴, dokazi ukazuju na to da su izolirani nacionalni pristupi doveli do kašnjenja u provedbi unutarnjeg energetskeg tržišta i do donošenja neoptimalnih i neusklađenih regulatornih mjera, nepotrebnog udvostručenja intervencija i kašnjenja u ispravljanju neučinkovitosti tržišta. Uspostava unutarnjeg energetskeg tržišta s pomoću kojeg se svima može isporučiti konkurentna i održiva energija ne može se postići na temelju rascjepkanih nacionalnih pravila koja se odnose na trgovanje energijom, rad dijeljene mreže i, u određenoj mjeri, na normizaciju proizvoda.

Zbog sve veće međupovezanosti EU-ovih tržišta električne energije potrebna je veća usklađenost nacionalnih dionika. Nacionalne političke intervencije u sektoru električne energije imaju izravan utjecaj na susjedne države članice zbog energetske međuovisnosti i mrežnih interkonekcija. Osiguravanje stabilnosti mreže i njezinog učinkovitog funkcioniranja sve je teže postići isključivo na nacionalnoj razini jer je zbog rastuće prekogranične trgovine, kao i pojave decentralizirane proizvodnje i sudjelovanja potrošača povećana mogućnost učinaka prelijevanja. Ni jedna država ne može učinkovito djelovati sama i posljedice jednostranog djelovanja s vremenom su postale izraženije. To se opće načelo primjenjuje na niz mjera uvedenih ovim prijedlogom, bez obzira na to odnose li se na trgovanje energijom, rad mreže ili djelotvorno sudjelovanje potrošača.

Budući da zajednička regionalna pitanja koja zahtijevaju donošenje usklađene odluke često imaju znatan gospodarski učinak na države članice, dosadašnje iskustvo pokazalo je da dobrovoljnom suradnjom, iako korisnom u mnogim područjima suradnje među državama članicama, često nisu mogle biti uklonjene tehnički složene razlike s važnim distributivnim učincima među državama članicama¹⁵. Postojeće dobrovoljne inicijative, kao što je petostrani

¹³ U veljači 2011. Europsko vijeće utvrdilo je cilj dovršetka unutarnjeg energetskeg tržišta do 2014. i razvoja interkonekcija kako do 2015. mreže određenih država članica ne bi bile izolirane. U lipnju 2016. Europsko vijeće zatražilo je i donošenje strategije jedinstvenog tržišta u području energetike te akcijskih planova koje treba predložiti Komisija i koji trebaju biti provedeni do 2018.

¹⁴ [Ured za publikacije: umetnuti poveznicu na procjenu učinka – evaluacijski dio].

¹⁵ Vidjeti npr. rasprave o upravljanju zagušenjem u srednjoj Europi, u kojima je zbog različitih nacionalnih interesa znatno usporena veća integracija tržišta.

energetski forum, često su geografski ograničene jer obuhvaćaju samo dijelove EU-ova tržišta električne energije i nužno ne udružuju sve države koje su fizički najuže međusobno povezane.

Konkretan primjer su neusklađene nacionalne politike koje se odnose na načela utvrđivanja tarifa za distribuciju, a kojima se može narušiti unutarnje tržište do te mjere da distribuirana proizvodnja ili usluge skladištenja energije budu obuhvaćeni vrlo različitim poticajima za sudjelovanje na tržištu. S pojavom novih tehnologija i energetskih usluga kojima se sve češće prekogranično trguje djelovanje EU-a vrlo je važno za osiguravanje ravnopravnih uvjeta i učinkovitijih rezultata na tržištu za sve uključene strane.

ACER-ova zadaća usklađivanja prilagođena je novim razvojem na energetskim tržištima, poput povećane potrebe za usklađivanjem u razdobljima većih prekograničnih tokova energije i porasta proizvodnje energije iz nestalnih obnovljivih izvora energije. Neovisna nacionalna regulatorna tijela imaju važnu ulogu u provedbi regulatornog nadzora nad svojim nacionalnim energetskim sektorom. Međutim, sustav koji među državama članicama postaje sve više međuovisan kad je riječ o tržišnim transakcijama i funkcioniranju sustava zahtijeva regulatorni nadzor koji nadilazi nacionalne granice. ACER je tijelo osnovano radi pružanja takvog regulatornog nadzora u situacijama koje obuhvaćaju više od dvije države članice. Očuvana je glavna uloga ACER-a kao koordinatora djelovanja nacionalnih regulatora; dodijeljene su mu dodatne ograničene nadležnosti u onim područjima u kojima bi rascjepkano nacionalno donošenje odluka o pitanjima od prekogranične važnosti dovelo do problema ili nedosljednosti u unutarnjem tržištu. Na primjer, otvaranje regionalnih operativnih središta u [preinačena Uredba o električnoj energiji br. 714/2009 kako je predloženo dokumentima COM(2016) 861/2] zahtijeva nadnacionalni nadzor koji treba provoditi ACER jer regionalna operativna središta obuhvaćaju više država članica. Isto tako, uvođenje koordinirane procjene adekvatnosti na razini EU-a u [preinačena Uredba o električnoj energiji br. 714/2009 kako je predloženo dokumentima COM(2016) 861/2] zahtijeva regulatorno odobrenje njezine metodologije i izračuna, što može provoditi samo ACER jer je procjenu adekvatnosti potrebno provesti diljem država članica.

Iako će se zbog dodjele novih zadaća osoblje ACER-a morati povećati, njegova uloga koordinatora dovest će do manjeg opterećenja nacionalnih tijela, na taj način oslobađajući administrativne resurse na nacionalnoj razini. Predloženim će se pristupom pojednostavniti regulatorni postupci (npr. uvođenjem izravnog odobrenja u okviru ACER-a umjesto 28 zasebnih odobrenja). Usklađenim razvojem metodologija (npr. u pogledu procjene adekvatnosti) smanjit će se radno opterećenje nacionalnih tijela i izbjeći dodatan rad uzrokovan mogućim problemima proizašlima iz neusklađenih nacionalnih regulatornih djelovanja.

- **Proporcionalnost**

Političkim se odlukama obuhvaćenima Uredbom o električnoj energiji, Direktivom o električnoj energiji i Uredbom o ACER-u model tržišta električne energije nastoji prilagoditi povećanom udjelu decentralizirane proizvodnje i aktualnim tehnološkim dostignućima.

Predložene su reforme usmjerene samo na ono što je nužno za postizanje potrebnog napretka unutarnjeg tržišta ostavljajući krajnje nadležnosti i odgovornosti državama članicama, nacionalnim regulatorima i nacionalnim dionicima.

Mogućnosti kojima se razmatra dalekosežnije usklađivanje, npr. predlaganje jednog neovisnog europskog energetskog regulatora, jednog integriranog europskog operatora prijenosnog sustava ili više izravnih zabrana državnih intervencija bez mogućnosti izuzeća dosljedno su odbacivane u procjeni učinka. Umjesto toga, cilj su prijedloga uravnotežena

rješenja kojima se ograničava samo nacionalni opseg regulatornog djelovanja, pri čemu usklađeno djelovanje nedvojbeno donosi više koristi potrošačima.

Donesenim mogućnostima politike nastoje se stvoriti jednaki uvjeti za sve tehnologije proizvodnje i ukloniti poremećaji na tržištu kako bi se, među ostalim, obnovljivi izvori energije mogli ravnopravno natjecati na energetskom tržištu. Usto, svi bi sudionici na tržištu snosili financijsku odgovornost za održavanje mreže uravnoteženom. Uklonit će se prepreke uslugama kojima se mreži omogućava fleksibilnost, kao što su usluge odgovora na potražnju. Nadalje, mjerama se nastoji stvoriti likvidnije kratkoročno tržište kako bi fluktuacije cijena mogle pravilno odražavati oskudicu i ponuditi odgovarajuće poticaje za fleksibilnu mrežu.

Na razini maloprodajnog tržišta države članice poticat će se i da progresivno ukidaju opće reguliranje cijena, počevši od cijena ispod razine pokrivanja troškova. Ugroženi potrošači mogu se zaštititi prijelaznim reguliranjem cijena. Radi daljnjeg povećanja tržišnog natjecanja ograničit će se upotreba naknada za raskidanje ugovora kako bi se potaknula promjena opskrbljivača. Isto tako, načelima na visokoj razini osigurat će se da su računi za potrošnju energije jasni i razumljivi, a omogućit će se i nediskriminirajući pristup podacima o potrošačima, istodobno zadržavajući opće odredbe o zaštiti osobnih podataka.

U skladu s razvojem prekogranične trgovine električnom energijom i postupnom integracijom tržišta institucionalni će okvir biti prilagođen potrebi za dodatnom regulatornom suradnjom i novim zadaćama. ACER će dobiti dodatne zadaće, posebno u pogledu regionalnog funkcioniranja energetskog sustava, a nacionalni će regulatori i dalje imati središnju ulogu u regulaciji energetike.

U procjeni učinka priloženoj ovom prijedlogu sve su mogućnosti detaljno provjerene kako bi se osiguralo da ispunjavaju zahtjeve proporcionalnosti. Potrebno je napomenuti da su predložene politike kompromis među inicijativama koje se kreću od baze prema vrhu i upravljanjem tržištem odozgo prema dolje. U skladu s proporcionalnošću mjerama se ni na koji način ne nadomješta uloga nacionalnih vlada, nacionalnih regulatornih tijela i operatora prijenosnih sustava u obavljanju niza ključnih funkcija. Štoviše, nacionalne se regulatore potiče na učinkovitije formalno i neformalno udruživanje u regionalnom kontekstu radi rješavanja pitanja koja proizlaze iz upravljanja sustavom električne energije na način razmjeran opsegu problema.

Umjesto podupiranja pristupa „potpunog usklađivanja”, mjerama se nastoje stvoriti jednaki uvjeti za sve sudionike na tržištu, posebno ako tržišne mogućnosti nadilaze nacionalne granice. Konačno, određena standardizacija pravila i normizacija proizvoda nužne su za djelotvorno prekogranično trgovanje električnom energijom. Istodobno bi odluke koje se odnose na rad mreže mogle dovesti do neoptimalnih rezultata na tržištu ako bi njihovo donošenje bilo prepušteno pojedinačnim državama članicama i regulatorima koji djeluju izolirano. Izravno iskustvo s izradom i donošenjem zajedničkih mrežnih pravila i pravila trgovanja (tzv. „mrežna pravila” i „smjernice”) od donošenja Trećeg energetskog paketa iz 2009. pokazalo je da postoji nedvojbeno dodana vrijednost u okupljanju regulatora i nacionalnih tijela radi postizanja dogovora o zajedničkim pravilima i metodologijama kad je riječ o načelima na visokoj razini, kao i tehničkim načelima.

Među maloprodajnim i veleprodajnim tržištima sve je veća razlika u konkurentnosti, a maloprodajna tržišta još uvijek zaostaju u pogledu ponude usluga i konkretnih koristi za potrošače. Praćenjem energetskog siromaštva, transparentnosti i jasnoće informacija za potrošače, kao i njihova pristupa podacima, predloženim se mjerama neće neopravdano ograničiti nacionalne ovlasti.

- **Odabir pravnog instrumenta**

Prijedlogom će se izmijeniti ključni pravni akti koji su dio Trećeg energetskeg paketa. To obuhvaća Uredbu o električnoj energiji (br. 714/2009) i Direktivu o električnoj energiji (br. 2009/72/EZ), kao i Uredbu o ACER-u (br. 713/2009). Preinakom navedenih pravnih akata poboljšat će se pravna jasnoća. Aktom o izmjeni možda se ne bi mogao obuhvatiti širok skup novih odredaba. Odabir instrumenta stoga zahtijeva reviziju već donesenih i provedenih propisa kao prirodnog razvoja važećeg zakonodavstva.

3. REZULTATI EX POST EVALUACIJA, SAVJETOVANJA S DIONICIMA I PROCJENA UČINKA

- **Ex post evaluacije / provjere primjerenosti postojećeg zakonodavstva**

Službe Komisije ocijenile su uspješnost važećeg zakonodavnog okvira (Trećeg energetskeg paketa) u odnosu na pet utvrđenih kriterija: važnost, djelotvornost, učinkovitost, usklađenost i dodanu vrijednost EU-a. Uz procjenu učinka provedena je i samostalna evaluacija, a njezini se rezultati odražavaju u utvrđivanju problema u procjeni učinka.

Evaluacijom je utvrđeno da je cilj Trećeg energetskeg paketa u pogledu povećanja tržišnog natjecanja i uklanjanja prepreka prekograničnom tržišnom natjecanju na tržištima električne energije općenito ostvaren. Aktivnom provedbom tog zakonodavstva ostvareni su pozitivni rezultati za tržišta električne energije i potrošače, a za razliku od 2009., tržišta su općenito postala manje koncentrirana i više integrirana. Kad je riječ o maloprodajnim tržištima, novim je potrošačkim pravima uvedenima Trećim energetskeg paketom vidno poboljšan položaj potrošača na energetskeg tržištima.

Međutim, uspjeh pravila Trećeg energetskeg paketa u razvoju unutarnjeg tržišta električne energije i dalje je ograničen u brojnim područjima na veleprodajnoj i maloprodajnoj razini. Općenito, evaluacija je pokazala da se velike koristi i dalje mogu ostvariti poboljšanjem okvira modela tržišta, kao što su neiskorištene opće koristi za društveno blagostanje i krajnje koristi za potrošače. Na razini veleprodajnih tržišta i dalje postoje prepreke prekograničnoj trgovini, a kapaciteti interkonekcijskih vodova često nisu u potpunosti iskorišteni. Među ostalim, tome je uzrok nedovoljna suradnja mrežnih operatora i regulatora na zajedničkom korištenju interkonekcijskim vodovima. Nacionalna perspektiva uključenih stranaka i dalje u mnogim slučajevima sprečava provedbu djelotvornih prekograničnih rješenja i ograničava inače korisne prekogranične tokove. Situacija se razlikuje ovisno o pojedinim tržištima i vremenskim okvirima, a tržište za dan unaprijed te unutardnevno tržište i tržište uravnoteženja različito su integrirani.

Kad je riječ o maloprodajnim tržištima, tržišno je natjecanje moguće znatno poboljšati. Cijene električne energije još uvijek se znatno razlikuju među državama članicama zbog razloga koji nisu povezani s tržištem, a cijene za kućanstva u stalnom su porastu zbog znatnih povećanja nespornih naknada do kojih je došlo posljednjih godina, a to su naknade za mrežu, porezi i pristojbe. U pogledu zaštite potrošača, rastuće energetske siromaštvo i činjenica da nije jasno kako ga suzbiti te kako riješiti problem osjetljivosti potrošača na najprikladniji način otežavaju daljnje produbljivanje unutarnjeg energetskeg tržišta. Naknade za promjenu opskrbljivača, poput naknada za raskidanje ugovora i dalje su znatna financijska prepreka

uključenosti potrošača. Usto, brojne pritužbe povezane s obračunavanjem troškova¹⁶ ukazuju na to da se usporedivost i jasnoća informacija o obračunu mogu poboljšati.

Uz nedostatke u ostvarivanju izvornih ciljeva iz Trećeg energetskeg paketa, pojavio se niz novih izazova koji se nisu mogli predvidjeti u vrijeme pripreme Trećeg energetskeg paketa. Kao što je navedeno, oni uključuju ogromno povećanje obnovljivih izvora energije u proizvodnji električne energije, povećanje državnih intervencija na tržištima električne energije radi osiguravanja sigurnosti opskrbe i promjene na tehnološkom planu. To je dovelo do znatnih promjena u načinu funkcioniranja tržišta, posebno u posljednjih pet godina, do smanjivanja pozitivnog učinka reformi na potrošače i do neiskorištenog potencijala modernizacije. U postojećem se zakonodavstvu pojavila praznina u pogledu reguliranja tih kretanja.

U skladu s ishodima evaluacije i povezane procjene učinka trenutačnim se prijedlogom nastoji popuniti ta praznina i predstaviti poticajan okvir koji bi odražavao tehnološka dostignuća u sektoru dok naši energetske sustavi prelaze na nove modele proizvodnje i potrošnje.

• **Savjetovanja s dionicima**

Komisija je provela nekoliko javnih savjetovanja pripremajući se za ovu inicijativu. U tim su javnim savjetovanjima mogli sudjelovati građani EU-a i tijela država članica, sudionici na energetskeg tržištu i njihova udruženja, kao i svi ostali relevantni dionici, uključujući mala i srednja poduzeća te potrošače energije.

Potrebno je posebno istaknuti tri savjetovanja i njihove rezultate:

1. pitanja povezana s adekvatnošću resursa bila su predmet javnog savjetovanja¹⁷ provedenog od 15. studenoga 2012. do 7. veljače 2013., prema *Savjetovanju o adekvatnosti proizvodnje, mehanizmima za razvoj kapaciteta i unutarnjem tržištu električne energije*. Cilj tog savjetovanja bilo je prikupljanje mišljenja dionika o tome kako osigurati adekvatnost resursa i sigurnost opskrbe električnom energijom na unutarnjem tržištu.

Tijekom savjetovanja pristiglo je 148 pojedinačnih odgovora javnih tijela, industrije (proizvođača i potrošača energije) te akademske zajednice. Detaljan grafički prikaz odgovora dostupan je na internetu¹⁸, kao i svi pojedinačni doprinosi i sažetak rezultata savjetovanja¹⁹;

2. javno savjetovanje posvećeno maloprodajnim tržištima električne energije i krajnjim korisnicima²⁰ provedeno je od 22. siječnja 2014. do 17. travnja 2014. U okviru tog savjetovanja Komisija je primila 237 odgovora, od kojih je 20 % pristiglo od opskrbljivača energijom, 14 % od operatora distribucijskih sustava, 7 % od organizacija za zaštitu potrošača

¹⁶ Europska komisija (2016.), Drugo istraživanje potrošačkog tržišta o funkcioniranju maloprodajnih tržišta električne energije za potrošače u EU-u.

¹⁷ Europska komisija (2012.), Savjetodavni dokument o adekvatnosti proizvodnje, mehanizmima za razvoj kapaciteta i unutarnjem tržištu električne energije.
https://ec.europa.eu/energy/sites/ener/files/documents/20130207_generation_adequacy_consultation_document.pdf

¹⁸ https://ec.europa.eu/energy/sites/ener/files/documents/Charts_Public%20Consultation%20Retail%20Energy%20Market.pdf

¹⁹ Europska komisija (2012.), Savjetovanje o adekvatnosti proizvodnje, mehanizmima za razvoj kapaciteta i unutarnjem tržištu električne energije.
<https://ec.europa.eu/energy/en/consultations/consultation-generation-adequacy-capacity-mechanisms-and-internal-market-electricity>

²⁰ Europska komisija (2014.), Savjetovanje o maloprodajnom energetskeg tržištu.
<https://ec.europa.eu/energy/en/consultations/consultation-retail-energy-market>

i 4 % od nacionalnih regulatornih tijela. U savjetovanju je sudjelovao i znatan broj pojedinačnih građana. Potpuni sažetak odgovora dostupan je na internetskim stranicama Komisije²¹;

3. široko javno savjetovanje²² o novom modelu energetskeg tržišta provedeno je od 15. srpnja 2015. do 9. listopada 2015.

U okviru tog savjetovanja Komisija je primila 320 odgovora. Oko 50 % odgovora pristiglo je od nacionalnih ili europskih sektorskih udruženja. Poduzeća koja djeluju u energetskeg sektoru (opskrbljivači, posrednici i potrošači) pridonijela su s 26 % odgovora, a operatori mreže s 9 %. Svoj je doprinos dalo i 17 nacionalnih vlada te nekoliko nacionalnih regulatornih tijela. U savjetovanju je sudjelovao i znatan broj pojedinačnih građana i sveučilišta. Detaljan opis mišljenja dionika o svakoj konkretnoj mogućnosti politike dostupan je u procjeni učinka priloženoj ovoj zakonodavnoj inicijativi.

- **Prikupljanje i primjena stručnog znanja**

Priprema predložene Uredbe i procjene učinka temeljila se na velikoj količini materijala, a svi su izvori navedeni u bilješkama u procjeni učinka. Ti izvori uključuju gotovo 30, većinom vanjskih, istraživanja i alata za izradu modela kojima se nastojalo ocijeniti konkretne mogućnosti iz ovog prijedloga. Njihov se potpuni popis nalazi u Prilogu V. procjeni učinka. Istraživanjima je obuhvaćen niz metodologija, s naglaskom na kvantitativne procjene ekonomskih i socijalnih analiza troškova i koristi.

Usto, Komisija je provela i sektorsko istraživanje mehanizama za razvoj kapaciteta čiji su privremeni rezultati odmah uvršteni u trenutni prijedlog tijekom njegove pripreme²³. Rezultatima tih istraživanja nadopunjene su opsežne povratne informacije dionika, kako je prethodno opisano, a Komisija je dobila mnogo dokaza na kojima je temeljila trenutne prijedloge.

- **Procjena učinka**

Sve predložene mjere podržane su procjenom učinka. Odbor za nadzor regulative donio je pozitivno mišljenje 7. studenoga 2016. Način na koji su mišljenja Odbora za nadzor regulative uzeta u obzir utvrđen je u Prilogu I. procjeni učinka.

U procjeni učinka razmatrao se niz mogućnosti politike za svaki od utvrđenih problema. Ti su problemi i alternativna djelovanja navedeni u nastavku.

Prilagodba modela tržišta porastu obnovljivih izvora energije i tehnološkim dostignućima

U procjeni učinka podržano je poboljšanje važećih tržišnih pravila radi stvaranja jednakih uvjeta za sve tehnologije proizvodnje i resurse uklanjanjem postojećih poremećaja na tržištu. U njoj se razmatraju pravila kojima se pravi razlika između resursa i kojima se ograničava ili favorizira pristup određenih tehnologija elektroenergetskoj mreži. Usto, svi bi sudionici na tržištu snosili financijsku odgovornost za neravnoteže u mreži, a naknada za sve resurse na tržištu bi se isplaćivala pod jednakim uvjetima. Uklonile bi se prepreke odgovorima na potražnju. Odabranom bi se mogućnošću ojačala i kratkoročna tržišta približavajući ih

²¹

https://ec.europa.eu/energy/sites/ener/files/documents/Charts_Public%20Consultation%20Retail%20Energy%20Market.pdf

²² Europska komisija (2015.), Savjetovanje o novom modelu energetskeg tržišta, COM(2015) 340 final <https://ec.europa.eu/energy/en/consultations/public-consultation-new-energy-market-design>

²³ Privremeno izvješće o sektorskom istraživanju o mehanizmima za razvoj kapaciteta, C(2016) 2107 final.

stvarnom vremenu kako bi se u što većoj mjeri omogućilo ispunjavanje potreba fleksibilnosti te čineći tržišta uravnoteženja učinkovitijima. Odabrana mogućnost uključuje mjere s pomoću kojih bi svi fleksibilni raspodijeljeni resursi koji se odnose na proizvodnju, potražnju i skladištenje mogli postati dijelom tržišta koristeći se primjerenim poticajima i okvirom tržišta koji im je prilagođeniji, kao i mjere za bolje poticanje operatora distribucijskih sustava.

Neregulatorni je pristup odbačen jer se njime tržište ne može mnogo poboljšati, a ne mogu se osigurati ni jednaki uvjeti za sve resurse. Naime, trenutačni je regulatorni okvir EU-a u relevantnim područjima ograničen, a u nekim područjima ni ne postoji. Nadalje, smatralo se da se dobrovoljnom suradnjom tržištu ne može osigurati odgovarajuća razina usklađenosti ili sigurnosti. Isto tako, odbačena je i mogućnost potpunog usklađivanja tržišnih pravila jer bi se promjenama mogla prekršiti načela proporcionalnosti i općenito bi takvo usklađivanje bilo nepotrebno s obzirom na trenutačno stanje europskih energetske tržišta.

Razmatranje budućih ulaganja u proizvodnju i neusklađenih mehanizama za razvoj kapaciteta

Procijenjene su razne mogućnosti politike koje nadilaze osnovni scenarij, a u svakoj je mogućnosti predložen različit stupanj prilagodbe i usklađivanja država članica na razini EU-a te stupanj oslanjanja sudionika na tržištu na isplate energetske tržišta.

Primjenom mogućnosti takozvanog „isključivo energetske tržišta” europska bi se tržišta dovoljno poboljšala i postala bi dovoljno međupovezana kako bi se omogućili cjenovni signali potrebni za poticanje ulaganja u nove resurse i na pravim mjestima. Primjenom takvog scenarija mehanizmi za razvoj kapaciteta više ne bi bili potrebni.

Odabrana se mogućnost temelji na scenariju isključivo energetske tržišta, ali se u njoj ne odbacuje mogućnost da države članice upotrebljavaju mehanizme za razvoj kapaciteta, uz uvjet da su ti mehanizmi utemeljeni na metodologiji procjene adekvatnosti zajedničkih resursa koju na potpuno transparentan način provode Europska mreža operatora prijenosnih sustava za električnu energiju i ACER i da su u skladu sa zajedničkim konstrukcijskim obilježjima radi postizanja bolje kompatibilnosti nacionalnih mehanizama za razvoj kapaciteta i usklađene prekogranične suradnje. Uz sektorsko istraživanje o mehanizmima za razvoj kapaciteta ta se mogućnost temelji i na Smjernicama Europske komisije o državnim potporama za zaštitu okoliša i energiju za razdoblje 2014. – 2020.

Neregulatorni je pristup odbačen jer važeće odredbe zakonodavstva EU-a nisu dovoljno jasne i razvijene kako bi mogle odgovoriti na izazove s kojima se suočava europski sustav električne energije. Usto, dobrovoljnom se suradnjom možda ne može osigurati odgovarajuća razina usklađenosti u svim državama članicama, a tržištu odgovarajuća razina sigurnosti. Kako bi se ta pitanja riješila na dosljedan način potrebno je donijeti propise u tom području. Mogućnost prema kojoj bi, na temelju regionalnih ili europskih procjena adekvatnosti proizvodnje, čitave regije ili, konačno, sve države članice EU-a trebale obvezno uvesti mehanizme za razvoj kapaciteta odbačena je jer je nerazmjerna.

Nezadovoljavajuća razina uspješnosti maloprodajnih tržišta: sporo uvođenje i nezadovoljavajuće usluge

Prema podržanoj mogućnosti države članice trebaju postupno ukidati opće reguliranje cijena do roka utvrđenog zakonodavstvom EU-a, počevši od cijena ispod razine pokrivanja troškova. Tom bi se mogućnošću omogućilo prijelazno reguliranje cijena za ugrožene potrošače. Radi povećanja uključenosti potrošača ograničena je upotreba naknada za raskidanje ugovora. Nacionalna tijela primjenom alata za certificiranje trebaju jačati povjerenje potrošača u internetske stranice za usporedbu. Usto, načelima na visokoj razini osigurat će se da su računi za potrošnju energije jasni i razumljivi primjenom minimalnih zahtjeva u pogledu sadržaja.

Isto tako, države članice trebaju pratiti broj energetske siromašnih kućanstava. Konačno, kako bi novi tržišni subjekti i nova poduzeća za energetske usluge mogli razviti nove usluge osiguran je nediskriminirajući pristup podacima o potrošačima.

Druge mogućnosti koje su razmatrane, ali odbačene, uključivale su potpuno usklađivanje zakonodavstva o zaštiti potrošača uz opsežne mjere zaštite potrošača; izuzeća od reguliranja cijena utvrđena na razini EU-a na temelju praga potrošnje ili cjenovnog praga; uvođenje standardnog modela obrade podataka i dodjeljivanje odgovornosti neutralnom dioniku na tržištu, kao što je operator prijenosnog sustava; zabranu svih naknada za promjenu opskrbljivača, uključujući naknade za raskidanje ugovora i djelomično usklađivanje sadržaja računa za potrošnju energije i konačno, okvir EU-a za praćenje energetske siromaštva na temelju ispitivanja energetske učinkovitosti stambenih prostora koje provode države članice, kao i uvođenje preventivnih mjera za izbjegavanje isključivanja. Sve te mogućnosti odbačene su na temelju načela supsidijarnosti i proporcionalnosti. Gotovo svi dionici koji su sudjelovali u savjetovanjima smatrali su da ni održavanje *statusa quo* nije izvedivo.

Poboljšanje institucionalnog okvira i uloge Agencije

Institucionalnim se okvirom Trećeg paketa nastoji potaknuti suradnja nacionalnih regulatornih tijela, kao i operatora prijenosnih sustava. Od svojeg su osnivanja ACER i Europska mreža operatora prijenosnih sustava imali ključnu ulogu u postizanju funkcionalnog unutarnjeg energetskeg tržišta. Međutim, zbog nedavnih je kretanja na europskim energetskeg tržištima razmatranima u procjeni učinka i naknadnim prijedlozima inicijative u pogledu modela tržišta potrebna prilagodba institucionalnog okvira. Usto, provedbom Trećeg paketa uočena su područja u kojima su moguća poboljšanja kad je riječ o okviru koji se primjenjuje na ACER i Europsku mrežu operatora prijenosnih sustava. Kad je riječ o mogućnostima koje su razmatrane u pogledu reforme institucionalnog okvira, odbačen je scenarij uobičajene prakse jer bi uzrokovao pojavu regulatornih praznina i praznina u nadzoru tržišta, u skladu s tržišnim odredbama koje se razvijaju, a o kojima je riječ drugdje u ovom prijedlogu, kao i sa stalnim napretkom sekundarnog zakonodavstva na razini EU-a.

Radi prilagodbe institucionalnog okvira razmatran je i neregulatorni pristup „strože provedbe” i dobrovoljne suradnje bez uvođenja novih, dodatnih mjera. Poboljšana provedba postojećeg zakonodavstva podrazumijeva nastavak provedbe Trećeg paketa i potpunu provedbu mrežnih pravila i smjernica, kako je opisano u mogućnosti „uobičajene prakse”, zajedno sa strožom provedbom. Međutim, isključivo strožom provedbom trenutačni se institucionalni okvir ne bi mogao poboljšati.

Razmatrana je i zakonodavna mogućnost kojom bi ACER postao više nalik paneuropskom regulatoru, no i ta je mogućnost na kraju odbačena. Zbog toga bi bilo potrebno znatno povećati proračun i osoblje ACER-a jer bi radi obavljanja takve uloge u njemu trebali biti okupljeni brojni stručnjaci. Isto se tako čini primjerenim da nacionalni regulatori i dalje sudjeluju u postupku donošenja odluka Agencije te da se odluke koje većinskim glasanjem donose nacionalni regulatori sustavno ne zamjenjuju odlukama ravnatelja.

Stoga su razmatrane zakonodavne mogućnosti za poboljšanje ACER-a na temelju postojećeg okvira. Mogućnošću koja je podržana procjenom učinka omogućava se prilagodba institucionalnog okvira EU-a novim stvarnostima sustava električne energije. Njome se rješava i proizašla potreba za dodatnom regionalnom suradnjom te uklanjanju postojeće i očekivane regulatorne praznine u energetskeg tržištu, na taj način omogućavajući fleksibilnost kombinacijom pristupa od baze prema vrhu i odozgo prema dolje.

Usto, kako bi se uklonila postojeća regulatorna praznina u pogledu regulatornih zadaća koje nacionalna regulatorna tijela obavljaju na regionalnoj razini, političkim bi se inicijativama u

okviru ove mogućnosti uspostavio fleksibilan regionalan regulatorni okvir za poboljšanje regionalnog usklađivanja i postupka odlučivanja nacionalnih regulatornih tijela. Tom bi se mogućnošću uveo sustav donošenja usklađenih regulatornih odluka i nadzora nacionalnih regulatornih tijela nad određenim regionalnim pitanjima (npr. regionalna operativna središta i druga pitanja koja proizlaze iz predloženih inicijativa u pogledu modela tržišta), a ACER bi pritom štitio interes EU-a.

Temeljna prava

Ovaj prijedlog može imati utjecaj na niz temeljnih prava utvrđenih Poveljom EU-a o temeljnim pravima, a posebno na: poštovanje privatnog i obiteljskog života (članak 7.), zaštitu osobnih podataka (članak 8.), zabranu diskriminacije (članak 21.), pravo na socijalnu pomoć (članak 34.), pristup službama od općeg gospodarskog interesa (članak 36.), integraciju visoke razine zaštite okoliša (članak 37.) i pravo na djelotvoran pravni lijek (članak 47.).

To se posebno razmatra u okviru niza odredbi koje se odnose na zaštitu potrošača, energetska siromaštvo, ugrožene potrošače, pristup službama od općeg gospodarskog interesa te zaštitu podataka i privatnosti.

Sažetak procjene učinka nalazi se na internetskim stranicama Komisije²⁴, kao i pozitivno mišljenje Odbora za nadzor regulative.

- **Primjerenost propisa i pojednostavnjenje**

Prijedlogom bi se u ograničenom opsegu mogli povećati administrativni zahtjevi. Na primjer, ako bi sve tehnologije imale jednake uvjete za potpuno sudjelovanje na energetskim tržištima, morale bi biti usklađene sa zahtjevima tržišne sukladnosti, što bi moglo dovesti do određenog administrativnog opterećenja.

Mjere koje su predviđene za poboljšanje likvidnosti i integracije energetskih tržišta mogle bi isto tako imati kratkoročan utjecaj na poduzeća jer bi se ona morala prilagoditi novim modalitetima trgovanja energijom. No, taj se utjecaj u usporedbi s osnovnim scenarijem u kojem se ne poduzima ništa smatra minimalnim jer bi gospodarske dobiti reforme bile mnogo veće od bilo kakvog kratkoročnog ili dugoročnog administrativnog preustroja.

Isto tako, zbog postupnog će ukidanja reguliranih cijena na razini država članica nacionalna regulatorna tijela morati bolje nadzirati tržišta osiguravajući učinkovito tržišno natjecanje i jamčeći zaštitu potrošača. Ti bi se utjecaji mogli ublažiti povećanom uključenosti potrošača, čime bi se na tržištu prirodno potaknulo tržišno natjecanje.

Raspon aktivnosti koje se trebaju provesti u okviru ažuriranog institucijskog okruženja stvorit će i novi skup zahtjeva za uključivanje nacionalnih regulatora i operatora prijenosnih sustava na administrativnoj razini. Ti zahtjevi uključuju sudjelovanje u okviru ACER-a, kao i u postupcima donošenja odluka koje će dovesti do postizanja dogovora o metodologijama i praksama za neometano trgovanje energijom na granicama.

Detaljan administrativni i gospodarski utjecaj svake razmatrane mogućnosti politike na poduzeća i javna tijela nalazi se u poglavlju 6. procjene učinka.

4. UTJECAJ NA PRORAČUN

Utjecaj koji prijedlog iz ovog paketa ima na proračun odnosi se na sredstva Agencije za suradnju energetskih regulatora (ACER) opisana u zakonodavnom financijskom izvještaju priloženom Komisijinu prijedlogu preinake Uredbe o uspostavi ACER-a. Doista, kako bi

²⁴ [Ured za publikacije: umetnuti poveznicu na procjenu učinka].

ACER mogao obavljati svoje nove zadaće, posebno u pogledu procjene adekvatnosti sustava i uspostave regionalnih operativnih središta, u Agenciji će do 2020. biti potrebno postupno zaposliti do 18 dodatnih zaposlenika u ekvivalentu punog radnog vremena i osigurati odgovarajuća financijska sredstva.

5. OSTALI ELEMENTI

• Planovi provedbe i mehanizmi praćenja, evaluacije i izvješćivanja

Komisija će pratiti prenošenje i usklađenost država članica i ostalih dionika s mjerama koje će se na kraju donijeti, a poduzet će i provedbene mjere ako i kada to bude potrebno. Usto, Komisija će pripremiti dokumente sa smjernicama za provedbu donesenih mjera, kao što je to već učinila u kontekstu provedbe Trećeg energetskeg paketa.

Komisiji će u praćenju i provedbi posebno pomagati ACER. Godišnje izvješćivanje Agencije i usporedne evaluacije koje provodi Komisija, kao i izvješćivanje Koordinacijske skupine za električnu energiju, obuhvaćeni su odredbama trenutačne inicijative. Agenciji će biti predloženo da dodatno preispita svoje pokazatelje praćenja radi osiguravanja njihovog trajnog značaja za napredak praćenja prema ostvarivanju ciljeva na kojima se temelje trenutačni prijedlozi kako bi se oni mogli na odgovarajuć način odraziti u, među ostalim, godišnjem izvješću ACER-a o praćenju tržišta.

Usporedno s predloženim inicijativama Komisija će predstaviti inicijativu u pogledu upravljanja energetskom unijom kojom će se pojednostavniti zahtjevi za planiranje, izvješćivanje i praćenje. Na temelju inicijative u pogledu upravljanja energetskom unijom trenutačni će zahtjevi za praćenje i izvješćivanje Komisije i država članica iz Trećeg energetskeg paketa biti uvršteni u horizontalna izvješća o napretku i praćenju. Više informacija o pojednostavnjenju zahtjeva za praćenje i izvješćivanje nalazi se u procjeni učinka upravljanja Europskom unijom.

Mehanizmi praćenja i pokazatelji referentnih vrijednosti detaljnije se obrađuju u poglavlju 8. procjene učinka.

6. DETALJNO OBRAZLOŽENJE POSEBNIH ODREDBI PRIJEDLOGA

• Prijedlog direktive Europskog parlamenta i Vijeća o zajedničkim pravilima za unutarnje tržište električne energije (preinaka)

U *poglavlju I.* predložene Direktive navedena su neka pojašnjenja njezina područja primjene i predmeta, s naglaskom na potrošače te važnost unutarnjeg tržišta i njegovih glavnih načela. U njemu su isto tako ažurirane glavne definicije koje se koriste u toj Direktivi.

U *poglavlju II.* predložene Direktive utvrđuje se opće načelo prema kojemu države članice moraju osigurati da je EU-ovo tržište električne energije konkurentno, orijentirano na potrošače, fleksibilno i nediskriminirajuće. U njemu se naglašava da nacionalne mjere ne bi trebale neopravdano otežavati prekogranične tokove, sudjelovanje potrošača ili ulaganja. Dodatno se utvrđuje načelo tržišno utemeljenih cijena opskrbe, osim u propisno opravdanim slučajevima. U tom se poglavlju pojašnjavaju određena načela povezana s funkcioniranjem EU-ovih tržišta električne energije, kao što je pravo na odabir opskrbljivača. Navode se i ažurirana pravila o mogućim obvezama javne usluge koje države članice mogu u određenim okolnostima nametnuti energetskim poduzećima.

U *poglavlju III.* predložene Direktive učvršćuju se postojeća potrošačka prava i uvode nova prava čiji je cilj staviti potrošače u središte energetskih tržišta osiguravajući jačanje njihova položaja i njihovu bolju zaštitu. U tom se poglavlju utvrđuju pravila o jasnijim informacijama

o obračunu i o certificiranim alatima za usporedbu. To poglavlje sadržava odredbe kojima se potrošačima osigurava slobodan izbor opskrbljivača ili agregatora, pravo na ugovor s dinamičnim cijenama i mogućnost sudjelovanja u upravljanju potrošnjom, vlastitoj proizvodnji i vlastitoj potrošnji električne energije. Svakom se potrošaču daje pravo zatražiti pametno brojilo s minimalnim skupom funkcija. Isto se tako poboljšavaju postojeća pravila o mogućnosti potrošača da dijele svoje podatke s opskrbljivačima i pružateljima usluga pojašnjavajući ulogu strana odgovornih za upravljanje podacima i utvrđujući zajednički europski format podataka koji Komisija treba razviti u provedbenom aktu. Nastoji se osigurati i da države članice suzbiju energetska siromaštvo. Zahtijeva se i da države članice utvrde okvire za neovisne agregatore i za upravljanje potrošnjom u skladu s načelima koja omogućavaju njihovo potpuno sudjelovanje na tržištu. Utvrđuje se okvir za lokalne energetske zajednice koje bi se mogle uključiti u lokalnu proizvodnju, distribuciju, agregaciju i skladištenje energije te opskrbu energijom ili usluge energetske učinkovitosti. Nadalje se pojašnjavaju postojeće odredbe o pametnim brojlama, jedinstvenim kontaktnim točkama, pravo na izvansudsku nagodbu, univerzalnoj usluzi te ugroženim potrošačima.

U poglavlju IV. predložene Direktive navedena su neka pojašnjenja zadaća operatora distribucijskih sustava, posebno u pogledu njihovih aktivnosti koje se odnose na uvođenje mrežnih usluga radi osiguravanja fleksibilnosti, integracije električnih vozila i upravljanja podacima. Pojašnjava se i uloga operatora distribucijskih sustava u pogledu skladištenja i mjesta za punjenje električnih vozila.

U poglavlju V. predložene Direktive sažeto se navode opća pravila primjenjiva na operatore prijenosnih sustava, koja se uvelike temelje na postojećem tekstu, te se navode samo neka pojašnjenja pomoćnih usluga i novih regionalnih operativnih središta.

Poglavlje VI. predložene Direktive, u kojem se utvrđuju pravila o razdvajanju razrađena u Trećem energetske paketu, ostaje nepromijenjeno kad je riječ o glavnim materijalnim pravilima o razdvajanju, posebno u pogledu tri režima koja se primjenjuju na operatore prijenosnih sustava (vlasničko razdvajanje, neovisni operator sustava i neovisni operator prijenosa), kao i u pogledu odredaba o određivanju i certificiranju operatora prijenosnih sustava. Pojašnjava se samo mogućnost da operatori prijenosnih sustava posjeduju skladišni prostor ili pružaju pomoćne usluge.

Poglavlje VII. predložene Direktive sadržava pravila o osnivanju, opsegu ovlasti i zadaćama, kao i pravilima djelovanja neovisnih nacionalnih energetske regulatora. U prijedlogu se posebno naglašava obveza regulatora da surađuju sa susjednim regulatorima i ACER-om kad je riječ o pitanjima od prekogranične važnosti te se ažurira popis zadaća regulatora, među ostalim u pogledu nadzora nad novoosnovanim regionalnim operativnim središtima.

U poglavlju VIII. predložene Direktive mijenjaju se neke opće odredbe, među ostalim odredbe o odstupanjima od Direktive te o delegiranim ovlastima koje izvršavaju Komisija i odbor osnovan prema pravilima komitologije u skladu s Uredbom (EU) br. 182/2011.

U novim prilogima predloženoj Direktivi utvrđuju se dodatni zahtjevi u pogledu alata za usporedbu, računa i informacija o obračunu te se mijenjaju postojeći zahtjevi za pametna brojila i njihovo uvođenje.

• **Prijedlog Uredbe Europskog parlamenta i Vijeća o unutarnjem tržištu električne energije (preinaka)**

U poglavlju I. predložene Uredbe utvrđuje se njezino područje primjene i njezin predmet te definicije pojmova koji se u njoj koriste. Naglašava se važnost usklađenih tržišnih signala radi omogućavanja veće fleksibilnosti, dekarbonizacije i inovacija te se ažuriraju i nadopunjuju glavne definicije upotrijebljene u Uredbi.

U poglavlju II. predložene Uredbe uvodi se novi članak u kojemu se utvrđuju glavna načela kojih se treba pridržavati nacionalno energetske zakonodavstvo kako bi se omogućilo funkcioniranje unutarnjeg tržišta električne energije. Utvrđuju se i glavna pravna načela u pogledu pravila trgovanja električnom energijom u različitim vremenskim okvirima za trgovanje (tržište uravnoteženja, unutardnevno tržište, tržište za dan unaprijed i terminsko tržište), uključujući načela formiranja cijena. Pojašnjava se načelo odgovornosti za uravnoteženje i omogućava okvir za uspostavu pravila koja su usklađenija s tržištem kad je riječ o odašiljanju i ograničavanju proizvodnje i odgovora na potražnju, uključujući uvjete za iznimke.

U poglavlju III. predložene Uredbe opisuje se postupak određivanja zona trgovanja na usklađen način prema postupku preispitivanja iz Uredbe 1222/2015 o uspostavljanju smjernica za dodjelu kapaciteta i upravljanje zagušenjima²⁵. Kako bi se riješilo trajno pitanje znatnih nacionalnih ograničenja prekograničnih tokova električne energije pojašnjavaju se uvjeti za takva iznimna ograničenja, posebno pravilima kojima se osigurava da uvoz i izvoz električne energije ne ograničavaju nacionalni dionici iz gospodarskih razloga. Nadalje, ovo poglavlje sadržava izmjene postojećih načela u pogledu mrežnih tarifa za prijenos i distribuciju, a u njemu se utvrđuje i postupak za poticanje postupne konvergencije tarifnih metodologija za prijenos i distribuciju. Utvrđuju se i izmijenjena pravila za upotrebu naknada za zagušenje.

U poglavlju IV. predložene Uredbe utvrđuju se nova opća načela s pomoću kojih države članice mogu na usklađen način riješiti pitanje adekvatnosti resursa. U njemu se utvrđuju načela i postupak za razvoj europske procjene adekvatnosti resursa radi ispravnijeg utvrđivanja potrebe za mehanizmima za razvoj kapaciteta i standardom pouzdanosti koji prema potrebi utvrđuju države članice. Pojašnjavaju se način i uvjeti za uvođenje mehanizama za razvoj kapaciteta na način koji je usklađen s tržištem. Isto se tako pojašnjavaju načela osmišljavanja mehanizama za razvoj kapaciteta na način koji je usklađen s tržištem, uključujući pravila za sudjelovanje kapaciteta koji se nalazi u drugoj državi članici i za upotrebu interkonekcija. Utvrđuju se način na koji će regionalna operativna središta, nacionalni operatori prijenosnih sustava, Europska mreža operatora prijenosnih sustava za električnu energiju i nacionalni regulatori putem ACER-a sudjelovati u razvoju tehničkih parametara za razvoj kapaciteta koji se nalaze u drugoj državi članici te operativna pravila za njihovo sudjelovanje.

U poglavlju V. predložene Uredbe utvrđuju se zadaće i dužnosti Europske mreže operatora prijenosnih sustava za električnu energiju i ACER-ove zadaće praćenja u tom pogledu, istodobno pojašnjavajući njegovu dužnost neovisnog djelovanja i djelovanja za dobrobit Europe. Definiše se zadaća regionalnih operativnih središta i navode kriteriji te postupak za utvrđivanje regija pogona sustava obuhvaćenih svakim regionalnim operativnim središtem i koordinacijske funkcije koje obavljaju ta središta. Utvrđuju se i radni te organizacijski aranžmani, zahtjevi za obavješćivanje, zahtjevi i postupci za donošenje odluka i preporuka te za njihovu reviziju, sastav i odgovornosti Upravnog odbora, kao i aranžmani u pogledu odgovornosti regionalnih operativnih središta. To poglavlje sadržava i pravila o priključivanju

²⁵ Uredba Komisije (EU) 2015/1222 od 24. srpnja 2015. o uspostavljanju smjernica za dodjelu kapaciteta i upravljanje zagušenjima, SL L 197, 25.7.2015., str. 24. – 72.

kogeneracijskih jedinica, koja su prethodno obuhvaćena Direktivom 2012/27/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 25. listopada 2012. o energetske učinkovitosti. Pravila o desetogodišnjem planu razvoja mreže, naknadi među operatorima prijenosnih sustava, razmjeni informacija i certificiranju uglavnom su ostala nepromijenjena.

U poglavlju VI. predložene Uredbe uspostavlja se europsko tijelo za operatore distribucijskih sustava, definiraju postupak za njegovo osnivanje i njegove zadaće, uključujući savjetovanje s dionicima. Navedena su i detaljna pravila o suradnji operatora distribucijskih sustava i operatora prijenosnih sustava u pogledu planiranja i rada njihovih mreža.

U poglavlju VII. predložene Uredbe utvrđuju se postojeće ovlasti Komisije i pravila za njezino donošenje delegiranih akata u obliku mrežnih pravila ili smjernica. Pojašnjava se pravna priroda i donošenje mrežnih pravila i smjernica, a njihov se mogući sadržaj proširuje na područja poput struktura tarifa za distribuciju; pravila za pružanje nefrekvencijskih pomoćnih usluga; odgovora na potražnju, skladištenja energije i pravila o ograničavanju potražnje; pravila o kibernetičkoj sigurnosti; pravila o regionalnim operativnim središtima i ograničavanja proizvodnje te redispčiranja proizvodnje i potražnje. Pojednostavnjuje se postupak izrade mrežnih pravila za električnu energiju te se nacionalnim regulatorima daje mogućnost da u okviru ACER-a odlučuju o pitanjima koja se odnose na provedbu mrežnih pravila i smjernica. Isto se tako u postupak razvoja prijedloga mrežnih pravila za električnu energiju intenzivnije uključuju europsko tijelo za operatore distribucijskih sustava i drugi dionici.

U poglavlju VIII. predložene Uredbe utvrđuju se njezine završne odredbe. To poglavlje uključuje postojeća pravila o izuzimanju novih interkonekcijskih vodova istosmjerne struje iz određenog zahtjeva Direktive i Uredbe o električnoj energiji, istodobno pojašnjavajući postupak u skladu s kojim nacionalna regulatorna tijela mogu činiti naknadne izmjene.

U Prilogu predloženoj Uredbi detaljnije se definiraju zadaće regionalnih operativnih središta uspostavljenih ovom Uredbom.

- **Prijedlog Uredbe Europskog parlamenta i Vijeća o osnivanju Agencije Europske unije za suradnju energetske regulatora (preinaka)**

Općenito se predlaže da se pravila o ACER-u prilagode „zajedničkom pristupu” decentraliziranim agencijama EU-a o kojem su se dogovorili Europski parlament, Vijeće EU-a i Europska komisija (zajednički pristup)²⁶. Međutim, za sada je opravdano da ACER i dalje primjenjuje ograničena odstupanja od „zajedničkog pristupa”.

U poglavlju I. predložene Uredbe opisuju se uloge, ciljevi i zadaće ACER-a te vrsta akata koje može donijeti, a navode se i pravila o savjetovanju i praćenju. Ažuriran je popis zadaća kako bi uključivao dužnosti koje su ACER-u dodijeljene nakon donošenja Uredbe, a koje se odnose na nadzor nad veleprodajnim tržištem i prekograničnom infrastrukturom.

Kad je riječ o donošenju mrežnih pravila za električnu energiju, ACER-u je dodijeljena veća odgovornost u izradi i podnošenju konačnog prijedloga mrežnog pravila Komisiji, dok Europska mreža operatora prijenosnih sustava za električnu energiju i dalje ima ulogu tehničkog stručnjaka. Prijedlog uključuje i formalno mjesto za operatore distribucijskih sustava kako bi bili zastupljeni na razini EU-a, posebno u razvoju prijedloga mrežnih pravila u skladu s njihovom povećanom odgovornošću. Agencija odlučuje o uvjetima, metodologijama i algoritmima za provedbu mrežnih pravila i smjernica za električnu energiju.

²⁶ Vidjeti Zajedničku izjavu Europskog parlamenta, Vijeća EU-a i Europske komisije o decentraliziranim agencijama od 19. srpnja 2012.

Kad je riječ o zadaćama u regionalnom kontekstu u koje je uključen ograničeni broj nacionalnih regulatora, uvodi se regionalni postupak donošenja odluka. U skladu s tim ravnatelj bi trebao dati mišljenje o tome je li dotično pitanje prvenstveno od regionalnog značaja. Ako se Odbor regulatora složi s mišljenjem ravnatelja, regionalni pododbor Odbora regulatora treba pripremiti dotičnu odluku koju na kraju donosi ili odbacuje sam Odbor regulatora. Odbor regulatora inače odlučuje bez intervencije regionalnog pododbora.

U tom se poglavlju definiraju i nove zadaće ACER-a u pogledu usklađivanja određenih funkcija povezanih s regionalnim operativnim središtima u okviru Agencije, nadzora nad imenovanim operatorima tržišta električne energije i povezanih s odobravanjem metoda i prijedloga u vezi s adekvatnošću proizvodnje i pripremljenošću za rizike.

Poglavlje II. predložene Uredbe sadržava organizacijska pravila povezana s Upravnim odborom, Odborom regulatora, ravnateljem, Odborom za žalbe i radnim skupinama Agencije, koje su uvedene novom odredbom. Prilagođavanjem nekoliko pojedinačnih odredaba zajedničkom pristupu decentraliziranim agencijama EU-a ili novim pravilima glasanja Vijeća očuvane su glavne značajke postojeće upravljačke strukture, posebno Odbora regulatora.

Odstupanje ACER-a od zajedničkog pristupa opravdava se sljedećim:

glavni ciljevi europske politike u području električne energije, sigurnost opskrbe, pristupačnost električne energije i dekarbonizacija mogu se ostvariti na najisplativiji način s pomoću integriranog europskog tržišta električne energije. U skladu s tim infrastruktura za prijenos električne energije postaje sve više međusobno povezana, prekogranično se trguje sve većim količinama električne energije, proizvodni se kapaciteti dijele na europskoj razini, a prijenosnim se sustavom upravlja uzimajući u obzir regionalne i prekogranične aspekte. Ovim se zakonodavnim paketima dodatno potiču ti trendovi za koje se očekuje da će donijeti koristi europskim potrošačima.

Preduvjet za stvaranje unutarnjeg tržišta električne energije otvaranje je sektora tržišnom natjecanju. Kao i u drugim gospodarskim sektorima, otvaranje tržišta električne energije zahtijevalo je donošenje novih propisa, posebno u pogledu sustava prijenosa i distribucije, te provedbu regulatornog nadzora. Stoga su osnovana neovisna regulatorna tijela. Ta tijela i dalje imaju posebnu odgovornost kad je riječ o nadzoru nad nacionalnim i europskim pravilima primjenjivima na sektor električne energije.

Međutim, s porastom prekogranične trgovine i sa sustavom pri čijem se radu u obzir uzimaju regionalni i europski kontekst, od nacionalnih se regulatornih tijela zahtijevalo da sve više usklađuju svoje djelovanje s nacionalnim regulatornim tijelima ostalih država članica. ACER je osmišljen kako bi postao platforma za tu interakciju i tu dužnost obavlja od svojeg osnutka 2011. Tijelo u okviru Agencije u kojem se, u suradnji s njezinim osobljem, priprema većina njezinih mišljenja, preporuka i odluka stoga je Odbor regulatora koji se sastoji od viših predstavnika nacionalnih regulatornih tijela i jednog predstavnika Komisije bez prava glasa. U prvim godinama postojanja Agencije pokazalo se da Odbor regulatora djelotvorno pridonosi izvršavanju zadaća Agencije.

Budući da su energetska tržišta i dalje velikim dijelom regulirana na nacionalnoj razini, nacionalni regulatori u tome imaju ključnu ulogu. Glavna uloga ACER-a nije izvršavanje delegiranih regulatornih nadležnosti Komisije, nego usklađivanje regulatornih odluka neovisnih nacionalnih regulatora. U ovom je zakonodavnom prijedlogu velikim dijelom sačuvana ta raspodjela uloga. Trenutačnom se strukturom uspostavlja usklađena ravnoteža ovlasti među različitim dionicima, uzimajući u obzir posebne značajke unutarnjeg energetskog tržišta. Ako bi se u ovoj fazi promijenila ravnoteža, mogla bi se ugroziti provedba političkih inicijativa sadržanih u zakonodavnim prijedlozima i otežati daljnja

integracija energetskeg tržišta, što je glavna svrha ovog prijedloga. Stoga se čini preuranjenim prebaciti ovlasti za donošenje odluka na Upravni odbor, kako je predviđeno zajedničkim pristupom. Umjesto toga primjerenije bi bilo zadržati trenutačnu strukturu kojom se osigurava da nacionalni regulatori djeluju bez ikakve izravne intervencije institucija EU-a ili država članica u određenim pitanjima. Istodobno, sveukupno djelovanje regulatora i dalje podliježe odobrenju institucija EU-a putem programskih, proračunskih i strateških dokumenata. Institucije EU-a uključene su i u administrativna pitanja. Stoga se ne predlaže promjena ustroja i načina rada postojećeg Odbora regulatora.

Isto tako, ne predlaže se prilagodba koncepta Upravnog odbora njegovu modelu iz zajedničkog pristupa. Pokazalo se da je Upravni odbor Agencije u svojem postojećem sastavu tijekom posljednjih godina bio posebno djelotvoran i učinkovit. Njegovo djelovanje jamče predstavnici Europskog parlamenta, Vijeća i Komisije.

Iako Komisija u ovoj fazi ne smatra da je primjereno u potpunosti prilagoditi upravljačku strukturu Agencije zajedničkom pristupu, i dalje će pratiti opravdanost odstupanja od zajedničkog pristupa, a u sljedećoj će evaluaciji planiranoj za 2021., u kojoj će se ocjenjivati ciljevi, mandat i zadaće Agencije, poseban naglasak biti na upravljačkoj strukturi Agencije.

Poglavlje III. predložene Uredbe sadržava financijske odredbe. Predlaže se prilagodba nekoliko pojedinačnih odredaba zajedničkom pristupu decentraliziranim agencijama.

U poglavlju IV. predložene Uredbe ažurira se nekoliko pojedinačnih odredaba u skladu sa zajedničkim pristupom, a druge odredbe sadržane u tom poglavlju koje se odnose na osoblje i odgovornost ostaju uglavnom nepromijenjene.

↓ 713/2009 (prilagođeno)

2016/0378 (COD)

Prijedlog

UREDBE EUROPSKOG PARLAMENTA I VIJEĆA

o osnivanju Agencije Europske unije za suradnju energetske regulatora (preinaka)

(Tekst značajan za EGP)

EUROPSKI PARLAMENT I VIJEĆE EUROPSKE UNIJE,

uzimajući u obzir Ugovor o ~~osnivanju Europske zajednice~~ funkcioniranju Europske unije , a posebno njegov članak ~~95.~~ 194. stavak 2. ,

uzimajući u obzir prijedlog Europske komisije,

nakon prosljeđivanja nacrtu zakonodavnog akta nacionalnim parlamentima,

uzimajući u obzir mišljenje Europskoga gospodarskog i socijalnog odbora,

uzimajući u obzir mišljenje Odbora regija,

u skladu s redovnim zakonodavnim postupkom ~~predviđenim u članku 251. Ugovora,~~

budući da:

↓ novo

- (1) Uredba (EZ) br. 713/2009 Europskog parlamenta i Vijeća²⁷ značajno je izmijenjena. Budući da su potrebne daljnje izmjene, tu bi Uredbu radi jasnoće trebalo preinačiti.

↓ 713/2009 uvodna izjava 1
(prilagođeno)

~~Komisija je u Komunikaciji od 10. siječnja 2007. pod naslovom „Energetska politika za Europu” naglasila važnost dovršenja unutarnjeg tržišta električne energije i prirodnog plina. Poboľšanje regulatornog okvira na razini Zajednice određeno je kao ključna mjera za dostizanje tog cilja.~~

²⁷

Uredba (EZ) br. 713/2009 Europskog parlamenta i Vijeća od 13. srpnja 2009. o osnivanju Agencije za suradnju energetske regulatora (SL L 211, 14.8.2009., str. 1.).

↓ 713/2009 uvodna izjava 2
(prilagođeno)

~~Neovisna savjetodavna skupina o električnoj energiji i plinu, pod nazivom Europska skupina regulatora za električnu energiju i plin (ERGEG) osnovana je Odlukom Komisije 2003/796/EZ²⁸ kako bi olakšala savjetovanje, koordinaciju i suradnju među regulatornim tijelima u državama članicama te između tih tijela i Komisije, s ciljem objedinjavanja unutarnjih tržišta električne energije i prirodnog plina. Ta se skupina sastoji od predstavnika nacionalnih regulatornih tijela, ustanovljenih u skladu s Direktivom 2003/54/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 26. lipnja 2003. o zajedničkim pravilima za unutarnje tržište električne energije²⁹ i Direktive 2003/55/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 26. lipnja 2003. o zajedničkim pravilima unutarnjeg tržišta prirodnog plina³⁰.~~

↓ 713/2009 uvodna izjava 3
(prilagođeno)

~~Rad skupine ERGEG je od osnivanja pozitivno doprinio unutarnjim tržištima električne energije i prirodnog plina. Međutim, u sektoru je opće prihvaćeno, a to je predložila i skupina ERGEG, da se dobrovoljna suradnja nacionalnih regulatornih tijela sada treba odvijati u okviru strukture Zajednice s jasnim nadležnostima i ovlastima da se donose pojedinačne regulatorne odluke u brojnim posebnim primjerima.~~

↓ 713/2009 uvodna izjava 4
(prilagođeno)

~~Europsko vijeće je 8. i 9. ožujka 2007. pozvalo Komisiju da predloži mjere za uspostavljanje neovisnog mehanizma za suradnju nacionalnih regulatora.~~

↓ novo

- (2) Stvaranjem Agencije razvidno je poboljšana koordinacija među regulatorima kad je riječ o prekograničnim pitanjima. Agenciji su od njezina stvaranja dodijeljene nove važne zadaće u području praćenja veleprodajnih tržišta u skladu s Uredbom (EU) br. 1227/2011 Europskog parlamenta i Vijeća³¹ i prekogranične energetske

²⁸ ~~SL L 296, 14.11.2003., str. 34.~~

²⁹ ~~SL L 176, 15.7.2003., str. 37.~~

³⁰ ~~SL L 176, 15.7.2003., str. 57.~~

³¹ Uredba (EU) br. 1227/2011 Europskog parlamenta i Vijeća od 25. listopada 2011. o cjelovitosti i transparentnosti veleprodajnog tržišta energije (SL L 326, 8.12.2011., str. 1.).

infrastrukture u skladu s Uredbom (EU) br. 347/2013 Europskog parlamenta i Vijeća³².

- (3) Procjenjuje se da će se sljedećih godina dodatno povećati potreba koordiniranja nacionalnih regulatornih mjera. Europski energetske sustav prolazi kroz najdublju promjenu zadnjih desetljeća. Veća integracija tržišta i prijelaz na promjenjiviju proizvodnju električne energije zahtijevaju pojačan napor kako bi se nacionalne energetske politike koordinirale sa susjedima i iskoristile prilike za prekogranično trgovanje električnom energijom.
- (4) Iskustvo u provedbi pravila unutarnjeg tržišta pokazalo je da nekoordinirane nacionalne mjere mogu dovesti do ozbiljnih problema na tržištu, posebno u usko povezanim područjima gdje odluke države članice često vidljivo utječu na njihove susjede. Kako bi unutarnje tržište električne energije pozitivno utjecalo na dobrobit potrošača, sigurnost opskrbe i dekarbonizaciju, države članice, a posebno neovisni nacionalni regulatori, trebaju surađivati kad je riječ o tim regulatornim mjerama koje imaju prekogranični učinak.
- (5) Fragmentirane državne intervencije na energetskim tržištima sve su veći rizik za ispravno funkcioniranje prekograničnih tržišta električne energije. Agenciji bi stoga trebalo dati ulogu u razvoju koordinirane europske procjene adekvatnosti resursa, u bliskoj suradnji s Europskom mrežom operatora prijenosnih sustava za električnu energiju („ENTSO za električnu energiju”), kako bi se izbjegli problemi fragmentiranih nacionalnih procjena u kojima se slijede različite nekoordinirane metode i ne uzima u dovoljnoj mjeri u obzir situacija u susjednim zemljama. Agencija bi usto trebala i nadgledati tehničke parametre koje je ENTSO za električnu energiju razvio za učinkovito sudjelovanje prekograničnih kapaciteta i druge tehničke značajke mehanizama za razvoj kapaciteta.
- (6) Sigurnost opskrbe električnom energijom zahtijeva koordiniran pristup pripremi na neočekivane krize opskrbe. Agencija bi stoga trebala koordinirati nacionalne mjere povezane s pripremljenošću za rizike, u skladu s [Uredbom o pripremljenosti za rizike predloženom dokumentom COM(2016) 862].
- (7) Zbog uske povezanosti Unijine elektroenergetske mreže i sve veće potrebe za suradnjom sa susjednim zemljama kako bi se održala stabilnost mreže i uključile velike količine energije iz obnovljivih izvora, regionalna operativna središta imat će važnu ulogu u koordiniranju operatora prijenosnih sustava. Agencija bi gdje je to nužno trebala jamčiti regulatorni nadzor nad regionalnim operativnim središtima.
- (8) Budući da će se veliki dio nove proizvodnje električne energije povezati na lokalnoj razini, operatori distribucijskih sustava imat će važnu ulogu u fleksibilnom i učinkovitom upravljanju europskim elektroenergetskim sustavom.

³² Uredba (EU) br. 347/2013 Europskog parlamenta i Vijeća od 17. travnja 2013. o smjernicama za transeuropsku energetske infrastrukturu te stavljanju izvan snage Odluke br. 1364/2006/EZ i izmjeni uredaba (EZ) br. 713/2009, (EZ) br. 714/2009 i (EZ) br. 715/2009 (SL L 115, 25.4.2013, str. 39.).

↓ 713/2009 uvodna izjava 5
(prilagođeno)

- (9) Države članice trebale bi za postizanje ciljeva energetske politike ~~Zajednice~~ Unije blisko surađivati i otkloniti prepreke za prekograničnu razmjenu električne energije i prirodnog plina. ~~Na temelju ocjene učinka zahtjeva u vezi s izvorom za središnje tijelo, zaključeno je da neovisno središnje tijelo u usporedbi s drugim mogućnostima nudi brojne dugoročne prednosti. Trebalo bi osnovati Agenciju~~ Europske unije za suradnju energetskih regulatora (Agencija) osnovana je Uredbom (EZ) br. 713/2009 kako bi se ispunila regulatorna praznina na razini ~~Zajednice~~ Unije i doprinijelo učinkovitom funkcioniranju unutarnjeg tržišta električne energije i prirodnog plina. Agencija ~~bi također trebala omogućiti~~ omogućuje državnim regulatornim tijelima jačanje suradnje na razini ~~Zajednice~~ Unije i zajedničko sudjelovanje u izvršavanju zadataka koji se odnose na ~~Zajednicu~~ Uniju .
-

↓ 713/2009 uvodna izjava 6
(prilagođeno)

- (10) Agencija bi trebala osigurati da su regulatorne dužnosti koje izvršavaju nacionalna regulatorna tijela u skladu s [preinačenom Direktivom o električnoj energiji predloženom dokumentima COM(2016) 864/2] ~~Direktivom 2009/72/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 13. srpnja 2009. o zajedničkim pravilima za unutarnje tržište električne energije³³ i Direktivom 2009/73/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 13. srpnja 2009. o zajedničkim pravilima za unutarnje tržište prirodnog plina³⁴~~ odgovarajuće usklađene i prema potrebi izvršene na razini ~~Zajednice~~ Unije . U tom je smislu potrebno jamčiti neovisnost Agencije od proizvođača električne energije i plina, od operatora prijenosnih i distribucijskih sustava, kako javnih tako privatnih, te od potrošača, i osigurati usklađenost djelovanja Agencije sa zakonodavstvom ~~Zajednice~~ Unije , njezineim ~~tehničkim~~ i regulatorneim ~~moćnostima~~ te transparentnosti, otvorenosti~~ću~~ za demokratski nadzor i učinkovitost.
-

↓ 713/2009 uvodna izjava 7
⇒ novo

- (11) Agencija bi trebala pratiti regionalnu suradnju između operatora prijenosnogih sustava u sektorima električne energije i plina kao i izvršenje zadataka ~~Europske mreže operatora prijenosnogih sustava za električnu energiju (ENTSO-a za električnu energiju)~~ i Europske mreže operatora prijenosnogih sustava za plin („ENTSO za plin”). ⇒ Agencija bi trebala pratiti i provedbu zadaća drugih subjekata s reguliranim funkcijama koje se tiču cijele Unije, poput razmjena električne energije. ⇐ Uključenost Agencije od ključnog je značenja kako bi se osiguralo da se suradnja između operatora prijenosnogih sustava ⇒ i rad drugih subjekata s funkcijama koje se

³³ ~~Vidi stranicu 55. ovog Službenog lista.~~

³⁴ ~~Vidi stranicu 94. ovog Službenog lista.~~

odnose na cijelu Uniju ⇐ nastavei na učinkovit i transparentan način u korist unutarnjih tržišta električne energije i prirodnog plina.

↓ 713/2009 uvodna izjava 8

- (12) Agencija bi trebala u suradnji s Komisijom, državama članicama i odgovarajućim nacionalnim tijelima, pratiti unutarnja tržišta električne energije i prirodnog plina te o svojim saznanjima prema potrebi obavještavati Europski parlament, Komisiju i nacionalna tijela. Zadaće Agencije u vezi s praćenjem ne bi se smjele podudarati s praćenjem koje provode Komisija ili nacionalna tijela, posebno nacionalna tijela za zaštitu tržišnog natjecanja, niti ga ometati.

↓ 713/2009 uvodna izjava 10
(prilagođeno)
⇒ novo

- (13) ~~Primjereno je osigurati~~ ☒ Agencija osigurava ☒ integrirani okvir za sudjelovanje i suradnju nacionalnih regulatornih tijela. Taj okvir ~~treba olakšati~~ ☒ olakšava ☒ jednoobraznu primjenu zakonodavstva o unutarnjem tržištu električne energije i prirodnog plina u cijeloj ~~Zajednici~~ ☒ Uniji ☒. U slučajevima koji se odnose na više od jedne države članice, Agencija ~~bi trebala biti~~ ☒ je bila ☒ ovlaštena za donošenje pojedinačnih odluka. Ta bi ovlast trebala pod ⇒ jasno određenim ⇐ ~~određenim~~ uvjetima uključivati tehnička ⇒ i regulatorna ⇐ pitanja ⇒ koja zahtijevaju regionalnu suradnju ⇐, ⇒ posebno u pogledu provedbe mrežnih pravila i smjernica, suradnju unutar regionalnih operativnih središta, ⇐ ⇒ regulatorne odluke potrebne za učinkovito praćenje cjelovitosti i transparentnosti veleprodajnog tržišta, odluke povezane s ⇐ ~~način reguliranja~~ infrastrukturume za električnu energiju i prirodni plin, koja povezuje ili bi mogla povezati najmanje dvije države članice i, kao zadnje rješenje, izuzeća od pravila unutarnjeg tržišta za nove ~~interkonektore~~ interkonekcijske vodove za električnu energiju i nove infrastrukture za plin koji su smješteni u više od jedne države članice.

↓ 713/2009 uvodna izjava 9
(prilagođeno)
⇒ novo

- (14) Agencija ima važnu ulogu u izradi neobvezujućih okvirnih smjernica („okvirne smjernice”) ~~s kojima moraju biti usklađeni kodovi mreže.~~ ☒ ~~Kodovi mreže~~ Mrežna pravila trebala ~~bi biti usklađena~~ ☒ s tim okvirnim smjernicama ☒. Također se smatra da bi bilo prikladno za Agenciju i u skladu s njezinom svrhom da sudjeluje u reviziji ⇒ nacрта ⇐ ~~kodova mreže~~ mrežnih pravila (~~kako u pripremi tako i u izmjeni~~) kako bi se osigurala ~~ac~~ njihova usklađenost s okvirnim smjernicama ⇒ i potrebna razina sukladnosti ⇐, prije nego što ih ~~preporuč~~ ☒ podnese ☒ Komisiji za donošenje.

↓ novo

- (15) Uloga Agencije u praćenju provedbe mrežnih pravila i smjernica povećala se donošenjem niza mrežnih pravila i smjernica kojima se korak po korak provode i dodatno unaprjeđuju zajednička pravila i pravila na razini Unije. Djelotvorno praćenje mrežnih pravila i smjernica ključna je funkcija Agencije i neizostavno za provedbu pravila unutarnjeg tržišta.
- (16) Iskustvo u provedbi mrežnih pravila i smjernica pokazalo je da je postupak za regulatorno odobrenje uvjeta ili metodologija koji se primjenjuju na regionalnoj razini ili razini Unije i koji se izrađuju u okviru smjernica i mrežnih pravila korisno pojednostavniti njihovim izravnim podnošenjem Agenciji kako bi nacionalni regulatori, zastupljeni u Odboru regulatora, o njima mogli odlučivati.
- (17) Budući da je u postupnom usklađivanju Unijinih tržišta energije redovit međukorak pronalaženje regionalnih rješenja, primjereno je u obzir uzeti regionalnu dimenziju unutarnjeg tržišta i osigurati odgovarajuće mehanizme upravljanja. Regulatori odgovorni za koordinirana regionalna odobrenja trebali bi odluke Odbora regulatora o regionalno važnim pitanjima moći pripremati u regionalnom pododboru Odbora regulatora, osim ako su ta pitanja općenito važna za Uniju.

↓ 713/2009 uvodna izjava 11
(prilagođeno)

- (18) S obzirom na to da Agencija ima pregled nacionalnih regulatornih tijela, trebala bi imati savjetodavnu ulogu prema Komisiji, drugim institucijama ~~Zajednice~~ Unije i nacionalnim regulatornim tijelima u pogledu pitanja koja se odnose na svrhu zbog koje je osnovana. Agencija bi trebala obavijestiti Komisiju o slučajevima kada suradnja operatora ~~i~~ prijenosnih sustava ne daju ~~u~~ potrebne rezultate ili kad nacionalno regulatorno tijelo, čija odluka nije u skladu sa Smjernicama, ne provodi mišljenje, preporuku ili odluku Agencije na prikladni način.

↓ 713/2009 uvodna izjava 12

- (19) Agencija bi također trebala biti sposobna dati preporuke kako bi pomogla regulatornim tijelima i tržišnim igračima u razmjeni dobrih praksi.

↓ 713/2009 uvodna izjava 13

- (20) Agencija bi se trebala prema potrebi savjetovati sa zainteresiranim stranama i osigurati im razumnu mogućnost da izraze mišljenje o predloženim mjerama, kao što su kodeksi i pravila za mrežna i druga pravila.

↓ 713/2009 uvodna izjava 14
(prilagođeno)

- (21) Agencija bi trebala doprinosti provedbi smjernica o transeuropskim energetske mrežama, kako je utvrđeno u Uredbi (EU) br. 347/2013 ~~Odluci br. 1364/2006/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 6. rujna 2006. o utvrđivanju smjernica za transeuropske energetske mreže~~³⁵, posebno kad daje mišljenje o neobvezujućim desetogodišnjim razvojnim planovima mreže u ~~Zajednici~~ Uniji (razvojni planovi mreže u ~~Zajednici~~ Uniji) u skladu s člankom ~~64~~ stavkom 3. ove Uredbe.

↓ 713/2009 uvodna izjava 15

- (22) Agencija bi trebala doprinosti naporima povećanja energetske sigurnosti.

↓ 713/2009 uvodna izjava 16
⇒ novo

- (23) ⇒ Kako bi se osiguralo da je Agencijin okvir učinkovit i usklađen s drugim decentraliziranim agencijama, pravila koja se odnose na Agenciju trebala bi biti u skladu sa zajedničkim pristupom decentraliziranim agencijama o kojem su se dogovorili Europski parlament, Vijeće EU-a i Europska komisija³⁶. Međutim, ~~U~~ustrojstvo Agencije ~~bi~~ trebalo ~~bi~~ ⇒ u mjeri u kojoj je to potrebno ~~⇒~~ prilagoditi kako bi se ispunile posebne potrebe regulacije energetike. Posebno je potrebno u potpunosti voditi računa o specifičnoj ulozi nacionalnih regulatornih tijela i jamčiti njihovu neovisnost.

↓ novo

- (24) Ova će se Uredba možda dodatno izmijeniti u budućnosti kako bi je se u potpunosti uskladilo sa zajedničkim pristupom decentraliziranim agencijama. Postojeće potrebe regulacije energetike zahtijevaju odstupanja od zajedničkog pristupa. Ovim se prijedlogom stoga ne utječe na moguće buduće izmjene Uredbe o osnivanju Agencije koje će Komisija možda predložiti nakon daljnje evaluacije, kao što je predviđeno ovim aktom, ili na vlastitu inicijativu.

³⁵ ~~SL L 262, 22.9.2006., str. 1.~~

³⁶ Zajednička izjava Europskog parlamenta, Vijeća EU-a i Europske komisije o decentraliziranim agencijama od 19. srpnja 2012.

↓ 713/2009 uvodna izjava 17

- (25) Upravni odbor trebao bi imati potrebne ovlasti za određivanje proračuna, provjeru njegove provedbe, sastavljanje unutarnjih pravila, donošenje financijskih propisa i imenovanje ravnatelja. Za zamjenu članova Upravnog odbora koje imenuje Vijeće trebalo bi primijeniti sustav rotacije kako bi se s vremenom osigurala uravnotežena zastupljenost država članica. Upravni odbor trebao bi djelovati neovisno i objektivno u javnom interesu i ne bi smio tražiti ili slijediti političke upute.

↓ 713/2009 uvodna izjava 18
(prilagođeno)
⇒ novo

- (26) Agencija bi trebala imati potrebne ovlasti za učinkovito, transparentno, opravdano i prije svega neovisno obavljanje svojih regulatornih dužnosti. Neovisnost Agencije od proizvođača električne energije i plina te od operatora prijenosnih i distribucijskih sustava nije samo ključno načelo dobrog upravljanja, nego također temeljni uvjet za osiguranje povjerenja u tržište. Ne dovodeći u pitanje djelovanje svojih članova u ime njihovih nacionalnih tijela, Odbor regulatora bi stoga trebao djelovati neovisno od bilo kakvih tržišnih interesa, trebao bi izbjegavati sukobe interesa i ne bi trebao tražiti ili slijediti upute ili prihvaćati preporuke od vlade države članice, ⇒ institucija Unije ⇐ Komisije ili drugog javnog ili privatnog subjekta ⇒ ili osobe ⇐. Odluke Odbora regulatora trebale bi, u isto vrijeme, biti u skladu s pravom Zajednice ☒ Unije ☒ u području energetike, kao što su unutarnje energetske tržište, okoliš i tržišno natjecanje. Odbor regulatora trebao bi obavijestiti institucije Zajednice ☒ Unije ☒ o svojim mišljenjima, preporukama i odlukama.

↓ 713/2009 uvodna izjava 19
(prilagođeno)
⇒ novo

- (27) Ako Agencija ima ovlasti odlučivanja, zainteresirane strane trebale bi, radi ekonomičnosti postupka, imati pravo žalbe Odboru za žalbe koji bi trebao biti dio Agencije, ali neovisan od njezine upravne i regulatorne strukture. ⇒ Kako bi se zajamčili njegovo funkcioniranje i puna neovisnost, Odbor za žalbe trebao bi imati posebnu proračunsku liniju u proračunu Agencije. ⇐ U interesu kontinuiteta, pri imenovanju ili reizboru članova Odbora za žalbe trebalo bi omogućiti djelomičnu zamjenu članova Odbora za žalbe. Na odluke Odbora može se žaliti Sudu ~~Europskih zajednica~~ ☒ Europske unije ☒.

↓ novo

- (28) Agencija bi svoje ovlasti odlučivanja trebala izvršavati u skladu s načelima pravednog, transparentnog i obrazloženog odlučivanja. Sva bi postupovna pravila Agencije trebala biti utvrđena u njezinu poslovniku.

↓ 713/2009 uvodna izjava 20
(prilagođeno)
⇒ novo

- (29) Agencija bi se trebala uglavnom financirati iz općeg proračuna ~~Europske u~~Unije, putem pristojbi i dobrovoljnih doprinosa. Osobito, sredstva koja su trenutačno prikupljena od regulatornih tijela za njihovu suradnju na razini ~~Zajednice~~ Unije trebala bi i dalje biti na raspolaganju Agenciji. Na subvencije koje se financiraju iz općeg proračuna ~~Europske u~~Unije trebao bi se i dalje primjenjivati proračunski postupak ~~Zajednice~~ Unije . Osim toga, reviziju računa trebao bi izvršiti ⇒ neovisni vanjski revizor ⇐ ~~Revizorski sud~~ u skladu s člankom ~~91~~ ~~107~~ . Delegirane uredbe Komisije (EU) br. 1271/2013³⁷ ~~Uredbe Komisije (EZ, Euratom) br. 2343/2002 od 19. studenoga 2002. o okvirnoj Financijskoj uredbi za tijela iz članka 185. Uredbe Vijeća (EZ, Euratom) br. 1605/2002 o Financijskoj uredbi primjenjivoj na opći proračun Europskih zajednica~~³⁸.

↓ 713/2009 uvodna izjava 21
(prilagođeno)

- (30) ~~Nakon osnivanja Agencije p~~Proračunsko tijelo trebalo bi stalno ocjenjivati ~~njezin~~ proračun Agencije na temelju količine rada i učinka. Proračunsko tijelo trebalo bi osigurati postizanje najboljih standarda učinkovitosti.

↓ 713/2009 uvodna izjava 22
(prilagođeno)

- (31) Agencija bi trebala zaposliti visoko stručno osoblje. Posebno bi trebalo iskoristiti znanja i iskustva osoblja koje joj dodijele nacionalna regulatorna tijela, Komisija i države članice. Na osoblje Agencije trebali bi se primjenjivati Pravilnik o osoblju za dužnosnike Europskih zajednica („Pravilnik o osoblju”) i Uvjeti zaposlenja ostalih službenika Europskih zajednica („Uvjeti zaposlenja”) utvrđeni u Uredbi (EEZ, Euratom, EZUČ) br. 259/68³⁹ te pravila koja zajednički donose institucije ~~Europskih zajednica~~ Unije u smislu primjene tih pravila. Upravni odbor trebao bi u dogovoru s Komisijom donijeti odgovarajuća provedbena pravila.

³⁷ Delegirana uredba Komisije (EU) br. 1271/2013 od 30. rujna 2013. o Okvirnoj financijskoj uredbi za tijela iz članka 208. Uredbe (EU, Euratom) br. 966/2012 Europskog parlamenta i Vijeća (SL L 328, 7.12.2013., str. 42.).

³⁸ SL L 357, 31.12.2002., str. 72.

³⁹ Uredba Vijeća (EEZ, Euratom, EZUČ) br. 259/68 od 29. veljače 1968. kojom se utvrđuje Pravilnik o osoblju za dužnosnike i Uvjeti zaposlenja ostalih službenika Europskih zajednica i kojom se uvode posebne mjere koje se privremeno primjenjuju na dužnosnike Komisije (SL L 56, 4.3.1968., str. 1.).

↓ novo

- (32) Radne skupine mogu biti potpora regulatornom radu koji ravnatelj i Odbor regulatora obavljaju na temelju ove Uredbe.
-

↓ 713/2009 uvodna izjava 23
(prilagođeno)

- (33) Agencija bi trebala primijeniti opća pravila u pogledu javnog pristupa dokumentima koje drže tijela ~~Zajednice~~ Unije . Upravni odbor trebao bi uvesti praktične mjere za zaštitu poslovno osjetljivih i osobnih podataka.
-

↓ novo

- (34) Iz suradnje nacionalnih regulatora unutar Agencije vidljivo je da je većinsko odlučivanje ključni preduvjet za napredak u pitanjima povezanim s unutarnjim energetske tržištem koja imaju znatan ekonomski učinak u različitim državama članicama. Nacionalni bi regulatori stoga u Odboru regulatora trebali odlučivati običnom većinom.
-

↓ 713/2009 uvodna izjava 24

~~Agencija bi trebala biti odgovorna Europskom parlamentu, Vijeću i Komisiji, prema potrebi.~~

↓ 713/2009 uvodna izjava 25
(prilagođeno)

- (35) Potrebno je omogućiti sudjelovanje država koje nisu članice ~~Zajednice~~ Unije u radu Agencije u skladu s odgovarajućim sporazumima koje će sklopiti ~~Zajednica~~ Unija .
-

↓ 713/2009 uvodna izjava 26

~~Mjere potrebne za provedbu ove Uredbe trebale bi donijeti u skladu s Odlukom Vijeća 1999/468/EZ od 28. lipnja 1999. o utvrđivanju postupaka za izvršavanje provedbenih ovlasti dodijeljenih Komisiji⁴⁰.~~

⁴⁰ ~~SL L 184, 17.7.1999., str. 23.~~

↓ 713/2009 uvodna izjava 27

~~Posebno bi trebalo ovlastiti Komisiju za donošenje smjernica potrebnih u situacijama u kojima Agencija postaje nadležna za odlučivanje o uvjetima za pristup i operativnoj sigurnosti prekogranične infrastrukture. S obzirom da te mjere imaju opće područje primjene i da im je cilj izmijeniti elemente ove Uredbe koji nisu ključni, dopunjavajući je s novim takvim elementima, moraju se donijeti u skladu s regulatornim postupkom s kontrolom iz članka 5.a Odluke 1999/468/EZ.~~

↓ 713/2009 uvodna izjava 28
(prilagođeno)

~~Komisija bi trebala u roku od tri godine od dana kad prvi ravnatelj Agencije preuzme svoju dužnost, i svake četiri godine nakon toga, Europskom parlamentu i Vijeću podnijeti izvješće o specifičnim zadaćama Agencije i postignutim rezultatima, zajedno s odgovarajućim prijedlozima. U tom izvješću Komisija bi trebala dati prijedloge o dodatnim zadaćama Agencije.~~

↓ 713/2009 uvodna izjava 29
(prilagođeno)

- (37) S obzirom na to da ciljeve ove Uredbe, osobito sudjelovanje i suradnju nacionalnih regulatornih tijela na razini ~~Zajednice~~ Unije , države članice ne mogu zadovoljavajuće postići te s obzirom na to da se ti ciljevi mogu bolje postići na razini ~~Zajednice~~ Unije , ~~Zajednica~~ Unija može donijeti mjere u skladu s načelom supsidijarnosti kako je navedeno u članku 5. Ugovora o Europskoj uniji . U skladu s načelom proporcionalnosti, kako je navedeno u tom članku, ova Uredba ne prekoračuje okvire, koji su neophodni za postizanje navedenih ciljeva.
-

↓ novo

- (38) Država članica domaćin Agencije trebala bi osigurati najbolje moguće uvjete za neometan i učinkovit rad Agencije, uključujući višejezično, europski usmjereno školovanje te primjerenu prometnu povezanost.
-

↓ 713/2009 (prilagođeno)
⇒ novo

DONIJELI SU OVU UREDBU:

POGLAVLJE ~~II~~.

~~OSNIVANJE I PRAVNI STATUS~~ ☒ CILJEVI I ZADAĆE ☒

Članak 1.

~~Predmet~~ ☒ Osnivanje i ciljevi ☒

1. Ovom se Uredbom osniva Agencija ☒ Europske unije ☒ za suradnju energetske regulatora („Agencija”).
2. Uloga Agencije je na razini ~~Zajednice~~ ☒ Unije ☒ pomagati regulatornim vlastima iz članka ~~3557~~. [preinačene Direktive o električnoj energiji predložene dokumentima COM(2016) 864/2] ~~Direktive 2009/72/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 13. srpnja 2009. o zajedničkim pravilima za unutarnje tržište električne energije⁴¹~~ i članka 39. ~~Direktive 2009/73/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 13. srpnja 2009. o zajedničkim pravilima za unutarnje tržište prirodnog plina⁴²~~ u izvršavanju regulatornih zadaća koje obavljaju u državama članicama te prema potrebi koordinirati njihovo djelovanje.
- ~~3. Sve dok prostori Agencije ne budu spremni, bit će smještena u prostorima Komisije.~~

Članak ~~42~~.

Vrste akata Agencije

Agencija:

- (a) izdaje mišljenja i preporuke upućene operatorima prijenosnih sustava, ⇨ regionalnim operativnim središtima i imenovanim operatorima na tržištu električne energije ⇩;
- (b) izdaje mišljenja i preporuke upućene regulatornim tijelima;
- (c) izdaje mišljenja i preporuke upućene Europskom parlamentu, Vijeću ili Komisiji;
- (d) donosi pojedinačne odluke u posebnim slučajevima iz članka ~~6.~~ ~~7.~~ 8. i ~~11.~~ ~~9.~~ ☒ ove Uredbe ☒;
- (e) Komisiji dostavlja neobvezujuće okvirne smjernice („okvirne smjernice”) u skladu s člankom ~~556~~. [preinačene Uredbe o električnoj energiji predložene dokumentima COM(2016) 861/2]⁴³ ~~Uredbe (EZ) br. 714/2009 Europskog parlamenta i Vijeća od 13. srpnja 2009. o uvjetima za pristup mreži za prekograničnu razmjenu električne energije⁴⁴~~ i člankom 6. ~~Uredbe (EZ) br. 715/2009 Europskog parlamenta i Vijeća⁴⁵ od 13. srpnja 2009. o uvjetima za pristup mreži za prijenos prirodnog plina.~~

⁴¹ ~~Vidi stranicu 55. ovog Službenog lista.~~

⁴² ~~Vidi stranicu 94. ovog Službenog lista.~~

⁴³ ~~Vidi stranicu 15. ovog Službenog lista.~~

⁴⁴ ~~Vidi stranicu 15. ovog Službenog lista.~~

~~POGLAVLJE II.~~

~~ZADACÉ~~

~~Članak 53.~~

Opće zadace

Agencija može, na zahtjev Europskog parlamenta, Vijeća ili Komisije, ili na vlastitu inicijativu, dati Europskom parlamentu, Vijeću i Komisiji mišljenje ili preporuku o bilo kojim pitanjima koja se odnose na svrhu zbog koje je osnovana.

~~Članak 64.~~

Zadace ~~☒~~ Agencije ~~☒~~ u pogledu suradnje operatora prijenosnih sustava

1. Agencija daje Komisiji svoje mišljenje o nacrtima statuta, popisima članova i nacrtima poslovnika ENTSO-a za električnu energiju u skladu s člankom ~~265.~~ stavkom 2. [Ured za publikacije: preinačena Uredba o električnoj energiji predložena dokumentima COM(2016) 861/2] i ~~☒~~ o nacrtima statuta, popisima članova ~~☒~~ i nacrtima poslovnika ENTSO-a za plin u skladu s člankom 5. stavkom 2. Uredbe (EZ) br. 715/2009.
2. Agencija nadgleda izvršenje zadataka ENTSO-a za električnu energiju u skladu s člankom ~~29.~~ ~~9.~~ [Ured za publikacije: preinačena Uredba o električnoj energiji predložena dokumentima COM(2016) 861/2] ~~i, a~~ ENTSO-a za plin u skladu s člankom 9. Uredbe (EZ) br. 715/2009.
3. Agencija ~~daje~~ ~~⇒~~ može dati ~~↔~~ mišljenje:
 - (a) ~~ENTSO-u za električnu energiju u skladu s člankom 8. stavkom 2. [preinačene Uredbe o električnoj energiji predložene dokumentom COM(2016) 861/2], ia~~ ENTSO-u za plin u skladu s člankom 8. stavkom 2. Uredbe (EZ) br. 715/2009 o ~~kodevima mreža; mrežnim pravilima i~~
 - (b) ENTSO-u za električnu energiju u skladu s ~~prvim podstavkom~~ člankom ~~29.~~ ~~stavkom 2. prvim podstavkom~~ ~~9. stavka 2.~~ [preinačene Uredbe o električnoj energiji kako je predložena dokumentima COM(2016) 861/2] i ENTSO-u za plin u skladu s ~~prvim podstavkom~~ člankom ~~9. stavka 2. prvim podstavkom~~ Uredbe (EZ) br. 715/2009 o nacrtu godišnjeg radnog programa, nacrtu razvojnog plana mreže za ~~Zajednicu~~ ~~☒~~ Uniju ~~☒~~ i drugim odgovarajućim dokumentima iz članka ~~827.~~ ~~31.~~ [preinačene Uredbe o električnoj energiji predložene dokumentima COM(2016) 861/2] i članka 8. stavka 3. Uredbe (EZ) br. 715/2009, uzimajući u obzir ciljeve nediskriminacije, učinkovitog tržišnog natjecanja te učinkovitog i sigurnog funkcioniranja unutarnjih tržišta za električnu energiju i prirodni plin.
4. Agencija na temelju činjeničnog stanja dostavlja propisno obrazloženo mišljenje kao i preporuke ENTSO-u za električnu energiju, ENTSO-u za plin, Europskom

⁴⁵ Uredba (EZ) br. 715/2009 Europskog parlamenta i Vijeća od 13. srpnja 2009. o uvjetima za pristup mrežama za transport prirodnog plina i stavljanju izvan snage Uredbe (EZ) br. 1775/2005 (SL L 211, 14.8.2009., str. 36.).

parlamentu, Vijeću i Komisiji, ako smatra da nacrt godišnjeg radnog programa ili nacrt razvojnog plana mreže za ~~Zajednicu~~ Uniju , koji su joj dostavljeni u skladu s ~~drugim podstavkom članka 9. stavka 2.~~ člankom 29. stavkom 2. drugim podstavkom [preinačene Uredbe o električnoj energiji kako je predložena dokumentima COM(2016) 861/2] i ~~člankom 9. stavkom 2. drugim podstavkom drugim podstavkom članka 9. stavka 2.~~ Uredbe (EZ) br. 715/2009, ne doprinose nediskriminaciji, učinkovitom tržišnom natjecanju i učinkovitom funkcioniranju tržišta ili dovoljnoj razini prekograničnog interkonektora koje je otvoreno pristupu treće strane, ili nije u skladu s odgovarajućim odredbama [Ured za publikacije: preinačena Uredba o električnoj energiji kako je predložena dokumentima COM(2016) 861/2 i preinačena Direktiva o električnoj energiji kako je predložena dokumentima COM(2016) 864/2] ili Direktive 2009/73/EZ i Uredbe (EZ) br. 715/2009.

Članak 5.

Zadaće Agencije u pogledu razvoja i provedbe kodova mrežemrežnih pravila i smjernica

1. Agencija sudjeluje u razvoju kodova mrežemrežnih pravila u skladu s člankom ~~556.~~ [preinačene Uredbe o električnoj energiji kako je predložena dokumentima COM(2016) 861/2] i člankom 6. Uredbe (EZ) br. 715/2009. Ona posebno:
 - (a) ~~Agencija~~ podnosi neobvezujuće okvirne smjernice Komisiji kad se to zahtijeva u skladu s člankom ~~556.~~ stavkom ~~32.~~ [preinačene Uredbe o električnoj energiji kako je predložena dokumentima COM(2016) 861/2] ili člankom 6. stavkom 2. Uredbe (EZ) br. 715/2009. Agencija revidira neobvezujuće okvirne smjernice i ponovno ih podnosi Komisiji kad se to zahtijeva u skladu s člankom ~~556.~~ stavkom ~~64.~~ [preinačene Uredbe o električnoj energiji kako je predložena dokumentima COM(2016) 861/2] ili člankom 6. stavkom 4. Uredbe (EZ) br. 715/2009~~;~~
 - (b) ~~Agencija~~ daje propisno obrazloženo mišljenje ~~ENTSO-u za električnu energiju ili ENTSO-u za plin o kodovima mrežemrežnim pravilima u skladu s ~~člankom 6. stavkom 7. Uredbe (EZ) br. 714/2009 ili člankom 6. stavkom 7. Uredbe (EZ) br. 715/2009~~;~~~~~~
 - (c) ~~Agencija~~ podnosi \Rightarrow revidirano \Leftarrow ~~kod mrežemrežno pravilo~~ Komisiji i ~~može preporučiti da se usvoji~~ u skladu s člankom ~~556.~~ stavkom ~~109.~~ [preinačene Uredbe o električnoj energiji kako je predložena dokumentima COM(2016) 861/2] ili u skladu s člankom 6. stavkom 9. Uredbe (EZ) br. 715/2009. ~~Agencija~~ priprema i podnosi nacrt koda mrežemrežnog pravila Komisiji kad se to zahtijeva prema članku ~~556.~~ stavku ~~1140.~~ [preinačene Uredbe o električnoj energiji kako je predložena dokumentima COM(2016) 861/2] ili članku 6. stavku 10. Uredbe (EZ) br. 715/2009~~;~~
:
 - (d) ~~5. Agencija~~ Komisiji dostavlja propisno obrazloženo mišljenje, u skladu s člankom ~~299.~~ stavkom 1. [preinačene Uredbe o električnoj energiji kako je predložena dokumentima COM(2016) 861/2] ili člankom 9. stavkom 1. Uredbe (EZ) br. 715/2009, ako ENTSO za električnu energiju ili ENTSO za plin ne uspiju provesti kod mrežemrežno pravilo razrađeno u članku ~~278.~~ stavku ~~12.~~ točki (a) [preinačene Uredbe o električnoj energiji kako je predložena dokumentima COM(2016) 861/2] ili članku 8. stavku 2. Uredbe (EZ) br. 715/2009 ili kod mrežemrežno pravilo ustanovljeno u skladu s člankom ~~556.~~ stavicima od ~~24.~~ do ~~1140. ovih Uredbi~~ [preinačene Uredbe o električnoj energiji kako je predložena dokumentima

COM(2016) 861/2] i člankom 6. stavcima od 1. do 10. Uredbe (EZ) br. 715/2009, koji nije usvojila Komisija prema članku 55. stavku 12. [preinačene Uredbe o električnoj energiji kako je predložena dokumentima COM(2016) 861/2] i prema članku 6. stavku 11. ~~ih Uredbi~~ Uredbe (EZ) br. 715/2009.

- (e) ~~6. Agencija~~ prati i analizira provedbu ~~kodeva mrežnih~~ mrežnih pravila i smjernica koje je usvojila Komisija u skladu s člankom ~~556.~~ stavkom ~~1211.~~ [preinačene Uredbe o električnoj energiji kako je predložena dokumentima COM(2016) 861/2] ~~iii~~ člankom 6. stavkom 11. Uredbe (EZ) br. 715/2009, te njihov učinak na usklađivanje primjenjivih pravila usmjerenih olakšavanju integracije tržišta kao i na nediskriminaciju, učinkovito tržišno natjecanje i učinkovito funkcioniranje tržišta, te o tome izvješćuje Komisiju.

↓ novo

2. Ako se za mrežna pravila i smjernice koji su razvijeni u skladu s poglavljem VII. [preinačene Uredbe o električnoj energiji kako je predložena dokumentima COM(2016) 861/2] izrađuju prijedlozi za uvjete ili metodologije provedbe tih mrežnih pravila i smjernica za koje je potrebno regulatorno odobrenje svih regulatornih tijela ili svih regulatora predmetne regije, uvjeti i metodologije dostavljaju se Agenciji na reviziju i odobrenje. Agencija kad je to potrebno revidira i mijenja uvjete i metodologije prije nego ih odobri kako bi se osigurala njihova usklađenost sa svrhom mrežnog pravila ili smjernica i pridonijelo integraciji tržišta, nediskriminaciji i učinkovitim funkcioniranjem tržišta. Primjenjuje se postupak koordinacije regionalnih zadaća u skladu s člankom 7.
3. U kontekstu revizije zone trgovanja Agencija odobrava i može zatražiti izmjenu metodologije i pretpostavki koje će se koristiti u postupku revizije zone trgovanja u skladu s člankom 13. stavkom 3. [preinačene Uredbe o električnoj energiji kako je predložena dokumentima COM(2016) 861/2].

↓ 713/2009 (prilagođeno)

~~7. Agencija prati napredak pri provedbi projekata za stvaranje novog kapaciteta interkonektora.~~

~~8. Agencija prati provedbu planova razvoja mreže u Zajednici. Ako utvrdi nedosljednosti između takvog plana i njegove provedbe, istražuje razloge takve nedosljednosti i daje preporuke operatorima prijenosnog sustava, nacionalnim regulatornim vlastima ili drugim nadležnim tijelima u vezi s ciljem provedbe investicija u skladu s planovima razvoja mreže u Zajednici.~~

4. ~~9.~~ Agencija prati regionalnu suradnju operatora prijenosnih sustava iz članka ~~3112.~~ [preinačene Uredbe o električnoj energiji kako je predložena dokumentima COM(2016) 861/2] i članka 12. Uredbe (EZ) br. 715/2009 i vodi računa o rezultatima te suradnje pri oblikovanju svojih mišljenja, preporuka i odluka.

Članak 67.

Zadaci Agencije u pogledu nacionalnih regulatornih tijela

1. Agencija donosi pojedinačne odluke o tehničkim pitanjima kad su takve odluke predviđene u [Ured za publikacije: preinačena Direktiva o električnoj energiji predložena dokumentima COM(2016) 864/2], Direktivi 2009/73/EZ, [Ured za publikacije: preinačena Uredba o električnoj energiji predložena dokumentima COM(2016) 861/2] ili Uredbi (EZ) br. 715/2009.
2. Agencija može, u skladu sa svojim radnim programom, ~~ili~~ na zahtjev Komisije ⇒ ili na vlastitu inicijativu ⇐, izdati preporuke za pomoć regulatornim tijelima i tržišnim igračima u razmjeni dobrih praksi.
3. Agencija osigurava okvir za suradnju nacionalnih regulatornih tijela. Promiče suradnju između nacionalnih regulatornih tijela na regionalnoj razini i na razini ~~Zajednice~~ Unije ⇒ kako bi osigurala interoperabilnost, komunikaciju i praćenje regionalnih rezultata u područjima koja još nisu usklađena na razini Unije ⇐, i ~~propisno~~ vodi računa o rezultatima takve suradnje pri oblikovanju svojih mišljenja, preporuka i odluka. Kad Agencija smatra da su potrebna obvezujuća pravila o takvoj suradnji, daje odgovarajuće preporuke Komisiji.
4. Agencija na zahtjev regulatornog tijela ili Komisije ~~i na temelju činjeničnog stanja~~ donosi činjenično temeljeno mišljenje o tome je li odluka koju je donijelo regulatorno tijelo u skladu sa ~~S~~smjernicama iz [preinačene Direktive o električnoj energiji kako je predložena dokumentima COM(2016) 864/2], Direktive 2009/73/EZ, [preinačene Uredbe o električnoj energiji kako je predložena dokumentima COM(2016) 861/2] ili Uredbe (EZ) br. 715/2009 ili s drugim odgovarajućim odredbama tih direktiva ili uredbi.
5. Ako državno regulatorno tijelo ~~nijene~~ postupi u skladu s mišljenjem Agencije navedenim u stavku 4. u roku od ~~četiri~~ mjeseca od dana primitka, Agencija o tomu obavještava Komisiju i dotičnu državu članicu.
6. Ako državno regulatorno tijelo u posebnom slučaju ima teškoća u primjeni ~~s~~Smjernica iz [preinačene Direktive o električnoj energiji kako je predložena dokumentima COM(2016) 864/2], Direktive 2009/73/EZ, [preinačene Uredbe o električnoj energiji kako je predložena dokumentima COM(2016) 861/2] ili Uredbe (EZ) br. 715/2009, može zatražiti mišljenje od Agencije. Agencija daje svoje mišljenje, nakon savjetovanja s Komisijom, u roku od tri mjeseca od zaprimanja takvog zahtjeva.
7. Agencija u skladu sa ~~stavkom člankom~~ 8. odlučuje o uvjetima pristupa i operativnoj sigurnosti električne i plinske infrastrukture koja povezuje ili koja može povezivati najmanje dvije države članice („prekogranična infrastruktura”).

Članak 8.

~~Zadaci u pogledu uvjeta za pristup prekograničnoj infrastrukturi i za njezinu operativnu sigurnost~~

8. ~~1.~~ ~~Za~~ ~~☒~~ Kad je riječ o ~~☒~~ ~~⇒~~ regulatornim pitanjima od ~~☐~~ ~~⇒~~ prekogranične ~~u~~ ~~⇒~~ važnosti ~~☐~~ ~~infrastrukturu~~, Agencija odlučuje o onim regulatornim pitanjima koja su u nadležnosti nacionalnih regulatornih tijela, koja mogu sadržavati uvjete ~~⇒~~ za pristup i operativnu sigurnost, ili metodologije važne ~~☐~~ za ~~⇒~~ prekograničnu trgovinu ili ~~☐~~ ~~pristup~~ i operativnu sigurnost infrastrukture ~~⇒~~ ili o drugim regulatornim pitanjima od prekogranične važnosti ~~☐~~ ~~⇒~~ ~~jedino~~:

(a) ako nadležna nacionalna regulatorna tijela nisu mogla postići dogovor u roku od šest mjeseci od kad je slučaj upućen ~~zadnjem~~ od tih regulatornih tijela; ili

(b) nakon zajedničkog zahtjeva nadležnih nacionalnih regulatornih tijela.

Nadležna nacionalna regulatorna tijela mogu zajednički zahtijevati da se razdoblje iz točke (a) produlji za razdoblje od najviše šest mjeseci.

Kad priprema svoje odluke, Agencija se savjetuje s državnim regulatornim tijelima i dotičnim operatorima prijenosnih sustava te je obaviještena o prijedlozima i primjedbama svih odgovarajućih operatora prijenosnih sustava.

~~2.~~ ~~Uvjeti za pristup prekograničnoj infrastrukturi uključuju:~~

~~— (a) postupak dodjele kapaciteta;~~

~~— (b) vremenski rok za dodjelu;~~

~~— (c) dijeljenje prihoda od zagušenja; i~~

~~— (d) ubiranje pristojbi od korisnika infrastrukture iz članka 17. stavka 1. točke (d) Uredbe (EZ) br. 714/2009 ili članka 36. stavka 1. točke (d) Direktive 2009/73/EZ.~~

9. Ako je slučaj upućen Agenciji na temelju stavka ~~8.~~, Agencija:

(a) donosi odluku ~~u~~ u roku od ~~6~~ ~~☒~~ šest ~~☒~~ mjeseci od dana upućivanja; i

(b) može, ako je potrebno, donijeti privremenu odluku kojom osigurava sigurnost opskrbe ili zaštitu operativne sigurnosti infrastrukture.

~~4. Komisija može donijeti smjernice za situacije kad Agencija postaje nadležna odlučivati o uvjetima za pristup i za operativnu sigurnost prekogranične infrastrukture. Navedene mjere, namijenjene izmjeni elemenata ove Uredbe koji nisu ključni, njihovom dopunom, donose se u skladu s regulatornim postupkom s kontrolom iz članka 32. stavka 2. ove Uredbe.~~

10. ~~5.~~ Ako regulatorna pitanja iz stavka ~~8.~~ uključuju izuzeća u smislu članka ~~59~~~~17~~. [preinačene Uredbe o električnoj energiji kako je predložena dokumentima COM(2016) 861/2] ili članka 36. Direktive 2009/73/EZ, rokovi iz ove Uredbe ne zbrajaju se s rokovima navedenima u tim odredbama.

↓ novo

Članak 7.

Koordinacija regionalnih zadataka unutar Agencije

1. Kad je riječ o odlukama na temelju članka 5. stavka 2. ove Uredbe, o zajedničkim regionalnim uvjetima ili metodologijama koje treba razviti na temelju mrežnih pravila i smjernica u skladu s poglavljem VII. [preinačene Uredbe o električnoj energiji kako je predložena dokumentima COM(2016) 861/2] koji se redovito odnose na ograničen broj država članica i zahtijevaju zajedničku regulatornu odluku na regionalnoj razini, Agenciji može pomoći podskupina Odbora regulatora, koju isključivo čine regulatorna tijela predmetne regije, slijeđenjem postupka iz stavaka od 2. do 4. ovog članka.
2. Ravnatelj procjenjuje mogući učinak zajedničkog prijedloga na unutarnje tržište i daje mišljenje o tome je li zajednički prijedlog od uglavnom regionalne važnosti ili pak opipljivo utječe na unutarnje tržište, posebno ako predmetno pitanje ima znatan učinak izvan predmetne regije.
3. Odbor regulatora, ako je to primjereno te posebno uzimajući u obzir mišljenje ravnatelja, uspostavlja regionalnu podskupinu predmetnih članova Odbora regulatora koja revidira prijedlog i Odboru regulatora daje preporuku o tome treba li ga odobriti, uključujući moguće izmjene.
4. Odbor regulatora pri donošenju mišljenja o prijedlogu uzima u obzir preporuku regionalne podskupine.
5. Regulatorna tijela regije zajednički imenuju jedinstveno nacionalno regulatorno tijelo za koordinaciju nadležno za koordinaciju regionalnih podskupina nacionalnih regulatornih tijela. Funkcija nacionalnog regulatornog tijela za koordinaciju rotira se svake dvije godine. Nacionalno regulatorno tijelo za koordinaciju djeluje kako kontaktna točka za sve predmetne strane, među ostalim i Agenciju. Ono može na vlastitu inicijativu ili na zahtjev drugog nacionalnog regulatornog tijela regije ili više njih od svih predmetnih strana zatražiti informacije bitne za provedbu regulatornih funkcija na regionalnoj razini te Agenciji daje informacije o regionalnim aktivnostima nacionalnih regulatornih tijela regije. Regulatorna tijela koja sudjeluju u regionalnim podskupinama Odbora regulatora stavljaju na raspolaganje resurse koji su potrebni za rad skupine.

Članak 8.

Zadaće Agencije u pogledu regionalnih operativnih središta

1. Agencija u bliskoj suradnji s nacionalnim regulatornim tijelima i ENTSO-om za električnu energiju prati i analizira rezultate regionalnih operativnih središta, uzimajući u obzir izvješća iz [članka 43. stavka 4. preinačene Uredbe o električnoj energiji kako je predložena dokumentima COM(2016) 861/2].
2. Kako bi učinkovito i hitro izvršavala zadaće iz stavka 1., Agencija posebno:
 - (a) odlučuje o konfiguraciji regija pogona sustava u skladu s člankom 33. stavkom 1. [preinačene Uredbe o električnoj energiji kako je predložena dokumentima COM(2016) 861/2];
 - (b) gdje je to primjereno, od regionalnih operativnih središta traži informacije u skladu s člankom 43. [preinačene Uredbe o električnoj energiji kako je predložena dokumentima COM(2016) 861/2];
 - (c) daje mišljenja i preporuke Europskoj komisiji, Vijeću i Europskom parlamentu;
 - (d) daje mišljenja i preporuke regionalnim operativnim središtima.

Članak 9.

Zadaće Agencije u pogledu imenovanih operatora na tržištu električne energije

Kako bi se osiguralo da imenovani operatori na tržištu električne energije izvršavaju svoje funkcije u skladu s [preinačenom Uredbom o električnoj energiji kako je predložena dokumentima COM(2016) 861/2] i Uredbom Komisije (EU) 2015/1222 od 24. srpnja 2015.⁴⁶, Agencija:

- (a) prati napredak imenovanih operatora na tržištu električne energije u uspostavljanju funkcija na temelju Uredbe Komisije (EU) 2015/1222;
- (b) daje preporuke Komisiji u skladu s člankom 7. stavkom 5. Uredbe Komisije (EU) 2015/1222;
- (c) gdje je to primjereno, od imenovanih operatora na tržištu električne energije traži informacije.

Članak 10.

Zadaće agencije u pogledu adekvatnosti proizvodnje i pripremljenosti za rizike

1. Agencija gdje je to potrebno odobrava i mijenja:
 - (a) prijedloge metodologija i izračune povezane s europskom procjenom adekvatnosti resursa u skladu s člankom 19. stavcima 2., 3. i 5. [preinačene Uredbe o električnoj energiji kako je predložena dokumentima COM(2016) 861/2];
 - (b) prijedloge tehničkih specifikacija za prekogranično sudjelovanje u mehanizmima za razvoj kapaciteta u skladu s člankom 21. stavkom 10. [preinačene Uredbe o električnoj energiji kako je predložena dokumentima COM(2016) 861/2].
2. Agencija gdje je to potrebno odobrava i mijenja metodologije:
 - (a) za utvrđivanje elektroenergetskih kriznih scenarija na regionalnoj razini kako je opisano u članku 5. [Uredbe o pripremljenosti za rizike predložene dokumentom COM(2016) 862];
 - (b) za procjene kratkoročne adekvatnosti kako je opisano u članku 8. [Uredbe o pripremljenosti za rizike predložene dokumentom COM(2016) 862].

↓ 713/2009 (prilagođeno)

Članak ~~119~~

~~Druge zadaće~~ ☒ Zadaće Agencije u pogledu odluka o izuzeću i certifikaciji ☒

~~11~~ Agencija može odlučiti o izuzećima u skladu s člankom ~~5917~~ 5. [preinačene Uredbe o električnoj energiji kako je predložena dokumentima COM(2016) 861/2]. Agencija također može odlučiti o izuzećima u skladu s člankom 36. stavkom 4. Direktive 2009/73/EZ kad je predmetna infrastruktura smještena na području više od jedne države članice.

⁴⁶ Uredba Komisije (EU) 2015/1222 od 24. srpnja 2015. o uspostavljanju smjernica za dodjelu kapaciteta i upravljanje zagušenjima, SL L 197, 25.7.2015., str. 24. – 72.

~~2. Agencija na zahtjev Komisije daje mišljenje u skladu s drugim podstavkom članka 3. stavka 1. Uredbe (EZ) br. 714/2009 ili drugim podstavkom članka 3. stavka 1. Uredbe (EZ) br. 715/2009 o odlukama nacionalnih regulatornih tijela o certifikaciji.~~

↓ 713/2009 (prilagođeno)
⇒ novo

Članak 12.

⊠ Zadaće Agencije u pogledu infrastrukture ⊠

⇒ Kad je riječ o transeuropskoj energetskej infrastrukturi, Agencija, u bliskoj suradnji s regulatornim tijelima i ENTSO-ima: ⇐

- (a) ~~7. Agencija prati napredak pri provedbi projekata za stvaranje novog kapaciteta interkonkterainterkonekcijskih vodova;~~
 - (b) ~~8. Agencija prati provedbu planova razvoja mreže u Zajednici ⊠ Uniji ⊠. Ako utvrdi nedosljednosti između takvog plana i njegove ⊠ takvih planova i njihove ⊠ provedbe, istražuje razloge takve nedosljednosti i daje preporuke operatorima prijenosnogih sustava, nacionalnim regulatornim vlastima ili drugim nadležnim tijelima u vezi s ciljem provedbe investicija u skladu s planovima razvoja mreže u Zajednici ⊠ Uniji ⊠.~~
-

↓ novo

- (c) prati obveze utvrđene člancima 5., 11., 12. i 13. Uredbe (EU) br. 347/2013.

Članak 13.

Zadaće Agencije u pogledu integriteta i transparentnosti veleprodajnog tržišta

Kako bi djelotvorno pratila integritet i transparentnost veleprodajnog tržišta, Agencija, u bliskoj suradnji s regulatornim tijelima i drugim nacionalnim tijelima:

- (a) prati veleprodajna tržišta, prikuplja podatke i uspostavlja europski registar sudionika na tržištu u skladu s člancima od 7. do 9. Uredbe (EU) br. 1227/2011⁴⁷;
- (b) daje preporuke Komisiji u skladu s člankom 7. Uredbe Komisije (EU) 2011/1227;
- (c) koordinira istrage u skladu s člankom 16. stavkom 4. Uredbe (EU) br. 1227/2011.

⁴⁷ Uredba (EU) br. 1227/2011 Europskog parlamenta i Vijeća od 25. listopada 2011. o cjelovitosti i transparentnosti veleprodajnog tržišta energije, SL L 326, 8.12.2011., str. 1. – 16.

Članak ~~149~~

☒ Povjerivanje novih zadaća Agenciji ☒

Agenciji se mogu, u okolnostima koje je jasno definirala Komisija u smjernicama donesenima u skladu s člankom ~~5718~~. [preinačene Uredbe o električnoj energiji kako je predložena dokumentima COM(2016) 861/2] ili člankom 23. Uredbe (EZ) br. 715/2009 i o pitanjima u vezi sa svrhom zbog koje je osnovana, povjeriti dodatne zadaće koje ne uključuju ovlasti za donošenje odluka ⇒, uz poštovanje ograničenja prijenosa izvršnih ovlasti na agencije Unije ⇐.

Članak ~~1510~~

Savjetovanja i transparentnost

1. Agencija se pri izvršavanju svojih zadaća, posebno u procesu razvoja okvirnih smjernica u skladu s člankom ~~556~~. [preinačene Uredbe o električnoj energiji kako je predložena dokumentima COM(2016) 861/2] ili člankom 6. Uredbe (EZ) br. 715/2009, te u procesu predlaganja izmjena ~~kodova mrežemrežnih pravila~~ u skladu s ☒ člankom 56. [preinačene Uredbe o električnoj energiji kako je predložena dokumentima COM(2016) 861/2] ili ☒ člankom 7. ☒ Uredbe (EZ) br. 715/2009 ☒ navedenih uredbi, temeljito i već u ranoj fazi savjetuje sa sudionicima tržišta, operatorima prijenosnih sustava, potrošačima, krajnjim korisnicima, te prema potrebi, tijelima za tržišno natjecanje, ne dovodeći u pitanje njihove nadležnosti, i na otvoren i transparentan način, osobito kad se njezine zadaće odnose na operatora prijenosnog sustava.
2. Agencija osigurava da javnost i sve zainteresirane strane dobiju objektivne, pouzdane i lako dostupne informacije, osobito u pogledu rezultata njezina rada, kada je to primjereno.
Objavljuju se svi dokumenti i zapisnici savjetodavnih sastanaka održanih tijekom razvoja okvirnih smjernica u skladu s člankom ~~556~~. [preinačene Uredbe o električnoj energiji kako je predložena dokumentima COM(2016) 861/2] ili člankom 6. Uredbe (EZ) br. 715/2009, ili tijekom izmjene ~~kodova mrežemrežnih pravila~~ ☒ navedenih u stavku 1 ☒ u skladu s člankom 7. navedenih uredbi.
3. Prije donošenja okvirnih smjernica ~~u skladu s člankom 556. Uredbe (EZ) br. 714/2009 ili člankom 6. Uredbe (EZ) br. 715/2009~~, ili predlaganja izmjena ~~kodova mrežemrežnih pravila~~ ☒ navedenih u stavku 1. ☒ u skladu s člankom 7. navedenih uredbi, Agencija obrazlaže kako su primjedbe dobivene tijekom savjetovanja uzete u obzir te navodi razloge kad se primjedbe nisu slijedile.
4. Agencija na svojoj internetskoj stranici uvijek objavljuje svoj dnevni red, referentne dokumente i prema potrebi zapisnike sa sastanaka Upravnog odbora, Odbora regulatora i Odbora za žalbe.

Članak ~~1611~~

Praćenje i izvještavanje o sektorima električne energije i prirodnog plina

1. U bliskoj suradnji s Komisijom, državama članicama i odgovarajućim državnim tijelima uključujući nacionalna regulatorna tijela i ne dovodeći u pitanje nadležnosti tijela za tržišno natjecanje, Agencija prati ~~unutarnja~~ ⇨ veleprodajna i maloprodajna ⇨ tržišta električne energije i prirodnog plina, osobito maloprodajne cijene električne energije i prirodnog plina, ⇨ poštovanje prava potrošača utvrđenih [preinačenom Direktivom o električnoj energiji kako je predložena dokumentima COM(2016) 864/2] i Direktivom 2009/73/EZ, ⇨ pristup mrežama, uključujući pristup električnoj energiji proizvedenoj od obnovljivih izvora energije, ⇨ moguće prepreke prekograničnoj trgovini, državne intervencije zbog kojih cijene ne odražavaju stvarnu oskudicu, rezultate država članica u području sigurnosti opskrbe električnom energijom temeljene na ishodu europske procjene adekvatnosti resursa iz članka 19. [preinačene Uredbe o električnoj energiji], posebno uzimajući u obzir *ex-post* evaluaciju iz članka 16. [Uredbe o pripremljenosti za rizike predložene dokumentom COM(2016) 862] ⇨ ~~i usklađenost s pravima potrošača iz Direktive 2009/72/EZ i Direktive 2009/73/EZ.~~
2. Agencija godišnje objavljuje ~~godišnja~~ izvješća o rezultatima praćenja iz stavka 1. U tom izvješću, Agencija utvrđuje sve prepreke koje onemogućavaju oblikovanje unutarnjih tržišta električne energije i prirodnog plina.
3. Agencija može pri objavi svojega godišnjeg izvješća Europskom parlamentu i Komisiji podnijeti mišljenje o mogućim mjerama koje se mogu poduzeti radi otklanjanja prepreka iz stavka 2.

POGLAVLJE III.

ORGANIZACIJA AGENCIJE

Članak 17.

Pravni status

1. Agencija je tijelo ~~Zajednice~~ Unije i ima pravnu osobnost.
2. Agencija u svakoj državi članici ima najširu pravnu sposobnost koja se priznaje pravnim osobama u skladu s nacionalnim zakonima. Osobito, ona može stjecati pokretnu ili nepokretnu imovinu i njome raspolagati te biti stranka u postupku.
3. Agenciju zastupa njezin ravnatelj.

↓ novo

4. Sjedište je Agencije u Ljubljani u Sloveniji.
Agencija može osnivati lokalne urede u državama članicama, uz njihovu suglasnost i u skladu s člankom 25. točkom (j).

Članak 183.

~~Sastav~~ ⊗ **Administrativna i upravljačka struktura** ⊗

Agencija ~~ima~~ ~~ime~~ ⊗ se sastoji od ⊗ :

- (a) Upravni~~og~~ odbora, koji izvršava zadaće iz članka ~~1320.~~;
- (b) Odbora regulatora, koji izvršava zadaće iz članka ~~23 15.~~;
- (c) ravnatelja, koji izvršava zadaće iz članka ~~2517.~~ i
- (d) Odbora za žalbe, koji izvršava zadaće iz članka ~~29 19.~~

Članak 1912.

⊗ **Sastav** ⊗ **Upravnog odbora**

1. Upravni odbor sastoji se od ~~9~~ ⊗ devet ⊗ članova. Svaki član ima zamjenika. Dva člana i njihove zamjenike imenuje Komisija, dva člana i njihove zamjenike imenuje Europski parlament, a pet članova i njihove zamjenike imenuje Vijeće. Ni jedan član Europskog parlamenta ne može biti član Upravnog odbora.
2. Mandat članova Upravnog odbora i njihovih zamjenika traje četiri godine i može se jednom produljiti. U prvom mandatu za polovicu članova Upravnog odbora i njihovih zamjenika mandat traje šest godina.
3. ~~2.~~ Upravni odbor iz redova svojih članova ~~imenuje~~ ⇒ dvotrećinskom većinom bira ⇐ predsjednika i potpredsjednika. Potpredsjednik automatski zamjenjuje predsjednika, ako potonji nije u mogućnosti ispunjavati svoje dužnosti. Mandat predsjednika i potpredsjednika traje dvije godine i može se jednom produljiti. Mandat predsjednika i potpredsjednika ~~istieće~~ kad prestanu biti članovi Upravnog odbora.
4. ~~3.~~ Sastanke Upravnog odbora saziva njegov predsjednik. Predsjednik Odbora regulatora, ili zastupnik iz Odbora regulatora i ravnatelj sudjeluju u raspravama bez prava glasa, osim ako Upravni odbor u pogledu ravnatelja ne odluči drukčije. Upravni odbor sastaje se najmanje dva puta godišnje na redovnim sastancima. Također se sastaje na inicijativu svojeg predsjednika, na zahtjev Komisije ili na zahtjev najmanje trećine svojih članova. Upravni odbor može pozvati sve osobe koje mogu imati relevantno mišljenje da prisustvuju njihovim sastancima u svojstvu promatrača. Članovima Upravnog odbora mogu u skladu s poslovnikom pomagati savjetnici ili stručnjaci. Agencija osigurava tajničke usluge Upravnom odboru.
5. ~~4.~~ Odluke Upravnog odbora donose se na temelju ⇒ obične ⇐ ~~dvotrećinske~~ većine prisutnih članova, osim ako nije drukčije propisano ovom Uredbom. Svaki član Upravnog odbora ili njegov zamjenik ima jedan glas.
6. ~~5.~~ Poslovnikom se detaljnije utvrđuje:

- (a) organizacija glasovanja, posebno uvjeti na temelju kojih jedan član može zastupati drugoga i također, prema potrebi, pravila u vezi kvorumama; i
 - (b) organizacija sustava rotacije koji se primjenjuje na zamjenu članova Upravnog odbora koje imenuje Vijeće kako bi se osiguralo uravnoteženo sudjelovanje država članica tokom vremena.
7. ~~6.~~ Član Upravnog odbora ne može biti član Odbora regulatora.
8. ~~7.~~ Članovi Upravnog odbora obvezuju se da će djelovati neovisno i objektivno u javnom interesu. ~~te da neće zahtijevati ili slijediti bilo kakve političke upute.~~ U tom smislu, svaki član daje pisanu izjavu o obvezama i pisanu izjavu o interesima iz kojih je razvidno da ne postoje nikakvi interesi koji bi utjecali na njihovu neovisnost ili bilo kakve izravne ili neizravne interese. Te se izjave javno objavljuju jednom godišnje.

Članak 2013.

Zadaci Dužnosti Upravnog odbora

1. Upravni odbor:
- (a) nakon savjetovanja s Odborom regulatora i nakon što je dobio pozitivno mišljenje u skladu s člankom ~~2315.~~ stavkom 5. točkom (b) imenuje ravnatelja u skladu s člankom ~~2416.~~ stavkom 2. ⇒ i po potrebi produljuje njegov mandat ili ga uklanja s dužnosti; ⇐
 - (b) ~~2. Upravni odbor~~ formalno imenuje članove Odbora regulatora u skladu s člankom ~~22.14~~ stavkom 1.;
 - (c) ~~3. Upravni odbor~~ formalno imenuje članove Odbora za žalbe u skladu s člankom ~~26. stavkom 218. stavcima 1. i 2.~~ stavkom 26.;
 - (d) ~~4. Upravni odbor~~ osigurava da Agencija izvršava svoju misiju i izvodi zadatke koje su joj dodijeljene u skladu s ovom Uredbom;
 - (e) ~~5. Upravni odbor~~ svake godine donosi ~~prije 30. rujna~~ ⇒ nacrt programskog dokumenta iz članka 21. te ga podnosi Komisiji i ⇐ ~~nakon savjetovanja~~ ⇒ na temelju mišljenja ⇐ ~~s Komisijom~~ i nakon pribavljanja odobrenja od Odbora regulatora u skladu s člankom 23. stavkom 5. točkom (c) ~~15(3)~~ ⇒ donosi ⇐ ~~radni program~~ ⇒ programski dokument ⇐ Agencije ~~za nadolazeću godinu~~ ⇒ dvotrećinskom većinom glasova svojih članova ⇐ i dostavlja ga Europskom parlamentu, Vijeću i Komisiji. ~~Radni program se~~ ⇒ Programski se dokument ⇐ donosi ne dovodeći u pitanje godišnji proračunski postupak i objavljuje se;
 - ~~6. Upravni odbor donosi višegodišnji program i prema potrebi ga revidira. Revizija se temelji na evaluacijskom izvješću, koje izrađuje neovisni vanjski stručnjak na zahtjev Upravnog odbora. Ti se dokumenti objavljuju.~~
 - (f) ~~7. Upravni odbor~~ ⇒ dvotrećinskom većinom donosi godišnji proračun Agencije i ⇐ izvršava svoje ⇒ druge ⇐ proračunske ~~ovlasti~~ ⇒ funkcije ⇐ u skladu s člancima ~~od 31. do 3521. i 24.~~ od 31. do 3521. i 24.;
 - (g) ~~8. Upravni odbor~~ nakon pribavljene suglasnosti Komisije odlučuje hoće li prihvatiti bilo kakvu ostavštinu, donacije ili bespovratna sredstva iz drugih izvora Unije ~~Zajednice~~ ili bilo kakve dobrovoljne doprinose iz država članica ili od regulatornih tijela. ~~U mišljenju koje Upravni odbor donosi~~ donesenom na temelju članka ~~35.24~~ stavka 5. navode se izvori financiranja navedeni u ovom stavku;

- (h) ~~9. Upravni odbor~~ u suradnji s Odborom regulatora izvršava disciplinski nadzor nad ravnateljem. ⇨ Usto, u skladu sa stavkom 2., nad osobljem Agencije provodi ovlasti koje se Pravilnikom o osoblju dodjeljuju tijelu za imenovanje te ovlasti koje se Uvjetima zaposlenja ostalih službenika dodjeljuju tijelu ovlaštenom za sklapanje ugovora o radu; ⇨
- (i) ~~10. Upravni odbor prema potrebi~~ sastavlja provedbena pravila Agencije za primjenu Pravilnika o osoblju ⇨ i Uvjeta zaposlenja ostalih službenika u skladu s člankom 110. Pravilnika o osoblju ⇨ na temelju članka ~~3928.~~ stavka 2.;
- (j) ~~11. Upravni odbor donosi~~ svaja praktične mjere u vezi s pravom na pristup dokumentima Agencije, u skladu s člankom ~~4130.~~;
- (k) ~~12. Upravni odbor~~ donosi i objavljuje godišnje izvješće o aktivnostima Agencije na temelju nacрта godišnjeg izvješća iz članka ~~25. točke (h)~~ 17. stavka 8. te ga dostavlja Europskom parlamentu, Vijeću, Komisiji i Revizorskom sudu, ~~Europskom gospodarskom i socijalnom odboru i Odboru regija do 15. lipnja~~ ⇨ 1. srpnja ⇨ svake godine. Godišnje izvješće o aktivnostima Agencije sadrži neovisni dio, odobren od strane Odbora regulatora, u vezi s regulatornim aktivnostima Agencije tijekom te razmatrane godine.;
- (l) ~~13. Upravni odbor~~ donosi i objavljuje vlastiti poslovnik.;

↓ novo

- (m) donosi financijska pravila koja se primjenjuju na Agenciju u skladu s člankom 36.;
- (n) donosi strategiju borbe protiv prijevара razmjernu riziku od prijevара uzimajući u obzir troškove i koristi mjera koje treba provesti;
- (o) donosi pravila za sprječavanje sukoba interesa i upravljanje sukobima interesa u odnosu na svoje članove, kao i članove Odbora za žalbe;
- (p) donosi i redovito ažurira komunikacijske i promidžbene planove iz članka 41.;
- (q) imenuje računovođu, podložno Pravilniku o osoblju i Uvjetima zaposlenja ostalih službenika, koji je u potpunosti neovisan u obavljanju svojih dužnosti;
- (r) osigurava odgovarajuće postupanje na temelju nalaza i preporuka koji proizlaze iz izvješća i evaluacija unutarnje i vanjske revizije te iz istraga Europskog ureda za borbu protiv prijevара („OLAF”);
- (s) odobrava sklapanje radnih dogovora u skladu s člankom 43.
2. Upravni odbor u skladu s člankom 110. Pravilnika o osoblju donosi odluku na temelju članka 2. stavka 1. Pravilnika o osoblju i članka 6. Uvjeta zaposlenja ostalih službenika kojom se relevantne ovlasti tijela za imenovanje delegiraju ravnatelju i kojom se utvrđuju uvjeti u skladu s kojima se ta delegacija ovlasti može suspendirati. Ravnatelj je ovlašten dalje delegirati te ovlasti.
3. U iznimnim slučajevima Upravni odbor može odlukom privremeno suspendirati delegiranje ovlasti tijela za imenovanje ravnatelju, kao i ovlasti koje je ravnatelj delegirao dalje te ih izvršavati sam ili ih delegirati jednom od svojih članova ili zaposlenika koji nije ravnatelj.

Članak 21.

Godišnje i višegodišnje programiranje

1. Upravni odbor svake godine donosi programski dokument koji sadržava višegodišnje i godišnje programiranje na temelju nacrtu koji je predložio ravnatelj, uzimajući u obzir mišljenje Komisije, a u pogledu višegodišnjeg programiranja, nakon savjetovanja s Europskim parlamentom. Upravni odbor prosljeđuje taj dokument Europskom parlamentu, Vijeću i Komisiji najkasnije 31. siječnja svake godine.

Programski dokument postaje konačan nakon konačnog donošenja općeg proračuna i prema potrebi se prilagođava na odgovarajuć način.

2. U godišnjem programu rada navode se detaljni ciljevi i očekivani rezultati, uključujući pokazatelje uspješnosti. Sadržava i opis aktivnosti koje će se financirati i podatke o ljudskim i financijskim resursima dodijeljenima za svaku aktivnost, u skladu s načelima planiranja proračuna i upravljanja proračunom po aktivnostima. Godišnji program rada usklađen je s višegodišnjim programom rada iz stavka 4. U njemu su jasno navedene zadaće koje su dodane, izmijenjene ili izbrisane u usporedbi s prethodnom financijskom godinom. Godišnje i višegodišnje programiranje obuhvaća i strategiju odnosa s trećim zemljama ili međunarodnim organizacijama iz članka 43. i aktivnosti povezane s tom strategijom.

3. Upravni odbor mijenja doneseni godišnji program rada ako Agencija dobije novi zadatak.

Svaka znatna izmjena godišnjeg programa rada donosi se istim postupkom koji se primjenjuje na donošenje početnog godišnjeg programa rada. Upravni odbor može ravnatelju delegirati ovlast za donošenje izmjena godišnjeg programa rada koje nisu znatne.

4. U višegodišnjem programu rada navodi se opći strateški program, uključujući ciljeve, očekivane rezultate i pokazatelje uspješnosti. On sadržava i programiranje resursa, uključujući višegodišnji proračun i osoblje.

Programiranje resursa ažurira se svake godine. Strateški program ažurira se prema potrebi, posebno na temelju nalaza evaluacije iz članka 45.

Članak ~~2214~~.

☒ Sastav ☒ Odbora regulatora

1. Odbor regulatora ~~sastoji se od~~ ☒ čine ☒ :
 - (a) ~~viših~~ predstavnika regulatornih tijela, u skladu s člankom ~~35~~57. stavkom 1. [preinačene Direktive o električnoj energiji] i člankom 39. stavkom 1. Direktive

2009/73/EZ, i po ~~jednako~~ zamjenika po državi članici između sadašnjeg višeg osoblja tih tijela ⇨, koje imenuje nacionalno regulatorno tijelo ⇨ ;

- (b) ~~jednako~~ predstavnika Komisije bez prava glasa.

Samo jedan predstavnik po državi članici iz nacionalnog regulatornog tijela može biti primljen u Odbor regulatora.

Svako je državno regularno tijelo odgovorno za nominiranje i imenovanje zamjenika člana među svojim osobljem.

2. Odbor regulatora iz redova svojih članova izabire predsjednika i potpredsjednika. Potpredsjednik zamjenjuje predsjednika, ako potonji nije u mogućnosti obavljati svoje dužnosti. Mandat predsjednika i potpredsjednika traje dvije i pol godine i može se produljiti. Međutim, mandat predsjednika i potpredsjednika u svakom slučaju ~~istječe~~ kad prestanu biti članovi Odbora regulatora.

Članak 23.

Dužnosti Odbora regulatora

- ~~3.~~ Odbor regulatora ⇨ i njegovi pododbori u skladu s člankom 7. ⇨ ~~odlučuje dvotrećinskom~~ ⇨ običnom ⇨ većinom prisutnih članova, ⇨ s tim da svaki član ima jedan glas, osim u slučaju mišljenja iz stavka 5. točke (b) ovog članka koje se donosi dvotrećinskom većinom prisutnih članova ⇨.
- ~~4.~~ Odbor regulatora donosi i objavljuje svoj poslovnik kojim se detaljnije utvrđuju organizacija glasovanja, posebno uvjeti na temelju kojih jedan član može zastupati drugoga i također, prema potrebi, pravila u vezi s kvorumom. U poslovniku se mogu navesti specifične radne metode za razmatranje pitanja koja se pojavljuju u kontekstu inicijativa za regionalnu suradnju.
- ~~5.~~ Pri izvršavanju zadataka koji su mu dodijeljeni na temelju ove Uredbe i ne dovodeći u pitanje svoje članove koji djeluju u ime njihovog predmetnog regulatornog tijela, ~~O~~dbor regulatora djeluje neovisno i ne traži ili slijedi upute od bilo koje vlade države članice, Komisije ili drugog javnog ili privatnog subjekta.
- ~~6.~~ Tajničke usluge ~~O~~dboru regulatora osigurava Agencija.

~~Članak 15.~~

~~Zadaci Odbora regulatora~~

5. ~~1.~~ Odbor regulatora:
- (a) dostavlja mišljenja ravnatelju o mišljenjima, preporukama i odlukama iz članaka ~~od 3. do 11. i članka 14., 6., 7., 8. i 9. koji~~ čije se donošenje razmatraju ~~za usvajanje~~. Uz to, Odbor regulatora unutar svog područja nadležnosti daje upute ravnatelju pri izvršavanju njegovih zadataka, ⇨ osim kad je riječ o zadacima iz Uredbe 1227/2011⁴⁸. ⇨

⁴⁸ Uredba (EU) br. 1227/2011 Europskog parlamenta i Vijeća od 25. listopada 2011. o cjelovitosti i transparentnosti veleprodajnog tržišta energije (SL L 326, 8.12.2011., str. 1.).

- (b) ~~2. Odbor regulatora~~ daje mišljenje Upravnom odboru o kandidatu koji se imenuje za ravnatelja u skladu s člankom ~~20.13~~ stavkom 1. točkom (a) i člankom ~~24.16~~ stavkom 2. ~~Odbor regulatora donosi tu odluku na temelju tročetvrtinske većine svojih članova.~~
- (c) ~~3. Odbor regulatora~~ u skladu s člankom ~~20.~~ stavkom 1. točkom (e)~~13(5)~~ i člankom ~~25. točkom (f)17(6)~~ i u skladu s privremenim nacrtom procjene ~~☒ prednacrtom proračuna~~ koji je utvrđen u skladu s člankom ~~33. stavcima od 1. do 3.23(1)~~, odobrava radni program Agencije za sljedeću godinu i svake godine do 1. rujna ga predlaže Upravnom odboru za usvajanje.
- (d) ~~4. Odbor regulatora~~ odobrava neovisni dio o regulatornim aktivnostima godišnjeg izvješća u skladu s člankom ~~20. stavkom 1. točkom (k)13. stavkom 12.~~ i člankom ~~25.17 stavkom 8. točkom (h).~~
6. ~~5.~~ Europski parlament može pozvati, u isto vrijeme potpuno poštujući njegovu neovisnost, predsjednika Odbora regulatora ili njegova zamjenika da daju izjavu pred nadležnim odborom i odgovore na pitanja članova odbora.

Članak ~~2416.~~

Ravnatelj

1. Agencijom upravlja njezin ravnatelj, koji djeluje u skladu sa smjernicama iz ~~druge rečenice~~ članka ~~23. stavka 5. točke (a) 15. stavka 1.~~ i, ako je tako predviđeno ovom Uredbom, mišljenjima Odbora regulatora. Ne dovodeći u pitanje uloge koje imaju Upravni odbor i Odbor regulatora u vezi sa zadaćama ravnatelja, ravnatelj neće zahtijevati niti slijediti nikakve upute bilo koje vlade, ~~Komisije~~ ⇒ institucija Unije ⇐ ili bilo koje drugog javnog ili privatnog subjekta ⇒ ili osobe. Ravnatelj odgovara Upravnom odboru. Ravnatelj može prisustvovati sastancima Odbora regulatora kao promatrač. ⇐
2. Ravnatelja po povoljnom mišljenju Odbora regulatora imenuje Upravni odbor s liste od najmanje tri kandidata koje je predložila Komisija, na temelju postignuća te znanja i iskustva relevantnih za energetski sektor; i nakon ⇒ otvorenog i transparentnog postupka odabira ⇐ ~~javnog poziva za iskaz interesa~~. Kandidata kojeg odabere Upravni odbor nadležni odbor Europskog parlamenta može prije imenovanja pozvati radi davanja izjave i odgovaranja na pitanja njegovih članova. ⇒ Za potrebe sklapanja ugovora s ravnateljem Agenciju zastupa predsjednik Upravnog odbora. ⇐
3. Mandat ravnatelja traje pet godina. Tijekom devet mjeseci prije kraja tog razdoblja, Komisija obavlja vrednovanje. Tijekom vrednovanja Komisija posebno provjerava:
 - (a) rezultate ravnatelja;
 - (b) dužnosti i zahtjeve Agencije u narednim ~~☒ sljedećim~~ godinama.

~~Vrednovanje u vezi s točkom (b) izvodi se uz pomoć neovisnog vanjskog stručnjaka.~~
4. Upravni odbor može na prijedlog Komisije, nakon savjetovanja i detaljnog razmatranja vrednovanja i mišljenja Odbora regulatora o tom vrednovanju i samo u onim slučajevima kad se to može opravdati zadaćama i zahtjevima Agencije, jedan put produljiti mandat ravnatelja na razdoblje od najviše ~~tri~~ ⇒ pet ⇐ ~~godina~~. ⇒ Ravnatelj kojem je produljen mandat ne može na kraju produljenog razdoblja sudjelovati u drugom postupku odabira za isto radno mjesto. ⇐
5. Upravni odbor obavještava Europski parlament da namjerava produljiti ravnateljev mandat. U roku od mjesec dana prije produljenja njegovog mandata, nadležni odbor

Europskog parlamenta može pozvati ravnatelja radi davanja izjave i odgovaranja na pitanja njegovih članova.

6. Ako mandat ravnatelja nije produljen, on ostaje na dužnosti do imenovanja njegova nasljednika.
7. Ravnatelja se može ukloniti s dužnosti samo po odluci Upravnog odbora, nakon što je dobio povoljno mišljenje Odbora regulatora. Upravni odbor donosi tu odluku na temelju ~~troćvrtinske~~ ⇒ dvotrećinske ⇐ većine svojih članova.
8. Europski parlament i Vijeće mogu pozvati ravnatelja da podnese izvješće o obavljanju svojih dužnosti. Europski parlament također može pozvati ravnatelja radi davanja izjave pred nadležnim odborom i odgovaranja na pitanja članova njegova odbora.

Članak 2547.

Zadaće ravnatelja

Ravnatelj:

- (a) ~~1. Ravnatelj~~ zastupa Agenciju i odgovoran je za njezino svakodnevno upravljanje.
- (b) ~~2. Ravnatelj~~ priprema rad Upravnog odbora. Sudjeluje, bez prava glasa, u radu Upravnog odbora. ⇒ Odgovoran je za provođenje odluka Upravnog odbora; ⇐
- (c) ~~3. Ravnatelj~~ ⇒ sastavlja ⇐, donosi i objavljuje mišljenja, preporuke i odluke. Mišljenja, preporuke i odluke iz članaka od 3. do 11. i članka 14. 5., 6., 7., 8. i 9. ⇒ donose se samo ako ⇐, ~~koji~~ su dobili pozitivno mišljenje Odbora regulatora.
- (d) ~~4. Ravnatelj~~ odgovoran je za provođenje godišnjeg radnog programa Agencije pod vodstvom Odbora regulatora i pod upravnom kontrolom Upravnog odbora.
- (e) ~~5. Ravnatelj~~ poduzima potrebne mjere kako bi osigurao funkcioniranje Agencije u skladu s ovom Uredbom, posebno ~~osebite~~ što se tiče donošenja unutarnjih upravnih uputa i objave obavijesti.
- (f) ~~6. Ravnatelj~~ svake godine priprema nacrt radnog programa Agencije za sljedeću godinu te ga ⇒, nakon što Upravni odbor donese nacrt, ⇐ podnosi Odboru regulatora, Europskom parlamentu i Komisiji do ~~30. lipnja tekuće~~ ⇒ 31. siječnja ⇐ svake godine. ⇒ Ravnatelj je odgovoran za provedbu programskog dokumenta i izvješćivanje Upravnog odbora o njegovoj provedbi; ⇐
- (g) ~~7. Ravnatelj~~ sastavlja privremeni nacrt procjene ~~prednacrt proračuna~~ za Agenciju u skladu s člankom ~~33.23~~ stavkom 1. i provodi proračun Agencije u skladu s ~~člancima~~ člankom 34. i 3524.
- (h) ~~8. Svake godine ravnatelj~~ svake godine priprema ⇒ i podnosi Upravnom odboru ⇐ nacrt godišnjeg izvješća koji uključuje ~~koji sadrži~~ neovisni dio o regulatornim aktivnostima Agencije te dio o financijskim i administrativnim pitanjima.

↓ novo

- (i) priprema akcijski plan na temelju zaključaka iz izvješća i evaluacija unutarnje ili vanjske revizije, kao i istraga Europskog ureda za borbu protiv prijevара (OLAF) te o napretku izvješćuje Komisiju dva puta godišnje, a Upravni odbor redovito;
- (j) odgovoran je za odlučivanje je li, radi obavljanja zadaća Agencije na učinkovit i djelotvoran način, potrebno osnovati jedan lokalni ured ili više njih u jednoj državi članici ili više njih. Za donošenje odluke o osnivanju lokalnog ureda potrebna je prethodna suglasnost Komisije, Upravnog odbora i predmetnih država članica. U toj se odluci navodi opseg aktivnosti koje taj lokalni ured obavlja tako da se izbjegavaju nepotrebni troškovi i udvostručavanje administrativnih funkcija Agencije.

↓ 713/2009 (prilagođeno)

Članak 2618.

Osnivanje i sastav Odbora za žalbe

↓ novo

1. Agencija osniva Odbor za žalbe.

↓ 713/2009 (prilagođeno)
⇒ novo

2. ~~1.~~ Odbor za žalbe ~~sastoji se od~~ čini šest članova i šest zamjenika odabranih među sadašnjim ili bivšim višim osobljem nacionalnih regulatornih tijela, tijela za tržišno natjecanje ili drugih nacionalnih institucija ili institucija ~~Zajednice~~ Unije s odgovarajućim iskustvom u energetsom sektoru. Odbor za žalbe imenuje svog predsjednika. ~~Odbor za žalbe donosi odluke na temelju kvalificirane većine s najmanje četiri od šest članova. Odbor za žalbe sastaje se kad je to potrebno.~~
~~2.~~ Članove Odbora za žalbe nakon javnog poziva za iskaz interesa formalno imenuje Upravni odbor na prijedlog Komisije i nakon savjetovanja s Odborom regulatora.
3. ~~3.~~ Odbor za žalbe donosi i objavljuje svoj poslovnik. ⇒ U tom su poslovniku detaljno utvrđeni mehanizmi kojima su uređeni organizacija i funkcioniranje Odbora za žalbe i pravila primjenjiva na žalbe pred Odborom, u skladu s člankom 29. Odbor za žalbe dostavlja Komisiji nacrt svojeg poslovnika. Komisija daje mišljenje o nacrtu poslovnika u roku od tri mjeseca od dana njegova primitka. Odbor za žalbe donosi i objavljuje poslovnik u roku od dva mjeseca od primitka mišljenja Komisije. Komisiju se obavješćuje o svim naknadnim znatnim izmjenama poslovnika. Komisija potom daje mišljenje o tim izmjenama.

Proračun Agencije sadržava zasebnu proračunsku liniju iz koje se financira funkcioniranje tajništva Odbora za žalbe. ⇐

4. Odbor za žalbe donosi odluke na temelju kvalificirane većine s najmanje četiri od šest članova. Odbor za žalbe sastaje se kad je to potrebno.

Članak 27.

Članovi Odbora za žalbe

1. ~~3.~~ Mandat članova Odbora za žalbe traje pet godina. Taj mandat se može ⇨ jednom ⇐ produljiti.
2. Članovi Odbora za žalbe neovisni su pri odlučivanju. Ne obvezuju ih nikakve upute. Ne obavljaju nikakve druge dužnosti u Agenciji, Upravnom odboru, ~~ili~~ Odboru regulatora ⇨ ili bilo kojoj radnoj skupini Agencije. ⇐ Član Odbora za žalbe se za vrijeme trajanja mandata ne uklanja s položaja, osim ako ga se proglašuje krivim za tešku povredu dužnosti i ako Upravni odbor nakon savjetovanja s Odborom regulatora donese takvu odluku.

Članak 28.

Izuzeće i prigovor u pogledu Odbora za žalbe

1. ~~4.~~ Članovi Odbora za žalbe ne sudjeluju u žalbenim postupcima, ako u njima imaju bilo kakav osobni interes ili ako su prethodno bili uključeni u postupak kao predstavnici jedne od stranaka u postupku ili ako su sudjelovali u odlukama koje su predmet žalba.
2. ~~5.~~ Ako iz jednog od razloga navedenih u stavku ~~41.~~ ili iz bilo kojeg drugog razloga član Odbora za žalbe smatra da netko od ostalih članova ne bi smio sudjelovati u žalbenom postupku, o tome obavještava Odbor za žalbe. Svaka stranka u žalbenom postupku može prigovoriti sudjelovanju člana Odbora za žalbe na temelju obrazloženja iz stavka ~~41.~~ ako sumnja da je pristran. Takav prigovor je nedopušten, ako se temelji na državljanstvu člana ili ako je stranka koja prigovara žalbenom postupku, iako svjesna razloga prigovora, poduzela postupovni korak u žalbenom postupku koji nije prigovor na sastav Odbora za žalbe.
3. ~~6.~~ Odbor za žalbe odlučuje o mjerama koje treba poduzeti u slučajevima navedenima u staccima ~~1. i 2.4. i 5.~~ bez sudjelovanja dotičnog člana. U smislu donošenja te odluke, dotičnog člana u odboru za žalbe zamjenjuje njegov/njezin zamjenik. Ako se zamjenik nađe u sličnoj situaciji, predsjednik imenuje zamjenika između raspoloživih zamjenika.
4. ~~7.~~ Članovi odbora za žalbe se obvezuju da će djelovati neovisno i u javnom interesu. U tom smislu daju pisanu izjavu o obvezama i pisanu izjavu o interesima iz kojih je razvidno da ne postoje nikakvi interesi koji bi utjecali na njihovu neovisnost ili bilo kakve izravne ili neizravne interese. Te se izjave javno objavljuju jednom godišnje.

↓ 713/2009 (prilagođeno)
⇨ novo

Članak ~~2919~~

~~Žalbe~~ Odluke protiv kojih se može podnijeti žalba

1. Svaka fizička ili pravna osoba, uključujući nacionalna regulatorna tijela, može se žaliti na odluke iz članaka ~~od 4. do 14. 7., 8. ili 9.~~ ⇒ ove Uredbe i iz članka 12. stavka 6. Uredbe (EU) br. 347/2013, kao i iz članka 9. stavka 11. Uredbe Komisije (EU) 2015/1222, ⇐ upućene toj osobi, ili na odluku koja je se izravno i osobno tiče, iako je upućena drugoj osobi.
2. Žalba se zajedno s obrazloženjem ~~presude~~ podnosi Agenciji u pisanom obliku u roku od dva mjeseca od ~~dana~~ kad je dotična osoba bila obaviještena o odluci ili, ako nema takve obavijesti, u roku od dva mjeseca od dana kad je Agencija objavila svoju odluku. Odbor za žalbe odlučuje o žalbi u roku od ~~dva~~ ⇐ četiri ⇐ mjeseca od podnošenja žalbe.
3. Žalba koja je podnesena u skladu sa stavkom 1. nema suspenzivni učinak. Međutim, Odbor za žalbe može, ako smatra da okolnosti tako zahtijevaju, suspendirati primjenu osporavane odluke.
4. Ako je žalba dopuštena, Odbor za žalbe ispituje je li utemeljena. Odbor poziva stranke koliko je često potrebno u žalbenom postupku da podnesu primjedbe na obavijesti koje je sam izdao ili na priopćenja od drugih stranaka u žalbenom postupku, unutar određenih vremenskih rokova. Stranke u žalbenim postupcima imaju pravo na usmeno~~a~~ izlaganje~~a~~.
5. Odbor za žalbe može, ~~u skladu s ovim člankom,~~ izvršiti ovlasti koje ima u nadležnosti Agencije ili može predati slučaj nadležnom tijelu Agencije. Nadležno tijelo Agencije je obvezano odlukom Odbora za žalbe.
6. 7. Agencija objavljuje odluke Odbora za žalbe.

~~Članak 20.~~

~~Postupci pred Prvostupanjskim sudom i Sudom~~

- ~~1. U skladu s člankom 230. Ugovora, pred Prvostupanjskim sudom ili Sudom može se pokrenuti postupak radi osporavanja odluke koju je donio Odbor za žalbe ili, u slučaju kad Odbor za žalbe nije nadležan, Agencija.~~
- ~~2. U slučaju da Agencija ne donese odluku, postupak zbog propuštanja donošenja odluke može se pokrenuti pred Prvostupanjskim sudom ili Sudom EZ-a u skladu s člankom 232. Ugovora.~~
- ~~3. Agencija poduzima potrebne mjere za izvršenje presude Prvostupanjskog suda ili Suda EZ-a.~~

↓ novo

Članak 30.

Radne skupine

1. Ako je opravdano, Upravni odbor može osnovati radne skupine, posebno radi pružanja podrške ravnatelju u obavljanju regulatornih poslova i Odboru regulatora u pogledu regulatornih pitanja.

2. Radne su skupine po potrebi sastavljene od stručnjaka iz osoblja Agencije, nacionalnih regulatornih tijela i Komisije. Agencija ne snosi troškove sudjelovanja stručnjaka iz osoblja nacionalnih regulatornih tijela u radnim skupinama Agencije.
 3. Upravni odbor donosi i objavljuje interni poslovnik o radu stručnih skupina.
-

↓ 713/2009 (prilagođeno)

POGLAVLJE ~~IV.~~ III.

~~FINANCIJSKE ODREDBE~~ **DONOŠENJE I STRUKTURA PRORAČUNA**

Članak ~~31~~ 21

Struktura ~~Proračuna~~ **Agencije**

1. Ne dovodeći u pitanje druge izvore ~~Prihodi~~ Agencije sačinjeni su ~~osobito se sastoje~~ od sljedećeg:
 - (a) ~~subvencija~~ doprinosa Unije ~~Zajednice, iz općeg proračuna Europske unije (Odjel Komisije);~~
 - (b) pristojbi plaćenih Agenciji u skladu s člankom ~~32~~ 22 ;
 - (c) svih dobrovoljnih priloga država članica ili regulatornih tijela iz članka 20. stavka 1. točke (g) ~~13. stavka 8.~~ ;
 - (d) ostavština, donacija ili bespovratnih sredstava iz članka 20. stavka 1. točke (g) ~~13. stavka 8.~~
 2. Rashodi Agencije ~~obuhvaćaju~~ uključuju osoblje, administraciju, infrastrukturu i operativne troškove.
 3. Prihodi i rashodi Agencije moraju biti uravnoteženi.
 4. Na temelju svih prihoda i rashoda Agencije, za svaku proračunsku godinu koja se podudara s kalendarskom godinom pripremaju se predviđanja koja se unose u njezin proračun.
-

↓ 713/2009

Članak ~~32~~ 22

Pristojbe

↓ 347/2013 članak 20.

1. Agenciji se plaćaju pristojbe za zahtjeve za izuzeće u skladu s člankom ~~11.9. stavkom 1.~~ i za odluke o prekograničnoj raspodjeli troškova koje donosi Agencija u skladu s člankom 12. Uredbe (EU) br. 347/2013 ~~Europskog parlamenta i Vijeća od 17. travnja 2013. o smjernicama za transeuropsku energetska infrastruktura~~⁴⁹.

↓ 713/2009 (prilagođeno)
⇒ novo

2. Pristojbe iz stavka 1. određuje Komisija.

Članak ~~3323.~~

Određivanje proračuna

1. ~~Do 15. veljače Svake~~ godine, ravnatelj sastavlja privremeni nacrt procjene ~~prednacrt proračuna~~ koji uključuje operativne troškove i program rada koji se predviđa za sljedeću financijsku godinu i šalje ga ~~taj prednacrt proračuna~~ Upravnom odboru, zajedno s popisom privremenih stavki.
2. Upravni odbor svake godine, na temelju privremenog nacrta procjene ~~prednacrt proračuna~~ koji priprema ravnatelj, ~~radi~~ donosi privremeni nacrt procjene prihoda i rashoda Agencije za sljedeću financijsku godinu.
3. ~~Te~~ Privremeni nacrt procjene, uključujući nacrt plana radnih mjesta, Upravni odbor dostavlja Komisiji do 31. siječnja svake godine ~~31. ožujka~~. Prije donošenja procjene, nacrt koji priprema ravnatelj šalje se Odboru regulatora, koji može dati obrazloženo mišljenje o nacrtu.
4. Komisija procjenu iz stavka ~~2.1.~~ šalje Europskom parlamentu i Vijeću (~~proračunsko tijelo~~), zajedno s ~~pred~~ nacrtom općeg proračuna ~~Europske Unije~~.
5. Komisija na temelju nacrta procjene unosi u ~~pred~~ nacrt općeg proračuna ~~Europske Unije~~ procjene ~~predviđanja~~ koja smatra potrebnima u pogledu plana radnih mjesta i iznosa potpore koja tereti opći proračun ~~Europske Unije~~ u skladu s člankom 313. i narednim člancima ~~272.~~ Ugovora.
6. Vijeće u funkciji ~~p~~proračunskog tijela ~~ae~~ donosi plan radnih mjesta za Agenciju.
7. Upravni odbor donosi ~~sastavlja~~ proračun Agencije. Postaje konačan nakon završnog donošenja općeg proračuna ~~Europske Unije~~. Po potrebi se shodno tome prilagođava.
8. Sve izmjene proračuna, uključujući plan radnih mjesta, donose se prema istom postupku.
9. ~~S~~ Upravni odbor bez odlaganja obavješćuje ~~taj~~ proračunsko tijelo ako namjerava provesti bilo koji projekt koji može imati znatne financijske implikacije za financiranje proračuna Agencije, osobito projekte u vezi s imovinom ~~kao što su~~

⁴⁹ ~~SL L 115, 25.4.2013., str. 39.~~

~~iznajmljivanje ili kupnja zgrada~~. Upravni odbor također obavješćuje Komisiju o svojoj namjeri. Ako bilo koji ogranak proračunskog tijela namjerava izdati mišljenje, o tome obavješćuje Agenciju u roku dva tjedna od primitka obavijesti o projektu. U izostanku odgovora, Agencija može nastaviti s planiranim projektom.

Članak 34~~24~~

Provedba i kontrola proračuna

1. Ravnatelj djeluje kao osoba koja izdaje ovlaštenja i izvršava proračun Agencije.
2. Računovođa Agencije do 1. ožujka nakon završetka svake financijske godine, prosljeđuje računovođi Komisije i Revizorskom sudu privremene račune, uz izvješće o proračunskom i financijskom upravljanju tijekom financijske godine. Računovođa Agencije također šalje izvješće o proračunskom i financijskom upravljanju Europskom parlamentu i Vijeću do 31. ožujka sljedeće godine. Računovođa Komisije tada konsolidira privremene račune institucija i decentraliziranih tijela u skladu s ~~člankom 147. i 128. Uredbe (EU, Euratom) br. 966/2012 Europskog parlamenta i Vijeća~~⁵⁰ ~~člankom 128. Uredbe Vijeća (EZ, Euratom) br. 1605/2002 od 25. lipnja 2002. o Financijskoj uredbi primjenjivoj na opći proračun Europskih zajednica~~⁵¹ („Financijska uredba“).

Članak 35.

~~☒~~ Financijsko izvještavanje i razrješnica ~~☒~~

1. ~~☒~~ Računovođa Agencije šalje privremene financijske izvještaje za financijsku godinu (godina N) računovođi Komisije i Revizorskom sudu do 1. ožujka sljedeće financijske godine (godina N + 1). ~~☒~~
2. ~~☒~~ Agencija šalje izvješće o proračunskom i financijskom upravljanju za godinu N Europskom parlamentu, Vijeću, Komisiji i Revizorskom sudu do 31. ožujka godine N + 1. ~~☒~~
3. Računovođa Komisije do 31. ožujka ~~☒~~ godine N + 1 ~~☒~~ nakon završetka svake financijske godine prosljeđuje privremene račune Agencije, uz izvješće o proračunskom i financijskom upravljanju tijekom financijske godine Revizorskom sudu. Izvješće o proračunskom i financijskom upravljanju tijekom financijske godine se također prosljeđuju Europskom parlamentu i Vijeću.
4. Nakon što dobije primjedbe Revizorskog suda o privremenim računima Agencije ~~☒~~ za godinu N ~~☒~~ u skladu s odredbama članka ~~129.~~ ~~☒~~ 148. ~~☒~~ Financijske uredbe, ~~☒~~ računovođa ~~☒~~ ravnatelj na vlastitu odgovornost sastavlja završne račune Agencije ~~☒~~ za tu godinu. Ravnatelj ih ~~☒~~ i dostavlja ~~ih~~ Upravnom odboru kako bi dobio njegovo mišljenje.
5. Upravni odbor donosi mišljenje o završnim računima Agencije ~~☒~~ za godinu N ~~☒~~ .
6. ~~Ravnatelj~~ ~~☒~~ Računovođa Agencije ~~☒~~ šalje završne račune ~~☒~~ za godinu N ~~☒~~, zajedno s mišljenjem Upravnog odbora, Europskom parlamentu, Vijeću, Komisiji i

⁵⁰ Uredba (EU, Euratom) br. 966/2012 Europskog parlamenta i Vijeća od 25. listopada 2012. o financijskim pravilima koja se primjenjuju na opći proračun Unije i o stavljanju izvan snage Uredbe Vijeća (EZ, Euratom) br. 1605/2002 (SL L 298, 26.10.2012., str. 1.).

⁵¹ SL L 248, 16.9.2002., str. 1.

- Revizorskom sudu do 1. srpnja godine N+1 ~~nakon zaključivanja financijske godine.~~
7. Završni računi se objavljuju u *Službenom listu Europske unije* do 15. studenoga godine N+1 .
 8. Ravnatelj šalje Revizorskom sudu odgovore na njegove primjedbe do 30. rujna godine N+1 ~~15. listopada~~. Također šalje preslik tog odgovora Upravnom odboru i Komisiji.
 9. Na zahtjev Europskog parlamenta ~~i u skladu s člankom 146. stavkom 3. Financijske uredbe~~ ravnatelj dostavlja sve informacije koje su potrebne za neometanu primjenu postupka za zaključenje ~~predmetne financijske~~ godine N u skladu s člankom 109. stavkom 3. Delegirane Uredbe Komisije (EU) br. 1271/2013 .
 10. Europski parlament na preporuku Vijeća, koje odlučuje kvalificiranom većinom, prije 15. svibnja godine N + 2, daje razrješenje ravnatelju za izvršenje proračuna za financijsku godinu N.

Članak 36~~25~~

Financijska pravila

Financijska pravila koja se primjenjuju na Agenciju donosi ~~sastavlja~~ Upravni odbor nakon savjetovanja s Komisijom. Ta pravila mogu odstupati od Delegirane Uredbe Komisije (EU) br. 1271/2013 Uredbe (EZ, Euratom) br. 2343/2002 ako određene operativne potrebe za funkcioniranje Agencije to zahtijevaju i samo uz prethodnu suglasnost Komisije.

Članak 26

Mjere protiv prijevara

- ~~1. U svrhu borbe protiv prijevara, korupcije i drugih nezakonitih aktivnosti, odredbe Uredbe (EZ) br. 1073/1999 Europskog parlamenta i Vijeća od 25. svibnja 1999. o istragama koje provodi Europski ured za borbu protiv prijevara (OLAF)⁵² primjenjuju se na Agenciju bez ograničenja.~~
- ~~2. Agencija pristupa Međuinstitucionalnom sporazumu od 25. svibnja 1999. između Europskog parlamenta, Vijeća Europske unije i Komisije Europskih zajednica u vezi s internim istragama koje provodi Europski ured za borbu protiv prijevara (OLAF)⁵³ i odmah donosi odgovarajuće odredbe za cijelo osoblje Agencije.~~
- ~~3. Odluke o financiranju te sporazumi i provedbeni instrumenti koji iz njih proizlaze izričito propisuju da Revizorski sud i OLAF mogu, prema potrebi, na licu mjesta izvršiti provjere nad korisnicima novca koji dodjeljuje Agencija kao i osoblja koje je odgovorno za dodjelu tog novca.~~

⁵² SL L 136, 31.5.1999., str. 1.

⁵³ SL L 136, 31.5.1999., str. 15.

Članak 37.

Borba protiv prijevара

1. Radi lakše borbe protiv prijевare, korupcije i drugih nezakonitih aktivnosti navedenih u Uredbi (EU, Euratom) br. 883/2013⁵⁴, u roku od šest mjeseci otkad započne s radom Agencija pristupa Međuinstitucionalnom sporazumu od 25. svibnja 1999. o unutarnjim istragama koje provodi Europski ured za borbu protiv prijevара (OLAF) i donosi odgovarajuće odredbe na temelju predloška iz Priloga tome Sporazumu.
2. Revizorski sud ovlašten je za provođenje revizija na licu mjesta, kao i na temelju dokumenata, svih korisnika bespovratnih sredstava, izvođača i podizvođača koji su od Agencije primili sredstva Unije.
3. OLAF smije provoditi istrage, uključujući provjere na licu mjesta i inspekcije, kako bi se utvrdilo postoji li prijevара, korupcija ili druga nezakonita aktivnost kojom se ugrožavaju financijski interesi Unije u vezi s bespovratnim sredstvima ili ugovorom koji je financirala Agencija u skladu s odredbama i postupcima utvrđenima u Uredbi (EU, Euratom) br. 883/2013 i Uredbi Vijeća (Euratom, EZ) br. 2185/96⁵⁵.
4. Ne dovodeći u pitanje stavke 1., 2. i 3., sporazumi o suradnji s trećim zemljama i međunarodnim organizacijama, ugovori, sporazumi o bespovratnim sredstvima i odluke Agencije o bespovratnim sredstvima sadržavaju odredbe kojima se Revizorskom sudu i OLAF-u daje izričita ovlast za provođenje revizija i istraga iz ovog članka u skladu s njihovim odgovarajućim nadležnostima.

POGLAVLJE V.

OPĆE ☒ I ZAVRŠNE ☒ ODREDBE

Članak ~~3827~~

Privilegije i imuniteti ⇔ i sporazum o sjedištu ⇐

⁵⁴ Uredba (EU, Euratom) br. 883/2013 Europskog parlamenta i Vijeća od 11. rujna 2013. o istragama koje provodi Europski ured za borbu protiv prijevара (OLAF), SL L 248, 18.9.2013., str. 1.–22.

⁵⁵ Uredba Vijeća (Euratom, EZ) br. 2185/96 od 11. studenoga 1996. o provjerama i inspekcijama na terenu koje provodi Komisija s ciljem zaštite financijskih interesa Europskih zajednica od prijevара i ostalih nepravilnosti, SL L 292, 15.11.1996., str. 2.–5.

1. Na Agenciju se primjenjuje Protokol o privilegijama i imunitetima Europskih zajednica.
-

↓ novo

2. Potrebni dogovori o smještaju Agencije u državi članici domaćinu te objekti i oprema koje ta država članica daje na raspolaganje te posebna pravila koja se u državi članici domaćinu primjenjuju na ravnatelja, članove Upravnog odbora, osoblje Agencije i članove njihovih obitelji utvrđuju se sporazumom o sjedištu između Agencije i države članice u kojoj se sjedište nalazi. Taj se sporazum sklapa nakon dobivanja odobrenja Upravnog odbora.
-

↓ 713/2009 (prilagođeno)

Članak ~~39.28~~

Osoblje

1. Na cjelokupno osoblje Agencije, uključujući njezina ravnatelja, primjenjuju se Pravilnik o osoblju za dužnosnike Europske unije („Pravilnik o osoblju”), Uvjeti zaposlenja ostalih službenika Europske unije („Uvjeti zaposlenja”) i pravila koja su zajednički usvojile institucije ~~Europske~~ Unije ~~zajednice~~ u smislu primjene Pravilnika o osoblju i Uvjeta zaposlenja.
2. Upravni odbor, u dogovoru s Komisijom, donosi odgovarajuća provedbena pravila, u skladu s člankom 110. Pravilnika o osoblju.
3. U pogledu svog osoblja, Agencija izvršava ovlasti koje joj je dodijelilo tijelo za imenovanje putem Pravilnika o osoblju i ovlasti da sklapa ugovore putem Uvjeta zaposlenja.
4. Upravni odbor može donijeti odredbe na temelju kojih se nacionalni stručnjaci iz država članica mogu privremeno premjestiti u Agenciju.

Članak ~~40.29~~

Odgovornost Agencije

↓ novo

1. Ugovorna odgovornost Agencije uređena je pravom primjenjivim na dotični ugovor. Svaka odredba o arbitraži sadržana u ugovoru koji je sklopila Agencija podliježe nadležnosti Suda Europske unije.

↓ 713/2009 (prilagođeno)

2. ~~1.~~ U slučaju izvanugovorne odgovornosti, Agencija u skladu s općim načelima koja su zajednička zakonodavstvima država članica, nadoknađuje svaku štetu koju prouzroči sama ili ju prouzroči njezino osoblje pri izvršavanju svojih dužnosti.
3. Sud Europske unije ima nadležnost u ~~svim sporovima~~ sporovima ~~za koje popravljaju takvih~~ naknadu štete iz stavka 2. .
4. ~~2.~~ Osobna financijska i disciplinska odgovornost agencijskog osoblja prema Agenciji je uređena odgovarajućim odredbama koje se primjenjuju na osoblje Agencije.

Članak ~~4130.~~

~~Pristup dokumentima~~ Transparentnost i komunikacija

1. Na dokumente Agencije primjenjuje se Uredba (EZ) br. 1049/2001 Europskog parlamenta i Vijeća ~~od 30. svibnja 2001. o javnom pristupu dokumentima Europskog parlamenta, Vijeća i Komisije~~⁵⁶.
2. Upravni odbor donosi praktične mjere za primjenu Uredbe (EZ) br. 1049/2001 ~~do 3. ožujka 2010.~~
3. Odluke koje Agencija donese u skladu s člankom 8. Uredbe (EZ) br. 1049/2001 mogu biti predmet pritužbi Europskom ombudsmanu ili postupaka pred Sudom, u skladu s člankom 228. ~~195.~~ odnosno 263. ~~230.~~ Ugovora.

↓ novo

4. Obrada osobnih podataka koju obavlja Agencija podliježe primjeni Uredbe (EZ) br. 45/2001⁵⁷. Upravni odbor utvrđuje mjere kojima Agencija primjenjuje Uredbu (EZ) br. 45/2001, uključujući one o imenovanju službenika za zaštitu podataka Agencije. Te se mjere utvrđuju nakon savjetovanja s Europskim nadzornikom za zaštitu podataka.
5. Agencija može na vlastitu inicijativu sudjelovati u komunikacijskim aktivnostima u području svoje nadležnosti. Raspodjelom resursa komunikacijskim aktivnostima ne ugrožava se učinkovito izvršavanje zadaća iz članaka od 3. do 14. Komunikacijske aktivnosti izvršavaju se u skladu s relevantnim komunikacijskim i promidžbenim planovima koje je donio Upravni odbor.

Članak 42.

Zaštita klasificiranih i osjetljivih neklasificiranih podataka

⁵⁶ Uredba (EZ) br. 1049/2001 Europskog parlamenta i Vijeća od 30. svibnja 2001. o javnom pristupu dokumentima Europskog parlamenta, Vijeća i Komisije (SL L 145, 31.5.2001., str. 43.).

⁵⁷ Uredba (EZ) br. 45/2001 Europskog parlamenta i Vijeća od 18. prosinca 2000. o zaštiti pojedinaca u vezi s obradom osobnih podataka u institucijama i tijelima Zajednice i o slobodnom kretanju takvih podataka (SL L 8, 12.1.2001., str. 1.).

1. Agencija donosi svoja sigurnosna pravila koja su ekvivalentna sigurnosnim pravilima Komisije za zaštitu klasificiranih podataka Europske unije („EUCI”) i osjetljivih neklasificiranih podataka, među ostalim, odredbe za razmjenu, obradu i čuvanje takvih podataka, kako je utvrđeno u odlukama Komisije (EU, Euratom) 2015/443⁵⁸ i 2015/444⁵⁹.
2. Agencija može odlučiti i da se odluke Komisije iz stavka 1. primjenjuju s nužnim izmjenama. Sigurnosna pravila Agencije među ostalim obuhvaćaju odredbe u pogledu razmjene, obrade i čuvanja klasificiranih podataka Europske unije i osjetljivih neklasificiranih podataka.

↓ 713/2009 (prilagođeno)

~~Članak 4334~~

~~Sudjelovanje trećih zemalja~~ ☒ Sporazumi o suradnji ☒

1. U Agenciji mogu sudjelovati treće zemlje koje su sa ☒ Unijom ☒ Zajednicom sklopile sporazume pri čemu ☒ i koje ☒ su usvojile i primjenjuju pravo ☒ Unije ☒ Zajednice u području energetike i ~~ako je primjereno~~, u područjima okoliša i tržišnog natjecanja.
2. U skladu s odgovarajućim odredbama ovih sporazuma, određuju se pravila kojima se utvrđuju, osobito, priroda, opseg i postupovni aspekti uključivanja tih zemalja u rad Agencije, uključujući odredbe u vezi s financijskim doprinosima i osobljem.

↓ novo

3. Upravni odbor donosi strategiju za odnose s trećim zemljama ili međunarodnim organizacijama za koje je nadležna Agencija. Komisija osigurava da Agencija djeluje u okviru svojih ovlasti i postojećeg institucionalnog okvira sklapanjem odgovarajućeg radnog dogovora s ravnateljem Agencije.

~~Članak 32~~

~~Odbor~~

- ~~1. Komisiji pomaže odbor.~~
- ~~2. Prilikom pozivanja na ovaj stavak, primjenjuje se članak 5.a stavci od 1. do 4. i članak 7. Odluke 1999/468/EZ uzimajući u obzir odredbe njezina članka 8.~~

⁵⁸ Odluka Komisije (EU, Euratom) 2015/443 od 13. ožujka 2015. o sigurnosti u Komisiji (SL L 72, 17.3.2015., str. 41.).

⁵⁹ Odluka Komisije (EU, Euratom) 2015/444 od 13. ožujka 2015. o sigurnosnim propisima za zaštitu klasificiranih podataka EU-a (SL L 72, 17.3.2015., str. 53.).

Članak ~~4433~~.

Dogovori u vezi s jezikom

1. Na Agenciju se primjenjuju odredbe Uredbe Vijeća br. 1. ~~od 15. travnja 1958. o određivanju jezika koji se koriste u Europskoj ekonomskoj zajednici~~⁶⁰
2. Upravni odbor odlučuje o unutarnjim dogovorima u vezi s jezikom za Agenciju.
3. Usluge prevođenja koje su potrebne za rad Agencije osigurava Prevoditeljski centar za tijela Europske unije.

~~POGLAVLJE VI.~~

~~ZAVRŠNE ODREDBE~~

Članak ~~4534~~.

Vrednovanje

1. ⇒ Najkasnije [*Ured za publikacije: pet godina nakon stupanja na snagu ove Uredbe, Ured za publikacije unosi točan datum*], a zatim svakih pet godina, ⇐ Komisija s pomoću neovisnog vanjskog stručnjaka provodi vrednovanje ⇐ za ocjenjivanje učinka Agencije s obzirom na njezine ciljeve, mandat i zadaće. Poseban naglasak vrednovanja na mogućnosti je izmjena mandata Agencije i na financijskim učincima tih izmjena ⇐ ~~aktivnosti Agencije. Ta ocjena uključuje postignute rezultate i radne metode Agencije, u vezi s njezinim ciljevima, mandatom i zadaćama koji su definirani u ovoj Uredbi i u njezinim godišnjim radnim programima. Ocjena se temelji na opsežnom savjetovanju u skladu s člankom 10.~~

2. Ako Komisija smatra da daljnje postojanje Agencije više nije opravdano s obzirom na ciljeve, mandat i zadaće koji su joj dodijeljeni, ona može predložiti da se ova Uredba u skladu s tim izmijeni ili stavi izvan snage.

⁶⁰ Uredba Vijeća br. 1. od 15. travnja 1958. o određivanju jezika koji se koriste u Europskoj ekonomskoj zajednici (SL 17, 6.10.1958., str. 385.).

↓ 713/2009 (prilagođeno)
⇒ novo

3. ~~2.~~ Komisija podnosi nalaze ~~vrednovanja~~ ~~ocjenu~~ iz stavka 1. i svoje zaključke Europskom parlamentu, Vijeću i ~~Odboru~~ regulatora Agencije.
⇒ Nalaze vrednovanja trebalo bi javno objaviti ~~Odbor regulatora izdaje preporuke u vezi s promjenama te Uredbe, Agencije i njezinih radnih metoda Komisiji, koja ih zajedno s vlastitim mišljenjem kao i svakim odgovarajućim prijedlogom dostavlja Europskom parlamentu i Vijeću.~~
4. ~~Komisija prvu ocjenu predstavlja Europskom parlamentu i Vijeću do tri godine nakon što prvi ravnatelj preuzme svoju dužnost. Komisija naknadno predstavlja vrednovanje~~ ~~ocjenu~~ Europskom parlamentu i Vijeću najmanje svaki ~~četiri~~ pet godina ~~e~~.
-

↓ novo

Članak 46.

Stavljanje izvan snage

Uredba (EZ) br. 713/2009 stavlja se izvan snage.

Upućivanja na Uredbu stavljenju izvan snage smatraju se upućivanjima na ovu Uredbu i čitaju se u skladu s korelacijskom tablicom iz Priloga II.

↓ 713/2009 (prilagođeno)

Članak ~~47~~ 35.

Stupanje na snagu ~~i prijelazne mjere~~

~~1.~~ 1. Ova Uredba stupa na snagu dvadesetog dana od dana objave u *Službenom listu Europske unije*.

~~2. Članci od 5. do 11. primjenjuju se od 3. ožujka 2011.~~

Ova je Uredba u cijelosti obvezujuća i izravno se primjenjuje u svim državama članicama.

Sastavljeno u Bruxellesu,

Za Europski parlament
Predsjednik

Za Vijeće
Predsjednik

ZAKONODAVNI FINACIJSKI IZVJEŠTAJ

1. OKVIR PRIJEDLOGA/INICIJATIVE

1.1. Naslov prijedloga/inicijative

Prijedlog Uredbe Europskog parlamenta i Vijeća o Agenciji Europske unije za suradnju energetske regulatora

1.2. Odgovarajuća područja politike u strukturi ABM/ABB⁶¹

Područje politike: ENERGETIKA

Aktivnost: 32.02 Konvencionalna i obnovljiva energija

1.3. Vrsta prijedloga/inicijative

Prijedlog/inicijativa odnosi se na **ново djelovanje**

Prijedlog/inicijativa odnosi se na **ново djelovanje nakon pilot-projekta / pripremnog djelovanja**⁶²

Prijedlog/inicijativa odnosi se na **produženje postojećeg djelovanja**

Prijedlog/inicijativa odnosi se na **djelovanje koje je preusmjereno na novo djelovanje**

1.4. Ciljevi

1.4.1. Višegodišnji strateški ciljevi Komisije na koje se odnosi prijedlog/inicijativa

U Strateškom planu Europske komisije za 2016. – 2020. utvrđeni su njezini višegodišnji strateški ciljevi do kraja desetljeća. U okviru Strateškog plana postojeći prijedlog odnosi se na „opći cilj A.: A. Novi poticaj za zapošljavanje, rast i ulaganja”.

Reformiranjem institucijskog okvira na koji se naslanja funkcioniranje europskih energetske tržišta za njih osiguravamo odgovarajuće mehanizme upravljanja, koji su potrebni kako bi se svačije energetske potrebe mogle ispuniti na održiv i konkurentan način.

Kako bi sve povezanije energetske tržište moglo djelotvorno funkcionirati, potrebni su odgovarajući forumi odlučivanja na kojima bi se okupljali nacionalni regulatori. Integracija europskog energetske tržišta neodvojiva je od uloge ACER-a u ispunjavanju prethodno navedenog i osiguravanja resursa koji su mu potrebni za ispunjavanje zadaća koje su mu dodijeljene.

1.4.2. Posebni ciljevi i odgovarajuće aktivnosti u okviru strukture ABM/ABB

Odgovarajuće aktivnosti u okviru strukture ABM/ABB

Inicijativa se vodi pod naslovom proračuna 32 02 10: Agencija za suradnju energetske regulatora (ACER)

Posebni cilj br.

⁶¹ ABM: Activity-Based Management (upravljanje po djelatnostima) – ABB: Activity-Based Budgeting (priprema proračuna na temelju djelatnosti).

⁶² Kako je navedeno u članku 54. stavku 2. točki (a) ili (b) Financijske uredbe.

Osim aktivnosti koje Agencija trenutačno obavlja, postojećom se inicijativom želi proširiti zadaće ACER-a kako bi se ispunilo više dodatnih ciljeva čija se važnost za funkcioniranje europskih energetske tržišta ne smije podcijeniti.

Pregled zadaća Agencije stoga nikako nije sporedan jer će ACER morati ispuniti zadaće nove prirode i većeg opsega. One konkretno uključuju nove zadaće u vezi s procjenom sigurnosti sustava radi ocjenjivanja uvođenja mehanizama naknade za korištenje kapaciteta te uspostavu i praćenje rada regionalnih operativnih središta. Te zadaće nisu uobičajene u radu Agencije i opravdavaju dodatna radna mjesta kako je navedeno u ovom dokumentu.

U mjeri u kojoj takvi novi ciljevi utječu na financijska sredstva dodijeljena Agenciji, u cijelosti su navedeni u nastavku. U nastavku su navedena i upućivanja na Uredbu iz koje zadaće potječu (Uredba o električnoj energiji odnosno Uredba o pripremljenosti za rizike) ako se te zadaće odražavaju u Prijedlogu uredbe o ACER-u ili su u njemu samo dodijeljene.

1) Odobravanje i mijenjanje metodologija povezanih s novouvedenom europskom procjenom adekvatnosti proizvodnje te procjenjivanje prijedloga uvođenja takvih novih mehanizama na nacionalnoj razini. Te su zadaće u srži pojačanog pristupa mehanizmima za razvoj kapaciteta na europskoj razini, propisane su Uredbom o električnoj energiji i odražavaju se u članku 10. Uredbe o ACER-u. Procjenjujemo da je za obavljanje zadaće u punom režimu potrebno 7 ekvivalenata punog radnog vremena

2) Nadziranje funkcioniranja tržišta i posebno „prepreka fleksibilnosti” na razini država članica, uključujući državne intervencije. Osim navedenog, ACER treba izraditi metodologiju za funkcioniranje tržišta u odnosu na pokazatelje sigurnosti opskrbe. Nadzor tržišta i razvoj metodologije ključni za integraciju tržišta i konkurentnost u navedenom područjima. To je navedeno u Uredbi o električnoj energiji i članku 16. Uredbe o ACER-u te je za njih potrebno 0,5 ekvivalenta punog radnog vremena.

3) Odlučivanje o konfiguraciji novih regionalnih operativnih središta i redovito praćenje i analiziranje njihovih rezultata. To uključuje redovito davanje mišljenja i preporuka kad se za to ukaže potreba. Uspostava regionalnih operativnih središta stup je regionalizacijskog pristupa te se procjenjuje da je za to potrebno 1,5 ekvivalenata punog radnog vremena. Zadaća je navedena u članku 8. Uredbe o ACER-u.

4) Osiguravanje interoperabilnosti, komunikacije i praćenja regionalnih rezultata izvan područja koja nisu usklađena na razini EU-a ni obuhvaćena prethodnom točkom 3). To uključuje podupiranje i koordiniranje nacionalnih regulatornih tijela koja surađuju na regionalnoj razini. Za te je aktivnosti potreban 1 ekvivalent punog radnog vremena i potrebne su kako bi se ostvarila puna korist od regionalizacijskog pristupa, prema članku 7. Uredbe o ACER-u.

5) Poboljšanje učinkovitosti veleprodajnog tržišta, među ostalim: odobravanjem i mijenjanjem metodologija važnih za prekograničnu trgovinu električnom energijom i druga regulatorna prekogranično važna pitanja; uspostavljanjem i provedbom pravila za korištenje prihoda od zagušenja radi ulaganja u mrežu; uspostavljanjem pravila za preraspodjelu navedenog prihoda i moguće sporove među subjektima; unutardnevnim praćenjem tržišta radi uklanjanja poremećaja i stvaranja neometanijeg trgovanja. Ukupno predviđamo 3 ekvivalenta punog radnog vremena za nove zadaće, prema člancima 9. i 17. Uredbe o električnoj energiji i članku 6. Uredbe o ACER-u.

6) Odlučivanje o sporovima između nacionalnih regulatornih tijela putem osnaženog Odbora za žalbe kako se pred njim nakon usporednog proširenja područja primjene odluka ACER-a i s

obzirom na ojačani regionalni okvir bude vodilo sve više predmeta. Za te je zadaće potreban 1 ekvivalent punog radnog vremena, prema članku 29. Uredbe o ACER-u.

7) Osnivanje EU-ova tijela operatora distribucijskih sustava (EU DSO), osiguravajući neometano funkcioniranje i suradnju između njega i operatora prijenosnih sustava. Slično uspostavi regionalnih operativnih središta, osnivanje EU DSO-a ključno je za rješavanje izazova prouzročenih većom distribucijom u energetsom sustavu. Potrebna su 2 ekvivalenta punog radnog vremena prema članku 50. Uredbe o električnoj energiji.

8) Odobravanje i mijenjanje metodologija za utvrđivanje elektroenergetskih kriznih scenarija na regionalnoj razini, s redovitim analiziranjem i mijenjanjem metodologije. Te su zadaće presudne za provedbu europskog pristupa pripremljenosti za rizike kako je utvrđen u Uredbi o pripremljenosti za rizike i za njih su potrebna 2 ekvivalenta punog radnog vremena.

Čitatelju se ukazuje na to da su popisi prethodno navedenih zadaća povezani s općenitijim procjenama novih zadaća i potreba za odgovarajućim osobljem, koje se mogu pronaći u procjeni učinka, konkretno u prilogu o reformi institucijskog okvira (poglavlje 3.4. navedenog priloga procjeni učinka).

U prvotnoj je procjeni donja granica ugrubo procijenjena na 18 dodatnih zaposlenika prema predloženoj opciji politike, što je u skladu s 18 ekvivalenata punog radnog vremena navedenih u ovom dokumentu. Međutim, procjena u trenutačnom dokumentu treba se smatrati boljom u pogledu detaljnosti navedenih zadaća i u pogledu točnosti procjena jer su one izrađene na temelju konkretnih prijedloga zakonodavnih akata, što razvidno nije mogao biti slučaj pri izradi procjene učinka.

Usto se napominje, kako je pobliže objašnjeno u obrazloženju prethodno navedenih zakonodavnih akata, da će dodatne zadaće ACER-a biti u skladu s načelom supsidijarnosti, a osim toga i u mjeri u kojoj će se njima osloboditi resursi na nacionalnoj razini predviđeni za slične zadaće.

1.4.3. Očekivani rezultati i utjecaj

Navesti učinke koje bi prijedlog/inicijativa trebali imati na ciljane korisnike/skupine.

Ukupni učinak prijedloga opće je poboljšanje funkcioniranja veleprodajnih i maloprodajnih energetske tržišta.

U skladu s tim neto doprinos uloge ACER-a u novim zadaćama, ako se one budu učinkovito provodile, proizvest će velike učinke zahvaljujući povećanju učinkovitosti tržišta i socijalne dobrobiti. U procjeni učinka priloženoj skupu prijedloga izrađenih u okviru inicijative u pogledu modela tržišta predviđa se da bi se uspostavom regionalnih operativnih središta i optimizacijom mrežnih funkcija na regionalnoj razini mogla ostvariti dodatna ušteda od milijardu EUR godišnje te osigurati da se do 2030. prekograničnim sudjelovanjem u mehanizmima za razvoj kapaciteta uštede 2 milijarde EUR.

Praćenje primjene europske procjene adekvatnosti povećat će učinkovitost regionalne koordinacije mehanizma za razvoj kapaciteta, što je namijenjeno jamčenju sigurnosti opskrbe električnom energijom, te time smanjiti troškove potrošačima. Trenutačno se takvi mehanizmi većinom financiraju iz nacionalnih pristojbi i poreza, pri čemu potrošači snose velike i nepotrebne troškove nekoordiniranih mjera namijenjenih jamčenju sigurnosti opskrbe.

Metodologije za trgovanje električnom energijom i rad mreže koje će razviti ACER povećat će i stopu povezivanja energetske tržišta tako što će se povećati kapacitet na granicama te smanjiti zagušenja i narušavanje cijena.

Korisnici inicijative sudionici su na tržištu uzduž lanca, operatori na tržištu i potrošači. Uspostavom djelotvornijih metodologija povećat će se i konkurentnost na veleprodajnim i maloprodajnim tržištima.

Aktivnostima praćenja tržišta i proširenjem suradnje u regulatornim pitanjima ustvari će u konačnici cijene bolje odražavati stvarne tržišne prilike te će se omogućiti da se niže veleprodajne cijene energije bolje odražavaju na maloprodajnom tržištu.

Uspostava operativnih subjekata na regionalnoj razini smanjit će i potrebu pribjegavanju nacionalnim zaštitnim mjerama u području električne energije čiji trošak snosi cjelokupan sustav te, u konačnici, potrošači.

Većom regulatornom suradnjom bitno će se povećati sigurnost opskrbe u EU-u, od čega će koristiti imati operatori sustava, ali i sustav u cjelini.

Razvijanjem metodologija usmjerenih na povećanje fleksibilnosti tržišta ostvariti će se korist i za operatore na tržištu koji pružaju usluge u području fleksibilnosti i za pružatelje novih tehnologija kojima se povećava fleksibilnost elektroenergetske mreže.

1.4.4. Pokazatelji rezultata i utjecaja

Navesti pokazatelje koji omogućuju praćenje provedbe prijedloga/inicijative.

Rezultati Agencije već se ispituju u redovitim ocjenjivanjima koje vodi Komisija, a radi neutralnosti procjene provode vanjska tijela.

Osim toga, godišnji program rada Agencije, koji podliježe ispitivanju i mišljenju Europske komisije, pruža ključne pokazatelje kojima se ACER-ovi rezultati mjere u odnosu na postavljene ciljeve.

Pokazatelji bi uključili pravovremenu dostavu dogovoreni metodologija poput onih propisanih predloženom Uredbom; uz učinkovitu suradnju među nacionalnim regulatornim

tijelima i žurno postupanje sa žalbama iznose se pred Odbor za žalbe. Ostali pokazatelji rezultata Agencije uključuju, u skladu sa zahtjevima tržišne transparentnosti, da Agencija analizira određeni broj tržišnih podatkovnih točaka po ciklusu procjene.

Imajući na umu krajnji cilj integracije energetske tržišta i ulogu ACER-a u povezivanju nacionalnih tijela, operatora prijenosnih sustava i operatora distribucijskih sustava, učinkovitost ACER-ova djelovanja vidi se u boljem funkcioniranju tržišta.

To je funkcioniranje tržišta predmet opširnog godišnjeg izvješća Agencije o praćenju tržišta koje uključuje stope uporabe interkonektora, rezultate u pogledu povezivanja tržišta, tržišne marže te više drugih tržišnih pokazatelja izravno povezanih s metodologijama i aktivnostima Agencije.

1.5. Osnova prijedloga/inicijative

1.5.1. Zahtjevi koje je potrebno kratkoročno ili dugoročno ispuniti

Omogućiti ACER-u bavljenje novim aktivnostima koje su utvrđene Uredbom i koje su u skladu s promjenama na energetskom tržištu čime se pridonosi konkurentnoj, sigurnoj i održivoj energetskoj uniji.

1.5.2. Dodana vrijednost sudjelovanja EU-a

Potreba za djelovanjem EU-a temelji se na dokazima o tome da izolirani nacionalni pristupi mogu dovesti do podoptimalnih mjera, nepotrebnog udvostručivanja, tržišne neučinkovitosti i politika „osiromašivanja susjeda”. Sve u svemu, stvaranje unutarnjeg energetskeg tržišta kojim se svačije energetske potrebe mogu ispuniti na održiv i konkurentan način bilo bi nemoguće bez jasnih, zajedničkih pravila o trgovanju energijom, upravljanju mrežom i određene mjere standardizacije proizvoda. ACER pruža forum na kojem se nacionalni regulatori mogu dogovarati o zajedničkim načelima i metodologijama.

Sve veća povezanost tržišta električne energije u EU-u istovremeno je i prilika i izazov. Bez koordiniranih bi mjera kad je riječ o pitanjima koja imaju izravne posljedice na prekogranična tržišta električne energije stvaranje unutarnjeg energetskeg tržišta ostalo utopija. Nacionalne političke intervencije u sektoru električne energije imaju izravan utjecaj na susjedne države članice zbog energetske međuovisnosti i mrežnih interkonekcija. Osiguravanje stabilnosti mreže i njezina učinkovitog funkcioniranja sve je teže postići isključivo na nacionalnoj razini jer je zbog rastuće prekogranične trgovine, pojave decentralizirane proizvodnje i većeg sudjelovanja potrošača povećana mogućnost učinaka prelijevanja. Ni jedna država ne može učinkovito djelovati sama, a eksternalije jednostranog djelovanja s vremenom su postale izraženije.

Iako države članice već u određenoj mjeri dobrovoljno surađuju kako bi se nosile s nekima od prethodno navedenih izazova, primjerice u okviru regionalnih inicijativa kao što je petostrani energetski forum, ti su forumi tijela za koordinaciju politika i ne mogu donositi obvezujuće odluke o detaljnim pitanjima u kojima je odluka potrebna kako bi se izbjegle postojeća rascjepkanost upravljanja sustavom i regulatornog nadzora te državne intervencije na tržištima električne energije.

1.5.3. Pouke iz prijašnjih sličnih iskustava

Komisijina ocjena aktivnosti Agencije objavljena je 22. siječnja 2014. [C(2014)242 final]. U njoj je zaključeno da je od svoje uspostave ACER izrastao u vjerodostojnu i uvaženu instituciju koja ima istaknutu ulogu u areni energetske regulacije. Sve u svemu, ACER se

usredotočio na ispravne prioritete, utvrđene Uredbom o osnivanju ACER-a i godišnjim programskim dokumentom. Međutim, napominje se da se Agencija žalila da joj manjka resursa za ispunjenje zadaća te je određena preraspodjela bila nužna kako bi Agencija mogla ispuniti propisane ciljeve. S obzirom na to posebno je važno da se nove zadaće koje se trenutačnim prijedlogom dodjeljuju Agenciji poprate proračunom i osobljem koji su razmjerni cilju stvaranja istinske energetske unije.

1.5.4. Usklađenost i moguća sinergija s ostalim odgovarajućim instrumentima

Prijedlog je u skladu s političkim smjernicama Junckerove Komisije budući da je jedan od njihovih strateških ciljeva postizanje otporne energetske unije s naprednom klimatskom politikom.

Ta je težnja potvrđena u programu rada Komisije za 2015. i dodatno razrađena u Komisijinoj Okvirnoj strategiji za otpornu energetska uniju [COM(2015)80 final od 25. veljače 2015.]. Dodatni poticaj stvaranju održive i konkurentne europske energetske unije bila je ratifikacija sporazuma postignutog pri Ujedinjenim narodima na 21. konferenciji stranaka u Parizu (COP21).

Osim toga, klimatski i energetske ciljevi EU-a do 2020. i 2030. predviđaju integraciju višeg udjela proizvodnje energije iz obnovljivih izvora, čime raste potreba za upravljanjem fleksibilnom mrežom i osigurava se ekonomičan prijelaz na čistu energiju. Preduvjet postizanja takvih ciljeva jača je regulatorna suradnja unutar ACER-a.

1.6. Trajanje i financijski utjecaj

Prijedlog/inicijativa **ograničenog trajanja**

– prijedlog/inicijativa na snazi od [DD/MM]GGGG do [DD/MM]GGGG

– financijski utjecaj od GGGG do GGGG

Prijedlog/inicijativa **neograničenog trajanja**

– Provedba s razdobljem uspostave od 2018. do 2019.

– nakon čega slijedi redovna provedba.

1.7. Predviđene metode upravljanja⁶³

Izravno upravljanje Komisije pomoću sljedećeg:

– izvršnih agencija

Podijeljeno upravljanje s državama članicama

Neizravno upravljanje delegiranjem zadaća provedbe:

međunarodnim organizacijama i njihovim agencijama (navesti);

EIB-u i Europskom investicijskom fondu;

tijelima iz članka 208. i 209.;

tijelima javnog prava;

tijelima uređenima privatnim pravom koja pružaju javne usluge u mjeri u kojoj daju odgovarajuća financijska jamstva;

tijelima uređenima privatnim pravom države članice kojima je povjerena provedba javno-privatnog partnerstva i koja daju odgovarajuća financijska jamstva;

osobama kojima je povjerena provedba posebnih aktivnosti u ZVSP-u u skladu s glavom V. UEU-a i koje su navedene u odgovarajućem temeljnom aktu.

Napomene

nema

⁶³ Informacije o načinima upravljanja i upućivanju na Financijsku uredbu dostupne su na internetskim stranicama BudgWeb: <https://myintracomm.ec.europa.eu/budgweb/EN/man/budgmanag/Pages/budgmanag.aspx>.

2. MJERE UPRAVLJANJA

2.1. Pravila nadzora i izvješćivanja

Navesti učestalost i uvjete.

Rad svih agencija EU-a strogo prate njihove službe interne revizije, Komisijina služba interne revizije, Upravni odbor ACER-a, Revizorski sud i proračunsko tijelo. Taj je sustav praćenja utvrđen Uredbom o osnivanju ACER-a iz 2009. i nastavit će se primjenjivati.

2.2. Sustav upravljanja i kontrole

2.2.1. Utvrđeni rizici

nema

2.2.2. Predviđene metode kontrole

nije primjenjivo

2.3. Mjere za sprečavanje prijevара i nepravilnosti

Navesti postojeće ili predviđene mjere za sprečavanje i zaštitu.

Mjere za sprječavanje prijevара na snazi su od ACER-ove uspostave i nastavit će se primjenjivati. Njima se konkretno propisuje da Revizorski sud i Europski ured za borbu protiv prijevара (OLAF) mogu prema potrebi provoditi terenske provjere nad korisnicima bespovratnih sredstava koje je isplatila Agencija i nad osobljem odgovornim za dodjelu tih bespovratnih sredstava. Te su odredbe bile dio članka 26. Uredbe o osnivanju ACER-a i nastavit će se primjenjivati u skladu s odredbama članka 37. preinačene Uredbe.

3. PROCIJENJENI FINANCIJSKI UTJECAJ PRIJEDLOGA/INICIJATIVE

3.1. Naslovi višegodišnjeg financijskog okvira i proračunskih linija rashoda na koje se prijedlog/inicijativa odnosi

- Postojeće proračunske linije

Prema redoslijedu naslova višegodišnjeg financijskog okvira i proračunskih linija.

Naslov višegodišnjeg financijskog okvira	Proračunska linija	Vrsta rashoda	Doprinos			
			Dif./Nedif. ⁶⁴	zemalja EFTA-e ⁶⁵	zemalja kandidatkinja ⁶⁶	trećih zemalja
	Naslov.....1A.....					
	32.02.10. Agencija za suradnju energetskih regulatora (ACER)	Dif.	NE	NE	NE	DA

- Zatražene nove proračunske linije

Prema redoslijedu naslova višegodišnjeg financijskog okvira i proračunskih linija.

Naslov višegodišnjeg financijskog okvira	Proračunska linija	Vrsta rashoda	Doprinos			
			Dif./Nedif.	zemalja EFTA-e	zemalja kandidatkinja	trećih zemalja
	Broj [Naslov.....]					
	[XX.YY.YY.YY]		DA/NE	DA/NE	DA/NE	DA/NE

⁶⁴ Dif. = diferencirana odobrena sredstva / nedif. = nediferencirana odobrena sredstva.

⁶⁵ EFTA: Europsko udruženje slobodne trgovine.

⁶⁶ Zemlje kandidatkinje i, ako je primjenjivo, potencijalne zemlje kandidatkinje sa zapadnog Balkana.

3.2. Procijenjeni utjecaj na rashode

3.2.1. Sažetak procijenjenog utjecaja na rashode

U milijunima EUR (do 3 decimalna mjesta)

Naslov višegodišnjeg financijskog okvira:	Broj	Naslov 1A
---	------	-----------

ACER (samo nove zadaće)			2019.	2020.
Glava 1.:	Preuzete obveze	(1)	280 000	992 000
	Plaćanja	(2)	280 000	992 000
Glava 2.:	Preuzete obveze	(1a)		46 000
	Plaćanja	(2a)		46 000
Glava 3.:	Preuzete obveze	(3a)		
	Plaćanja	(3b)		
UKUPNA odobrena sredstva za ACER	Preuzete obveze	= 1 + 1a + 3a	280 000	1 038 000
	Plaćanja	=2+2a +3b	280 000	1 038 000

Prethodno navedeni proračunski iznosi temelje se na pretpostavci progresivnog rasporeda zapošljavanja, pretpostavljajući da će osoblje zaposleno prve godine biti raspoloživo prosječno šest mjeseci.

Naslov višegodišnjeg financijskog okvira:	5	„Administrativni rashodi”
--	----------	---------------------------

U milijunima EUR (do 3 decimalna mjesta)

		2019.	2020.
GU: ENER samo nadzor novih zadaća			
• Ljudski resursi		0	0
• Ostali administrativni rashodi		0	0
UKUPNO GU ENER	Odobrena sredstva	0	0

UKUPNA odobrena sredstva iz NASLOVA 5 višegodišnjeg financijskog okvira	(ukupne obveze = preuzete ukupna plaćanja)	0	0
--	--	---	---

U milijunima EUR (do 3 decimalna mjesta)

		2019.	2020.
UKUPNA odobrena sredstva iz NASLOVA 1 – 5 višegodišnjeg financijskog okvira	Preuzete obveze	280 000	1 038 000
	Plaćanja	280 000	1 038 000

3.2.2. Procijenjeni utjecaj na odobrena sredstva za ACER

- Za prijedlog nisu potrebna odobrena sredstva za poslovanje.
- Za prijedlog/inicijativu potrebna su sljedeća odobrena sredstva za poslovanje:
- Odobrena sredstva za preuzete obveze u milijunima EUR (do 3 decimalna mjesta)

Navesti ciljeve i rezultate			Godina N		Godina N+1		Godina N+2		Godina N+3		unijeti onoliko godina koliko je potrebno za prikaz trajanja utjecaja (vidi točku 1.6.)						UKUPNO	
	REZULTATI																	
	↕	Vrsta ⁶⁷	Prosječni trošak	Br.	Trošak	Br.	Trošak	Br.	Trošak	Br.	Trošak	Br.	Trošak	Br.	Trošak	Br.	Trošak	Ukupni broj
POSEBNI CILJ br. 1 ⁶⁸ ...																		
- Rezultat																		
- Rezultat																		
- Rezultat																		
Međubroj za posebni cilj br. 1																		
POSEBNI CILJ br. 2...																		
- Rezultat																		
Međubroj za posebni cilj br. 2																		
UKUPNI TROŠAK																		

⁶⁷ Rezultati se odnose na proizvode i usluge koji se isporučuju (npr. broj financiranih studentskih razmjena, broj kilometara izgrađenih prometnica itd.).
⁶⁸ Na način opisan u odjeljku 1.4.2. „Posebni ciljevi...”.

3.2.3. Procijenjeni utjecaj na ljudske resurse ACER-a

3.2.3.1. Sažetak

- Za prijedlog/inicijativu nisu potrebna odobrena administrativna sredstva.
- Za prijedlog/inicijativu potrebna su sljedeća odobrena administrativna sredstva:

U milijunima EUR (do 3 decimalna mjesta)

	2019.	2020.

Dužnosnici (razred AD)		
Dužnosnici (razred AST)		
Ugovorno osoblje	8	14
Privremeno osoblje	0	4
Upućeni nacionalni stručnjaci	0	0

UKUPNO	8	18
---------------	---	----

Očekivani utjecaj na osoblje (dodatni ekvivalenti punog radnog vremena) – plan radnih mjesta

Funkcijska skupina i razred	2019.	2020.
AD16		
AD15		
AD14		
AD13		
AD12		
AD11		
AD10		2
AD9		2
AD8		

AD7		
AD6		
AD5		
AD ukupno	0	4
AST11		
AST10		
AST9		
AST8		
AST7		
AST6		
AST5		
AST4		
AST3		
AST2		
AST1		
AST ukupno		
AST/SC 6		
AST/SC 5		
AST/SC 4		
AST/SC 3		
AST/SC 2		
AST/SC 1		
AST/SC ukupno		
SVEUKUPNO	0	4

Očekivani utjecaj na osoblje (dodatno) – vanjsko osoblje

Ugovorni djelatnici	2019.	2020.
Funkcijska skupina IV	8	14
Funkcijska skupina III		
Funkcijska skupina II		
Funkcijska skupina I		
Ukupno	8	14

Upućeni nacionalni stručnjaci	2019.	2020.
Ukupno	0	0

Prva se zapošljavanja planiraju početkom 2019. kako bi se pripremila provedba Uredbe. Nju bi ako je to moguće trebalo donijeti krajem 2018., najbolje prije izbora za Europski parlament koji se održavaju u svibnju 2019.

S tim će se u vezi sastav osoblja ustaljene brojnosti (18 ekvivalenata punog radnog vremena 2020.) možda morati preispitati s obzirom na ishod zakonodavnog postupka kako bi se održala odgovarajuća ravnoteža između profila radnih mjesta i novih zadaća. Komisija će stoga u budućnosti pravovremeno preispitati koliko je za naredne godine potrebno osoblja i proračunskih sredstava.

3.2.3.2. Procjena potrebnih ljudskih resursa za matičnu glavnu upravu

- Za prijedlog/inicijativu nisu potrebni dodatni ljudski resursi.
- Za prijedlog/inicijativu potrebni su sljedeći ljudski resursi:

Procjenu navesti u cijelom iznosu (ili najviše do jednog decimalnog mjesta)

		Godina N	Godina N+1	Godina N+2	Godina N+3	unijeti onoliko godina koliko je potrebno za prikaz trajanja utjecaja (vidi točku 1.6.)		
• Radna mjesta prema planu radnih mjesta (dužnosnici i privremeni djelatnici)								
XX 01 01 01 (Sjedište i predstavništva Komisije)								
XX 01 01 02 (Delegacije)								
XX 01 05 01 (Neizravno istraživanje)								
10 01 05 01 (Izravno istraživanje)								
• Vanjsko osoblje (u ekvivalentu punog radnog vremena: EPRV)⁶⁹								
XX 01 02 01 (UO, UNS, UsO iz „globalne omotnice”)								
XX 01 02 02 (UO, LO, UNS, UsO i MSD u delegacijama)								
XX 01 04 yy ⁷⁰	- u sjedištima ⁷¹							
	- u delegacijama							
XX 01 05 02 (UO, UNS, UsO – neizravno istraživanje)								
10 01 05 02 (UO, UNS, UsO – izravno istraživanje)								
Ostale proračunske linije (navesti)								
UKUPNO								

XX se odnosi na odgovarajuće područje politike ili glavu proračuna.

Potrebna odobrena sredstva za ljudske resurse pokrit će se odobrenim sredstvima koja su već namijenjena upravljanju djelovanjem i/ili koja su preraspoređena unutar glavne uprave te, prema potrebi, iz bilo kojih dodatnih sredstava koja se mogu dodijeliti nadležnoj glavnoj

⁶⁹ UO = ugovorno osoblje; LO = lokalno osoblje; UNS = upućeni nacionalni stručnjaci; UsO = ustupljeno osoblje; MSD = mladi stručnjaci u delegacijama.

⁷⁰ U okviru gornje granice za vanjsko osoblje iz odobrenih sredstava za poslovanje (prijašnje linije „BA”).

⁷¹ Uglavnom za strukturne fondove, Europski poljoprivredni fond za ruralni razvoj (EPFRR) i Europski fond za ribarstvo (EFR).

upravi u okviru godišnjeg postupka dodjele sredstava uzimajući u obzir proračunska ograničenja.

Opis zadaća:

Dužnosnici i privremeno osoblje	
Vanjsko osoblje	

Opis izračuna troškova za ekvivalent punog radnog vremena trebao bi biti uključen u Prilog V. odjeljak 3.

3.2.4. Usklađenost s tekućim višegodišnjim financijskim okvirom

- Prijedlog/inicijativa u skladu je s postojećim višegodišnjim financijskim okvirom.
- Prijedlog/inicijativa povlači za sobom reprogramiranje relevantnog naslova višegodišnjeg financijskog okvira.

Objasniti o kakvom je reprogramiranju riječ te navesti odgovarajuće proračunske linije i iznose.

Proračunska linija za ACER (032010) morat će se uvećati za godišnji iznos naveden u tablici 3.2.1.

- Za prijedlog/inicijativu potrebna je primjena instrumenta za financijsku fleksibilnost ili revizija višegodišnjeg financijskog okvira⁷².

Objasniti što je potrebno te navesti odgovarajuće proračunske linije i iznose.

3.2.5. Doprinos trećih osoba

- Prijedlogom/inicijativom ne predviđa se sufinanciranje od trećih osoba.
- Prijedlogom/inicijativom predviđa se sufinanciranje prema sljedećoj procjeni:

U milijunima EUR (do 3 decimalna mjesta)

	Godina N	Godina N+1	Godina N+2	Godina N+3	unijeti onoliko godina koliko je potrebno za prikaz trajanja utjecaja (vidi točku 1.6.)			Ukupno
Navesti tijelo koje sudjeluje u financiranju								
UKUPNA sredstva sufinanciranja								

⁷²

Vidjeti članke 11. i 17. Uredbe Vijeća (EU, Euratom) br. 1311/2013 kojom se uspostavlja višegodišnji financijski okvir za razdoblje 2014. – 2020.

3.3. Procijenjeni utjecaj na prihode

- Prijedlog/inicijativa nema financijski utjecaj na prihode.
- Prijedlog/inicijativa ima sljedeći financijski utjecaj:
 - na vlastita sredstva
 - na razne prihode

U milijunima EUR (do 3 decimalna mjesta)

Proračunska linija u okviru prihoda:	Odobrena sredstva dostupna za tekuću proračunsku godinu	Utjecaj prijedloga/inicijative ⁷³						
		2018.	2019.	2020.	Godina N+3	unijeti onoliko godina koliko je potrebno za prikaz trajanja utjecaja (vidi točku 1.6.)		
Proračunska linija za ACER 32 02 10								

Za razne namjenske prihode navesti odgovarajuće proračunske linije rashoda.

Navesti metodu izračuna utjecaja na prihode.

⁷³ Kad je riječ o tradicionalnim vlastitim sredstvima (carine, pristojbe na šećer) navedeni iznosi moraju biti neto iznosi, to jest bruto iznosi umanjani za 25 % na ime troškova naplate.

Bruxelles, 23.2.2017
COM(2016) 863 final/2

ANNEX 1

CORRIGENDUM

This document corrects Annex 1 of COM (2016) 863 final of 30.11.2016

Concerns all language versions.

The text shall read as follows:

PRILOG

Prijedlogu UREDBE EUROPSKOG PARLAMENTA I VIJEĆA

o osnivanju Agencije Europske unije za suradnju energetske regulatora (preinaka)

{SWD(2016) 410 final}

{SWD(2016) 411 final}

{SWD(2016) 412 final}

{SWD(2016) 413 final}

PRILOG I.

KORELACIJSKA TABLICA

Uredba (EZ) br. 713/2009	Ova Uredba
članak 1.	članak 1.
članak 4.	članak 2.
članak 5.	članak 3.
članak 6. stavci od 1. do 3. i stavak 4. prvi podstavak	članak 4.
članak 6.	članak 5.
članci 7. i 8.	članak 6.
–	članak 7.
–	članak 8.
–	članak 9.
–	članak 10.
članak 9.	članak 11.
članak 6. stavci 7. i 8.	članak 12.
–	članak 13.
članak 9. stavak 2. drugi podstavak	članak 14.
članak 10.	članak 15.
članak 11.	članak 16.
članak 2.	članak 17.
članak 3.	članak 18.
članak 12.	članak 19.
članak 13. stavci od 1. do 13.	članak 20.
–	članak 21.
članak 14. stavci 1. i 2.	članak 22.
članak 14. stavci od 3. do 6.	članak 23. stavci od 1. do 4.

članak 15.	članak 23. stavci 5. i 6.
članak 16.	članak 24.
članak 17.	članak 25.
članak 18.	članak 26.
članak 18. stavak 3.	članak 27.
članak 18. stavci od 4. do 7.	članak 28.
članak 19.	članak 29.
–	članak 30.
članak 21.	članak 31.
članak 22.	članak 32.
članak 23.	članak 33.
članak 24. stavci 1. i 2.	članak 34.
članak 24. stavak 3. i sljedeći	članak 35.
članak 25.	članak 36.
–	članak 37.
članak 27.	članak 38.
članak 28.	članak 39.
članak 29.	članak 40.
članak 30.	članak 41.
–	članak 42.
članak 31.	članak 43.
članak 33.	članak 44.
članak 34.	članak 45.
–	članak 46.
članak 35.	članak 47.